JAARVERSLAG 2018

Belfius
Bank & Verzekeringen

Cover: eigen compositie Belfius.
Met dank aan Belfius Bank-medewerkers (v.l.n.r.):
Aurélie Thiran, Joris De Kelver, Delphine Belle, Nawfal-Morad Mouhal, Miek Bellings, Nicolas Fruy en Matthias Baillieul.

INHOUDSTAFEL

Profiel van Belfius	2
Onze missie en ambitie	6
Beheersverslag	9
Geconsolideerde jaarrekening	145
Vennootschappelijke jaarrekening	343
Global Reporting Initiative (GRI) - tabel	406
Afkortingen	410
Aanvullende inlichtingen	412

PROFIEL VAN BELFIUS

Belfius is een Belgische bank- en verzekeringsgroep die via de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij (FPIM) volledig in handen is van de Belgische federale overheid. Eind 2018 bedraagt het geconsolideerd balanstotaal van Belfius 164 miljard EUR.

Vereenvoudigde groepsstructuur[1]

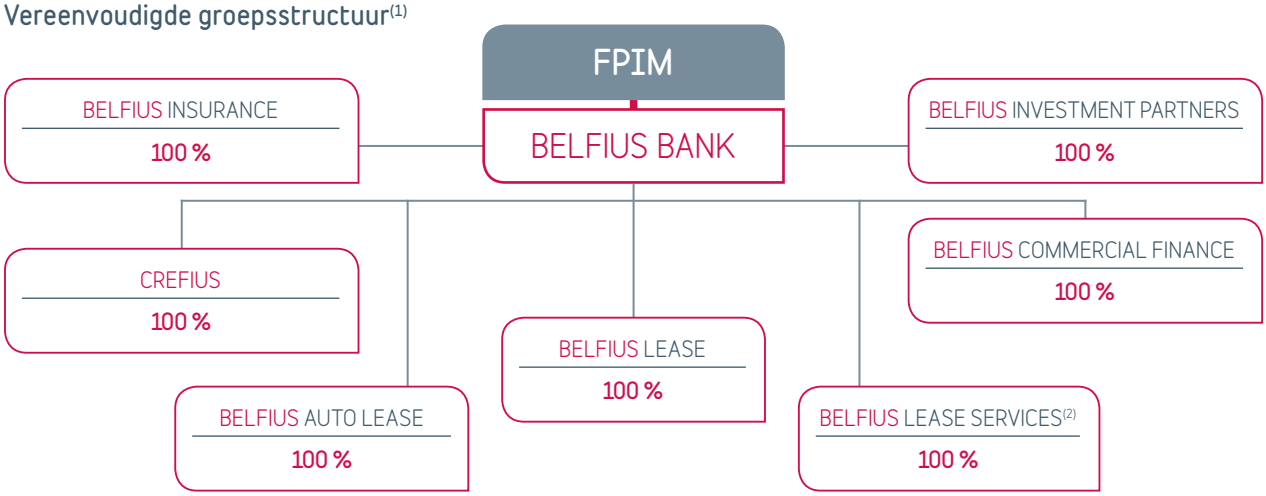

ONZE BELANGRIJKSTE COMMERCIËLE DOCHTERONDERNEMINGEN

1. Belfius Insurance

Verzekeringsonderneming die levens- en niet-levensverzekeringsproducten en spaar- en beleggingsproducten verkoopt aan particulieren, zelfstandigen, vrije beroepen, ondernemingen, de publieke sector en de sociale sector. Eind 2018 bedraagt het geconsolideerd balanstotaal van Belfius Insurance 20 miljard EUR[3].

2. Crefius

Onderneming voor de toekenning en het beheer van hypothecaire kredieten. Eind 2018 bedraagt het balanstotaal van Crefius 45 miljoen EUR[4].

(1) Voor meer details, zie de lijst van de dochterondernemingen opgenomen in de geconsolideerde jaarrekeningen van dit jaarverslag.
(2) Belfius Lease Services opereert onder dezelfde merknaam (logo) als Belfius Lease.
(3) Voor meer informatie omtrent Belfius Insurance verwijzen we naar het jaarverslag 2018 van Belfius Insurance.
(4) Balanstotaal IFRS voor consolidatie-aanpassingen.

3. Belfius Auto Lease

Onderneming voor operationele leasing van voertuigen en diensten op het gebied van het beheer van wagenparken (zoals onderhoud en schadebeheer). Eind 2018 bedraagt het balanstotaal van Belfius Auto Lease 329 miljoen EUR[1].

4. Belfius Lease

Onderneming voor financiële leasing en renting van professionele uitrustingsgoederen. Eind 2018 bedraagt het balanstotaal van Belfius Lease 842 miljoen EUR[1].

5. Belfius Lease Services

Onderneming voor financiële leasing en renting van professionele uitrustingsgoederen aan zelfstandigen, ondernemingen en beoefenaars van een vrij beroep. Eind 2018 bedraagt het balanstotaal van Belfius Lease Services 2 068 miljoen EUR[1].

6. Belfius Commercial Finance

Onderneming voor financiering van handelsvorderingen op schuldenaars, dekking van het insolventierisico van schuldenaars en terugvordering van handelsvorderingen op schuldenaars (factoring). Eind 2018 bedraagt het balanstotaal van Belfius Commercial Finance 999 miljoen EUR[1].

7. Belfius Investment Partners

Onderneming voor de administratie en beheer van fondsen. Eind 2018 bedraagt het balanstotaal van Belfius Investment Partners 161 miljoen EUR[1] en de activa onder beheer 17,0 miljard EUR.

ONZE ACTIVITEITEN

Belfius is een Belgische bank-verzekeraar die alle segmenten van de Belgische economie bedient, inclusief de retail-, kmo-, overheids- en corporate markt. Op 31 december 2018 was Belfius de op één na grootste retail bank-verzekeraar in België, met 3,6 miljoen klanten; de vierde grootste bank voor kmo's, met ongeveer 0,3 miljoen professionele klanten; de grootste bank in de overheidssector met een penetratie van bijna 100 procent en de vierde grootste bank voor ondernemingen die ongeveer 50 procent van de Belgische markt van ondernemingen met een omzet van minstens 10 miljoen EUR bedient. Belfius bedient ongeveer 30 procent van de Belgische bevolking.

Het geïntegreerde businessmodel van Belfius is gebaseerd op de creatie en het gebruik van synergieën tussen deze klantensegmenten en zijn producten en activiteiten. Belfius organiseert zijn commerciële activiteiten in het segment Retail & Commercial en het segment Public & Corporate:

1. Retail and Commercial

Belfius Bank biedt particulieren, zelfstandigen, vrije beroepen (nl. artsen, advocaten, ...) en kmo's een uitgebreid gamma producten en diensten aan op het vlak van retail, commercieel en private banking, vermogensbeheer en verzekeringen. Belfius Bank bedient zijn 3,6 miljoen klanten via zijn geïntegreerd omni-channel distributienetwerk, dat bestaat uit meer dan 650 verkooppunten, zijn modern interactieplatform, Belfius Connect, en een groot aantal selfbanking-automaten. Belfius heeft ook een digitale strategie ontwikkeld en is nu leider in mobiel bankieren (Finalta Digital and Multichannel Banking Benchmarking Study 2017), met meer dan 1,25 miljoen actieve mobiele gebruikers.

Belfius Insurance, een dochteronderneming van Belfius Bank, biedt haar klanten verzekeringsproducten aan via de Belfius Bank-verkooppunten en via het gebonden agentennetwerk van DVV-verzekeringen. Het bank-verzekeringsmodel van Belfius is volledig geïntegreerd, met verzekeringsexpertise die wordt aangeboden via de Belfius Bank-verkooppunten en het omni-channel distributienetwerk. Belfius Insurance biedt ook verzekeringsproducten aan via Corona Direct Insurance, volgens Assuralia de snelst groeiende volledig directe verzekeraar in België. Corona werkt uitsluitend via digitale media en telefonische kanalen, maar ook via 'affinity partners', externe partijen die Corona-verzekeringsproducten aanbieden. Via de merken Elantis en DVV biedt Belfius Insurance ook hypothecaire kredieten en consumentenkredieten aan zijn klanten aan

2. Public and Corporate

Belfius biedt diensten aan voor de Belgische overheids- en sociale sector (onder meer ziekenhuizen, scholen, universiteiten en rusthuizen). We bieden deze klanten een breed en geïntegreerd gamma producten en diensten aan, onder meer kredietverlening, thesauriebeheer, verzekeringsproducten, producten van de financiële markten en financiële IT-oplossingen. De corporate banking-activiteiten van Belfius zijn gericht op grote en middelgrote ondernemingen met beslissingscentra in België en bedrijven die diensten aanbieden aan de overheidssector.

Belfius Insurance biedt ook levensverzekeringsproducten aan klanten uit de overheids- en de sociale sector aan. De specifieke levensverzekeringsoplossingen hebben vooral betrekking op pensioenverzekeringen in de eerste en tweede pensioenpijler voor ambtenaren en beleggingsproducten in tak 26 (levensverzekering met kapitaalgarantie en gegarandeerd minimumrendement waaraan een variabele winstdeling kan worden toegevoegd).

ONZE MEDEWERKERS

Eind 2018 telde Belfius 6 494 personeelsleden; daarnaast werkten er nog eens ongeveer 3 600 personen in de zelfstandige netten van de Bank en de Verzekeraar.

(1) Balanstotaal IFRS voor consolidatie-aanpassingen.

KERNCIJFERS

Geconsolideerde resultatenrekening (In miljoen EUR)	2014 IAS 39	2015 IAS 39	2016 IAS 39	2017 IAS 39	2018 IFRS 9
OPBRENGSTEN	2 071	2 184	2 259	2 355	2 361
KOSTEN	(1 448)	(1 396)	(1 366)	(1 369)	(1 426)
BRUTORESULTAAT	623	787	893	986	935
Waardeverminderingen op financiële instrumenten en voorzieningen voor kredietverbintenissen	(59)	(93)	(116)	(33)	(66)
Waardeverminderingen op (im)materiële activa	(5)	(13)	3	9	(2)
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	560	682	780	963	867
Belastingen	(100)	(176)	(244)	(357)	(217)
NETTORESULTAAT NA BELASTINGEN	460	506	535	606	650
Minderheidsbelangen	(2)	0	0	0	1
NETTORESULTAAT GROEPSAANDEEL	462	506	535	606	649
waarvan					
Bank	245	290	335	435	445
Verzekering[1]	217	216	201	171	205

(1) Bijdrage van Belfius Insurance Group in de geconsolideerde resultatenrekening.

Geconsolideerde balans (In miljoen EUR)	31/12/14 IAS 39	31/12/15 IAS 39	31/12/16 IAS 39	31/12/17 IAS 39	01/01/18 IFRS 9[1]	31/12/18 IFRS 9
TOTAAL VAN HET ACTIEF	194 407	176 962	176 721	167 959	167 217	164 165
TOTAAL VAN DE VERPLICHTINGEN	186 481	168 302	167 709	158 438	157 772	154 206
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	7 927	8 660	9 012	9 521	9 444	9 960

(1) IFRS 9 – openingsbalans: voor meer informatie verwijzen we naar de overgangstabellen van IAS 39 naar IFRS 9 in de geconsolideerde jaarrekening in dit verslag vanaf pagina 188.

Geconsolideerde balans (In miljoen EUR)	01/01/18 IFRS 9[1]	31/12/18 IFRS 9
TOTAAL VAN HET ACTIEF	167 217	164 165
Waarvan		
Kas en tegoeden bij centrale banken	10 237	8 314
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	13 802	13 107
Leningen en voorschotten	85 406	91 123
In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen vermogensinstrumenten	30 776	28 569
Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten	2 598	2 838
Derivaten	16 415	12 768
TOTAAL VAN DE VERPLICHTINGEN	157 772	154 206
Waarvan		
Kas en tegoeden van centrale banken	3 979	3 962
Schulden aan en deposito's van kredietinstellingen	7 131	5 867
Schulden en deposito's	76 328	79 661
Uitgegeven schuldbewijzen en overige financiële verplichtingen	28 269	26 687
Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten	2 598	2 838
Derivaten	21 196	17 740
EIGEN VERMOGEN VAN DE GROEP	9 444	9 446
Waarvan		
Kern eigen vermogen	8 788	9 055
Niet in de resultaten rekening opgenomen winsten en verliezen	657	392
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	9 444	9 960
Waarvan		
Eigen vermogen van de groep	9 444	9 446
Aanvullende Tier 1 instrumenten in eigen vermogen	0	497
Minderheidsbelang	0	16

(1) IFRS 9 – openingsbalans: voor meer informatie verwijzen we naar de overgangstabellen van IAS 39 naar IFRS 9 in de geconsolideerde jaarrekening in dit verslag vanaf pagina 188.

Ratio's[1]	31/12/14 IAS 39	31/12/15 IAS 39	31/12/16 IAS 39	31/12/17 IAS 39	01/01/18 IFRS 9	31/12/18 IFRS 9
Rendement op eigen vermogen (ROE)	6,0 %	6,3 %	6,4 %	7,0 %	7,1 %	7,5 %
Rendement op activa (ROA)	0,24 %	0,27 %	0,30 %	0,35 %	0,35 %	0,39 %
Kosten-opbrengstenratio (C/I-ratio)	69,9 %	63,9 %	60,5 %	58,1 %	n.a.	60,4 %
Asset quality ratio	2,33 %	2,29 %	2,54 %	1,99 %	2,15 %	2,05 %
Dekkingsratio	56,0 %	57,1 %	54,4 %	63,3 %	63,3 %	61,6 %
Liquidity Coverage Ratio (LCR)[2]	122 %	132 %	127 %	132 %	n.a.	135 %
Net Stable Funding Ratio (NSFR)	100 %	108 %	110 %	116 %	n.a.	116 %

(1) Niet-geauditeerd.
(2) 12-maandelijks gemiddelde (vanaf 2017).

Solvabiliteitsratio's	31/12/14 IAS 39	31/12/15 IAS 39	31/12/16 IAS 39	31/12/17 IAS 39	01/01/18 IFRS 9	31/12/18 IFRS 9
CET 1- ratio Phased In[1]	14,7 %	15,9 %	16,6 %	16,1 %		niet meer van toepassing
CET 1- ratio Fully Loaded[1]	13,2 %	14,9 %	16,1 %	15,9 %	16,2 %	16,0 %
Tier 1- ratio Phased In[1]	14,7 %	15,9 %	16,6 %	16,1 %		niet meer van toepassing
Tier 1- ratio Fully Loaded[1]	13,2 %	14,9 %	16,1 %	15,9 %	16,2 %	17,0 %
Total capital ratio Phased In[1]	16,1 %	17,7 %	19,4 %	18,6 %		niet meer van toepassing
Total capital ratio Fully Loaded[1]	14,3 %	16,2 %	18,4 %	18,1 %	18,3 %	19,6 %
Leverage ratio Phased In	n.a.	5,3 %	5,4 %	5,6 %		niet meer van toepassing
Leverage ratio Fully Loaded	n.a.	4,9 %	5,3 %	5,5 %	n.a.	6,0 %
Solvency II - ratio (voor dividend)	n.a.	209 %[2]	217 %	230 %	n.a.	219 %
Solvency II - ratio (na dividend)	n.a.	199 %[2]	207 %	219 %	n.a.	203 %

(1) Voor het bepalen van de kapitaalratio's volgens Basel III, vraagt de toezichthoudende overheid Belfius om de toepassing van de prudentiële deconsolidatie van Belfius Insurance en de toepassing van een risicoweging van 370%. Dit is genoegzaam bekend als het "Deens compromis".
(2) Pro forma.

CSR als business driver	2016	2017	2018
Totaal volume van fondsen beheerd volgens duurzame criteria (SRI) in beheer (in miljoen EUR)[1]	1 465	2 264	2 680
Totaal volume van beleggingen beheerd volgens de criteria van Portfolio21 (in miljoen EUR)	15 489	15 094	13 468

(1) Herziene cijfers voor 2016 en 2017.

Menselijk kapitaal	2016			2017			2018		
Aantal personeelsleden	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
TOTAAL	3 294	3 135	6 429	3 307	3 125	6 432	3 350	3 144	6 494

RATINGS VAN BELFIUS BANK OP 21 MAART 2019

	Stand-alone rating[1]	Long-term rating	Outlook	Short-term rating
Fitch	a-	A-	Stabiel	F2
Moody's	baa2	A2	Positief	Prime-1
Standard & Poor's	a-	A-	Stabiel	A-2

(1) Intrinsieke kredietwaardigheid

ONZE MISSIE EN AMBITIE

Maximaal bijdragen tot de Belgische economie, klanten de beste dienstverlening en klantenervaring op de markt bieden, zijn de drijfveren van onze ambitie. Naast het solide financiële en risicoprofiel dat we door inkomstendiversificatie, operationele inkomstengroei en efficiëntie permanent nastreven, is onze langetermijnstrategie gebaseerd op een aantal pijlers. We zijn ervan overtuigd dat zij de beste garantie bieden voor een "future proof" businessmodel, een solide groei van onze winstcapaciteit en duurzame, toegevoegde waarde voor al onze stakeholders.

Een geïntegreerde bank-verzekeraar

Belfius gelooft in de meerwaarde van een geïntegreerd bank-verzekeringsmodel. Klanten bieden we op die manier een geïntegreerde klantenervaring op maat, en een oplossing voor hun bank- en verzekeringsbehoeften via één aanspreekpunt. Voor ons is een geïntegreerd model een belangrijke hefboom voor toekomstige inkomstendiversificatie en groei, gelet op het klantenpotentieel dat zowel via kantoren als digitale verkoop nog kan worden aangesproken.

Verankerd in alle segmenten van de Belgische economie

Belfius is stevig verankerd in alle segmenten van de Belgische economie en samenleving. Klanten waarderen dat hun spaargelden bij ons geherinvesteerd worden in kredieten voor projecten van lokale particulieren, ondernemingen en overheden die de kwaliteit van hun samenleving ten goede komen. Wij kunnen dankzij onze kennis van de uiteenlopende behoeften van particuliere, private banking of wealth management-klanten, kleine of grote ondernemers, openbare of sociale instellingen, voluit de synergie benutten tussen klantensegmenten, producten en business lines om zo onze risico's te diversifiëren, onze inkomsten te verhogen en kosten te beheersen.

Een sterk onderscheiden langetermijnrelatie met onze klanten

Onze strategische focus op klantentevredenheid ligt aan de basis van onze sterke resultaten, van het nog groeiend klantenvertrouwen en van een grondige, interne cultuurverandering waarbij kosten en investeringen consequent worden afgewogen aan de hand van hun reële meerwaarde voor de klant. Door steeds het gebruikelijke te challengen, de grenzen van het bank-verzekeren te doorbreken en ons op het vlak van klantenervaring te meten met tech- en communicatiespelers, streven we een sterk onderscheiden en authentieke langetermijnrelatie met onze klanten na.

Lokale beslissingscentra dichtbij de klant

Belfius beschikt over lokale, vlot toegankelijke contactpunten en beslissingscentra in het kader van een geïntegreerde omnichannel-distributiestrategie. Klanten vinden het belangrijk dat beslissingen snel én in België worden genomen, met kennis van de markt waarin zij investeren. Wij kiezen daarom voor een combinatie van kwalitatief relatiebeheer via decentraal gelokaliseerde, commerciële medewerkers en performante, gebruiksvriendelijke digitale kanalen. Een aanpak die beantwoordt aan veranderende klantenbehoeften, en tegelijk opportuniteiten biedt om onze klantenrelatie nog uit te diepen en te verbreden.

Digitaal leiderschap ondersteund door een sterk merk

We zijn ervan overtuigd dat innovatie belangrijke opportuniteiten biedt om de nabijheid tot onze klanten, hun gebruiksgemak en tevredenheid nog te versterken. Belfius is, en wil voortrekker blijven op het vlak van mobiele en digitale financiële dienstverlening in België. Dankzij E2E-processen die onze operationele efficiëntie nog versterken, en een respectvol databeheer, kunnen we klanten een onderscheidende, "human-digital" ervaring en persoonlijk relevante oplossingen bieden. Voor een groeiende groep digitale consumenten die kopen en verkopen via diverse ecosystemen, betekent een sterk en vertrouwenswaardig merk zoals Belfius een garantielabel.

Maatschappelijk geëngageerd

Als voorloper van een nieuwe bankcultuur zijn we ons sterk bewust van de maatschappelijke verantwoordelijkheid die onze unieke positie in het Belgische financiële landschap met zich brengt. Belfius wenst aan die verantwoordelijkheid op ethische en duurzame wijze tegemoet te komen door een dubbel maatschappelijk engagement. Op economisch vlak, als bevoorrechte partner van de publieke en sociale sector, als motor van de Belgische economie en van een meer duurzame en "slimme" samenleving via initiatieven zoals Smart Belgium. Op maatschappelijk vlak, door de ondersteuning van projecten met een sociale en culturele doelstelling, vaak spontaan gedragen door vrijwilligerswerk van al onze medewerkers.

BEHEERSVERSLAG

Woord van de voorzitters	10
Corporate Social Responsibility (CSR)	14
Human Resources	41
Financiële resultaten	49
Segment reporting	59
Beheer van het kapitaal	78
Risk management	89
Corporate governance	123
Algemene gegevens	139

WOORD VAN DE VOORZITTERS

Belfius zette in 2018 eens te meer solide resultaten neer. Ondanks een uitdagende financiële omgeving slaagden we erin onze marktpositie in alle klantensegmenten te versterken, verder te groeien als bank-verzekeraar, investeringen in de toekomst en een diversifiëring van activiteiten en inkomsten te combineren met het behoud van een solide solvabiliteit en een hoger nettoresultaat.

Enerzijds weerspiegelen onze resultaten de inspanningen die vandaag van elke financiële instelling worden gevergd om vooruitgang te blijven maken en zich tegelijk te wapenen voor de uitdagingen van morgen. Anderzijds bewijzen ze eens te meer dat Belfius daarin succesvol slaagt.

Solide financiële resultaten

Voor het zevende jaar op rij kenden we een toename van het geconsolideerde nettoresultaat na belastingen. In 2018 steeg dit met 7% tot 649 miljoen EUR. Belfius Bank neemt hiervan 444,5 miljoen euro voor haar rekening, Belfius Insurance 204,5 miljoen. De totale opbrengsten bedroegen 2 361 miljoen EUR, een lichte stijging t.a.v. 2017. T.g.v. de aanhoudende lage rente daalden de nettorente-opbrengsten van de Bank met 2% tot 1 448 miljoen EUR. Ondanks de risico-aversie van klanten voor beleggingen in een zeer volatiele markt hielden de netto-commissie-opbrengsten van de Bank t.b.v. 537 miljoen EUR (+ 1%) goed stand. De verzekeringsactiviteiten van Belfius, zowel in Leven als in Niet-Leven droegen respectievelijk voor 283 miljoen EUR (+ 6%) en 199 miljoen EUR (- 1%) bij tot de opbrengsten.

Belfius investeerde in 2018 141 miljoen EUR in innovatieve digitale oplossingen en een "beyond bank-insurance service" voor zijn klanten en wierf meer dan 300 commerciële en gespecialiseerde talenten aan. Onder meer hierdoor stegen de kosten tot 1 426 miljoen EUR (+ 4%). In combinatie met vrijwel stabiele opbrengsten t.a.v. 2017 resulteerde dit in een iets hogere kosten-opbrengstenratio van 60,4%.

De EU-wijde stresstest van de European Banking Authority (EBA) in november 2018 bevestigde andermaal de soliditeit en weerbaarheid van Belfius. Einde 2018 bedroeg de Basel III CET 1-ratio (Fully Loaded) 16% en situeerde zich hiermee nog steeds op een uitstekend niveau. De Solvency II-ratio van Belfius Insurance bedroeg 203% en blijft tot de beste in Europa behoren.

Met een LCR-ratio van 135% voldeed Belfius ruim aan de liquiditeitsvereisten opgelegd door de ECB en de NBB. De NSFR-ratio bedroeg 116%. Zoals eind 2017 beliep het totaal eigen vermogen van de Groep 9,4 miljard EUR. De sterke soliditeit van Belfius bood de ruimte om ook voor het boekjaar 2018 een dividend van 363 miljoen EUR uit te keren.

Klantentevredenheid en aantal nieuwe klanten bleven groeien

De strategische focus van Belfius op klantentevredenheid ligt aan de basis van zijn sterke resultaten, van het jaarlijks groeiend vertrouwen dat klanten in Belfius als bank-verzekeraar stellen, en van een grondige, interne cultuurverandering waarbij kosten en investeringen consequent worden afgewogen aan de hand van hun reële meerwaarde voor de klant.

Belfius behaalde over 2018 een globale tevredenheidsscore van 95,97% en overschreed andermaal zijn strategisch objectief van 95% tevreden klanten. Bij de particuliere klanten bedroeg deze score 94,7%, bij Public, Social en Corporate klanten een uitmuntende 98,45%. Belfius wist vorig jaar 228 400 nieuwe klanten aan te trekken.

Een sterke commerciële dynamiek in een uitdagende omgeving

In al zijn strategische kerndomeinen presteerde Belfius vorig jaar opnieuw sterk. Zo werd een recordbedrag van 17,5 miljard EUR nieuwe langetermijnfinancieringen (+ 14%) toegekend aan de Belgische economie. 8,8 miljard EUR (+ 24%) was bestemd voor Business- en Corporate-klanten, segmenten waarin Belfius in de komende jaren sterk wil blijven groeien. Ondanks de blijvend zwakke marktvraag werden voor 1,9 miljard EUR langetermijnkredieten toegekend aan de publieke en sociale sector. Op het vlak van woonkredieten in het bijzonder hanteert Belfius een voorzichtig risicobeleid dat erop toeziet dat klanten gedurende de ganse looptijd hun lening comfortabel kunnen terugbetalen. Dit belette niet dat vorig jaar 6,9 miljard EUR nieuwe langetermijnfinancieringen (+ 9%) – grotendeels hypothecaire leningen - aan Retail-klanten kon worden verstrekt.

De organische groei, t.t.z. de groei zonder marktprijseffecten, van de beleggingen van Retail-klanten (inclusief het Business-segment) nam toe met 3,5 miljard EUR (+ 46%), het hoogste niveau ooit, en een sprekende illustratie van het alsmaar groeiende vertrouwen in Belfius. Als vooraanstaande Private Bank wist Belfius in 2018 4 000 nieuwe Private klanten aan te trekken en introduceerde met groeiend succes een specifieke benadering

voor Wealth Management die een individuele en exclusieve service combineert met een geïntegreerd digitaal aanbod. De pertinentie van onze strategische keuze voor een versterkt bankverzekeringsmodel als motor van groei en inkomstendiversificatie werd andermaal bevestigd door o.m. de toename van het premie incasso Niet-Leven met 5% tot 704 miljoen EUR.

Zoals in voorgaande jaren was Belfius ook in 2018 toonaangevend op het vlak van mobiele toepassingen. Eind vorig jaar telden onze innovatieve apps voor smartphone en tablet 1 250 000 gebruikers (+ 17%) en de verkoop via directe kanalen kende een gestage groei.

Belfius en Corporate Social Responsibility (CSR)

Belfius heeft een unieke positie in het Belgische financiële landschap: een 100% Belgische bank-verzekeraar met activiteiten die uitsluitend gericht zijn op het Belgische socio-economische weefsel van particulieren, zelfstandigen, vrije beroepen, kmo' s, grote ondernemingen, sociale instellingen, overheden en lokale besturen.

Belfius is zich sterk bewust van de maatschappelijke verantwoordelijkheid die deze positie met zich meebrengt, en wenst zijn rol als belangrijke maatschappelijke en economische speler in België op een ethische, verantwoordelijke en duurzame manier te vervullen. Zoals uitvoerig in dit jaarverslag toegelicht, geeft Belfius invulling aan deze rol door zijn economisch en sociaal engagement, zijn respect voor goed bestuur, aandacht voor het milieu en de langetermijnrelatie met zijn klanten.

Mede onder invloed van een gevarieerde waaier van groeiende, wettelijke en maatschappelijke uitdagingen op het vlak van o.m. de duurzaamheid van producten en diensten, transparantie, ecologische risico's en diversiteit, zal Belfius zich verder inzetten om zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid in deze en aanverwante domeinen in de nabije toekomst nog aan te scherpen.

Diversifiëren en investeren in een toekomst die we samen bouwen

Ondanks een permanent uitdagende rente- en marktomgeving wist Belfius vorig jaar zijn meerwaarde voor de Belgische economie nog te versterken, en zijn marktpositie als bank-verzekeraar in alle klantensegmenten verder uit te bouwen. Niet alleen, zoals voordien, bij particulieren en overheden, maar ook bij ondernemers en ondernemingen, de Private en Wealth cliënteel. Die diversifiëring van activiteiten en inkomsten is eigen aan de langetermijnstrategie die Belfius voorstaat, aan zijn keuze voor een geleidelijke, consistente opbouw van het resultaat boven winst op korte termijn, en gaat hand in hand met een intensifiëring van investeringen die zijn soliditeit, de klanten, medewerkers en de Belgische samenleving ten goede komt.

Over alle klantensegmenten heen werd een recordbedrag aan langetermijnkredietfinancieringen verleend. Een bevestiging van het succes van Belfius als motor van de Belgische economie. Belfius investeerde nog intensiever in digitaal innovatieve oplossingen voor zijn klanten, in lijn met zijn voortrekkersrol op het vlak van "mobile". Zij waarderen ons daarvoor. Met de hoogste score op het vlak van klantentevredenheid ooit. Met 228 400 nieuwe klanten die vorig jaar voor Belfius kozen. Met de hoogste organische groei op het vlak van sparen en beleggen.

Belfius investeert bovendien in zijn medewerkers, want hun talent maakt voor klanten het verschil. Door zorg te dragen voor hun permanente ontwikkeling, hun duurzame inzetbaarheid, een stimulerende werkomgeving, een proactief welzijnsbeleid. Door kantoormedewerkers - ondanks de groei van "digital" - te bevestigen in hun unieke menselijke meerwaarde als lokale relatiebeheerder en adviseur. Door netto aanwervingen in plaats van afvloeiingen via een sociaal plan. Zij waarderen ons daarvoor. Met een engagements- en tevredenheidsscore van respectievelijk 88 en 95%.

In 2018 wisten we de invloed van deze investeringen op de kosten en de impact van een uitdagende financiële omgeving op zowel rente- als fee-opbrengsten te beheersen, onze uitstekende soliditeit te behouden en bovendien een hoger nettoresultaat neer te zetten dat - in lijn met het dividend van vorig jaar - voor bijna 60% zal worden uitgekeerd aan de Belgische overheid, en dus in fine ten goede komt aan de Belgische burger.

Alleen dankzij het vertrouwen van onze aandeelhouder en onze klanten, het engagement van onze medewerkers, onze zelfstandige agenten en hun medewerkers konden we hierin slagen. We zijn hen hier oprecht erkentelijk voor.

Brussel, 21 maart 2019

Marc Raisière
Voorzitter van het directiecomité
Belfius Bank

Jozef Clijsters
Voorzitter van de raad van bestuur
Belfius Bank

CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY (CSR)

BELFIUS EN CSR

Als 100% Belgische bank-verzekeraar met activiteiten die uitsluitend gericht zijn op het Belgische socio-economische weefsel van particulieren, zelfstandigen, vrije beroepen, KMO's , grote ondernemingen, sociale instellingen, overheid en lokale besturen, heeft Belfius een unieke positie in het Belgische financiële landschap.

Die unieke positie brengt een grote maatschappelijke verantwoordelijkheid met zich mee, een rol die Belfius als belangrijke socio-economische speler in België op een ethische, verantwoordelijke en duurzame manier wil vervullen. Op de specifieke rol van Belfius als verantwoordelijke werkgever en zijn diversiteitsbeleid, wordt in een volgend hoofdstuk dieper ingegaan.

1. Dubbel engagement naar de samenleving

Het maatschappelijk engagement van Belfius situeert zich grotendeels in twee domeinen:

- Een engagement op economisch vlak, als motor van de Belgische economie: bovenop zijn historische rol als financier van de openbare en sociale sector is duurzame ontwikkeling voor Belfius een steeds belangrijkere business driver: niet-financiële factoren spelen een steeds grotere, soms zelfs centrale rol in de aanpak van zijn commerciële activiteiten en projecten.
- Een sociale dimensie: Belfius heeft een sterke traditie in het ondersteunen van projecten met een sociaal doel, gericht naar zij die minder kansen kregen. Ook in de toekomst wil Belfius deze rol blijven opnemen.

Belfius vertaalt dit extern engagement ook intern via vernieuwde bedrijfswaarden, acties op het vlak van gendergelijkheid, diversiteit, het verbinden van generaties en vrijwilligerswerk door medewerkers.

2. CSR en risicobeheer

Via het beheer van de operationele risico's en van het reputatierisico worden een reeks aspecten van maatschappelijke verantwoordelijkheid gemonitord: de houding tegenover klanten, leveranciers en andere stakeholders, het vertrouwen van investeerders, wettelijke, fiscale en compliance-verplichtingen, de veiligheid en gezondheid van de medewerkers, fraudebestrijding, discriminatie, een correcte klachtenbehandeling.

Daarnaast hanteert Belfius bij het beheer van sommige producten tools om via screening en uitsluiting te garanderen dat aan bepaalde omstreden bedrijven, landen en sectoren geen diensten worden verleend.

3. Governance

De cel CSR staat onder leiding van de CSR-manager, binnen de afdeling Communicatie. Op het niveau van het directiecomité behartigt de Chief Risk Officer de CSR-gerelateerde onderwerpen.

De gemengde commissie Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) is een werkgroep binnen het sociaal overleg van Belfius Bank. De werkgroep is samengesteld uit werknemersafgevaardigden van de sociale overlegorganen binnen de Bank. De commissie wordt voorgezeten door de CSR-manager en rapporteert aan het Comité voor Preventie en Bescherming op het Werk (CPBW).

De commissie MVO is een permanente denktank rond maatschappelijk verantwoord ondernemen en realiseert o.m. concrete acties om de ecologische voetafdruk van Belfius blijvend te reduceren. Zo worden medewerkers gesensibiliseerd rond de beperking van afval, water- en energieverbruik, de aanbreng van lokale (biologische) voedselleveranciers en fairtrade producten, acties om het woonwerkverkeer met de fiets aan te moedigen, de ophaling van kledij voor armen en daklozen in Brussel i.s.m. "Solidarité Grands Froids".

4. Rapportering

De gedetailleerde rapportering voor 2018 inzake maatschappelijk verantwoord ondernemen wordt behandeld in de hoofdstukken "Corporate Social Responsibility en "Human Resources". In het rapport wordt systematisch nagegaan wat de directe en indirecte impact is van de bedrijfsvoering van Belfius.

Als basis voor de rapportering werd in 2017 een interne materialiteitsanalyse uitgevoerd, gebaseerd op een consultatie van stakeholders en getoetst aan de "materiële" (meest relevante en essentieel te behandelen) onderwerpen in de bank- en verzekeringssector volgens ratingbureaus en sectororganisaties.

5. Compliance met rapporteringsstandaard

Als leidraad doorheen dit proces worden de "GRI Standards", een internationaal erkende rapporteringsstandaard inzake niet-financiële rapportering gehanteerd. Dit rapport werd opgesteld overeenkomstig de optie "core" van deze GRI Standards.

Dit rapport wil ook beantwoorden aan de vereisten van de *Belgische Wet inzake bekendmaking van niet-financiële informatie en informatie inzake diversiteit* en aldus ook aan de vereisten van de gelijkluidende *Europese Richtlijn 2014/95/E*.

6. Engagementen via lidmaatschap en partnership

Belfius is lid van en heeft een vertegenwoordiger in de hoogste beleidsorganen van diverse financiële en economische federaties zoals Febelfin (Belgische Federatie van de Financiële sector), Assuralia (Belgische beroepsvereniging van (her)verzekeringsondernemingen), BVK (Beroepsvereniging voor het Krediet), BLV (Belgische Leasingvereniging), BVB (Belgische Vereniging van Banken en Beursvennootschappen) en B-Hive, een Europees innovatief samenwerkingsplatform van banken, verzekeraars, overheid en fintechs.

Belfius is tevens lid van *The Shift*, het Belgisch referentienetwerk voor duurzame ontwikkeling. The Shift brengt bedrijven, NGO's en andere organisaties samen om partnerships te stimuleren en zo de transitie naar een meer duurzame samenleving en economie te verwezenlijken. Belfius nam o.m. deel aan het *change lab van The Shift* rond hernieuwbare energie, en onderschreef het *Belgian SDG Charter for international development*[1], een federaal ministerieel initiatief i.s.m. dit netwerk. Het charter kadert in de *Sustainable Development Goals* van de VN, over de rol van de burger, de private en de publieke sector in de internationale ontwikkelingssamenwerking.

Belfius onderschreef eveneens de *Green Deal Circulair Aankopen*[2], een Vlaams ministerieel initiatief rond circulair aankoopbeleid. Belfius is de enige financiële instelling die daarin zowel de rol van aankoper als die van facilitator opneemt.

Belfius levert tenslotte ook een actieve bijdrage aan de *Task Force Circular Economy*, op niveau van sectorfederatie Febelfin. Deze task force werd opgericht na een ministeriële oproep naar de bank- en verzekeringssector om hun initiatieven en mogelijke financieringstechnieken binnen de circulaire economie in kaart te brengen.

7. Belfius werd in 2018 meermaals onderscheiden

- Belfius ontving op 10/01/2018 de prijs voor beste bankapp, uitgereikt door Bancompare, de site die banken vergelijkt.
- Op 16/01/2018 won Belfius voor het vijfde jaar op rij de N°1 Bond Finance House of the Year-award, voor zijn strategische rol in het aanbieden van alternatieve financieringsoplossingen op de obligatiemarkt 2 awards.
- Op 30/01/2018 won Belfius de "Prijs voor de Week van de Mobiliteit 2017" omdat de onderneming de beste bewustwordingsacties had georganiseerd rond alternatieve en duurzame mobiliteit in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- Op 09/03/2018 behaalden de Belfius-fietsers de "Winter Trophy" van Biketowork, ter bekroning van de grootste Belgische onderneming met het grootste aandeel personeelsleden dat in de winter met de fiets naar het werk komt.
- BeCommerce reikte Belfius op 16/05/2018 de Omnichannel Award uit voor zijn beleggingsadvies en de Publiekprijs voor zijn digitale financiële diensten.
- Belfius kreeg op 14/09/2018 van het Brussels Gewest de Bike Brussels Award voor de promotie van het fietsgebruik.
- Op 2/10/2018 werd Belfius door consultancybureau goCX verkozen tot meest klantvriendelijke bank van België.
- Belfius won op 15/11/2018 de Corporate HR Award in de categorie Inspiring Workplace & Future of Work

(1) Belgian SDG Charter: *http://belfius.be/Belgian-SDG-Charter*
(2) Green Deal Circulair Aankopen: *http://belfius.be/Green-Deal-aankopen*

MATERIALITEITSANALYSE EN DIALOOG MET DE STAKEHOLDERS

1. Materialiteitsanalyse

Voorafgaand aan de CSR-rapportering voerde Belfius in 2017 een materialiteitsanalyse uit, om te bepalen welke onderwerpen als "materieel" (meest relevant voor Belfius in deze context) moesten worden beschouwd en dus zeker behandeld moesten worden in het rapport. De analyse werd uitgevoerd door een externe consultant.

De materialiteitsanalyse vertrok vanuit een sectoranalyse, uitgevoerd door de Belgische sectorfederatie Febelfin in 2012 ("Rapport over de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de financiële sector 2012"). Deze werd verrijkt met onderwerpen uit de standaardanalyses voor de financiële sector van *Sustainalytics* (Europees "sustainability"-ratingbureau) en SASB (Amerikaans "sustainability"-ratingbureau), alsook met thema's die als prioritair naar voren kwamen uit een bevraging van de leden van de gemengde syndicale Commissie voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen, binnen Belfius.

De impact van de geselecteerde topics op Belfius zelf werd bepaald via interne interviews en een vragenlijst ingevuld door vertegenwoordigers van de volgende afdelingen:

- Corporate-afdelingen: Accounting, Customer Data Analytics, Human Resources, Procurement, Risk Management, General Secretary, Tax, Compliance, Customer Care-Klachtenbeheer, Facility Management, CSR-Communications.
- Business-afdelingen: Retail & Commercial Banking, Public, Social & Corporate Banking, Insurance, Lease, Belfius Investment Partners, Wealth Management.

De resultaten werden uitgezet in een materialiteitsmatrix om weer te geven op welke onderwerpen, naast die met strategische impact voor Belfius, de focus diende gelegd te worden in de rapportering. Daarnaast werden de resultaten gebruikt om verbeteringsopportuniteiten en actieplannen te definiëren voor de toekomst.

Resultaat van de materialiteitsanalyse

PRIORITAIR	
3	Producten en diensten met positieve impact op milieu- en sociaal vlak
23	Ethiek, compliance en integer bankieren
4	Duurzaam en verantwoordelijk beleggen en kredietverlening
26	Bestrijden van corruptie en fraude
29	Beperken van de indirecte impact op milieu en klimaat (Impact op milieu en klimaat via producten en diensten)
25	Fiscale transparantie
24	Transparant verloningsbeleid
22	Financiële inclusie, toegang tot bankdiensten voor iedereen
10	Financiële stabiliteit op lange termijn
2	Beveiliging van informatie en IT-platform(1)
6	Digitalisering en innovatie van producten en diensten(1)
7	Klantentevredenheid, kwaliteit van de dienstverlening(1)
9	Herinvesteren van spaargeld in de lokale economie(1)
13	Welzijn van de medewerkers, gezondheid & veiligheid op het werk(1)

ZEER BELANGRIJK	
1	Allesomvattend risicobeheer, met inbegrip van risico's op milieu- en sociaal vlak
8	Transparantie naar de klanten: duidelijke en correcte informatie over producten en diensten
5	Bescherming van de privacy en de gegevens van de klanten
11	Arbeidsomstandigheden en sociale bescherming
14	Talentontwikkeling en training
15	Diversiteit en gelijkekansenbeleid
16	Aantrekken en behouden van talent
17	Betrokkenheid en engagement van de medewerkers
30	Beperken van de directe milieu-impact van de onderneming

BELANGRIJK	
12	Sociale dialoog en stakeholderrelaties
18	Financiële geletterdheid
19	Filantropie
21	Respect voor mensenrechten op de werkplaats en in zakenrelaties
27	Groen aankoopbeleid
28	Deelnemen aan het publieke debat over verantwoordelijk bankieren
20	Sociaal engagement(1)

(1) Van strategisch belang voor Belfius.

Materialiteitsmatrix

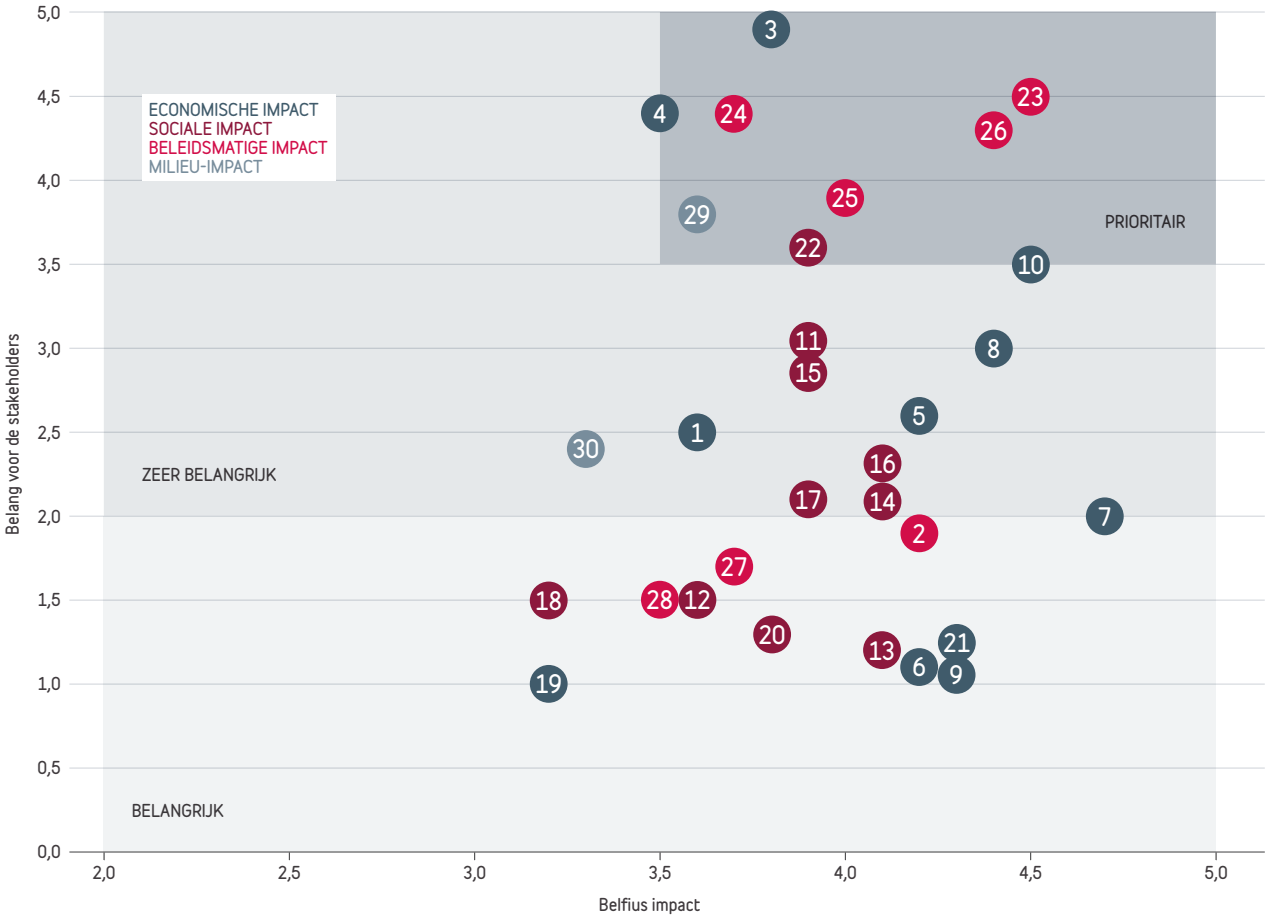

De materialiteitsanalyse leverde een lijst van topics op waarover consensus bestaat bij onze stakeholders en die als basis zal dienen voor het CSR-beleid van Belfius. Deze analyse zal verder verfijnd worden met een directe raadpleging van externe stakeholders.

De thema's die als "prioritair" of "zeer belangrijk" werden gedefinieerd, dragen ook bij tot de volgende 8 van de in totaal 17 *Sustainable Development Goals (SDGs)*, de duurzaamheidsagenda tot 2030 van de Verenigde Naties.

Een interne transversale denkoefening loopt om na te gaan op welke manier de SDG's het best kunnen worden geïntegreerd in de kern-activiteiten van Belfius, zodat ze het kompas worden van de duurzaamheidsstrategie van de Belfius Groep richting 2030.

2. Dialoog met de stakeholders

Om de behoeften en verwachtingen van al zijn stakeholders te kennen, gaat Belfius op een systematische manier met hen in dialoog. De belangrijkste onderwerpen die hierbij aan bod komen, geven Belfius een goed zicht op hun bekommernissen.

Stakeholder	Hoe gaan we in dialoog?	Belangrijkste onderwerpen van gesprek met de stakeholder	Link met materiële topic uit de analyse
Klanten	• Via een uitgebreid netwerk van 976 lokale bank- en verzekeringskantoren, relatiebeheerders , business bankers, public & social bankers, corporate bankers, private bankers en wealth managers, en via websites, digitale kanalen en Belfius Connect, een direct advieskanaal dat ook na de werkuren en op zaterdag bereikbaar is, m.b.v. telefoon, mail of chat). • Via een continue klantentevredenheidsbevraging . • Via een jaarlijks tevredenheidsverslag op *belfius.be* waarin ook de toegevoegde waarde van Belfius voor klanten en de samenleving wordt geduid. • Door middel van een continu beheersproces van suggesties en klachten vanwege klanten, geïntegreerd in de kantoortoepassingen en met een centrale afhandeling en analyse.	• Suggesties en klachten van klanten • Verantwoord en duurzaam beleggen • Producttransparantie • Toegang tot financiële diensten	• Financiële inclusie, toegang tot bankdiensten voor iedereen • Digitalisering en innovatie van producten en diensten • Klantentevredenheid, kwaliteit van de dienstverlening • Transparantie naar de klanten: duidelijke en correcte informatie over producten en diensten
Onze medewerkers	• Via een jaarlijks of tussentijds prestatiebeoordelingsgesprek en/of loopbaangesprek en een jaarlijkse bevraging naar de medewerkerstevredenheid en -betrokkenheid • Via live infosessies en webinars door het senior management, met Q&A. • Via intranet en de organisatie van interne seminaries. • Via een vertegenwoordiging in de sociale organen, een netwerk van syndicale vertegenwoordigers, en via een net voor psychosociale hulp van vertrouwenspersonen en preventieadviseur.	• Faire en competitieve verloning • Coaching en loopbaanbegeleiding • Training en vorming • Aangename en gezonde werkomstandigheden: nieuwe werkorganisatie voor een meer actuele en open bedrijfscultuur • Fysieke en psychische gezondheid van de medewerkers • Transparantie over de strategie, het beleid en de resultaten.	• Arbeidsomstandigheden en sociale bescherming • Talentontwikkeling en training • Welzijn van de medewerkers, gezondheid & veiligheid op het werk • Betrokkenheid en engagement van de medewerker • Diversiteit en gelijkekansenbeleid
De samenleving	• Via studies over de publieke en sociale sector. • Via de dagelijkse contacten van public en social bankers met publieke en sociale organisaties. • Door de creatie van een ecosysteem van overheden, ondernemingen en sociale organisaties rond bepaalde grote maatschappelijke uitdagingen. • Via de jaarlijkse uitreiking van de "Smart Awards", die duurzame projecten van overheden en ondernemingen bekronen.	• Financiële gezondheid van lokale besturen • Vergrijzing • Kredietvoorwaarden • Duurzaamheidsbeleid • Klimaatverandering, milieu, energie • Circulaire economie • Mobiliteit • Stadsontwikkeling • Gezondheid en preventie	• Herinvesteren van spaargeld in de lokale economie • Financiële inclusie, toegang tot bankdiensten voor iedereen • Producten en diensten met positieve impact op milieu- en sociaal vlak • Indirecte impact op milieu en klimaat (Impact op milieu en klimaat via producten en diensten)

Stakeholder	Hoe gaan we in dialoog?	Belangrijkste onderwerpen van gesprek met de stakeholder	Link met materiële topic uit de analyse
Aandeelhouder	• Via periodiek overleg en dagelijkse operationele contacten met de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij (FPIM)	• Transparantie over de prestaties en de resultaten van het bedrijf • Ad hoc informatie voor het beantwoorden van externe vragen wordt snel en adequaat geleverd. • Voorbereiding (potentiële) beursgang van Belfius • Risicobeheer	• Financiële stabiliteit op lange termijn • Fiscale transparantie
Sectorfederaties, werkgevers-organisaties en vakbonden	• Via lidmaatschap en vertegenwoordiging in de leiding van financiële en economische federaties (Febelfin, Assuralia, BVK, BLV, BVB, BEAMA), werkgeversorganisaties (Unizo, Voka, VBO) samenwerkingsplatformen voor innovatie, technologie (B-Hive), en duurzame ontwikkeling (The Shift) • Via de sociale organen en de daaraan verbonden subcommissies	• Kennisdeling met sectorfederaties • Concretisering van maatschappelijke verantwoordelijkheid • Nieuwe werkorganisatie voor een meer actuele en open bedrijfscultuur	• Sociale dialoog en stakeholder-relaties • Arbeidsomstandigheden en sociale bescherming • Respect voor mensenrechten op de werkplaats en in zakenrelaties • Welzijn van de medewerkers, gezondheid & veiligheid op het werk • Digitalisering en innovatie van producten en diensten • Deelnemen aan het publieke debat over verantwoordelijk bankieren
Overheden en regulatoren	• Via medewerking aan ministeriële overleginitiatieven op federaal en regionaal niveau • Een systematische follow-up van regelgevende initiatieven die impact hebben op de financiële sector en via het beantwoorden van publieke consultaties. • Via een strikte naleving van onze rapporterings- en communicatieverplichtingen • Via periodiek overleg met regulatoren, en i.h.b. NBB en FSMA.	• Naleving van reglementering en wettelijke verplichtingen • Adequate financiële rapportering. • Uitsluitingscriteria bij kredietverlening • Groen aankoopbeleid	• Ethiek, compliance en integriteit (Integer bankieren) • Bestrijden van corruptie en fraude • Financiële stabiliteit op lange termijn • Allesomvattend risicobeheer, met inbegrip van risico's op milieu- en sociaal vlak. • Fiscale transparantie • Groen aankoopbeleid
Ratingsbureaus, analisten, (financiële) pers, sustainability ratingbureaus	• Via persconferenties over de resultaten van de Bank, met aansluitende investor calls • Day-to-day vragen en antwoorden via de perswoordvoerder van de Bank.	• Transparantie over de bedrijfsvoering, adequate financiële en niet-financiële communicatie	• Financiële stabiliteit op lange termijn • Fiscale transparantie • Transparant verloningsbeleid
Sociale- en middenveld-organisaties, NGO's	• Via een dialoog met diverse organisaties en NGO's en medewerking aan bevragingen (Bankwijzer, Testaankoop) en assessments (Sustainalytics, Vigeo, MSCI)	• Communicatie over de maatschappelijke verantwoordelijkheid, ambities en engagement van Belfius • Verbod op voedselspeculatie en beleid hieromtrent	• Beperken van de directe milieu-impact van de onderneming • Beperken van de indirecte impact op milieu en klimaat (impact op milieu en klimaat via producten en diensten) • Herinvesteren van spaargeld in de lokale economie • Diversiteit en gelijkekansenbeleid • Topics 1, 3, 4, 11, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 28

DE MAATSCHAPPELIJKE IMPACT VAN DE ACTIVITEITEN VAN BELFIUS

1. Maatschappelijke impact van de business-activiteiten

Afgezien van het ondersteunen van projecten met een sociaal doel, vooral via partnerships en de Belfius Foundation, streeft Belfius ook via diverse business-activiteiten een positief maatschappelijk impact na, of poogt – in voorkomend geval - minstens de mogelijk ongewenste gevolgen van producten en diensten op mens, milieu en maatschappij te vermijden of te verminderen.

Onze stakeholders, elk vanuit hun eigen invalshoek en bezorgdheden, bevragen ons steeds vaker met betrekking tot hun specifieke verwachtingen over het duurzame karakter en de impact van onze producten en diensten.

Binnen die snel evoluerende context wil Belfius zijn verantwoordelijkheid opnemen en trachten de hogere verwachtingen van klanten, partners, aandeelhouder en andere maatschappelijke spelers te beantwoorden, vanuit zijn eigen strategie en specifieke positie op de Belgische markt.

De wijze waarop Belfius een positieve impact op de Belgische samenleving nastreeft via zijn afzonderlijke business-activiteiten.

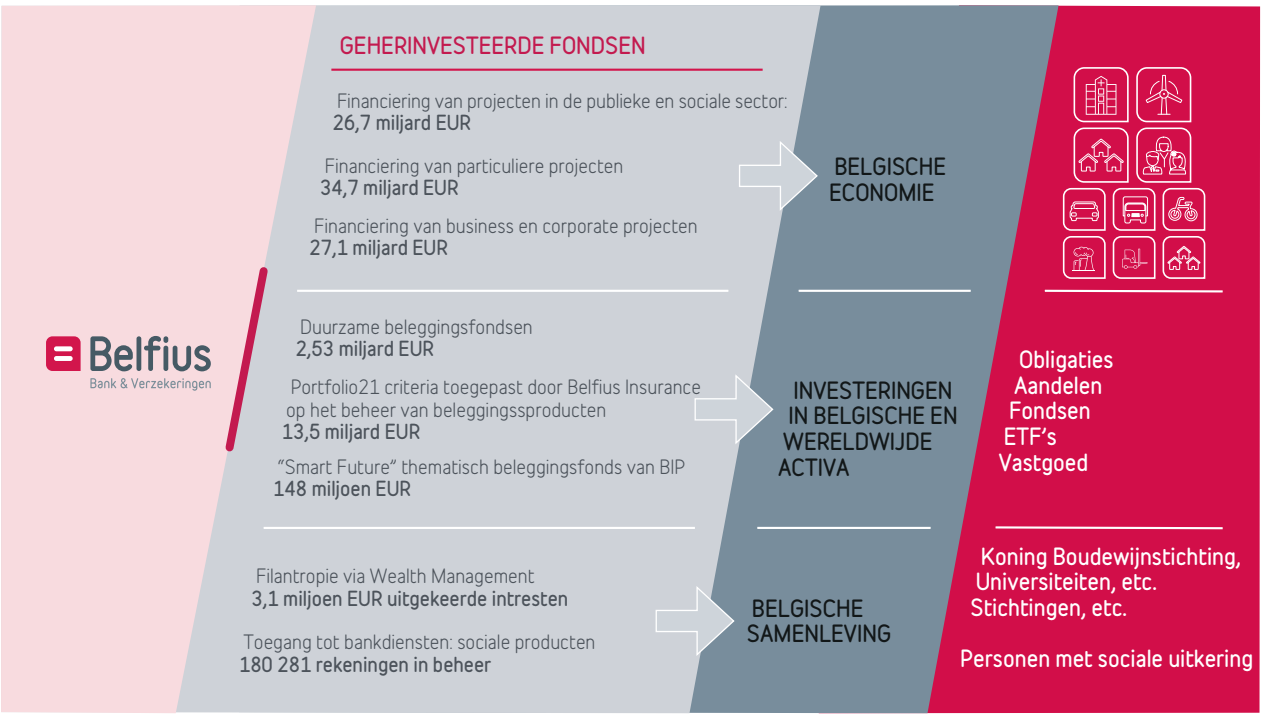

2. Maatschappelijke impact via "Smart Belgium"

2.1. "Smart Belgium" als ecosysteem

Belfius ging in het segment van de publieke sector en grote ondernemingen verder op de ingeslagen weg met "Smart Belgium", dat fungeert als strategisch kader voor deze klantensegmenten.

2.1.1. Van klassieke financiering tot "Smart Belgium"

Belfius is van oudsher de partner en hoofdfinancier van de lokale besturen en kent in die hoedanigheid hun verwachtingen, behoeften en uitdagingen. Die uitdagingen zijn nog nooit zo talrijk en complex geweest, zowel op maatschappelijk (vergrijzing, milieu en mobiliteit), digitaal (artificiële intelligentie, Internet of Things, blockchain) als technologisch vlak (nieuwe afvalverwerkings- en energieproductiemethodes, e-care solutions).

Gelet op zijn historische rol is Belfius de ideale en zelfs logische partner om de openbare besturen te helpen om die uitdagingen aan te gaan. Belfius doet dat onder de noemer "Smart Belgium".

2.1.2. Kruisbestuiving

Met Smart Belgium biedt Belfius een forum om vraag en aanbod, slimme ideeën van lokale overheden, de sociale sector, kleine en grote ondernemingen op elkaar af te stemmen. Vanuit een ecosysteem – een uitgebreid netwerk van instanties en ondernemingen – brengt Belfius bedrijven, overheden en zorginstellingen op een efficiënte manier samen om die ideeën en oplossingen voor onze maatschappelijke uitdagingen te realiseren. Belfius gaat hiermee een stuk verder dan financiële oplossingen en legt de focus op 8 domeinen: milieu, energie, onderwijs, mobiliteit, gezondheid & preventie, Smart City Services, circulaire economie en stadsontwikkeling.

2.2. Het engagement van Belfius

De aanpak van Belfius in elk van die acht domeinen is steeds dezelfde. Belfius verbindt er zich immers toe om op vier manieren een actieve rol te spelen binnen dit ecosysteem van actoren:

- De betrokken partijen samenbrengen
- Zelf innovatieve oplossingen ontwikkelen en/of voorstellen, alsook consulting aanbieden
- Projecten financieren (o.a. via innovatieve financieringsoplossingen)
- Communiceren en kennis delen[1]

2.2.1. Belfius verbindt zich ertoe om alle "smart" actoren (burgers, academische wereld, bedrijven, smart managers, experten) te mobiliseren via partnerships met o.m.:

- Vlerick Business School: levert de wetenschappelijke onderbouw voor de ecosysteem-aanpak en brengt de maatschappelijke spelers in kaart die kunnen bijdragen aan en baat hebben bij het systeem.
- Smart City Institute: een universitaire instelling binnen de HEC Liège, die zich toespitst op het onderzoek van duurzame en slimme steden, vooral vanuit een managementoogpunt. Ze werd opgericht via een partnership tussen de universiteit HEC Liège, vier privépartners (waaronder Belfius) en het Waalse Gewest.
- Smart Cities Chair 2.0 – VUB-SMIT: een leerstoel die werd ingericht door de Vrije Universiteit Brussel en IMEC-SMIT (Studies in Media Innovation and Technology) met als doel een grotere kennisdeling tussen experts, publieke en privéstakeholders (Smart City managers, bedrijven enz.) rond hoe burgers te betrekken, hoe omgaan met data met respect voor privacy. De leerstoel onderzoekt ook boeiende "use cases" met een concrete sociale en economische impact op de samenleving.

Smart Belgium focust op 8 maatschappelijke uitdagingen

(1) Over diverse projecten wordt o.m. gecommuniceerd via de Smart Belgium website (*http://belfius.be/SmartBelgium*) en via de Twitteraccount @Smart_Belgium.

- Vlaanderen Circulair: reeds in juni 2017 onderschreef Belfius de "Green Deal Circulair Aankopen", een oproep tot samenwerking door de Vlaamse Regering om tot een versnelde implementatie te komen van circulair aankopen in Vlaanderen, om op die manier een bijdrage te leveren aan het opzetten van een circulaire economie. Door de vraag naar circulaire producten, diensten en gebouwen te vergroten, wordt de markt gestimuleerd om meer circulaire oplossingen aan te bieden.

2.2.2. Belfius biedt innoverende oplossingen en consulting aan

In 2017 richtte Belfius in samenwerking met Strategy& (entiteit van PwC) een eigen dochteronderneming op, namelijk Smart Belgium Services, met als doel lokale besturen en ondernemingen te begeleiden in het Smart Belgium-ecosysteem en makkelijker samen duurzame en innovatieve oplossingen te bedenken.

De eerste opdracht van Smart Belgium Services is strategisch advies geven aan o.m. steden en gemeenten, telecomproviders en energieleveranciers om een Smart-strategie en een concreet actieplan uit te stippelen. Dat plan bestaat uit 4 stappen:

- Smart City Scan: lokale stakeholders mobiliseren en een duidelijk overzicht geven van de huidige situatie en het ambitieniveau van de klant
- Uitstippelen van een Smart-strategie: de visie en prioritaire krachtlijnen bepalen, "use cases" ontwikkelen, proefprojecten opzetten om de haalbaarheid van de voorgestelde diensten te testen, levensvatbare commerciële modellen uitwerken en een richtplan vastleggen
- Realiseren van projecten op maat: prototypes creëren om kleinschalige oplossingen uit te testen
- Implementeren van de strategie via projecten.

De tweede opdracht is een "Smart Belgium"-ecosysteem bouwen met alle spelers die bij de ontwikkeling van "Smart Cities" in België betrokken zijn: overheden, ondernemingen, de academische wereld en de burgers.

The Studio, een volle dochteronderneming en het digitale lab van Belfius, werd in 2016 in het leven geroepen, en ontwikkelt en exporteert de digitale knowhow van Belfius. De technologische toepassingen worden gecommercialiseerd onder een eigen bedrijfsnaam:

- BrightKnight: een toepassing van "Robotic Proces Automation" die bepaalde repetitieve administratieve taken automatiseert.
- Buck -E: een oplossing die ontwikkeld werd voor de gemeenten om kinderen die zich per fiets naar school willen begeven, te belonen via de mogelijkheden die door blockchain worden aangeboden.

In 2018 zette Belfius de samenwerking met start-up en scale-up accelerator The Birdhouse voort. Belfius bezit een minderheidsparticipatie in het bedrijf dat achter de accelerator zit, steunt op financieel vlak de dagelijkse werking van de accelerator, biedt voordelige leningen aan de geselecteerde start-ups aan en stelt ook een investeringskapitaal van in totaal 10 miljoen EUR ter beschikking. In dit kader werd een eerste kapitaalsinvestering uitgevoerd, namelijk in Hopir, een sociaal netwerk voor buurten.

In de zomer 2016 kondigde The Birdhouse zijn eerste programma voor start-ups aan en het begeleidde tot dusver 67 projecten, die geselecteerd werden uit 1 250 kandidaturen die voor 90% uit Belgische start-ups bestaan.

In Wallonië investeert Belfius in het fonds W.IN.G (Wallonia Innovation and Growth), dat op zijn beurt investeert in Waalse innovatieve en digitale start-ups. Dit fonds bestaat 3 jaar en in die tijdspanne investeerde het in een vijftigtal veelbelovende start-ups (bv. Koalect, een platform van crowdfunding dat bestemd is voor sociale, ecologische en culturele projecten).

2.2.3. Belfius financiert innovatieve energiebesparingsprojecten via specifieke technieken en programma's

Het Belfius Energy Efficiency Package (kortweg BEEP) is een mooi voorbeeld van wat Belfius met Smart Belgium wil betekenen voor de samenleving. Met BEEP stimuleert Belfius ondernemingen, publieke instellingen en socialprofitorganisaties om te blijven investeren in energie-efficiëntie en hernieuwbare energie. Met dit aanbod richt de bank-verzekeraar zich ook tot de zogenaamde ESCO's, bedrijven die energiediensten leveren. Ze realiseren kant-en-klare energieprojecten voor derden (bedrijven en overheden) die zelf de middelen en expertise niet hebben om dergelijke projecten tot een goed einde te brengen.

Belfius heeft als enige Belgische bank een exclusieve samenwerking met de Europese Investeringsbank (EIB) in het kader van het Europese programma PF4EE (Private Finance for Energy Efficiency). Het ontwierp met de EIB overigens een uniek pakket voor ondernemingen en organisaties die bereid zijn te investeren in energie-efficiëntie (de energiebehoefte verlagen, overschakelen naar alternatieve energiebronnen of zelf energie opwekken):

- Financiering tegen gunstige voorwaarden
- Soepele kredietverstrekking dankzij de portefeuillewaarborg van de EIB
- Gedeeltelijke terugbetaling van de kosten van een voorafgaande energie-audit.

Meer investeren in energievriendelijkere en slimmere gebouwen is voor Belfius een prioriteit in het kader van de uitdaging op het vlak van het klimaat. Van de energieaudit tot de oplevering van het gebouw kan onze klant zich van a tot z laten bijstaan, zonder administratieve rompslomp en met een centraal contactpunt. Met Smart Building & Renovation Solution kan onze klant gebruikmaken van een unieke all-informule die gebaseerd is op de jarenlange ervaring van onze eigen vastgoedspecialisten en op de expertise van gespecialiseerde en innoverende partners. Kortom, een geïntegreerd, duurzaam en volledig projectmanagement, financiering inbegrepen.

Smart Cities, Climate Action & Circular Economy: na een eerste samenwerkingsakkoord in 2014 (Smart Cities & Sustainable Development), waarbij 400 miljoen EUR voordelige kredietverlening werd vrijgemaakt (waarvan 200 miljoen EUR door Belfius) voor 62 projecten rond lokale energie-efficiëntie, stadsontwikkeling en mobiliteit, vernieuwden en verruimden Belfius en de Europese Investeringsbank (EIB) hun samenwerkingsovereenkomst met het programma Smart Cities, Climate Action & Circular Economy. Daardoor kon 400 miljoen EUR worden geïnvesteerd in vernieuwende en duurzame projecten van de lokale besturen. Wij konden trouwens de begunstigden en het voorwerp van hun investeringen uitbreiden.

Door het succes van die aanpak kon Belfius in augustus 2018 een nieuwe kredietlijn van 400 miljoen EUR afsluiten. Sinds 2014 komt dit neer op ongeveer 120 projecten voor meer dan 1 miljard EUR ten gunste van meer dan 2 000 000 Belgen.

Bij de analyse en evaluatie van de projecten wordt specifiek aandacht besteed aan hun toegevoegde waarde voor de circulaire economie en klimaatbescherming.

Totaal aantal en totaal projectbedrag van de gefinancierde projecten in het kader van de EIB-programma's Smart Cities & Sustainable Development (Smart 1.0) en Smart Cities, Climate Action & Circular Economy Smart 2.0).

	Totaal op 31/12/16 Smart 1.0	Totaal op 31/12/17 Smart 2.0	Totaal op 31/12/18 Smart 3.0
Totaal bedrag van de projecten in EUR	481 450 589(1)	518 166 920(2)	357 737 906(3)
Aantal projecten	62	76	54

(1) waarvan EIB-lijn t.b.v. 200 943 052 EUR
(2) waarvan EIB-lijn t.b.v. 250 190 948 EUR (met reeds een deel van kredietlijn Smart 3.0)
(3) Belfius maakte in eerste instantie gebruik van de funding van de EIB (meer dan de 50% die soms gebruikelijk is), wat resulteerde in minder projecten voor dezelfde enveloppe dan de andere jaren. Er waren minder projecten, maar ze waren van betere kwaliteit. Het resterende deel van de projectbedragen werd gefinancierd via door Belfius verleende langetermijnkredieten, voorschotten op subsidies, nog op te nemen kredietbedragen, kortlopende kredieten en kaskredieten toegekend door Belfius (voor aanwending van eigen middelen).

2.2.4. Belfius biedt toegang tot research en informatie, en stimuleert kennisdeling:

Smart Belgium Awards: begin september 2018 organiseerde Belfius zijn derde editie van de Smart Belgium Awards: meer dan 150 deelnemers schreven zich in om mee te dingen naar 5 Awards voor de beste projecten van bedrijven, start-ups, lokale besturen, OCMW's, intercommunales, scholen, onderzoekscentra, zorginstellingen enz. die maatschappelijke uitdagingen slim aanpakken.

De winnaars worden bekendgemaakt tijdens het Smart Belgium Event op 24 april 2019, in het bijzijn van alle genomineerden en talrijke professionals en deskundigen uit de academische wereld, het bedrijfsleven en de lokale besturen.

Studies door Belfius Research: Belfius heeft een jarenlange traditie van grondig studiewerk opgebouwd. Belfius Research onderzoekt de lokale financiën, analyseert de socialprofitsector en de sociaal-economische uitdagingen. Die studies(1) deelt Belfius systematisch met de betrokken doelgroepen:

- Studies over de lokale financiën en de uitdagingen voor de gemeentelijke bestuursperiode alsook een didactisch dossier.
- Thema-analyses: een reeks analyses over een specifiek en actueel onderwerp.
- Studies Social Profit: sectorale analyses voor de ziekenhuizen.

3. Kredietbeleid als sociaal-economische motor

3.1. Directe terugstroom naar de Belgische economie en samenleving

Als 100% Belgische bank-verzekeraar is Belfius de enige financiële instelling die haar klantendeposito's vrijwel volledig laat terugvloeien naar de Belgische samenleving en economie.

Het totaal van de ingezamelde klantendeposito's bedraagt 86 miljard EUR.

- Daarvan werd 26,7 miljard EUR aangewend voor financieringen op lange termijn aan de publieke en sociale sector. De financiering van de openbare en sociale sector behoort tot het DNA van Belfius. Als marktleider in deze sectoren draagt Belfius bij aan de financiering van nieuwe scholen, ziekenhuizen, zwembaden, fietspaden, sportcentra en andere voorzieningen van algemeen nut.
- 27,1 miljard EUR diende voor kredieten op lange termijn aan zelfstandigen, kmo's en grote ondernemingen op lokaal vlak. Het spaargeld en de beleggingen van onze klanten helpen ondernemers om te groeien, werkgelegenheid te creëren en het algemeen welzijn te bevorderen.
- 32,4 miljard EUR werd verleend in de vorm van woonkredieten die Belgische gezinnen de kans boden om hun woonprojecten te realiseren.

3.2. Keuze voor hernieuwbare energie

Op het vlak van investeringen in de energieproductiesector ligt de focus van Belfius op kredietverlening, leasing en financiering van projecten voor hernieuwbare energie en niet langer op steenkool en andere fossiele-energiebronnen. Belfius financiert geen activiteiten die verband houden met de productie of ontginning van olie, steenkool of gas. Ondernemingen uit de sector van de fossiele brandstoffen zal Belfius slechts financieren en ondersteunen indien hun (groene) projecten gericht zijn op de overgang naar en de ontwikkeling van nieuwe, hernieuwbare-energietechnieken en -toepassingen.

(1) Meer info over deze studies: *http://belfius.be/Public-Social-Studies-NL*

Ook het afgelopen jaar heeft Belfius nogmaals zijn engagement bevestigd, onder andere door de herfinanciering van het offshore-windpark Nobelwind en de financiering van de offshore-windparken Northwester 2 en Seamade.

Daardoor is Belfius de enige Belgische bank (en ex-aequo met een andere Europese commerciële bank) die betrokken is bij de financiering van de acht Belgische offshore-windparken.

Kortom, Belfius speelt zijn economische rol in de energieproductiesector op een genuanceerde maar vooral toekomstgerichte manier, en wil zo zijn verantwoordelijkheid nemen in de overgang naar nieuwe duurzame-energiesystemen en een koolstofarme samenleving.

De samenstelling van de kredietportefeuille in deze sector is een weerspiegeling van dat beleid.

Op 31 december 2018 bedroeg het totaalbedrag dat Belfius investeert in hernieuwbare energie 1,4 miljard EUR. Het gaat om projectfinancieringen en kredieten via Belfius Bank en zijn dochteronderneming Belfius Lease op het vlak van biomassa, zonne-energie (PV-installaties), onshore- en offshore-windenergie en warmtekrachtkoppeling. Die projecten genereren op tweeërlei vlak toegevoegde waarde: samen zorgen ze jaarlijks voor voldoende hernieuwbare energie om aan de energiebehoefte van ongeveer 2,6 miljoen Belgische gezinnen te voldoen, en ze vermijden zo de uitstoot van ongeveer 3,5 miljoen ton CO_2 per jaar.

In 2018 deed Belfius zijn laatste krediet voor de productie van niet-hernieuwbare energie van de hand, 2 jaar eerder dan voorzien. De portefeuille van financieringen op het vlak van energieproductie heeft voortaan dus 100% betrekking op hernieuwbare energie.

3.3. Verantwoorde kredietverlening

Als lid van de Beroepsvereniging van het Krediet (BVK) onderschreef Belfius de gedragscode van het BVK, en verbindt het zich ertoe aanvragen van hypotheek- en consumentenkredieten op een verantwoorde manier te beoordelen. Dit houdt onder meer in dat betalingsproblemen en overmatige schuldenlast worden voorkomen door een plichtsbewust risicopreventiebeleid en het anticiperen op achterstallige betalingen.

Klanten met betalingsmoeilijkheden wordt, zo nodig, proactief bemiddeling aangeboden om een voor beide partijen aanvaardbare oplossing te vinden.

Belfius heeft ook de nodige stappen gezet om de nieuwe wet van 21 december 2017 inzake de financiering voor kmo's in al zijn facetten binnen de gestelde termijn toe te passen.

3.4. Beslissing dicht bij de klant

Met uitzondering van dossiers voor de publieke en sociale sector, worden kredietbeslissingen zo dicht mogelijk bij de klant genomen, d.w.z. door de relatiebeheerder of de specialist in het lokale of regionale kantoor of, desnoods, in de hoofdzetel. De delegatiebevoegdheden en beslissingscriteria werden in die zin aangepast.

Op die manier krijgt men een perfect beeld van alle relevante (financiële maar ook andere) factoren, waardoor aan de kredietaanvrager een sneller en adequater antwoord kan worden gegeven.

De **lokale** analist verifieert de financiële parameters en geeft de info door aan het krediet-comité. → Het **regionale** kredietcomité geeft goedkeuring of niet, op basis van de gegevens van de analist. → Bij wijze van uitzondering wordt de beslissing hogerop genomen, door het **centraal** kredietcomité.

3.5. Financiële en niet-financiële factoren in de analyse

Bij kredieten aan particulieren en ondernemingen volgen onze analisten en relatiebeheerders de Richtlijn inzake kredietacceptatie (Credit Acceptation Guideline) die vereist dat Belfius de kredietaanvrager voldoende moet kennen en dat de analist zich vooraf moet vergewissen van diens kredietwaardigheid en onbesproken reputatie, niet enkel op financieel vlak maar ook op terreinen met een ethische inslag of een maatschappelijke impact. De beslissing om een bij de kredietaanvrager aanwezig ethisch of maatschappelijk risico te melden, ligt bij de analist.

4. Duurzaam en verantwoord beleggen

4.1. Hogere verwachtingen van de klanten

Steeds meer beleggers wensen vandaag ook een beter zicht op de bestemming van hun geld. Om de bredere impact van hun beleggingen te kennen, stellen particuliere, corporate en institutionele beleggers en andere stakeholders vragen over niet-financiële criteria bij de samenstelling van hun portefeuille, voornamelijk op het vlak van milieu, sociale aangelegenheden (zoals arbeidsomstandigheden, mensenrechten) en goed beheer, kortom criteria inzake duurzaam ondernemen of nog "ESG-criteria".

Waarvoor staat ESG?

- **Ecologische criteria** meten hoe goed een onderneming zorg draagt voor het milieu en voor haar omgeving (energieverbruik, dierenwelzijn enz.).
- **Sociale criteria** meten hoe een onderneming omgaat met haar werknemers, leveranciers en klanten, en met de maatschappij (arbeidsomstandigheden, kinderarbeid enz.).
- **Governance-criteria** meten het beleid van een onderneming (transparantie van de boekhouding, belangenconflicten enz.).

Zij willen met andere woorden dat het beheer van hun beleggingen beter strookt met hun persoonlijke overtuiging rond duurzame ontwikkeling, hun bedrijfswaarden of hun maatschappelijke visie. Bovendien rekenen ze op Belfius om hen ook op dat vlak te informeren, te adviseren en hen de garanties te bieden die ze verwachten m.b.t. de bestemming van hun spaartegoeden, beleggingen of liquide middelen.

4.2. Duurzaam beleggen bij Belfius

Belfius wil kunnen tegemoetkomen aan de verwachtingen van de klanten op het vlak van duurzaam beleggen en blijft in dat verband zijn beleid op dat vlak versterken.

Belfius biedt de beleggers een omvattend, transparant en gesegmenteerd aanbod aan duurzame beleggingen, dat steeds verder wordt uitgebreid en uitgediept[1]:

- Belfius-klanten die beleggen in een spaarrekening, een termijnrekening of een kasbon weten dat hun geld grotendeels zal worden aangewend ten behoeve van de lokale besturen in de vorm van kredieten aan gemeenten, scholen, rusthuizen, ziekenhuizen en cultuurcentra.
- Fondsenbeheer door Belfius IP en Candriam
  Sinds 2016 beschikt Belfius met Belfius Investment Partners NV (of Belfius IP) over een eigen dochtermaatschappij voor het beheer en de administratie van beleggingsfondsen. Belfius IP lanceerde in 2016 een eigen gamma van fondsen om het beleggingsaanbod voor de Belfius-klanten verder te vervolledigen, in lijn met het DNA en de strategische thema's van Belfius.

Belfius IP vervult dus een dubbele rol:

- het volledige beheer van zijn eigen fondsen;
- het administratief en financieel beheer - in zijn hoedanigheid als beheersvennootschap - van een aantal fondsen waarvan het beheer wordt toevertrouwd aan Candriam.

Op 31/12/2018 beheerde Belfius IP in totaal een bedrag van 17,6 miljard EUR voor rekening van Belfius-klanten. Daarmee is het de grootste beheerder van beleggingsfondsen voor Belfius.

Candriam is al verscheidene jaren de bevoorrechte externe partner van Belfius voor het beheer van beleggingsfondsen. Candriam lanceerde zijn eerste "SRI-fondsen" in 1996 en was daarmee een pionier op het vlak van duurzame beleggingsfondsen.

Candriam was een van de eerste ondertekenaars van de Principles for Responsible Investment (PRI) (Principes voor Verantwoord Beleggen) van de VN.

Signatory of:

PRI Principles for Responsible Investment

Net als de meest vooraanstaande wereldwijde beleggers ziet Candriam erop toe die principes toe te passen als echte goedgedragregels voor verantwoord beleggen.

Candriam versterkte aanhoudend zijn SRI-team met het oog op een meer doorgedreven dialoog met ondernemingen over ESG-aangelegenheden.

(1) Volledig overzicht van het gamma duurzame beleggingen bij *http://belfius.be/Gamma-Duurzaam-Beleggen*

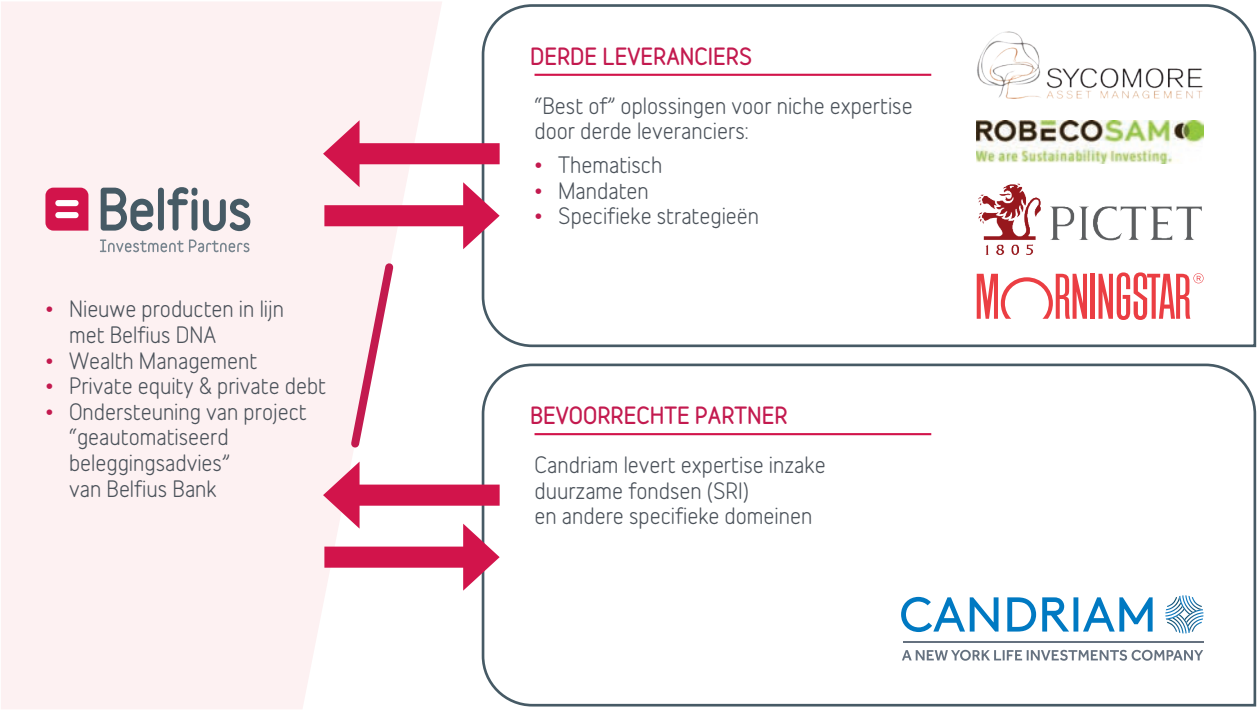

4.3. Diverse methodes inzake duurzaam beheer

Afhankelijk van het soort van belegging worden diverse screeningniveaus, alsook specifieke strategieën inzake duurzaam beleggen toegepast, soms in samenwerking met externe partners.

De aanpak van Belfius, van zijn dochterondernemingen (Belfius Insurance en Belfius IP) en van externe partner Candriam op het vlak van duurzame beleggingen gaat van een basisscreening voor wettelijk verplichte uitsluitingen tot een "Best-in-class"-benadering en themafondsen. Enkel aandelen of obligaties van ondernemingen of landen die goed scoren op milieu-aspecten, sociale aangelegenheden of goed beheer, of idealiter op een combinatie van de drie, kunnen in de portefeuille worden opgenomen.

1. **Basisscreening: wettelijke uitsluitingscriteria**

2. **Strategieën voor duurzaam beleggen:**
   - Uitgebreide screening:
     - uitsluiting van bepaalde sectoren op basis van de eigen strategische beleidslijnen van Belfius
     - uitsluiting van bepaalde sectoren, van controversiële activiteiten en normatieve uitsluiting door Candriam
     - uitsluiting van bepaalde ondernemingen en landen op basis van Portfolio21
   - "Best-in-class"-fondsen
   - Themabeleggingsfondsen

4.3.1. Basisscreening: toepassing van de wettelijke uitsluitingscriteria

Investeringen of beleggingen in ondernemingen die actief zijn in de vervaardiging, het gebruik of het bezit van omstreden wapens, zijn verboden bij een Belgische wet van 2007 (de wet Mahoux). Ondernemingen met dergelijke activiteiten worden geweerd uit alle beleggingsproducten. Verdere verduidelijkingen over de toepassing van die wet worden gegeven in het Beleid van Belfius inzake wapens[1].

4.3.2. Strategieën inzake duurzaam beleggen

Belfius gaat verder dan de wettelijke vereisten en past voor het beheer van zijn beleggingsfondsen en -verzekeringen diverse strategieën toe met uiteenlopende gradaties van bovenwettelijke uitsluitingscriteria.

Op het vlak van duurzame beleggingen worden er drie selectiefilters toegepast:

4.3.2.1. Uitgebreide screening

Belfius hanteert een aantal eigen beleidslijnen die verder gaan dan de wettelijke beperkingen:

- Wapensector: Belfius past de wettelijke beperkingen toe die deel uitmaken van een beleid dat van toepassing is in de groep Belfius, en maakt bovendien gebruik van activacategorieën die veel ruimer gedefinieerd zijn voor het beoordelen van de militaire toepassing ervan, zowel voor de financiering ervan als voor beleggingen in dat verband.
- Beleid inzake landbouwgrondstoffen[2]: Belfius wil geen enkele belegging promoten waarmee speculatie op voedselprijzen gemoeid is.

Candriam, de externe partner van Belfius op het vlak van het beheer van beleggingsfondsen, past bij het samenstellen van een reeks van beleggingsfondsen uit het Belfius-aanbod een selectie toe op de activa op basis van een lijst van bovenwettelijke uitsluitingscriteria die verband houdt met bepaalde omstreden sectoren en activiteiten[3] die de facto uit de portefeuilles worden geweerd. Bovendien worden ook een aantal landen met een onderdrukkend regime uit de portefeuilles geweerd.

Candriam maakte overigens in september 2018 bekend dat het het uitsluitingsgebied m.b.t. omstreden activiteiten met steenkool voor energiedoeleinden, tabak en chemische en biologische wapens of wapens op basis van witte fosfor, met ingang van 31 december 2018 wil uitbreiden tot al zijn beleggingen. Dat betekent dat alle beleggingsfondsen van Candriam die in handen zijn van klanten van Belfius aan aanvullende criteria worden onderworpen.

Uitsluitingscriteria van Portfolio21

Belfius Insurance belegt zijn reserves volgens de principes van Portfolio21: het project voor duurzaam beheer dat Belfius Insurance heeft uitgewerkt samen met Candriam en het onafhankelijk agentschap Vigeo Eiris. Het gaat om een globale beleggingsstrategie met strikte uitsluitingscriteria die wil bijdragen tot de duurzame ontwikkeling door op transparante wijze niet-financiële criteria toe te voegen aan het beheersproces van beleggingsportefeuilles. Die criteria zijn gebaseerd op de naleving van specifieke (internationale) normen en standaarden, meer bepaald:

- de ILO (Internationale Arbeidsorganisatie): mensenrechten op de werkplaats
- het Noors pensioenfonds (Government Pension Fund of Norway): milieu en klimaatverandering

U vindt hieronder meer informatie over Portfolio21 in het deel "Portfolio21, het label voor duurzame ontwikkeling van Belfius Insurance".

4.3.2.2. "Best-in-class"-fondsen

Het Belfius-aanbod, dat beheerd wordt volgens het "Best-in-class"-principe:

- Belfius Select Portfolio Sustainable, een overeenkomst voor discretionair vermogensbeheer die uitsluitend belegt in ondernemingen en overheidsinstellingen die goed scoren, niet alleen op het vlak van goede resultaten, maar ook in het domein van het duurzaam ondernemerschap. De activa worden geselecteerd op basis van de ESG-criteria.

(1) Belfius en de wapensector: *http://belfius.be/Wapenbeleid*
(2) Beleid inzake landbouwgrondstoffen: *http://belfius.be/Landbouwgrondstoffen*
(3) Beleid inzake omstreden activiteiten van Candriam: *http://belfius.be/Candriam-Controversial-Activities*

- 11 fondsen van "Candriam Sustainable" en 3 fondsen van "Candriam SRI", die worden uitgegeven en beheerd door Candriam.
- De beleggingsverzekering van Tak 23 "KITE Bold / KITE Mix", met onder meer twee onderliggende duurzame gemengde fondsen die worden beheerd door Candriam. De beleggingen hebben betrekking op duurzame trackers en duurzame fondsen op grond van de overtuigingen van de beheerder.

Candriam heeft een uitgebreid gamma aan "Sustainable"-fondsen of "SRI-fondsen" (Sustainable & Responsible Investing), waarvoor het de "Best-in-Class"-methode gebruikt om de onderliggende activa van die fondsen te screenen:

- Candriam belegt enkel in ondernemingen en landen met de beste ESG-score, die m.a.w. het best presteren op het vlak van duurzame ontwikkeling, binnen hun sector of regio.
- Alleen ondernemingen die zich houden aan de principes van de United Nations Global Compact (UNGC) worden opgenomen in de portefeuille. Die principes steunen op vier pijlers: mensenrechten, arbeidsrecht, milieu en de strijd tegen corruptie. Ondernemingen die die principes schenden, worden uitgesloten. Ondernemingen die actief zijn in omstreden sectoren of activiteiten worden ook uitgesloten.
- Die benadering wordt gecombineerd met een actieve dialoog met de ondernemingen, hun werknemers, klanten, leveranciers en investeerders, om ervoor te zorgen dat de ESG-criteria nog beter gerespecteerd worden.

4.3.2.3. Themabeleggingsfondsen

Belfius Investment Partners heeft in zijn gamma van ESG-fondsen een themafonds dat in hoofdzaak wil beleggen in de rechten tot participatie in andere beleggingsfondsen die worden geselecteerd op basis van hun beleggingspolitiek, op voorwaarde dat ze hun aandacht toespitsen op een welbepaalde maatschappelijke of ecologische problematiek.

Het fonds Belfius Multi Manager Smart Future is een compartiment van het fonds Belfius Multi Manager. De onderliggende waarden zijn themafondsen die zelf uitsluitend beleggen in bedrijven die oplossingen aanbrengen voor bestaande en toekomstige problemen.

Het fonds belegt dus rechtstreeks in ondernemingen die gelinkt zijn aan ESG-thema's en die ook nog eens beschikken over een competitief bedrijfsmodel.

De nadruk wordt daarbij gelegd op de volgende 5 thema's:

- waterschaarste en duurzaam bosbeheer
- duurzame energie & schone technologie
- voedselaanbod & -kwaliteit
- veiligheid en beveiliging van gegevens en personen
- menselijk welzijn.

Belfius IP selecteert de onderliggende themafondsen in samenwerking met derde partners RobecoSAM en Pictet and Sycomore (human capital) om het duurzame karakter van die fondsen te waarborgen, en met behulp van de Morningstar Sustainability Rating.

4.4. Evolutie van de duurzaam beheerde fondsen

De volumegroei van de duurzame beleggingen was stabiel ten opzichte van 2017, na de volumestijging tussen 2016 en 2017, die het gevolg was van een speciale campagne voor de ontwikkeling van het duurzame beleggingssegment van Belfius. Het deel beheerd via de Best-in-class beleggingsstrategie toonde een continue groei (26 % stijging ten opzichte van 2017).

Zowel de totale inlage van fondsen die werden gescreend op niveau 2.a (uitgebreid), als de inlage van fondsen die werden gescreend op niveau 2.b en 2.c (Best-in-class en thematisch) kenden een aangroei tijdens de afgelopen 3 jaar.

Strategieën voor duurzaam beleggen in het fondsenbeheer bij Belfius - 2016-2018

(in miljoen EUR)

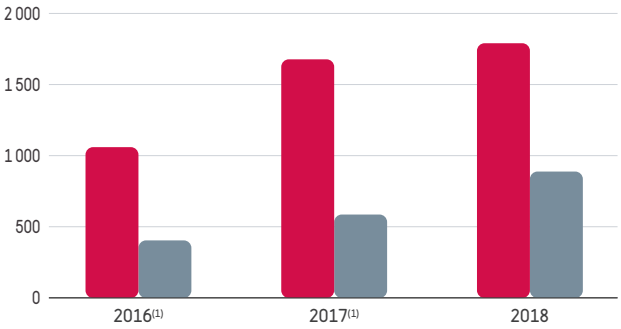

Strategie 2.a. "uitgebreide exclusies": Wapens/Activiteiten in onderdrukkende regimes/normatief of enkel normatief
Strategie 2.b. "Best-in-class 50%" (Candriam) + 2.c. Duurzaam thematisch fonds (Belfius)

Het totaal volume van beheerde fondsen nam in 2018 lichtjes af, hoofdzakelijk als gevolg van de plotse beursdaling in december 2018. Desalniettemin steeg het totaal volume van duurzaam beheerde fondsen in 2018 met 18,3%.

Jaarlijkse groei van het totaal volume duurzame fondsen vs. het totaal volume fondsen in beheer (AUM) bij Belfius - 2016-2018 (in %)

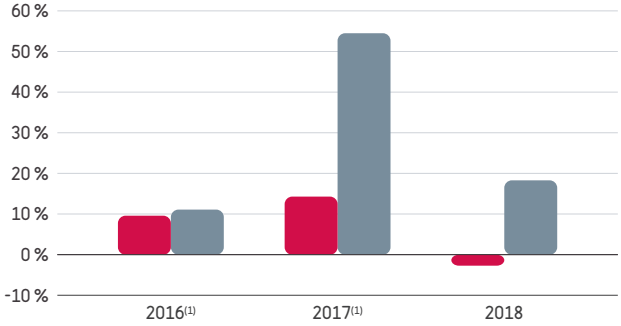

Groei in totaal volume fondsen (AUM)
Groei in totaal volume duurzame fondsen

(1) Herziene cijfers.

4.5. Koolstofvoetafdruk

Sinds de klimaatconferentie COP21 van Parijs in 2015 krijgt de CO_2- of koolstofvoetafdruk bij het beheer van beleggingsportefeuilles heel veel aandacht. Candriam berekent en publiceert de koolstofafdruk van zijn SRI-fondsen sinds de Montreal Carbon Pledge[1].

De totale koolstofafdruk van de Best-in-class-fondsen in het Belfius-aanbod daalde sterk, met 47%. Dit terwijl het totale volume van Best-in-class-fondsen in dezelfde periode toenam met 26%.

Gewogen koolstofafdruk van de Candriam Best-in-class fondsen in het aanbod van Belfius in 2018[2]

Uitgedrukt in CO_2 equivalent in ton per eenheid van inkomsten van de ondernemingen in portefeuille

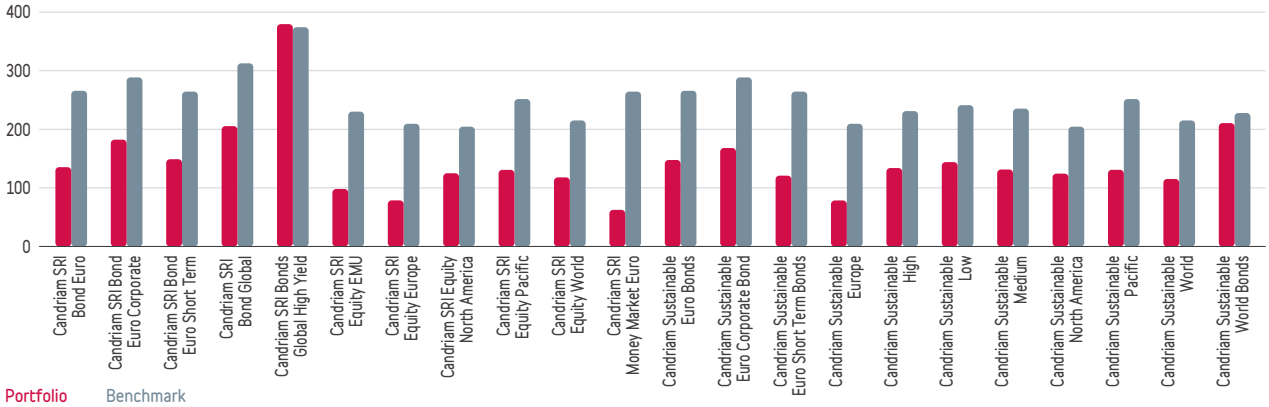

Absolute koolstofvoetafdruk[2]

	2016	2017	2018
Absolute Carbon Footprint of Best-In-Class SRI Funds Marketed by Belfius (t CO_2 e)	32 500	38 669	20 614

Gewogen gemiddelde koolstofvoetafdruk[2]

	2016		2017		2018	
	Portfolio	Benchmark	Portfolio	Benchmark	Portfolio	Benchmark
Carbon Footprint of Belfius Portfolio in Best-In-Class Candriam SRI Funds (t CO_2 e /m EUR revenue of companies in portfolios)	138,8	236,6	117,1	254,6	118,2	229,1

Bron: website van Candriam op de volgende pagina's:
https://www.candriam.be/en/professional/market-insights/assets-class/sri/montreal-carbon-pledge-candriam-discloses-its-carbon-footprint2/
https://www.candriam.com/en/professional/market-insights/assets-class/sri/montreal-carbon-pledge-candriam-discloses-its-carbon-footprint/
https://www.candriam.com/en/professional/market-insights/highlighted/montreal-carbon-pledgecarbon-footprint-disclosure-by-candriam/

5. Portfolio21: het duurzaamheidslabel van Belfius Insurance

5.1. Duurzaam beleggingsbeheer via Portfolio 21

Portfolio21[3] is het duurzame project dat Belfius Insurance inzake beleggingsbeheer samen met Candriam en het onafhankelijk screeningsbureau Vigeo Eiris[4] heeft opgezet. Dit project is het resultaat van onderzoek waarbij Belfius Insurance, Candriam en Vigeo Eiris hun specifieke know-how en kennis inzake duurzaam beleggingsbeheer samenbrachten. Portfolio21 wil duurzame ontwikkeling bevorderen door op transparante wijze niet-financiële criteria - zoals respect voor de mensenrechten, werkomstandigheden en milieu - te hanteren in het beheer van de eigen beleggingsportefeuille. Het basisprincipe gaat terug op het respecteren van specifieke (internationale) normen en standaarden, met name:

→ de conventies van het ILO (Internationale Arbeidsorganisatie) die ook opgenomen zijn in het Global Compact van de Verenigde Naties. Meer precies wordt er met emittenten (bedrijven of landen) van aandelen of obligaties die ervan beschuldigd worden om de mensenrechten op de werkplaats, zoals vastgelegd in de normen van het ILO, niet te respecteren, een dialoog aangegaan om hen toelichting te vragen en om hun omgang met de basisrechten van de werknemer te verbeteren. Het resultaat van deze dialoog bepaalt het al dan niet in portefeuille nemen of behouden van het betrokken aandeel of obligatie;

(1) Meer info over de Montreal Carbon Pledge op *http://belfius.be/Montreal-Carbon-Pledge*
(2) Alle gegevens zijn gebaseerd op berekeningen die Trucost op verzoek van Candriam heeft uitgevoerd.
(3) Zie ook: *https://www.belfius.be/portfolio21*
(4) Zie ook: *http://belfius.be/Vigeo*

- de normen van het Noors Pensioenfonds: Portfolio21 belegt niet in bedrijven die ernstige milieuschade veroorzaken door milieunormen te overtreden. Daarvoor worden de aanbevelingen gevolgd van de Ethische Raad van het Noors Pensioenfonds, dat zich op zijn beurt baseert op een aantal internationale milieuconventies en het UN Global Compact.

In 2018 verstrengde Belfius Insurance zijn Portfolio21 beleid door de criteria Portfolio21 ook op te leggen aan de investeringsfondsen waarin het participaties neemt, en alsook door bijkomende criteria inzake wapenbeleid toe te voegen. Tevens werden alle entiteiten van Belfius Insurance gevraagd om de Portfolio21 criteria te onderschrijven.

5.2. Werkwijze

Belfius Insurance beheert zijn beleggingsportefeuille in samenwerking met Candriam Asset Management die de investment advisory support voor zijn rekening neemt.

- Candriam geeft Vigeo Eiris de opdracht om voor elke nieuwe belegging te verifiëren of de criteria van Portfolio21 worden gerespecteerd.
- Elke actiefwaarde van het beleggingsuniversum krijgt een status "Accepted", "Watchlist" of "Not accepted", afhankelijk van de vraag of de onderneming of het land voldoet aan de criteria van Portfolio21.
- Dankzij Portfolio21 worden ondernemingen waarvan de handelswijze mogelijk niet strookt met de internationale standaarden ook gestimuleerd om in de juiste richting te evolueren. Zo gaat Vigeo Eiris namens Belfius Insurance elk jaar een dialoog aan met 15 tot 20 ondernemingen uit het beleggingsuniversum. Op basis van deze dialoog wordt er door een onafhankelijk Technisch Comité beslist over de status van de betrokken onderneming.

Een externe auditor gaat elk jaar na of de portefeuille van Belfius Insurance voldoet aan de voorwaarden van Portfolio21 en levert hiervoor een certificaat af.

5.3. Impact op klanten

De beleggingsportefeuille van Belfius Insurance bestaat hoofdzakelijk uit de reserve die de verzekeraar aanhoudt om te kunnen tegemoetkomen aan zijn contractuele verplichtingen tot uitbetaling van kapitalen, rentes en schadevergoedingen aan klanten. Deze reserve wordt opgebouwd vanuit een deel van de verzekeringspremies die de klant betaalde, zowel in het segment van "levensverzekeringen" als van "niet-levensverzekeringen".

De globale portefeuille omvat meerdere deelportefeuilles op basis van productgroepen. Enerzijds omvat ze alle schadeverzekeringen (auto, brand, ongevallen, aansprakelijkheid, diverse) en anderzijds pensioen- en levensverzekeringen (waaronder ook de beleggingsverzekeringen met uitzondering van Tak 23). De ethisch-duurzame criteria van Portfolio21 zijn van toepassing op het beleggingsbeleid van de totale portefeuille en bijgevolg voor alle klantensegmenten.

5.4. Sterk Belgisch getinte portefeuille

Op 31/12/2018 bedroeg de investeringsportefeuille van Belfius Insurance (zonder gebouwen, hypotheken en cash) ongeveer 13,5 miljard EUR. Daarvan is het grootste deel (8,2 miljard EUR of 60,93%) belegd in overheidsobligaties. Het beursgenoteerde deel (aandelen en vastgoed) vertegenwoordigt 1 miljard EUR of 7,84% van de portefeuille.

De beleggingsportefeuille is sterk Belgisch getint: van het totaal aan overheidsobligaties is 5,9 miljard EUR of 72,68% belegd in Belgische staatsobligaties. Ook de aandelenportefeuille is met 611,7 miljoen EUR, of 57,93% van het totaal, vooral Belgisch georiënteerd.

5.5. Specifieke verzekeringsoplossingen voor ouderen

Tendensen met een belangrijke maatschappelijke impact zoals het pensioenthema en de verouderingsproblematiek kregen speciale aandacht bij de verfijning van het productengamma van Belfius Insurance, en dat zowel in het segment "levensverzekeringen" als dat van de "niet-levensverzekeringen":

- Belfius Invest Target Income biedt een aanvulling op het wettelijke pensioen, gecombineerd met een specifieke afhankelijkheidsverzekering en successie-oplossing.
  In 2018 werd een Belfius Lifeplanner ontwikkeld die hieraan in 2019 zal toegevoegd worden. De Belfius Lifeplanner maakt klanten bewust van de extra jaren die zullen volgen door de stijgende levensverwachting en inspireert hen op een positieve manier om een lifeplan uit te werken en zich voor te bereiden op al hun belangrijke levensmomenten en nog te realiseren dromen. Tegelijk kunnen gepaste en persoonlijke oplossingen gesimuleerd worden voor elk van deze levensmomenten.
- Belfius Home & Family biedt een extra dekking voor kleinkinderen onder de hoede van grootouders en een dekking voor een tweede verblijf, vooral gericht op senioren.
- De Drive for Life-autoverzekering van DVV Verzekeringen biedt de 60-plusser een mobiliteitsgarantie waardoor zijn of haar verplichte autoverzekering Burgerlijke Aansprakelijkheid nooit wordt opgezegd.

6. Leasing kiest strategisch voor circulair, groen en digitaal

Belfius Lease is de dochteronderneming van Belfius Bank die financieringsformules aanbiedt in de vorm van financiële leasing en renting van professionele uitrustingsgoederen aan zelfstandigen, ondernemingen en beoefenaars van een vrij beroep.

Eind december 2018 beheerde Belfius Lease een portfolio van 41 300 actieve contracten, goed voor 2,728 miljard EUR. De onderneming is actief in vier sectoren:

- roerende goederen (productiemachines, uitrustingsgoederen voor alle sectoren, IT-materiaal, rollend materieel)
- vastgoed
- groene/hernieuwbare energie
- vendor leasing.

6.1. Resolute keuze voor hernieuwbare energiebronnen

Belfius Lease blijft trouw aan zijn strategische keuze voor financiering via leasing van installaties voor de productie van hernieuwbare energiebronnen.

Eind 2018 waren er naast de leasingcontracten voor windturbines en warmtekrachtkoppeling (voor een totaal van 13 miljoen EUR) 532 actieve contracten voor zonnepanelen voor een totaal investeringsbedrag van 390 miljoen EUR.

Tegen een prijs per kWp (kilowattpiek) van 1 200 EUR vertegenwoordigt dit een productie van 338 750 kWp. Het stroomverbruik van een gezin bedraagt ongeveer 4 kWp per jaar. M.a.w., Belfius Lease produceert via de verschillende installaties evenveel elektriciteit als wat 81 277 gezinnen in totaal jaarlijks verbruiken.

6.2. Vendor leasing en circulaire economie

Vendor leasing is een op leasing gebaseerde financieringstechniek waarmee Belfius-klanten (fabrikanten, importeurs of verdelers van machines e.a.) hun eigen klanten een oplossing kunnen voorstellen voor het gebruik van uitrustingsgoederen tegen periodieke betaling.

De techniek leent zich bijzonder goed voor toepassingen in het kader van een circulaire economie.

Belfius Lease koopt het materiaal van de klant en verhuurt het hem vervolgens. De klant verhuurt het materieel op zijn beurt aan de gebruiker volgens het principe "pay-as-a-service" of "pay-per-use", een belangrijk concept in de circulaire economie: de eindgebruiker betaalt voor het gebruik van een goed, niet voor het bezit ervan.

Het concept circulaire economie sluit aan op duurzame ontwikkeling. Het is erop gericht (bestanddelen van) producten en materialen zo lang mogelijk in omloop te houden.

Belfius Lease is in meerdere opzichten gewonnen voor dit concept:

- het doet aan vendor leasing, dat de begrippen "pay-as-a service" and "pay-per-use" integreert;
- Belfius Lease en Belfius Auto Lease nemen sinds 2017 actief deel aan diverse ministeriële actieplannen zoals de "Task Force Circular Economy" en de "Green Deal Circulair Aankopen", om financieringsinitiatieven rond circulaire economie aan te moedigen;
- Belfius Lease is de enige leasemaatschappij in België die als deelnemer en aankoper nauw betrokken is bij de Green Deal Vlaanderen;
- Belfius Lease participeert in twee OVAM-projecten, waarvan één in partnerschap met een circulaire-economiebedrijf, dat bijna rond is, nl. "Open Call OVAM", financiering van nieuwe circulaire-economiemodellen.
- Belfius Lease stelt zijn klanten leasingformules voor die in het verlengde liggen van het concept circulaire economie.

6.3. Belfius Auto Lease als "leverancier van mobiliteit"

Belfius Auto Lease is de dochteronderneming van Belfius voor operationele leasing van voertuigen.

In 2018 profileerde Belfius Auto Lease zich echter steeds meer als leverancier van mobiliteit, al dan niet in combinatie met een bedrijfswagen, en schaarde het zich meteen ook achter de Smart Belgium-strategie met een duurzame visie op mobiliteit.

De vloot bestond einde 2018 uit 18 334 voertuigen (+6,37%).

Het aantal elektrische voertuigen steeg met 45%, maar het totale volume ervan blijft vrij beperkt. Het aandeel van de benzinevoertuigen in de totale vloot groeide van 15% einde 2017 tot 24,45%, ten koste van de dieselvoertuigen.

Belfius Auto Lease biedt in het kader van E-Fleet de mogelijkheid laadpalen te installeren bij de klanten, maar ook thuis, wat een optimaal gebruik van de elektrische voertuigen mogelijk maakt.

De installatiekosten kunnen op verzoek van de klant verrekend worden in de huurprijs.

7. Filantropie via Wealth Management

Met haar aanbod "Filantropie" biedt Belfius de klant een specifiek raamwerk om bij leven of overlijden een goed doel op te nemen als een structureel bestanddeel van zijn vermogensbeheer en/of successieplanning.

Het kapitaal van de klant wordt daartoe ondergebracht in een fonds op naam, onder het toezicht van een "provider". Dit is een organisatie die, conform de wensen van de opdrachtgever, garant staat voor een weloverwogen uitbetaling aan een of meer begunstigde goede doelen. De klant kan ook bij leven nog een rol opnemen bij het beheren van het nominatieve fonds.

Belfius is de belangrijkste speler op het vlak van fondsen met een filantropisch doel. Ze omvatten een brede waaier aan filantropische thema's zoals gezondheid,, armoede, ontwikkelingshulp, inzet voor de lokale gemeenschap, ...

Wealth management: verdeling per thema van de fondsen met filantropisch doel in 2018

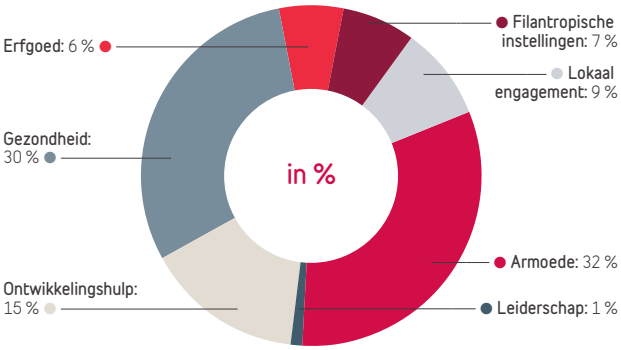

Tot nu toe werden meer dan 1 200 fondsen gecreëerd.

In 2018 waren 134 fondsen actief. Zo ging in 2018 ongeveer 3,1 miljoen EUR vanuit de nalatenschap van Belgische burgers naar goede doelen.

8. Sociale producten, een Belfius-specialiteit

Het is van essentieel belang dat kansarme mensen toegang hebben tot elementaire bankdiensten, zoals betalingen via een bankrekening met een betaalkaart.

Het is eveneens een eenvoudige, veilige, transparante en discrete oplossing ten aanzien van derden.

- De verblijfswaarborgrekening: is bedoeld om een verblijfswaarborg te verschaffen voor rusthuisbewoners in het kader van de overeenkomst tussen een instelling en haar bewoners. Dankzij die oplossing heeft de instelling, op BelfiusWeb, een gecentraliseerd overzicht van de verblijfswaarborgen waarover ze beschikt.
- De gecentraliseerde huurwaarborgrekening: in het kader van de sociale huisvesting bieden wij instellingen, zoals de OCMW's en de huisvestingsmaatschappijen, een praktische oplossing voor de follow-up van de huurwaarborgen een individuele spaarrekening op naam van de huurder, die namens hem geblokkeerd is als huurwaarborgrekening, en die gelinkt is aan een groeperingrekening op naam van de eigenaar.
- De rekening wedersamenstelling huurwaarborg: wanneer het OCMW zich tijdelijk voor een eigenaar borg stelt door het samenstellen van de huurwaarborg om een financieel minder gegoede huurder te helpen, biedt de rekening wedersamenstelling huurwaarborg, zoals uit de benaming blijkt, de mogelijkheid om geleidelijk het bedrag van de huurwaarborg weer samen te stellen, rekening houdend met de financiële draagkracht van de huurder.
- De prepaidkaarten: de SSB-prepaidkaart en de Belfius EasyCard:
  - voor de betaling door het OCMW van specifieke uitkeringen aan niet tot banken toegang hebbende personen is de SSB-prepaidkaart de adequate oplossing. Die kaart, met daarop een beperkt bedrag (veelvoud van 10 EUR) dat bij de bestelling werd bepaald, kan door het OCMW worden bezorgd aan een persoon die, bijvoorbeeld, dringende hulp nodig heeft.
  - voor weerkerende betalingen is de Belfius EasyCard meer aangewezen. Die kaart kan worden opgeladen en geeft de begunstigde ervan de mogelijkheid om betalingen met Bancontact/Maestro te verrichten en geld op te vragen aan de geldautomaten. Het OCMW bepaalt het bedrag dat op de kaart moet worden geladen en kan om het even wanneer de kaart in realtime herladen en het saldo ervan volgen, allemaal via BelfiusWeb.

Beide kaarten vormen alternatieven voor betalingen in specie of per cheque.

De daling van het aantal sociale rekeningen tijdens de voorbije jaren is toe te schrijven aan het feit dat de sociale uitkeringen steeds vaker op een gewone bankrekening worden gestort, alsook aan de strengere bankreglementering. Na afloop van de uitkeringsperiode moet de sociale rekening bovendien worden afgesloten en vervangen worden door een gewone bankrekening. Sinds 2015 werden de OCMW's er dus toe genoodzaakt om heel wat sociale rekeningen af te sluiten en te vervangen.

Sociale bankproducten: evolutie rekeningen en bankkaarten

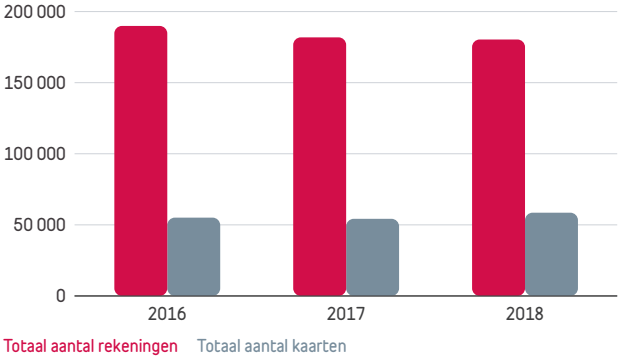

GEZONDE ETHISCHE FUNDAMENTEN

1. Respect voor de mening van klanten

De klant staat centraal in de strategie van Belfius. Met klanten en partners een respectvolle langetermijnrelatie opbouwen is even belangrijk als de optimalisatie van operationele efficiëntie of financiële prestaties. Uitgangspunten daarbij zijn engagement, authenticiteit, entrepreneurship, klantgerichtheid en transparantie.

1.1. Klantentevredenheid blijft stijgen

Belfius Bank meet zowel de tevredenheid van retail-klanten (RCB) als Public, Social & Corporate-klanten (PCB) volgens eenzelfde methodiek.

In 2018 werden 487 363 RCB-klanten via e-mail, brief of telefoon uitgenodigd om deel te nemen aan een tevredenheidsonderzoek. 64 765 mensen namen deel en gaven een gemiddelde score van 94,73%.

Evolutie klantentevredenheid

(in %)	2016	2017	2018
Globaal	95,30 %	95,90 %	95,97 %
RCB	94,42 %	94,80 %	94,73 %
PCB	96,90 %	98,00 %	98,45 %

Langs PCB-kant werden 7 822 klanten bevraagd. 500 namen deel en gaven een gemiddelde score van 98,45%.

Globaal haalt Belfius Bank over 2018 een tevredenheidsscore van 95,97%. Daarmee wordt voor het derde jaar op rij het objectief van 95% tevreden klanten overschreden. In deze globale score telt RCB voor 2/3, PCB voor 1/3.

Evolutie klantentevredenheid

1.2. Gedragscodes

Naast interne beleidslijnen, onderschreef Belfius ook de volgende gedragscodes:

- Febelfin gedragscode: Deze gedragscode is een initiatief van Febelfin, de Belgische federatie van de financiële sector. Bij ondertekening verbindt Belfius zich ertoe om in zijn dagelijks handelen met klanten trouw te blijven aan de waarden van de sector.
- BeCommerce: Belfius respecteert de Gedragscode van BeCommerce, de Belgische vereniging van bedrijven actief in verkoop op afstand, via het internet, en dus in alle vormen van e-commerce. Zo wil BeCommerce consumenten een betrouwbare en veilige manier van online winkelen bieden.

1.3. Klachtenbeheer

Belfius focust op klantentevredenheid en schenkt bijgevolg ook een doorgedreven aandacht aan gebeurlijke klachten van en oplossingen voor zijn klanten. Belfius werkt met een klachtenbeheersysteem dat een verwerking en analyse toelaat en geïntegreerd is in de kantoortoepassingen. Klachten worden onpartijdig en volgens een vast stappenplan behandeld en uiteraard blijven de betrokken klanten geserviced zoals voordien.

Hoe ziet het proces eruit?

1. Klanten die een probleem willen signaleren, krijgen de raad contact op te nemen met hun kantoor of banker aangezien deze het best geplaatst is om een mogelijke oplossing te vinden. Deze signalering wordt niet gedefinieerd als een klacht, indien het probleem in deze fase wordt opgelost.
2. Als de klant niet kan of wil langsgaan in het kantoor of zijn contactpersoon het probleem niet kan oplossen, kan hij een klacht neerleggen bij de dienst Klachtenbeheer, die op zoek gaat naar een oplossing.
3. Als de klant niet akkoord is met het voorstel, kan hij schriftelijk contact opnemen met de Claims Negotiator van Belfius Bank.
4. Bij gebrek aan een oplossing op dit niveau, kan hij het dossier voorleggen aan de ombudsman van de financiële sector[1] of de ombudsman van de Verzekeringen[2].

1.3.1. RCB

Afgehandelde aantal klachten per topic - 2016-2018

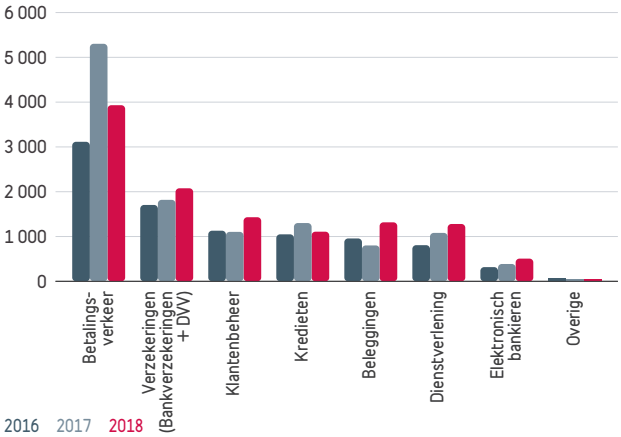

Het aantal klachten gerelateerd aan de betaalmiddelen daalt aanzienlijk. Dat is te danken aan de nieuwe aanpak rond slapende rekeningen: klanten in het bezit van een slapende rekening krijgen nu eerst een brief die hen wijst op de slapende rekening, zonder dat ze iets hoeven te betalen.

De grootste stijging zien we bij de beleggingen. Die stijging is nagenoeg helemaal te wijten aan het Arco-dossier.

Afgehandelde aantal klachten per behandelingsniveau - 2016-2018

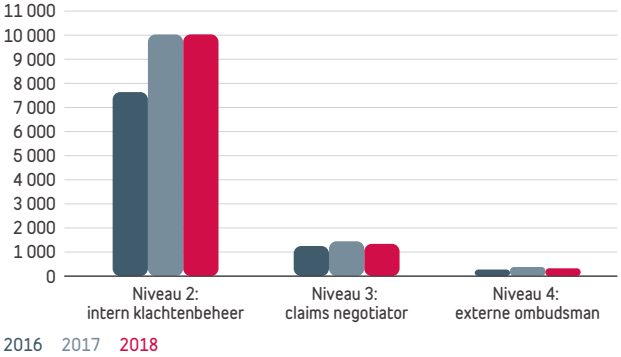

(1) *ombudsman@ombudsfin.be*
(2) *info@ombudsman.as*

1.3.2. PCB

Het aantal klachten binnen PCB blijft nagenoeg onveranderd, we evolueren van 94 in 2017 naar 93 in 2018. De helft daarvan situeert zich bij Public Banking, terwijl Corporate en Social Profit samen de andere helft voor hun rekening nemen.

Afgehandelde aantal klachten per topic

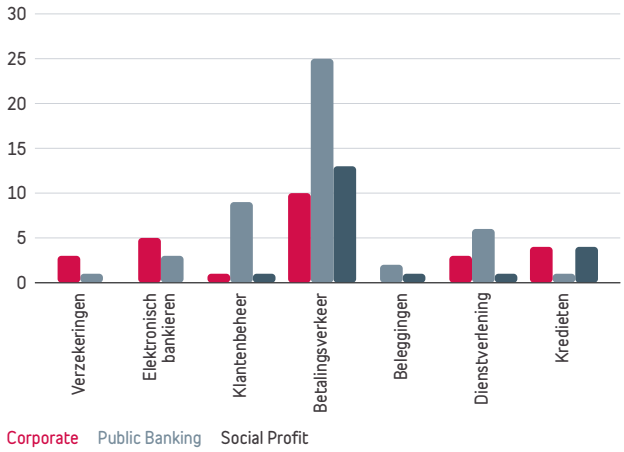

1.4. Klachten met betrekking tot 2 specifieke thema's:

Klachten worden centraal geregistreerd volgens onderwerp. Uit de voorafgaande materialiteitsanalyse kwamen de onderwerpen "Mensenrechten" en "Privé-leven" naar voren als materiële (door de stakeholders als meest relevant beschouwde) thema's. Uit de rapportering over klachtenbeheer blijkt dat het aantal klachten met betrekking tot deze twee onderwerpen beperkt is ten opzichte van het totaal aantal klachten:

- Mensenrechten: in 2018 behandelde Belfius 10 klachten rond mensenrechten. Redenen die werden opgegeven zijn o.a.: racisme, discriminatie, onvriendelijkheid, onrespectvol gedrag, toegankelijkheid voor slechtzienden, toegankelijkheid voor personen met beperkte mobiliteit.
- Privé-leven: in 2018 behandelde Belfius 78 klachten rond deze thematiek. 27 daarvan waren gerelateerd aan de nieuwe GDPR-wetgeving.

2. Data Privacy

2.1. Gegevensprivacy

Op 25 mei 2018 trad de Algemene Verordening Gegevensbescherming (GDPR) in werking. Ze introduceert een aantal nieuwe aspecten, vergeleken met de oude Europese richtlijn uit 1995. Over het algemeen kent GDPR meer rechten toe aan natuurlijke personen, zoals klanten van Belfius, en worden meer verplichtingen opgelegd aan verwerkers en verwerkingsverantwoordelijken van persoonsgegevens, onder wie Belfius en haar partners/leveranciers. Op 5 september 2018 werd de wet op de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

Voor de implementering van GDPR binnen de Belfius-groep werd een project opgezet, geleid door de afdeling Risk in nauwe samenwerking met alle bedrijfstakken, de operationele lijnen en de directies.

2.2. Strategie en visie: respect voor privacy en klantentevredenheid

Het respect voor de privacy en de bescherming van persoonsgegevens is een essentieel engagement bij Belfius. De naleving van GDPR is geïntegreerd in elk proces voor het aanbieden van (bestaande, aangepaste en nieuwe) producten, vernieuwende digitale tools, diensten en informatie aan haar klanten. GDPR vormt een aandachtspunt in de goedkeuringsprocessen. Er wordt samengewerkt met de Data Protection Officer (DPO), de Chief Information Security Officer (CISO), de Information Technology Security Officer (ITSO), de afdeling Non Financial Risk (NFR), de juridische dienst en de compliance-afdeling in het kader van de naleving van GDPR.

Voor meer informatie verwijzen we u naar andere hoofdstukken:

- informatie rond het klachtenbeheer: hoofdstuk Gezonde ethische fundamenten"
- informatie rond het risicobeleid en GDPR: het Belfius Risk-rapport 2018[1]

2.3. Inbreuken rond persoonsgegevens

Wat betreft inbreuken rond persoonsgegevens, hebben we geen significante datalekken vastgesteld. Er werd slechts 1 feit gerapporteerd aan de GegevensBeschermingsAutoriteit (GBA). Dit dossier kon binnen een zeer korte tijd afgesloten worden zonder enig resterend risico.

3. Integer bankieren en fraudebestrijding

3.1. Integer bankieren

Een integere houding van alle Belfius-medewerkers is essentieel voor het behoud van het vertrouwen van alle interne en externe stakeholders in Belfius.

3.1.1. Compliance-beleid

Belfius leeft nauwgezet alle wetten en reglementen na en respecteert de regels en praktijken die gangbaar zijn binnen de financiële sector.

Bovendien kenmerken waarden als integriteit, loyauteit, transparantie, professionaliteit en wederzijds respect de relaties van Belfius met zijn medewerkers, klanten en partners, alsook de relaties tussen de medewerkers onderling.

Het globale compliance beleid van Belfius is vastgelegd in een Compliance-charter en een Integriteitsbeleid. In overeenstemming met de circulaire van de Belgische toezichthouders in verband met de compliance functie bevatten deze documenten onder meer een aantal beleidslijnen rond welbepaalde specifieke risicosituaties inzake compliance.

(1) Zie ook: *http://belfius.be/riskreport2018*

3.1.2. Ethische en Deontologische Code van Belfius

Naast de gedragscode van Febelfin hanteert Belfius een eigen Ethische en Deontologische Code die van toepassing is op alle Belfius-medewerkers.

Deze Code informeert medewerkers over de ethische en deontologische principes en wettelijk of reglementair voorgeschreven gedragsnormen die van toepassing zijn bij de uitvoering van hun taak. Ze biedt ook een houvast voor hun houding tegenover, en hun relaties met collega's, klanten, overheden en andere externe partijen.

Thema's zijn o.a. : ethiek, omgang met klanten, discretie, data privacy, belangenconflicten, respect voor de regels en verbintenissen van Belfius, witwassen, omkoping en whistleblowing (zie verder).

Overtredingen van de Code worden onderzocht door onder andere de dienst Audit Investigations en vervolgens beoordeeld door het (top)management. Het hoofd van de afdeling HR neemt de eindbeslissing.

3.1.3. Informatie en vorming

Om het bewustzijn en de alertheid van werknemers omtrent deze thema's te stimuleren, worden alle beleidsteksten rond ethiek en deontologie gepubliceerd op het intranet. Daarenboven kunnen medewerkers ook e-learnings en ad-hoc vormingsessies rond specifieke thema's en/of voor specifieke doelgroepen volgen.

3.2. Fraudebestrijding

3.2.1. Beleid en interne controles m.b.t. fraude

Door de afdeling Non Financial Risk werd samen met de afdelingen Audit en Compliance een globaal fraudebeleid voor Belfius geformuleerd.

Het werd specifiek uitgewerkt om binnen Belfius het kader van de interne controle te definiëren om fraude te helpen voorkomen, op te sporen en de nodige corrigerende maatregelen te nemen.

Het beheer van het frauderisico in de Bank is de verantwoordelijkheid van de Chief Risk Officer (CRO) die in dit verband periodiek rapporteert aan het directiecomité. Elk van de drie verdedigingslijnen (verantwoordelijkheidsniveaus) blijft echter verantwoordelijk voor de aan haar toegewezen domeinen en moet toezien op de naleving van het kader van de richtlijnen.

Jaarlijks wordt een rapport over het fraudebeheer voorgelegd aan het directiecomité en het Auditcomité / Riskcomité, op basis waarvan eventuele corrigerende maatregelen worden genomen.

3.2.2. Fiscaal voorkomingsbeleid

Medewerkers van Belfius dienen zich te houden aan een stringent fiscaal voorkomingsbeleid , dat gebaseerd is op vier principes:

- Alle wettelijke en reglementaire verplichtingen op fiscaal gebied strikt naleven.
- Niet samenwerken, rechtstreeks noch onrechtstreeks, met klanten die zich tot Belfius wenden om aan hun fiscale verplichtingen te ontkomen.
- Zich beperken tot het verstrekken van objectieve, correcte en neutrale gegevens.
- Zorgen voor een totale transparantie en traceerbaarheid van alle verrichtingen en transacties.

3.2.3. Antiwitwasbeleid

Gezien de wereldwijde impact van witwassen en de financiering van terrorisme ontstonden er tal van internationale wet- en/of regelgevende initiatieven waarop ook de Belgische wetgeving gebaseerd is. Het toepassingskader waarin Belfius strijd voert tegen witwassen en financiering van terrorisme staat beschreven in het Antiwitwasbeleid[1].

3.2.4. Klantenacceptatiebeleid

In het Antiwitwasbeleid wordt ook het klantenacceptatiebeleid[2] gespecifieerd. Er gelden hierbij o.a. uitsluitingscriteria op basis van een relevante link met bepaalde landen en bepaalde sectoren. De Country Watchlist is de voortdurend geactualiseerde lijst van uitgesloten landen, op basis van EU-embargo's, US-sancties, aanduiding door de FATF (Financial Action Task Force on Money Laundering) of wegens het predikaat "fiscaal paradijs".

3.2.5. Nultolerantie en whistleblowing proces

Belfius hanteert een nultolerantiebeleid inzake fraude. Nalaten fraude te melden, wordt beschouwd als stilzwijgende medeplichtigheid.

Een intern meldsysteem (whistleblowing)[3] geeft elke werknemer, ook de leidinggevende, de kans om mogelijke fraude te melden. Dit meldsysteem geldt als aanvullend systeem dat alleen mag gebruikt worden als er geen enkele andere meldingsmogelijkheid bestaat of deze niet efficiënt, aangepast of afdoend blijkt te zijn. Het systeem gaat trouwens ruimer dan enkel fraudegevallen.

- Onderverdeeld volgens het type van incident over de laatste drie jaar, is 0,3% van het totale verlies het gevolg van interne fraude.
- In 2018 werden er geen omkoping gerelateerde incidenten geregistreerd.
- Er werden geen gevallen van whistleblowing geregistreerd in de afgelopen drie jaar.

3.3. Anti-omkopingbeleid

Belfius implementeerde in 2018 een anti-omkopingbeleid[4]. In dit beleidsdocument zijn bestaande beleidsteksten, zoals het beleid inzake geschenken, geïntegreerd en wordt de nultolerantiehouding van Belfius Groep ten opzichte van elke vorm van omkoping herhaald. Leveranciers dienen een ethisch charter[5] te ondertekenen waarin een gelijkluidende anti-omkopingclausule is opgenomen.

(1) Zie belfius.be: *http://belfius.be/AML-policy*
(2) Zie belfius.be: *http://belfius.be/CustomerAcceptance-NL*
(3) Zie belfius.be: *http://belfius.be/Whistleblowing-NL*
(4) Zie belfius.be: *http://belfius.be/Anti-bribery-policy-NL*
(5) Zie belfius.be: *http://belfius.be/Ethics-Charter-NL*

4. Fiscale transparantie

4.1. Fiscaal beleid van Belfius

Als lokaal verankerde bank-verzekeraar, en zoals verwoord in zijn missie, wil Belfius t.a.v. al zijn stakeholders ook op fiscaal vlak transparant communiceren:

- Belfius wil een verantwoordelijke belastingbetaler zijn, die rekening houdt met de belangen van alle betrokken partijen: werknemers, klanten, aandeelhouders, de overheid en de samenleving.
- Belfius zal alle fiscale wetten en procedures waaraan de Bank onderworpen is nauwgezet naleven, en zal zich onthouden van elke medewerking aan fraude.
- Belfius zal de belastingen en voorheffingen die de klant verschuldigd is inhouden en doorstorten aan de fiscus, zoals de wet het voorschrijft, en zal binnenlandse of buitenlandse fiscale administraties informatie verstrekken, met maximaal respect voor de privacy van haar klanten.
- Belfius wil haar activiteiten op een fiscaal efficiënte manier organiseren, zoals een deugdelijk beheer vereist, waarbij elke activiteit onderbouwd moet zijn met geldige zakelijke overwegingen, inhoudelijk relevant moet zijn en transparant.
- Belfius wenst niet gevestigd te zijn in belastingparadijzen zoals bedoeld in de Belgische wetgeving.

Deze missie werd vertaald in een reeks doelstellingen, richtlijnen en verantwoordelijkheden die in detail beschreven zijn in de Fiscale beleidsnota van de Belfius Groep[1], gevalideerd door de raden van bestuur van alle Belfius-entiteiten.

Organisatorisch is fiscaliteit ondergebracht in de Afdeling Fiscale Zaken, o.l.v. de CFO, waardoor de expertise inzake fiscaliteit wordt gecentraliseerd en een uniform beheer gewaarborgd is.

4.2. OESO-regels

Belfius beantwoordt aan alle geldende OESO-regels inzake Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) die in de Belgische wetgeving zijn opgenomen en in de wetgeving van andere rechtsgebieden waar entiteiten van Belfius gevestigd zijn.

"BEPS" is een OESO-actieplan m.b.t. belastingontwijking door gebruik te maken van hiaten in, en verschillen tussen belastingregels, om vervolgens op een artificiële manier winsten door te schuiven naar belastingarme of belastingvrije plaatsen, zonder een noemenswaardige activiteit ter plaatse. Ter bestrijding hiervan bevat het plan een reeks OESO-maatregelen, gegroepeerd in 15 actiepunten.

Met name rond de wettelijke bepaling inzake transfer pricing (actiepunt 13) respecteert Belfius nauwgezet alle vereiste rapporteringen.

4.3. Buitenlandse dochterondernemingen: Luxemburg en Ierland

Voor zijn commerciële activiteiten focust Belfius uitsluitend op de Belgische markt, maar voor zeer specifieke activiteiten houdt de bank-verzekeraar entiteiten aan in Luxemburg en Ierland:

- In Luxemburg geeft Belfius Financing Company SA bepaalde schuldbewijzen uit aan externe beleggers. Omwille van financiële, technische en operationele redenen werd beslist deze uitgiftes in Luxemburg te doen, in volle transparantie naar de Belgische fiscus toe en na ontvangst van een positieve ruling in België. Belins Insurance Finance beheert een aandelen- en obligatieportefeuille.
- Belfius Ireland, gevestigd in Ierland, houdt een historische portefeuille van langetermijnobligaties aan. De Ierse aanwezigheid van Belfius is een restant uit het verleden en kan geenszins gezien worden als een fiscale optimalisatie. In 2018 werd de Ierse aanwezigheid vereenvoudigd door de sluiting van het Ierse bijkantoor (Dublin branch) van Belfius Bank, na voorafgaande overdracht van de portefeuille aan Belfius Ireland.

4.4. Belfius als belastingbetaler

Geconsolideerde jaarrekening

(in duizend EUR)	2016	2017	2018
Cash belastingen en bijdragen	**(494 043)**	**(603 375)**	**(601 241)**
Belastingen lopend boekjaar[1]	(53 788)	(157 071)	(143 246)
Sectorfheffingen[2]	(220 215)	(217 513)	(221 919)
Sociale zekerheidsbijdrage	(119 377)	(112 474)	(112 174)
Niet-aftrekbare BTW	(61 567)	(70 649)	(80 792)
Andere indirecte belastingen	(39 096)	(45 668)	(43 109)

(1) cfr. Toelichting 7.16. bij de geconsolideerde resultatenrekening van Belfius Bank.
(2) cfr. Toelichting 7.9. bij de geconsolideerde resultatenrekening van Belfius Bank.

Geconsolideerde resultatenrekening

(in duizend EUR)	Nettoresultaat voor belastingen: belastbare basis (A)[1]	Belastingen op resultaat van het boekjaar (B)	Effectief belastingstarief (B)/(A)
2016	774 505	262 884	33,90 %
2017	958 334	388 241	40,50 %[2]
2018	865 131	232 201	26,80 %

(1) Nettoresultaat voor belastingen excl. winsten en verliezen van vennootschappen geboekt volgens de vermogensmutatiemethode
(2) Naar aanleiding van de hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting heeft Belfius Bank een herziening van de uitgestelde belastingen uitgevoerd, resulterend in een bijkomende belastingskost ten belope van 106 miljoen EUR. Zonder de hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting zou het effectieve belastingtarief 29,5 % zijn geweest.

Voor meer details: zie Toelichting 7.16 bij de geconsolideerde resultatenrekening in het jaarverslag van Belfius.

(1) Zie belfius.be: *http://belfius.be/Fiscal-Policy-NL*

DUURZAME SAMENWERKING MET DE SAMENLEVING

Belfius investeert niet alleen in de Belgische economie, maar heeft ook een sterke traditie in het ondersteunen van projecten met sociaal oogmerk. Maatschappelijk engagement zit in ons DNA en kadert volledig binnen onze strategie. De medewerkers van Belfius zetten zich jaarlijks actief in voor verschillende goede doelen en andere initiatieven.

In lijn met zijn strategie kiest Belfius voor betekenisvolle Belgische langetermijnpartnerships met organisaties die zich inzetten voor hen die minder kansen krijgen.

1. Projecten voor het goede doel

1.1. Viva For Life

Belfius steunt Viva For Life (een initiatief van RTBF, in samenwerking met Cap 48) al sinds 2014 en is sinds 2016 hoofdsponsor. Alle giften en winsten van dit initiatief worden beheerd door Cap 48, dat ook instaat voor de selectie van de tientallen verenigingen die ondersteund worden. Via Viva for Life steunt Belfius verschillende verenigingen in Wallonië en Brussel die strijden tegen kinderarmoede. Om geld in te zamelen organiseerde Belfius onder meer Stairs for Life, een kerstballenverkoop en een tournée langs verschillende steden.

Evolutie cijfers

(in EUR)	2016	2017	2018
Bedrag Belfius[1]	350 941	376 555	385 252
Totaalopbrengst Viva For Life	3 452 310	4 115 330	4 929 220

(1) Het "Bedrag Belfius" is het bedrag dat Belfius inzamelde via zijn acties terwijl de totaalopbrengst de opbrengst is die Viva For Life ophaalde in heel Wallonië en Brussel.

1.2. Rode Neuzen Dag

Samen met VTM en Qmusic steunt Belfius Rode Neuzen Dag, een actie die aandacht vraagt voor jongeren die kampen met psychische problemen. Alle opbrengsten van Rode Neuzen Dag 2018 worden verzameld in het Rode Neuzen Fonds, beheerd door de Koning Boudewijnstichting. Het geld wordt in 2019 gebruikt om scholen te steunen die zich inzetten voor het mentaal welzijn van hun leerlingen. Het Rode Neuzen Fonds wil scholen de middelen geven om concreet te werken aan de geestelijke gezondheid van hun leerlingen.

Scholen met ideeën krijgen de kans om ze om te zetten in concrete projecten (bv. peer-to-peer supportgroepen op school, workshops, stille ruimte waar leerlingen zich kunnen terugtrekken, ervaringsdeskundigen op school laten getuigen).

Evolutie cijfers

(in EUR)	2015	2016	2017	2018
Opbrengst Rode Neuzen Dag	3 858 814	4 103 677	N/A[1]	4 269 073

(1) 2017 was geen actiejaar.

Het initiatief kan uitgaan van eender wie zich betrokken voelt: in eerste plaats de leerlingen zelf (leerlingenraad, een klas, een groep leerlingen,...), maar ook de leerkrachten, het zorgteam, de oudervereniging,...

Special Olympics

Via ons partnership met Special Olympics Belgium (sinds 2014) zetten we mensen met een verstandelijke beperking in de schijnwerpers en bevorderen we hun integratie in de Belgische samenleving via sport.

In 2017 werd Belfius voor 3 jaar "silver sponsor" van de Special Olympics. Naast de financiële steun stimuleerde Belfius zijn medewerkers om als vrijwilliger mee te werken aan de 36ste editie van de Spelen, die zich afspeelde in Doornik en Moeskroen. 3 397 atleten namen deel, verdeeld over 19 verschillende disciplines.

École 19

Belfius werd in 2018 een van de sponsors van École 19 (gesitueerd in Ukkel), gebaseerd op het model van École 42 in Parijs.

École 19 is een zeer innovatieve school waar jongeren van 18 tot 30 jaar zonder diploma zich kunnen scholen in informaticacodering. École 19 is gratis, 24/7 open en werkt zonder profs. De studenten leren projectmatig met een combinatie van zelfstudie en peer-to-peer learnings.

2. Belfius en kunst

Al 9 jaar lang deelt Belfius zijn passie voor kunst met het publiek. Elk jaar tonen we in de Belfius Art Gallery op de 32ste verdieping van de Belfius Toren, onze Brusselse zetel, een selectie van een 60-tal kunstwerken uit onze collectie, opgebouwd rond een bepaald thema. De Belfius Art Collection bestaat uit 4 300 werken en is daarmee de grootste privéverzameling van Belgische kunst. Om zoveel mogelijk mensen te laten genieten van dit artistieke erfgoed, stellen we onze galerij tweemaal per maand en na afspraak, open voor het grote publiek. Ruim 10 000 bezoekers genoten zo de 2de jaarhelft van 2018 van de tentoonstelling Magma Cloud Ashes. Ook een virtueel 360°-bezoek[1] behoort steeds tot de mogelijkheden voor het geïnteresseerde publiek. Met de vzw's Audioscenic en Culturama voorzien we ook gegidste rondleidingen voor slechtzienden, die via audio description kennis kunnen maken met de collectie.

Onze steun aan Belgische kunst vertaalt zich ook in het uitlenen van kunstwerken uit de collectie aan Belgische musea, de aankoop van werken van jong Belgisch talent en sponsoring van evenementen zoals Art Brussels, waar we ook aanwezig zijn met een thematische tentoonstelling van werken uit de Belfius Art Collection.

(1) Zie belfius.be: via *https://www.belfius.be/art*

3. De private stichting Belfius Foundation

De stichting Belfius Foundation coördineert het solidariteits-mecenaat van Belfius. Belfius Foundation is juridisch onafhankelijk van Belfius Bank en heeft haar eigen raad van bestuur en website[1]. In 2018 beschikte Belfius Foundation over een budget van 174 000 EUR. Daarmee ondersteunt de stichting enkel sociale projecten zonder financieel oogmerk. In 2018 organiseerde Belfius Foundation de 7de editie van zijn wedstrijd Colour Your Hospital: een wedstrijd waarbij alle ziekenhuizen van het land projecten kunnen indienen om de levenskwaliteit van hun patiënten te verbeteren. Afgelopen jaar selecteerde een onafhankelijke jury 21 laureaten uit 200 kandidaturen. Zij verdelen onderling een Foundation-budget van 150 000 EUR om hun projecten te realiseren.

Wat sociaal microkrediet betreft, stuurt de Foundation nog een team van een 30-tal Belfius-vrijwilligers aan, die actief zijn in de coaching van micro-ondernemers bij de vzw's Hefboom en Crédal.

In 2018 ondersteunde de Foundation ook het project "Spring Eens Binnen" van het Rode Kruis, dat senioren uit hun isolement wil halen door hen regelmatig een bezoekje te brengen.

DE DIRECTE IMPACT VAN BELFIUS OP MILIEU EN KLIMAAT

In dit hoofdstuk gaat de aandacht vooral naar de elementen met de grootste directe impact op milieu en klimaat: het energieverbruik van de gebouwen, het sorteren van afval en de verplaatsingen van het personeel. Dat alles wordt ook weergegeven in een koolstof-voetafdruk.

1. Duurzaamheid in de gebouwen en mobiliteit

1.1. Energiebesparingen

In 2007 werd besloten het primair energieverbruik van de centrale gebouwen in Brussel op vijf jaar tijd met de helft terug te dringen. Er vonden grondige energie-audits plaats in de centrale gebouwen, in de regionale gebouwen en in bepaalde kantoren. Sinds 2012 werd vooral gewerkt aan het optimaliseren van de kantoorruimte (landschap, werkplekken voor 70% van de werknemers, tools voor telewerk).

Meer recent nog werden de inspanningen om minder energie te verbruiken nog opgevoerd door de medewerkers samen te brengen in de Rogiertoren en door de decentralisatie dankzij het concept van de "Dual office". Dezelfde regels gelden ook op de nieuwe sites.

Dat alles heeft geleid tot een daling van ons primair energieverbruik met 47% over de voorbije 6 jaar. Dat komt neer op een daling met 75% sinds 2007. Ook als we rekening houden met het gekrompen personeelsbestand vergeleken met 2007 blijft dat een mooi resultaat, nl. een daling met 52% per medewerker.

Evolutie van het primaire energieverbruik in de hoofdzetel te Brussel

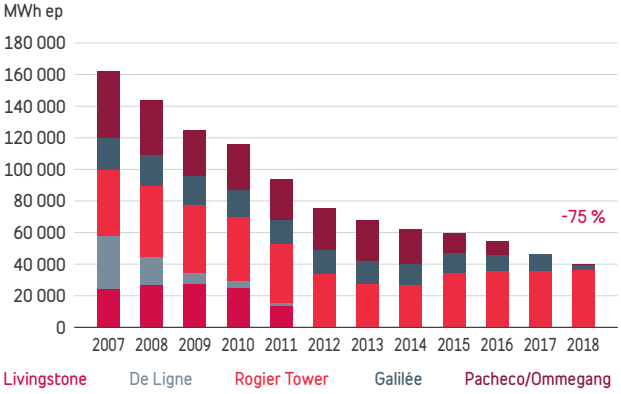

Merk op dat Belfius sinds 2008 uitsluitend groene stroom gebruikt, die wordt gewaarborgd door uitstootcertificaten. In 2016 werd een nieuwe overeenkomst gesloten met het oog op de voortzetting van die elektriciteitsbevoorrading tot in 2021.

Het waterverbruik in de centrale gebouwen daalde op 6 jaar tijd met 55%. Per VTE daalde het waterverbruik over diezelfde periode met 27%.

Waterverbruik in de hoofdzetel in Brussel

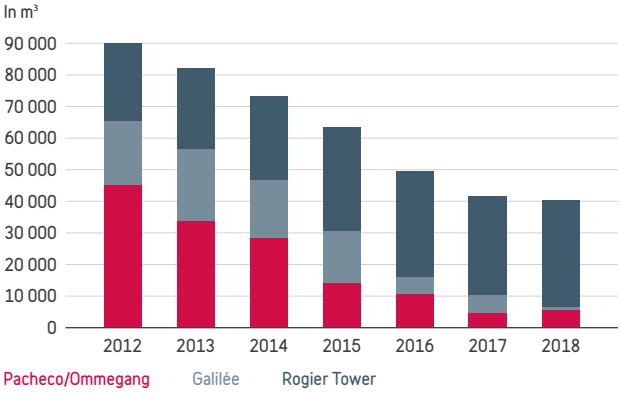

We merken hierbij op dat de verhuring van een groot deel van het Pacheco-gebouw in 2017, het verlaten van het Galilée-gebouw in 2018 en de toename van het telewerk in grote mate hebben bijgedragen tot het lagere energieverbruik van de voorbije jaren. Belfius zal evenwel blijven investeren in instrumenten voor centraal energiebeheer met het oog op een performant beheer van de gebruikte gebouwen. Zo kan het energieverbruik nog verder worden teruggedrongen en onder controle worden gehouden.

(1) Zie belfius.be: *https://www.belfius.be/belfius-foundation*

1.2. Steeds minder papier

Naast energiebronnen is papier de belangrijkste verbruikspost bij Belfius met bijna 940 ton per jaar, waarvan 97,7% met het FSC-label. Bij gelijkblijvende perimeter bedraagt de daling 52,8% op 5 jaar tijd.

Voor het papier met A3- en A4-formaat dat het personeel gebruikt om te printen en te kopiëren, bedraagt de effectieve daling 55,1% op 4 jaar tijd. Het veralgemeend gebruik van draagbare pc's, het schrappen van de kasten en een daling van het aantal printers met 30%, zal tijdens de komende jaren wellicht nog een verdere daling mogelijk maken.

Evolutie van het aantal geprinte A4 pagina's in de laatste 5 jaar

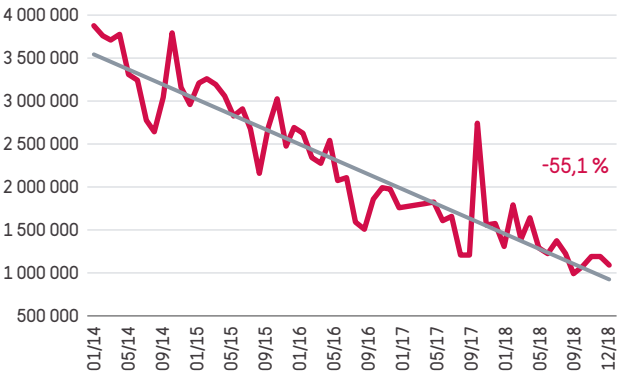

Belfius levert eveneens grote inspanningen om minder papieren rekeningafschriften voor zijn klanten af te drukken door hen richting de digitale kanalen te doen evolueren. In 2018 was het aandeel van de geprinte papieren rekeningafschriften die vervolgens naar de klanten werden verstuurd afgenomen met 44% op 4 jaar tijd, tot nog slechts 21% van de rekeningafschriften. 35% wordt nog door de klanten afgedrukt in de kantoren (-44% op 4 jaar tijd). Het aantal elektronische afschriften (full electronic-rekeningen) dat niet wordt afgedrukt, is op 4 jaar tijd gestegen met 66%, en vertegenwoordigt 44% van de rekeningafschriften.

Evolutie van het printen van rekeningafschriften - 2014 (binnenste ring) - 2018 (buitenste ring)

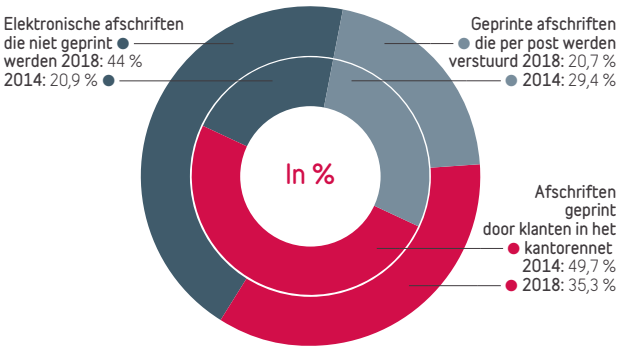

1.3. De hoeveelheid afval neemt gestaag af

In 2017 schafte Belfius de individuele kasten voor zijn personeel af in het kader van de digitalisering (Paperless) en het BeWoW-concept (Belfius Way of Working).

Voor het boekjaar 2018 stellen we een daling vast van de hoeveelheid afval met 27% ten opzichte van 2013. De grootste daling betreft het papierafval (voor recyclage), dat is afgenomen met 40% op 5 jaar tijd, terwijl het niet gesorteerd afval daalde met 18%.

Onderverdeling van het afval in 2018 in hoofdzetel

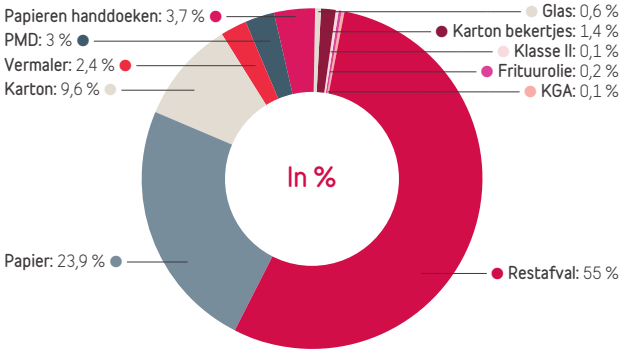

De uitdaging voor de toekomst bestaat erin het volume van het (niet gesorteerd) restafval en ook van het te recycleren papier te verminderen, en het aandeel PMD en te recycleren kartonnen bekertjes te verhogen. Er worden geregeld interne campagnes georganiseerd om het personeel warm te maken voor het correct sorteren van het afval.

Het gewicht van het afval per werknemer in de hoofdzetel in Brussel daalde van 170 kg in 2013 tot 145 kg in 2018. Het volume van het papierafval is verminderd tot 152 ton, tegen 254 ton in 2013. We merken eveneens op dat het voedselafval (18 ton) wordt vermalen en afgevoerd om te worden omgezet in biogas. Belfius nam eveneens een initiatief voor het recycleren van papieren handdoeken (23,5 ton/jaar) en drinkbekertjes (8,8 ton/jaar).

Afvalproductie hoofdzetel

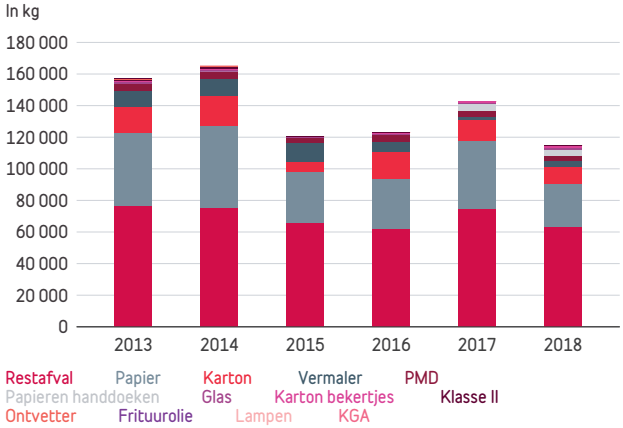

1.4. Duurzame mobiliteit in het woon-werkverkeer blijft één van de sterke punten voor Belfius

Belfius werkte in 2000 een ambitieus Mobiliteitsplan uit dat het personeel ertoe aanmoedigt om massaal gebruik te maken van het openbaar vervoer en van de fiets. Het wil medewerkers ontmoedigen om alleen met de wagen te komen, en doet dat door wie zonder medepassagier naar Brussel komt met de wagen te doen betalen voor een standplaats in de parkeergarage.

Resultaat: in Brussel komt 78,7% van het personeel van de Bank (in de Rogiertoren) elke dag met het openbaar vervoer naar het werk. 17,0% van de medewerkers zit alleen in de wagen om naar het werk te komen, tegen 16,7% in 2017. 8,7% (272 werknemers) komt dagelijks naar de hoofdzetel in Brussel met de fiets. 2,5% komt naar de hoofdzetel in Brussel met de fiets, en 6,1% gebruikt elke dag de fiets om naar het station te rijden en daar te trein te nemen naar Brussel.

Evolutie van personeel dat alleen in de auto pendelt naar en van de hoofdzetel te Brussel

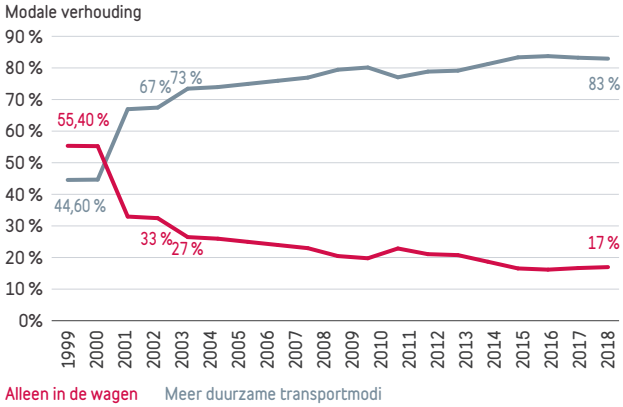

Bij Belfius Bank in Brussel is het aandeel van de mensen die "solo" met de wagen naar het werk komen gedaald met 70% op 17 jaar tijd, en dat zit nu al vier jaar rond 17%.

Voor de groep Belfius over het hele land genomen, komt het aandeel (hoofdvervoermiddel) voor het woon-werkverkeer in 2018 uit op 56,8% voor het openbaar vervoer (tegen 55,6% in 2017), op 39,4% (tegen 40,8% in 2017) voor het gemotoriseerd privévervoer (wagen, motor, carpooling) en op 3,9% (tegen 3,6% in 2017) voor de actieve modi (te voet, met de fiets). 9,1% van het personeel (594 werknemers) gebruikt dagelijks de fiets.

Ten slotte heeft ook telewerk, dat nog steeds in opmars is, een zeer gunstige weerslag op de mobiliteit. De 179 139 dagen die bij Belfius Bank in 2018 werden geregistreerd, staan gelijk met 896 werknemers (18,7% van het personeel) die dagelijks uit de files op de wegen en uit de overvolle treinen in de spitsuren zijn weggehaald. Die ratio neemt toe tot 25% voor het personeel dat in Brussel is tewerkgesteld. Die trend zal zich de komende jaren wellicht nog fors doorzetten.

1.5. Duidelijk minder professionele kilometers afgelegd door het personeel

Sinds 2012 daalde het aantal ontleningen van poolwagens door het personeel van Belfius met tweederde (van 1 403 in 2012 naar 468 in 2018).

Aantal ontleningen poolwagens

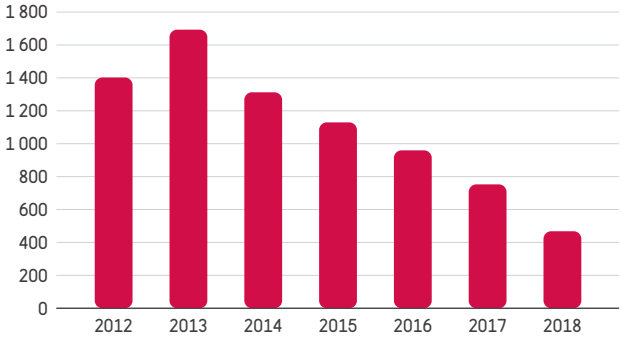

Het aantal professionele kilometers dat werd afgelegd met alle soorten voertuigen (Pool, Flex en Privé) nam eveneens af, nl. van 8,73 miljoen km in 2014 tot slechts 3,54 miljoen in 2018.

Professionele verplaatsingen

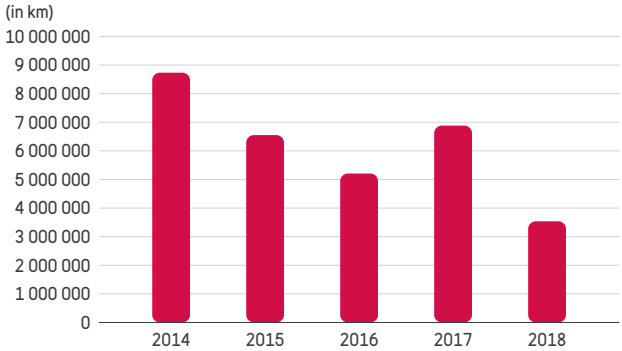

Het aantal poolwagens bij Belfius Bank daalde van 30 in 2012 tot 18 eenheden in 2018, waarvan 1 elektrisch deelwagen van Zen Car. Daarbovenop zijn er nog 10 Cambio-abonnementen sinds 2010.

2. Duurzaam aankopen

Belfius voerde een interne policy in voor zijn aankopen. Dat bepaalt dat de voornaamste leveranciers een ethisch charter[1] moeten ondertekenen. In 2018 kreeg dit ethisch charter een update. Voor een reeks aankoopdossiers worden een aantal stakeholders, zoals de cel CSR, geraadpleegd.

Belfius sloot twee Green Deals rond Circulair Aankopen. Als enige deelnemende bank vervult Belfius de dubbele rol van aankoper en facilitator:

→ De aankopers van Belfius hebben er zich toe verbonden om twee circulaire aankoopprojecten op te zetten en ze tussen juni 2017 en juni 2019 tot een goed einde te brengen:
- Belfius ziet erop toe om duurzaam meubilair aan te kopen dat wordt vervaardigd van gerecycleerde componenten, en het levert een inspanning om dat meubilair een tweede leven te geven als het niet meer gebruikt wordt.

(1) Zie belfius.be: *http://belfius.be/Ethics-Charter-NL*

- IT-materiaal wordt geleased en blijft eigendom van de leverancier, die op het einde van de overeenkomst erop toeziet dat het een tweede bestemming krijgt. Is het materiaal beschadigd, dan worden de componenten ervan op zijn minst gerecycleerd.

→ Als facilitator diende Belfius eind 2017, samen met de firma Eco-Oh, een project in waarbij (in samenwerking met Belfius Lease) aan een aantal lokale besturen (Mechelen, Tervuren enz.) een formule inzake huur of leasing van uit gerecycleerd plastic gemaakte zitbanken wordt aangeboden.

Ten slotte wijst Belfius de aankopers geregeld op de principes inzake de circulaire economie. Er werd een gegevensbank tot stand gebracht die moet dienen als inspiratiebron voor circulaire aankopen.

3. Koolstofvoetafdruk van de groep Belfius

De koolstofvoetafdruk meet de uitstoot van broeikasgassen die te maken heeft met de producten en diensten van onze onderneming. Daarmee meten we onder meer in welke mate we afhankelijk zijn van fossiele-energiebronnen.

Bepaalde cijfers die hieronder vermeld staan voor 2016 en 2017, kunnen verschillen van de cijfers die werden bekendgemaakt in 2017, omdat sinds dit jaar de 155 kantoren van het loontrekkend net van Belfius Bank, die voordien ontbraken, zijn toegevoegd (gas, elektriciteit, stookolie, water).

In "scope 1" brengen we de uitstoot onder die rechtstreeks gelinkt is aan de verwarming met primaire energie (gas, stookolie) en aan de brandstof voor de dienstvoertuigen en de bedrijfswagens, inclusief de Flex-voertuigen, die ten dele worden gefinancierd door het personeel.

Merk op dat geen rekening werd gehouden met de uitstoot voor de verplaatsingen van het woon-werkverkeer (die werd ondergebracht in scope 3), maar dat het aandeel van de privéverplaatsingen niet in mindering kon worden gebracht. Al die verplaatsingen worden dus beschouwd als van professionele aard, wat zorgt voor een overschatting van de reële uitstoot voor de werking van het bedrijf.

In "scope 2" vermelden we de uitstoot voor de productie van de elektriciteit die wij verbruiken. Aangezien het verbruik van Belfius sinds 2008 volledig wordt gecompenseerd door certificaten van 100% hernieuwbare energie (offshore-windmolenparken), wordt de CO_2-uitstoot als nihil beschouwd. Die zou 4 210 ton hebben bedragen als onze elektriciteit niet als van hernieuwbare oorsprong kon worden beschouwd.

In "scope 3", waarin de andere indirecte uitstoot is opgenomen, wordt het overgrote deel (90%) veroorzaakt door het woon-werkverkeer, gevolgd door de professionele verplaatsingen (5%).

Het Mobiliteitsplan, dat het aantal individuele verplaatsingen met de auto fors heeft teruggedrongen, leverde over een periode van 18 jaar een uitstootbesparing op van 106 000 ton CO_2.

Momenteel kan dankzij het plan jaarlijks ongeveer 6 000 ton worden uitgespaard, dat is het equivalent van scope 3, wat neerkomt op een halvering van de uitstoot voor het woon-werkverkeer.

Ten slotte hebben wij dit jaar de uitstoot toegevoegd die te maken heeft met de productie van het papier dat wij verbruiken, alsook met het vervoer van de poststukken en de waarden, wat heeft geleid tot een nauwkeuriger inschatting van de impact van onze activiteiten.

Wij besluiten dat de uitstoot van "scope 1" (-6,0%) en van "scope 3" (-5,1%) en de totale uitstoot (-5,7%) zijn gedaald ondanks het grotere personeelsbestand vergeleken met 2017.

CO_2-uitstoot per bron (in ton CO_2)

	2016	2017	2018
SCOPE 1	13 079,6	13 540,0	12 723,9
Gasverbruik	3 669,0	3 523,7	3 496,7
Stookolie voor verwarming	813,6	954,8	871,6
Voertuigen in bezit (poolwagens, bedrijfswagens, Flex)	8 597,0	9 061,5	8 355,6
SCOPE 2	0,0	0,0	0,0
Elektriciteitsverbruik (market-based method)	0,0	0,0	0,0
Elektriciteitsverbruik (location-based method)	5 066,3	4 751,4	4 209,6
SCOPE 3	6 506,1	6 548,7	6 212,4
Papierverbruik	23,4	21,9	20,5
Water	19,6	16,3	16,0
Afval (papier, karton, PMD, niet gesorteerd)	127,6	150,4	121,4
Verplaatsingen woon-werkverkeer	5 843,6	5 886,6	5 612,3
Professionele verplaatsingen (privévoertuigen)	194,0	168,0	175,9
Professionele verplaatsingen (openbaar vervoer)	20,0	18,9	23,0
Internationale professionele verplaatsingen per trein	1,9	2,5	1,6
Internationale professionele verplaatsingen per vliegtuig	89,4	116,3	94,2
Vervoer van poststukken	114,0	97,0	79,0
Waardentransport	72,6	70,8	68,5
TOTALE UITSTOOT	19 585,7	20 088,7	18 936,3

HUMAN RESOURCES

De strategische focus van Belfius op klantentevredenheid ligt aan de basis van het jaarlijks groeiend vertrouwen van klanten en van een grondige, interne cultuurverandering. Zowel op individueel als collectief niveau wenst HR in eerste instantie de verdere ontwikkeling van die klantgerichte mindset te stimuleren en te ondersteunen.

BELFIUS FOCUST HIERBIJ OP ZES ASSEN:

- Het uitbouwen van de nieuwe ondernemerschapscultuur
- Het stimuleren van engagement door "empowerment"
- Investeren in nieuwe talenten
- Investeren in "Learning & Development"
- Mensen en talent uitwisselen intern & extern
- Het verder ontwikkelen van een welzijnsbeleid

1. Het uitbouwen van de nieuwe ondernemerschapscultuur

1.1. Waarden en organisatiecultuur

De zes waarden van Belfius geven het kader aan waarbinnen onze nieuwe ondernemingscultuur dag na dag wordt gestimuleerd:

- Klantgerichtheid: tevreden klanten als maatstaf voor alles wat we ondernemen.
- Transparantie: interne en externe openheid als basis voor een bank-verzekeraar die een nieuwe bankcultuur claimt.
- Engagement: voluit medeverantwoordelijkheid opnemen voor de toekomst van Belfius en onze samenleving.
- Challenging: zowel onderling als op de markt dagen we elkaar uit om onze zelfgekozen strategie ook waar te maken.
- Ondernemingszin: we durven nieuwe wegen inslaan, grenzen verleggen, hebben een neus voor kansen die we gedreven en doelgericht waarmaken.
- Authenticiteit: we doen het échter en anders dan anderen, we respecteren individuele eigenheden en vinden verschillen verrijkend.

HR heeft deze ambitie geconcretiseerd door:

- Klantgerichtheid actief te sturen op alle niveaus.
- Te focussen op businessbehoeften.
- Aan te zetten tot het nemen van eigen verantwoordelijkheid.

1.2. Tevredenheid en engagement

Belfius is ervan overtuigd dat tevreden en geëngageerde medewerkers een cruciale schakel vormen van een succesvolle organisatie. Uit de jaarlijkse engagementbarometer bleek ook in 2018 dat Belfius zowel op het vlak van medewerkerstevredenheid als engagement hoog scoort.

"Tevredenheidsindicator"-scores uit de Engagement Survey (Belfius Bank en Belfius Insurance)

	2016	2017	2018
Belfius Bank	94,9 %	92,8 %	95,2 %
Belfius Insurance	93,5 %	93,8 %	90,7 %

"Engagement Indicator" scores uit de Engagement Survey (Belfius Bank en Belfius Insurance)

	2016	2017	2018
Belfius Bank	86,7 %	85,7 %	88,1 %
Belfius Insurance	85,2 %	86,2 %	84,9 %

1.3. Markante realisaties

Engagement reikt verder dan de eigen organisatie. Belfius heeft als doel mee te bouwen aan een meer duurzame maatschappij. Dat ook de Belfius-medewerkers hiervan doordrongen zijn, blijkt door hun vrijwillige inzet voor goede doelen zoals Viva for Life (strijd tegen kinderarmoede) en het Rode Neuzen fonds (mentaal welzijn van jongeren) die Belfius ook structureel ondersteunt.

2. Het stimuleren van engagement door "empowerment"

2.1. Vertrouwen en "empowerment"

Belfius-medewerkers zijn geëngageerd, nemen hun verantwoordelijkheid en hebben vertrouwen in de uitdagingen van de toekomst. Die uitdagingen vergen niet enkel nieuwe competenties, maar ook veranderingen op het vlak van flexibiliteit en beschikbaarheid.

Daarom implementeerde Belfius in 2018 een nieuwe werkorganisatie die een antwoord biedt op de uitdagingen van de toekomst, de veranderende behoeften van klanten, en de verwachtingen van medewerkers op het vlak van een evenwichtige balans werk-privé.

In het kader van de nieuwe werkorganisatie wordt bijvoorbeeld van het management een andere manier van aansturing, en van de medewerkers een nieuwe manier van autonomer werken gevraagd. Het gemiddeld aantal dagen telewerk (per medewerker die aan telewerk doet) steeg in 2018 immers met 50% voor Belfius Bank. Bij Belfius Insurance noteren we een meer modeste stijging, volledig toe te wijzen aan het feit dat telewerk al langer ingeburgerd was bij de verzekeraar. Bij beide entiteiten is telewerk intussen goed voor meer dan 20% van de werktijd.

2.2. Markante realisaties

Nieuwe arbeidsorganisatie Belfius Bank

Eind 2017 bereikten de vakbonden en de directie van Belfius Bank een akkoord over een vernieuwde werkorganisatie om aan de huidige en toekomstige verwachtingen van de klanten en medewerkers te beantwoorden. Deze nieuwe werkorganisatie is gebaseerd op volgende principes:

- Het vragen maar ook geven van nieuwe vormen van flexibiliteit en beschikbaarheid. Belfius wenst een evenwichtige werkorganisatie die tegemoetkomt aan de flexibele behoeften van klanten, maar die medewerkers tegelijk de opportuniteit biedt privé en werk flexibel te regelen.
- Een geleidelijke implementatie, waarbij de medewerkers voldoende aanpassingstijd wordt gegund om zich goed te voelen bij nieuwe vormen van werken en samenwerken.
- Een geharmoniseerde werkorganisatie waaraan elke medewerker op gelijke voet kan deelnemen en waarbij statutaire verschillen uit het verleden op een billijke wijze worden gewist.

2018 was het jaar waarin deze nieuwe werkorganisatie werd geïmplementeerd. Door middel van groeps-/teamcoachings, training en communicatie werd een flexibelere vorm van werkorganisatie tot stand gebracht. Intussen stapten al meer dan 77% van de betrokken medewerkers mee in dit nieuwe systeem, dat gebaseerd is op flexibiliteit, beschikbaarheid, vertrouwen en samenwerking.

In 2018 startte Belfius eveneens met de syndicale partners onderhandelingen op met betrekking tot een nieuw en duurzaam loonbeleid. Eind 2018 kwam het tot een principepsakkoord dat in 2019 verder wordt uitgewerkt met de syndicale partners.

Evolutie van "Telewerk" binnen Belfius Bank en Belfius Insurance

	% medewerkers dat aan telewerk doet			Gem. aantal dagen telewerk / medewerker die aan telewerk doet			% telewerk op het totaal van de "productive time"		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Belfius Bank	79,6 %	78,4 %	85,1 %	1,9	2,4	3,6	10,6 %	12,7 %	21,4 %
Belfius Insurance	68,2 %	68,9 %	69,1 %	3,8	4,0	4,1	18,6 %	19,8 %	20,8 %

3. Investeren in nieuwe talenten

3.1. Groeikansen

Belfius wenst reeds vandaag te investeren in oplossingen voor morgen.

Zoals voor vele bedrijven, zijn het natuurlijk verloop en de nood aan nieuwe competenties ook voor Belfius een grote uitdaging. Belfius gaat op zoek naar nieuwe talenten, en vooral ook naar erg verscheiden profielen. Dit vertaalt zich concreet in een actiever rekruteringsbeleid t.o.v. de voorgaande jaren, meer zichtbaarheid op sociale media en de implementatie van een nieuwe rekruteringswebsite voor potentiële kandidaten en intensieve aanwezigheid op evenementen van universiteiten, hogescholen en business schools.

Als werkgever biedt Belfius een heel scala aan functies, zowel centraal als lokaal, en ruime jobopportuniteiten aan potentiële kandidaten. Vanuit het oogpunt "continu leren" heeft Belfius alles in huis om getalenteerde individuen, die zichzelf wensen te ontwikkelen en/of te heroriënteren, een mooie carrière aan te bieden.

Voor Belfius is het cruciaal om zich in de nabije toekomst op de Belgische arbeidsmarkt te positioneren om als attractieve werkgever de zoektocht naar talent te intensifiëren.

HR heeft deze ambitie geconcretiseerd door:

- Belfius actief te positioneren in de arbeidsmarkt.
- Een brede waaier aan functies in meerdere domeinen aan te bieden.
- Diversiteit na te streven bij onze aanwervingspolitiek.
- Authenticiteit naar voren te schuiven als aantrekkingspunt voor toekomstige medewerkers.

3.2. In- en uitstroom

In 2018 werden voor Belfius Bank en Belfius Insurance 585 interne en externe vacatures gepubliceerd voor functies van onbepaalde duur, wat aanzienlijk meer is dan de voorgaande jaren.

Aantal interne en externe vacatures bij Belfius Bank en Belfius Insurance, excl. tijdelijke vacatures

	2016	2017	2018
# vacatures	487	640	585

Als een van de hefbomen voor de aantrekking van nieuw talent, verwelkomde Belfius 78 stagiairs. Dit is een aanzienlijke stijging t.o.v. de voorgaande jaren (53 in 2017) en daarbij viel vooral de grotere vertegenwoordiging van vrouwen op, van 37,5% in 2016 naar 50% in 2018.

Aantal stagiairs bij Belfius Bank en Belfius Insurance (schoolstages)

	2016	2017	2018
Man	30	25	39
Vrouw	18	28	39
TOTAAL	48	53	78

Verder neemt het aantal indiensttredingen gestaag toe, nl. 323 in 2018 t.o.v. 217 in 2017 en 186 in 2016.

Evolutie van het aantal "indiensttreders" per leeftijdsgroep binnen de geconsolideerde groep Belfius excl. transfers tussen entiteiten

Jaar	Leeftijdsgroep	Man	Vrouw	Totaal
2016	<20		1	1
	20-29	42	50	92
	30-39	30	26	56
	40-49	21	9	30
	50-59	5	2	7
TOTAAL 2016		98	88	186
2017	20-29	45	50	95
	30-39	46	19	65
	40-49	27	17	44
	50-59	8	5	13
TOTAAL 2017		126	91	217
2018	20-29	78	52	130
	30-39	68	51	119
	40-49	38	26	64
	50-59	8	2	10
TOTAAL 2018		192	131	323
ALGEMEEN TOTAAL		416	310	726

In absolute cijfers steeg het aantal uitdiensttredingen de laatste jaren. Het grootste deel ervan is toe te wijzen aan medewerkers in de leeftijdscategorie 60+ die met pensioen vertrekken, nl. 188 van de 422 uitdiensttredingen of 44,5% van het totale aantal.

Evolutie van het aantal "uitdiensttreders" per leeftijdsgroep binnen de geconsolideerde groep Belfius, excl. transfers tussen entiteiten

Jaar	Leeftijds-groep	Man	Vrouw	Totaal
2016	20-29	16	14	30
	30-39	25	28	53
	40-49	32	21	53
	50-59	27	39	66
	60 en +	84	63	147
TOTAAL 2016		184	165	349
2017	20-29	20	21	41
	30-39	23	18	41
	40-49	14	24	38
	50-59	28	30	58
	60 en +	105	45	150
TOTAAL 2017		190	138	328
2018	20-29	27	19	46
	30-39	35	35	70
	40-49	28	23	51
	50-59	31	36	67
	60 en +	110	78	188
TOTAAL 2018		231	191	422
ALGEMEEN TOTAAL		605	494	1 099

Dit aantal zal de komende jaren in absolute cijfers en proportioneel snel toenemen. Blijven investeren in nieuw en jong talent wordt in de toekomst dus meer dan ooit een hoeksteen van onze HR-strategie. In 2015 was er zowel bij Belfius Bank als bij Belfius Insurance een natuurlijk verloop van 7,5%. Voor Belfius Bank is dit cijfer licht gestegen, terwijl het voor Belfius Insurance licht is gedaald. Het relatief hoge natuurlijk verloop bij Belfius Insurance in 2018 is voornamelijk toe te schrijven aan de integratie van Belfius Insurance medewerkers binnen Belfius Bank.

Evolutie van het verloop binnen Belfius Bank en Belfius Insurance, nl. "Aantal uitdiensten tijdens jaar N / (# headcounts op 31/12 van het jaar N-1 + # headcounts op 31/12 van het jaar N)/2[1]

	2016	2017	2018
Belfius Bank	5,81 %	5,26 %	6,53 %
Belfius Insurance	6,61 %	12,41 %	11,90 %

3.3. Gender Diversity

Sinds 2015 werd het diversiteitsbeleid binnen Belfius nog meer geactiveerd, werden nieuwe indicatoren vastgelegd en op regelmatige basis opgevolgd. Dit resulteerde o.a. in een meer evenwichtige "gender mix" onder de (jongere) aangeworven medewerkers. Ook op andere niveaus heeft Belfius ambities wat betreft diversiteit. Binnen de management-populatie is het aandeel vrouwelijke managers sinds 2015 licht gestegen, van 27,7% in 2015 naar 30% in 2018. Idem voor het Senior Management, dat evolueerde van 25,7% vrouwen in 2015 naar 31,3% in 2018.. Er blijft nog werk aan de winkel, dus (gender) diversity blijft ook de komende jaren een prioriteit.

3.4. Markante realisaties

3.4.1. Diversity

Het diversiteitsbeleid van Belfius dat erop gericht is elke medewerker de mogelijkheid te geven zich te ontplooien en zijn of haar talenten te ontwikkelen, ent zich op drie hoekstenen:

- het gender
- de generaties
- het persoonlijkheidstype.

Wat gender betreft heeft Belfius de ambitie een grotere man-vrouw-diversiteit te ondersteunen. Het gender-evenwicht in Raden van Bestuur wordt wettelijk geregeld[2]. Belfius wil deze ambitie doortrekken naar alle niveaus binnen de organisatie. Hiervoor werd de Diversity Steering in het leven geroepen die o.a. instaat voor de opvolging en concrete invulling van deze ambitie.

"Bridge Builders" brengt Belfius o.a. de meerwaarde van samenwerking tussen generaties onder de aandacht. Dit initiatief wil bruggen slaan tussen generaties, door jonge en meer ervaren medewerkers tijdens een tweedaagse te laten samenwerken rond bepaalde onderwerpen.

De derde hoeksteen betreft de diversiteit van profielen en persoonlijkheden. Belfius is ervan overtuigd dat teams, samengesteld uit medewerkers met verschillende persoonlijkheden, talenten en achtergronden, performanter zijn. Daarom zet Belfius in op opleidingen als "Discover Your Colours", "Emotioneel Intelligente Communicatie" en "Boost your creative skills" waarbij deelnemers niet enkel zichzelf beter leren kennen, maar ook beter leren communiceren en samenwerken met collega's en klanten, rekening houdend met ieders persoonlijkheid.

(1) Alle cijfers met betrekking tot de medewerkers, betreffen de "actieve" populatie (tenzij anders vermeld), d.w.z. exclusief. medewerkers in uitstapregeling, langdurig zieken, voltijdse tijdskredieten, gedetacheerden.
(2) Tegen 01/01/2019 moet ten minste één derde van de leden van de raad van bestuur die worden aangewezen door de Belgische Staat of door een door de Belgische Staat gecontroleerde vennootschap van een ander geslacht zijn dan dat van de overige leden (zie tabel Genderverdeling onder de bestuursleden van de Raad van Bestuur van Belfius Bank).

Genderverdeling onder de bestuursleden van de Raad van Bestuur van Belfius Bank

2016			2017			2018		
# bestuursleden	waarvan vrouw	% vrouw	# bestuursleden	waarvan vrouw	% vrouw	# bestuursleden	waarvan vrouw	% vrouw
14	2	14 %	15	3	20 %	15	3	20 %

3.4.2. "Young Professionals" (YoPro)

Twee programma's geven jongeren bij Belfius een prominente plaats en een stem: "Belfius Young Community" (BYC) en, recenter, Belfius Young Professionals. Jaarlijks werft Belfius een 20-tal Young Professionals aan, jongeren die pas hun diploma behaalden of die al een korte beroepservaring hebben. In de loop van 2018 en verspreid over heel Belfius werkten 26 jonge medewerkers, gedurende 3 à 4 periodes van 6 maanden, rond strategische projecten in verschillende afdelingen.

4. Investeren in "Learning & Development"

4.1. Continue ontwikkeling

Omdat een proactief beheer van competenties belangrijk is, investeert Belfius continu in de ontwikkeling van medewerkers en hun omscholing in geval van gewijzigde jobinhoud.

Belfius erkent hierbij het belang van "lifelong learning" omdat dit de beste garantie biedt om het aanpassingsvermogen van medewerkers te versterken aan de wijzigende behoeftes van de business en de klanten.

Medewerkers worden geacht zelf hun carrière in handen te nemen. Belfius geeft hen wel de kansen en de middelen om in zichzelf te investeren.

HR heeft deze ambitie geconcretiseerd door:

- talenten in de organisatie proactief te identificeren;
- een breed palet aan te bieden inzake "Learning" (klassikale trainings, e-learning, on the job training, externe trainings, seminaries, ontwikkelingsprogramma's, ...);
- te voorzien in een permanent gamma ontwikkelingsmogelijkheden;
- interne mobiliteit te ondersteunen;
- medewerkers te begeleiden en te heroriënteren via het Mobility Center.

4.2. Training en ontwikkeling

In 2018 noteerde Belfius Bank gemiddeld 7 dagen opleiding per voltijds equivalent, Belfius Insurance 5 dagen. De stijging voor Belfius Bank is te verklaren door de "on the job"-trainings die tot voor kort niet in rekening werden gebracht.

Evolutie van het gemiddeld aantal dagen opleiding per voltijds equivalent (Belfius Bank en Belfius Insurance)[1]

	2016	2017	2018
Belfius Bank	4,75	4,42	7,00
Belfius Insurance	4,39	5,29	5,00

(1) Deze cijfers bevatten het aantal effectief in onze systemen geregistreerde opleidingen alsook alternatieve vormen van opleidingen zoals "on the job trainings".

4.3. Markante realisaties

4.3.1. LeaderShift

In 2015 lanceerde Belfius zijn nieuwe leiderschapsmodel om mede dankzij sterker leiderschap cultuurverandering te laten groeien. Uit dat leiderschapsmodel ontstond eind 2018 het nieuwe LeaderShift-programma om teamleiders de juiste mindset, tools en praktijken bij te brengen om vooruit te gaan in een snel evoluerende wereld. Om de talrijke uitdagingen en veranderingen die de financiële wereld te wachten staan te begeleiden en erop te anticiperen met respect voor onze visie en waarden.

Deze "shift" moet plaatsvinden op verschillende niveaus:

- Mindset: we hebben leergierige medewerkers nodig met een open geest, een "growth mindset" en een groot aanpassingsvermogen;
- Competenties: in een constant veranderende wereld nieuwe tools en technieken leren beheersen;
- Praktijken: de manager moet een voorbeeld zijn, een coach die zijn medewerkers de weg wijst en hun talenten helpt ontwikkelen;
- Systeem: we moeten evolueren naar een meer flexibele organisatie die inzet op transversale samenwerking.

In de praktijk betekent LeaderShift:

- een ontwikkelings- en leertraject voor een jaar voor alle Belfius-managers (meer dan 600 medewerkers);
- te beginnen met een 5 dagen durende immersie in kleine groepen, met afwisselend bedrijfsbezoeken, conferenties, intensieve leersessies en networking;
- leermomenten in de vorm van workshops of conferenties.

Het LeaderShift-programma is een investering voor alle Belfius-medewerkers. Elke manager deelt zijn verworven kennis en competenties met zijn team en introduceert stap voor stap nieuwe werkgewoontes in lijn met de Belfius-waarden.

4.3.2. Growth Mindset

Growth Mindset is een programma over 3 jaar dat Belfius inhoudelijk en mentaal klaarstoomt om nog beter te innoveren en toekomstige uitdagingen aan te gaan.

In 2018 werden twee Growth Mindset-expedities ondernomen: een eerste naar San Francisco en Toronto, een tweede naar Singapore en Bejing. 49 medewerkers deden er in tal van domeinen inspiratie op tijdens contacten met toonaangevende bedrijven in verschillende sectoren.

4.3.3. The Academy

Om het hoofd te kunnen blijven bieden aan de snelheid waarmee technologische innovaties elkaar opvolgen en waarmee de verwachtingen van de klanten evolueren, heeft Belfius het opleidingstraject The Academy opgericht. Dat traject strekt zich uit over 2 jaar, waarbij de betrokken medewerker zich niet enkel zal kunnen ontwikkelen in domeinen zoals Project en Proces Management, Artificiële Intelligentie, Innovatie Technology, maar ook in Communicatie, Management, Self-Leadership en talen. Op termijn zullen 2 000 medewerkers dit traject doorlopen. In 2018 startten reeds 350 medewerkers met het traject, voornamelijk Business en Functioneel Analisten, Business Process Owners en Project en Proces Managers.

4.3.4. CAO Talentontwikkeling Belfius Bank

Belfius gaat resoluut voor investeren in eigen talent mits duidelijke afspraken rond heroriëntering. Via het Mobility Center engageert HR zich om medewerkers na een langdurige afwezigheid of schrapping van functie prioritair te begeleiden in het zoeken naar een nieuwe functie en dat gedurende een periode tot 9 maanden.

4.3.5. Digitale vormingsinitiatieven

Sinds de vernieuwing van het learning platform (E-Lab), kunnen medewerkers online opleidingen volgen wanneer en waar hen dat het beste uitkomt. Het platform is eveneens toegankelijk op mobiele toestellen.

Om beter in te spelen op de huidige digitalisering werden specifieke "digitale opleidingen" ontwikkeld. Het opleidingstraject "Destination Digital" biedt alle Belfius-medewerkers een unieke kans om op een originele en speelse manier kennis te maken met de digitale wereld en vertrouwd te worden met de digitale toepassingen van Belfius.

Aanvullend werden een aantal initiatieven ontwikkeld op het vlak van Digital Dating waarbij collega's elkaar laten kennismaken met de digitale wereld.

5. Mensen en talent uitwisselen intern & extern

5.1. Medewerkers als ruggengraat van de onderneming

Belfius steunt op de inzet van zijn talentrijke medewerkers. Het is de taak van HR om deze talenten te doen groeien door het stimuleren van een transversale samenwerking over de traditionele grenzen van afdelingen heen.

Belfius is bovendien overtuigd dat het uitwisselen van talenten de bedrijfsgrenzen moet overstijgen om zijn ambities te realiseren door o.a. kennis en ervaring uit te wisselen met klanten, partners, de academische wereld, studenten en verenigingen.

HR concretiseerde deze ambitie in 2018 door:

- Maximaal in te zetten op de "employability" van haar medewerkers.
- HR te positioneren als actieve partner voor de business.
- HR-data actief te gebruiken bij het nemen van strategische beslissingen.
- De impacten van artificiële intelligentie proactief in kaart te brengen.
- Het samenbrengen en samenwerken van talenten te stimuleren.

5.2. Personeelsevolutie

Onze strategie 2020 is een stevig antwoord op de even stevige uitdagingen waarvoor Belfius en bij uitbreiding de hele banksector vandaag staat. Belfius kiest daarbij niet het pad van een vermindering van het aantal VTE's, maar heeft de fundamentele keuze gemaakt om de "employability" van de huidige medewerkers maximaal te ondersteunen. Samen staan we sterk om de toekomstige uitdagingen aan te gaan.

Sinds het Plan 2013-2016[1] is het aantal medewerkers binnen de groep gestaag gedaald om sinds 2016 te stabiliseren. In 2018 telde Belfius 6 494 medewerkers (3 144 vrouwen en 3 350 mannen), waarvan 97,6% op basis van een contract van onbepaalde duur.

In 84,4% van de gevallen betrof het medewerkers in een voltijds werkregime, wat nagenoeg identiek is aan de situatie in de voorgaande jaren (2017: 83,8%, 2016: 83,9%, 2015: 83,7%).

(1) CAO van 10 juli 2013 betreffende een kader voor interne mobiliteit, maatregelen van vervroegde uittreding, maatregelen van arbeidsduurvermindering en tewerkstellingsgaranties in het kader van het Belfius Plan 2016.

Evolutie van het aantal actieve medewerkers in voltijds / deeltijds regime binnen de geconsolideerde groep Belfius (headcount)[1]

Werkregime	2016			2017			2018		
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
Voltijds	3 202	2 193	5 395	3 209	2 184	5 393	3 251	2 229	5 480
Deeltijds	92	942	1 034	98	941	1 039	99	915	1014
TOTAAL	3 294	3 135	6 429	3 307	3 125	6 432	3 350	3 144	6 494

(1) Alle cijfers met betrekking tot de medewerkers, betreffen de "actieve" populatie (tenzij anders vermeld), d.w.z. exclusief. medewerkers in uitstapregeling, langdurig zieken, voltijdse tijdskredieten, gedetacheerden.

Evolutie van het aantal actieve medewerkers per leeftijdsgroep binnen de geconsolideerde groep Belfius (headcount)[1]

	2016			2017			2018		
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
20j-29j	194	202	396	207	209	416	242	231	473
30j-39j	468	572	1 040	453	521	974	478	514	992
40j-49j	1 045	1 173	2 218	1 029	1 114	2 143	980	1 071	2 051
50j-59j	1 416	1 136	2 552	1 422	1 231	2 653	1 411	1 251	2 662
60+	171	52	223	196	50	246	239	77	316
TOTAAL	3 294	3 135	6 429	3 307	3 125	6 432	3 350	3 144	6 494

(1) Alle cijfers met betrekking tot de medewerkers, betreffen de "actieve" populatie (tenzij anders vermeld), d.w.z. exclusief. medewerkers in uitstapregeling, langdurig zieken, voltijdse tijdskredieten, gedetacheerden.

De leeftijdspiramide geeft de verdeling weer van het aantal medewerkers per leeftijdsgroep. Deze cijfers tonen nogmaals aan dat vergrijzing niet enkel één van de grote uitdagingen vormt van de nabije toekomst (meer dan 45% van de medewerkers is 50 jaar of ouder), maar ook opportuniteiten biedt op vlak van "employability" van de "jongere" medewerkers die zo verder kunnen evolueren binnen de organisatie.

5.3. Markante realisaties

5.3.1. Belfius Young Community (BYC)

BYC, dat momenteel een duizendtal leden telt, werd in het leven geroepen door én voor jonge Belfius-medewerkers (jonger dan 36 jaar). De BYC streeft meerdere doelen na: jonge medewerkers met elkaar in contact brengen, hun betrokkenheid en engagement verder ondersteunen, recurrente feedback bezorgen aan het management om zo een continue focus op de langetermijntoekomst te verzekeren.

5.3.2. The Birdhouse

Ook in 2018 bleef Belfius hoofdpartner van The Birdhouse, een intensief acceleratorprogramma voor jonge ondernemers. Op die manier steunt Belfius jonge ondernemers op financieel en verzekeringsvlak en kunnen de start-ups ook een beroep doen op de eigen business development expertise van Belfius. 37 ervaren mentoren begeleiden hen 6 maanden lang met als doel duurzaam te groeien.

Dit partnership is een mooie aanvulling op het advies op maat dat de 500 Business Banking-specialisten over het hele land verstrekken. Elk jaar krijgen 30 start-ups of scale-ups de kans om hun groeitraject te starten mét de steun en expertise van Belfius, in totaal werden al 67 start-ups begeleid.

6. Verder ontwikkelen van een welzijnsbeleid

6.1. Moderne en attractieve werkgever

Als moderne en attractieve werkgever investeerde Belfius de voorbije jaren veel in innovatieve werkomstandigheden voor haar medewerkers.

6.2. Een gestructureerd welzijnsbeleid

Belfius wil zich proactief inzetten voor het algemeen welzijn van zijn medewerkers. Een van de initiatieven die hiervoor in 2017 werd gelanceerd en in 2018 werd geïmplementeerd, betreft een gestructureerd welzijnsbeleid voor medewerkers. Dit initiatief is tweeledig:

- Enerzijds, het aanbieden van een "welzijnstool" die iedere medewerker op specifieke tijdstippen kan gebruiken. Deze identificeert op basis van een uitgebreide vragenlijst (met focus op de professionele en persoonlijke context van de medewerker) "welzijnsrisico's" op een proactieve manier via een persoonlijk rapport, en reikt, naast een individuele barometer van de professionele en persoonlijke weerbaarheid, ook tips en concrete hulpmiddelen aan om actie te ondernemen. Aan deze vragenlijst namen respectievelijk 69% (Belfius Bank) en 65% (Belfius Insurance) van de medewerkers deel. Elk van hen ontving na afloop een gepersonaliseerd en individueel rapport met een uitvoerige duiding van eigen resultaten.
- Anderzijds, het opstarten van een Employee Assistance Program (EAP). Het EAP zorgt ervoor dat medewerkers kunnen beschikken over een "coach", desgewenst volledig anoniem. Zo kunnen werknemers in moeilijkheden (omwille van professionele of persoonlijke redenen) proactief worden ondersteund.

6.3. Absenteïsme

In 2018 bedroeg het absenteïsme 4,12% bij Belfius Bank, hetzelfde percentage als in 2017 en een lichte daling t.o.v. 2016 (4,15%).

6.4. Markante realisaties

6.4.1. Belfius Way of Working (BeWoW)

In 2018 werd de vernieuwde werkomgeving die met BeWoW gepaard gaat verder geïmplementeerd. Dit brengt fysieke elementen (plaats van tewerkstelling), digitale elementen (hardware en software) en gedragselementen (organisatiestructuur, cultuur, leiderschap en empowerment) in balans. Eind 2018 werkten meer dan 5 000 medewerkers in een BeWoW-omgeving. Belfius won in 2018 voor dit innoverend en inspirerend project de Corporate HR Award in de categorie "Inspiring Workplace & Future of Work".

6.4.2. Belfius Workout & The Village

De Belfius Tower beschikt sinds enige tijd over een fitnessruimte waar alle medewerkers terecht kunnen om te bewegen, te ontstressen en de batterijen terug op te laden. Eind 2018 telde de Belfius Workout ongeveer 800 leden die op regelmatige basis een sport beoefenen, individueel, in groep of onder begeleiding van een deskundige coach.

Ook "The Village" groeide uit tot een ontmoetingsruimte bij uitstek in de Belfius Tower waar men in een gezellige en ontspannen sfeer kan eten, collega's ontmoeten, vergaderen, events onder collega's kan organiseren of individueel werken aan één van de aanlogpunten.

FINANCIËLE RESULTATEN

VOORAFGAANDE OPMERKINGEN BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

1. Wijzigingen in consolidatiekring

1.1. Volledige consolidatie van Auxipar

Eind 2016 werd een overeenkomst gesloten tussen Belfius en de vereffenaars van de Arco-ondernemingen in vereffening (Arcopar, Arcofin, Arcoplus en Arcosyn) met als doel vooruitgang te maken in de afronding van de liquidatie, in het belang van alle betrokkenen. Deze overeenkomst lijstte een aantal actiepunten op om naar het einde van de vereffening te evolueren, waaronder de mogelijke overname door Belfius van de aandelen van Auxipar die door de Arco-ondernemingen werden aangehouden.

Als gevolg van deze actiepunten heeft Belfius op 29 maart 2018 zijn belang in Auxipar verhoogd van 39,7% tot 74,99% voor een bedrag van 29,4 miljoen EUR. Deze transactie kwalificeert voor Belfius als een bedrijfscombinatie die in fasen wordt gerealiseerd en is dus onderworpen aan IFRS 3, waarbij elk eerder aangehouden belang wordt aangepast aan de reële waarde op de overnamedatum en de eventuele resulterende winst wordt gerapporteerd in de geconsolideerde resultatenrekening. Belfius heeft de reële waarde van Auxipar geraamd op 82,8 miljoen EUR op de overnamedatum, in lijn met de overnameprijs voor 100% van de aandelen (83,3 miljoen EUR). De herwaardering als gevolg van de toepassing van IFRS 3 van het eerder aangehouden belang (opgenomen eind maart 2018 aan 33 miljoen EUR) resulteerde in een winst van 23 miljoen EUR geboekt in "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen". Het verschil tussen de herwerking van de balans en de betaalde vergoeding resulteerde in een goodwill van 0,1 miljoen EUR.

Een van de investeringen van Auxipar is een belang van 82,7% in EPC, een vereniging van apotheken die farmaceutische producten verdeelt. Hoewel Auxipar de meerderheid van de aandelen in EPC bezit, heeft het geen effectieve controle over de investering, aangezien (a) er een beperking van de stemrechten is en (b) er geen aandeelhouders-/controleovereenkomst bestaat. Als gevolg hiervan zal Belfius EPC consolideren via de vermogensmutatiemethode. De waarde van 20,7 miljoen EUR als gevolg van de vermogensmutatiemethode wordt beschouwd als de reële waarde van EPC, geraamd op de overnamedatum van Auxipar en omvat 1,4 miljoen EUR goodwill.

1.2. Andere wijzigingen in de consolidatiekring

Belfius verkocht zijn investeringen in "NEB Participation" aan Nethys. Het betrof een geassocieerde deelneming die voorheen werd verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode. Belfius realiseerde op deze verkoop een winst van 23,6 miljoen EUR geboekt in "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen".

Belfius heeft in 2018 de nieuwe entiteit Bancontact Payconiq Company waarvan het 22,5% van de aandelen bezit, via de vermogensmutatie geconsolideerd, na de fusie tussen Payconiq en Bancontact op 29 juni 2018.

Caring People, een 100% dochteronderneming van Corona die contactcenteractiviteiten uitvoert voor Corona, wordt vanaf 2018 volledig geconsolideerd.

De vennootschappen Jaimy en Charlin zijn volledig geconsolideerd vanaf de datum van oprichting in 2018. Jaimy wil een platform bieden waar gebruikers kleine herstellingen aan huis kunnen aanvragen. Charlin wil een oplossing bieden voor ouderen, waarbij ze langer in hun eigen woning kunnen blijven wonen zonder speciale hulp.

De digitale innovatiebedrijven The Studio, Spencr, Brightknight en Smart Belgium Services worden vanaf 2018 volledig geconsolideerd. The Studio en Spencr ontwikkelen en promoten digitale banking-oplossingen zoals Pengo en blockchain-gerelateerde applicaties. Brightknight biedt diensten rond robotisering en kunstmatige intelligentie voor het segment Public en Corporate. Smart Belgium Services vergemakkelijkt de dialoog tussen de lokale overheden en de bedrijfswereld.

De vastgoedonderneming Offico Immo is volledig geconsolideerd vanaf december 2018. De investering in het vakantiepark De Haan en de investeringsmaatschappij M80 Capital worden vanaf 2018, conform het aandeel dat Belfius Insurance in deze vennootschappen aanhoudt, geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode. De verwerving van deze laatste deelnemingen past in de gediversifieerde investeringsstrategie van Belfius Insurance op lange termijn.

1.3. Vereenvoudiging van de groepsstructuur

De Raad van Bestuur van Belfius Bank heeft op 26 april 2018 de sluiting van het bijkantoor in Dublin goedgekeurd, waardoor de Ierse portefeuille in Belfius Ireland (BIRL), een dochteronderneming van Belfius Bank, wordt gecentraliseerd en de groepsstructuur van Belfius Bank wordt vereenvoudigd. Eind 2018 werden alle obligaties en de bijbehorende afdekkingsderivaten tegen marktprijs van het bijkantoor Dublin naar Belfius Ireland overgedragen. De laatste juridische afsluiting vond plaats op 28 januari 2019. Deze sluiting had een positief effect van 31 miljoen EUR op de huidige fiscale positie van Belfius Bank.

2. Grondslagen van de geconsolideerde jaarrekening

De geconsolideerde jaarrekening van Belfius gaat uit van een continuïteitsperspectief en wordt opgesteld conform de IFRS-normen, zoals goedgekeurd door de Europese Unie.

VOORAFGAANDE OPMERKINGEN

Met ingang van 1 januari 2018 is de IFRS 9-norm voor financiële instrumenten van toepassing. De eerste toepassing van deze norm resulteerde in een openingsbalans per 1 januari 2018 onder IFRS 9 en had een aanzienlijke impact op:

- de presentatie van de balans;
- de classificatie van financiële activa; en
- het overgedragen resultaat.

Belfius heeft van de gelegenheid gebruik gemaakt om de presentatie van zijn balans vanaf 1 januari 2018 te herzien. Onder IAS 39 heeft Belfius een presentatie op basis van waardering toegepast, waarbij de presentatie van de balans voornamelijk gebaseerd was op de waarderingsmethode van de activa en passiva. Vanaf 1 januari 2018 heeft Belfius echter gekozen voor een presentatie op basis van de aard van de activa en passiva, waarbij de activa en passiva worden gegroepeerd op basis van hun type en er een groepering van, bijvoorbeeld, schuldinstrumenten wordt uitgevoerd.

De classificatie van financiële activa onder IFRS 9 is gebaseerd op zowel het bedrijfsmodel voor het beheer van de financiële activa als de kenmerken van de contractuele kasstromen van de financiële activa. Belfius heeft zijn bedrijfsmodellen geëvalueerd en heeft nagegaan of de contractuele kasstromen van de financiële activa uitsluitend betalingen van hoofdsom en rente (SPPI-test) op de uitstaande hoofdsom vertegenwoordigen. Als gevolg hiervan is de classificatie van bepaalde financiële activa onder IAS 39 niet langer vergelijkbaar met de classificatie van deze financiële activa onder IFRS 9.

Bovendien definieert IFRS 9 een nieuw waarderingsmodel dat voortvloeit uit zowel

- de keuze van het bedrijfsmodel als
- de SPPI-test en een nieuw waardeverminderingsmodel. Als gevolg hiervan kan een overgangsimpact worden vastgesteld tussen IAS 39 en IFRS 9, die ofwel wordt teruggenomen of wordt opgenomen in Overige onderdelen van het "Totaalresultaat of Overgedragen resultaat".

Onder IFRS 9 is een optie voorzien om de vergelijkende cijfers niet aan te passen en Belfius heeft beslist om van deze vrijstelling gebruik te maken. Als gevolg hiervan presenteert Belfius de balans en de resultatenrekening onder IAS 39 zoals ze in de jaarrekening 2017 werden gerapporteerd. Met het oog op de vergelijkbaarheid vergelijkt Belfius de balans echter per 1 januari 2018 op de datum van eerste toepassing (Date of Initial Application - DIA) met de balans eind 2018.

Aangezien er geen proforma werd opgemaakt voor de resultatenrekening eind 2017, zal Belfius de eind 2017 gerapporteerde resultatenrekening onder IAS 39 presenteren en bespreken samen met de resultatenrekening eind 2018 volgens IFRS 9.

Merk op dat een gedetailleerde analyse van de DIA beschikbaar is in toelichting 3. "Boekhoudprincipes op geconsolideerde basis", "Overgangstabellen van IAS 39 naar IFRS 9".

ANALYSE VAN DE GECONSOLIDEERDE BALANS

Het balanstotaal daalde met 3,1 miljard EUR, of 1,8%, van 167,2 miljard EUR per 1 januari 2018 tot 164,2 miljard EUR per 31 december 2018. Het balanstotaal is samengesteld uit 146,4 miljard EUR voor de Belfius-bankgroep (ten opzichte van 148,7 miljard EUR per 1 januari 2018) en 17,8 miljard EUR voor Belfius Insurance (ten opzichte van 18,5 miljard EUR per 1 januari 2018). Deze bedragen vertegenwoordigen de bijdrage van Belfius-bankgroep en Belfius Insurance aan de consolidatiekring en weerspiegelen niet hun respectievelijke stand alone balanstotalen.

De daling kan worden vastgesteld in "derivaten" als gevolg van de marktevoluties en in de overeenkomstige waarborgen in "leningen en voorschotten aan kredietinstellingen". Als gevolg van de daling van het uitstaande bedrag in tak 21 ("voorzieningen voor verzekeringsactiviteiten"), kan bovendien een daling worden vastgesteld

Samenvattende geconsolideerde balans

(In miljoen EUR)	01/01/18 IFRS 9	*Bijdrage Bank in de groep(1)*	*Bijdrage Verzekeringen in de groep(1)*	31/12/18 IFRS 9	*Bijdrage Bank in de groep(1)*	*Bijdrage Verzekeringen in de groep(1)*	Evolutie
TOTAAL VAN HET ACTIEF	167 217	*148 725*	*18 492*	164 165	*146 356*	*17 810*	-3 052
Waarvan							
Kas en tegoeden bij centrale banken	10 237	*10 237*	*0*	8 314	*8 314*	*0*	-1 922
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	13 802	*13 756*	*46*	13 107	*13 073*	*34*	-695
A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	13 802	*13 756*	*46*	13 107	*13 073*	*34*	-695
Leningen en voorschotten	85 406	*81 299*	*4 108*	91 123	*87 054*	*4 069*	+5 716
A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	83 060	*78 989*	*4 072*	89 302	*85 271*	*4 031*	+6 242
C. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	2 346	*2 310*	*36*	1 820	*1 783*	*37*	-526
In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen vermogensinstrumenten	30 776	*17 558*	*13 219*	28 569	*16 739*	*11 830*	-2 208
A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	21 144	*15 354*	*5 790*	21 611	*15 671*	*5 939*	+467
B. Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	6 963	*1 352*	*5 611*	5 216	*217*	*4 999*	-1 747
C. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	2 670	*852*	*1 818*	1 742	*850*	*892*	-928
Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten	2 598	*0*	*2 598*	2 838	*0*	*2 838*	+240
Derivaten	16 415	*16 415*	*0*	12 768	*12 739*	*28*	-3 647
TOTAAL VAN DE VERPLICHTINGEN	157 772	*139 818*	*17 955*	154 206	*136 849*	*17 356*	-3 567
Waarvan							
Kas en tegoeden van centrale banken	3 979	*3 979*	*0*	3 962	*3 962*	*0*	-16
Schulden aan en deposito's van kredietinstellingen	7 131	*7 099*	*32*	5 867	*5 810*	*56*	-1 265
A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	7 131	*7 099*	*32*	5 867	*5 810*	*56*	-1 265
Schulden en deposito's	76 328	*76 328*	*0*	79 661	*79 661*	*0*	+3 333
A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	76 274	*76 274*	*0*	79 610	*79 610*	*0*	+3 335
B. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	54	*54*	*0*	52	*52*	*0*	-2
Uitgegeven schuldbewijzen en overige financiële verplichtingen	28 269	*28 269*	*0*	26 687	*26 687*	*0*	-1 582
A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	22 027	*22 027*	*0*	19 275	*19 275*	*0*	-2 752
B. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	6 241	*6 241*	*0*	7 412	*7 412*	*0*	+1 171
Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten	2 598	*0*	*2 598*	2 838	*0*	*2 838*	+240
Derivaten	21 196	*21 196*	*0*	17 740	*17 740*	*0*	-3 456
Voorzieningen voor verzekeringsactiviteiten	14 584	*0*	*14 584*	13 908	*0*	*13 908*	-676
Achtergestelde schulden	1 199	*1 199*	*0*	1 219	*1 219*	*0*	+21
A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	1 199	*1 199*	*0*	1 219	*1 219*	*0*	+21
EIGEN VERMOGEN VAN DE GROEP	9 444	*8 907*	*537*	9 446	*9 009*	*437*	+2
Waarvan							
Kern eigen vermogen	8 788	*8 730*	*58*	9 055	*8 897*	*158*	+267
Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen	657	*177*	*479*	392	*112*	*279*	-265
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	9 444	*8 907*	*537*	9 960	*9 506*	*453*	+515
Waarvan							
Eigen vermogen van de groep	9 444	*8 907*	*537*	9 446	*9 009*	*437*	+2
Aanvullende Tier 1 instrumenten in eigen vermogen	0	*0*	*0*	497	*497*	*0*	+497
Minderheidsbelang	0	*0*	*0*	16	*0*	*16*	+16

(1) Informatie gebaseerd op niet-geauditeerde gegevens.

als gevolg van de verkoop van "schuldbewijzen gewaardeerd tegen reële waarde via overige onderdelen van het totaalresultaat" en "schuldbewijzen gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening". Bovendien kan er een verschuiving in de financieringsbronnen worden vastgesteld als gevolg van de omgeving van lage rente, waarbij "uitgegeven schuldbewijzen" daalt ten opzichte van "deposito's".

1. Activa

1.1. Kas en tegoeden bij centrale banken

Kas en tegoeden bij centrale banken daalde met 1,9 miljard EUR, of 18,8%, tot 8,3 miljard EUR per 31 december 2018, ten opzichte van 10,2 miljard EUR per 1 januari 2018. Met het oog op zijn liquiditeitsbeheer deponeert Belfius een deel van zijn liquiditeitsoverschot bij de Nationale Bank van België.

1.2. Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen

Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen daalde met 5,0% of 0,7 miljard EUR tot 13,1 miljard EUR per 31 december 2018 ten opzichte van 13,8 miljard EUR per 1 januari 2018 als gevolg van een daling van kaswaarborgen betaald volgens de marktevolutie van derivaten van 1,1 miljard EUR en 0,2 miljard EUR interbancaire leningen, gedeeltelijk gecompenseerd door een stijging van 0,6 miljard EUR verkoopovereenkomsten.

1.3. Leningen en voorschotten

Leningen en voorschotten steeg met 5,7 miljard EUR of 6,7% tot 91,1 miljard EUR per 31 december 2018, tegenover 85,4 miljard EUR per 1 januari 2018. De stijging in leningen was het gevolg van een toename van de commerciële activa met 6,2 miljard EUR (voornamelijk hypothecaire leningen en leningen op termijn) in lijn met onze strategie om onze commerciële franchise verder te ontwikkelen en de Belgische economie te ondersteunen. De overige posten omvatten een stijging van de kaswaarborgen betaald volgens de marktevolutie van derivaten met 0,1 miljard EUR en een daling van de verkoopovereenkomsten met 0,1 miljard EUR. Merk op dat op de datum van de eerste toepassing van IFRS 9, een totaal van EUR 2,3 miljard aan leningen de SPPI-test niet heeft doorstaan en dus gewaardeerd werd tegen reële waarde via resultatenrekening. Het betreft voornamelijk leningen aan de publieke en sociale sector met specifiek gestructureerde rentekenmerken. Merk op dat er regelmatig herstructureringen plaatsvinden waarbij niet-basisleningen worden omgezet in basisleningsstructuren. Dit resulteerde in een daling van 0,5 miljard EUR van de niet-basisleningen en voorschotten gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening per 31 december 2018.

De asset quality ratio, die de verhouding aangeeft tussen leningen en voorschotten met verminderde kredietwaardigheid fase 3, en de bruto uitstaande leningen en voorschotten, is licht gedaald van 2,15% per 1 januari 2018 tot 2,05% per 31 december 2018.

1.4. In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen vermogensinstrumenten

De portefeuille schuldbewijzen en eigenvermogensinstrumenten bevindt zich in de Belfius-bankgroep voor 16,7 miljard EUR (tegenover 17,6 miljard EUR op 1 januari 2018) en in Belfius Insurance voor 11,8 miljard EUR (tegenover 13,2 miljard EUR op 1 januari 2018).

Binnen de Belfius-groep kunnen twee soorten bedrijfsmodellen worden onderscheiden. De obligatieportefeuilles binnen de Belfius-bankgroep worden beheerd binnen een bedrijfsmodel dat tot doel heeft de contractuele kasstromen te ontvangen tot de vervaldatum, met uitzondering van bepaalde posities die werden geclassificeerd onder een bedrijfsmodel waarvan het doel wordt bereikt door zowel contractuele kasstromen te ontvangen als financiële activa te verkopen. Dit laatste betreft een deel van de Italiaanse overheidsobligaties die inmiddels is verkocht om het concentratierisico te beperken. De schuldbewijzen van de verzekeringsgroep worden beheerd in lijn met en binnen de richtlijnen van balansbeheer. Als gevolg hiervan heeft de verzekeringsgroep beslist om een groot deel van haar portefeuille te classificeren binnen een bedrijfsmodel dat erop gericht is contractuele kasstromen te ontvangen en te bewaren. Om liquiditeitsbehoeften te vrijwaren, heeft de verzekeringsgroep besloten bepaalde obligaties te classificeren binnen een bedrijfsmodel waarvan het doel wordt bereikt door zowel contractuele kasstromen te ontvangen als financiële activa te verkopen.

De schuldbewijzen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs zijn licht gestegen van 21,1 miljard EUR tot 21,6 miljard EUR na de herbelegging van de opbrengsten van de verkochte Italiaanse obligaties bij Belfius Bank en de acquisities bij Belfius Insurance.

De schuldbewijzen en eigenvermogensintrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via overige onderdelen van het totaalresultaat daalden met 1,7 miljard EUR of 25,1% tot 5,2 miljard EUR per 31 december 2018 ten opzichte van 7,0 miljard EUR per 1 januari 2018. De daling is voornamelijk het gevolg van de verkoop van een aantal Italiaanse overheidsobligaties voor een nominaal bedrag van 0,8 miljard EUR bij Belfius Bank, in lijn met de doelstelling van Belfius om het gerelateerde concentratierisico te verminderen. Bij Belfius Insurance werden overheidsobligaties verkocht voor 0,5 miljard EUR binnen het ALM-management in het segment individuele levensverzekeringen en om de afwikkeling van een gekantonneerd fonds te financieren. Daarnaast zijn er negatieve reëlewaardeaanpassingen als gevolg van hogere rendementen en dalende aandelenmarkten ten opzichte van eind 2017.

De schuldbewijzen gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening daalden met 0,9 miljard EUR, of 34,7%, tot 1,7 miljard EUR op 31 december 2018 tegenover 2,7 miljard EUR op 1 januari 2018, voornamelijk als gevolg van de daling van het uitstaande bedrag aan monetaire beleggingsfondsen in de "Non SPPI"-portefeuille.

1.5. Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten

De aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten (tak 23) stegen met 0,2 miljard EUR, of 9,3%, tot 2,8 miljard EUR per 31 december 2018, tegenover 2,6 miljard EUR per 1 januari 2018, voornamelijk als gevolg van transfers van tak 21 contracten en van netto nieuwe cash instroom, gedeeltelijk gecompenseerd door de evolutie van de reële waarde.

1.6. Derivaten

Derivaten daalde met 3,6 miljard EUR, of 22,2%, tot 12,8 miljard EUR per 31 december 2018, tegenover 16,4 miljard EUR per 1 januari 2018. Dit was te wijten aan compressiediensten op de derivatenmarkt en aan marktevoluties.

2. Verplichtingen

Totale verplichtingen daalde met 3,6 miljard EUR, of 2,3%, tot 154,2 miljard EUR per 31 december 2018, tegenover 157,8 miljard EUR per 1 januari 2018. Ingevolge de daling van het uitstaande bedrag in tak 21 ("voorzieningen voor verzekeringsactiviteiten"), kan een daling worden vastgesteld als gevolg van de verkoop van "schuldbewijzen gewaardeerd tegen reële waarde via overige onderdelen van het totaalresultaat" en "schuldbewijzen gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening". Bovendien kan er een verschuiving in de financieringsbronnen worden vastgesteld als gevolg van de omgeving van lage rente, waarbij "uitgegeven schuldbewijzen" daalt ten opzichte van "deposito's".

2.1. Kas en tegoeden van centrale banken

Kas en tegoeden van centrale banken bleef stabiel op 4,0 miljard EUR per 31 december 2018.

2.2. Schulden aan en deposito's van kredietinstellingen

Schulden aan en deposito's van kredietinstellingen daalde met 1,3 miljard EUR, of 17,7%, tot 5,9 miljard EUR per 31 december 2018, in vergelijking met 7,1 miljard EUR per 1 januari 2018, als gevolg van een daling in ontvangen kaswaarborgen volgens de marktevolutie van derivaten met 1,0 miljard EUR en deposito's voor 0,2 miljard EUR.

2.3. Schulden en deposito's

Schulden en deposito's steeg met 3,3 miljard EUR, of 4,4%, tot 79,7 miljard EUR per 31 december 2018, tegenover 76,3 miljard EUR per 1 januari 2018. De toename van schulden en deposito's van klanten was te danken aan de organische groei van de zicht- en spaarrekeningen.

2.4. Uitgegeven schuldbewijzen en overige financiële verplichtingen

Uitgegeven schuldbewijzen en overige financiële verplichtingen daalde met 1,6 miljard EUR, of 5,6%, tot 26,7 miljard EUR per 31 december 2018 tegenover 28,3 miljard EUR per 1 januari 2018.

Schuldbewijzen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs daalde met 2,8 miljard EUR, of 12,5%, tot 19,3 miljard EUR per 31 december 2018 tegenover 22,0 miljard EUR per 1 januari 2018 als gevolg van het einde van de looptijd van depositocertificaten en andere schuldbewijzen, gedeeltelijk gecompenseerd door de uitgifte van 1,5 miljard EUR pandbrieven in 2018.

De schuldbewijzen gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening stegen met 1,2 miljard EUR, of 18,8%, tot 7,4 miljard EUR per 31 december 2018, ten opzichte van met 6,2 miljard EUR per 1 januari 2018 als gevolg van nieuwe uitgiften van (gestructureerde) schuldbewijzen voor retailklanten, gedeeltelijk gecompenseerd door schuldbewijzen die het einde van de looptijd hadden bereikt.

2.5. Derivaten

Derivaten daalde met 3,5 miljard EUR, of 16,3%, tot 17,7 miljard EUR per 31 december 2018, tegenover 21,2 miljard EUR per 1 januari 2018. Dit was te wijten aan compressiediensten op de derivatenmarkt en aan marktevoluties.

2.6. Voorzieningen voor verzekeringsactiviteiten

De voorzieningen voor verzekeringen Leven daalden met 0,7 miljard EUR tot 12,6 miljard EUR per 31 december 2018 als gevolg van de overdracht van een groot gekantonneerd fonds en van afkopen van beleggingsverzekeringen, slechts gedeeltelijk gecompenseerd door nieuwe productie als gevolg van de lage rente. De afkopen worden door de klanten meestal geherinvesteerd in bankproducten van Belfius Bank en in tak 23 producten van Belfius Insurance. De technische voorziening Niet-Leven steeg licht met 32 miljoen EUR tot 1,3 miljard EUR als gevolg van de groei van de Niet-Leven activiteit. De toereikendheidstesten Leven en Niet-Leven tonen aan dat de voorzieningen voor verzekeringsactiviteiten volstaan om onder andere het lage-renterisico op te vangen. Belfius heeft de resultaten van de liability adequacy test (LAT) gebruikt om de toereikendheid van haar technische voorzieningen voor lage rentevoeten en andere risico's te beoordelen en daaruit bleek dat de technische voorzieningen meer dan voldoende waren.

2.7. Achtergestelde schulden

De achtergestelde schulden bleven stabiel op 1,2 miljard EUR per 31 december 2018, tegenover 1,2 miljard EUR per 1 januari 2018. De Tier 2-uitgifte van 2018 werd volledig gecompenseerd door vervroegde terugbetaling van uitgegeven schuld.

3. Eigen vermogen

Het totale eigen vermogen steeg met 515,1 miljoen EUR, of 5,5%, tot 10,0 miljard EUR per 31 december 2018 tegenover 9,4 miljard EUR per 1 januari 2018. De stijging was voornamelijk het gevolg van de winst over het jaar eindigend op 31 december 2018 van 649 miljoen EUR en de bijkomende Tier 1-uitgifte van 500 miljoen EUR. Dit werd gedeeltelijk gecompenseerd door de betaling van het dividend voor het volledige jaar 2017 van 363 miljoen EUR (waarvan 75 miljoen EUR als interimdividend in het derde kwartaal van 2017) en een interimdividend van 100 miljoen EUR op de winst over 2018. De niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen daalden tevens met 265 miljoen EUR.

3.1. Kern eigen vermogen

Het kern eigen vermogen steeg met 267,2 miljoen EUR of 3,0% tot 9,1 miljard EUR per 31 december 2018, tegenover 8,8 miljard EUR per 1 januari 2018. De stijging was voornamelijk het gevolg van de winst over het jaar eindigend op 31 december 2018 van 649 miljoen EUR , die gedeeltelijk werd gecompenseerd door het gewone dividend van 363 miljoen EUR voor het resultaat van 2017, waarvan 75 miljoen EUR werd uitgekeerd via een interimdividend in het derde kwartaal van 2017, en een interimdividend van 100 miljoen EUR op de winst over 2018 dat in augustus werd uitgekeerd. De betaling op bijkomende Tier 1 bedroeg 9 miljoen EUR na belastingen. Merk op dat Belfius er bij de implementatie van IFRS 9 heeft voor gekozen om elk gerealiseerd resultaat op eigen-vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde op te nemen via de overige onderdelen van het totaalresultaat, direct via "overgedragen resultaat". In totaal werd 15 miljoen EUR (na belastingen) aan gerealiseerde winsten op dergelijke transacties gerapporteerd (voornamelijk bij Belfius Insurance).

3.2. Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen

Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen daalde met 265,1 miljoen EUR, of 40,4%, tot 391,5 miljoen EUR per 31 december 2018 ten opzichte van 656,6 miljoen EUR per 1 januari 2018. De bijdrage van de Belfius-bankgroep bedroeg 112 miljoen EUR (een daling met 65 miljoen EUR) en van Belfius Insurance 279 miljoen EUR (een daling met 200 miljoen EUR). De reële waarde van de schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via overige onderdelen van het totaalresultaat daalde met 157 miljoen EUR, of 41,7%, tot 219 miljoen EUR per 31 december 2018 ten opzichte van 375 miljoen EUR per 1 januari 2018. Deze negatieve beweging is te wijten aan een stijging van het kredietrisico ten opzichte van vorig jaar, gerealiseerde winsten uit verkopen binnen Belfius Insurance en de verkoop van Italiaanse obligaties binnen de Belfius-bankgroep. De reële waarde van de eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via overige onderdelen van het totaalresultaat daalde met 112 miljoen EUR, of 59,9%, tot 75 miljoen EUR per 31 december 2018 tegenover 187 miljoen EUR per 1 januari 2018 als gevolg van marktevoluties en verkopen. De herwaardering van de pensioenregelingen met een te bereiken doel daalde met 71 miljoen EUR, of 62,7%, tot 42 miljoen EUR per 31 december 2018 in vergelijking met 113 miljoen EUR per 1 januari 2018 als gevolg van het negatieve rendement op fondsbeleggingen en de herwaardering van een pensioenplan, waarbij Belfius niet meer geïnformeerd wordt over de reële waarde van de onderliggende activaportefeuille van zijn gekantonneerd fonds (zie het hoofdstuk "belangrijke geschillen" voor meer informatie). Het discretionaire winstdelingselement van verzekeringscontracten steeg van nul op 1 januari 2018 naar 42 miljoen EUR. De voorziening voor toekomstige discretionaire winstdeling op 1 januari 2018 werd volledig via de resultatenrekening opgenomen onder de technische voorzieningen. De voorziening voor toekomstige discretionaire winstdeling stijgt van 141 miljoen EUR per 1 januari 2018 tot 179 miljoen EUR per 31 december 2018 en volgt uit de hogere volumes die in overeenstemming met het winstdelingsplan in de toekomst een mogelijk recht geven op discretionaire winstdeling.

3.3. Aanvullende Tier 1-instrumenten in eigen vermogen

Op 1 februari 2018 heeft Belfius 500 miljoen EUR (nominale waarde) Bijkomende Tier 1-instrumenten (AT1) uitgegeven, die als aanvullend eigen vermogen worden gekwalificeerd onder CRR/CRD IV. Het AT1-effect werd geanalyseerd met betrekking tot IAS 32 en wordt als een eigenvermogensinstrument beschouwd. Deze eerste AT1-uitgifte werd uitgevoerd in het kader van verdere diversificatie van de financieringsbronnen en de investeerdersbasis. Bovendien verhogen de AT1-effecten het "going concern" verliesabsorptiekapitaal en dragen ze bij tot het verwachte MREL-niveau, evenals de hefboomratio van Belfius. In het algemeen verhoogt deze transactie de financiële en reglementaire flexibiliteit van Belfius omdat ze toegang geeft tot een nieuwe laag van instrumenten binnen de kapitaalstructuur.

ANALYSE VAN DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

1. Opbrengsten

De opbrengsten van Belfius stegen met 6,5 miljoen EUR, of 0,3%, tot 2 361,2 miljoen EUR voor het jaar afgesloten op 31 december 2018, tegenover 2 354,7 miljoen EUR voor het jaar afgesloten op 31 december 2017. Belfius-bankgroep droeg 1 862 miljoen EUR bij, ten opzichte van 1 861 miljoen EUR eind 2017, Belfius Insurance droeg 499 miljoen EUR bij ten opzichte van 494 miljoen EUR eind 2017.

1.1. Nettorenteopbrengsten

Nettorenteopbrengsten daalde met 79,9 miljoen EUR, of 4,1%, tot 1 871,5 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018 van 1 951,5 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017. De rentemarge blijft onder druk staan door de omgeving van lage rente in een zeer competitieve markt, maar wordt gedeeltelijk gecompenseerd door hogere leningvolumes. Daarnaast hadden de lagere uitstaande bedragen in tak 21 en de herbeleggingen tegen lagere marktrendementen een negatieve invloed op de Nettorenteopbrengsten van Belfius Insurance. De Nettorenteopbrengsten van 2017 omvatten een uitzonderlijke impact van 40 miljoen EUR als gevolg van de standaardisering van waarborgovereenkomsten en werden bovendien positief beïnvloed door een volumekorting van 21 miljoen EUR op TLTRO II, aangezien Belfius eind 2017 zijn doelstellingen van verhoogde leningen aan de reële economie behaalde.

1.2. Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde via resultatenrekening

Het nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde via resultatenrekening daalde met 56,8 miljoen EUR tot -10,7 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018, tegenover 46,1 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017. Het nettoresultaat uit financiële instrumenten, waaronder schuldinstrumenten die niet voldoen aan de SPPI-test, werd negatief beïnvloed door de illiquiditeit van de markt in het laatste kwartaal van 2018 en de verbreding van de kredietspreads.

Samenvattende geconsolideerde resultatenrekening

(in miljoen EUR)	31/12/17 IAS 39	*Bijdrage Bank in de groep(1)*	*Bijdrage Verzekeringen in de groep(1)*	31/12/18 IFRS 9	*Bijdrage Bank in de groep(1)*	*Bijdrage Verzekeringen in de groep(1)*	Evolutie
OPBRENGSTEN	2 355	*1 861*	*494*	2 361	*1 862*	*499*	+0,3 %
Waarvan							
Nettorenteopbrengsten	1 951	*1 482*	*470*	1 872	*1 448*	*424*	-4,1 %
Nettoresultaat uit financiële instrumenten geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	46	*46*	*0*	(11)	*12*	*(23)*	-
Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen	174	*21*	*153*	122	*45*	*76*	-30,0 %
Nettocommissieopbrengsten	553	*534*	*19*	556	*537*	*19*	+0,5 %
Technisch resultaat uit verzekeringsactiviteiten	(209)	*0*	*(209)*	(54)	*0*	*(54)*	-74,2 %
Overige opbrengsten en kosten	(238)	*(233)*	*(6)*	(196)	*(193)*	*(3)*	-17,7 %
KOSTEN	(1 369)	*(1 133)*	*(236)*	(1 426)	*(1 195)*	*(231)*	+4,2 %
BRUTORESULTAAT	986	*728*	*258*	935	*667*	*269*	-5,1 %
Waardeverminderingen op financiële instrumenten en voorzieningen voor kredietverbintenissen	(33)	*(33)*	*0*	(66)	*(69)*	*2*	+101,1 %
Waardeverminderingen op (im) materiële activa	9	*9*	*0*	(2)	*(2)*	*0*	-
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	963	*704*	*258*	867	*596*	*271*	-9,9 %
Belastingen	(357)	*(270)*	*(87)*	(217)	*(151)*	*(65)*	-39,2 %
Aandeel minderheidsbelangen	0	*0*	*0*	1	*0*	*1*	-
NETTORESULTAAT - GROEPSAANDEEL	606	*435*	*171*	649	*445*	*205*	+7,2 %

(1) Informatie gebaseerd op niet-geauditeerde cijfers.

In 2018 werd het nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde via resultatenrekening negatief beïnvloed door basisrisico's (weerspiegeld in het nettoresultaat uit afdekkingen), maar dit wordt gedeeltelijk gecompenseerd door het nettoresultaat uit handelsdoeleinden. Belfius beheert de basisrisico's via bijkomende derivaten (economische indekking voor basisrisico's) waarvoor geen afdekking werd opgezet. Dit betekent dat het resultaat van deze economische indekkingen niet wordt opgenomen in "nettoresultaat uit afdekkingen" maar in de lijn "nettoresultaat uit handelsdoeleinden".

In 2017 werd het nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde via resultatenrekening beïnvloed door de efficiënte reactie van Belfius op de wereldwijde trend naar standaardisatie van derivatencontracten. Belfius heeft overeenkomsten over bepaalde optionaliteiten in onderpandcontracten van derivaten afgesloten, die een positieve impact van 75 miljoen EUR hadden op het netto handelsresultaat. Deze positieve impact werd gedeeltelijk gecompenseerd door de impact op het nettoresultaat uit afdekkingen van methodologische verfijningen binnen ALM-beheer van leningen, door meer kredietrisico op te nemen in de verwachte vrije kasstromen, resulterend in een verlies van 174 miljoen EUR.

1.3. Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen

Het nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen daalde met 52,3 miljoen EUR, of 30%, tot 121,7 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018, tegenover 174,0 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017.

Het nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen in 2018 wordt voornamelijk beïnvloed door de verkoop van "NEB Participations" voor 23,6 miljoen EUR en de herwaardering van de historische deelneming in Auxipar na de overname voor EUR 23 miljoen EUR. Belfius Insurance realiseerde winst op verkopen van obligaties voor 60 miljoen EUR, een deel van deze winst (25 miljoen EUR) werd gerealiseerd na de overdracht van een gekantonneerd fonds en worden bijna volledig gecompenseerd door een tegengestelde beweging in het technisch resultaat van de verzekeringsactiviteiten Leven. De Belfius-bankgroep realiseerde een winst van 10 miljoen EUR op de verkoop van bepaalde Italiaanse overheidsobligaties en swap-pakketten, voor een nominaal bedrag van 0,8 miljard EUR, in lijn met de doelstelling van Belfius om het bijbehorende concentratierisico te verminderen.

In 2017 werd het nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen beïnvloed door een winst op de verkoop van Aviabel, North Light en Pole Star voor een totaalbedrag van 67 miljoen EUR. Belfius heeft ook winsten op verkopen van obligaties, fondsen en aandelen opgenomen, waarvan een belangrijk deel werd gereserveerd in de technische voorziening voor toekomstige discretionaire winstdelingselementen. Belfius Bank realiseerde ook een boekhoudkundige winst van 36 miljoen EUR op de verkoop van obligaties in het kader van de laatste fase van haar tactische de-riskingprogramma, maar dit werd gedeeltelijk gecompenseerd door verliezen van 13 miljoen EUR als gevolg van de afbouw van een Negative Basis Trade-positie geclassificeerd voor handelsdoeleinden. Merk op dat in overeenstemming met IAS 39 de meerwaarden op aandelen werden geboekt via de winst- en verliesrekening, waar vanaf 2018 conform de keuze van Belfius in IFRS 9 deze gerealiseerde resultaten direct via "overgedragen resultaat" worden geclassificeerd.

1.4. Nettocommissieopbrengsten

Nettocommissieopbrengsten steeg met 3,0 miljoen EUR, of 0,5%, tot 555,7 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018, tegenover 552,7 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017. De stijging is voornamelijk toe te schrijven aan hogere ontvangen provisies op betalingsdiensten, private banking en ongedekte obligatieleningtransacties op de geldmarkt. De vermogensbeheervergoedingen bleven stabiel ondanks minder gunstige aandelenmarkten en commerciële druk.

1.5. Technisch resultaat uit verzekeringsactiviteiten

Het technisch resultaat uit verzekeringsactiviteiten verbeterde met 154,9 miljoen EUR, of 74,2%, tot een verlies van 53,8 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018, tegenover een verlies van 208,8 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017.

Het technisch resultaat uit verzekeringsactiviteiten Leven verbeterde het afgelopen jaar met 147 miljoen EUR. De toewijzing van technische interesten aan de voorzieningen daalt met 38 miljoen EUR ten gevolge van de afnemende reserves in tak 21 en door de dalende gemiddelde gegarandeerde rente op de voorzieningen. In 2018 heeft Belfius Insurance haar Risk Appetite Framework (RAF) voor haar reserveringspolitiek Leven onder IFRS gedefinieerd. De toepassing van het RAF bevestigde dat de technische voorzieningen voor Leven meer dan voldoende waren. Belfius Insurance evalueerde de technische voorzieningen in overeenstemming met dit RAF, ook rekening houdend met de resterende onzekerheden, modelrisico's en gevoeligheden, wat resulteerde in een positieve impact van 45 miljoen EUR. Het technisch resultaat Leven werd negatief beïnvloed door de overdracht van een gekantonneerd fonds, deze kost wordt gecompenseerd door een tegengestelde beweging in het nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen.

In 2017 werd een belangrijk deel van de meerwaarden (85 miljoen EUR) die werden gerealiseerd binnen het segment Leven aanvullend gereserveerd als een voorziening voor toekomstige discretionaire winstdeling. Op die wijze was er boekhoudkundige overeenstemming, waarbij een deel van de resultaten uit beleggingen bestemd voor winstdeling toegewezen kunnen worden in het jaar waarin de winstdeling effectief wordt toegekend aan de polishouders.

In Niet-Leven verbetert de technische marge met 8 miljoen EUR, voornamelijk door betere resultaten in de retail-verzekeringen. De maanden januari en mei werden gemarkeerd door enkele grote stormen. Over 2018 werd in overeenstemming met het risico-kader een terugname van 10 miljoen EUR geacteerd in de schadereserves.

1.6. Netto overige opbrengsten en kosten

Netto overige opbrengsten en kosten verbeterde met 42,1 miljoen EUR, of 17,7%, tot een verlies van 195,9 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018, ten opzichte van een verlies van 238,0 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017. Belfius heeft in 2018 een kost van 222 miljoen EUR erkend als sectorheffingen (inclusief de bijdrage aan de Single Resolution Board), tegenover een kost van 217 miljoen EUR in 2017. Belfius rapporteert ook een cumulatieve positie van 17 miljoen EUR onherroepelijke betalingsverplichtingen voor de Single Resolution Board buiten balans. In 2018 maakte Belfius niet langer gebruik van deze mogelijkheid. Een voorziening voor de potentiële afhandeling van lopende geschillen met derden werd opgenomen in 2017.

2. Kosten

De kosten stegen met 57,1 miljoen EUR, of 4,2%, tot 1 425,8 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018, tegenover 1 368,6 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017. Dit weerspiegelde voornamelijk een stijging van de personeelskosten omwille van een positief effect in 2017 (ten bedrage van 27 miljoen EUR) als gevolg van de herstructurering van een pensioenplan.

2.1. Personeelskosten

De personeelskosten stegen met 52,4 miljoen EUR, of 9,3%, tot 614,7 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018, tegenover 562,3 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017. Deze stijging werd vooral veroorzaakt door belangrijke investeringen in human resources ter ondersteuning van de groei in belangrijke markten zoals bankassurance, corporate en private & wealth management. Bovendien kan in 2017 een positief effect worden vastgesteld (ten bedrage van 27 miljoen EUR) als gevolg van de herstructurering van een pensioenplan. In 2018 werd een herstructureringsvoorziening van 5 miljoen EUR geboekt als gevolg van de beslissing van Belfius Insurance om de focus voor wholesale Niet-Leven verzekeringsactiviteiten voor de sociale sector te verleggen naar directe distributie. De wholesale Niet-Leven verzekeringsactiviteiten voor de sociale sector via het makelaarskanaal en het bankdistributiekanaal worden afgebouwd. Deze vrijgekomen middelen worden toegewezen aan Niet-Leven verzekeringsactiviteiten voor kmo-klanten via eigen distributiekanalen (bank en DVV). Daarnaast heeft er een herbeoordeling van de voorziening voor het herstructureringsplan Belfius Bank plaatsgevonden wat resulteerde in een stijging van 11 miljoen EUR.

2.2. Algemene en administratieve kosten

Algemene en administratieve kosten steeg met 17,6 miljoen EUR, of 3,7%, tot 496,9 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018, tegenover 479,3 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017. Deze stijging was voornamelijk het gevolg van belangrijke investeringen in digitalisering en innovatie.

2.3. Vergoeding van het net

De vergoeding van het net daalde met 24,2 miljoen EUR, of 9,9%, tot 219,1 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018, tegenover 243,3 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017 als gevolg van de voortdurende rationalisering van het service- en verkooppersoneel binnen het netwerk.

In 2017 registreerde Belfius een negatieve impact van 15 miljoen EUR als gevolg van de implementatie van het herstructureringsplan voor het kantorennetwerk van Belfius Bank.

2.4. Afschrijvingen vaste activa

Afschrijvingen vaste activa steeg met 11,3 miljoen EUR, of 13,54%, tot 95,0 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018, tegenover 83,7 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017. Als gevolg van aanhoudende investeringen in digitalisering en innovatie, worden meer interne ontwikkelingskosten gekapitaliseerd sinds enkele jaren, hierdoor stegen de afschrijvingen op immateriële activa.

3. Brutoresultaat

Het brutoresultaat daalde met 50,7 miljoen EUR, of 5,1%, tot 935,4 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018, tegenover 986,1 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017. Belfius-bankgroep droeg 669 miljoen EUR bij (tegenover 728 miljoen EUR in 2017) en Belfius Insurance 269 miljoen EUR (tegenover 258 miljoen EUR in 2017).

Als gevolg van de bovenvermelde redenen is de geconsolideerde kosten-opbrengstenratio verslechterd van 58,1% in 2017 tot 60,4% in 2018, een stijging van 226 basispunten.

4. Waardeverminderingen op financiële instrumenten en voorziening voor kredietverbintenissen

Waardeverminderingen op financiële instrumenten en voorziening voor kredietverbintenissen steeg met 33,4 miljoen EUR tot 66,4 miljoen EUR (IFRS 9) voor het jaar eindigend op 31 december 2018, vergeleken met 33,0 miljoen EUR (IAS 39) voor het jaar eindigend op 31 december 2017. Gedurende 2018 werden enkele bijkomende waardeverminderingen geboekt als gevolg van de groei van de leningportefeuille, de toename van verwachte voorzieningen voor vastgoedposities en het toegenomen risicoprofiel van bepaalde subportefeuilles. Er werd evenwel een specifieke daling vastgesteld door de verkoop van bepaalde Italiaanse overheidsobligaties in lijn met de doelstelling van Belfius om het bijbehorende concentratierisico te verminderen, alsook door het beheer van de portefeuille en positieve evoluties in de kredietdossiers. Merk op dat in 2017 een uitzonderlijk positieve impact (27 miljoen EUR) kan worden vastgesteld als gevolg van de-risking, voornamelijk op de verkoop van de resterende US RMBS-obligaties van de voormalige legacy portefeuille.

5. Waardeverminderingen op materiële en immateriële vaste activa

De waardeverminderingen op materiële en immateriële activa stegen met 11,7 miljoen EUR tot een verlies van 2,1 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018, tegenover een winst van 9,5 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017. Na de investeringen in digitalisering en innovatie blijft Belfius het (verwachte) economische gebruik van haar intern ontwikkelde software evalueren en heeft het, waar nodig, waardeverminderingen geboekt. 2017 werd beïnvloed door de terugname van een waardevermindering op het gebouw van het hoofdkantoor van Belfius in de Rogiertoren voor 14 miljoen EUR.

6. Nettoresultaat voor belastingen

Het nettoresultaat voor belastingen daalde met 95,7 miljoen EUR, of 9,9%, tot 866,9 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018, tegenover 962,5 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017. Belfius-bankgroep droeg 596 miljoen EUR bij (vergeleken met 704 miljoen EUR in 2017) en Belfius Insurance 271 miljoen EUR (vergeleken met 258 miljoen EUR in 2017).

7. Belastingen

De belastingen inclusief uitgestelde belastingen daalden met 140,1 miljoen EUR, of 39,2%, tot 216,9 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018, tegenover 357,0 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017.

In 2018 werden de belastingen voornamelijk beïnvloed door de boeking van een belastingvordering op de innovatie-aftrek door Belfius Bank, de verwachte terugvordering van de "fairness tax" door Belfius Insurance na de beslissing van het Grondwettelijk Hof om de wet in te trekken en de sluiting van het kantoor in Dublin, wat een positieve impact had op de huidige belasting van 31 miljoen EUR. Als gevolg hiervan bedraagt het effectieve belastingtarief voor 2018 25%. De herziening van de (netto) uitgestelde belastingvorderingen na de hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting heeft een negatieve impact op het nettoresultaat van Belfius ten belope van 17 miljoen EUR.

In 2017 werden de belastingen beïnvloed door de herziening van de (netto) uitgestelde belastingvorderingen na de hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting, waarbij het nominale tarief van de vennootschapsbelasting geleidelijk zal dalen van 33,9% tot 25% tegen 2020. Dit resulteerde in een bijkomende winstbelastingskost voor de bankgroep van 64 miljoen EUR en 42 miljoen EUR voor de verzekeringsgroep in 2017. Bovendien werd een uitzonderlijke belastingbate geboekt als gevolg van de opname van voorheen niet opgenomen uitgestelde belastingvorderingen ten bedrage van 33 miljoen EUR. Zonder de Belgische hervorming van de vennootschapsbelasting zou het effectieve belastingtarief van 2017 29,5% bedragen.

8. Nettoresultaat groepsaandeel

Bijgevolg bedroeg het nettoresultaat groepsaandeel van Belfius 649,0 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018, vergeleken met 605,5 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017. Het totale groepsresultaat bedroeg 650 miljoen EUR, de minderheidsbelangen bedroegen 1 miljoen EUR, tegenover nihil in 2017, als gevolg van de verwerving van het meerderheidsbelang in Auxipar.

9. Dividend

De raad van bestuur van 21 maart 2019 heeft aan de Algemene Vergadering van 24 april 2019 een gewoon dividend van 363 miljoen EUR voor het boekjaar 2018 voorgesteld, waarvan 100 miljoen EUR reeds uitgekeerd werd via een interimdividend in 2018.

10. Solvabiliteit

10.1. Solvabiliteit Bank

De implementatie van IFRS 9 sinds 1 januari 2018 (DIA, Date of Initial Application) heeft een impact op de solvabiliteitsratio's van Belfius. Het reglementair kapitaal wordt beïnvloed aangezien de impact van de eerste toepassing van IFRS 9 wordt opgenomen in de ingehouden winsten en in de component "winsten en verliezen die niet worden opgenomen in de resultatenrekening". Bovendien kan er ook enige impact worden vastgesteld op de reglementaire risicoposten door de impact van herclassificaties van balansposten. Uit oogpunt van vergelijkbaarheid, hebben we een pro forma berekening van de CET 1 ratio op 1 januari 2018, DIA of IFRS 9 toegevoegd. Meer informatie bevindt zich in het hoofdstuk "Beheer van het kapitaal" van dit jaarverslag.

Eind 2018 kwam de CET 1-ratio uit op 16,0%, een daling van 17 basispunten vergeleken met 1 januari 2018. Noteer dat deze CET 1-ratio rekening houdt met prudentiële aftrek van een te verwachten dividend van 266 miljoen EUR.

De daling van de CET 1-ratio is het gevolg van positieve effecten in CET 1-kapitaal (+15 basispunten) gecompenseerd door negatieve effecten in de totale risicoposten (-32 basispunten).

Het CET 1-kapitaal bedroeg 8 329 miljoen EUR tegenover 8 253 miljoen EUR op 1 januari 2018. De stijging in CET 1 kapitaal met 76 miljoen EUR is voornamelijk het gevolg van het reglementaire nettoresultaat, niettegenstaande de correctie voor het te verwachten dividend van 266 miljoen EUR en de daling van de "niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen".

Eind 2018 kwamen de reglementaire risicoposten van Belfius uit op 52 065 miljoen EUR, een stijging met 1 026 miljoen EUR vergeleken met 51 039 miljoen EUR op 1 januari 2018.

De gereglementeerde kredietrisico's stegen met 1 432 miljoen EUR tot 38 931 miljoen EUR. De nieuwe productie van leningen (meer bepaald in hypothecaire kredieten, business en corporate banking) alsook RWA op speculatieve onroerende goederen en op activa met wanbetalingen (exclusief Arco en Hoco) en een striktere regelgeving (zoals de nieuwe NBB-macroprudentiële maatregelen voor hypothecaire kredieten) hebben het reglementair kredietrisico doen toenemen. Deze toename is gedeeltelijk gecompenseerd door maatregelen van het management (grotendeels de verkoop van Italiaanse obligaties in het eerste trimester en modelverbeteringen).

De gereglementeerde CVA-risico's nam af met 333 miljoen EUR tot 1 606 miljoen EUR tengevolge van de daling in uitstaande afgeleide instrumenten en de gedaalde omlopen van ex-legacy transacties.

De gereglementeerde marktrisico's bleven stabiel op 1 808 miljoen EUR. De stijging tengevolge van de deltawijzigingen van de interestvoeten en de lange termijn-interestposities werden gecompenseerd door de methodologische aanpassingen in de standaardbenadering voor het berekenen van risicogewogen activa.

De gereglementeerde operationele risico's bleven relatief stabiel op 2 975 miljoen EUR.

De reglementaire risicoposten voor het Deens compromis bleven stabiel op 6 751 miljoen EUR.

Het Tier 1-kapitaal is niet langer gelijk aan het CET 1-kapitaal en bedraagt 8 826 miljoen EUR, vergeleken met 8 253 miljoen EUR op 1 januari 2018, tengevolge van de uitgifte van een aanvullend Tier 1-kapitaalinstrument van 500 miljoen EUR (nominale waarde) in februari 2018.

De totale kapitaalratio kwam uit op 19,6%, wat een stijging betekent met 133 basispunten vergeleken met begin 2018.

Meer informatie bevindt zich in het hoofdstuk "Beheer van het kapitaal" van dit jaarverslag.

10.2. Solvabiliteit Verzekeraar

De Solvency II-ratio van Belfius Insurance is gelijk aan 219% eind december 2018, vóór aftrek van het verwachte dividend, een lichte daling ten opzichte van eind december 2017. Deze daling is het gevolg van de verdere uitrol van onze strategie van kapitaalbeheer, met name het optimale gebruik van het kapitaal n.a.v. de transformatie van de business mix en via het beheer van de activa met als doel de financiële opbrengsten te maximaliseren rekening houdende met de mogelijkheid om risico's te nemen in lijn met de risicobereidheid van de onderneming. De Solvency II-ratio werd ook negatief beïnvloed door de bewegingen op de financiële markten eind 2018 en het afnemende effect van het verliescompensatievermogen van uitgestelde belastingen.

Dit niveau van beschikbaar kapitaal laat de betaling van een verwacht dividend van 160 miljoen EUR toe, waarna nog steeds de eventuele Pijler 2-solvabiliteitsvereisten voldoende afgedekt blijven en er potentieel blijft voor investeringen om de activiteiten verder te ontwikkelen. De Solvency II-ratio na verwacht dividend bedraagt dan 203% eind 2018.

Meer informatie bevindt zich in het hoofdstuk "Beheer van het kapitaal" van dit jaarverslag.

SEGMENT REPORTING

In analytisch opzicht splitst Belfius zijn activiteiten en rekeningen op in drie segmenten: Retail and Commercial (RC), Public and Corporate (PC) en Group Center (GC); daarbij omvatten RC en PC de voornaamste commerciële activiteiten van Belfius.

- **Retail and Commercial (RC)** beheert de commerciële relaties met particuliere klanten en met kleine en middelgrote ondernemingen, zowel bij de Bank als bij de verzekeraar;
- **Public and Corporate (PC)** staat in voor de commerciële relaties met de openbare sector, de sociale sector en corporate klanten, zowel bij de Bank als bij de verzekeraar;
- **Group Center (GC)** omvat in hoofdzaak de overige resultaten die niet kunnen worden toegewezen aan de twee commerciële segmenten. Deze bestaat voornamelijk uit de resultaten van de obligatie- en derivatenportefeuille.

KERNCIJFERS VAN DE SEGMENTRAPPORTERING (NIET-GEAUDITEERD)

Balans

(In miljard EUR)	31/12/17 IAS 39		
	Actief	Verplichtingen	Eigen Vermogen
Retail and Commercial (RC)	56,5	77,1	2,3
Public and Corporate (PC)	41,7	26,3	2,2
Group Center (GC)	69,8	55,1	5,0
TOTAAL	**168,0**	**158,4**	**9,5**
waarvan bankactiviteiten	148,5	139,8	8,6
waarvan verzekeringsactiviteiten[1]	19,5	18,7	0,9

(1) Merk op dat de activa en passiva de bijdrage vertegenwoordigen van de Belfius Insurance groep aan de geconsolideerde balans.

(In miljard EUR)	31/12/18 IFRS 9		
	Actief	Verplichtingen	Eigen Vermogen
Retail and Commercial (RC)	58,8	80,1	2,6
Public and Corporate (PC)	42,4	25,3	2,4
Group Center (GC)	63,0	48,9	4,9
TOTAAL	**164,2**	**154,2**	**10,0**
waarvan bankactiviteiten	146,4	137,3	9,0
waarvan verzekeringsactiviteiten[1]	17,8	16,9	0,9

(1) Merk op dat de activa en passiva de bijdrage vertegenwoordigen van de Belfius Insurance groep aan de geconsolideerde balans.

De activa en passiva die zijn toegewezen aan Retail and Commercial (RC) en Public and Corporate (PC) zijn een weergave van de commerciële activiteiten van die business lines. Terwijl RC een overschot aan funding heeft, is PC meer activa-gestuurd. In zijn geheel vertoont de commerciële balans een fundingoverschot met einde december 2018 een solide loan-to-deposit ratio van 94%.

Er zijn geen interne verkopen of aankopen tussen segmenten, de activa en passiva gepresenteerd binnen een segment zijn diegene gegenereerd en afkomstig zijn van de bedrijfssegmenten.

Het eigen vermogen dat wordt toegewezen aan RC en PC is het normatief reglementair kapitaal. Het normatief reglementair eigen vermogen van het metier wordt gekalibreerd. De business line's CET 1-ratio wordt op 13,5% gebracht rekening houdend met de reglementaire risicoposten van het metier en enkele CET 1 kapitaal-aftrekposten toegekend aan die business line (zeer klein impact omdat het grootste deel van die CET 1 kapitaal-aftrekposten aan GC worden toegekend). De doelstelling werd voor 2018 bepaald door de minimale CET 1-ratio van 10,75% te samen met een stressbuffer van 2,75%.

KERNCIJFERS VAN DE SEGMENTRAPPORTERING (NIET-GEAUDITEERD)

Resultatenrekening

(In miljoen EUR)	31/12/17 IAS 39 Retail and Commercial	Public and Corporate	Group Center	Totaal
OPBRENGSTEN	1 684	519	151	2 355
KOSTEN	(1 027)	(208)	(134)	(1 369)
BRUTOBEDRIJFSRESULTAAT	657	311	17	986
Risicokosten	(40)	(28)	35	(33)
Waardeverminderingen op (im)materiële activa	(4)	(1)	14	9
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	614	282	66	963
Belastingen	(171)	(89)	(96)	(357)
NETTORESULTAAT NA BELASTINGEN	443	193	(30)	606
Aandeel minderheidsbelangen	0	0	0	0
NETTORESULTAAT GROEPSAANDEEL	443	193	(30)	606
waarvan Bank	252	177	6	435
waarvan Verzekeringen[1][2]	191	16	(36)	171

(1) Merk op dat de resultatenrekening de bijdrage van de Belfius Insurance groep aan de geconsolideerde resultatenrekening vertegenwoordigt. Belfius Insurance presenteert een nettoresultaat van 184 miljoen EUR in de geconsolideerde rekeningen over 2017. Het verschil met de bijdrage van de verzekeraar aan de Belfius Group van 171 miljoen EUR is voornamelijk gerelateerd aan het gerealiseerde resultaat op verkochte of gekochte obligaties door Belfius Insurance aan of van andere entiteiten van de Belfius groep welke aangepast is op geconsolideerd niveau, gecombineerd met de correctie van de afschrijvingen op de verkochte gebouwen van Belfius Bank aan Belfius Insurance, en een terugname van de bijzondere waardevermindering op een gebouw in eigendom van Belfius Insurance enkel opgenomen op geconsolideerd niveau van Belfius Insurance (en niet op Belfius groepsniveau, aangezien er nooit een bijzondere waardevermindering werd geboekt op dit niveau).
(2) Merk op dat de resultatenrekening de bijdrage vertegenwoordigt van de Belfius Insurance groep aan de geconsolideerde resultatenrekening.

(In miljoen EUR)	31/12/18 IFRS 9 Retail and Commercial	Public and Corporate	Group Center	Totaal
OPBRENGSTEN	1 650	533	178	2 361
KOSTEN	(1 047)	(234)	(144)	(1 426)
BRUTOBEDRIJFSRESULTAAT	603	299	33	935
Risicokosten	(54)	(24)	12	(66)
Waardeverminderingen op (im)materiële activa	(1)	(1)	0	(2)
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	548	274	45	867
Belastingen	(139)	(66)	(11)	(217)
NETTORESULTAAT NA BELASTINGEN	409	208	34	650
Aandeel minderheidsbelangen	0	0	1	1
NETTORESULTAAT GROEPSAANDEEL	408	208	33	649
waarvan Bank	235	188	21	445
waarvan Verzekeringen[1]	173	19	12	205

(1) Merk op dat de resultatenrekening de bijdrage vertegenwoordigt van de Belfius Insurance groep aan de geconsolideerde resultatenrekening.

RETAIL AND COMMERCIAL (RC)

1. Beschrijving business line RC

Belfius Bank is de tweede bank-verzekeraar in België in termen van penetratie volgens GfK (Growth from Knowledge), met ongeveer 3,6 miljoen retail- en commerciële klanten die worden bediend via meer dan 650 verkooppunten, Belfius Connect en een groot aantal selfbanking-automaten. Belfius Bank is ook marktleider inzake mobiel bankieren met meer dan 1,25 miljoen actieve mobiele gebruikers, de hoogste marktpenetratie in mobiel bankieren van de Belgische banken (Finalta Digital and Multichannel Banking Benchmarking Study 2017). Belfius Bank is de derde grootste aanbieder van hypothecaire kredieten in de Belgische markt, met een marktaandeel van 15,8% op basis van productie van het laatste jaar. Belfius Bank is ook de vierde grootste aanbieder van spaar- en beleggingsproducten in België, met een marktaandeel van ongeveer 12% voor het jaar eindigend op 31 december 2018. Ze is de vierde grootste aanbieder van financieringen voor kmo's in België, met circa 0,3 miljoen professionele klanten en een marktaandeel van 14,5% op 31 december 2018, op basis van het aantal uitstaande leningen.

Belfius Insurance biedt retail- en commerciële klanten verzekeringsproducten aan via de Belfius Bank-verkooppunten en via het gebonden agentennetwerk van DVV-verzekeringen. Belfius Insurance biedt tevens verzekeringsproducten aan via Corona Direct Insurance, een directe verzekeraar die actief is via het internet en "affinity"-partners, dit zijn externe partijen met wie Corona samenwerkt en die de verzekeringsproducten van Corona aanbieden. Het businessmodel van Belfius Insurance focust steeds meer op bank-verzekering. Belfius Insurance integreerde ook het merk Elantis, dat hypothecaire leningen en consumentenkredieten aanbiedt via zelfstandige makelaars, voor de balans van Belfius Insurance, Belfius Bank en een externe bank.

Op basis van de laatste studie van Assuralia heeft Belfius Insurance zijn marktaandeel in levensverzekeringen verhoogd van 7,0% in het jaar eindigend op 31 december 2017 tot 8,3% in 2018 (cijfers per eind september). Belfius Insurance verhoogde ook zijn marktaandeel in niet-levensverzekeringen tot 5,9% in 2018 (cijfers per eind september), waarmee het de vijfde grootste verzekeraar is in België.

1.1. Klantensegmentatie

In het kader van de Belfius 2020-strategie legt Belfius zich toe op het toepassen van een sub-segmentatie van klanten in het Retail & Commercial-segment. De klantensegmenten van Belfius zijn:

- retail, bestaande uit klanten met een financiële voetafdruk van minder dan 100 000 EUR;
- privilege, bestaande uit klanten met een financiële voetafdruk tussen 100 000 EUR en 500 000 EUR;
- private, bestaande uit klanten met een financiële voetafdruk tussen 500 000 EUR en 2,5 miljoen EUR;
- vermogensbeheer, bestaande uit klanten met een financiële voetafdruk van meer dan 2,5 miljoen EUR; en
- business, bestaande uit zelfstandigen, vrije beroepen (nl. advocaten, accountants en artsen) en kmo's met een omzet van maximum 10 miljoen EUR.

Alle Retail and Commercial-klanten kunnen gebruikmaken van gebruiksvriendelijke digitale, mobiele en internet banking-kanalen en een modern "remote-access" service- en interactiecenter, Belfius Connect, dat de omnikanaal papierloze service van Belfius voor kernproducten ondersteunt met telefoon-, video-, chat- en e-mailfuncties en functies voor interacties met klanten. Belfius Connect is momenteel beschikbaar van 8 tot 22 uur en wordt verder ontwikkeld en uitgebreid in lijn met het toenemende gebruik van digitale en "remote-access" kanalen door de klanten.

Voor **retailklanten** focust Belfius op self-service digitale oplossingen van topkwaliteit en het geeft de klanten toegang tot specialisten op cruciale momenten in hun leven, in een verkooppunt of op afstand. Het aanbod retailproducten bestaat voornamelijk uit kredietkaarten, zichtrekeningen, verzekeringsproducten Niet-leven (bv. auto-, woon- en familiale verzekering, bijstand), consumenten- en hypothecaire kredieten, pensioensparen en andere basisbeleggingsproducten (bv. beleggingsfondsen en Flexinvest Plan).

Belfius geeft **privilege-bankklanten** toegang tot lokale account managers en regionale krediet- en verzekeringsspecialisten die hen helpen de beste oplossingen te identificeren voor de opbouw, het beheer en behoud van hun vermogen. Die producten en diensten omvatten de innovatieve Belfius Personal Global Portfolio en een breed gamma bank-, verzekerings- en vermogensbeheersdiensten.

Voor **private banking- en vermogensbeheerklanten** biedt Belfius een specifieke lokale private banker of gespecialiseerde vermogensbeheerder om oplossingen te identificeren om hun activa te structureren, te optimaliseren, te beheren en te beschermen, inclusief erfenisplanning. Het product- en dienstenaanbod omvat discretionair activabeheer, MyPortfolio - een alternatief vermogens-beheerssysteem, vermogensanalyse en financiële planning, maatproducten en oplossingen in de vastgoed-, filantropische en kunstsector. Aan de vermogensbeheerklanten biedt Belfius 150 jaar ervaring in vermogensbeheer. Het legt contacten met die klanten via de innovatieve Wealth Management Hub en Private Houses met door Febelfin gecertificeerde vermogensbeheerders die een holistische benadering van vermogensbeheer bieden. De vermogensbeheersoplossingen van Belfius worden op maat ontwikkeld en omvatten vastgoedplanning, overdracht van familiale ondernemingen en een specifieke digitale ervaring die toegang biedt tot marktonderzoek.

Het aanbod van Belfius voor **businessklanten** is gericht op vrije beroepen, zelfstandigen en kmo's waarbij een "professionele en persoonlijke" benadering centraal staat in de commerciële benadering van Belfius. Het aanbod is toegespitst op zowel bank- als verzekeringsoplossingen in elke fase van de levenscyclus van de onderneming (start-up, groei en uitstap) en de persoonlijke levenscyclus (investerings- en hypothecaire kredieten, beleggingen en pensioenplanning) met specifieke sectorervaring voor professionals in de medische, accountancy- en juridische sector. De producten omvatten kredietlijnen op maat, liquiditeitsbeheer en betaalmiddelen, financiering en partnerschapsadvies en een nieuw bedrijfspensioenproduct.

Producten

Het Retail & Commercial-segment biedt een volledig gamma bankproducten en een gevarieerde keuze aan verzekeringsproducten Leven en Niet-leven aan dat inspeelt op de behoeften van dit klantensegment.

Betaalmiddelen

De betaalmiddelen nemen de vorm aan van pakketten met een zichtrekening, gekoppeld aan een betaal- en kredietkaart, afhankelijk van het gekozen dienstverleningsniveau, van Belfius Pulse White tot Comfort Platinum. Kredietkaarten worden toegekend onder voorbehoud van de aanvaarding via een standaardprocedure op het vlak van risicobeheersing. Klanten kunnen eveneens opteren voor een Prepaid MasterCard waarmee ze binnen de limieten van hun budget overal ter wereld en online betalingen kunnen uitvoeren.

Voor de businessklanten heeft Belfius specifieke pakketten (Business Pack en Business Pack Plus). Belfius biedt ook extra dienstverlening op maat van hun behoeften, zoals thesauriebeheer. Gezien de

constante evolutie van het betalingsverkeer in een veranderend Europees wetgevingskader (met onder meer de invoering van PSD2), heeft Belfius geïnvesteerd in nieuwe oplossingen voor individuele en professionele klanten. Belfius is ook een hoofdaandeelhouder van Bancontact Payconicq, een marktleider in lokale betalingssytemen met bankkaart in België, en Isabel, een multi-banking digitaal kanaal. Ook wil Belfius de ontwikkeling van lokale bedrijven ondersteunen door middel van een uitgebreid aanbod (POS + E/M Commerce) van betaalmiddelen.

Al deze producten zijn digitaal reeds zeer ver gevorderd in alle mobiele en internetkanalen.

Kredietproducten

Het belangrijkste kredietproduct voor retailklanten zijn hypothecaire kredieten tegen een ruime keuze vaste of variabele rentevoeten. De Bank biedt ook consumentenkredieten aan, zoals autoleningen, persoonlijke leningen en groene leningen.

Belfius biedt kredietproducten aan afgestemd op de behoeften van businessklanten, zoals financiering van belastingen, faciliteiten voor bedrijfskapitaal (vooral Belfius Business Cash+) en investeringskredieten.

Belfius helpt ook start-ups financieringen te verkrijgen via het programma dat tot stand kwam in samenwerking met het Europees Investeringsfonds (EIF), waarbij het EIF de helft van de waarborg voor zijn rekening neemt. Belfius Bank is de enige bank in de Belgische markt die met het EIF heeft samengewerkt. Ondernemingen, zelfstandigen en vrije beroepen die aan bepaalde voorwaarden voldoen, kunnen via deze regeling genieten van een korting op hun investeringskrediet of leasingcontract.

Spaar- en beleggingsproducten

De spaar- en beleggingsproducten omvatten twee categorieën: balansproducten en buitenbalansproducten. De balansproducten omvatten het volledige gamma aan spaarrekeningen, zichtrekeningen, termijnrekeningen, kasbons en obligaties en dit zowel voor privé als business-klanten. De buitenbalansproducten omvatten discretionair portefeuillebeheer, beleggingsfondsen, aandelen, obligaties uitgegeven door derden.
Klanten kunnen al hun spaar- en beleggingsproducten in real time monitoren op hun mobiele apparaten en tablets in de Belfius-app. Het mobile-first omnikanaaladvies van Belfius voldoet aan MiFID II zodat het gepersonaliseerde beleggingsvoorstellen kan aanbieden via smartphone, tablet en pc in het kader van MiFID II.

Belfius biedt ook beleggingsproducten onder de vorm van verzekeringsproducten aan. Belfius onderscheidt tak 21- (een levensverzekering met een kapitaalgarantie en een gewaarborgd minimumrendement, eventueel aangevuld met een variabele winstdeelneming) en tak 23-producten (een levensverzekering zonder kapitaalgarantie maar met een hoger potentieel rendement via beleggingsfondsen). Belfius verkoopt ook een combinatie van producten met kapitaalgarantie en unit-linked producten, commercieel bekend onder de benaming tak 44-producten.

Verzekeringsproducten

Belfius Insurance biedt zijn klanten een uitgebreid gamma verzekeringsproducten Leven en Niet-Leven aan via de Belfius Bank-verkooppunten. Het biedt deze producten ook aan via het gebonden agentennetwerk van DVV-verzekeringen en via Corona Direct Insurance, een directe verzekeraar actief via internet en "affinity"-partners, externe partijen met wie Corona samenwerkt en die de verzekeringsproducten van Corona aanbieden.

Dat productengamma omvat verzekeringsproducten Niet-leven: autoverzekeringen (BA en omnium), burgerlijke aansprakelijkheidsverzekeringen, brandverzekeringen en risicoverzekeringen. De belangrijkste niet-levensverzekeringsproducten zijn woon- en autoverzekeringen die respectievelijk 35% en 44% van de geboekte brutopremies vertegenwoordigden in 2018. Ziekteverzekeringen, arbeidsongevallenverzekeringen en andere soorten verzekeringen waren goed voor respectievelijk 2%, 2% en 17% van de geboekte brutopremies in het jaar eindigend op 31 december 2018.

Daarnaast worden levensverzekeringen aangeboden zoals pensioensparen, gemengde levensverzekeringen, spaarverzekeringen, verzekeringen gewaarborgd inkomen, overlijdensverzekeringen en schuldsaldoverzekeringen die gekoppeld zijn aan hypothecaire kredieten. Voor businessklanten worden fiscale producten zoals het Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen en de Individuele Pensioentoezegging aangeboden. Het belangrijkste product gemeten naar geboekte brutopremies is tak 21, hoewel tak 23-producten, die minder kapitaalintensief zijn, steeds belangrijker worden in de verzekeringsportefeuille van Belfius. Voor het jaar eindigend op 31 december 2018 vertegenwoordigden de klassieke tak 21-producten, financiële tak 21-producten en tak 23-producten respectievelijk 35%, 22% en 43% van de geboekte brutopremies.

1.2. Distributiekanalen

Belfius heeft een omnikanaal-businessmodel dat erop is gericht het juiste evenwicht te vinden tussen menselijke interactie en efficiënte, gebruiksvriendelijke digitale interacties op afstand. De digitale en afstandsbenadering spitst zich toe op retailklanten, met gespecialiseerd advies in de verkooppunten op de belangrijkste momenten in hun leven. De account management-focus is gericht op privilege-, private en businessklanten, die eveneens met digitale en "remote-access" tools worden ondersteund.

Belfius biedt zijn bank- en verzekeringsproducten aan via zijn netwerk van meer dan 650 verkooppunten, zijn digitale kanalen en het Belfius Connect callcenter. Belfius biedt zijn verzekeringsproducten ook aan via zijn netwerk van meer dan 320 DVV-kantoren van gebonden agenten, zijn directe verzekeringsdochter Corona Direct Verzekeringen en zijn Elantis-merk.

Verkooppuntennetwerk

Belfius Bank bedient zijn klanten via 654 verkooppunten, waarvan er 498 zelfstandige agentenkantoren en 156 eigen verkooppunten zijn. De 654 verkooppunten zijn gegroepeerd in 103 "clusters". Elke cluster heeft gemiddeld 6 verkooppunten en een verkoopteam van ongeveer 30 medewerkers.

Lokaal empowerment is een zeer belangrijk aspect en de beslissingen worden zo dicht mogelijk bij de klant genomen. Elk verkooppunt biedt toegang tot specialisten in verzekeringen, hypothecaire kredieten en consumentenfinanciering, een lokale private banker, een business banker en account management voor privilege-klanten. Het aanbod kan verschillen van kantoor tot kantoor om rekening te houden met regionale factoren, zoals concurrentiedynamiek en prijszetting. Voor elk verkooppunt zijn er bonussen gekoppeld aan de financiële en/of commerciële resultaten, klanttevredenheids- en wettelijke en reglementaire compliancescores.

Belfius past de spreiding van de verkooppunten aan en organiseert ze rond twee hoofdconcepten: full service-verkooppunten en adviesverkooppunten. Het is de bedoeling om naar circa 200 full service-verkooppunten (twee per cluster) te evolueren met langere openingsuren en een full service-aanbod voor alle klantensegmenten en alle producten. Belfius heeft onlangs adviesverkooppunten geïntroduceerd, waar de klanten enkel op afspraak terecht kunnen, om toegang te bieden tot account management en productspecialisten voor de private, privilege- en businessklantensegmenten.

De Belfius Bank-verkooppunten vormen het belangrijkste kanaal voor de distributie van levensverzekeringsproducten en ze vertegenwoordigen bijna 80% van de geboekte brutopremies in het jaar eindigend op 31 december 2018. De Belfius Bank-verkooppunten moeten ook het belangrijkste kanaal worden voor niet-levensverzekeringen.

Het exclusieve agentennetwerk van DVV

DVV verzekeringen is al meer dan 85 jaar actief op de Belgische markt van de verzekeringen Leven en Niet-leven. Via 322 kantoren, elk met exclusieve adviseurs, biedt DVV verzekeringen particulieren, zelfstandigen en kleine ondernemingen een volledig gamma verzekeringsproducten en hypothecaire kredieten aan.

De strategie van DVV is gericht op het verbeteren van de winstgevendheid en de verdere activering van zijn klantenbestand. DVV wil zijn klantenbestand ook versterken via de aankoop van makelaarsportefeuilles en door nieuwe klantengroepen aan te trekken (bv. de groep 25-30-jarigen).

Het gebonden agentennetwerk van DVV vormt momenteel nog steeds het belangrijkste kanaal voor de distributie van niet-levensverzekeringsproducten en vertegenwoordigt meer dan 50% van de geboekte brutopremies in het jaar eindigend op 31 december 2018.

Corona Direct Insurance

Corona Direct Insurance is de directe verzekeringsdochter van Belfius. Het biedt zijn 200 000 klanten verzekeringsproducten aan via directe kanalen (e-commerce, telefoon of mailing) of via zijn "affinity"-partners, externe partijen met wie Corona samenwerkt en die de verzekeringsproducten van Corona verdelen. De door Corona aangeboden verzekeringsproducten zijn familiale-, auto-, woon-, begrafenis- en andere verzekeringspolissen. Corona heeft een volledig digitaal E2E gestandaardiseerd productaanbod tegen een concurrerende prijs, een solide klantenservice en de flexibiliteit om te innoveren, onder meer met producten zoals autoverzekeringen per kilometer. Belfius is ervan overtuigd dat Corona een groot aandeel personen kan aantrekken die van verzekeraar willen veranderen en op zoek zijn naar meer geschikte manieren om aan hun verzekeringsbehoeften te voldoen.

Corona was goed voor 3% van de geboekte brutopremies in levensverzekeringen en ongeveer 10% van de geboekte brutopremies in niet-levensverzekeringen in het jaar eindigend op 31 december 2018.

Belfius Connect

Belfius beschikt over een servicecenter op afstand, nl. "Belfius Connect". Zijn rol bestaat erin de toegankelijkheid te verhogen (van 8 tot 22 uur) en omnikanaal end-to-end papierloze verkoopstromen te ondersteunen met behulp van verschillende digitale communicatiekanalen (waaronder telefoon, mail, chat en video) voor de interacties met de klanten.

Elantis

Sinds 2012 heeft Belfius Insurance ook het merk Elantis, dat hypothecaire leningen en consumentenkredieten aanbiedt via zelfstandige makelaars, geïntegreerd. Op 31 december 2018 nam Elantis 0,3 miljard EUR of 16% van de consumentenfinanciering van Belfius en 2,9 miljard EUR of 9% van de hypothecaire kredieten van Belfius voor zijn rekening.

1.3. Digital

Met Belfius Mobile bleef Belfius ook in 2018 een succesverhaal schrijven. Belfius heeft met succes geanticipeerd op de "mobiele" transformatie van het retailbank- en verzekeringsmodel door erkend leiderschap te verwerven in mobiel bankieren. Belfius is toonaangevend in de wereld van mobiel bankieren. Zo werd Belfius in 2018, net zoals in 2016 & 2017 bevestigd in de Digital Leaders Peer group van de Finalta Multichannel Benchmarking waar wereldwijd meer dan 220 banken aan meedoen. Dit dankzij de sterke mobile adoptiegraad, de torenhoge log-on frequentie en het zeer uitgebreide aanbod aan functionaliteiten.

Belfius heeft zich gevestigd als een toonaangevende mobiele digitale speler, met Belfius mobile heeft Belfius de hoogste score (4,6/5) van alle Belgische banken in de app stores van IOS en Android en dit voor het derde jaar op rij. In 2018 won Belfius de award voor beste bank app van België van Bankshopper, de BeCommerce omnichannel- en publieksprijs en de Global Finance - Best Consumer Digital Bank in Belgium award. Al deze awards en onderscheidingen dragen bij aan het imago van digital leader en hebben we te danken aan onze innoverende inspanningen en prestaties in mobiel bankieren en een schitterende klantenservice via onze app.

Het mobiele platform werd voortdurend aangepast aan de veranderende mobiele behoeften van de klanten en dat resulteerde in een significant hogere groei van de mobiele activiteit bij de klanten dan bij de Europese concurrenten. Zo telden de Belfius Mobile apps eind 2018 1 249 000 actieve mobiele gebruikers dankzij een aangroei van 178 000 gebruikers. Een aantal dat nog elke dag verder groeit. Het aantal gebruikers van de Belfius Mobile apps is verdubbeld sinds het jaar 2015.

Belfius Mobile is een van de meest actief gebruikte apps van België (niet enkel van de bancaire apps). Gedurende het jaar 2018 groeide ook het gemiddeld aantal log-ons tot meer dan 30 keer per maand: klanten gebruiken m.a.w. meer dan dagelijks de Belfius Mobile app, wat duidelijk het gebruiksgemak en de relevantie van de diensten in de app aantoont.

De verkoop via directe kanalen kent een gestage groei. Inmiddels worden bijvoorbeeld 51% van de pensioenspaarrekeningen en één op de drie nieuwe kredietkaarten op die manier afgesloten. De lancering van de app-normale autoverzekering zorgde in de laatste maanden van vorig jaar overigens voor een boost van zowel de directe als de kantoorverkoop, en bewees de commerciële meerwaarde van een innoverende digitaal-omnikanaalbenadering.

Deze miljoenen contacten bezorgen Belfius de opportuniteit om gepersonaliseerde digitale sales en servicevoorstellen voor financiële, verzekerings- en niet-financiële producten aan zijn klanten te bieden, en ondersteunen daarmee de cross-selling strategie van Belfius tegen een efficiënte kostprijs.

Dankzij het digitale platform van Belfius kunnen klanten voor de meeste van hun kernproducten volledig digitaal en papierloos werken, aangezien een breed gamma verkoop- en servicemogelijkheden voor zijn financiële en verzekeringsproducten beschikbaar is via mobiele apparaten. Het digitale platform, ondersteund door klantenanalyses, creëert diverse mogelijkheden voor cross-selling, ook via proactieve klantenvoorstellen in de talrijke digitale touchpoints per maand per gebruiker, waardoor de inkomstenstromen van Belfius zich kunnen ontwikkelen. De Belfius Mobile App heeft reeds meerdere onderscheidingen in de wacht gesleept, waaronder de BeCommerce Mobile Award 2017, beste bank app van België 2018 en de Trends Digital Pioneer Award 2017.

Om zijn digitale mogelijkheden te benutten en nieuwe inkomstenstromen te ontwikkelen, gebruikt Belfius The Studio, zijn digitale innovatielab, naast de eigen digitale mogelijkheden van Belfius, om voortdurend te testen en te innoveren in een gecontroleerde omgeving. The Studio commercialiseert met succes robotics, procesautomatisering-oplossingen en ontwikkelt applicaties met de Blockchain technologie.

De implementatie van efficiëntie-initiatieven in alle activiteiten van Belfius en de ontwikkeling van het digitale aanbod van Belfius hebben een belangrijke rol gespeeld in de verbetering van de financiele prestaties, onder meer door operationele verbeteringen in het kantorennet, de productportefeuille en de verkoopteams, en door de efficiëntie van het mobiele platform. Een essentieel onderdeel van de strategie van Belfius is de verdere uitbouw van deze initiatieven en de verdere optimalisering van het operationele model door verdere integratie en digitalisering. Belfius handhaaft een gecontroleerde kostenbeheersingsstrategie, waarbij de kostenbesparingen en efficiëntieverbeteringen worden afgewogen tegen verdere strategische en innovatie-investeringen.

Belfius wil zijn gedifferentieerd en digitaal gedragen businessmodel verder ontwikkelen, met een evenwicht tussen aan de ene kant een kwaliteitsvol relatiebeheer en aan de andere kant efficiënte en gebruiksvriendelijke directe kanalen. Het ontwikkelt complementaire omnikanaal-benaderingen, inclusief een benadering met een digitale focus gericht op retailklanten in combinatie met interacties met toegevoegde waarde tussen de kantoren op belangrijke momenten in het leven van de klanten (zoals een eerste hypothecair krediet), evenals een focus op accountmanagement gericht op privilege-, private en businessklanten, ondersteund met gebruiksvriendelijke digitale instrumenten. Belfius focust tevens op digitale transformatie om een klantvriendelijke directe verkoop mogelijk te maken van de tien belangrijkste bank- en verzekeringsproducten, ondersteund door een grondige klantenkennis via data-analyse en papierloze verkooptransacties, mogelijk gemaakt met behulp van digitale instrumenten en diensten voor account managers. Belfius verwacht dat dit de cross-selling van het volledige productgamma, waaronder kaarten, beleggingsfondsen, spaargeld, consumentenkredieten, verzekeringen en andere producten, zal bevorderen.

2. Strategie RC

In 2015 lanceerde Belfius de 2020-strategie Retail & Commercial, die focust op het realiseren van vier ambities tegen 2020:

- evolueren van klantentevredenheid (meer dan 95% in 2018) naar klantenaanbeveling (geëngageerde klanten die bereid zijn om Belfius aan te bevelen);
- de verdere ontwikkeling van een gedifferentieerd en digitaal gedragen businessmodel, met een ideaal evenwicht tussen aan de ene kant een kwaliteitsvol relatiebeheer en aan de andere kant efficiënte en gebruiksvriendelijke directe kanalen. Met dat doel ontwikkelt Belfius twee complementaire omnikanaalbenaderingen:
  - een benadering met een digitale en "remote-access" focus, gericht op retailklanten, gecombineerd met verkooppuntinteracties met toegevoegde waarde op de belangrijkste momenten in het leven van de klanten, en
  - een benadering met account management-focus, gericht op privilege-, private en businessklanten ondersteund door gebruiksvriendelijke digitale en "remote-access" tools.
- het dynamisch marktaandeel in kernproducten tot minimum 15% verhogen; en
- de continue focus van Belfius op processen met toegevoegde waarde voor de klanten voortzetten, met een daling van de kosten/opbrengstenratio.

Om die doelstellingen te bereiken, neemt Belfius diverse initiatieven in Retail & Commercial:

- een meer granulaire subsegmentatie van de klanten met aangepaste waardevoorstellen voor elk van hen;
- een versnelde digitale transformatie om een klantvriendelijke rechtstreekse verkoop mogelijk te maken van de tien belangrijkste bank- en verzekeringsproductreeksen, ondersteund door een grondige klantenkennis via data-analyse, het principe "mobile first", en papierloze verkooptransacties ondersteund met digitale instrumenten en diensten voor de account manager;

- een vernieuwende distributiestrategie met een klantgerichte benadering die steeds meer omnikanaal wordt in elk aspect. In de toekomst zullen de kantoren hun aandacht nog meer toespitsen op proactief advies voor de klantensegmenten privilege, private en business. Informatie, service en verkoop voor retailklanten zullen meer en meer verlopen via digitale en "remote-access" kanalen. Een nieuw advies- en salescenter op afstand, nl. Belfius Connect, zorgt voor een betere commerciële toegankelijkheid voor de klanten door te voldoen aan hun behoeften van 's morgens vroeg tot 's avonds laat; en
- de verdere ontwikkeling van een omvattend vastgoedaanbod (via dochteronderneming Belfius Immo) en de uitbouw van Belfius Investment Partners (Belfius IP), een gespecialiseerde dochteronderneming voor het beheer van beleggingsfondsen, ter vervollediging van het aanbod beleggingsproducten van Belfius voor Retail & Commercial-klanten.

Het management is ervan overtuigd dat die strategie Belfius in staat stelt zijn inkomstendiversificatie en -expansie voort te zetten, gedreven door het momentum in fees en commissies, via een verhoogde cross-selling. De verhouding fees en commissies ten opzichte van rente-opbrengsten steeg van 43% in 2015 tot 58% in 2018 en kon de druk op de netto-renteopbrengsten die zich in de gehele sector voordoet in belangrijke mate compenseren. Door een efficiëntere cross-selling van zijn bank- en verzekeringsproducten, die resulteert in een hogere klantenuitrustingsgraad, wil Belfius tevens de verkoopsproductiviteit en de directe verkoop van producten met toegevoegde waarde verhogen.

3. Commerciële prestaties RC in 2018

De commerciële activiteit bleef stevig. Op 31 december 2018 kwamen **de totale spaartegoeden en beleggingen** uit op 105 miljard EUR, een toename met 0,6% in vergelijking met eind 2017. De organische groei in 2018 kwam uit op 3,5 miljard EUR, veel hoger dan in 2017 maar dit werd grotendeels teniet gedaan door een negatief markteffect. Dit vormt het onweerlegbaar bewijs van het steeds toenemend vertrouwen in Belfius vanwege haar cliënteel. 36,7 miljard EUR (+0,3%) was afkomstig van de beleggingen van 114 000 Private-klanten, die een beroep deden op meer dan 251 lokaal gecertificeerde Private Bankers. In 2018 lijken klanten meer belangstelling te tonen voor producten met beveiliging van kapitaal zoals zicht- en spaarrekeningen gelet op de omgeving van dalende beurzen. In deze context daalde het bedrag van de beleggingen die via mandaten en serviceovereenkomsten in 2018 aan Belfius werden toevertrouwd met 9% tot 10,2 miljard EUR, voornamelijk als gevolg van wettelijke beperkingen (oa MIFID II) en van een negatief markteffect.

De **totale balansdeposito's** bedroegen 66,7 miljard EUR eind 2018, een stijging met +5,6% vergeleken met eind 2017. De historisch lage rentevoeten hebben de klanten ertoe aangespoord om voor hun deposito's een eerder afwachtende houding aan te nemen. De minder gunstige financiële markten leidden tot een verandering in de groei van het handelsvolume in spaartegoeden en beleggingen naar een productmix met meer non-maturing deposito's. De zicht- en spaarrekeningen bereikten respectievelijk 13,2 miljard EUR (+13,8%) en 43,9 miljard EUR (+5,8%). Minder kapitaal vond zijn weg naar langlopende vastrentende beleggingen (een terugval van 25,7% voor kasbons en een daling met 8% voor termijnrekeningen).

Als gevolg van de ongunstige financiële marktomstandigheden aan het einde van 2018, die wereldwijd de waarde van de investeringen van de klanten beïnvloedden en de impact van de MIFID-reglementering, daalden de **buitenbalansinvesteringen** met 9,1% in vergelijking met eind 2017 tot 27,6 miljard EUR.

De **levensverzekeringsreserves van beleggingsproducten** kwamen uit op 10,7 miljard EUR, een daling met -1,2% vergeleken met 2017. De beleggingen in tak 21-levensverzekeringsproducten namen af als gevolg van de lage rente, maar die daling werd gedeeltelijk gecompenseerd door de tak 23- en de tak 44-producten.

Retail and Commercial (Niet-geauditeerd) (In miljard EUR)	31/12/17 (PF[1])	31/12/18	Evolutie
TOTALE KLANTENTEGOEDEN	104,4	105,0	+0,6 %
DEPOSITO'S	63,1	66,7	+5,6 %
Spaarrekeningen	41,5	43,9	+5,8 %
Kasbons	2,3	1,7	-25,7 %
Obligaties uitgegeven door Belfius	7,3	7,5	+2,3 %
Zichtrekeningen	11,6	13,2	+13,8 %
Termijnrekeningen	0,4	0,4	-8,0 %
BUITENBALANSBELEGGINGEN	30,4	27,6	-9,1 %
TECHNISHE RESERVES VAN DE LEVENSVERZEKERINGEN[2]	10,9	10,7	-1,2 %
Kapitaalgarantieproducten (tak 21)	7,2	6,8	-6,4 %
Unit-linked producten (tak 23)	1,6	1,9	+17,7 %
Combinatie kapitaalgarantie- en unit-linked producten (tak 44)	2,1	2,1	+2,5 %
waarvan kapitaalgarantieproducten	*1,2*	*1,3*	*+6,5 %*
waarvan unit-linked producten	*0,9*	*0,8*	*-3,0 %*

(1) Pro forma ultimo cijfers 2017: op 6 maart 2018 heeft de Raad van State de Arco-waarborgregeling vernietigd (die in 2011 werd ingesteld door Koninklijke Besluiten). Als gevolg daarvan, en rekening houdend met onzekerheden in verband met diverse externe elementen (zoals de timing voor de afsluiting van de vereffeningsprocedure van de Arco-bedrijven, onzekerheid over de vraag of de liquidatieopbrengsten al dan niet negatief zullen zijn, het resultaat van de besprekingen van de regering met de Europese Commissie over een alternatieve regeling voor de individuele Arco-aandeelhouders, ...), werd de rapportering van de Arco-aandelen aangepast en werd de huidige waarde van de aandelen gewijzigd in "onbepaalbaar".
(2) Investeringsproducten.

De **kredieten aan de cliënteel** groeiden fors aan met 8,2% tot 48,7 miljard EUR op 31 december 2018. De toename deed zich vooral voor bij de hypothecaire kredieten (+5,9%) en de businesskredieten (+12,7%). De hypothecaire kredieten, die bijna twee derde van alle toegekende kredieten uitmaken, vertegenwoordigden een uitstaand bedrag van 32,4 miljard EUR eind 2018, terwijl de consumentenkredieten en de businesskredieten respectievelijk uitkwamen op 1,7 miljard EUR en 14 miljard EUR.

Retail and Commercial (Niet-geauditeerd) (In miljard EUR)	31/12/17	31/12/18	Evolutie
TOTALE KREDIETEN AAN KLANTEN	45,0	48,7	+8,2 %
Hypothecaire kredieten	30,6	32,4	+5,9 %
Consumentenkredieten	1,5	1,7	+14,6 %
Businesskredieten	12,5	14,0	+12,7 %
Overige kredieten	0,5	0,6	+17,6 %

De **nieuwe langetermijnkredieten** die in de loop van 2018 werden toegekend aan klanten in het segment Retail & Commercial kwamen uit op 6,8 miljard EUR vergeleken met 6,2 miljard EUR in 2017. In 2018 bleef de nieuwe productie van de hypothecaire kredieten stijgen tot 5,9 miljard EUR. Tijdens diezelfde periode werd voor 4,1 miljard EUR aan nieuwe langlopende businesskredieten toegekend, een stijging met 21,1% in vergelijking met 2017. In 2018 verleende Belfius steun aan 14 046 nieuwe start-ups, een toename met 13% t.o.v. 2017.

De **totale verzekeringsproductie** van de klanten in het segment Retail and Commercial kwam uit op 2 032 miljoen EUR in 2018, tegen 1 692 miljoen EUR in 2017, een stijging met 20%.

De **premies van de levensverzekeringen** beliepen 1 456 miljoen EUR in 2018[1], hetzij een toename met meer dan 26% in vergelijking met 2017[2]. De zgn. unit-linked (tak 23) premies stegen fors (+64%) dankzij het ruimere productengamma en de vraag van de klanten. De productie bij de traditionele levensverzekeringen (tak 21/26) daalde met 4% als gevolg van de lage renteomgeving.

De **premies Niet-levensverzekeringen** in 2018 kwamen uit op 577 miljoen EUR, een toename met 7% in vergelijking met 2017, dankzij het bankverzekeringskanaal (+12,4%), DVV/LAP Insurance (+3%) en Corona (+9,8%), de directe verzekeraar van Belfius.

Het is inderdaad zo dat dankzij het "one-stop-shopping" concept van Belfius de cross-sellingratio hypothecaire kredieten - brand- en familiale verzekeringen toenam van 85% eind 2017 tot 86% eind 2018. De cross-sellingratio hypothecaire kredieten - schuldsaldoverzekeringen bleef stabiel op 140% in vergelijking met eind 2017.

De **totale verzekeringsreserves** in het segment Retail & Commercial beliepen 13,9 miljard EUR. De reserves bij de levensverzekeringen daalden sinds eind 2017 met 0,8% tot 12,8 miljard EUR eind 2018 als gevolg van de moeilijke omgeving die gekenmerkt was door een historisch lage rente. De zgn. unit-linked reserves (tak 23) stegen met 12%, terwijl de traditionele gewaarborgde reserves (Leven tak 21/26) terugvielen met 3,8%, wat de verschuiving in de productmix bij Leven van gewaarborgde producten naar de zgn. unit-linked producten aantoont. De reserves Niet-Leven bleven stabiel op 1 miljard EUR.

Retail and Commercial (Niet-geauditeerd) (In miljard EUR)	31/12/17	31/12/18	Evolutie
LEVENSVERZEKERINGS-RESERVES[1]	12,9	12,8	-0,8 %
Leven Tak 21 en 26	10,4	10,0	-3,8 %
Leven Tak 23	2,5	2,8	+12,0 %

(1) Investerings- en verzekeringsproducten.

Belfius blijft de toon aangeven op het vlak van **mobiel bankieren** voor particulieren in België en zorgde voor de verdere ontwikkeling van zijn digitaal ondersteund businessmodel. Eind 2018 telden de Belfius-apps voor smartphones en tablets 1,25 miljoen gebruikers (+17%) en werden zij gemiddeld één keer per dag geraadpleegd door de klanten. De extreem hoge tevredenheidscijfers tonen aan dat aanhoudende innovatie toegespitst op de gebruiksvriendelijkheid en de toegevoegde waarde voor de klant, de juiste weg is naar de toekomst.

Belfius blijft de mogelijkheden van zijn apps en andere directe kanalen uitbreiden. In 2018 werden 51% van de nieuwe contracten voor pensioensparen, 31% van de nieuwe kredietkaarten en 28% van de nieuwe spaarproducten afgesloten via de directe kanalen.

4. Financiële resultaten RC in 2018

Het **nettoresultaat na belastingen voor RC** daalde van 443 miljoen EUR in 2017 tot 408 miljoen EUR in 2018.

In 2018 beliepen de **totale opbrengsten** 1 650 miljoen EUR, een daling met 2,0% in vergelijking met eind 2017, vooral als gevolg van het lagerenteklimaat en de impact daarvan op de rentemarge.

- De nettorenteopbrengsten van de Bank kwamen uit op 845 miljoen EUR, een daling met 6,0%, mede door de margedruk op deposito's zonder vaste looptijd en de aanhoudende impact van de materiële golf van vervroegde terugbetalingen van hypothecaire leningen tijdens de voorbije jaren, die gedeeltelijk werd gecompenseerd door de forse volumegroei tegen marges voor kredieten die nog altijd hoger liggen dan de gemiddelde marge op de uitstaande omloop.
- De nettocommissieopbrengsten voor RC bij de Bank daalden met 0,4% tot 488 miljoen EUR. Deze daling wordt veroorzaakt door de sterke negatieve markt voor buitenbalansactiva (beleggingsfondsen, pensioenfondsen en mandaten) die de goede organische groei van die activa in 2018 volledig heeft teniet gedaan.

(1) Waarvan 960 miljoen EUR aan brutopremies en 495 miljoen EUR aan overdrachten/verlengingen.
(2) Waarvan 782 miljoen EUR aan brutopremies en 372 miljoen EUR aan overdrachten/verlengingen.

Resultatenrekening RC (In miljoen EUR)	2017 IAS 39	2018 IFRS 9
OPBRENGSTEN	1 684	1 650
Netto opbrengsten bank	898	845
Netto commissieopbrengsten bank	490	488
Bijdrage uit levensverzekeringsactiviteiten	238	231
Bijdrage uit niet-levensverzekeringsactiviteiten	175	190
Overige	(117)	(103)
KOSTEN	(1 027)	(1 047)
BRUTOBEDRIJFSRESULTAAT	657	603
Risicokosten	(40)	(54)
Waardeverminderingen op (im)materiële vaste activa	(4)	(1)
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	614	548
Belastingen	(171)	(139)
NETTORESULTAAT NA BELASTINGEN	443	409
Aandeel minderheidsbelangen	0	0
NETTORESULTAAT GROEPSAANDEEL	443	408
AANGEPAST NETTORESULTAAT(1)	440	400

(1) Aangepaste resultaten zijn Alternatieve Prestatiemaatstaven die gedefinieerd en gereconcilieerd worden in het APM-document op de website: *www.belfius.be*

Ratio's (In %)	2017	2018
Kosten-opbrengstenratio(1)	61,0 %	63,5 %
RoNRE(2)	19,4 %	16,8 %

(1) Kosten in verhouding tot de opbrengsten.
(2) De Return on Normative regulatory equity (RoNRE) wordt door Belfius berekend als het nettoresultaat als een percentage van het gemiddeld Normatief reglementair eigen vermogen.

Normatief reglementair eigen vermogen en risicoposten (In miljoen EUR)	2017	2018
Normatief reglementair eigen vermogen(1)	2 300	2 605
Reglementaire risicoblootstelling	17 476	19 519

(1) Het Normatief reglementair eigen vermogen van het metier wordt gekalibreerd. De businessline's CET 1 ratio wordt op 13,5% gebracht rekening houdend met de reglementaire risicoposten van het metier en enkele CET 1 kapitaal-aftrekposten toegekend aan die busines line (zeer kleine impact omdat het grootste deel van die CET 1 Kapitaal aftrekposten aan GC worden toegekend).

- De bijdrage van de levensverzekeringen kwam uit op 231 miljoen EUR, een daling met 3,0% in vergelijking met eind 2017. Die terugval vloeit vooral voort uit de lagere opbrengsten als gevolg van de lagere uitstaande bedragen (volume-effect) conform de strategie. Bovendien heeft de negatieve evolutie van de activa tegen Fair Value (als gevolg van de hoge volatiliteit op de aandelenmarkten en de toename van de kredietspreads) conform de IFRS 9-regelgeving (die begin 2018 in werking trad) en de lage rentevoeten, de druk op de marges verhoogd. De inkomsten in 2018 werden positief beïnvloed door een herbeoordeling van de technische voorzieningen na de toepassing van de Risk Appetite Framework (RAF).
- De bijdrage van de niet-levensverzekeringen steeg fors met 8,6% tot 190 miljoen EUR. Die gunstige evolutie vloeit voort uit de uitstekende resultaten bij DVV en Corona, die een sterke daling van hun verliesratio (en dus een betere winstgevendheid) en van de herwaardering van technische voorzieningen in 2018 weerspiegelt. Opvallend is ook de uitstekende groei van de premieontvangsten, vooral in het bankverzekeringskanaal (positieve invloed op het inkomen door een hoger volume-effect).
- De overige opbrengsten kwamen uit op -103 miljoen EUR in vergelijking met -117 miljoen EUR in 2017, een verbetering met 14 miljoen EUR.

In 2018 kwamen de **totale kosten** uit op 1 047 miljoen EUR, een stijging met 20 miljoen EUR of 2,0% in vergelijking met 2017. Deze stijging is voornamelijk het gevolg van personeelskosten ter ondersteuning van de digitaliserings- en moderniseringsstrategie van de Bank. De netwerk- en overheadkosten daalden, terwijl de afschrijvingen stegen als gevolg van de nieuwe investeringen.

Als gevolg daarvan daalde het **brutobedrijfsresultaat** tot 603 miljoen EUR in 2018, hetzij 54 miljoen EUR of -8,3% minder dan in 2017.

De **risicokosten** blijven op een goed niveau, wat wijst op een goede kredietkwaliteit in de huidige gunstige omgeving, en kwamen uit op 54 miljoen EUR in 2018.

De **waardeverminderingen op de (im)materiële vaste activa** beliepen 1 miljoen EUR.

Het **resultaat vóór belastingen** bedroeg 548 miljoen EUR, een daling met 66 miljoen EUR of -10,7% in vergelijking met 2017.

De **belastingen** bedroegen 139 miljoen EUR in 2018, tegen 171 miljoen EUR in 2017. Die daling is vooral toe te schrijven aan de lagere winst vóór belastingen, een lager wettelijk vennootschapsbelastingtarief en een innovatie-aftrek.

Het **totaal nettoresultaat RC** daalde met 7,8% tot 408 miljoen EUR in 2018.

De specifieke elementen buiten beschouwing gelaten kwam het **aangepast nettoresultaat RC** uit op 400 miljoen EUR in 2018, een daling van 9,0% in vergelijking met eind 2017.

De kosten-opbrengstenratio voor RC kwam uit op 63,5%, tegen 61,0% in 2017. De Return on Normative Regulatory Equity (RoNRE) bedroeg 16,8%.

PUBLIC AND CORPORATE (PC)

1. Beschrijving business PC

Belfius biedt een brede waaier producten en diensten aan ongeveer 11 000 overheids- en sociale instellingen en 10 700 bedrijven aan. In 2018 was Belfius marktleider in de publieke en sociale sector, een positie die is verankerd dankzij meer dan 150 jaar ervaring in de sector. Belfius heeft tevens zijn aanbod voor corporates met succes ontwikkeld en zijn marktaandeel leningen aan middelgrote en grote ondernemingen verhoogd van 8,7% in 2013 tot 14,5% in 2018 (raming). Belfius bedient naar schatting circa 50% van de Belgische markt van bedrijven met een omzet van minstens 10 miljoen EUR, op basis van Graydon en informatie van het bedrijf (goed voor ongeveer 60% penetratie in het subsegment kleine en middelgrote bedrijven en 25% in het subsegment van grote Belgische bedrijven).

1.1. Klantensegmentatie

Belfius biedt een brede waaier bank- en verzekeringsproducten en -diensten aan die bestemd zijn voor complementaire klantengroepen: entiteiten in de Belgische overheids- en sociale sector (Public & Social), middelgrote en grote Belgische ondernemingen (Corporate) en Wealth-klanten. Het klantensegment Public & Social, dat ongeveer 11 000 klanten telt, bestaat uit lokale overheidsinstellingen (bv. gemeenten, provincies, politiezones en OCMW's), supralokale overheidsentiteiten (bv. intercommunales), regionale en federale overheidsinstellingen, ziekenfondsen en vakbonden, en entiteiten uit de gezondheidszorg (ziekenhuizen, rusthuizen), het onderwijs (universiteiten, scholen), de huisvestingssector, maar ook klanten zoals stichtingen, sociale secretariaten en pensioenfondsen. In het klantensegment Corporate bedient Belfius ongeveer 10 700 middelgrote en grote ondernemingen met een jaarlijkse omzet van meer dan 10 miljoen EUR. In het segment Wealth bedient Belfius ongeveer 1 800 klanten die over een vermogen van meer dan 2,5 miljoen EUR beschikken, waarvan het privé- en professionele luik in de praktijk vaak nauw met elkaar verbonden zijn.

1.2. Producten

Betaalmiddelen

Belfius biedt betaalmiddelen die kunnen worden aangepast aan de diverse behoeften van zijn overheids- en bedrijfsklanten, zoals sociale rekeningen en prepaidkaarten, naast de standaard bankproducten zoals rekeningen, betaalkaarten, kredietkaarten en cash pooling en een ruim aanbod aan betaalmiddelen.

Om zijn bedrijfsklanten die ook in het buitenland actief zijn te ondersteunen, biedt Belfius een ruim gamma producten en maatoplossingen aan die werden ontwikkeld door het International Cash Management Team. Buiten België werkt Belfius met een sterk netwerk van buitenlandse banken, zowel in Europa als wereldwijd.

Om zijn overheidsklanten te ondersteunen biedt Belfius kassier- en liquiditeitsbeheersdiensten aan. De Bank is al jarenlang kassier voor alle Belgische regionale overheden, op één na, en bijna alle Belgische gemeenten. In 2018 heeft Belfius, na een mededingingsprocedure, de kassierscontracten van de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Deposito en Consignatiekas vernieuwd. De Federatie Wallonië-Brussel heeft eveneens beslist om Belfius Bank de functie van "kassier" toe te vertrouwen voor de periode 2019-2023.

Belfius heeft ook een veiligheidsaanbod ontwikkeld op basis van 3 pijlers om bedrijven en overheidsdiensten te helpen bij het voorkomen, opsporen en beheren van frauderisico's. Dit omvat een scan van de interne procedures (via BDO), een IT-audit van de beveiligingssystemen van de klant (via Secutec) en een programma voor antifraudeanalyse (via Key Business).

Kredietproducten

Belfius biedt zijn overheids- en bedrijfsklanten een aantal kredietproducten aan die hen helpen hun activiteiten te financieren en uit te bouwen.

Deze kredietproducten en -diensten zijn ondermeer:

- Producten op maat voor Public en Social-klanten: Belfius biedt zijn overheids- en sociale klanten professionele schuldbeheersdiensten aan die hen in staat stellen middelen vrij te maken voor nieuwe investeringen, alsook een gespecialiseerd gamma korte- en langetermijnfinancieringen afgestemd op hun specifieke behoeften, zowel in de vorm van kredieten als in die van langetermijnobligaties.
- DCM activiteiten: Belfius is een leider in de DCM business voor Belgische institutionele klanten in de (semi-)overheids- en corporate sector en was betrokken bij 86% van de DCM-transacties in het klantensegment Public & Social en 52% in het klantensegment Corporate. Op 16 januari 2018 ontving Belfius Bank voor het vijfde jaar op rij de Euronext award "No. 1 Bond Finance House of the year" met 6,3 miljard EUR aan langetermijnemissies sinds 2013.
- Belfius bevestigde opnieuw zijn leidende rol in de uitgifte van obligaties voor Belgische emittenten waaronder de Vlaamse Gemeenschap, die 500 miljoen EUR ophaalde bij de uitgifte van haar allereerste duurzame obligatie (Sustainability Bond). Een publieke uitgifte bij 61 institutionele investeerders uit

11 verschillende landen. Met de langetermijnobligatie onderstreept de Vlaamse Gemeenschap het belang van investeringen in een duurzame en "smart" leefomgeving voor de inwoners.

- ECM activiteiten: Belfius is tevens actief in de aandelenkapitaalmarkten via het structureren en plaatsen van kapitaalmarktransacties voor haar Belgische corporate klanten, zoals IPOs, kapitaalverhogingen en private plaatsing van aandelen. Om zijn dienstaanbod verder uit te bouwen heeft Belfius in 2017 een strategisch samenwerkingsakkoord aangegaan met Kepler Cheuvreux. Daarmee behoort Belfius tot de top 3 van banken in het domein van ECM en is actief in de meeste deals in België.
- Leasingdiensten: Via zijn volledige dochterondernemingen, Belfius Lease en Belfius Auto Lease, biedt Belfius ook diverse financiële en operationele leasingoplossingen aan.
- Vastgoedfinanciering: De vastgoedafdeling van Belfius heeft in de voorbije 25 jaar meer dan 1 000 projecten voor overheids- en sociale instellingen helpen bouwen en financieren. Belfius kan deze klanten een combinatie van in-house architecten, ingenieurs en projectmanagers gespecialiseerd in bouw en financiering aanbieden.
- Infrastructuurfinanciering: Belfius is belangrijke speler in de structurering en financiering van grote infrastructuurinvesteringsprojecten in België, inclusief groene energieprojecten, evenals semi-overheidsvastgoed- en infrastructuurprojecten gefinancierd via gestructureerde kredieten, gesyndiceerde kredieten en PPP-financiering.
- Handels- en exportfinanciering: Via een ervaren team van ongeveer 40 medewerkers biedt Belfius Belgische bedrijven die ook in het buitenland actief zijn een volledig gamma producten en diensten aan op het vlak van handels- en exportfinanciering, van documentaire kredieten tot koperskredieten. De transacties worden uitgevoerd via een uitgebreid netwerk van correspondenten, waardoor Belfius in belangrijke landen overal ter wereld aanwezig is.
- Financiering voor overheidsopdrachten: Belfius ontwikkelde een innovatieve oplossing voor de financiering van overheidsopdrachten in België: B2G Flex. B2G Flex is een flexibele financieringsoplossing die bedrijven in staat stelt hun werkkapitaal te financieren vanaf de dag waarop ze de overheidsopdracht winnen en die in de loop de uitvoering van het contract evolueert om aan de noodzakelijke financieringsbehoeften te voldoen.

EIB-partnerschap

Sinds de bekendmaking van het partnership tussen Belfius en de Europese Investeringsbank (EIB) om de ontwikkeling van "Smart Cities" in België te stimuleren, hebben beide instellingen niet minder dan 121 projecten voor meer dan 1 miljard EUR tegen voordelige voorwaarden gefinancierd. Op basis van dit succes hebben Belfius en de EIB een nieuwe overeenkomst ondertekend om 400 miljoen EUR ter beschikking te stellen om nog meer projecten te ondersteunen die bijdragen aan de ontwikkeling van slimme steden, de circulaire economie en de strijd tegen de klimaatverandering. Dit nieuwe programma, dat luistert naar de naam Smart Cities, Climate Action & Circular Economy II, helpt Belgische lokale besturen, intercommunales en non-profitorganisaties uit de sociale sector en het onderwijs bij de concrete uitwerking van hun slimme en duurzame projecten, via de toekenning van financieringen tegen gunstvoorwaarden. Het programma omvat niet alleen de domeinen energie, mobiliteit en stadsontwikkeling, maar ook water (distributienet, riolering, afwatering, zuivering), afval (selectieve ophaling, sorteren, biologische behandeling en slibverwerking, energieproductie) en e-government (met name Open Data). Naast een geïntegreerde, innoverende en duurzame benadering vormen de circulaire economie en de klimaatactie belangrijke aandachtspunten bij het analyseren en beoordelen van de projecten.

Smart Building & Renovation Solution

In de strijd tegen de klimaatverandering tenslotte, is het de hoogste tijd om vele gebouwen grondig te moderniseren en te renoveren, ze slimmer en vooral minder energieverslindend te maken en zo de CO_2-uitstoot terug te dringen. Daartoe heeft Belfius "Smart Building & Renovation Solution" gelanceerd, een all-informule om scholen, zorginstellingen, bedrijven en lokale overheden van a tot z op maat te helpen en te begeleiden in de verschillende fases van hun projecten (vanaf ongeveer 1 miljoen EUR), van technische en energie-audits tot de definitieve oplevering van het gebouw. Belfius beantwoordt op die manier de oproep van overheden in één van de belangrijkste pijlers uit het Nationaal Investeringspact en maakt hierdoor mee werk van de dringende nood aan de vergroening en verduurzaming van België. De lancering van "Smart Building & Renovation Solution" past volledig in de Smart Belgium-strategie van Belfius, die bedoeld is om de Belgische samenleving een duurzaam karakter te geven door de maatschappelijke uitdagingen aan te pakken. Via "Smart Building & Renovation Solution" draagt Belfius bij aan oplossingen voor de acute behoefte aan modernisering en verbetering van ons vastgoedpatrimonium.

Spaar- en beleggingsproducten

Belfius biedt het segment Public & Corporate twee categorieën van spaar- en beleggingsproducten aan: balansproducten, zoals spaarrekeningen, termijnrekeningen, kasbons en obligaties; en buitenbalansproducten, zoals discretionair portefeuillebeheer, beleggingsfondsen en obligaties uitgegeven door derden. Gespecialiseerde productmanagers ontwikkelen spaar- en beleggingsproducten voor Public & Corporate-klanten die beantwoorden aan de specifieke noden van de klanten inzake risico, structuur en looptijd.

Verzekeringsproducten

Belfius Insurance biedt ook levensverzekeringsproducten aan klanten uit de overheids- en de sociale sector en bedrijven aan. De specifieke levensverzekeringsoplossingen hebben vooral betrekking op pensioenverzekeringen in de eerste en tweede pensioenpijler voor ambtenaren en beleggingsproducten in tak 26 (levensverzekering met kapitaalgarantie en gegarandeerd minimumrendement waaraan een variabele winstdeling kan worden toegevoegd).

In het tweede kwartaal van 2018 besliste Belfius Insurance de activiteiten brandverzekering, ongevallenverzekering en diverse risico's voor klanten in de sociale sector naar directe distributie over te brengen. Tegelijkertijd besliste Belfius de niet-levensverzekeringsactiviteiten voor andere institutionele en corporate klanten via het makelaarskanaal in run-off te plaatsen. Belfius Insurance wil de vrijgekomen middelen toewijzen aan zijn groeiende niet-levensverzekeringsactiviteiten die zich tot kmo-klanten richten via eigen distributiekanalen (bank en DVV).

Financiële analyse

Belfius voert jaarlijkse financiële analyses uit die de klanten meer inzicht geven in thema's zoals de ontwikkeling van de lokale financiën van gemeenten en provincies, met details voor elke lokale overheid. Er worden ook financiële analyses op maat aangeboden aan individuele gemeenten en ziekenhuizen, die de klanten niet alleen inzicht geven in hun eigen financiën, maar die de klant ook vergelijken met regionale gemiddelden of een groep sectorgenoten. Deze studies zijn toonaangevende beheersinstrumenten geworden voor de overheids- en sociale klanten van Belfius.

In de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen 2018 heeft Belfius een update van zijn Typologie van de Belgische gemeenten gepubliceerd. Dit is een uniek tool om de Vlaamse, Brusselse en Waalse gemeenten te vergelijken op basis van 150 indicatoren. Een typologie toont de dynamische evolutie, die sterk kan verschillen tussen gemeenten, net zoals de beperkingen en uitdagingen voor de gemeentebestuurders.

Naar jaarlijkse gewoonte presenteerde Belfius Bank ook de analyse van de lokale financiën. Dit jaar analyseerde de studie niet alleen de gemeentebudgetten van 2018 maar ook, in de aanloop naar de verkiezingen van oktober 2018, de evolutie van de lokale financiën tijdens de aflopende bestuursperiode. Belfius heeft 33 fiches gepubliceerd die de mandatarissen en de nieuwe verkozenen meer inzicht geven in de gemeentefinanciën.

Sinds 24 jaar analyseert de Maha-studie (Model voor automatische ziekenhuisanalyses) van Belfius de financiële situatie van de algemene ziekenhuizen in België. Zowel privé- als openbare ziekenhuizen hebben aan deze editie deelgenomen die is gebaseerd op de resultaten van het boekjaar 2017. De Maha 2018-studie geeft dus een volledig beeld van de evolutie van de sector.

1.3. Distributiekanalen

Het commercieel netwerk voor de publieke en sociale activiteit omvat 44 relatiebeheerders gespreid over drie regio's. De relatiemanagers worden toegewezen aan specifieke klantensegmenten en hebben bijgevolg een zeer goed inzicht in de werking van hun klanten. De Belfius Bank-kantoren bieden ook een aantal diensten aan specifieke overheids- en sociale klanten aan.

Het commercieel netwerk voor de corporate-activiteiten omvat 60 corporate bankers verspreid over vier regio's.

In het Public & Corporate-segment is de relatiebeheerder het centrale aanspreekpunt ("hub" in het Engels) in de commerciële relatie met de klant. Hij of zij is de unieke contactpersoon en onderhoudt een vertrouwensrelatie met de klant tijdens diens levenscyclus. De corporate bankers kunnen op elk ogenblik een beroep doen op experts (ook wel "spokes" genoemd) voor de diverse product- en servicelijnen, voor bv. beleggingen, kredieten, verzekeringen, leasing, elektronisch bankieren en cash management. Dit "hub & spokes"-model staat centraal in het servicemodel van Belfius voor de klanten van het segment Public & Corporate.

Hoewel de relationship manager het eerste contactpunt is voor de klant, biedt Belfius ook specifieke digitale kanalen voor het segment Public & Corporate. Door de aard en het volume van de transacties maken de klanten nog voornamelijk gebruik van desktopplatformen. Belfius bood ook als eerste bank in België een mobiele banking app aan die is afgestemd op de behoeften van het overheids- en bedrijfssegment (waarmee entiteiten bijvoorbeeld veilig transacties voor onbeperkte bedragen kunnen ondertekenen).

In 2018 heeft Belfius zijn digitaal aanbod versterkt met de applicatie BelfiusWeb New Technology, die een nieuwe look & feel kreeg, meer faciliteiten, nieuwe functies zoals PSD2 (waarmee klanten rekeninginformatie kunnen samenvoegen en betalingen kunnen uitvoeren in onze digitale kanalen (desktop en mobiel)), een nieuwe startpagina en online toegangsbeheer. Het doel is het gebruiksgemak en de klanttevredenheid te verbeteren.

2. Strategie PC

Binnen de Public and Corporate-markt wil Belfius zijn positie als leider op de overheids- en sociale markt handhaven en zet het zijn groeistrategie in de Belgische corporate markt verder.

In 2018 wil Belfius zijn marktaandeel in de corporate markt verder verhogen door nieuwe klanten aan te trekken en zijn bestaande klanten zo goed mogelijk uit te rusten.

Belfius is ervan overtuigd dat de succesvolle implementatie van de Public & Corporate-strategie de solide groei van dit segment sinds 2015 verder zal ondersteunen en verbeteren. Het doel is een marktaandeel (voor leningen) van meer dan 15% te bereiken in de Belgische corporate sector, een bewijs van zijn positie als een van de belangrijkste banken voor de corporate sector in België.

In april 2018 lanceerde Belfius een geheel nieuwe en resoluut hedendaagse benadering van Wealth Management, die een individuele en exclusieve service koppelt aan een geïntegreerde digitalisering. Het doel is vermogende klanten een unieke ervaring bieden voor het beheer van hun vermogen, zowel privé als professioneel.

Klanttevredenheid is een van de topprioriteiten van Belfius. De klanttevredenheid bedroeg opnieuw 98% in 2018. Belfius heeft een gerichte strategie ontwikkeld om die hoge norm te handhaven. In de eerste plaats biedt Belfius een breed gamma klassieke producten aan die zo effectief mogelijk aan alle financiële basisbehoeften voldoen. Naast die traditionele producten tracht Belfius tevens te zorgen voor toegevoegde waarde voor zijn klantenrelaties door gebruik te maken van zijn grondige kennis van de klanten en de markt, en door producten en diensten op maat aan te bieden die voldoen aan de behoeften van bedrijfs-, overheids- en sociale klanten.

In het licht van de uitdagingen waarmee de overheidsinstellingen en de bedrijven in België worden geconfronteerd, zet Belfius zijn Smart Belgium-programma voort. Via dat programma heeft Belfius, samen met partners in de overheidssector, de privésector en academische instellingen een forum gecreëerd waar slimme oplossingen voor een duurzame maatschappij kunnen worden ontwikkeld. Belfius treedt op als financieel partner en aanspreekpunt voor lokale besturen, intergemeentelijke overheden, start-ups, bedrijven, ziekenhuizen, scholen, rusthuizen, woon- en zorgcentra, academici en burgers. De Bank steunt hen bij de realisatie van hun "smart" projecten in verschillende domeinen.

In het kader hiervan organiseert Belfius de Smart Belgium Awards. Voor deze tweede editie in maart 2018 verzamelde Belfius 233 deelnemers en 50 genomineerden voor de finale. Voor een publiek van meer dan 500 deskundigen en genodigden uit de bedrijfswereld, de lokale sector, het onderwijs en de gezondheidszorg werden de Belfius Smart Belgium Awards uitgereikt. De door de jury bekroonde laureaten: de intercommunale IDEA voor haar techniek om slib van waterzuiveringsstations te drogen dankzij hernieuwbare energie (Smart Cities ≥ 30 000 inwoners), de gemeente Bonheiden voor haar innovatieve sensibiliseringscampagne om jongeren ertoe aan te zetten te voet of met de fiets naar school te gaan (Smart Cities < 30 000 inwoners), het sociaal maatwerkbedrijf Mariasteen in Hooglede voor het Light Guide System, een projectiesysteem dat instructies op werkposten visualiseert (Smart Care), het bedrijf Glutton Cleaning Machines in Andenne voor zijn 100% elektrische straatveger Glutton® Zen® (categorie Smart Company Award ≥ 10 miljoen omzet) en het bedrijf BeeOdiversity en zijn 7,5 miljoen bijen die helpen de luchtkwaliteit te verbeteren (Smart Companies < 10 miljoen omzet). De Publieksprijs ging naar de vzw Mariënstede voor haar uniek kassasysteem, aangepast aan mensen met een ernstige verstandelijke beperking.

In 2017 richtte Belfius ook zijn dochteronderneming Smart Belgium Services op in samenwerking met Strategy&, dat deel uitmaakt van het wereldwijde netwerk van PwC. De ambitie is lokale besturen en ondernemingen in een uniek ecosysteem begeleiden en cocreatie van duurzame en innovatieve oplossingen om ons land "smarter" te maken. In 2018 zal SBS de lokale besturen ondersteunen bij hun transitie naar slimme steden: steun zal bestaan uit een Smart City Scan, de ontwikkeling van een Smart City strategie, prototyping en cocreatie, en tot slot de concrete uitvoering van de strategie.

In de corporate sector ontwikkelt Belfius duurzame klantenrelaties op lange termijn op basis van wederzijds vertrouwen en respect. Dat streven naar nauwe relaties met de klant betekent dat Belfius niet louter focust op de verkoop van producten, maar ook op advies, dienstverlening aan de klanten en overleg. Om die doelstellingen te realiseren heeft Belfius de voorbije jaren een aantal acties ondernomen, zoals:

- de ontwikkeling van employee benefit producten met focus op mobiliteitsoplossingen (bv. autoleases), loonoptimalisatie (bv. warrants en bonussen) en risicobescherming (bv. hospitalisatie, groepsverzekering en collectieve pensioenplannen)
- de internationale handel steunen en de bijbehorende risico's verminderen via handelsfinanciering (bv. documentaire kredieten, garanties en standby-documentair krediet), internationale betalingsoplossingen en cash pooling; en
- de klanten helpen met het beheer van werkkapitaal via de ontwikkeling van solide strategieën en diepgaande analyses van voorraadbeheer, kredietbeheer en cash- en thesauriebeheer.

Belfius is van mening dat zijn lokale aanwezigheid, dicht bij de corporate klanten en toegankelijke gedecentraliseerde beslissingscentra een belangrijk concurrentievoordeel vormen ten opzichte van Belgische dochterondernemingen van internationale banken omdat ze Belfius in staat stellen snel op de behoeften van de klanten in te spelen.

3. Commerciële prestaties PC in 2018

Op 31 december 2018 kwamen de **totale spaartegoeden en beleggingen** uit op 32,8 miljard EUR, een toename van 2,2% in vergelijking met einde 2017. De **balansdeposito's** zijn gedaald met 0,4 miljard EUR (-1,8%), tot 22,8 miljard EUR. De **buitenbalansbeleggingen,** vooral in het Corporate segment, lieten een aanzienlijke toename optekenen van 13,3% tot 9,4 miljard EUR. De **levensverzekeringsreserves** van beleggingsproducten bleven stabiel op 0,6 miljard EUR.

Public and Corporate (Niet-geauditeerd) (In miljard EUR)	31/12/17	31/12/18	Evolutie
TOTALE KLANTENTEGOEDEN	32,1	32,8	+2,2 %
Deposito's	23,2	22,8	-1,8 %
Buitenbalanstegoeden	8,3	9,4	+13,3 %
Levensverzekeringsreserves(1)	0,6	0,6	+1,3 %

(1) Investeringsproducten

De **totale uitstaande kredieten** groeiden met 3,7% tot 39,7 miljard EUR. De uitstaande kredieten bij Public & Social Banking namen af, vooral als gevolg van de kleinere vraag, de grotere concurrentie op de Public & Social-markt, en de structurele verschuiving naar meer alternatieve financieringsbronnen via de (schuld)kapitaalmarkten. De meer intensieve commerciële strategie van Belfius ten aanzien van Belgische bedrijven leidde tot een belangrijke toename van 20,4% (vergeleken met december 2017) bij de uitstaande kredieten tot 13 miljard EUR op 31 december 2018.

Public and Corporate (Niet-geauditeerd) (In miljard EUR)	31/12/17	31/12/18	Evolutie
UITSTAANDE KREDIETEN	38,3	39,7	+3,7 %
Public and Social	27,4	26,7	-2,9 %
Corporate	10,8	13,0	+20,4 %
BUITENBALANSVERBINTENISSEN	20,5	20,5	+0,3 %

Belfius kende voor 6,7 miljard EUR (+13,6%) aan nieuwe langetermijnkredieten toe aan de Belgische economie ten behoeve van bedrijven en openbare besturen.

De **langetermijnkredietproductie** ten aanzien van ondernemingen nam fors toe met 26% tot 4,8 miljard EUR. Belfius blijft daarmee een van de vier grootste Belgische banken in de sector van de ondernemingen, met een geraamd marktaandeel gemeten naar activa dat tussen eind 2017 en eind 2018 is toegenomen van 12,7% tot 14,5% (raming).

Ondanks de slappe vraag op de markt in 2018 verschafte Belfius toch nog voor 1,9 miljard EUR aan nieuwe langetermijnfunding aan de openbare sector. De Bank is en blijft onmiskenbaar marktleider en beantwoordt elke fundingaanvraag van de entiteiten uit de openbare sector tegen duurzame pricingvoorwaarden. Zij beheert de thesaurie van nagenoeg alle lokale overheden en kon in 2018 tot 69% van de kredietdossiers binnenhalen. Bovendien werd Belfius in december 2018 andermaal gekozen als hoofdkassier van het Waalse Gewest tot en met 2023.

Belfius bevestigde eveneens zijn positie als marktleider op de schuldkapitaalmarkten (DCM) met uitgiften voor (semi-) Public & Corporate-klanten door deel te nemen aan respectievelijk 86% en 52% van de beschikbare mandaten op de Belgische markt. In 2018 gaf de Bank voor 4,9 miljard EUR aan innovatieve fundingmiddelen uit in de vorm van kortlopende uitgiften (gemiddeld uitstaand bedrag aan commercial paper) en langetermijnuitgiften (Medium Term Notes en obligaties).

Met betrekking tot de **verzekeringsactiviteiten** werden voor het segment Public & Corporate stevige onderschrijvingsvolumes opgetekend, vooral bij de levensverzekeringsproducten:

→ De **niet-levensverzekeringsproductie** krimpte in met 5,3% tot 128 miljoen EUR in 2018, als resultaat van een focus op meer rendabele contracten en de sanering van een deel van het portefeuille.

→ De **brutoproductie in het segment Leven** beliep 253 miljoen EUR, een daling met 7,2%, vooral wegens de historisch lage rentevoeten op producten met gegarandeerde interestvoeten.

Public and Corporate (Niet-geauditeerd) (In miljoen EUR)	31/12/17	31/12/18	Evolutie
TOTAAL PREMIE-INCASSO	408	381	-6,6 %
Leven	273	253	-7,2 %
Niet-leven	135	128	-5,3 %

4. Financiële resultaten PC in 2018

Het **nettoresultaat na belastingen voor PC** steeg met 7,8% van 193 miljoen EUR in 2017 tot 208 miljoen EUR in 2018 dankzij de aanhoudende stevige commerciële dynamiek, alsook de gunstigere belastingstarief en niet-belastbare kapitaalopbrengsten in 2018.

In 2018 beliepen de **totale opbrengsten** 533 miljoen EUR, een stijging met 2,7% of 14 miljoen EUR in vergelijking met 2017.

Resultatenrekening PC (In miljoen EUR)	2017 IAS 39	2018 IFRS 9
OPBRENGSTEN	519	533
Netto opbrengsten bank	361	407
Netto commissieopbrengsten bank	47	47
Bijdrage uit levensverzekeringsactiviteiten	31	53
Bijdrage uit niet-levensverzekeringsactiviteiten	26	9
Overige	54	17
KOSTEN	(208)	(234)
BRUTOBEDRIJFSRESULTAAT	311	299
Risicokosten	(28)	(24)
Waardeverminderingen op (im)materiële vaste activa	(1)	(1)
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	282	274
Belastingen	(89)	(66)
NETTORESULTAAT NA BELASTINGEN	193	208
Aandeel minderheidsbelangen	0	0
NETTORESULTAAT GROEPSAANDEEL	193	208
AANGEPAST NETTORESULTAAT(1)	189	184

(1) Aangepaste resultaten zijn Alternatieve Prestatiemaatstaven die gedefinieerd en gereconcilieerd worden in het APM-document op de website: *www.belfius.be*

Ratio's (In %)	2017	2018
Kosten-opbrengstenratio(1)	40,0 %	43,9 %
RoNRE(2)	8,8 %	9,0 %

(1) Kosten in verhouding tot de opbrengsten.
(2) De Return on Normative regulatory equity (RoNRE) wordt door Belfius berekend als het nettoresultaat als een percentage van het gemiddeld Normatief reglementair eigen vermogen.

Normatief reglementair eigen vermogen en risicoposten (In miljoen EUR)	2017	2018
Normatief reglementair eigen vermogen(1)	2 235	2 408
Reglementaire risicoblootstelling	16 805	18 056

(1) Het Normatief reglementair eigen vermogen van het metier wordt gekalibreerd. De businessline's CET 1 ratio wordt op 13,5% gebracht rekening houdend met de reglementaire risicoposten van het metier en enkele CET 1 kapitaal-aftrekposten toegekend aan die busines line (zeer kleine impact omdat het grootste deel van die CET 1 Kapitaal aftrekposten aan GC worden toegekend).

- De nettorenteopbrengsten van de Bank kwamen uit op 407 miljoen EUR, een stijging met 12,7% in vergelijking met 2017, vooral dankzij een strikte pricingdiscipline, de hogere volumes en een stevige bijdrage van Financial Management Services (zoals de structurering van kredieten) ter compensatie van de druk op de rentemarge, vooral bij de deposito's zonder vaste looptijd. Bepaalde wijzigingen in presentatie als gevolg van de implementatie van IFRS 9 hadden een positieve impact van 16 miljoen EUR (voortaan geboekt onder nettorenteopbrengsten, voorheen onder overige opbrengsten).
- De nettocommissieopbrengsten voor PC bij de Bank bleven stabiel in 2018 en kwamen uit op 47 miljoen EUR.
- De bijdrage van de levensverzekeringen kwam uit op 53 miljoen EUR, een stijging met 73,4% in vergelijking met 2017, voornamelijk dankzij de reëvaluatie van technische provisies na de toepassing van de Risk Appetite Framework (RAF).
- De bijdrage van de niet-levensverzekeringen daalde van 26 miljoen EUR in 2017 tot 9 miljoen EUR in 2018, hoofdzakelijk gedreven door een belangrijke verslechtering van de schaderatio (deels veroorzaakt door bijstellingen van de provisies op omvangrijke schadedossiers uit vorige jaren), gedeeltelijk gecompenseerd door een verbeterde kostenratio.
- De overige opbrengsten kwamen uit op 17 miljoen EUR, een daling van 68% of 37 miljoen EUR. Die is vooral het gevolg van de negatieve impact van de spreads en fair value adjustments.

In 2018 kwamen de **totale kosten** uit op 234 miljoen EUR, een stijging met 12,5% in vergelijking met 2017, veroorzaakt door ambitieuze strategische initiatieven, alsook de digitaliseringsoefening.

Als gevolg daarvan nam het **brutobedrijfsresultaat** af tot 299 miljoen EUR in 2018, dat is 12 miljoen EUR of 3,9% minder dan in 2017.

De **risicokosten** bedroegen 24 miljoen EUR in 2018. Dat historisch lage peil blijft het bewijs van de goede kredietkwaliteit van de PC franchise in het huidige gunstige klimaat.

De **waardeverminderingen op de (im)materiële vaste activa** kwamen uit op 1 miljoen EUR.

Het **resultaat vóór belastingen** bedroeg 274 miljoen EUR, dat is 8 miljoen EUR of 2,9% minder dan in 2017.

De **belastingen** bedroegen 66 miljoen EUR in 2018 tegen 89 miljoen EUR in 2017, voornamelijk van niet-belastbare meerwaarde, een lager wettelijk vennootschapsbelastingtarief en de innovatieaftrek.

Als gevolg daarvan kwam voor het segment PC van Belfius het **nettoresultaat groepsaandeel** uit op 208 miljoen EUR in 2018, tegen 193 miljoen EUR in dezelfde periode het jaar daarvoor.

De speciale elementen buiten beschouwing gelaten, kwam het **aangepast nettoresultaat PC** uit op 184 miljoen EUR in 2018 tegenover 189 miljoen EUR in 2017.

De kosten-opbrengstenratio voor PC verbeterde tot 44%. De Return on Normative Regulatory Equity (RoNRE) bedroeg 9%.

GROUP CENTER (GC)

Het Group Center bestaat uit twee subsegmenten.

- Run-off portefeuilles, voornamelijk samengesteld uit:
  - een portefeuille bestaande uit obligaties die werden uitgegeven door internationale emittenten, die actief zijn in de publieke en gereguleerde Britse nutsbedrijven en infrastructuurbedrijven (inclusief UK inflatiegelinkte obligaties), covered bonds en ABS/RMBS, de ALM Yield-portefeuille;
  - een portefeuille kredietgaranties die credit default swaps, financiële garanties op de onderliggende obligaties die werden uitgegeven door internationale emittenten en een gedeeltelijke indekking door Belfius bij Monoline-verzekeraars (voornamelijk Assured Guaranty), omvat; en
  - een portefeuille derivaten met Dexia-entiteiten en andere buitenlandse tegenpartijen.

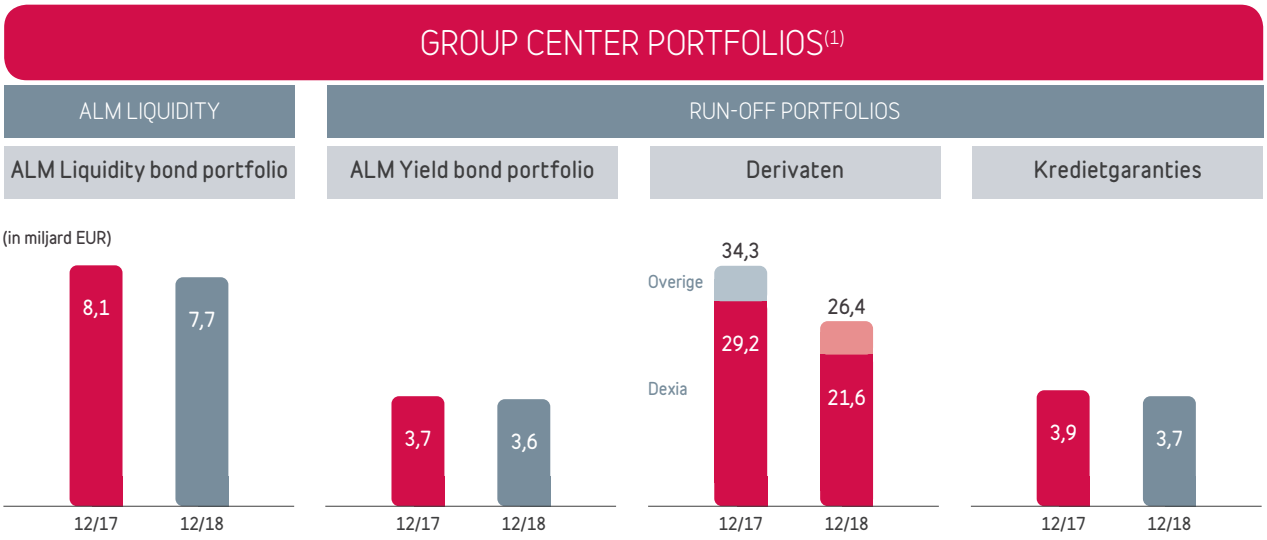

(1) Nominaal bedrag.

→ ALM liquiditeits- en rentebeheer en andere Group Center-activiteiten, bestaande uit het liquiditeits- en rentebeheer van Belfius (inclusief de ALM liquidity-obligatieportefeuille; de derivaten die worden gebruikt binnen het ALM-management en het beheer van de centrale activa); en andere activiteiten die niet werden toegewezen aan commerciële activiteiten, zoals ondersteunende diensten voor bedrijven en de financiële markten (bv. thesaurie), het beheer van twee voormalige specifieke kredietdossiers die werden overgeërfd uit de Dexia-periode (leningen aan de Gemeentelijke Holding en de Arco-entiteiten) en het Group Center van Belfius Insurance.

Die portefeuilles en activiteiten worden hieronder verder toegelicht:

1. ALM Yield-obligatieportefeuille

De obligatieportefeuille van Belfius Bank wordt gebruikt voor het beheer van de overtollige liquiditeit (na optimaal commercieel gebruik in de business lines) en bestaat voornamelijk uit obligaties met hoge kredietkwaliteit van internationale emittenten.

Op 31 december 2018 was de omvang van de ALM Yield-portefeuille 3,6 miljard[1] EUR, 1.8% minder dan eind december 2017, voornamelijk als gevolg van de natuurlijke aflossing van de portefeuille. Eind 2018 bestond de portefeuille uit obligaties van ondernemingen (70%), overheidsobligaties en obligaties van de openbare sector (12%), asset-backed securities (11%) en obligaties van financiële instellingen (7%). Bijna 85% van de bedrijfsobligaties, voornamelijk bestaande uit langlopende inflatiegelinkte obligaties, is uitgegeven door gereguleerde Britse ziekenhuizen, infrastructuur- en nutsondernemingen, zoals distributiebedrijven van water en elektriciteit. Die obligaties hebben een hoge kredietkwaliteit en het merendeel van die obligaties zijn afgedekt met een kredietbescherming op de emittent door een Monoline-verzekeraar, onafhankelijk van de obligatie.

Op 31 december 2018 had de ALM Yield-obligatieportefeuille een gemiddelde looptijd van 20,1 jaar en bleef de gemiddelde rating op A. 95% van de portefeuille is investment grade in termen van risicoprofiel.

2. Derivaten met Dexia-entiteiten en andere buitenlandse tegenpartijen

Toen het nog deel uitmaakte van Dexia Group, was het voormalige Dexia Bank België (nu Belfius) het "competentiecentrum" van de groep Dexia voor derivaten (voornamelijk renteswaps). Dit betekent dat alle Dexia-entiteiten hun marktrisico's konden afdekken met derivaten bij Dexia Bank België, voornamelijk onder standaard contractuele voorwaarden gerelateerd aan kaswaarborgen. Het voormalige Dexia Bank België dekte die derivatenposities systematisch extern in, waardoor die derivaten tweemaal opduiken in de Belfius-rekeningen: eenmaal met de Dexia-entiteiten en eenmaal in verband met de externe afdekking. Het resterende uitstaande notioneel bedrag aan derivaten met Dexia-entiteiten en niet gewaarborgde rentederivaten met internationale niet-financiële tegenpartijen, bedroeg 26,4 miljard EUR[1] op 31 december 2018 (een daling met 8 miljard EUR of -23% ten opzichte van 34,3 miljard EUR eind 2017) waarvan 21,6 miljard EUR met Dexia-entiteiten (ten opzichte van 29,2 miljard EUR eind 2017). De reële waarde van deze Dexia-derivaten bedraagt 3,9 miljard EUR.

De gemiddelde rating van de portefeuille bleef A- en de gemiddelde looptijd van die portefeuille op 31 december 2018 bedroeg 14,1 jaar[2].

3. Kredietgaranties

Op 31 december 2018 bedroeg de kredietgarantieportefeuille 3,7 miljard[1] EUR, een daling met 4,5% ten opzichte van december 2017, voornamelijk als gevolg van de natuurlijke aflossing van de portefeuille. De kredietgarantieportefeuille bestaat voornamelijk uit financiële waarborgen en credit default swaps die werden uitgegeven voor bedrijfs- en overheidsobligaties (85%), asset-backed securities (12%) en covered bonds (3%). Dankzij de hoge kredietkwaliteit van de onderliggende referentieobligatieportefeuille, aanvullende bescherming tegen het kredietrisico als onderdeel van de obligatie zelf en de bescherming die Belfius aankocht bij diverse Monoline-verzekeraars (US herverzekeraars, voornamelijk Assured Guaranty), is de portefeuille 100% investment grade in termen van kredietrisicoprofiel. Deze portefeuille omvat ook total return swaps voor een bedrag van 0,4 miljard[1] EUR.

Op 31 december 2018 bedroeg de gemiddelde rating van de portefeuille A- en de gemiddelde resterende looptijd 10,0 jaar.

4. ALM Liquidity-obligatieportefeuille

De ALM Liquidity-obligatieportefeuille maakt deel uit van de totale LCR-liquiditeitsbuffer van Belfius Bank en is een goed gediversifieerde, liquide portefeuille met een goede kredietkwaliteit.

Op 31 december 2018 bedroeg de ALM Liquidity-obligatieportefeuille 7,7 miljard[1] EUR, een daling met 0,4 miljard EUR of -4,7% ten opzichte van december 2017, voornamelijk als gevolg van de verkoop (0,8 miljard EUR) in januari 2018 van Italiaanse staatsobligaties gedeeltelijk gecompenseerd door een herinvesteringsprogramma in EUR in LCR beleenbare obligaties. Eind december 2018 bestond de portefeuille uit overheidsobligaties en obligaties van de openbare sector (66%), covered bonds (28%), asset-backed securities (4%) en obligaties van ondernemingen (2%). De Italiaanse overheidsobligaties in de ALM Liquidity-obligatieportefeuille bedroegen 1,5 miljard EUR[1] op 31 december 2018, een daling met één derde ten opzichte van eind 2017.

Op 31 december 2018 had de ALM Liquidity-obligatieportefeuille een gemiddelde looptijd van 8,4 jaar en een gemiddelde BBB+ rating, met 100% investment grade.

(1) Nominaal bedrag.
(2) Berekend op EAD.

5. Andere Group Center activiteiten

De andere activiteiten die aan het Group Center werden toegewezen, zijn:

- het ALM liquiditeits- en rentebeheer, de interne transfer pricing met de commerciële business lines, inclusief het afsluiten van derivaten binnen het ALM-management;
- het beheer van twee legacy-kredietdossiers die dateren uit de Dexia-periode, nl. de investeringsleningen aan twee groepen in vereffening, namelijk de Gemeentelijke Holding en een aantal Arco-entiteiten;
- de resultaten van voor klanten geïmplementeerde hedging-oplossingen (zogenoemde flow management-activiteiten op de financiële markten);
- de resultaten van treasury-activiteiten (geldmarkt); en
- de resultaten inclusief inkomsten en kosten van activa en verplichtingen die niet aan een specifieke business line zijn toegewezen.

Het Group Center van Belfius Insurance werd ook volledig toegewezen aan het Group Center. Het Belfius Insurance Group Center bevat inkomsten uit activa die niet werden toegewezen aan een specifieke business line, de kosten van de achtergestelde schulden van Belfius Insurance, de resultaten van een aantal dochterondernemingen en de kosten die niet worden toegewezen aan een specifieke business line.

6. Financiële resultaten GC in 2018

Het **nettoresultaat na belastingen voor GC** kwam uit op +33 miljoen EUR in 2018, tegen -30 miljoen EUR in 2017.

In 2018 bedroegen de **totale opbrengsten** 178 miljoen EUR, dat is 27 miljoen EUR meer dan in 2017. Die forse toename is het gevolg van:

- de herwaardering van onze historische participatie in Auxipar, naar aanleiding van een verhoogd belang, leidde tot een winst van 15 miljoen EUR (in de Bank);
- de opbrengsten van de verkoop van Italiaanse staatsobligaties;
- een hogere marktwaarde van de portfolio's dan in 2017 ondanks de moeilijkere toestand van de financiële markten.

Die positieve elementen werden gedeeltelijk gecompenseerd door een lagere intrestmarge (kleinere terugname van voorzieningen voor negatieve intresten op onderpand).

De **totale kosten** namen toe van 134 miljoen EUR in 2017 tot 144 miljoen EUR in 2018, voornamelijk als gevolg van de herwaardering van de voorzieningen voor het herstructureringsplan.

Het **brutobedrijfsresultaat** verbeterde aanzienlijk van 17 miljoen EUR in 2017 tot 33 miljoen EUR in 2018.

Financiële Resultaten GC (in miljoen EUR)	2017 IAS 39	2018 IFRS 9
OPBRENGSTEN	151	178
Netto opbrengsten bank	222	196
Netto commissieopbrengsten bank	(4)	1
Bijdrage uit levensverzekeringsactiviteiten	(1)	0
Bijdrage uit niet-levensverzekeringsactiviteiten	0	0
Overige	(66)	(19)
KOSTEN	(134)	(144)
BRUTOBEDRIJFSRESULTAAT	17	33
Risicokosten	35	12
Waardeverminderingen op (im)materiële vaste activa	14	0
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	66	45
Belastingen	(96)	(11)
NETTORESULTAAT NA BELASTINGEN	(30)	34
Aandeel minderheidsbelangen	0	1
NETTORESULTAAT GROEPSAANDEEL	(30)	33
AANGEPAST NETTORESULTAAT(1)	14	(21)

(1) Aangepaste resultaten zijn Alternatieve Prestatiemaatstaven die gedefinieerd en gereconcilieerd worden in het APM-document op de website: *www.belfius.be*.

De **risicokosten** kwamen uit op +12 miljoen EUR in 2018, tegen +35 miljoen EUR in 2017, die hadden vooral betrekking op terugnamen van voorzieningen op het laatste deel van de de-risking, o.m. de verkoop van de reverse mortgages die onder bepaalde voorwaarden gegarandeerd worden door de Amerikaanse overheid. Deze reverse mortgages (een onderdeel van de vroegere Side) ondergingen in 2016 een downgrade tot non-performing en waarvoor specifieke waardeverminderingskosten werden geboekt in 2016, wat resulteerde in een nettoboekwaarde die lager lag dan de verkoopprijs in 2017. In 2018 vloeien de positieve risicokosten hoofdzakelijk voort uit de terugname van voorzieningen op Italiaanse staatsobligaties na hun verkoop, gedeeltelijk gecompenseerd door een verlaging van de interne rating op bepaalde exposures (o.m. Britse nutsvoorzieningen).

Er zijn geen **waardeverminderingen op (im)materiële vaste activa** in 2018, terwijl deze post op +14 miljoen EUR uitkwam in 2017, vooral als gevolg van de terugname van een waardevermindering op de hoofdzetel van Belfius in de Rogiertoren.

Het **nettoresultaat vóór belastingen** bedroeg 45 miljoen EUR in 2018 tegen 66 miljoen EUR in 2017

De **belastingen** bedroegen -11 miljoen EUR in 2018 tegen -96 miljoen EUR in 2017. In 2017 was het bedrag van de belastingen negatief getroffen door de herwaardering van de netto uitgestelde belastingen ingevolge de Belgische belastinghervorming die eind vorig jaar nog werd goedgekeurd en die leidde tot een (netto) herwaardering van de uitgestelde belastingen ten belope van -106 miljoen EUR. Dit is partieel gecompenseerd door de herkenning van de tot dan toe niet herkende netto uitgestelde belastingen t.g.v. hogere belastbare resultaten (+33 miljoen EUR). In 2018 is het werkelijke belastingpercentage minder negatief, voornamelijk dankzij het lagere nominale vennootschapstarief, de gunstige belastingsimpact van de sluiting van ons bijkantoor in Dublin (+31 miljoen EUR) terwijl de belastbare verliezen in Ierland in 2018 enkel gedeeltelijk erkend worden.

Als gevolg daarvan bedroeg het **nettoresultaat groepsaandeel voor GC** bij Belfius +33 miljoen EUR in 2018, tegen -30 miljoen EUR in 2017.

De speciale elementen buiten beschouwing gelaten, beliep het **aangepast nettoresultaat GC** -21 miljoen EUR in 2018, tegen +14 miljoen EUR in 2017.

BEHEER VAN HET KAPITAAL

BEHEER VAN HET KAPITAAL BIJ DE BANK

1. Prudentieel toezicht

1.1 Minimumvereiste

Belfius Bank rapporteert over zijn solvabiliteit op geconsolideerd niveau en op statutair niveau overeenkomstig de CRR/CRD IV wetgevingen:

- De minimum kapitaalvereisten ("Pijler 1 vereiste") zoals bepaald in Arikel 92 van de Wetgeving (EU) Nr. 575/2013 (CRR);
- De kapitaalvereisten die zijn opgelegd door de beslissing volgens het SREP in toepassing van Artikel 16(2)(a) van de Wetgeving (EU) Nr 1024/2013 en die verder gaan dan de Pijler 1 vereisten. (Pijler 2 vereisten);
- De gecombineerde buffer vereisten zoals gedefinieerd in Artikel 128(6) van Directive 2013/36/EU (CRD IV).

Naar aanleiding van het jaarlijkse "Supervisory Review and Evaluation Process" (SREP), gefinaliseerd door de Europese Centrale Bank ("ECB") eind 2017 moet Belfius voor 2018 voldoen aan een minimum CET 1 ratio van 10,125% (exclusief de contracyclische kapitaalbuffer), bestaande uit:

- een Pijler 1 minimum van 4,5%;
- een Pijler 2 vereiste (Pillar 2 Requirement of "P2R") van 2,25%;
- een kapitaalconserveringsbuffer (capital conservation buffer of "CCB") van 1,875%; en
- een buffer voor (overige) binnenlandse systeemrelevante instellingen (O-SII) van 1,5% (opgelegd door de Nationale Bank van België).

Belfius moet voldoen aan de gecombineerde buffervereisten (kapitaalconserveringsbuffer, contracyclische kapitaalbuffer, buffer voor systeemrelevante instellingen en systeemrisicobuffer) en aan de Pijler 2 buffervereisten. Merk op dat de contracyclische kapitaalbuffer 0,07% bedraagt op 31 December 2018. Bijgevolg moet Belfius op het einde van 2018 voldoen aan een minimum CET 1 ratio van 10,195%. Merk tevens op dat de ECB Belfius een Pijler 2 Richtlijn (Pillar 2 Guidance of "P2G") heeft meegedeeld van 1% CET 1 ratio voor 2018.

Eind 2018 stond de geconsolideerde CET 1 ratio van Belfius op 16,0%, ruim boven de voor 2018 van toepassing zijnde minimum CET 1 kapitaalvereiste.

Naar aanleiding van het jaarlijkse "Supervisory Review and Evaluation Process" (SREP), gefinaliseerd door de ECB in het begin van 2019, moet Belfius voor 2019 voldoen aan een minimum CET 1 ratio van 10,75% (exclusief de contracyclische kapitaalbuffer), bestaande uit:

- een Pijler 1 minimum van 4,5%;
- een Pijler 2 vereiste (P2R) van 2,25%;
- een kapitaalconserveringsbuffer (CCB) van 2,5%; en
- een O-SII buffer van 1,5%.

Merk op dat de contracyclische kapitaalbuffer elk trimester wordt berekend. Op basis van de berekening eind 2018 moet Belfius voor 2019 voldoen aan een minimum CET 1 ratio van 10,82% inclusief de contracyclische kapitaalbuffer. De ECB heeft Belfius ook een Pijler 2 Richtlijn (P2G) van 1% CET 1 ratio meegedeeld voor 2019.

Bovenop deze reglementaire vereisten heeft Belfius, in de huidige marktvoorwaarden en met toepassing van de actuele wetgevingen, een minimum operationeel doel vastgelegd voor de CET 1 ratio van 13,5%, op geconsolideerd en op statutair niveau. Deze ratio heeft tot doel voor Belfius de capaciteit tot dividenduitkering en een onafhankelijke beslissingsmacht hieromtrent te vrijwaren in financiële stresssituaties. Bovendien werkt Belfius momenteel met een CET 1 ratio- streefdoel van 15% tot 15,5% dat hoger ligt dan dit minimum operationele niveau teneinde rekening te houden met bijkomende onvoorzienbare elementen. Belfius wenst het beheer van zijn solvabiliteit in normale en stabiele omstandigheden uit te voeren in lijn met deze streefratio, tenzij de hogervermelde buffer (gedeeltelijk of geheel) is gebruikt en op voorwaarde dat de wetgevingen voor de geconsolideerde en statutaire solvabiliteitsratio's niet substantieel wijzigen.

1.2 Toegepaste methode

In overeenstemming met CRR/CRD IV wetgevingen deel X, is Belfius gemachtigd om overgangsmaatregelen toe te passen bij de berekening van haar vereist reglementair eigen vermogen met tevens een beperkte impact op de reglementaire risicoposten. De Belgische toepassing van deze maatregelen is beschreven in het Koninklijk Besluit van 10 april 2014 (gepubliceerd op 15 mei 2014) en wordt aangeduid als de "phased in"-berekening. De maatregelen die van invloed zijn op het CET 1-kapitaal eindigden op 31 december 2017, bovendien heeft Belfius Bank geen Tier 2 kapitaalinstrumenten meer die onderworpen zijn aan de overgangsmaatregelen van toepassing tot 31 december 2021. Zonder deze overgangsmaatregelen op CET 1-kapitaal, gereglementeerd eigen vermogen en reglementaire risicoposten worden de berekeningen niet langer aangeduid als "phased in" of "fully loaded".

De toezichthouder heeft aan Belfius toelating verleend om artikel 49 van CRR IV toe te passen en aldus de door Belfius Bank aangehouden eigenvermogensinstrumenten van Belfius Insurance, op te nemen in de totale reglementaire risicoposten met een weging aan 370% (het zogeheten "Deens compromis").

Naast de verplichtingen en werkwijzen opgelegd door de CRR/CRD IV wetgevingen, wordt Belfius beschouwd als een financieel conglomeraat met belangrijke bank- en verzekeringsactiviteiten, dat moet voldoen aan de richtlijn betreffende financiële conglomeraten (Financial Conglomerate Directive) (FICO 2002/87/EC). Als gevolg hiervan is Belfius onderworpen aan specifieke bijkomende rapporteringsverplichtingen bestaande uit de financiële rekeningen, het reglementair eigen vermogen, de risicoconcentratie en de hefboomratio die naar de toezichthouder worden verstuurd. Deze berekeningen en rapporteringen worden uitgevoerd op het geconsolideerde niveau van de bank- en verzekeringsgroep.

Eind 2018 voldoet Belfius ook aan alle gestelde vereisten vanuit het oogpunt van een financieel conglomeraat .

2. Impact van IFRS 9 voor de solvabiliteitsratio's op geconsolideerd niveau

De implementatie van IFRS 9 sinds 1 januari 2018 (DIA, Date of Initial Application) heeft een impact op de solvabiliteitsratio's van Belfius. Het reglementair kapitaal wordt beïnvloed aangezien de impact van de eerste toepassing van IFRS 9 wordt opgenomen in de ingehouden winsten en in de component "winsten en verliezen die niet worden opgenomen in de resultatenrekening". Bovendien kan er ook enige impact worden vastgesteld op de reglementaire risicoposten door de impact van herclassificaties van balansposten.

We verwijzen naar de transitietabellen in toelichting 3 "Boekhoudprincipes en waarderingsregels" van het geconsolideerd jaarverslag van 2018 voor een volledige beschrijving van de verschillende impacten. Merk op dat deze tabellen de impacten van IFRS 9 weergeven in de geconsolideerde jaarrekening van Belfius Groep, terwijl voor solvabiliteitsratio's een prudentiële consolidatieperimeter van toepassing is.

Uit oogpunt van vergelijkbaarheid, hebben we een pro forma berekening van de CET 1 ratio op 1 januari 2018, DIA of IFRS 9 toegevoegd.

We kunnen de reconciliatietabel tussen het geconsolideerde eigen vermogen op 31 december 2017 naar het startpunt voor het reglementaire kern eigen vermogen op 1 januari 2018, als volgt detailleren:

Vergelijking tussen het boekhoudkundige kern eigen vermogen (geconsolideerde jaarrekening) en het startpunt voor het reglementair kern eigen vermogen

(in miljoen EUR)	
BOEKHOUDKUNDIG KERN EIGEN VERMOGEN 31/12/17	9 085
Impact IFRS 9 - Datum van eerste toepassing[1]	(291)
BOEKHOUDKUNDIG KERN EIGEN VERMOGEN 01/01/18	8 794
Omvorming van de verzekeringsgroep tot een blootstelling aan derden	(46)
Eliminatie DIA aanpassingen voor Belfius Insurance	(15)
STARTPUNT VOOR HET REGLEMENTAIR KERN EIGEN VERMOGEN 1/1/18	8 733

(1) De bovenstaande tabel is identiek aan de toelichtingen die zijn opgenomen in het jaarverslag 2017, met uitzondering van een aanpassing van uitgestelde belastingen. De wijziging had betrekking op een verfijning van de belastingtarieven die werden gebruikt om de uitgestelde belastingen te berekenen

De impact is voornamelijk gerelateerd aan de terugname van de herwaardering van de "voor verkoop beschikbare"-reserve (OCI) en van de bevroren "voor verkoop beschikbare" reserves vermits Belfius heeft geopteerd voor een "hold to collect" businessmodel voor het grootse deel van zijn schuldinstrumenten.

Dit leidt tot het volgende reglementair eigen vermogen (fully loaded):

Reglementair eigen vermogen

(in miljoen EUR)	31/12/17	01/01/18
TIER 1-KERNKAPITAAL (CET 1-KAPITAAL) FULLY LOADED	8 037	8 253
STARTPUNT VOOR HET REGLEMENTAIR KERN EIGEN VERMOGEN[1]	9 039	8 733
AFTREK TE VERWACHTEN DIVIDEND	(288)	(288)
NIET IN DE RESULTATENREKENING OPGENOMEN WINSTEN EN VERLIEZEN	(325)	195
Herwaardering pensioenregeling met een te bereiken doel	112	112
Herwaarderingsreserves van voor verkoop beschikbare effecten en bevroren reële waardeaanpassingen voor geherclassificeerde activa	(437)	83
Overige reserves	(14)	(19)
Prudentiële filter op herwaardering in de reserves van afgeleide instrumenten die als kasstroomafdekkingen worden gekwalificeerd	14	19
AFTREKPOSTEN EN PRUDENTIELE FILTERS	(389)	(387)
Uitgestelde belastingvorderingen die op toekomstige winstgevendheid berusten	0	0
Investeringen in effectiseringsposities	(23)	(23)
Waardeveranderingen van eigen kredietwaardigheid	(4)	(4)
Waardeaanpassingen ten gevolge van vereisten voor reglementaire prudente waardering	(99)	(98)
Immateriële vasta activa	(127)	(127)
Goodwill	(104)	(104)
Tekort van voorzieningen ten opzichte van verwachte verliezen voor IRB portefeuilles	(2)	(2)
Activa van pensioenplannen met vaste toezeggingen	(12)	(12)
Betalingsverplichtingen IPC	(17)	(17)
TIER 2-KAPITAAL FULLY LOADED	1 097	1 097
Tier 2-kapitaalinstrumenten	939	939
Overschot van voorzieningen ten opzichte van verwachte verliezen voor IRB portefeuilles	138	138
Aanpassing voor algemeen kredietrisico SA (standaardbenadering)	20	20
TOTAAL REGLEMENTAIR EIGEN VERMOGEN (NA WINSTVERDELING) FULLY LOADED	9 134	9 350

(1) De bovenstaande tabel is identiek aan de toelichtingen die zijn opgenomen in het jaarverslag 2017, met uitzondering van een aanpassing van uitgestelde belastingen. De wijziging had betrekking op een verfijning van de belastingtarieven die werden gebruikt om de uitgestelde belastingen te berekenen.

Het effect op de reglementaire risicoposten is tweeledig:

- een toename op de "portfolio hedge"; en
- een daling als gevolg van lagere blootstelling op bepaalde activa na herclassificatie en nieuwe waardering.

De toename van het gereglementeerd kredietrisico wordt gedeeltelijk gecompenseerd door een daling van de blootstelling voor bepaalde activa. Als het merendeel van de schuldinstrumenten worden gehouden in een "hold to collect"-business model, neemt de blootstelling, waarop de RWA is berekend, af vermits de positieve reëlewaardeherwaardering niet langer in rekening wordt genomen.

De impact kan als volgt worden samengevat:

(In miljoen EUR)	31/12/17	01/01/18
Gereglementeerde kredietrisico's[1]	39 073	39 438
Gereglementeerde marktrisico's	1 841	1 841
Gereglementeerde operationele risico's	2 932	2 932
Deens compromis	6 769	6 828
REGLEMENTAIRE RISICOPOSTEN FULLY LOADED	**50 615**	**51 039**

(1) De bovenstaande tabel is identiek aan de toelichtingen die zijn opgenomen in het jaarverslag 2017, met uitzondering van een aanpassing van uitgestelde belastingen. De wijziging had betrekking op een verfijning van de belastingtarieven die werden gebruikt om de uitgestelde belastingen te berekenen

Als zodanig, na DIA IFRS 9 zou de CET 1 ratio (pro forma 1 januari 2018) bedragen:

(in %)	31/12/17	01/01/18	Evolutie
CRR/CRD IV (FULLY LOADED)			
Tier 1-kernkapitaalratio (T1-ratio)[1]	15,9 %	16,2 %	29 bp
Tier 1-ratio (T1-ratio)[1]	15,9 %	16,2 %	29 bp
Totale kapitaalratio[1]	18,1 %	18,3 %	27 bp

(1) De bovenstaande tabel is identiek aan de toelichtingen die zijn opgenomen in het jaarverslag 2017, met uitzondering van een aanpassing van uitgestelde belastingen. De wijziging had betrekking op een verfijning van de belastingtarieven die werden gebruikt om de uitgestelde belastingen te berekenen.

3. Reglementair eigen vermogen op geconsolideerd niveau

Zoals aangegeven hierboven, wordt voor reglementaire rapporteringsdoeleinden Belfius Insurance groep niet geconsolideerd en bijgevolg worden hun activa en verplichtingen beschouwd als een blootstelling aan derden. Bijgevolg verschillen het kern eigen vermogen en het geconsolideerde nettoresultaat gerapporteerd in de geconsolideerde jaarrekening van datgene dat gerapporteerd wordt in de prudentiële rapportering en gebruikt wordt voor het reglementair kern eigen vermogen.

Opnieuw, uit oogpunt van vergelijkbaarheid, heeft Belfius de pro forma berekeningen toegevoegd van het reglementair eigen vermogen op 1 januari 2018, DIA van IFRS 9.

(in miljoen EUR)	01/01/18	31/12/18
BOEKHOUDKUNDIG KERN EIGEN VERMOGEN	8 794	9 055
Omvorming van de verzekeringsgroep tot een blootstelling aan derden	(46)	(178)
Eliminatie FTA aanpassingen voor Belfius Insurance	(15)	0
STARTPUNT VOOR HET REGLEMENTAIR KERN EIGEN VERMOGEN	**8 733**	**8 877**

Eind 2018 bedroeg het startpunt van het reglementair eigen vermogen 8 877 miljoen EUR, een stijging van 144 miljoen EUR afkomstig van het nettoresultaat van 541 miljoen EUR van 2018 verminderd met het dividend van 288 miljoen EUR over het volledige jaar resultaat 2017 dat werd uitbetaald in april 2018, het interimdividend uitbetaald in augustus 2018 van 100 miljoen EUR over het volledige jaar resultaat 2018 en de AT1 intrest betalingen van 9 miljoen EUR tijdens 2018 (beschouwd als dividend onder IFRS).

Noteer dat het nettoresultaat (541 miljoen EUR) verschilt van het geconsolideerde nettoresultaat (649 miljoen EUR) door de prudentiële consolidatieperimeter, zoals hierboven beschreven. Zie hieronder de details van de perimeterwijzigingen:

(in miljoen EUR)	31/12/17 IAS 39	31/12/18 IFRS 9
GECONSOLIDEERD NETTORESULTAAT	606	649
Eliminatie van Belfius Insurance	(171)	(204)
Wijzigingen in perimeter		
dividend (Belfius Insurance)	120	120
overige	5	(24)
PRUDENTIEEL RESULTAAT	**560**	**541**

In de berekeningen van het reglementair eigen vermogen volgens de CRR/CRD IV-wetgevingen, past Belfius de "fully loaded" berekening toe vanaf 1 januari 2018. De overgangsmaatregelen op het CET 1-kapitaal eindigden op 31december 2017, bovendien heeft Belfius Bank geen Tier 2 instrumenten meer die onderworpen zijn aan de overgangsmaatregelen toepasbaar tot 31 december 2021. De berekening wordt niet meer benoemd als "phased in" of " fully loaded".

Reglementair eigen vermogen

(in miljoen EUR)	01/01/18	31/12/18
TIER 1 KERNKAPITAAL (CET 1-KAPITAAL)	8 253	8 329
STARTPUNT VOOR HET REGLEMENTAIR KERN EIGEN VERMOGEN	8 733	8 877
AFTREK TE VERWACHTEN DIVIDEND	(288)	(266)
NIET IN DE RESULTATENREKENING OPGENOMEN WINSTEN EN VERLIEZEN	195	99
Herwaardering pensioenregeling met een te bereiken doel	112	39
Reële waarde van portefeuilles gewaardeerd tegen reële waarde via overige onderdelen van het totaalresultaat	83	60
Overige reserves	(19)	14
Prudentiële filter op herwaardering in de reserves van afgeleide instrumenten die als kasstroomafdekkingen worden gekwalificeerd	19	(14)
AFTREKPOSTEN EN PRUDENTIËLE FILTERS	(387)	(380)
Uitgestelde belastingvorderingen die op toekomstige winstgevendheid berusten	0	(1)
Investeringen in effectiseringsposities	(23)	(21)
Waardeveranderingen van eigen kredietwaardigheid	(4)	(5)
Waardeaanpassingen ten gevolge van vereisten voor reglementaire prudente waardering	(98)	(92)
Immateriële vasta activa	(127)	(139)
Goodwill	(104)	(104)
Tekort van voorzieningen ten opzichte van verwachte verliezen voor IRB portefeuilles	(2)	(2)
Activa van pensioenplannen met vaste toezeggingen	(12)	0
Betalingsverplichtingen IPC	(17)	(18)
TIER 1 KAPITAAL	8 253	8 826
Aanvullend Tier 1 kapitaalinstrumenten	0	497
TIER 2 KAPITAAL	1 097	1 404
Tier 2 kapitaalinstrumenten	939	1 120
Overschot van voorzieningen ten opzichte van verwachte verliezen voor IRB portefeuilles	138	172
Aanpassing voor algemeen kredietrisico SA (standaardbenadering)	20	112
TOTAAL REGLEMENTAIR EIGEN VERMOGEN (NA WINSTVERDELING)	9 350	10 230

Het CET 1-kapitaal bedroeg 8 329 miljoen EUR tegenover 8 253 miljoen EUR op 1 januari 2018. De stijging in CET 1 kapitaal met 76 miljoen EUR is voornamelijk het gevolg van het reglementaire nettoresultaat, niettegenstaande de correctie voor het te verwachten dividend van 266 miljoen EUR en de daling van de "niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen".

De aftrek voor het te verwachten dividend van 266 miljoen EUR in 2018 is een reglementaire aanpassing van het niet-uitgekeerd reglementair nettoresultaat, wat niet in aanmerking komt voor CET 1-kapitaal. Dit bedrag bestaat uit:

- een berekening van het te verwachten dividend voor de gewone aandeelhouders gebaseerd op een uitbetalingsratio van 57% (overeenkomend met de uitbetalingsratio die is toegepast om de dividenden van 2018 te berekenen) vermenigvuldigd met het geconsolideerd nettoresultaat verminderd met de volledige coupon-kost na belasting (die boekhoudkundig behandeld wordt als dividend) op het AT1 instrument, verminderd met het 1H 2018 interimdividend van 100 miljoen EUR dat uitbetaald werd in 3Q 2018 (noteer: boekhoudkundig reeds afgetrokken van overgedragen winsten en verliezen); en
- de resterende coupon-kost op het AT1 kapitaalinstrument na belastingen (die boekhoudkundig behandeld wordt als dividend) sinds de laatste coupondatum, die nog niet is uitbetaald aan AT1 houders (m.a.w. 2,7 miljoen EUR, wat boekhoudkundig niet afgetrokken wordt van het eigen vermogen, voor de periode tussen 16 oktober en 31 december 2018).

Op 1 januari 2018 werd een aftrek van een verwacht resterend dividend van 288 miljoen EUR over het volledige jaar 2017 geboekt (75 miljoen EUR was al betaald als interimdividend op 3Q 2017).

(in miljoen EUR)	
Geconsolideerd nettoresultaat 2018	649,0
Correctie voor AT1 coupon voor 2018, na belasting	(11,7)
Uitbetalingsratio (2018)	56,96%
TE VERWACHTEN DIVIDEND VOOR GEWONE AANDELEN	363,0
Interim dividend betaald in 3Q 2018	(100,0)
RESTEREND TE VERWACHTEN DIVIDEND VOOR GEWONE AANDELEN	263,0
RESTERENDE COUPON VOOR AT1 HOUDERS VOOR 2018	2,7
TOTAAL TE VERWACHTEN DIVIDENDEN AF TE TREKKEN VAN DE NIET UITGEKEERDE WINST	265,7

Ook kan een afname genoteerd worden van de "niet in resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen" van 96 miljoen EUR door de herwaardering van pensioenregelingen met een te bereiken doel als gevolg van het negatieve rendement op fondsbeleggingen en de herwaardering van een pensioenplan, waarbij Belfius niet meer geïnformeerd wordt over de reële waarde van de onderliggende activaportefeuille van zijn gekantonneerd fonds (zie het hoofdstuk "belangrijke geschillen" voor meer informatie) en door de daling van de reële waarde van de schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via overige onderdelen van het totaalresultaat tengevolge van de verkoop van Italiaanse obligaties.

De aftrekposten en prudentiële filters blijven stabiel.

Het Tier 1-kapitaal is niet langer gelijk aan het CET 1-kapitaal en bedraagt 8 826 miljoen EUR, vergeleken met 8 253 miljoen EUR op 1 januari 2018, tengevolge van de uitgifte van een aanvullend Tier 1 kapitaalinstrument van 500 miljoen EUR (nominale waarde) in februari 2018.

Het Tier 2-kapitaal steeg van 1 097 miljoen EUR naar 1 404 miljoen EUR. Deze stijging vloeit voornamelijk voort uit

- de nieuwe uitgifte van 200 miljoen EUR (nomniale waarde) in het eerste kwartaal van 2018,
- een groter overschot van voorzieningen ten opzichte van te verwachten verliezen (34 miljoen EUR) en
- de stijging van 92 miljoen EUR in de aanpassing voor algemeen kredietrisico SA (standaardbenadering).

Gelieve ook op te merken dat de Raad van Bestuur van de Europese Centrale Bank (ECB) heeft beslist om Belfius de toelating te verlenen om in de eerste jaarhelft van 2018 de call uit te oefenen voor drie Tier 2-kapitaalinstrumenten voor een bedrag van 191 miljoen EUR (waarde op 31 december 2017), als gevolg hiervan heeft Belfius geen Tier 2-instrumenten meer die onder de overgangsmaatregelen vallen.

Eind 2018 bedroeg het totaal reglementair eigen vermogen 10 230 miljoen EUR, vergeleken met 9 350 miljoen EUR op 1 januari 2018.

4. Reglementaire risicoposten op geconsolideerd niveau

De reglementaire risicoposten omvatten risicogewogen activa voor kredietrisico met inbegrip van tegenpartijen kredietrisico, CVA risico, marktrisico en operationeel risico. Elk van die risico's wordt omschreven in het hoofdstuk "Risicobeheer" van dit jaarverslag. Daarnaast zijn er ook de risico-gewogen activa die voortvloeien uit het Deens Compromis ("Danish Compromise"), waarbij de aangehouden kapitaalinstrumenten uitgegeven door Belfius Insurance opgenomen worden in de totale risicoposten met een weging aan 370%.

(In miljoen EUR)	01/01/18	31/12/18	Evolutie
Gereglementeerde kredietrisico's	37 499	38 931	+1 432
Gereglementeerde CVA risico's	1 939	1 606	-333
Gereglementeerde marktrisico's	1 841	1 801	-40
Gereglementeerde operationele risico's	2 932	2 975	+43
Deens compromis	6 828	6 751	-77
REGLEMENTAIRE RISICOPOSTEN	51 039	52 065	+1 026

Eind 2018 kwamen de reglementaire risicoposten van Belfius uit op 52 065 miljoen EUR, een stijging met 1 026 miljoen EUR vergeleken met 51 039 miljoen EUR op 1 januari 2018.

De gereglementeerde kredietrisico's met inbegrip van tegenpartijen kredietrisico stegen met 1 432 miljoen EUR tot 38 931 miljoen EUR. Daarnaast verhoogden de produktie van nieuwe leningen (voornamelijk in woonkredieten, business en corporate banking) evenals een strikter reglementair kader (zoals de nieuwe NBB macroeconomische maatregelen voor woonkredieten) eveneens de gereglementeerde kredietrisico's verder. Deze verhoging is deels gecompenseerd geweest door beleids acties (voornamelijk de verkoop van Italiaanse obligaties in het eerste trimester van 2018, vermindering van afgeleide produkten en model verbeteringen).

De reglementaire CVA post verminderde met 333 miljoen EUR ten gevolge van de vermindering van de positie in afgeleide produkten en de vermindering / het op vervaldag komen van de ex-legacy positie.

De gereglementeerde marktrisico's bleven stabiel (-40 miljoen EUR). De verhoging ten gevolge van de rentevoet bewegingen en de verhoogde financiële marktactiviteiten in lange termijn renteproducten werd gecompenseerd door methodologische verbeteringen gelinkt aan de toepassing van de standaard berekening van de RWA.

De gereglementeerde operationele risico's bleven stabiel (+43 miljoen EUR).

.

De reglementaire risicoposten voor het Deens compromis bleven stabiel op 6 751 miljoen EUR.

5. Solvabiliteitsratio's voor Belfius Bank op geconsolideerd niveau

Eind 2018 kwam de CET 1-ratio uit op 16,0%, een daling van 17 basispunten vergeleken met 1 januari 2018. Noteer dat deze CET 1-ratio rekening houdt met een prudentiële aftrek van een te verwachten dividend van 266 miljoen EUR.

De daling van de CET 1-ratio is het gevolg van positieve effecten in het CET 1-kapitaal (+15 basispunten) gecompenseerd door negatieve effecten in de totale risicoposten (-32 basispunten). We verwijzen naar bovenstaande verklaringen voor verdere informatie.

Op het einde van 2018, was de Tier 1-kapitaalratio 17,0%, een stijging van 78 bp vergeleken met 1 januari 2018. Deze stijging is afkomstig van de uitgifte van het aanvullende Tier 1 kapitaalinstrument met een nominale waarde van 500 miljoen EUR in februari 2018.

De totale kapitaalratio kwam uit op 19,6%, wat een stijging betekent met 133 basispunten vergeleken met begin 2018.

(in %)	01/01/18	31/12/18
CRR/CRD IV		
Tier 1-kernkapitaalratio (CET 1-ratio)	16,2 %	16,0 %
Tier 1-ratio (T1-ratio)	16,2 %	17,0 %
Totale kapitaalratio	18,3 %	19,6 %

Het toepassen van het Deens Compromis ("Danish Compromise"), in vergelijking met de toepassing van de aftrekregel voor kapitaalinstrumenten van Belfius Insurance (eigen vermogen afgetrokken van CET 1-kapitaal en achtergestelde schuldinstrumenten afgetrokken van Tier 2-kapitaal), heeft de volgende effecten: het gebruik van de aftrekregel (fully loaded) zou als resultaat hebben een toename van 53 basispunten op de CET 1-ratio en een afname van 20 basispunten van de totale kapitaalratio.

6. Solvabiliteitsratio's voor Belfius Bank op statutair niveau

Eind 2018 bedraagt de CET 1-ratio op Belfius Bank statutair niveau (vóór opname van het statutair nettoresultaat van 480 miljoen EUR) 15,7%.

Op het einde van 2018 bedroegen de beschikbare uitkeerbare posten op statutair niveau 3 598 miljoen EUR.

7. Hefboomratio's voor Belfius Bank op geconsolideerd niveau

In december 2010 heeft het Basel Committee on Banking Supervision (BCBS) richtlijnen gepubliceerd om de berekening van de hefboomratio uit te voeren als een niet-risico gebaseerde maatstaf die hoofdzakelijk bedoeld is om de omvang van de bankbalans te begrenzen en bijgevolg het overmatig gebruik van hefboomfinanciering aan banden te leggen.

De hefboomratio wordt bepaald als verhouding van het Tier 1-kapitaal (teller) tot een maatstaf voor totale risicoblootstelling (noemer), berekend als het balanstotaal van de activa met correcties op afgeleide instrumenten, effectenfinancieringstransacties, de toevoeging van bepaalde buitenbalansposten en rekening houdend met de prudentiële correcties afgetrokken van de teller.

Hoewel openbaarmaking sinds 2015 vereist is, zal de hefboom ratio-vereiste bindend worden wanneer CRR 2, waarvan de stemming in het Europees parlement en de publicatie in het officiële Tijdschrift worden verwacht in de eerste helft van 2019, van toepassing wordt. Het ontwerp CRR 2 integreert momenteel de hefboomratio in de Pijler 1-vereiste en stelt het minimumvereiste niveau gelijk aan 3%.

Teneinde consistent te zijn met de berekening van het reglementair eigen vermogen (teller), wordt voor de berekening van de totale risicoblootstelling (noemer) de prudentiële consolidatieperimeter gebruikt, dit betekent voor Belfius zonder consolidatie van de groep Belfius Insurance.

Merk op dat de berekening van Tier 1-kapitaal, de blootstelling aan hefboomratio en de hefboomratio worden gepresenteerd als vergelijking tussen 31 december 2017 en 31 december 2018. De blootstelling aan de hefboomratio is niet herberekend voor de impact van eerste toepassing van IFRS 9.

(in miljoen EUR)[1]	31/12/17	31/12/18
TIER 1 KAPITAAL	8 037	8 826
Totaal activa	167 959	164 165
Omvorming van de verzekeringsgroep tot een blootstelling aan derden	(19 098)	(17 400)
Aanpassing voor afgeleide instrumenten	(21 670)	(17 649)
Aanpassing voor securities financing transactions	3 729	3 683
Aanpassing voor prudentiële correcties in de kapitaalberekening	(268)	(266)
Buitenbalansblootstellingen	14 959	15 782
TOTALE RISICOBLOOTSTELLING	145 611	148 315
HEFBOOMRATIO	5,5 %	6,0 %

(1) Niet geauditeerd.

Eind 2018 kwam de hefboomratio - gebaseerd op de huidige CRR/CRD IV wetgeving - uit op 6,0%, wat een stijging van 43 basispunten vertegenwoordigt vergeleken met eind 2017.

Deze stijging is afkomstig van de positieve effecten (+54 basispunten) van het hogere Tier 1-kapitaal (zie hierboven), gedeeltelijk gecompenseerd door de negatieve effecten (-11 basispunten) van de hogere totale risicoblootstelling grotendeels te wijten aan de daling van de blootstellingswaarde van derivaten ten gevolge van compressiediensten op de derivatenmarkt en aan marktevoluties en een toename in de blootstelling van andere activa grotendeels afkomstig van hogere volumes van leningen aan klanten gewaardeerd tegen aanschaffingswaarde.

8. Impact van de komende reglementaire hervormingen

In de komende jaren worden nog een aantal reglementaire hervormingen verwacht met een impact op de financiële positie van de banken.

8.1. EU Bank Hervorming

Op 4 December 2018 bekrachtigde de Raad het resultaat van de onderhandelingen met het Europees Parlement omtrent een aantal sleutelrisico-reducerende maatregelen van het Bank Hervormingsprogramma. De stemming in het parlement en de publicatie in het Officiële Tijdschrift worden nu verwacht in de eerste helft van 2019.

De risico-reducerende maatregelen (BRRD 2 - SRMR 2 - CRR 2 - CRD 5) bevatten onder andere:

- een bindende hefboomratio en een hogere hefboomratio voor de banken die als G-SIBs en O-SII worden beschouwd;
- een bindende NSFR-ratio (Net Stable Funding Ratio);
- een nieuwe meetmethode voor het tegenpartij-kredietrisico (SA-CCR);
- een bredere toepassing van de ondersteuningsfactor voor kmo's;
- een rapporteringsvereiste aan de toezichthouder onder een herzien marktrisicokader (Fundamental Review of the Trading Book);
- een versterkt kader voor het renterisico in de beleggingsportefeuille;
- een herziening van de behandeling van grote risico's;
- een uitgebreid kader met betrekking tot de minimumvereiste voor eigen middelen en in aanmerking komende passiva (MREL), inclusief een plafond voor achterstelling en sancties voor MREL-overtredingen en koppelingen met de bail-in-regels;
- ...

8.2. Basel III afronding

Het Basel-comité voor het Bankentoezicht stelde op 7 december 2017 zijn herziene kapitaalvereisten voor. Het akkoord heeft tot doel:

- voldoende robuustheid en risicogevoeligheid van de standaardbenaderingen te garanderen;
- het vertrouwen in interne modellen te herstellen door de modelrisico's te beperken (onderschatting van het risico) en de onterechte variabiliteit in de modelresultaten tussen banken te verminderen;
- het ontwerp en de kalibratie van de hefboomratio en output-floor af te ronden.

Deze hervorming, ook "afronding van Basel III" genoemd, omvat:

- een herziening van de standaardbenaderingen voor krediet- en operationeel risico en voor het kredietwaarderingsrisico;
- bijkomende beperkingen voor het gebruik van interne modellen;
- een samengevoegde floor die garandeert dat voor banken die interne modellen gebruiken, het gewogen risicovolume niet lager ligt dan 72,5% van gestandaardiseerde risicogewogen activa;
- een bijkomende vereiste voor de hefboomratio van de grootste instellingen.
- Een herziening - beëindigd in januari 2019 - van de FRTB (Fundamental Review of the Trading Book).

De herziene kapitaalnormen treden in werking vanaf 1 januari 2022, behalve de output-floor, waarvoor er een geleidelijke overgang is voorzien van 50% in 2022 en waarbij dit geleidelijk wordt opgetrokken tot 72,5% in 2027.

Het opvolgen van de veranderingen in de reglementeringen vormt een fundamenteel onderdeel van Belfius Kapitaalsplanning, risico-appetijt en -strategie

Belfius heeft de potentiële impacten van het defintieve Basel III akkoord op haar solvabiliteit geraamd. Op basis van de huidige assessments verwacht Belfius een beperkte impact en is het van mening dat zijn solvabiliteit voldoende robuust is om in normale marktomstandigheden met succes te voldoen aan de bepalingen van die nieuwe regelgeving in 2022. Deze raming is nog steeds onderhevig aan onzekerheden in verband met onder meer:

- de omzetting van internationale akkoorden in een Europees wettelijk kader (inclusief het gebruik van de nationale bevoegdheid die voorzien is in het internationale akkoord en het behoud van de huidige EU specificiteiten);
- de mogelijkheid van de macroprudentiële toezichthouder (voor Belfius is dit de NBB) om de positieve impact van diverse maatregelen die voorzien zijn in het definitieve Basel-akkoord te beperken (bv. LGD-floor voor hypothecaire kredieten); en
- het risicoprofiel en de structuur van de balans en buiten-balans van Belfius op het ogenblik dat de herziene standaarden in werking treden (2022).

BEHEER VAN HET KAPITAAL BIJ BELFIUS INSURANCE

1. Prudentieel toezicht

Belfius Insurance rapporteert elk kwartaal aan zijn toezichthouder de NBB o.m. over de solvabiliteitsmarge en de liquiditeit, zowel op geconsolideerde als op statutaire basis.

Daarnaast wordt aan de NBB in het kader van het prudentieel toezicht op systemische verzekeraars zeer gedetailleerde informatie verstrekt over onder meer de strategie, het ALM-beleid en de toereikendheid van de technische reserves.

2. Reglementair eigen vermogen

De sinds 1 januari 2016 van toepassing zijnde Solvency II regelgeving legt solvabiliteitsvereisten op die de risico's van de onderneming beter weerspiegelen en zorgt voor een toezichtsysteem dat voor alle EU-lidstaten consistent is, met de bedoeling om de klanten beter te beschermen en zo het vertrouwen in de financiële sector te herstellen.

Het eigen vermogen van Belfius Insurance wordt bepaald op basis van de principes inzake waardering en de criteria met betrekking tot in aanmerking komend eigen vermogen die zijn vastgelegd in de Solvency II-regelgeving, Richtlijn 2009/38/EU.

Het reglementair eigen vermogen van Belfius Insurance bedroeg 2 231 miljoen EUR eind december 2018. Het bestond voor 84% uit kapitaal van de hoogste kwaliteit, het Tier 1-kapitaal. Het Tier 2-kapitaal van 362 miljoen EUR omvat voornamelijk twee achtergestelde leningen verstrekt door Belfius Bank. In vergelijking met december 2017 is het reglementair eigen vermogen van Belfius Insurance gedaald met 238 miljoen EUR, gedeeltelijk ten gevolge

Belfius Insurance geconsolideerd (in miljoen EUR)	31/12/17 IAS 39	01/01/18[1] IFRS 9	31/12/18 IFRS 9
BESCHIKBAAR KAPITAAL VOOR VERWACHT DIVIDEND	2 589	2 589	2 391
Tier 1	2 060	2 060	1 859
IFRS Eigen vermogen	2 173	1 891	1 794
Waarderingsverschillen (na belastingen)	(113)	169	65
Begrensde Tier 1	170	170	170
Tier 2	358	358	362
Achtergestelde leningen	347	347	351
Overige	11	11	11
BESCHIKBAAR KAPITAAL NA VERWACHT DIVIDEND	2 469	2 469	2 231
AFR voor verwacht dividend	2 589	2 589	2 391
Verwacht dividend	(120)	(120)	(160)

(1) Op 1 januari 2018 zijn het eigen vermogen en de waarderingsverschillen gewijzigd als gevolg van de eerste toepassing van IFRS 9.

van de verhoging van het verwachte dividend van 120 miljoen EUR eind 2017 tot 160 miljoen EUR eind 2018. De daling is verder een gevolg van de marktcorrectie in de aandelenprijzen eind 2018 en de stijging van de spreads in de obligatiemarkten. Het effect van die stijging van de spreads van de obligaties werd gedeeltelijk gecompenseerd door de spread-lock die Belfius Insurance met dat doel in 2018 heeft afgesloten. De jaarlijkse update van de projectiehypotheses gebruikt bij de bepaling van de beste schatter van de technische voorzieningen zorgde voor een kleine verhoging van de technische voorzieningen in 2018 en bijgevolg een kleine daling van het reglementair eigen vermogen.

3. Solvabiliteitsvereiste

De Solvency II-kapitaalvereiste (SCR) wordt berekend op basis van de geconsolideerde activa- en passivaportefeuille van Belfius Insurance, Corona en de beleggingsentiteiten die volledig geconsolideerd zijn voor Solvency II-doeleinden.

De SCR wordt bij Belfius Insurance bepaald volgens de Standaardformule uitgeschreven in de Solvency II-richtlijn en houdt rekening met volatiliteitsaanpassing, de specifieke overgangsmaatregel voor aandelen en de beperking van het gebruik van het verliescompensatievermogen van uitgestelde belastingen zoals bepaald door de NBB.

De kapitaalvereiste voor Belfius Insurance bedroeg 1 097 miljoen EUR eind december 2018 en is dus gedaald met 30 miljoen EUR ten opzichte van eind 2017.

De vermindering is voornamelijk het gevolg van de transformatie in de levensverzekeringsactiviteitenportefeuille van tak 21 naar tak 23 producten, die gedeeltelijk gecompenseerd werd door een verdere optimalisatie van de Strategic Asset Allocation en het afnemende effect van het verliescompensatievermogen van uitgestelde belastingen. De jaarlijkse update van de projectiehypotheses gebruikt bij de bepaling van de beste schatter van de technische voorzieningen – en bijgevolg ook bij de bepaling van de kapitaalvereiste – zorgde voor een kleine verhoging van de kapitaalvereiste in 2018.

Het grootste aandeel in het vereiste kapitaal wordt nog steeds gevormd door de marktrisico's, voornamelijk omwille van het spread- en aandelenrisico. Het vereiste kapitaal voor het interestrisico is eerder beperkt, omwille van de politiek van beperkte duratie-mismatching tussen activa en passiva in de balans van Belfius Insurance.

(in miljoen EUR)	31/12/17	31/12/18
SOLVENCY II KAPITAALVEREISTE	1 128	1 097
Marktrisico	1 111	1 024
Kredietrisco	157	170
Verzekeringsrisico	603	640
Operationeel risico	97	94
Diversificatie	(491)	(511)
Verliescompensatievermogen van technische voorzieningen en uitgestelde belastingen	(350)	(318)

4. Solvabiliteitsratio's voor Belfius Insurance

De Solvency II-ratio van Belfius Insurance is gelijk aan 219% eind december 2018, vóór aftrek van het verwachte dividend, een lichte daling ten opzichte van eind december 2017. Deze daling is het gevolg van de verdere uitrol van onze strategie van kapitaalbeheer, met name het optimale gebruik van het kapitaal naar aanleiding van de transformatie van de businessmix en via het beheer van de activa met als doel de financiële opbrengsten te maximaliseren rekening houdende met de mogelijkheid om risico's te nemen in lijn met de risicobereidheid van de onderneming. De Solvency II-ratio werd ook negatief beïnvloed door de bewegingen op de financiële markten eind 2018 en het afnemende effect van het verliescompensatievermogen van uitgestelde belastingen.

Dit niveau van beschikbaar kapitaal maakt de uitkering van een verwacht dividend van 160 miljoen EUR mogelijk, terwijl de eventuele Pijler 2 solvabiliteitsvereisten toch voldoende afgedekt blijven en er ruimte blijft voor investeringen om de activiteiten verder te ontwikkelen. De Solvency II-ratio na verwacht dividend bedraagt dan 203% eind 2018.

Solvency II-ratio

(in %)	31/12/17	31/12/18
Solvency II ratio (voor dividend)	230 %	219 %
Solvency II ratio (na dividend)	219 %	203 %

Bovenop de reglementaire vereiste van 100% heeft Belfius Insurance, in de huidige marktvoorwaarden en met toepassing van de actuele wetgevingen, een minimum operationele Solvency II ratio vastgelegd van 160%, op statutair en geconsolideerd niveau.

De Solvency II-regelgeving omvat, naast de opzet van een volledig risk-framework, ook een self-assessment waarbij, rekening houdend met het strategische plan, de toekomstige kapitaalbuffers in kaart worden gebracht en een aantal sensitiviteit-analyses worden uitgevoerd. Uit die analyses blijkt dat Belfius Insurance over kapitaalmarges beschikt om schokken te kunnen opvangen, zoals bepaald wordt in de risicobereidheid die werd goedgekeurd door de raad van bestuur.

	Schok	Solvency II ratio (in %)
Basisscenario (na dividend)		203 %
Stressscenario		
Rente	-25 pb	198 %
Aandelen	-30 %	185 %
Spread	+50 pb	171 %
Vastgoed	-15 %	193 %
Volatility Adjustment	no	171 %
UFR	3 %	197 %

Zo leidt een daling van de rente met 25 bp (t.o.v. het niveau eind 2018) tot een impact van - 5pp op de Solvency II-ratio. Een beursschok van -30% op de aandelenkoersen zou een impact hebben van -18pp terwijl een daling van 15% van de vastgoedportefeuille tot een daling met -10pp van de Solvency II-ratio zou leiden. Zowel een stijging van de kredietspreads met 50 bp over de volledige obligatie- en kredietenportefeuille als het weglaten van de volatiliteitsaanpassing in de waardering van de Technische Provisies zouden leiden tot een impact van -32pp.

Merk ook op dat de vermindering van de Ultimate Forward Rate (UFR) van het huidige niveau van 4,05% tot een niveau van 3% slechts een beperkte impact van -7pp zou hebben gezien het beperkte aandeel van langetermijncontracten in de levensverzekeringsportefeuille.

INTERNE AFSTEMMING VAN HET EIGEN VERMOGEN

Belfius beschikt, zoals voorzien wordt door de vereisten van Pijler 2 van de Basel-regelgeving, over een intern systeem voor de driemaandelijkse opvolging van de voornaamste ratio's inzake de risicotolerantie ("risk appetite") en de afstemming daarvan met het beschikbaar eigen vermogen. Dit driemaandelijks rapport wordt aangevuld met een maandelijkse opvolging van de risk appetite en de sleutelratio's voor het afstemmen van het eigen vermogen.

1. Economisch eigen vermogen

Het economisch eigen vermogen wordt omschreven als de potentiële afwijking van de economische waarde van Belfius ten opzichte van de verwachte economische waarde binnen een gegeven betrouwbaarheidsinterval en een gegeven tijdshorizon. De betrouwbaarheidsdrempel (99,94%) die werd gekozen voor de scenario's met waardeverliezen, is in overeenstemming met de doelstelling voor de senior unsecured schuldrating van de Bank op een horizon van één jaar (A-rating voor 2018).

De kwantificering van het economisch eigen vermogen verloopt in drie fasen: de identificatie van de risico's (definitie en inkaartbrenging, jaarlijks herzien, in samenwerking met de diverse business lines), de meting ervan (vooral op basis van statistische methodes en/of scenario's) en de samenvoeging van de risico's op basis van een matrix die rekening houdt met de correlatie tussen de risico's.

De meeste risico's worden gekapitaliseerd op basis van de meting van het onverwachte verlies. Indien echter alternatieve beheerstechnieken (limieten, andere buffers dan kapitaal, governance enz.) beter geschikt worden bevonden om ze te omkaderen, worden bepaalde risico's niet gekapitaliseerd.

Het economisch eigen vermogen staat centraal binnen het kader van de risk appetite van Belfius en is een aanvulling op de stresstests in het kader van het Internal Capital Adequacy Assessment Process (ICAAP). Ze spelen ook een centrale rol bij het bepalen van de prijsstelling van producten en de beoordeling van de rentabiliteit van Belfius.

2. Afstemming van het economisch eigen vermogen

Het directiecomité, dat ook fungeert als Risk Appetite Committee (RAC), is verantwoordelijk voor het beheer van het niveau en de toewijzing van het eigen vermogen en is bevoegd voor alle aangelegenheden die verband houden met het economisch eigen vermogen. Het RAC analyseert onder andere de diverse modellen die betrokken zijn bij de berekening van het economisch eigen vermogen en volgt de (reglementaire en economische) ratio's, limieten en triggers op.

Het economisch eigen vermogen van Belfius kwam eind 2018 uit op 5 319 miljoen EUR (tegenover 5 792 miljoen EUR eind 2017).

In 2018 bleef de rangorde tussen de diverse risicocategorieën dezelfde als in 2017: het kredietrisico vertegenwoordigde ongeveer 47% van het economisch eigen vermogen en bleef de grootste bijdrage leveren, het marktrisico (met onder meer het rente-, het wissel- en het aandelengebonden risico) 30%, het onderschrijvingsrisico 10%, het operationeel risico 6% en de overige risico's (vervroegde terugbetaling, funding ...) 7%. In vergelijking met 2017 is het aandeel van kredietrisico verminderd (van 52% naar 47%), terwijl het marktrisico wat vermeerderde (van 28% naar 30%) Onderschrijvingsrisico, operationeel risico en andere risico's bleven stabiel.

Uitsplitsing van het economisch eigen vermogen per type van risico

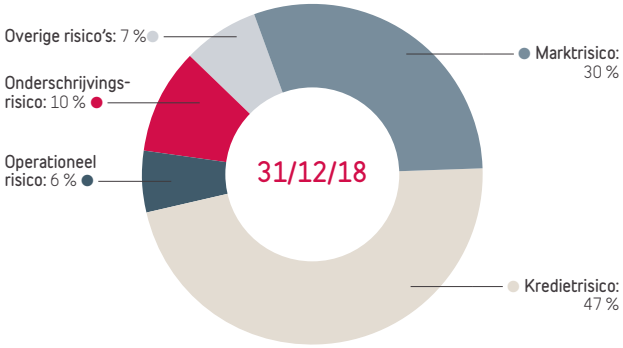

Uitsplitsing van het economisch eigen vermogen per activiteitslijn

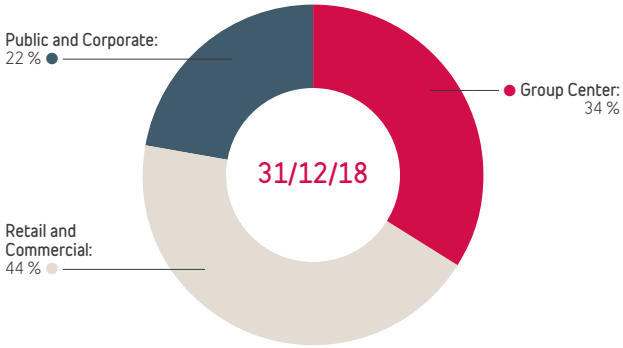

Per activiteitslijn wordt het economisch eigen vermogen als volgt verdeeld: Retail and Commercial (RC) en Public and Corporate (PC) vertegenwoordigden respectievelijk 44% (39% in 2017) en 22% (19% in 2017) van het economisch eigen vermogen van Belfius; het saldo bestond uit 34% (42% in 2017) dat werd toegewezen aan het Group Center (hoofdzakelijk met betrekking tot het algemeen balansbeheer in termen van de rente- en fundingsrisico's van Belfius, alsook inclusief de ALM- obligatieportefeuille en de obligaties, afgeleide producten en kredietgaranties in run-off).

Merk op dat de vermeerdering in toewijzing van het economisch kapitaal voor Retail & Commercial (RC) en Public & Corporate (PC) voornamelijk te wijten is aan een significante vermindering van totaal economisch kapitaal binnen Group Center kredietrisico ten gevolge van de IFRS 9-toepassing en van de de-risking van Italië.

NORMATIEF REGLEMENTAIR EIGEN VEMOGEN

Het totaal normatief reglementair eigen vermogen wordt berekend op basis van het startpunt van het reglementair kern eigen vermogen gecorrigeerd voor de aftrek van het voorziene dividend zonder enige andere aftrekpost of prudentiële filter en bedroeg 8 611 miljoen EUR eind 2018 in vergelijking met 8 751 miljoen EUR eind 2017.

Het normatief reglementair eigen vermogen van de business line wordt gekalibreerd. De business line's CET 1 ratio wordt op 13,5% gebracht, rekening houdend met de reglementaire risicoposten van het metier en enkele CET 1 kapitaal-aftrekposten toegekend aan die busines line (zeer geringe impact omdat het grootste deel van die CET 1 Kapitaal-aftrekposten aan GC worden toegekend). Het verschil met het totale normatieve reglementair eigen vermogen wordt toegewezen aan Group Center.

(in miljoen EUR)	31/12/17 IAS 39	31/12/18 IFRS 9
STARTPUNT REGLEMENTAIR KERN EIGEN VERMOGEN	9 039	8 877
Aftrek te verwachten dividend	(288)	(266)
TOTAAL NORMATIEF REGLEMENTAIR EIGEN VERMOGEN	8 751	8 611
waarvan toegewezen aan		
Retail and Commercial Banking	2 300	2 605
Public and Corporate Banking	2 235	2 408
Group Center	4 216	3 598

RISK MANAGEMENT

INLEIDING

De activiteiten van Belfius worden blootgesteld aan een aantal risico's, zoals – maar niet uitsluitend – kredietrisico's, marktrisico's, liquiditeitsrisico, operationele risico's, verzekeringsrisico's, veranderingen in de regelgeving, alsook in de macro-economische omgeving in het algemeen. Die kunnen een negatief effect hebben op de waarde van de activa of kunnen bijkomende kosten veroorzaken die boven de verwachte niveaus liggen.

De risk management governance en de cijfergegevens worden meer in detail beschreven in het risicorapport van Belfius dat beschikbaar is op *www.belfius.be*.

1. Macro-economische omgeving in 2018

De economische groei in de eurozone en in België ontgoochelde in 2018. Na pieken van respectievelijk 2,7% en 1,7% in 2017 viel het jaarlijkse groeitempo er in het vierde kwartaal van 2018 onverwacht terug tot amper 1,2% voor zowel de eurozone als België. Duitsland, Frankrijk en Italië, samen goed voor 65% van de eurozone, bleven ver onder de verwachtingen, zij het door uiteenlopende oorzaken. Hoewel die povere prestaties deels te wijten waren aan eenmalige en tijdelijke factoren, bleef een fors en snel herstel uit en wordt in 2019 evenmin veel beterschap verwacht.

De fundamenten van de Europese economie blijven nochtans solide: de werkloosheid (8,1%) daalt gestaag naar cijfers van vóór de crisis, de lonen stijgen langzaam en de kapitaaluitgaven van de ondernemingen nemen nog altijd toe. Het vertrouwen is echter sterk geslonken en wijst op een toekomstige groei van tussen 1% en 1,5%. De gegevens van de kleine, open en van haar buurlanden afhankelijke economie die België is, weerspiegelen de situatie die voor de hele eurozone geldt: de arbeidsmarkt doet het met een (geharmoniseerde) werkloosheid van gemiddeld 5,9%, een historisch laag niveau, nog altijd behoorlijk, maar het tanende ondernemersvertrouwen voorspelt een lager groeipad.

Ook de internationale omgeving werd minder ondersteunend: het wereldwijde economische momentum spatte uiteen, de credit spreads liepen op en de beursindexen maakten in het vierde kwartaal een diepe duik. Dit was vooral te wijten aan de volgende risicofactoren:

1.1. Een dreigende handelsoorlog

De VS leggen tarieven op aan de meeste van hun handelspartners, zoals Mexico, Canada, China en mogelijk ook de EU. Deze landen nemen doorgaans tegenmaatregelen. Dit dreigt te ontaarden in een wereldwijde handelsoorlog, die de internationale handel belemmert, inflatie creëert en een domper zet op investeringen, consumptie en groei.

1.2. Monetair beleid

De ECB kondigde het einde van haar quantitative easing policy aan en stopte eind 2018 met het verhogen van de geldvoorraad. Als gevolg van de economische vertraging, een stabiele, lage kerninflatie en geopolitieke risico's bleef een stijging van de lange rente echter uit. Het rendement van de Belgische 10-jarige OLO schommelde op het einde van het jaar rond 0,75%, wat lager is dan het peil van begin 2018. Ook de korte rente zal waarschijnlijk tot 2020 ruim negatief blijven.

In de VS begonnen de monetaire autoriteiten de liquiditeit te beknotten, door de geldvoorraad af te bouwen en de basisrente meermaals op te trekken. Dat creëerde spanningen in de markt en deed de vrees ontstaan dat de Federal Reserve zou overdrijven en een recessie in de hand zou werken. Als gevolg daarvan werden de beursrendementen over het jaar negatief, wat op zijn beurt tot meer volatiliteit, onzekerheid en risicoaversie leidde.

1.3. Politieke risico's

Het economisch landschap was bezaaid met politieke risico's. De neiging van overheden om zich meer te richten op binnenlandse uitdagingen ten koste van minder internationale samenwerking creëerde onzekerheid en volatiliteit in een geglobaliseerde economie. De rentespreads op Italiaans overheidspapier stegen sterk nadat de nieuwe Italiaanse regering zijn plannen formuleerde om het overheidstekort te laten oplopen tegen de afspraken van het Europese Stabiliteits- en Groeipact in. De brexitonderhandelingen over de ordelijke terugtrekking van het VK uit de EU werden niet afgerond waardoor de onzekerheid toenam over hoe het verkeer van goederen en personen tussen de EU en het VK georganiseerd zal worden. Daarnaast zijn de relaties tussen de EU en de VS danig bekoeld door de mogelijkheid dat tarieven zullen worden opgelegd op Europese exportgoederen naar de VS.

Deze tendens naar minder internationale samenwerking verhoogde de onzekerheid waardoor het vertrouwen en de investeringen afkoelden. Het creëerde zo extra kosten die handel en groei negatief beïnvloedden.

2. EU-wijde EBA Stresstest 2018

Belfius werd in 2018 onderworpen aan de EU-wijde stresstest van de European Banking Authority (EBA), in samenwerking met de Nationale Bank van België, de Europese Centrale Bank, de Europese Commissie en de European Systemic Risk Board.

De stresstest werd toegepast op 48 Europese banken (die ongeveer 70% van de totale activa van de EU-banken vertegenwoordigen) en meet hun stressbestendigheid tegen een scenario van zware financiële en economische druk op een horizon van drie jaar (2018-

Ratings van Belfius Bank op 21 maart 2019

	Stand-alone rating[1]	Long-term rating	Outlook	Short-term rating
Fitch	a-	A-	Stabiel	F2
Moody's	baa2	A2	Positief	Prime-1
Standard & Poor's	a-	A-	Stabiel	A-2

(1) Intrinsieke kredietwaardigheid

2020). De stresstest werd uitgevoerd onder de hypothese van een statische balanssituatie per december 2017 herberekend volgens IFRS 9 – en dus op basis van proformarekeningen op 01.01.2018 - en hield bijgevolg geen rekening met toekomstige businessstrategieën en managementacties[1]. Daarom is het ook geen prognose van de winst of de solvabiliteit van Belfius.

Er wordt in het kader van de stresstest 2018 geen minimum kapitaaldrempel opgelegd, maar er wordt daarentegen belangrijke informatie aangereikt voor de controle door de toezichthouder en het beoordelingsproces. De resultaten zullen de bevoegde overheden helpen inschatten in welke mate Belfius in staat is om te voldoen aan de geldende prudentiële vereisten in stressscenario's.

Het eindresultaat van de test wordt voor elke bank uitgedrukt onder de vorm van de solvabiliteit per eind 2020. Vertrekkend van een sterke CET 1 ratio van 16,2% op 01.01.2018, behaalt Belfius na toepassing van de stresstest - in het ongunstige scenario - nog steeds een solide CET 1 ratio van 13,2%.

Ook al wordt deze stresstest beschouwd als zijnde gebaseerd op een meer uitgesproken crisisscenario in vergelijking met de vorige simulaties, toch blijft de impact voor Belfius (nl. -296 bp) de kleinste sinds de eerste stresstest. De impact op de CET 1 ratio bedroeg immers -620 bp voor de stresstest van 2014 en -449 bp voor die van 2016.

De volgehouden versterking van zijn solvabiliteit en risicoprofiel heeft duidelijk bijgedragen tot die grotere weerbaarheid.

De sterke solvabiliteit en weerbaarheid van Belfius worden tevens bevestigd bij een vergelijking met de resultaten van zijn sectorgenoten. Het resultaat voor Belfius overtreft immers het Europees gemiddelde van de in totaal 48 deelnemende banken, respectievelijk gemeten naar:

- het beginpunt voor de CET 1 ratio (16,2% vs. 14,4%),
- de impact van het ongunstige stresstestscenario (-2,96% vs. -4,10%) en
- het eindresultaat voor de CET 1 ratio (13,2% vs. 10,3%).

Dit resultaat is een weerspiegeling van de sterke solvabiliteit van Belfius en van zijn nog toegenomen weerbaarheid en van de relevantie van een gedegen financieel en risicobeheer als fundament van zijn volgehouden langetermijnstrategie.

(1) Met inbegrip van die welke in 2018 werden uitgevoerd, bv. de verkoop van Italiaanse overheidsobligaties in het eerste kwartaal van 2018.

3. Ratings

Tussen 1 januari 2018 en 21 maart 2019 namen de verschillende ratingagentschappen de volgende beslissingen:

- In oktober 2018, bevestigde Standard & Poor's (S&P) de lange- en kortetermijnratings van Belfius. Terzelfdertijd verhoogde S&P ook Belfius' stand-alone credit profile (SACP) van "bbb+" naar "a"- omwille van het verbeterde kredietprofiel van de groep. In lijn met deze verbeterde visie van S&P over de intrinsieke kredietwaardigheid van Belfius verhoogde S&P de ratings met één notch voor de non preferred senior-uitgiften (NPS), achtergestelde uitgiften en hybride kapitaalinstrumenten, uitgegeven of gegarandeerd door Belfius Bank.
- In november 2018, bevestigde Fitch de lange- en kortetermijnratings van Belfius.

GOVERNANCE

Conform Art. 194 van de "Bankenwet" beheert Belfius de risico's in een op groepsniveau (Belfius Bank en Belfius Insurance) gecoördineerd en geïntegreerd risk management framework. Het is hierbij de bedoeling om te komen tot een risk management-coördinatie die de noodzakelijke samenhang verzekert, met inachtneming van de specifieke kenmerken van de entiteiten, hun verantwoordelijkheden en de wettelijke/reglementaire verplichtingen. De belangrijkste pijlers van dit risk management zijn een aangepaste risk governance-structuur, risk monitoring en besluitvormingsproces.

In de Risico-departementen van Belfius Bank en Belfius Insurance zorgen de CRO's, samen met hun respectieve Risk Executive Committees (Risk ExCom), voor een adequate integratie en samenhang met betrekking tot de gebruikte methodes, tools en risk management.

In termen van de risk governance-structuur gaat Belfius als volgt te werk:

- een vergelijkbare Committee governance en besluitvormingsproces: raad van bestuur, Risk Committee (Belfius Bank) – Risk & Underwriting Committee (Belfius Insurance), Risk ExComs Belfius Bank – Belfius Insurance, ...;
- leden van de raad van bestuur van Belfius Bank die zitting hebben in de Belfius Insurance Committees met het oog op een grotere coherentie;
- gemeenschappelijke vergaderingen van Belfius Bank Risk Committee/Belfius Insurance Risk & Underwriting Committee kunnen worden georganiseerd.

Beide entiteiten hebben een vergelijkbaar kader en aanpak inzake risk policies & guidelines:

- risk policies met de focus op risk drivers, governance en het besluitvormingsproces;
- risk policies worden beslist door het directiecomité (met de formele goedkeuring van de raad van bestuur van Belfius Insurance);
- gestuurd door het Risico-departement;
- doel is het implementeren van best practices: wederzijdse uitwisseling en implementaties.

Beide entiteiten gebruiken vergelijkbare en/of gemeenschappelijke tools waardoor er wordt gezorgd voor de noodzakelijke samenhang en coherentie, alsook voor een geïntegreerd risk management en interne controles:

- Risk Appetite Framework: gedefinieerd en gevalideerd op groepsniveau door Belfius Bank en trapsgewijs vertaald naar de dochter-ondernemingen;
- Risk Management & Control verzekerd door o.a. "Het verslag van de effectieve leiding inzake de beoordeling van de interne controle";
- ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) & Recovery Plan (Belfius Bank) en ORSA (Own Risk and Solvency Assessment - Belfius Insurance).

Meer informatie met betrekking tot de risk governance van Belfius Insurance kan men terugvinden in het jaarverslag van Belfius Insurance.

1. Risicocomités

Een performante risk governance-structuur wordt beschouwd als de hoeksteen van een gezond risicobeheer. Een robuuste set-up van risicocomités omvat effectieve communicatie en rapporteringslijnen samen met duidelijk afgebakende verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Een dergelijke structuur zorgt voor tweerichtingsverkeer met instructies op het vlak van risicobeheer, enerzijds, en feedback die het senior management in staat stelt te voldoen aan zijn verplichtingen inzake beheer en toezicht, anderzijds.

1.1. Risicocomités op strategisch niveau werkend in de schoot van het directiecomité

Er werden vier risicocomités opgericht binnen de schoot van het directiecomité die worden voorbereid door het Risico-departement en die 3 tot 4 maal per jaar samenkomen:

- Het **Risk Policy Committee (RPC)** houdt toezicht op het vastleggen en implementeren van de voornaamste beleidslijnen, procedures en methodes van de Bank op het vlak van het risicobeheer en de risicometing, en ook op de validatiestatus ervan. Haar eerste verantwoordelijkheid is te zorgen voor een risk governance die in overeenstemming is met de risicobereidheid en de strategie ("Risk Appetite Framework" of RAF) van de Bank in overeenstemming met de eisen inzake regelgeving en conform de best practices.
- Het **Risk Appetite Committee (RAC)** houdt toezicht op de risicobereidheid, de kapitaaltoereikendheid en de kapitaaltoewijzing van Belfius. Het beheert het economisch vermogen en het kader voor de stresstests, zorgt voor het afstemmen van dit kader tegen de aard en complexiteit van de risico's en de samenstelling van de business en ziet toe op de praktische implementatie ervan.
- Het **Regulatory Steering Committee** ziet toe op de hervormingsstatus van Finance en Risk bij Belfius Bank.
- Het nieuw gecreëerde **Non-Financial Risks (NFR)** comité verzekert een goed bestuurd en gecoördineerd non financial risk-kader voor een effectief beheer van de niet-financiële risico's. NFR bevat o.a. de operationele risico's (inclusief Fraude, HR, IT, IT security, business continuïteit, outsourcing, data-gerelateerde risico's, privacy, ...) maar ook reputatie-, compliance en juridische risico's.

Naast deze 4 risicocomités, rapporteren 2 functionele domeinen ook aan het directiecomité zonder een specifiek comité binnen de schoot van het directiecomité. Deze twee domeinen behandelen het kredietrisico en het risico van de financiële markten.

- Het nieuw gecreëerde (start in 2019) **Credit Risk Committee (CRC)** centraliseert, in een visie die zowel strategisch is als het volledige proces bestrijkt, alle onderwerpen met betrekking tot kredietrisico, in één comité met de aanwezigheid van de rechtstreeks betrokken leden van het directiecomité (CRO, hoofd van RCB&PCB).
- Het nieuw gecreëerde (2018) **Financial Markets Committee (CRC)** heeft als voornaamste taak het overzicht van het effectieve risicomanagement en het sturen van de activiteiten van de financiële markten. Dit bevat het nazien van bedrijfs-, risico- en winst- en verliesrapporteringen en het voorzien in een gepast risicomanagement en bestuurskader in lijn met de risicoappetijt en de bedrijfsdoelstellingen zoals vooropgesteld door het directiecomité. Het gaat 1 keer per maand door met een strikt quorum en met deelname van CRO, CFO en hoofd van PCB, als leden van het directiecomité.

1.2. Risicocomités op het tactische/operationele niveau

Het directiecomité delegeert bepaalde beslissingen aan het tactische/operationele niveau. Deze delegatie wordt beschreven in de van toepassing zijnde comité-charters. Voor materies die buiten de bevoegdheid van die delegatie vallen, verstrekt het tactische/operationele niveau informatie of formuleert het een advies aan het directiecomité, dat vervolgens beslist.

De comités die deel uitmaken van het tactische/operationele niveau zijn comités waarin het Risico-departement zetelt naast de commerciële business lines. Risicocomités die aangestuurd worden door het Risico-departement leggen de focus voornamelijk op risk appetite en methodologie. Risk/Business-comités die gezamenlijk aangestuurd worden door het Risico-departement/Business leggen de focus voornamelijk op richtlijnen, transacties en risico's op tegenpartijen. Het Risico-departement heeft in vele van deze comités een vetorecht, alsook het recht om een beslissing op een hoger niveau te laten nemen.

2. Risk appetite

De risk appetite is het niveau van risico dat een instelling bereid is te aanvaarden gelet op de verwachtingen van de voornaamste stakeholders (aandeelhouders, schuldeisers, toezichthouders, ratingbureaus, klanten, medewerkers enz.) om haar strategische en financiële doelstellingen te verwezenlijken. Die risk appetite wordt in de eerste plaats bepaald door de raad van bestuur, op voorstel van het directiecomité. Het Risico-departement bereidt de voorstellen van het directiecomité en de beslissingen van de raad van bestuur voor, en bepaalt eveneens de regels en het kader voor de uitvoering van die regels.

Op basis van een holistische benadering is de risk appetite een centraal referentiepunt om:

- de strategie en de planning te sturen;
- de prestaties in termen van groei en waardecreatie te omkaderen;
- de dagelijkse operationele en commerciële beslissingen te vergemakkelijken.

De risk appetite van Belfius is samengesteld uit een reeks van kwantitatieve elementen (Key Risk Indicators of KRI) en kwalitatieve elementen (statements) die ontworpen zijn om de risiconiveaus en -types uit te drukken die niet aanvaard worden, die getolereerd zijn en doelgericht vastgelegd zijn met het oog op het realiseren van de business-strategie. Het kwantitatieve kader bestaat uit een geheel van boekhoudratio's (gearing), reglementaire ratio's (solvabiliteit, liquiditeit), economische ratio's (economisch eigen vermogen, earnings at risk). De verschillende metrieken bestrijken een breed scala aan risico's (kredietrisico's, solvabiliteit, liquiditeit, marktrisico's, operationele risico's, concentratierisico's, ...).

Naast het kwantitatieve gedeelte zijn er kwalitatieve elementen (statements) die bestaan uit richtlijnen en die bedoeld zijn om de risico-appetijt te bepalen, maar die niet kunnen worden weergegeven aan de hand van kwantitatieve ratio's. Dat deel van het Risk Appetite Framework omvat bijvoorbeeld het frauderisico, het compliancerisico, juridische/belastingrisico's enz.

Voor elk van die ratio's worden limieten vastgelegd met verschillende zones, wat leidt tot een verschillend beheer en maatregelen in geval van schending ervan. Elk jaar worden deze limieten door de bevoegde organen gevalideerd. De Risk- en Finance-departementen zijn belast met de monitoring van die ratio's en stellen bij afwijkingen maatregelen voor aan het directiecomité om er zeker van te zijn dat de limieten worden nageleefd.

Het Risk Appetite Framework (RAF) werd geactualiseerd en goedgekeurd door de raad van bestuur in december 2018. Het geüpdatete RAF bevat nieuwe gedetailleerde kwantitatieve ratio's voor niet-financiële risico's. Er werd ook een ROE-indicator toegevoegd met concrete streefdoelen op het vlak van de winstgroei.

3. Stresstests

De stresstests zijn bedoeld om de sensitiviteit van de Bank te meten, op het vlak van verliezen, bijkomende gewogen risico's, de liquiditeitsbehoeften of de vereisten inzake het eigen vermogen, die een impact op Belfius zouden kunnen hebben onder scenario's van materiële onverwachte schokken op de financiële markten en/of in de eigen financiële situatie van Belfius.

Belfius heeft een eigen intern stresstesting-programma uitgevoerd op het financieel plan 2019-2023. De Bank heeft een reeks van alternatieve en strenge macro-economische scenario's ontwikkeld om zo te kunnen inspelen op de voornaamste kwetsbare punten van de Bank en om te simuleren hoe Belfius in die omstandigheden zou worden beïnvloed. Die verschillende stresstests meten de mogelijke afwijkingen van het "base case" Financial Plan en van de risk appetite-doelen die door het management werden vastgelegd in termen van solvabiliteit, liquiditeit en rentabiliteit. Die stresstests werden voorgelegd aan het directiecomité en aan de raad van bestuur.

4. Recovery Plan

In de tweede helft van 2018 werd een update van het Belfius Recovery Plan ingediend bij de ECB. Dat plan bevat een reeks van herstelmaatregelen die genomen zouden kunnen worden om de levensvatbaarheid van de Bank op lange termijn te herstellen in geval van een aanzienlijke verslechtering van de financiële situatie als gevolg van ernstige algemene macro-economische en/of idiosyncratische stresssituaties.

5. Resolutie

Resolutie wordt omschreven als de herstructurering van een bank binnen het Single Resolution Mechanism (SRM) uitgegeven door de Single Resolution Board (SRB), met behulp van resolutie-instrumenten. Het doel van de SRB is daarom een ordelijke resolutie van failliete banken te garanderen met een minimale impact op de reële economie en de openbare financiën van de deelnemende lidstaten en de andere landen.

Belfius, dat als een belangrijke financiële instelling in België wordt beschouwd, moet ervoor zorgen dat alle nodige informatie aan de SRB wordt verstrekt, die verantwoordelijk is voor het opstellen van een resolutieplan dat beschikbaar is in het geval van een ernstige crisis die zou leiden tot een hypothetisch faillissement van de Bank.

Het resolutieplan van Belfius bestaat dan ook uit de geïdentificeerde resolutie-instrumenten die het meest geschikt zijn om de resolutiedoeleinden op de Bank toe te passen.

IFRS 9 - METHODOLOGIE BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN OP FINANCIËLE INSTRUMENTEN

1. Inleiding

1.1. Scope

Belfius Bank en zijn dochterondernemingen boeken bijzondere waardeverliezen (Expected Credit Losses of ECL) op de volgende financiële instrumenten, die niet worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies:

- schuldinstrumenten (leningen en effecten) gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs;
- schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat;
- alle lening toezeggingen die niet werden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies;
- financiële garantiecontracten die niet gewaardeerd worden tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies;
- leasevorderingen die binnen het toepassingsgebied van IAS 17 Leaseovereenkomsten, of IFRS 16 Leaseovereenkomsten (vanaf 1/1/2019) vallen; en
- vorderingen op klanten, of contractactiva die vallen binnen het toepassingsgebied van IFRS 15.

Er worden geen bijzondere waardeverminderingen geboekt op beleggingen in eigenvermogensinstrumenten.

Belfius heeft deze scope vertaald in zijn boekhoudkundige regels via het markeren van de relevante (binnen en buiten balans) boekhoudkundige klassen waarvoor de ECL-berekening wordt uitgevoerd.

1.2. Waarderingsregels

Met uitzondering van verworven of gecreëerde financiële activa met verminderde kredietwaardigheid, moeten de ECL's worden gewaardeerd via een voorziening voor verliezen voor een bedrag gelijk aan:

- de binnen twaalf maanden te verwachten kredietverliezen, namelijk de ECL die het gevolg is van te verwachten kredietverliezen naar aanleiding van wanbetalingen (default) op het financieel instrument die mogelijk zijn binnen 12 maanden na rapporteringsdatum (Stage 1/Stadium 1); of
- de Lifetime ECL die het gevolg zijn van alle mogelijke wanbetalingen (default) gedurende de verwachte looptijd van het financieel instrument (Stage 2/Stadium 2 en Stage 3/Stadium 3).

ECL is een kansgewogen raming van kredietverliezen over de verwachte looptijd van het financieel instrument. Dit wordt uitgedrukt als de contante waarde van kastekorten, dit wil zeggen het verschil tussen de kasstromen die volgens het contract aan de entiteit verschuldigd zijn en de kasstromen die de entiteit verwacht te ontvangen. Omdat de ECL rekening houdt met het bedrag en het tijdstip van de betalingen, ontstaat er zelfs een kredietverlies wanneer de entiteit verwacht volledig te worden betaald, maar later dan contractueel overeengekomen.

Het voornaamste uitgangspunt van het ECL-model is dat het globale patroon van verslechtering of verbetering van de kredietkwaliteit van financiële instrumenten moet worden weergegeven. Het bedrag aan ECL's dat wordt geboekt als voorziening voor verliezen (12 maanden vs. verwachte looptijd) is afhankelijk van de mate van verslechtering van de kredietkwaliteit van het financiële instrument sinds haar eerste opname.

1.2.1. Verworven of gecreëerde financiële activa met verminderde kredietwaardigheid

Verworven of gecreëerde financiële activa met verminderde kredietwaardigheid worden verschillend behandeld omdat de kredietwaardigheid van de actiefwaarde reeds bij de eerste opname is gedaald.

Bij de eerste opname worden voor verworven of gecreëerde financiële activa met verminderde kredietwaardigheid geen voorzieningen voor verliezen op basis van de binnen twaalf maanden te verwachten kredietverliezen geboekt, maar worden de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen opgenomen in de berekening van de effectieve rentevoet. Het geboekte bedrag voor verliezen is niet het totaalbedrag van tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen, maar wel de veranderingen in de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen sinds de eerste opname van het financieel actief (kan negatief of positief zijn).

Voor deze (financiële) activa erkent Belfius alle wijzigingen in de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen als een voorziening voor verliezen met opname van wijzigingen in winst of verlies.

1.2.2. Het niet langer opnemen en wijzigen van financiële activa

Een wijziging van een financieel actief komt voor wanneer de contractuele voorwaarden van kasstromen heronderhandeld of herzien worden in de periode van eerste opname tot de vervaldag van het financieel instrument en, in het geval van een financieel actief, gebaseerd is op de aard van de transactie. Een wijziging beïnvloedt het bedrag en/of de timing van de contractuele kasstromen hetzij onmiddellijk, hetzij op een latere datum.

Wanneer een financieel actief niet langer wordt opgenomen in de balans wordt dit gevolgd door de opname van een nieuw financieel instrument in de balans, die bijgevolg het gewone proces qua waardevermindering en Staging zal volgen.

1.2.3. Afboekingen van financiële instrumenten (write off)

Belfius onderschrijft het belang van het tijdig afboeken van oninbare leningen.

Het automatisch en systematisch afboeken van dossiers met een default status na verloop van een bepaalde termijn houdt echter, rekening houdend met de Belgische wetgeving, een aantal risico's in zowel op juridisch, boekhoudkundig als fiscaal vlak.

Om die reden doet Belfius enkel afboekingen in de volgende gevallen:

- schuldkwijtschelding;
- de verkoop van de vordering;
- de beëindiging van de insolventieprocedure, of de ontvangst van een schriftelijke verklaring waaruit blijkt dat er geen recuperaties meer te verwachten zijn; Faillissementscuratoren of andere insolventiefunctionarissen, zoals vereffenaars, worden door Belfius aangemoedigd om de insolventieprocedures zo snel mogelijk te beëindigen, of op zijn minst, om aan Belfius onverwijld een attest van "oninbaarheid" te bezorgen, zodra het duidelijk is dat er geen recuperaties meer worden verwacht;
- er is een objectief bewijs dat het dossier oninbaar is, en daarom beslist het Stage 3 Impairment Comité van Belfius - op basis van een individuele beoordeling en alleen in een beperkt aantal uitzonderlijke gevallen - om geen actieve recuperatie- en/of invorderingsstrategie meer na te streven.

2. Kredietrisicoprincipes

Tijdens de financiële crisis in 2008 werd de vertraagde boeking van kredietverliezen op leningen (en andere financiële instrumenten) als een zwak punt in de toenmalige boekhoudnormen aangemerkt. Dit was voornamelijk te wijten aan het feit dat de vereisten voor bijzondere waardeverminderingen onder IAS 39 gebaseerd waren op een "incurred loss model" wat inhoudt dat er geen bijzondere waardevermindering wordt geboekt tot er zich daadwerkelijk een kredietverlies heeft voorgedaan. Dit laat echter toe om verliezen uit te stellen, en daarom werden de vereisten voor bijzondere waardevermindering in de nieuwe boekhoudnorm IFRS 9 gebaseerd op een "expected credit loss model". Volgens dit model moet een entiteit ten allen tijde een ECL boeken, en het bedrag van de ECL op elke rapporteringsdatum updaten om veranderingen in het risico weer te geven.

Belfius' berekening van de bijzondere waardeverminderingen volgens IFRS 9 is gebaseerd op een tweestappenmodel. Ten eerste, de bepaling van de gepaste Stadia/Stages per kredietrisicoblootstelling ("staging") en ten tweede, de berekening van het verwachte verlies per kredietrisicoblootstelling.

De methodologie die voor beide stappen werd ontwikkeld teneinde IFRS 9-conforme parameters te verkrijgen, is gebaseerd op de bestaande Risk Architecture- en Basel-processen, -methodologieën en -modellen, waaraan de nodige aanpassingen werden aangebracht. De fundamentele wijzigingen ten opzichte van de Basel-modellen hebben betrekking op andere tijdshorizonten en op een PIT-benadering (point-in time) op basis van toekomstgerichte macro-economische informatie, in plaats van een through-the-cycle (TTC) benadering (voor PD) of een benadering (voor LGD) met een "downturn" kalibratie.

2.1. Basel Interne Rating Systemen

De interne rating-systemen die Belfius gebruikt in het prudentieel kader werden ontwikkeld om deze drie Basel-parameters te evalueren: de kans op wanbetaling (Probability of Default - PD), het verlies bij wanbetaling (Loss Given Default - LGD) en de kredietomzettingsfactor (Credit Conversion Factor - CCF). Voor elk type van tegenpartij in de geavanceerde methode werd een set van twee modellen ontwikkeld: één voor PD en één voor LGD. Voor de CCF-parameter maakt Belfius een onderscheid tussen retail- en niet-retailtegenpartijen: voor retailtegenpartijen wordt een geavanceerd model toegepast, voor niet-retailtegenpartijen worden de reglementaire waarden toegepast

De PD-modellen ramen de kans dat er binnen het jaar een wanbetaling (default) zal zijn op basis van een through-the-cycle[1] (TTC)-benadering. Elk model heeft een eigen ratingschaal en elke rating op deze schaal komt overeen met een kans op wanbetaling (default) die wordt gebruikt voor reglementaire- en rapporteringsdoeleinden. De overeenstemming tussen rating en PD voor elke schaal wordt bepaald tijdens het kalibreringsproces in het kader van de ontwikkeling van het model, en wordt tijdens de jaarlijkse backtesting indien nodig herzien en aangepast. Aan elke schaal worden bovendien twee "default"-klassen (D1 en D2) toegevoegd.

Voor niet-retail ramen de LGD-modellen het uiteindelijk geleden verlies op een in gebreke blijvende partij vooraleer rekening te houden met eventuele riscobeperkende maatregelen. Deze niet-afgedekte LGD hangt af van diverse factoren zoals het producttype, het niveau van achterstelling of de rating van de tegenpartij. De granulariteit of fijnmazigheid van de raming is afhankelijk van de kwantiteit en de kwaliteit van de beschikbare gegevens. Voor retail wordt de LGD voornamelijk bepaald per producttype op basis van een opgestart recuperatieproces ("workout recoveries").

CCF-modellen ramen het deel van de buitenbalansverplichtingen dat zal worden opgenomen bij het in gebreke blijven van een tegenpartij. De regelgeving staat het gebruik van CCF-modellen alleen toe wanneer de CCF onder de Foundation Approach niet gelijk is aan 100% (zoals bijvoorbeeld het geval is voor kredietsubstituten). De CCF-granulariteit is ook afhankelijk van de beschikbaarheid van gegevens.

Interne ramingen van Basel-parameters worden bij Belfius Bank algemeen gebruikt. Ze worden gebruikt voor de berekening van de reglementaire, risicogewogen blootstellingsbedragen, maar ook in het besluitvormingsproces, bij het beheer en de monitoring van kredietrisico's, de bepaling van de interne limieten, de provisioneringsmethodologie en de prijszetting

2.2. Omzetting van Basel-parameters naar IFRS 9-parameters

De Basel-modellen dienen als startpunt voor de IFRS 9-parameters. Dat is mogelijk omdat dezelfde definitie van wanbetaling (default) wordt gebruikt.

Om point-in-time PD's te berekenen, baseren we ons op Through-the-Cycle[1] PD's, het verwachte gedrag qua ratingmigratie en de macro-economische informatie die gemeenschappelijk is voor een hele portefeuille. Twee tegenpartijen met dezelfde rating binnen hetzelfde model zullen bijgevolg dezelfde point-in-time PD-termijnstructuur hebben. Een meer granulaire benadering kan worden

(1) We wijzen erop dat een ratingsysteem dat relatief constant blijft in verschillende economische omstandigheden een "Through-the-Cycle (TCC)"-ratingsysteem is, terwijl een ratingsysteem dat van periode tot periode verschilt, een "Point-in-Time (PIT)"-ratingsysteem is.

toegevoegd via het maken van inschattingen buiten het model. Voor segmenten wiens reglementair kapitaal wordt berekend via de standaardbenadering, wordt een mapping op basis van het Basel-model gedefinieerd.

LGD is een raming van het verlies in geval van wanbetaling (default). Het is gebaseerd op het verschil tussen de verschuldigde contractuele kasstromen en de kasstromen die de kredietverstrekker verwacht te ontvangen, rekening houdend met de kasstromen uit eventuele zakelijke zekerheden. De LGD-modellen gebruiken verklarende variabelen die activaklasse- en productspecifiek zijn. Terwijl de LGD-kalibratie in een Basel-context rekening houdt met een economische recessie, worden voor IFRS 9 de beste ramingen toegepast. Deze parameters worden berekend gebruik makend van de meest recente workout-observaties en van prognoses omtrent de toekomstige waarde van zakelijke zekerheden.

EAD (Exposure at default) is een raming van de kredietrisicoblootstelling op een toekomstige datum van wanbetaling (default), rekening houdend met verwachte veranderingen in de kredietrisicoblootstelling na de rapporteringsdatum, inclusief terugbetalingen van hoofdsom en rente, en verwachte trekkingen in het kader van toegezegde faciliteiten. De Belfius-benadering voor EAD weerspiegelt de verwachte veranderingen in het openstaande saldo gedurende de looptijd van de kredietrisicoblootstelling, die worden toegestaan door de huidige contractuele voorwaarden, zoals afschrijvingsprofielen, vervroegde terugbetaling, veranderingen in het gebruik van onbenutte kredietlijnen en risicobeperkende maatregelen die vóór de wanbetaling (default) werden genomen. Belfius maakt gebruik van EAD-modellen die de kenmerken van de portefeuilles weerspiegelen.

2.3. Rating en PD bij aanvang

Om de bepaling van de Staging in de Belfius-methodologie te ondersteunen, werd een belangrijke inspanning geleverd om de ratings - of de inschatting van deze rating naar best vermogen - bij aanvang van elk contract te bepalen.

De ratings die als uitgangspunt worden gebruikt, zijn de historisch beschikbare Basel-ratings of de beste inschattingen hiervan. Om die ratings te koppelen aan een IFRS 9-conforme point-in-time PD, werd een retrospectieve visie op de economische prestaties in elk aanvangsjaar geïntegreerd. Deze visie houdt rekening met de beschikbaarheid van historische gegevens en de materialiteit van de kredietrisicoblootstellingen Deze transformatie wordt in 2 stappen uitgevoerd:

- Stap 1: analyse van de evolutie van drie variabelen[1] die voorkomen in de stresstest-modellen onder pijler II tussen 1995 en 2015, en waarbij elk jaar een kwalificatie "Goed, Gemiddeld of Slecht" krijgt;
- Stap 2: op basis van de bovengenoemde kwalificatie wordt vervolgens de point-in-Time PD's gesimuleerd op een datum in het verleden. Voor gemiddelde jaren worden ze berekend zoals beschreven in sectie 2.2 door gebruik te maken van Through-the-Cycle-parameters. Voor slechte jaren worden de resulterende PD's naar boven gecorrigeerd en voor goede jaren worden ze naar beneden gecorrigeerd.

Vanaf 2016 worden voor alle nieuwe contracten de reële point-in-time PD's opgeslagen als PD bij aanvang.

2.4. Integratie van toekomstgerichte informatie

Binnen Belfius is een panel van experts verantwoordelijk voor het definiëren van de verschillende macro-economische scenario's, met integratie van toekomstgerichte informatie. Deze scenario's bouwen voort op informatie verstrekt door de hoofdeconoom van Belfius, die externe en interne informatie gebruikt om een "Neutraal" toekomstscenario te definiëren bestaande uit relevante economische variabelen, samen met een representatieve waaier aan andere mogelijke voorspellingsscenario's. De gebruikte externe informatie bestaat uit economische gegevens en prognoses die overheidsinstanties en monetaire autoriteiten publiceren.

Belfius kent graden van waarschijnlijkheid toe aan de geïdentificeerde voorspellingsscenario's. Het basisscenario is het meest waarschijnlijke resultaat en bestaat uit informatie die Belfius gebruikt voor strategische planning en budgettering. Belfius heeft voor elke portefeuille financiële instrumenten de belangrijkste oorzaken van kredietrisico's en kredietverliezen geïdentificeerd en gedocumenteerd, en heeft aan de hand van een statistische analyse van historische gegevens de relaties tussen macro-economische variabelen en kredietrisico's en -verliezen geraamd. Belfius heeft noch wijzigingen aangebracht aan de ramingstechnieken noch significante veronderstellingen gemaakt tijdens de rapporteringsperiode.

De toekomstgerichte informatie in onze PD-modellen wordt opgesteld volgens vier scenario's:

- neutraal scenario
- optimistisch scenario
- pessimistisch scenario
- stressscenario

2.5. Tijdsverschil

De ECL-berekening voor kredietrisicoblootstellingen in Stage 1 en 2 vereist de verwerking van een zeer groot aantal gegevens. Belfius gaat ervan uit dat het uitvoeren van die berekeningen op de rapporteringsdatum zelf zowel een operationeel als een technisch risico inhoudt. Bovendien is er een duidelijke noodzaak om te werken met gestabiliseerde boekhoudkundige en risicogegevens, en moeten verschillende IFRS 9 governance-stappen worden doorlopen.

Om al die redenen past Belfius een tijdsverschil toe en gebruikt het voor zijn ECL-berekeningen de blootstellingsgegevens van de vorige rapporteringsdatum, behalve voor de obligatieportefeuille, waarvoor geen tijdsverschil wordt toegepast.

Belangrijke kredietgebeurtenissen die na de datum van waarneming plaatsvinden, worden echter wel in aanmerking genomen bij de ECL-berekening.

(1) Aandelenmarkt, Belgische jaarlijkse werkloosheidsgraad en jaarlijkse Belgische bbp-groei.

2.6. Beoordeling door het management

De ECL-raming is complex en tot op zeker hoogte subjectief. Ze hangt af van een groot aantal gegevens die niet altijd onmiddellijk beschikbaar zijn, zoals bijvoorbeeld de toekomstgerichte ramingen van belangrijke macro- en micro-economische factoren of de inschattingen omtrent de relatie tussen prognoses, bedragen en de timing van invorderingen.

De ECL-berekening kan een aanzienlijke impact hebben zowel op de financiële verslaggeving als op de reglementaire beoordelingsmaatstaven. Het is dus belangrijk de ECLs te bepalen in een goed beheerde omgeving. In dit verband is het Impairment Comité verantwoordelijk voor de integratie van mogelijke ECL-effecten van toekomstige (macro-economische) evoluties die niet in de mechanische berekening zijn opgenomen.

Om dit aan te pakken, kan een beroep gedaan worden op een overschrijving door een beslissing van het management. Deze overschrijving kan zowel positief als negatief zijn, en heeft als doel de integratie van alle elementen van de ECL-berekening, waarmee geen rekening gehouden werd, in de mechanische verwerking op individueel niveau of (sub)portefeuilleniveau.

3. Staging

3.1. Definitie

IFRS 9 onderscheidt 3 Stages:

- Stage 1/stadium 1: goed presterende kredietrisicoblootstellingen (performing), namelijk blootstellingen waarvoor het kredietrisico sinds de aanvang niet significant is toegenomen.
- Stage 2/stadium 2: minder goed presterende kredietrisicoblootstellingen (under-performing), namelijk blootstellingen waarvoor het kredietrisico significant is toegenomen tussen het moment waarop de entiteit het financieel instrument heeft uitgegeven of aangekocht en de rapporteringsdatum.
- Stage 3/stadium 3: niet presterende kredietrisicoblootstellingen (non-performing) die in aanmerking komen voor een bijzondere waardevermindering.

Dit proces dat op elke afsluiting plaatsvindt, voorziet voor elk contract een Stage-allocatie.

Het bepalen van de Stages bij Belfius wordt in onderstaand schema samengevat.

3.2. Definitie van wanbetaling (default)

Er wordt een default status toegekend aan de kredietnemers die aan een of beide van de onderstaande criteria voldoen:

- De kredietnemer heeft aanzienlijke kredietrisicoblootstellingen die meer dan 90 dagen achterstallig zijn;
- De kredietnemer wordt beschouwd als iemand die zijn kredietverplichtingen waarschijnlijk niet volledig zal kunnen nakomen zonder uitwinning van onderpand, en dit ongeacht het effectief bestaan van een eventueel achterstallig verschuldigd bedrag of het aantal dagen achterstal.

De Belfius default-guideline bevat een grondige beschrijving van de indicatoren die worden gebruikt om een kredietrisicoblootstelling te classificeren als zijnde in default. Het Default Comité binnen de afdeling Risk is bevoegd om de default-status te bepalen. Belfius zal zijn guideline updaten teneinde te voldoen aan de geactualiseerde EBA-definitie van default.

Onder IFRS 9 moeten alle financiële activa naar Stage 3 worden overgeheveld, voor dewelke er op rapporteringsdatum een objectief bewijs is van bijzondere waardevermindering. Een financieel actief wordt verondersteld een bijzondere waardevermindering te hebben, wanneer zich één of meer gebeurtenissen hebben voorgedaan die een ongunstige invloed hebben op de geschatte kasstromen.

Bij Belfius zijn de default-definitie en de Stage 3-toewijzing volledig gealigneerd, aangezien Belfius enkel een specifieke waardevermindering boekt voor tegenpartijen/producten met een default status. Dit impliceert dat:

- Alle individuele kredietrisicoblootstellingen aan een tegenpartij worden overgebracht naar Stage 3 zodra die tegenpartij een default-status krijgt;
- Alle kredietrisicoblootstellingen die in Stage 3 zijn geclassificeerd, i.e. blootstellingen die onder IFRS 9 worden beschouwd als een bijzondere waardevermindering en zullen worden behandeld als kredietrisicoblootstellingen met een default-status;
- Het opheffen van de default-status door het Default Comité van Belfius per definitie een herclassificatie van de betrokken krediet-

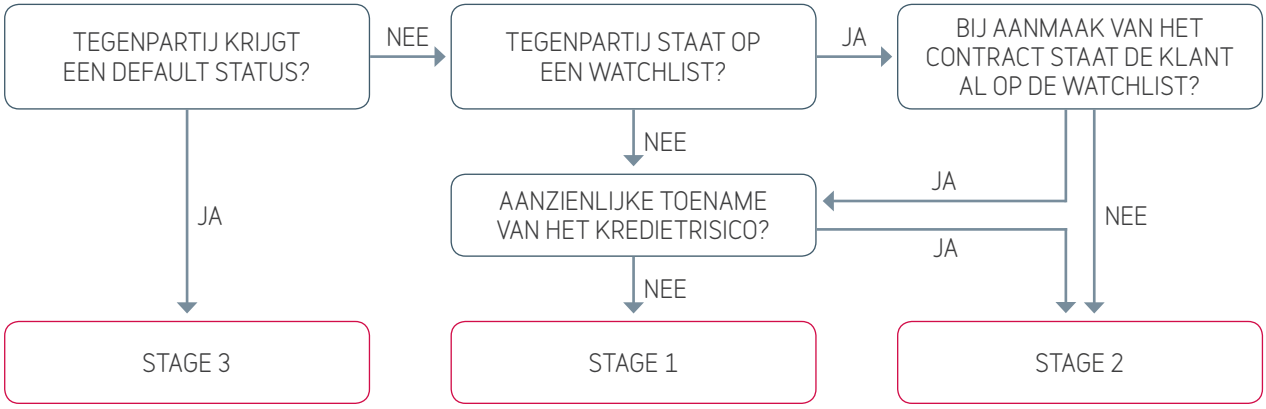

risicoblootstellingen inhoudt, ofwel naar Stage 2 (indien er nog steeds een duidelijke indicatie van een verhoogd kredietrisico is sinds de initiële kredietrisicoblootstelling), ofwel naar Stage 1.

3.3. Definitie van de watchlist

De Watchlist Guideline legt de interne en externe indicatoren vast die nodig zijn om een toename van het kredietrisico te identificeren, wat vervolgens kan leiden tot een intensieve monitoring en/of beheer van desbetreffende kredietdossiers . Gespecialiseerde Risico Comités bepalen elk kwartaal welke dossiers een scherper toezicht vereisen.

Belfius classificeert alle kredietrisicoblootstellingen op een klant die op de Watchlist staat automatisch in Stage 2, aangezien de aanwezigheid van de klant op de Watchlist wordt beschouwd als een signaal van verhoogd kredietrisico sinds de start van de kredietrisicoblootstelling. Er is echter één uitzondering: een nieuw contract kan in Stage 1 worden ingedeeld als de klant bij de aanmaak van het contract al op de Watchlist staat. In twee situaties wordt de klant verplicht op de Watchlist geplaatst:

- Als één of meer van zijn kredietproducten een "Forbearance flag[(1)]" hebben gekregen;
- Als een kredietrisicoblootstelling meer dan 30 dagen achterstallig is, tenzij duidelijk kan worden aangetoond dat het om een operationele achterstal gaat of dat de achterstal geen teken is van een significante toename van het kredietrisico sinds de aanvang van de kredietrisicoblootstelling.

3.4. Aanzienlijke toename van het kredietrisico

Om te beoordelen of het kredietrisico sinds de start van de kredietrisicoblootstelling aanzienlijk is toegenomen, vergelijkt Belfius de lifetime PD's op datum van de start van de kredietrisicoblootstelling met de lifetime PD's op de rapporteringsdatum. Zoals reeds gedetailleerd werd besproken, is de PD-termijnstructuur die op een bepaalde datum wordt bekeken in functie van de rating, het klantensegment of producttype, de macro-economische omstandigheden op die specifieke datum en de resterende looptijd van de kredietrisicoblootstelling. De in het kader van de Staging gebruikte PD's zijn volledig in overeenstemming met de PD's die worden gebruikt om de voorzieningen voor verliezen te bepalen voor de ECL.

Voor Staging-doeleinden raamt Belfius de (verandering in) lifetime PD via de (verandering in) driejaars Point-in-Time PD, zodat bij een ongewijzigde rating en ongewijzigde macro-economische omstandigheden, de evaluatie van de PD-verandering niet kan leiden tot een toename of een afname van het kredietrisico. De tijdshorizon van drie jaar is een goede benadering om veranderingen in de volledige PD-termijnstructuur in de Belfius PD-modellen te registreren.

Voor kredietrisicoblootstellingen met een kortere looptijd dan 3 jaar gebruikt Belfius een 1 jaar PIT PD in het kader van de Staging.

De PD-wijziging wordt vergeleken met een drempelwaarde. Deze drempel is zodanig gekalibreerd dat hij overeenstemt met een downgrade van drie notches voor zoveel mogelijk ratings bij ongewijzigde macro-economische omstandigheden.

Sommige tegenpartijen hebben geen rating bij de aanvang van de kredietrisicoblootstelling en/of op de rapporteringsdatum. In dat geval is het niet mogelijk om een verandering in het kredietrisico sinds de aanvang van de kredietrisicoblootstelling vast te stellen. Belfius heeft voor een voorzichtige benadering gekozen en rapporteert kredietrisicoblootstellingen zonder rating standaard als Stage 2 kredietrisicoblootstellingen.

4. Verwacht kredietverlies

4.1. Impact van de Staging

Met uitzondering van verworven of gecreëerde financiële activa met verminderde kredietwaardigheid (zie punt 1.2 hierboven) moeten ECL's worden gewaardeerd via een voorziening voor verliezen ten bedrage van:

- een 12 maanden ECL, namelijk de ECL die voortvloeit uit mogelijke default events m.b.t. het financiële instrument binnen de 12 maanden na de rapporteringsdatum (Stage 1); of
- een Lifetime ECL die voortvloeit uit alle mogelijke default-events gedurende de levensduur van het financiële instrument (Stage 2 en Stage 3).

4.2. Referentieformule

Om een 12 maanden ECL te berekenen voor een kredietrisicoblootstelling in Stage 1 gebruikt Belfius onderstaande formule met een tijdshorizon van één jaar. Om een Lifetime ECL te berekenen voor een risicoblootstelling in Stage 2 gebruikt Belfius deze formule met de resterende looptijd van de blootstelling als tijdshorizon.

Belfius gebruikt de volgende formule om de verwachte kredietverliezen te berekenen:

$$\sum_{t} \frac{(1\text{-}CPR(t))*PD(t)*EAD(t)*LGD(t)}{(1+EIR)^{t-1}}$$

waarbij

1-CPR (t) het deel is van de portefeuille dat in jaar t niet vervroegd terugbetaald wordt, of de ECL-parameter die de verwachte waarde weergeeft van het deel van de kredietrisicoblootstelling dat op dat moment in de toekomst nog zal bestaan

PD (t) de waarschijnlijkheid is van een default in jaar t, rekening houdend met macro-economische omstandigheden en forward looking-informatie

EAD (t) de kredietrisicoblootstelling is bij een default in jaar t, of de ECL-parameter die de raming weergeeft van de mate waarin een bank aan een tegenpartij blootgesteld is in het geval en op het ogenblik van een default van die tegenpartij. Belfius berekent de EAD-

(1) De EBA definieert kredietrisicoblootstellingen met een Forbearance-status als schuldcontracten met betrekking waartoe respijtmaatregelen zijn toegepast. Respijtmaatregelen bestaan uit concessies tegenover een debiteur die moeilijkheden ondervindt, of op het punt staat moeilijkheden te ondervinden, om zijn financiële verbintenissen na te komen ("financiële moeilijkheden").

component (inclusief de Credit Conversion Factor) als de som van alle kasstromen tussen t en de vervaldatum van het financieel instrument

LGD (t) het verlies is bij default in jaar t, of de ECL-parameter die het aandeel van een actief, dat verloren gaat als de kredietnemer in gebreke blijft, weerspiegelt. LGD is gebaseerd op het verschil tussen de verschuldigde contractuele kasstromen en de kasstromen die de kredietverstrekker nog verwacht te ontvangen

EIR de effectieve rentevoet van het contract is, namelijk de rentevoet die de toekomstige kasstromen of ontvangsten tijdens de verwachtte levensduur van het financieel actief, aangekocht of uitgegeven met verminderde kredietwaardigheid, naar diens nettoboekwaarde verdisconteert

t de jaarlijkse tijdshorizon is.

5. Governance

5.1. Inleiding

De ECL-schatting is complex en tot op zekere hoogte gebaseerd op oordeelsvorming. Ze hangt af van een veelheid van gegevens die niet altijd onmiddellijk beschikbaar zijn, zoals forward looking-schattingen van belangrijke macro- en micro-economische factoren en veronderstellingen omtrent de relatie tussen enerzijds deze schattingen en anderzijds de bedragen en het tijdstip van de terugvorderingen.

De wijzigingen die IFRS 9 heeft aangebracht aan de berekening van de ECL en de daaropvolgende Staging hebben een belangrijke impact op de financiële verslaggeving en de reglementaire beoordelingsparameters, en vereisen dus een goed beheerde omgeving. De behoefte van Belfius om IFRS 9 bijzondere waardeverminderingen te controleren en te sturen, heeft geresulteerd in een aangepaste comitéstructuur, bestaande uit een Expertpanel en twee gespecialiseerde Impairment Comités.

5.2. IFRS 9 Impairment expert-panel

Het IFRS 9 Impairment expert-panel heeft een transversaal karakter en treedt op voor Belfius Bank en al zijn dochterondernemingen.

Het expert-panel is voorbehouden aan vertegenwoordigers van Risk Management en Finance (inclusief de hoofdeconoom). Het panel vergadert elk kwartaal.

De belangrijkste taak van het expert-panel is de macro-economische omgeving te monitoren en op basis daarvan voorstellen te formuleren voor scenario's waaruit de vereiste point-in-Time (PIT)-parameters kunnen worden afgeleid, die nodig zijn om de ECL onder IFRS 9 te berekenen.

Daarnaast bespreekt het expert-panel de mogelijke evoluties van de gebruikte parameters en beoordeelt het regelmatig de relevantie van de (portefeuille specifieke) Staging-drempels.

Ten slotte formuleert het expert-panel ook portefeuille- en/of sectorvooruitzichten en kan het individuele kredietrisicoblootstellingen met gedeelde kredietrisicokenmerken evalueren teneinde te bepalen of het kredietrisico aanzienlijk is toegenomen.

Noteer dat alle voorstellen van het expert-panel vervolgens ter beslissing worden voorgelegd aan het Stage 1 & 2 Impairment Comité.

5.3. Stage 1 & 2 Impairment Comité

Het Stage 1 & 2 Impairment Comité heeft een transversaal karakter en treedt op voor Belfius Bank en al zijn dochterondernemingen.

Het bestaat uit vertegenwoordigers van Risk Management en Finance en vergadert elk kwartaal.

Het Stage 1 & 2 Impairment Comité toetst of valideert de input van het expert-panel en neemt de definitieve beslissing over de ECL opgenomen in Stage 1 & 2.

5.4. Stage 3 Impairment Comité

Belfius heeft twee Stage 3 Impairment Comités, één op het niveau van Belfius Bank en één op het niveau van Belfius Verzekeringen. Noteer dat het Stage 3 Impairment Comité van Belfius Bank ook optreedt voor alle andere dochterondernemingen behalve Belfius Insurance. Dit comité vergadert elk kwartaal.

Het Stage 3 Impairment Comité van Belfius Bank is georganiseerd op een transversaal en op een lokaal niveau, met bevoegdheden die gekoppeld zijn aan het bedrag van de individuele waardevermindering. Het is voorbehouden voor vertegenwoordigers van Risk Management, Finance, Customer Loan Services en Front offices.

Het Stage 3 Impairment Comité bepaalt en valideert de specifieke (individuele) bijzondere waardeverminderingsbedragen m.b.t. de financiële instrumenten geklasseerd in Stage 3, vooraleer deze bedragen worden overgemaakt voor opname in de financiële rekeningen.

KREDIETRISICO

1. Methodologie

Belfius steunt voor het beheer van zijn kredietrisico's op een Advanced Internal Rating Based-benadering. Dat betekent dat Belfius gebruik maakt van interne modellen voor het definiëren van de risicoparameters Probability of Default (PD – de kans op een default), Loss Given Default (LGD – het verwachte verlies in geval van een default) en Credit Conversion Factor (CCF-de omzetting van een beschikbare kredietlijn in een verwachte opname) voor de buitenbalansposities. Met betrekking tot de CCF-parameter maakt Belfius een onderscheid tussen retail en niet-retail tegenpartijen: een geavanceerd model wordt toegepast voor retail tegenpartijen, terwijl niet-retail tegenpartijen de reglementaire waarden gebruiken.

Het gericht onderzoek van de interne modellen (Targeted Review of Internal Models – TRIM) door de ECB, dat in 2017 en 2018 hoofdzakelijk gericht was op de modellen met betrekking tot hypothecaire kredieten en op marktrisico, resulteerde niet in belangrijke tekort-

komingen en leidde tot een aantal aanbevelingen in de loop van 2018 en begin 2019 (voornamelijk modelcorrecties, raamwerk voor datakwaliteit en modeldocumentatie). Een volgende inspectie is gepland begin 2019, en zal betrekking hebben op de modellen m.b.t. het segment Corporate. Dit toont aan dat, in combinatie met de nieuwe definitie van default en de nieuwe richtlijnen betreffende PD- en LGD-modellen, de toezichthouders steeds meer aandacht besteden aan de modellen die worden gebruikt voor de berekening van de solvabiliteitsratio's van de Bank.

De levenscyclus van interne modellen kan worden opgedeeld in drie blokken: de ontwikkeling en goedkeuring van het intern model, de controles in verband met het gebruik ervan en het onderhoud van het model. De Model Manager is de sleutelfiguur in het proces van de ontwikkeling en het onderhoud van een model. Hij/zij overlegt geregeld met de commerciële business lines en de kredietafdelingen. Daarnaast zijn er diverse controlefuncties actief binnen de organisatie: Validatie, Ratingcomité, Kwaliteitscontrole en Interne Audit.

1.1. De belangrijkste stappen in de ontwikkeling van een model

- Het bepalen van het toepassingsdomein van het ratingmodel, nl. voor welke populatie/doelgroep het model zal worden gebruikt.
- Het inzamelen van alle relevante kwantitatieve en kwalitatieve inlichtingen met betrekking tot de doelgroep (de financiële gegevens, het economisch, reglementair en institutioneel kader, de default-statistieken ...).
- Het definiëren, uitwerken en uitgebreid testen van de criteria die in het model zullen worden gehanteerd en die zullen leiden tot een interne rating.
- Het valideren, implementeren en documenteren van het model, al dan niet gekoppeld aan een IT-ontwikkelingsproject. Het model wordt formeel gevalideerd door de afdeling "Interne Validatie", een autonome directie binnen het Risico-departement, die een onafhankelijk en objectief rapport opstelt m.b.t. de modellen.

1.2. De voornaamste controlemechanismen

Overeenkomstig de principes van goed beheer en de eisen van de toezichthouder zijn diverse controlemechanismen in het leven geroepen wat betreft het operationele gebruik van de modellen, hun intrinsieke prestatie en het globale beheersproces van de levenscyclus van de modellen.

- De onafhankelijke interne kwaliteitscontrole op de ratingmodellen, gedefinieerd in overeenstemming met de wettelijke richtlijnen, zorgt voor een juist gebruik van de ratingmodellen, de operationele efficiëntie en het bestaan van een audittrail in het ratingproces.
- De back testing bestaat erin om na te gaan of, op basis van historische data, het model nog steeds in overeenstemming is met de historische statistieken.
- Via stresstests wordt onderzocht hoe de portefeuilles en de modellen reageren op onverwachte en/of extreme omstandigheden.
- Interne Audit voert regelmatig een globale controle uit om na te gaan of alle richtlijnen en voorschriften worden gevolgd, en of alle betrokken interveniënten hun rol correct spelen en hun verantwoordelijkheden opnemen (Werden er voldoende tests uitgevoerd? Werd het model op de gepaste wijze intern gevalideerd? Is er voldoende kwaliteitscontrole? Worden de jaarlijkse verplichte backtests uitgevoerd? ...).

1.3. Onderhoud van het model

Diverse elementen kunnen aan de basis liggen van de update van een model zoals:

- de resultaten van de jaarlijkse backtests en stresstests;
- de feedback/bevindingen afkomstig van andere controlemechanismen (kwaliteitscontrole, ratingcomités, Interne Audit);
- de wijzigingen die werden aangebracht aan het reglementair kader.

Het opstarten van een herziening leidt tot het lanceren van een proces dat sterk analoog is aan dat van de ontwikkeling van een model: (her)bekijken van de parameters, een nieuwe interne validering van het aangepaste model en mogelijk een validering door de ECB afhankelijk van het belang van de herziening.

2. Kredietlimieten en kredietcomités

De soliditeit van het kredietacceptatieproces vormt één van de belangrijkste pijlers van het risicobeheer van Belfius. Dit proces wordt aangestuurd door een brede waaier aan guidelines, delegatieregels en andere governance-instrumenten, die tot doel hebben de kredietrisico's, vastgelegd in functie van de risicobereidheid van Belfius, strikt te bewaken.

Belfius heeft kredietlimieten en bevoegdheidsdelegaties vastgelegd voor de diverse types van kredietrisico's, die dagelijks worden opgevolgd en trimestrieel worden gerapporteerd aan bestuursorganen en bijkomend jaarlijks worden geëvalueerd door het Risk Committee en de raad van bestuur.

De kredietlimieten geven het maximale risiconiveau weer dat aanvaardbaar is op individuele tegenpartijen en/of economische groepen, en zijn hierdoor de vertaling van de risico-appetijt hiervan de Bank naar het niveau van de individuele klantrelatie. Kredietlimieten worden bepaald op basis van het risicoprofiel van de klant, waarbij voornamelijk (doch niet uitsluitend) gekeken wordt naar zijn interne rating. Naast individuele kredietlimieten hanteert Belfius Bank eveneens een aantal portefeuillerichtlijnen.

De kredietbeslissingsprocessen binnen Belfius bestaan uit drie verschillende types:

- geautomatiseerde beslissingen waarbij de Bank de kredietaanvraag van de klant aftoetst op basis van een aantal risicotechnische en commerciële parameters;
- gedelegeerde beslissingen, zijnde beslissingen genomen door medewerkers aan wie, intuitu personae, en gebaseerd op de certificatie van hun risico-expertise,bepaalde beslissingsbevoegdheden werden gedelegeerd;
- het reguliere proces van de kredietcomités.

Bij het verstrekken van kredieten aan particulieren (voornamelijk hypothecaire kredieten), zelfstandigen en kleinere ondernemingen

wordt voornamelijk gebruik gemaakt van gestandaardiseerde en geautomatiseerde processen, waarbij de resultaten van scoring- en/of ratingmodellen een belangrijke rol spelen.

Bij de kredietverstrekking aan (middel)grote ondernemingen en Public en Social-klanten wordt een geïndividualiseerde aanpak toegepast. Kredietanalisten analyseren op een onafhankelijke wijze het dossier en bepalen de interne rating van de klant. Een kredietcomité neemt vervolgens een beslissing op basis van diverse elementen zoals de kredietwaardigheid, de klantrelatie en -perspectieven, de kredietaanvraag en de collateral. Kredietaanvragen worden tijdens het analyseproces zorgvuldig onderzocht en enkel aanvaard indien het continuïteitsperspectief en de terugbetalingscapaciteit van de kredietnemer zijn aangetoond. Ter ondersteuning van het kredietbeslissingsproces wordt steeds een RAROC (Risk Adjusted Return on Capital) berekend. Deze laatste meet de verwachte rendabiliteit van de kredietransactie of zelfs van de volledige relatie met de klant, en gaat na of het gewenste RAROC-niveau (target rate) wordt bereikt. In die optiek is de RAROC een instrument om de risico's te differentiëren en om de risico-rendementscombinatie optimaal aan te sturen.

Belfius Bank heeft zijn strategie om dicht bij zijn klanten te staan, verder geïntensifieerd in 2018. Deze benadering levert een grote toegevoegde waarde aan onze klanten, ongeacht het segment waarin deze actief zijn. Krediet- en Risicocomités zijn geregionaliseerd en de delegatie van de beslissingsbevoegdheden aan de regionale commerciële en kredietteams wordt voortgezet, waardoor we het principe van "decision-by-proximity" versterken. Dit alles resulteerde in een grotere betrokkenheid van de diverse teams in het besluitvormingsproces, alsook in een versterkt toezicht op het gebruik van de hierboven vermelde gedelegeerde bevoegdheden.

De Bank bewaakt de evolutie van de kredietwaardigheid van haar kredietnemers tijdens de volledige levenscyclus van het krediet. De verschillende portefeuilles van de business line Retail and Commercial, waarvoor het risicobeheer is geschoeid op een portefeuillebenadering, worden periodiek herzien. De rating van klanten die het voorwerp uitmaken van een geïndividualiseerde benadering wordt periodiek geactualiseerd conform de keuze van de Bank voor AIRB (Advanced Internal Rating Based)-modellen. Het economische review-proces van kredietdossiers verzekert ons ervan dat risicosignalen tijdig worden gedetecteerd, en vervolgens bewaakt en/of behandeld. Dit review-proces wordt jaarlijks georganiseerd, in overeenstemming met de Credit Review Guideline, waarbij een diepgaande analyse wordt gemaakt voor klanten met belangrijke kredietblootstellingen en/of wiens risicoprofiel belangrijke (positieve of negatieve) evoluties heeft ondergaan.

3. Fundamentals van het kredietrisico in 2018

3.1. Bancaire activiteiten binnen Retail and Commercial

De Belgische bbp-groei vertraagde in 2018 licht tegenover het vorige jaar. De werkgelegenheidsgroei bleef echter aanzienlijk en de inflatie koelde nauwelijks af. Tegen die achtergrond bleef de activiteit van de kredietverstrekking aan Retail and Commercial op een hoog peil, en dit binnen een stabiel kredietbeleid, weliswaar met een beperkt aantal aanpassingen (zie later).

De productie van consumentenkredieten lag in 2018 20% hoger dan in 2017. Voornamelijk de volumes aan auto- en privéleningen stegen sterk ten gevolge van commerciële acties. De criteria die worden gehanteerd voor het toekennen van leningen, bleven ongewijzigd ten opzichte van de voorgaande jaren en zijn geschoeid op het "Responsible Lending"-charter van de bankenfederatie Febelfin. 2017 was het eerste jaar waarin klanten een consumentenkrediet konden aanvragen via mobiele platformen, door gebruik te maken van de Belfius-app. In 2018 kwam de productie van consumentenkredieten aangevraagd via mobiele kanalen op kruissnelheid; 20% van de consumentenkredieten werd aangevraagd via de Belfius-app. De regels voor de beoordeling van mobiele kredietaanvragen zijn dezelfde gebleven als deze voor kredietaanvragen die worden ingediend via traditionele kanalen. Belfius blijft niettemin zeer waakzaam met betrekking tot het risicoprofiel van mobiele kredietaanvragen, en dit zowel op het vlak van het krediet- als van het frauderisico.

De productie van hypothecaire kredieten bleef erg hoog in 2018 en bereikte vrijwel hetzelfde niveau als in de voorgaande jaren. De golf van vervroegde terugbetalingen (en de bijbehorende interne financiering) die kenmerkend was voor 2015 en 2016, doofde uit in 2017 en verdween quasi volledig in 2018. De portefeuille van hypothecaire kredieten van Belfius groeide niettemin sterk in 2018 als gevolg van de toegenomen financiering van nieuwe vastgoedprojecten (aankoop en nieuwbouw). Het aandeel kredieten in de portefeuille met een hogere LTV, gecombineerd met een langere looptijd, steeg in beperkte mate door de evolutie van de productmix (een groter aandeel kredieten aan jonge ontleners voor de aankoop van een eerste woning). Niettegenstaande deze evolutie bleef de kredietkwaliteit van de portefeuille hypothecaire kredieten uitstekend en is ze zelfs nog verbeterd (zoals blijkt uit de gemiddelde probability of default).

Het historisch lage risiconiveau van de portefeuille van hypothecaire kredieten wordt ook weerspiegeld in de risicokosten, die erg laag blijven. Het Risico-departement heeft de versterkte monitoring van de segmenten van de hypothecaire kredieten met een mogelijk hoger risico (combinaties van langere looptijden, hogere "loan-to-value" financieringsquotiteiten en hogere lasten-inkomstenverhoudingen, alsook de aankopen voor verhuurdoeleinden) voortgezet. De resultaten van deze monitoring worden periodiek gepresenteerd via de geëigende governance kanalen (d.i. aan de diverse kredietrisico-gerelateerde comités, met inbegrip van het Directiecomité, het Auditcomité en het Risicocomité).

De Bank heeft op basis hiervan maatregelen genomen om de productie in die niches strikt binnen de perken te houden. Die benadering is in lijn met de bezorgdheid die de Nationale Bank van België heeft geuit met betrekking tot de evolutie van de Belgische residentiële vastgoed- en hypotheekmarkt.

Belfius telt meer dan 275 000 zelfstandigen, beoefenaars van vrije beroepen en kmo's onder zijn klanten. Elk van hen kan rekenen op de persoonlijke begeleiding van een zakenbankier. Het beleid van Belfius Bank om de beslissingen voor beroepskredieten te laten

nemen door lokale teams dicht bij de klant, werd in 2018 verder uitgebreid. Die strategie draagt bij tot een betere dienstverlening aan de klant en bovendien blijkt uit tal van tests en statistische analyses dat het risico onder controle blijft. Het voortdurend verder verfijnen van de beslissingslogica en de versterkte en snel geactiveerde monitoring van verslechterende risicoprofielen werpen vrucht af. Via het "Go4Credits"-project verbeterde Belfius ook in 2018 de efficiëntie van zijn kredietgoedkeuringsprocessen voor de Commercial Business line.

De globale rentabiliteit en soliditeit van de Belgische kmo's hield goed stand, hoewel zij steeds meer te maken krijgen met veranderende consumentenpatronen (bv. e-commerce). In 2018 telden we volgens Graydon 10 714 faillisementen tegenover 10 831 in 2017, een daling dus van 1,08%. Binnen het Brussels Gewest daarentegen bleef het aantal faillissementen (3 102) echter bijzonder hoog. In vergelijking met 2017 betekent dit een stijging met 14,8%, een absoluut record. De gemiddelde grootte van de bedrijven die in faling gaan, nam in 2018 in belangrijke mate af. Slechts 2 bedrijven met meer dan 100 werknemers gingen failliet: een unicum. Bijgevolg nam het aantal jobs dat op de tocht kwam te staan als gevolg van een failissement van de werkgever beduidend sneller af dan het aantal failissementen. Bekijken we de relatie tussen sectoren en jobs die op de tocht kwamen te staan als gevolg van een failissement, dan slikken de horeca en de bouwnijverheid nog altijd het grootste aantal verloren jobs. Maar er is een fundamenteel verschil tussen beide: nooit eerder gingen er binnen de horeca meer jobs verloren, terwijl het jobverlies binnen de bouwwereld daalt. Globaal blijven de risicokosten voor beroepskredieten bij Belfius Bank op een rendements-risicomatig goed niveau en binnen de vooropgestelde doelen. Belfius wenst bijgevolg de productie van beroepskredieten te blijven ondersteunen, in het bijzonder met betrekking tot starters. Tegelijkertijd blijft het Risico-departement voortwerken aan de verbetering van het proces m.b.t. de knipperlichten, teneinde de risico's in dit marktsegment duurzaam onder controle te houden.

3.2. Bancaire activiteiten binnen Public and Corporate

In 2018 bleef Belfius de publieke en sociale sector, alsook de middelgrote en grote bedrijven, voorzien van een uitgebreide en geïntegreerde waaier aan specifieke producten en diensten. Het versterkte zijn samenwerking met de klanten in de publieke en sociale sector door te blijven investeren in het verwerven van een grondige kennis van de behoeften van die segmenten om op die manier in staat te zijn hen steeds nieuwe en op maat gemaakte oplossingen aan te bieden voor hun financiering, financieel beheer en verzekeringen. De strategie om ook de referentiepartner te worden voor bedrijven die samenwerken met die publieke en sociale sector (Business-to-Government) werd verder uitgerold.

De Publieke Sector-kredietportefeuille behield haar zeer laag risico-profiel. De butgetsaldi van het merendeel van de Belgische gemeenten vertoonden in 2018 een evenwicht en zelfs een overschot. De lokale besturen blijven aldus gezamenlijk bijdragen tot de naleving van het begrotingsoverschot voor het land in zijn geheel. Een andere opvallende tendens in 2018 was de terugloop van de schuldenlast van de gemeenten samen met de daling van de rentelasten (historisch lage rente). Toch blijven er voor de komende jaren 4 grote uitdagingen voor de lokale openbare besturen, met een belangrijke financiële impact:

- de verwachte groei van de pensioenlasten van het statutaire (vastbenoemde) personeel;
- de demografische evolutie (de vergrijzing in het algemeen, en de bevolkingsgroei in de grote steden) en de sociale cohesie;
- de impact van de taxshift die de belastingsgrondslag van de aanvullende personenbelasting geleidelijk verlaagt;
- de investeringscapaciteit van de lokale openbare besturen in het kader van het stabiliteitspact (ESR-normen).

Het is dan ook niet te verwonderen dat het lokaal bestuurlijk landschap volop beweegt. Net zoals de politiezones werden de vroegere gemeentelijke brandweerdiensten omgevormd tot een afzonderlijk lokaal bestuur: de hulpverleningszones. Gemeenten en provincies dragen steeds meer bepaalde activiteiten over aan autonome gemeente- en provinciebedrijven. Steeds meer OCMW's richten een OCMW-vereniging op die de zorgactiviteiten overneemt en begin 2019 fuseren er in Vlaanderen 15 gemeenten tot 7 nieuwe gemeenten. Tegelijkertijd verliezen de provincies een deel van hun bevoegdheden en financiële armslag, en nemen gemeenten en regionale agentschappen opdrachten van hen over.

Vanuit het oogpunt van het risicobeheer blijft de ziekenhuissector een aandachtspunt. Deze sector blijft vanuit een geaggregeerd oogpunt een gezonde financiële structuur vertonen, maar de evolutie van de resultatenrekeningen is zorgwekkender. Vooral kleinere ziekenhuizen hebben het moeilijk om het hoofd boven water te houden. Ze dringen dan ook aan op een andere financiering, waarbij ze meer geld krijgen voor zorg. Nu maken ze verlies op de verpleging, wat ze trachten te compenseren met winst op medische machines en de apotheek. Aan die hervorming is de regering echter nog niet toe. Eerst wil de bevoegde minister regionale samenwerking, om dan binnen hetzelfde budget een financieel gezondere sector uit te bouwen. In november 2018 werd daartoe een eerste stap gezet. Er werd een akkoord bereikt over de verdeling van de toekomstige 25 ziekenhuisnetwerken. In Vlaanderen komen er 13, in Wallonië 8 en in Brussel 4. De ziekenhuizen bepalen echter zelf met wie en hoe ze samen zullen werken. Tegen 1 januari 2020 moet er echter klaarheid zijn. Tegen dan moet duidelijk zijn wie welke afdelingen sluit en in welke ziekenhuizen zorg wordt geconcentreerd.

De corporate-activiteit van Belfius legt zich specifiek toe op Belgische ondernemingen met een omzet van meer dan 10 miljoen EUR. Belfius heeft de nodige maatregelen genomen opdat haar groeistrategie in dit segment gepaard gaat met een goede kredietwaardigheid en met aanvaardbare risicoconcentraties. Het profiel van de corporate-kredietportefeuille bleef vrij stabiel in 2018, waarbij ook hier de risicokosten op een aanvaardbaar niveau en binnen de vooropgestelde grenzen bleven. De reële bbp-groei in België vertraagde in 2018 licht tot 1,5%, als gevolg van het zich normaliserend uitbreidingstempo van de bedrijfsinvesteringen en de vertragende uitvoer. Het verloop van de particuliere consumptie werd wel ondersteund door de toenemende koopkracht, hoewel de

nog steeds krachtige werkgelegenheidsgroei gestaag vaart verloor. De wereldhandel is sinds begin 2018 scherp vertraagd tegen een achtergrond van toenemende handelsbelemmeringen. Vanwegende onzekerheid die daardoor wordt gecreëerd, en door de mondiale verwevenheid van de productieketens, hebben protectionistische maatregelen vaak een grotere negatieve impact dan enkel het rechtstreeks effect op de betrokken landen en producten. De escalerende handelsoorlog tussen China en de USA, maar ook de begrotingsproblemen in Italië en een harde Brexit kunnen dus roet in het eten gooien in 2019. Belfius blijft de globale risico's en de gevolgen van de Brexit actief monitoren op portefeuilleniveau. Uit deze analyse bleken tot op heden geen elementen die tot een bijzondere bezorgdheid aanleiding geven.

Belfius monitort de sectorrisico's proactief en nam een aantal specifieke maatregelen met betrekking tot een beperkt aantal meer kwetsbare sectoren. Voor de scheepvaartsector bleef Belfius Bank zich zoals de voorbije jaren uitsluitend richten op scheepvaartbedrijven en andere scheepvaart-gerelateerde ondernemingen met een commerciële relatie met de Bank en een duidelijke band met de Belgische economie. De relatie met ondernemingen die niet beantwoorden aan die criteria, werd in de loop van 2018 verder substantieel afgebouwd vooral door middel van een gerichte pruning actie die reeds in 2017 werd ingezet. Het residuele kredietrisico op deze ondernemningen werd tot een verwaarloosbaar niveau herleid. De scheepvaartsector onderging in 2018 trouwens haar grootste consolidatiegolf sinds 2014, en er zullen er nog volgen, rekening houdend met de stijgende kosten, de dalende vrachttarieven en het feit dat tal van private-equity investeerders op zoek zijn naar een exit.

De financiering van vastgoed, zowel in residentieel als in commercieel vastgoed, is een belangrijke activiteit voor Belfius. Ook op het niveau van de bedrijven blijft de leningactiviteit van de Bank op het vlak van vastgoed aanzienlijk groeien. De evolutie van de vastgoedfinanciering in de voorbije jaren moet worden beoordeeld in de context van de volgende factoren: de aanhoudend lage rente, het feit dat Belgische banken over een brede depositobasis beschikken en dat ze worden geconfronteerd met een zoektocht naar rendement, de brutoschuldratio van de Belgische gezinnen die gestegen is en sinds kort iets hoger ligt dan het gemiddelde in de eurozone. Die combinatie van elementen leidde bij de NBB tot bezorgdheid omtrent een mogelijke overwaardering van het Belgisch (residentieel) vastgoed en het gevaar van een sterke volumegroei met mogelijk lagere kredietstandaarden, lagere marges en lage voorzieningen. Belfius is zich bewust van die gevaren en past traditioneel strikte toekennings- en aanvaardingscriteria toe (LTV, looptijd, waardering onderpand) op nieuwe transacties en een solide monitoring van projecten in de financiering van zowel residentieel als commercieel vastgoed. De blootstelling van Belfius aan vastgoedkredieten wordt als correct gediversifieerd beschouwd, zowel op het vlak van de onderliggende activatypes en de concentratie op individuele tegenpartijen, als op het vlak van de geografische spreiding.

Tot slot vermelden we nog dat Belfius zijn portefeuillebeheer heeft versterkt in de loop van 2018, in de eerste plaats via de geleidelijke verkoop van blootstellingen met een hoger risico en/of blootstellingen die niet langer als kernactiviteit worden beschouwd (bv. scheepvaart-gerelateerde bedrijven zonder een commerciële relatie), maar ook door de ontwikkeling van programma's ter afdekking (hedging) en deling (sharing) van risico's.

3.3. Verzekeringen

Het beheer van het kredietrisico van Belfius Insurance behoort tot de verantwoordelijkheid van het risk management team van Belfius Insurance, weliswaar in samenwerking met de kredietrisico-teams van Belfius Bank en in lijn met de risk management-richtlijnen die van toepassing zijn op de volledige groep Belfius. Dat houdt o.m. in dat de kredietlimieten worden gedefinieerd op geconsolideerde basis en dat transfers van limieten tussen de Bank en de Verzekeraar zijn toegestaan mits beide partijen daarmee akkoord gaan. De CRO's van Belfius Bank en Belfius Insurance coördineren samen de aanvragen.

3.4. Financial Markets

De missie van Financial Markets (FM) is in lijn met de missie van Belfius Bank, die erop gericht is onze klanten en de Belgische economie essentiële financiële diensten aan te bieden. Naast die algemene doelstelling werkt Financial Markets eveneens als een competentie- en servicecenter voor Belfius. In die context worden het risico en de rendementen van Financial Markets toegewezen aan de business lines Retail and Commercial en Public and Corporate. Op die manier vult Financial Markets de business lines-producten aan voor hun klanten om zo een langetermijnrelatie met die klanten te verzekeren, alsook een snelle en efficiënte "time-to-market" voor nieuwe producten. Innovatieve Financial Markets leveren ook een bijdrage tot het liquiditeitsprofiel van de Bank door middel van het beheer van de kortetermijn- en de langetermijn-wholesale funding en door het beheer van de beleggingsportefeuilles: zowel de ALM LCR als de rendementsportefeuilles (run-off management van de portefeuille geërfd uit het verleden).

De kredietrisico's van Financial Markets-activiteiten worden opgevolgd door het Credit Risk Limit Framework dat deel uitmaakt van het Risk Appetite Framework. Tegenpartij- en landenlimieten worden op de voet gevolgd door FM Risk Management om zo risicoconcentraties te beperken.

De kredietrisico's van de financiële markten zijn gedurende 2018 relatief stabiel gebleven. Desalniettemin wogen, in het laatste trimester, de problemen rond het Italiaanse budgetplan, de schrik voor een harde Brexit en de Amerikaans-Chinese handelsoorlog op de markten en ze waren aanleiding tot een verhoogde volatiteit. Onze belangrijkste concentraties blijven Britse inflatie-gelinkte bedrijfsobligaties en Italaanse staatsobligaties , die weliswaar van een bevredigende kredietkwaliteit zijn en strikt opgevolgd worden. 2018 werd tevens ook gekenmerkt door een voortzetting van derisking, meer bepaald door de verkoop van meer dan 1 miljard EUR

Italiaanse overheidsobligaties en door de unwinds en compressie van derivaten (een vermindering van -133 miljard EUR – notionele waarde eind 2018: 318 miljard EUR).

De money market-activiteit werd beïnvloed door de aanhoudend lage rente, de volatiliteit van de collateral en de uitdagende yield-omgeving met betrekking tot de herinvestering van de liquiditeits-buffer.

3.5. Het risk management-proces met betrekking tot Forbearance, Watchlist, Default en Waardeverminderingen

Belfius hanteert, sedert het begin van 2018, de IFRS 9-principes betreffende waardeverminderingen. Een waardevermindering wordt in rekening genomen voor iedere lening vanaf de toekenning, en dit voor een bedrag gelijk aan het kredietverlies voor 12 maanden (ECL – expected credit loss), i.e. het kredietverlies uit hoofde van een mogelijk default binnen de 12 maanden. Indien er een significante vermeerdering van kredietrisico is sedert het verstrekken van de lening, wordt er een waarde-vermindering aangelegd voor een bedrag gelijk aan het verwachte kredietverlies over de volledige duurtijd i.e. het kredietverlies uit hoofde van all mogelijke defaults over de resterende looptijd van de lening (zie specifiek hoofdstuk omtrent de IFRS 9-waardeverminderingsmethodologie.

Het detecteren van wijzigende kredietrisico's via een efficiënt en performant proces en het al dan niet aanleggen van voorzieningen is een belangrijke steunpijler van een effectief kredietrisicobeheer. Belfius omkadert dit proces via een coherent geheel van risk policies en guidelines, risicocomités en operationele procedures.

De Watchlist-guideline bepaalt welke interne en externe knipperlichten wijzen op een verhoogd kredietrisico, wat aanleiding kan geven tot een intensievere monitoring van het betrokken kredietdossier. De onder verhoogd toezicht geplaatste dossiers worden elk kwartaal (of indien noodzakelijk frequenter) voorgelegd aan het risicocomité, dat in voorkomend geval beslist over de gepaste risicomaatregelen.

De richtlijnen van de European Banking Authority inzake Forbearance – die uitgewerkt werden met het oog op een meer proactieve en consistente analyse van de kwaliteit van de kredietportefeuille, en dus ook van het risicoprofiel van alle Europese banken – zijn sinds 2014 vertaald in een Belfius-guideline en geïntegreerd in de risico- en financiële rapportering van de Bank. Forbearance komt concreet neer op het toestaan van concessies aan kredietnemers in financiële moeilijkheden. Die concessies kunnen de vorm aannemen van een contractuele aanpassing of een herfinanciering. Voor elk van de business-segmenten werden specifieke criteria bepaald, die een concrete vertaling vormen van de begrippen "financiële problemen" en "concessie". Bij het toestaan van een concessie laat de Bank zich steeds leiden door een aantal drijfveren, die in de eerste plaats van bedrijfseconomische aard zijn. Het feit dat dergelijke concessies worden toegestaan is een van de watchlist-indicatoren bij Belfius.

Eind 2018 voldeed een bedrag van 688 miljoen EUR aan kredieten bij Belfius aan de Forbearance-definitie, waarvan 44 miljoen EUR gerelateerd aan Belfius Insurance, tegenover respectievelijk 652 miljoen EUR en 34 miljoen EUR in 2017. Tegenover dit volume aan Forbearance-kredieten werden binnen Belfius Bank, via de gangbare risicoprocessen, adequate stage 1, 2 en 3 waardeverminderingen geboekt.

Naarmate de kredietwaardigheid van een tegenpartij verder verzwakt, kunnen "early warning"-indicatoren geactiveerd worden, die de betrokken tegenpartij in ons intern risk-systeem doen evolueren naar een default-status. Naargelang de ernst van de indicatoren, die de graad van waarschijnlijkheid van het in gebreke blijven van de tegenpartij aangeven, kent Belfius een D1- of D2-status toe. Die indicatoren staan beschreven in de Default-guideline. Het Default-comité van het Risico-departement is bevoegd om de default-status van een tegenpartij vast te stellen. In 2018 besteedde de ECB in toenemende mate aandacht aan non-performing loans, zoals eveneens reeds het geval was in 2017. In een Europees perspectief blijven de NPL-ratio's van de verschillende activaklassen van Belfius op een heel laag niveau.

Zodra een tegenpartij als default is geklasseerd, wordt, als fundamenteel onderdeel van het risicobeheersproces, een evaluatie gemaakt van de noodzaak om een specifieke waardevermindering voor kredietdossiers te boeken. Bij die evaluatie wordt nagegaan of en in welke mate de waarborgen waarover Belfius beschikt, volstaan om het uitstaande kredietrisico terug te betalen, en dit in de diverse mogelijke scenario's (gaande van bedrijfscontinuïteit tot actieve invordering). Het zijn de Waardeverminderingscomités die die beoordeling uitvoeren en in voorkomend geval beslissen tot het boeken van een specifieke waardevermindering.

Voor de kredietportefeuilles van de business line Retail and Commercial, waarvan het risk management op een portefeuillebenadering is geschoeid, gelden dezelfde principes, maar uiteraard toegepast op een minder granulaire en een meer geautomatiseerde manier.

4. Kredietrisico's

De Full Exposure at Default (FEAD) drukt de maximum kredietrisico-expositie uit en wordt als volgt bepaald:

- voor balansactiva (behalve voor afgeleide producten): de bruto-boekwaarde (vóór kredietrisico- aanpassingen);
- voor afgeleide producten: de reële waarde van de afgeleide producten na netting, verhoogd met de potentieel toekomstige expositie berekend onder de huidige expositemethode (add-on);
- voor Securities Financing Transacties (repos en reverse repos): de boekwaarde aangevuld met de surplus collateral die werd voorzien voor repurchase agreements;
- voor buitenbalansverbintenissen: ofwel het niet opgenomen gedeelte van de kredietfaciliteiten of de maximale toezegging van Belfius voor waarborgen aan derden.

Uitsplitsing van het kredietrisico volgens tegenpartij

(FEAD, in miljoen EUR)	31/12/17 IAS 39	31/12/18 IFRS 9	Waarvan	
			Bank	Verzekeraar
Centrale overheden	24 799	20 488	14 662	5 827
waarvan overheidsobligaties	*12 900*	*9 625*	*4 014*	*5 611*
Publieke overheden	47 375	45 694	43 807	1 887
Grote ondernemingen	29 509	32 904	31 574	1 330
Monoline verzekeraars	3 517	4 519	4 519	-
ABS/MBS	997	840	736	104
Projectfinanciering	2 034	2 222	2 222	-
Particulieren, zelfstandigen en kmo's	45 168	47 917	44 356	3 561
Financiële instellingen	19 656	12 145	10 892	1 253
Overige	745	-	-	-
TOTAAL	173 802	166 729	152 768	13 962

De kredietrisico's van Belfius zijn gebaseerd op geconsolideerde cijfers die de volledig geconsolideerde dochterondernemingen van Belfius omvatten, inclusief Belfius Insurance.

Op 31 december 2018 kwam het totale kredietrisico bij Belfius uit op 166,7 miljard EUR, een daling met 7,1 miljard EUR of 4,1% in vergelijking met eind 2017.

Voor de Bank verminderde het kredietrisico licht met 3,1% tot 152,8 miljard EUR. Bij Belfius Insurance daalde het kredietrisico met 13,3% tot 14,0 miljard EUR eind 2018.

Het kredietrisico op de publieke overheden en de door hen gewaarborgde instellingen (27% van het totaal) en op particulieren, zelfstandigen en kmo's (29% van het totaal) vormen de twee belangrijkste categorieën. De kredietrisicoblootstelling op de publieke overheden daalde met 1,7 miljard EUR terwijl de kredietblootstelling op particulieren, zelfstandigen en kmo's verhoogde met 2,7 miljard EUR door de toegenomen commerciële activiteiten. De uitbreiding bij de corporate activiteiten van Belfius wordt ook weerspiegeld in een hogere kredietrisicoblootstelling (+3,4 miljard EUR) voor het corporate klantsegment, wat geleid heeft tot een stijging van het relatief aandeel ervan van 17% in 2017 naar 20% in 2018.

Het relatieve aandeel van het segment centrale overheden verminderde van 14% eind 2017 tot 12% eind 2018. De vermindering is voornamelijk het resultaat van de verkoop van Italiaanse en Belgische staatsobligaties in het eerste trimester van 2018 en door lagere liquide middelen van Belfius die bij de Nationale Bank van België werd ondergebracht. Binnen dit segment daalde het kredietrisico op overheidsobligaties van 12,9 miljard EUR eind 2017 tot 9,6 miljard EUR eind 2018. Meer dan de helft (54%) van de portefeuille van overheidsobligaties blijft belegd in Belgische overheidsobligaties. Terwijl voor de Bank de Belgische overheidsobligaties 40% uitmaken van de totale portefeuille aan overheidsobligaties, bedroeg dit relatieve aandeel bij Belfius Insurance bijna 64%.

De kredietrisicoblootstelling op financiële instellingen verminderde verder in 2018 met 7,6 miljard EUR en bedroeg 7% eind 2018 ten opzichte van 11% eind 2017, als resultaat van de incorporatie van ontvangen excess collateral in de netting van afgeleide produkten Het kredietrisico van Belfius op de monoline-verzekeraars is vooral een onrechtstreeks risico dat ontstaat uit kredietwaarborgen die worden verstrekt door Belfius Bank en die worden herverzekerd door monoline-verzekeraars, voornamelijk op obligaties die werden uitgegeven door emittenten die hoofdzakelijk actief zijn in projecten op het vlak van infrastructuur en openbare nutsvoorzieningen,. Over

Uitsplitsing van het kredietrisico volgens tegenpartij

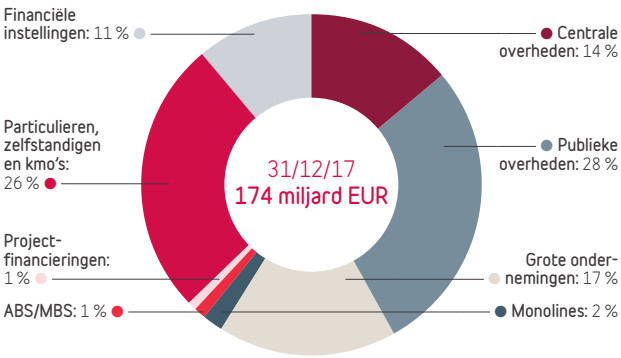

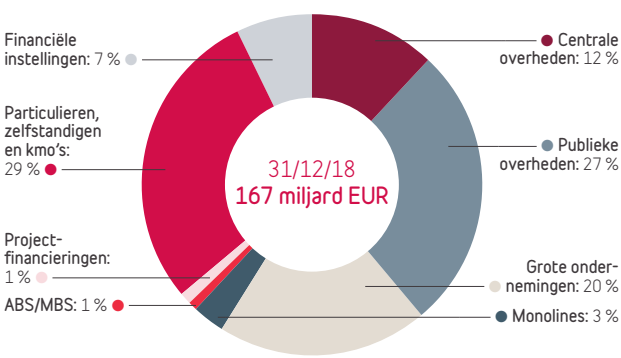

Uitsplitsing van het kredietrisico volgens geografische regio

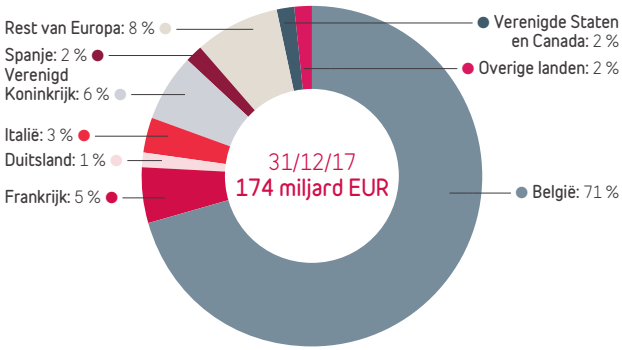

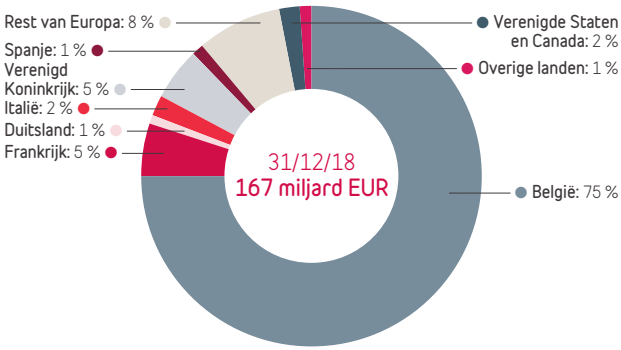

Uitsplitsing van het kredietrisico volgens rating

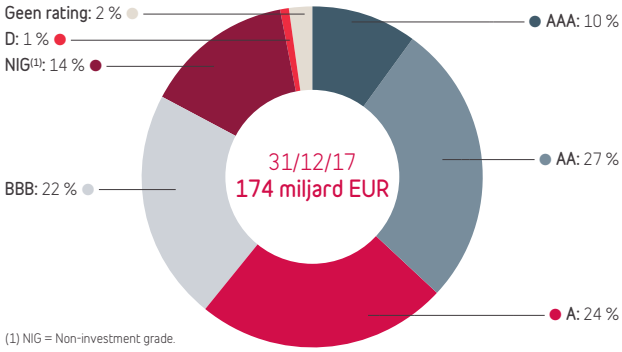

(1) NIG = Non-investment grade.

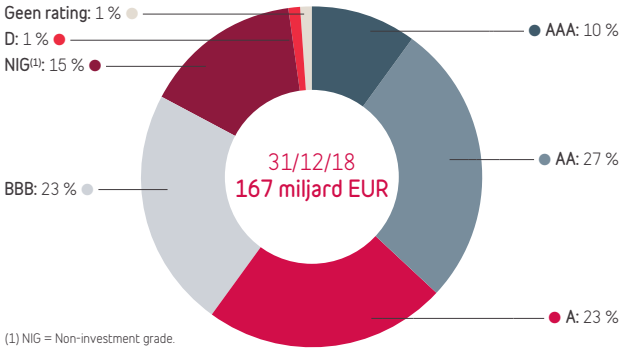

(1) NIG = Non-investment grade.

2018 steeg het relatieve aandeel van de monoline-verzekeraars van 2,0% eind 2017 naar 2,7% eind 2018. De stijging is te wijten aan de verlenging van bepaalde indekkingen en door de beginnende substitutie van kredietwaarborgen voor het onderliggende risico vanaf 2018, zij het door een vermindering van de kwaliteit van het onderliggende krediet risicoen/of een verbetering van het kredietrisico van de waarborgsteller.

De posities van Belfius zijn voornamelijk geconcentreerd in de Europese Unie: 96% of 146,1 miljard EUR op bankniveau en 98% of 13,7 miljard EUR voor Belfius Insurance. 75% van het totale kredietrisico is gesitueerd in België, 5% in het Verenigd Koninkrijk en in Frankrijk, 2% in Italië en in de Verenigde Staten en Canada, en 1% in Duitsland en Spanje.

De kredietrisicoblootstelling van Belfius op tegenpartijen uit het Verenigd Koninkrijk bedroeg 87 miljard EUR. Bijna de helft van die kredietrisicoblootstelling bestaat op obligaties, waarvan bijna twee derde inflatiegelinkte obligaties die werden uitgegeven door nuts- en infrastructuurbedrijven in het Verenigd Koninkrijk die actief zijn in gereguleerde sectoren zoals water-, gas- en elektriciteitsdistributie. Die obligaties hebben een degelijke kredietkwaliteit (100% investment grade), en bovendien is de meerderheid van de uitstaande obligaties gedekt door een kredietbescherming die werd uitgegeven door een krediet-verzekeraar die onafhankelijk is van de obligatie-emittent. Het overige kredietrisico bestaat uit de obligatieportefeuille van Belfius Insurance, een kortetermijnkredietportefeuille voor thesauriebeheer van Belfius Bank en vorderingen op clearinginstellingen. De kredietrisico's van die portefeuilles zijn eveneens van een afdoende kwaliteit.

De kredietrisicoblootstelling van de tegenpartijen van Belfius in Italië verminderde van 5,6 miljard EUR op het einde van 2017 tot 2,5 miljard EUR.aan het einde van 2018, waarvan 2,2 miljard EUR Italiaanse staatsobligaties.

Eind december 2018 had 82% van de totale kredietrisicoblootstelling een interne kredietrating investment grade (IG).

Kwaliteit van de activa[1] (in miljoen EUR, tenzij anders vermeld)	31/12/17 IAS 39	01/01/18[2] IFRS 9	31/12/18 IFRS 9
Bruto uitstaande leningen en voorschotten aan klanten (gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs)	91 520	84 535	90 786
Leningen en voorschotten aan klanten waarop een specifieke waardevermindering werd toegepast (gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs)	1 822	1 822	1 863
Stage 3 bijzondere waardeverminderingen op leningen en voorschotten aan klanten (voorheen : specifieke waardeverminderingen)	1 153	1 153	1 147
Asset quality ratio[3]	1,99 %	2,15 %	2,05 %
Dekkingsratio[4]	63,3 %	63,3 %	61,6 %
Stage 1 & 2 waardeverminderingen op leningen en voorschotten aan klanten (voorheen : collectieve waardeverminderingen)	310	322	337

(1) Belfius Insurance inbegrepen.
(2) Door de toepassing van IFRS 9 en de nieuwe presentatie van de balans (obligaties in "leningen en voorschotten aan klanten" werden overgeboekt naar "Schuldbewijzen & Eigenvermogensinstrumenten"), zijn de presentatie en cijfers van 31 december 2017 verschillend van de openingsbalans van 1 januari 2018 . We verwijzen naar de overgangstabellen naar IFRS 9 voor een gedetailleerde beschrijving.
(3) De verhouding tussen de leningen en voorschotten aan klanten waarop een specifieke waardevermindering werd toegepast en de bruto uitstaande leningen en voorschotten aan klanten.
(4) De verhouding tussen Stage 3 waardeverminderingen en de bruto uitstaande leningen en voorschotten aan klanten.

5. Asset quality

Eind 2018 bedroeg het bedrag van de leningen en voorschotten aan klanten waarop een bijzondere waardevermindering werd toegepast 1 863 miljoen EUR, dat is een kleine stijging van 2,3% ten opzichte van het jaar voordien. Daarentegen verbeterde de asset quallity ratio van 2,15% tot 2,05% gezien de sterke groei (+7,4%) van het bruto uitstaand bedrag aan leningen.

In 2018 bleven de stage 3-waardeverminderingen (voorheen specifieke waardeverminderingen) op leningen en voorschotten aan klanten stabiel. Hierdoor is de asset quality ratio licht verminderd tot 61,6% op het einde van 2018. De stage 1 & stage 2-waardeverminderingen (voorheen collectieve waardervermindering) op leningen en voorschotten aan klanten steeg met 15 miljoen EUR sinds begin 2018 tot 337 miljoen EUR aan het einde van het jaar.

MARKTRISICO

1. Overzicht

1.1. Definitie marktrisico

In het algemeen kan het marktrisico worden omschreven als de blootstelling aan waardeverminderingen ten gevolge van schommelingen van de marktprijzen, aan veranderingen in de liquiditeit van instrumenten, aan veranderingen in de volatiliteit van de marktprijzen of wijzigingen in de correlatie tussen de niveaus van de marktprijzen.

Belfius past een marktrisicobeheer toe voor alle Financial Markets-activiteiten van de Bank. Dat beheer omvat het renterisico, het spreadrisico en het daaraan gekoppelde krediet/liquiditeitsrisico, het wisselrisico, het aandelenprijsrisico (of prijsrisico), het inflatierisico en het grondstoffenprijsrisico.

Het marktrisico van Belfius Insurance wordt afzonderlijk beheerd door zijn ALCo. Het strategisch ALCo van Belfius Insurance neemt de strategische beslissingen met betrekking tot de balansen van de verzekeringsmaatschappijen en hun financiële rentabiliteit, rekening houdend met de risk appetite zoals die vooraf gedefinieerd werd in de groep Belfius Bank & Verzekeringen (d.w.z. directionele ALM-positie in renterisico, aandelen- en vastgoedrisico, volatiliteit en correlatierisico's).

1.2. Risicosoorten

De bronnen van het marktrisico zijn veranderingen in het niveau van:

- de rentevoeten;
- de kredietspreads (specifiek renterisico) en liquiditeit;
- de inflatie;
- de wisselkoersen;
- de aandelenprijzen;
- de grondstoffenprijzen;

en de daarmee verbonden risicofactoren zoals bijvoorbeeld de volatiliteit of de correlatie.

Het renterisico kan worden omschreven als de schommeling van de waarde van de activa of passiva van de Bank als gevolg van wijzigingen in de marktrentevoeten. Het komt vooral tot uiting in schuldinstrumenten, afgeleide producten met schuldinstrumenten als onderliggende waarde en andere afgeleide producten waarvan de waarde gekoppeld is aan de marktrentevoeten.

De kredietspread- en de liquiditeitsrisico's zijn de risico's op de wijziging van de waarde van een portefeuille als gevolg van de schommeling van de kredietspreads als de kredietkwaliteit (de rating) voor het overige ongewijzigd blijft. De spread van een positie is die unieke spread die moet worden toegevoegd aan de volledige zero-couponcurve (swap) om te komen tot discountfactoren die leiden tot een actuele waarde van de verwachte cashflows die gelijk is aan de huidige fair value van de positie.

Het wisselrisico is de kans dat wijzigingen van de wisselkoersen een negatief effect hebben op de waarde van een financieel instrument of portefeuille. Hoewel de wisselkoersen een onderscheiden markt-

risicofactor zijn, is voor de waardering van wisselkoersinstrumenten doorgaans kennis nodig van het gedrag van zowel de spotkoers als de rentevoeten.

Het aandelenprijsrisico is het risico dat er zich negatieve veranderingen voordoen in de waarde van de aandelenparticipaties van een instelling. Het aandelenprijsrisico wordt vaak onderverdeeld in twee categorieën: een algemeen risico dat gekoppeld is aan de aandelen (dat niet diversifieerbaar is) en een specifiek aandelengebonden risico (dat wel diversifieerbaar is).

Het grondstoffenprijsrisico is het risico dat er zich negatieve veranderingen voordoen in de waarde van de grondstoffengebonden financiële instrumenten van een instelling. De prijsrisico's die verbonden zijn aan grondstoffen verschillen aanzienlijk van de andere marktrisicofactoren, aangezien de meeste grondstoffen verhandeld worden op markten waarop de concentratie van het aanbod kan zorgen voor een uitvergrote prijsvolatiliteit. Belfius heeft enkel een beperkt grondstoffenprijsrisico op de CO_2-certificaten in portefeuille.

2. Activiteiten op niet-financiële markten

2.1. Beleid inzake balansbeheer

Het beheren van de structurele blootstelling aan marktrisico's (inclusief het renterisico, het aandelenrisico, het vastgoedrisico en het wisselrisico) is ook bekend onder de benaming Assets & Liabilities Management (ALM). De structurele blootstelling bij Belfius vloeit voort uit het onevenwicht tussen de activa en de passiva gemeten in volume, looptijd en rentegevoeligheid.

De raad van bestuur van Belfius draagt de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het bepalen van de strategische risicotolerantie, met inbegrip van de risicotolerantie voor marktrisico's in niet-financiële-marktactiviteiten. Het directiecomité van Belfius Bank en dat van Belfius Insurance dragen de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het beheer van de renterisico's van Belfius binnen de hierboven bepaalde risicotolerantie en binnen het regelgevend kader.

De echte operationele verantwoordelijkheid van het effectieve Assets & Liabilities management (ALM) wordt gedelegeerd naar het Assets & Liabilities Committee (ALCo). Het ALCo beheert het renterisico, het wisselrisico en het liquiditeitsrisico van de balans van de Bank, respectievelijk van de Verzekeraar, binnen een limietenkader en rapporteert hierover aan het directiecomité. Belangrijke strategische dossiers worden ter goedkeuring voorgelegd aan het directiecomité, dat de uiteindelijke bevoegdheid heeft vóór elke praktische implementatie.

Het ALCo van de Bank is verantwoordelijk voor de sturing en de monitoring van de balans- en buitenbalansverplichtingen en legt hierbij de focus op:

- het genereren van een stabiele inkomensstroom;
- het behouden van de economische waarde;
- het verzekeren van een robuuste en duurzame funding.

Het ALCo vergadert regelmatig onder leiding van de Chief Financial Officer (CFO), in aanwezigheid van de Chief Risk Officer (CRO) en van de leden van het directiecomité die verantwoordelijk zijn voor de commerciële activiteitslijnen (of hun gevolmachtigde).

Het ALCo van Belfius Insurance vervult dezelfde rol voor de verzekeringsmaatschappij en streeft dezelfde doelstellingen na, zij het met de nadruk op economische waarde en solvabiliteit op grond van de Solvency II-regelgeving. De risico-indicatoren worden berekend op basis van een geharmoniseerde risicomethode voor Belfius, aangevuld met specifieke factoren van Belfius Insurance voor hun risicobeheer.

2.2. Renterisico

2.2.1. Het renterisico van de bankactiviteiten

Met betrekking tot het renterisico voert Belfius Bank een voorzichtig risicobeheer van zijn renteposities in het banking book binnen een goed gedefinieerd intern en wettelijk limietenkader, met een duidelijke nadruk op het genereren van stabiele opbrengsten en het vrijwaren van de economische waarde van de balans. Dit gebeurt via een macro-hedging aanpak, door natuurlijke afdekkingen in de balans van de Bank zorgvuldig af te wegen.

Het beheer van niet-looptijdgebonden deposito's (zoals spaar- en zichtrekeningen) en niet-rentedragende producten gebeurt door replicating portfolio-technieken. De onderliggende hypotheses omtrent verwachte looptijd, rentevaste periode en tariefevolutie worden permanent opgevolgd en indien vereist aangepast door het ALCo. Impliciete rente-opties zoals het risico op vervroegde terugbetaling worden verrekend aan de hand van gedragsmodellen.

Het renterisico neemt twee vormen aan: de volatiliteit van de economische waarde en de volatiliteit van de opbrengst. De meting van beide vormen is complementair voor het begrijpen van de volledige scope van het renterisico in het banking book.

De doelstelling van het ALM-beleid van de Bank is de bescherming van het netto rente-inkomen in het huidige historisch lage renteklimaat, rekening houdend met de limieten van variatie van de economische waarde.

De economische waarde-indicatoren capteren het langetermijneffect van de rentewijzigingen op de economische waarde van de Bank. De rentegevoeligheid van de economische waarde meet de verandering in de economische nettowaarde van de balans indien de rente over de hele curve met 10 basispunten verandert. De langetermijnsensitiviteit van de ALM-perimeter bedroeg -15 miljoen EUR per 10 bp op 31 december 2018 (tegenover -34 miljoen EUR per 10 bp op 31 december 2017), zonder de renteposities van Belfius Insurance en van de pensioenfondsen van Belfius Bank.

De Earnings-at-Risk-indicatoren capteren het kortetermijneffect van de rentewijzigingen op de opbrengsten van de Bank. Daarom kunnen, indirect via de rentabiliteit, rentewijzigingen ook een kortetermijneffect hebben op de solvabiliteit. Een stijging met 50 bp van

de rente heeft een geschatte positieve weerslag op de netto renteopbrengsten (vóór belastingen) van +60 miljoen EUR voor het volgende boekjaar en een geschat cumulatief effect van +175 miljoen EUR over een periode van drie jaar, terwijl een daling van 35 basispunten tot een geschat negatief effect van -44 miljoen EUR voor het volgende boekjaar zou leiden en een geschat cumulatief effect van -189 miljoen EUR over een periode van drie jaar.

Naast het risico uitgaande van een dalende of stijgende rente volgt het ALCo tevens binnen een normatief kader het risico op ten gevolge van het steiler of vlakker worden van de rentecurve. Dit geldt eveneens voor het basisrisico, d.i. een wijziging van de spread tussen Euribor en Eonia, en het risico op een duurdere financiering in vreemde deviezen, vanuit een verwijding van de cross-currency spreads.

De huidige omgeving van lage en zelfs negatieve rente zet het standaard transformatiemodel van de Bank onder druk. De vergoeding aan spaarders blijft dicht bij nul en het is wettelijk bepaald om niet minder dan 11 basispunten te betalen voor gereglementeerde spaarrekeningen, terwijl de rente ontvangen voor commerciële leningen voortdurend verlaagt als gevolg van de dalende marktrente en concurrentiedruk. Anderzijds, bleven klanten herfinancieren en hun hypotheekleningen vervroegd terugbetalen.. Bovendien verhoogt het beleid van negatieve rente van de ECB de collateral kost voor derivaten-contracten, die worden gebruikt om de blootstelling van de Bank aan het renterisico af te dekken.

2.2.2. Het renterisico van de verzekeringsactiviteiten

Het is de bedoeling om de volatiliteit in de resultatenrekening, die kan worden teweeggebracht door renteschommelingen, te beheren en te beperken en de economische waarde van het kapitaal van de aandeelhouders te vrijwaren. Zo houdt Belfius Insurance bewust geen enkele positie met een hoog renterisico aan.

De duratie, die de rentegevoeligheid van de waarde van de balans weerspiegelt, wordt beschouwd als het voornaamste meetinstrument van het renterisico. De gedeeltelijke en globale gevoeligheden van het renterisico per tijdsinterval vormen de meer precieze indicatoren, deze worden opgevolgd in het ALCo.

De limieten voor het renterisico worden goedgekeurd door het directiecomité en de raad van bestuur. In het kader van het activabeheer worden zij vertaald naar het Investment Framework en opgevolgd door het ALCo.

Belfius Insurance handhaafde zijn ALM-strategie die erop gericht is de duratie tussen activa en passiva nagenoeg gelijk te houden. De huidige lage rentestand heeft dus een beperkte impact op de uitstaande activa en passiva.

Door de historisch lage rentestand die zich reeds sedert langere tijd bestendigt is het voor Belfius Insurance niet makkelijk om aan onze klanten interessante beleggingsverzekeringen in tak 21 en tak 26 aan te bieden. Hierdoor zijn er diverse initiatieven waarbij de klant de mogelijkheid wordt gegeven om via het tak 44-concept meer zekerheid in zijn belegging in tak 23 in te bouwen.

2.2.3. Globaal renterisico voor de Belfius-groep

Onderstaande cijfers geven, voor Belfius-groep, de impact weer op de Net Asset Value en de Earnings at risk van een parallelle opwaartse verschuiving op de rendementscurve van respectievelijk 10 en 50 basispunten:

(in duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
BELFIUS BANK		
Sensitiviteit (+10 bp)	(34 179)	(15 441)
Earnings at risk (+50 bp)	37 436	59 864
BELFIUS INSURANCE		
Sensitiviteit (+10 bp)	16 560	10 874
Earnings at risk (+50 bp)	2 743	2 347

2.3. Credit spread risk

Het credit spread-risico van de niet-financiële marktactiviteiten wordt behandeld in het onderdeel "Kredietrisico".

De soevereine en de kredietportefeuille worden beheerd door de beleggingsdepartementen onder het toezicht van de respectieve ALCo's van Belfius Bank en Belfius Insurance. Het beheer ervan vindt plaats op basis van een risicokader gemonitord door de afdeling Risk. Het kader voorziet in een risicobegeleiding voor de beleggingen. Het bepaalt de risicobereidheid en legt de operationele limieten vast om garant te staan voor de kredietkwaliteit van de kredietportefeuille binnen de welomschreven grenzen en een gezonde diversificatie (bv. tussen industriële sectoren of landen onderling). Er vinden geregeld sensitiviteitssanalyses en stresstests plaats.

Bij Belfius Insurance werd het credit spread-risico volledig opgenomen in het risicobeheer. In het kader van Solvency II werd het credit spread-risico, immers meer dan vroeger, een belangrijke bepalende factor voor de solvabiliteitspositie van de verzekeringsmaatschappij, zowel voor de sensitiviteit van de net asset value als voor de kapitaalvereisten.

2.4. Aandelenrisico

Het grootste deel van het aandelenrisico van Belfius situeert zich in de verzekeringsperimeter, aangezien de aandelenportefeuille van de bankentiteit zeer klein is.

Het aandelenrisico levert ook een belangrijke bijdrage tot de sensitiviteit van de NAV (Net Asset Value) en de kapitaalvereiste van de verzekeringsmaatschappij. De aandelenportefeuille wordt beheerd door een gespecialiseerd beleggingsteam dat onder toezicht staat van het ALCo. De beleggingen worden opnieuw omkaderd door een risicobegeleiding en door operationele limieten afhankelijk van de risicobereidheid van Belfius Insurance.

Marktrisicomanagementtools omvatten de stresstestmetingen, die een indicatie geven van het potentieel marktwaardeverlies in diverse scenario's en de zgn. Solvency ratio's-weerstand.

Onderstaande tabel toont de prijsgevoeligheid van een negatieve evolutie van 30% op aandelenportefeuille van Belfius Insurance:

(in duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
BELFIUS INSURANCE		
Marktwaarde beursgenoteerde aandelen & aanverwanten	583 819	492 831
Marktwaarde beursgenoteerd vastgoed	501 502	318 592
Neerwaartse evolutie 30%	(325 596)	(243 427)
VaR (99%, 10 dagen)	35 720	53 400

2.5 Vastgoedrisico

De vastgoedbeleggingen bestaan uit deals met een stabiele return op lange termijn, doorgaans op de Belgische markt. Vastgoedbeleggingen moeten dus gezien worden als een manier om de verhouding risico/return van de beleggingsportefeuille te optimaliseren en maken ze deel uit van de levensverzekeringsactiviteit op lange termijn.

Onderstaande tabel toont de prijsgevoeligheid van Belfius Insurance vastgoedrisico van een negatieve evolutie van 15%:

(in duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
BELFIUS INSURANCE		
Marktwaarde beursgenoteerd vastgoed	592 835	645 291
Neerwaartse evolutie 15%	(88.925)	(96.794)

2.6. Foreign exchange risk

Het wisselkoersrisico is niet significant bij Belfius Insurance, gezien minder dan 1 % van de totale marktwaarde van de portefeuille is uitgedrukt in vreemde munten. De mogelijkheid om posities in vreemde munten aan te houden wordt immers bewust beperkt door het Investment Framework.

Het huidige wisselkoersrisico is afkomstig van posities in Deense kroon (Danish mortgage bonds), waarvan de waarde sterk verbonden is met de euro. De blootstelling aan de Deense kroon is gestegen in 2018 met 7,5 miljoen EUR.

2.7. Pensioenfondsen

Specifieke rapporten over de pensioenfondsen worden voorgelegd aan de beleggingscomités van die fondsen op basis van de delegatie van het ALCo. Deze beleggingscomités analyseren de impact op de fondsen van rente-, inflatie- en aandelenrisico.

3. Activiteiten op de financiële markten

De activiteiten op de financiële markten (FM) bestaan uit klantgerichte activiteiten en de hedging-activiteiten van Belfius Bank. Bij Belfius Insurance zijn er geen FM-activiteiten. Voor hun behoeften in FM-producten wenden zij zich tot Belfius Bank of tot andere banken.

3.1. Risicobeheer

Om de marktrisico's van Belfius Bank adequaat te beheren, heeft de directie FM Risk Management de volgende hoekstenen geïdentificeerd als belangrijke pijlers van het risicobeheer van de risico's die verbonden zijn aan de FM-activiteiten:

- een efficiënte organisatie die zorgt voor een accurate identificatie, analyse en reporting van de diverse risico's die Belfius Bank draagt, alsook de voortdurende opleiding van de mensen om up-to-date te blijven met de meest recente evoluties op het vlak van de theorie, de regelgeving, de parameters en de veranderingen op de markt;
- een robuust limietenkader met gedifferentieerde limieten per activiteit of risicofactor dat gerespecteerd moet worden door alle partijen die betrokken zijn bij de marktactiviteiten. Naast de VaR-limieten of de P&L-triggers werden diverse andere essentiële controle-instrumenten geïdentificeerd voor het risico-beheer:
  - de limieten op de nominale bedragen;
  - de limieten op de looptijden;
  - de limieten op de soorten producten;
  - de limieten op de sensitiviteiten (de zogenaamde "Greeks": delta, ...);
  - de back testing;
  - de stresstests.
- ten slotte wordt dit kader op regelmatige basis onderworpen aan een controle door het FM Risk Committee om in overeenstemming te zijn met de risk appetite zoals die werd bepaald door de raad van bestuur van Belfius Bank.

3.2. Risicometing

Het concept van de Value-at-Risk (VaR) wordt gebruikt als het voornaamste meetinstrument voor het marktrisico dat Belfius Bank loopt. De VaR meet het maximumverlies aan Net Present Value (NPV) dat de Bank zou kunnen lopen op haar portefeuille in normale en/of historische marktomstandigheden over een periode van 10 dagen met een betrouwbaarheidsinterval van 99%. De volgende risico's worden bij Belfius gemonitord aan de hand van een VaR:

- het rente- en het wisselrisico: die risicocategorie wordt opgevolgd via een historische VaR op basis van een intern model dat werd goedgekeurd door de Nationale Bank van België.
  De historische simulatiebenadering houdt in dat de portefeuille wordt getoetst aan een tijdreeks van historische activa-rendementen. Die herwaarderingen leiden dan tot een verdeling van portefeuillewaarden (een histogram van rendementen) op basis waarvan een VaR (%-percentiel) kan worden berekend.
  De grootste voordelen van dit type VaR zijn zijn eenvoud en het feit dat het niet uitgaat van een normale, maar wel van een historische verdeling van de activarendementen (de verdelingen kunnen niet-normaal zijn en het is mogelijk dat de effecten zich niet-lineair gedragen);
- het algemene en de specifieke aandelenprijsrisico's worden gemeten op basis van een historische VaR met een volledige waardering die gebaseerd is op 300 scenario's;
- het spreadrisico en het inflatierisico worden gemeten aan de hand van een historische benadering die 300 waargenomen schommelingen van de sensitiviteit toepast.

Sinds eind 2011 berekent Belfius, bovenop zijn gewone VaR, een Stressed Value-at-Risk (SVaR), die ook in aanmerking wordt genomen bij het berekenen van de gewogen risico's voor het marktrisico. Die meting van de SVaR bestaat uit de berekening van een historische VaR over een waarnemingsperiode van 250 opeenvolgende werkdagen die de grootste negatieve schommelingen teweegbrengt van de Net Present Value in de huidige portefeuille van financiële instrumenten van de Bank.

3.3. Blootstelling aan het marktrisico

Ingevolge de verwijdering van de kredietderivaten uit de berekeningsbasis van de VaR, werd de Financial Markets VaR-limiet in Oktober 2018 verlaagd van 32,0 miljoen EUR naar 26,5 miljoen EUR. De globale gemiddelde VaR van Financial Markets-activiteiten nam toe tot 18,1 miljoen EUR in 2018 tegenover 17,7 miljoen EUR in 2017.
De globale gemiddelde VaR van Financial Markets-activiteiten nam toe tot 18,1 miljoen EUR in 2018 tegenover 17,7 miljoen EUR in 2017.

VaR[1] (99 %, 10 dagen) (in miljoen EUR)	31/12/17				31/12/18			
	IR[2] & FX[3]	Aandelen	Spread	Andere risico's[4]	IR[2] & FX[3]	Aandelen	Spread	Andere risico's[4]
Per activiteit								
Gemiddelde	8,1	4,3	3,8	1,5	9,0	5,6	2,5	1,0
Einde periode	8,9	5,8	2,7	1,1	9,2	6,8	0,5	0,8
Maximum	13,0	6,3	7,1	2,1	15,5	7,6	6,1	2,2
Minimum	4,4	2,3	2,1	1,1	4,2	4,4	0,2	0,4
Globaal								
Gemiddelde	17,7				18,1			
Einde periode	18,4				17,3			
Maximum[5]	24,1				29,5			
Minimum	13,2				10,9			
Limiet	32,0				26,5			

(1) De Value at Risk (VaR) vertegenwoordigt de potentiële wijziging in marktwaarde, met een waarschijnlijkheid van 99 % en over een periode van 10 dagen.
(2) IR: renterisico.
(3) FX: wisselkoersrisico.
(4) Inflatierisico en CO_2-risico.
(5) Maximum bereikt vóór de verlaging van de limiet tot 26,5 miljoen.

Evolutie van de globale VaR in 2018

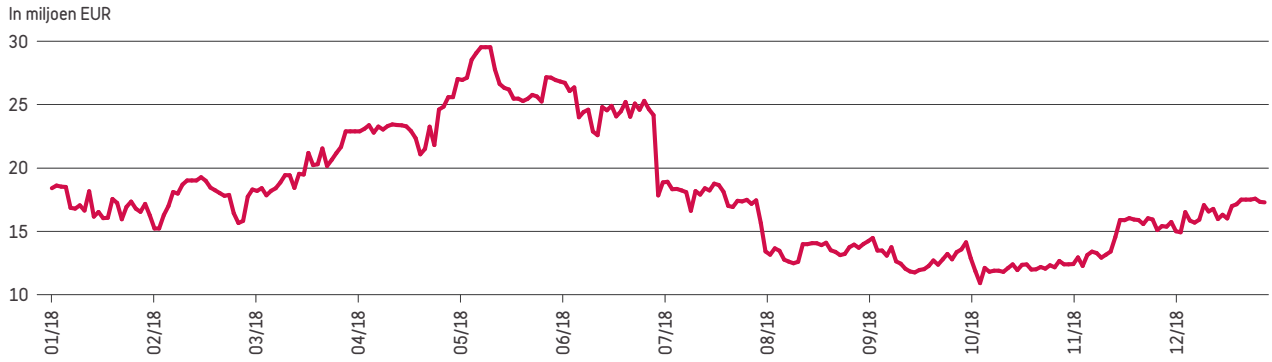

Evolutie van de HVaR en SVaR (Intern Model) in 2018

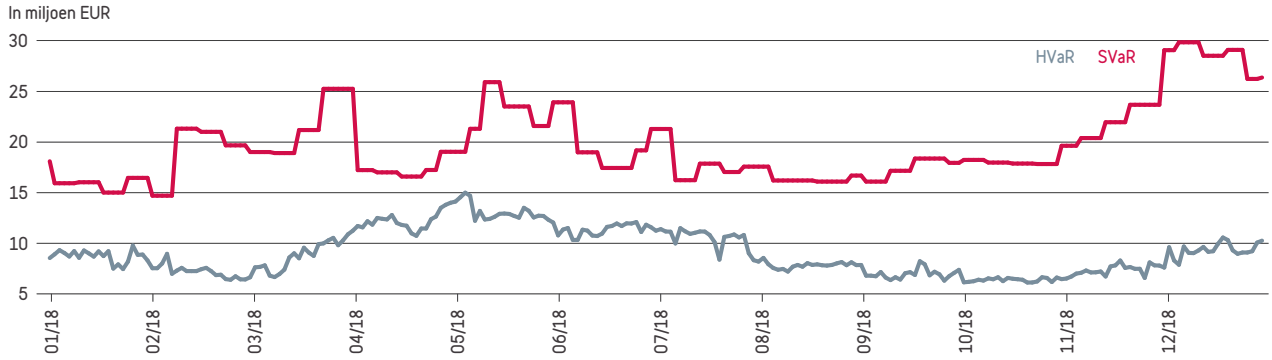

In de eerste helft van het jaar steeg de VaR voornamelijk als gevolg van de rente-evolutie in de Group Center. De VaR daalde in de zomer als gevolg van rentebewegingen in Flow Management (PCB Public en Group Center), als gevolg van de vermindering van de marktvolatiliteit en als gevolg van de verwijdering van de kredietderivaten uit de VaR-berekeningsbasis. De VaR steeg opnieuw op het einde van het jaar als gevolg van de stijging in financial markets activities in langetermijnrenteproducten.

3.4. Stresstests – Marktrisico

Hoewel de VaR een erg nuttig instrument is voor het risicobeheer met het oog op de controle van de day-to-day-blootstellingen, doorstaat de VaR de test van abnormale marktbewegingen niet altijd en geeft de VaR niet altijd een even duidelijk totaalbeeld van de marktblootstelling. De stresstests geven soms een betere informatie door het meten van de kwetsbaarheid van de marktposities naast de informatie die vervat zit in de VaR. Het betreft risico's die te maken hebben met extreme prijsbewegingen en risico's die verband houden met scenario's die niet weerspiegeld worden in de recente geschiedenis, of die niet impliciet worden aangegeven in de parameters die worden gebruikt om de VaR te berekenen. Bijgevolg gebruikt Belfius Bank stresstests ter aanvulling van de VaR-benadering.

Het stresstestkader dat wordt gebruikt voor de Financial Markets-activiteit bij Belfius Bank, kan als volgt worden omschreven:

- gevoeligheidstests die worden uitgevoerd op de volgende risicofactoren: rentevoeten, wisselrisico, volatiliteit, kredietspreads, correlatie, basisrenterisico (verschil tussen de Eonia-rente en de Euribor op 3 maanden) en dividenden/aandelenprijzen;
- de historische scenario's bestaan uit simulaties die een gelijktijdige weerspiegeling vormen van significante historische marktbewegingen voor diverse risicofactoren. Meer specifiek worden de volgende scenario's toegepast:
  - de aandelencrash van 1987;
  - de monetaire crisis van 1992;
  - de marktbewegingen van 2001;
  - de financiële crisis van 2008.
  - een gecombineerd scenario waarbij schokken gelijktijdig worden toegepast op de rente en de kredietspreads.

3.5. Back testing

Een back testing is bedoeld om de nauwkeurigheid en wiskundige degelijkheid te testen van de interne meetmethodes van het marktrisico, door de berekende marktrisicocijfers te vergelijken met de volatiliteit van de werkelijke resultaten. Back testing is een vereiste voor Belfius Bank daar we gebruikmaken van interne modellen voor het berekenen van het reglementair eigen vermogen voor marktrisico's.

Het resultaat van de back testing is het aantal werkelijke marktverliezen dat groter uitvalt dan hun overeenkomstige VaR-cijfers (d.w.z. "het aantal uitzonderingen"). Op basis van dat cijfer beslissen o.a. de toezichthouders ook over de ratio die moet worden gebruikt voor het bepalen van het reglementair eigen vermogen voor marktrisico's.

Bij Belfius Bank worden er twee soorten back testings gebruikt:

- De hypothetische back testing vergelijkt de hypothetische resultaten van de waarde van de portefeuille op het einde van de dag met, uitgaande van onveranderde posities, haar waarde op het einde van de volgende dag. Het resultaat houdt dus geen rekening met aanpassingen van voorzieningen en andere niet-betrokken risicofactoren. De holding period bedraagt één dag. In 2017 was er geen uitzondering op de hypothetische back testing.
- De reële back testing vergelijkt de waarde van de portefeuille op het einde van de dag met haar reële waarde op het einde van de volgende dag, exclusief honoraria, provisies en netto renteinkomsten. In 2017 werd er slechts 1 uitzondering vastgesteld in de reële back testing op 31 mei 2017. Dat was voornamelijk te wijten aan een zeer sterke verschuiving in de GBP-BOR-OIS basis.

LIQUIDITY RISK

1. Liquidity risk bij Belfius Bank

1.1. Kader voor liquiditeitsbeheer

Belfius Bank beheert haar liquiditeit met als doelstelling te voldoen aan de interne en de reglementaire liquiditeitsratio's. Bovendien zijn limieten gedefinieerd met betrekking tot het gedeelte van de balans dat op korte termijn en het gedeelte van de balans dat op de interbankenmarkt mag worden gefinancierd. Deze limieten zijn ook opgenomen in het Risk Appetite Framework (RAF) dat goedgekeurd werd door de raad van bestuur en gerapporteerd wordt op kwartaalbasis. De beschikbare liquiditeitsreserves spelen ook een sleutelrol op het vlak van de liquiditeit: op elk ogenblik zorgt Belfius Bank ervoor dat het beschikt over voldoende kwaliteitsactiva voor het dekken van tijdelijke liquiditeitstekorten, zowel in normale markten als bij stress-scenario's. Belfius Bank heeft specifieke richtlijnen gedefinieerd voor het beheer van de LCR eligible obligaties en voor de niet LCR eligible obligaties. Al dit werd vastgelegd in de liquiditeitsrichtlijnen die goedgekeurd werden door het ALCo.

Asset en Liability Management (ALM) – een afdeling onder de verantwoordelijkheid van de Chief Financial Officer (CFO) – is de frontline manager voor de liquiditeitsvereisten van Belfius Bank. Zij identificeert, analyseert en rapporteert over de bestaande en de toekomstige liquiditeitsposities en -risico's, en bepaalt en coördineert fundingplannen en acties onder de operationele verantwoordelijkheid van de CFO en onder de algemene verantwoordelijkheid van de raad van bestuur. Daarnaast draagt de CFO eveneens de operationele eindverantwoordelijkheid over het beheer van het renterisico op de balans van de Bank via de ALM-afdeling en het ALCo, waardoor het volledige balansbeheer van de Bank onder zijn operationele verantwoordelijkheid valt.

ALM organiseert elke week een Asset and Liability Forum (ALF), in aanwezigheid van het Risk departement, het departement Thesaurie van de financiële markten en de vertegenwoordigers van de commerciële business lines. Het Asset and Liability Forum is in de eerste plaats een discussieforum voor alle onderwerpen met een link naar het ALCo en ter voorbereiding van de nota's voor het ALCo. Dit forum

heeft een mandaat om het door het ALCo gevalideerde strategische funding plan om te zetten in tactische en operationele beslissingen in overeenstemming met de financiële behoefte volgens de balans en met respect voor de reglementaire verplichtingen (LCR, NSFR, Encumbrance, MREL,...) .

Tevens waakt ALM over het fundingplan om te garanderen dat Belfius Bank zijn interne en reglementaire liquiditeitsratio's blijft respecteren.

ALM informeert dagelijks de CFO en CRO en maandelijks het directiecomité over de liquiditeitssituatie van de Bank.

Het Risk departement voert tweedelijnscontroles uit over het liquiditeitsrisico en zorgt ervoor dat de gepubliceerde verslagen accuraat zijn, toetst de gekozen hypothese en modellen, doet simulaties onder stress-scenario's en houdt toezicht op de naleving van limieten zoals ze bepaald worden in de liquiditeitsrichtlijnen.

1.2. Blootstelling aan het liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico bij Belfius Bank vloeit vooral voort uit:

- de variabiliteit van de bedragen aan commerciële funding ingezameld bij retail en private klanten, kleine en middelgrote ondernemingen en grote bedrijven, openbare en vergelijkbare klanten en de manier waarop die middelen worden toegewezen aan klanten via alle soorten kredieten;
- de volatiliteit van het onderpand dat dient te worden neergelegd bij tegenpartijen in het kader van CSA-contracten voor derivaten- en repotransacties (de zgn. cash & securities collateral);
- de waarde van de liquide reserves waarmee Belfius Bank financiering kan ophalen op de repomarkt en/of bij de ECB;
- het vermogen om interbancaire en institutionele funding op te halen.

1.3. Liquiditeitsrisicobeheer

Strategie, scope en liquiditeitsrisicobeheer-processen

De liquiditeitsrapportering gebeurt op geconsolideerde basis, dit omvat Belfius Bank met haar dochterondernemingen en filialen, incl. de effectiseringsvehikels, zonder Belfius Insurance.

De strategie van liquiditeitsrisicobeheer is beschreven in liquiditeitsrichtlijnen en in de Risk Appetite Framework (RAF). De RAF stelt het hoogste niveau in van risk limieten en principes die de risicotolerantie van de Bank bepalen.

Monitoring gebeurt via interne en reglementaire Liquidity Key Risk Indicators (KRI), met respectieve interne limieten opgesteld in de RAF. De liquiditeits-KRI's worden op regelmatige basis gerapporteerd en elke overschrijding van de limiet wordt gerapporteerd aan het ALF en het ALCo, die beslissingsmacht heeft. Het respecteren van deze KRI wordt ook getest onder stressscenario's.

Daarnaast wordt dagelijks een reeks early warning indicatoren gecontroleerd met het oog op het zo snel mogelijk identificeren van liquiditeitsspanningen op de markten.

Naast de reglementaire indicatoren, richt liquiditeitsrisicobeheer zich op:

- **Interne liquiditeitsratio**: een dagelijkse ratio die meet of Belfius Bank een ernstige crisis kan overleven gedurende een minimumperiode van 3 maanden zonder herstelmaatregelen (exclusief repo's op liquiditeitsbuffer en een beperkte hoeveelheid ECB-financiering).
- **Funding Gap**: een dagelijkse opvolging van de maximale funding gap limieten per devies en per looptijd bucket.
- **Funding Plan en stresstesten**: opstellen van een strategisch fundingplan met een projectie van de financieringsbronnen en -vereisten voor de komende 5 jaar, met een projectie van de liquiditeitsreserves, LCR-ratio, NSFR-ratio en Asset Encumbrance-ratio. Een streng stress-scenario, met een combinatie van Belfius-specifieke en marktspecifieke stress-elementen wordt toegepast op dit fundingplan om te zien of alle RAF-limieten met betrekking tot liquiditeits-KRI's gerespecteerd worden.
- **Collateral management**: dagelijkse monitoring van de collateral positie en collateral behoeften van de Bank en hun respectieve impact op liquiditeit en asset encumbrance.
- **Intraday liquiditeitsrisico**: om tijdig te voldoen aan betalings- en afwikkelingsverplichtingen onder zowel normale als gestresste omstandigheden, dient Belfius over een voldoende buffer te beschikken voor operationele en gestresste kasuitstromen. De intraday-liquiditeit wordt beheerd door de Thesauriedesk en de controles worden uitgevoerd door Operations en Risk Management die een trimestriële rapportering van deze tests opmaakt voor het ALF.
- **Contingency Funding Plan (CFP)**: via een dagelijks dashboard creëerde Belfius Bank een adequaat systeem voor vroegtijdige waarschuwing om marktspecifieke of Belfius-specifieke liquiditeitsgebeurtenissen op te sporen. Een reeks herstelmaatregelen werd gedefinieerd in een herstelplan dat regelmatig getest wordt in de markt met realistische financieringsbedragen, met een specifieke markttiming en prijsstelling. Het CFP is in overeenstemming met de crisis management-organisatie van Belfius Bank en heeft een duidelijk beslissingsproces met betrekking tot de verantwoordelijkheden en de organisatie van een ad hoc ALCo om te beslissen over het activeren van het actieplan om bepaalde herstelmaatregelen al dan niet uit te voeren.
- **Recovery Plan (RP)**: in het RP worden een aantal stress-scenario's gedefinieerd die de Bank bijna in faillissement kunnen brengen. Herstelmaatregelen die kunnen worden gelanceerd om dit falen te voorkomen, worden getest in verschillende scenario's.
- **Liquidity Adequacy Statement (LAS)**: de ILAAP (Internal Liquidity Adequacy Assessment Process) resulteert in het LAS waar het Directiecomité in een verklaring bevestigt dat Belfius voldoende liquiditeiten heeft om haar activiteiten te funden en ernstige stress kan doorstaan en dat het liquiditeitsrisico binnen de vastgelegde RAF valt en overeenkomstig de ILAAP vereisten.

Belfius Bank ontwikkelde richtlijnen voor liquiditeitsrisicobeheer en RAF-limieten om voldoende liquide te blijven in stress-situaties, zonder toevlucht te nemen tot herstelmaatregelen die aanzienlijke kosten zouden veroorzaken of die de kernactiviteiten van Belfius Bank zouden verstoren.

1.4. Consolidatie van het risicoprofiel

In 2018 consolideerde Belfius Bank zijn gediversifieerd liquiditeitsprofiel, door:

- zijn financieringsoverschot van de commerciële activiteiten onder controle te houden;
- gediversifieerde langetermijnfunding te blijven ophalen bij institutionele tegenpartijen door onder meer Covered Bonds en Preferred Senior Bonds (PS) uit te geven, vooruitlopend op de toekomstige finale MREL-doelstellingen;
- de inzameling van deposito's op korte en middellange termijn (CP/CD/EMTN) bij institutionele investeerders.

De Liquidity Coverage Ratio (LCR) is gebaseerd op de Delegated Act vereisten en meet de mogelijkheden om funding aan te trekken over een horizon van 1 maand. Belfius Bank sloot 2018 af met een 12-maanden LCR van 135%.

De Net Stable Funding Ratio (NSFR), definieert een minimum aanvaardbaar bedrag aan stabiele funding gebaseerd op de liquiditeitskenmerken van de activa over een horizon van 1 jaar. De NSFR die gebaseerd is op Belfius' interpretatie van de huidige regels van Basel III, kwam eind 2018 uit op 116%.

1.5. Minimumvereiste voor het eigen vermogen en de in aanmerking komende passiva

De Nationale Bank van België (NBB) heeft Belfius Bank, eind mei 2018, ingelicht over de MREL (Minimum requirement for own funds and eligible liabilities)-eis, opgelegd door de Single Resolution Board (SRB).

De Bank Recovery and Resolution Directive (BRRD) voorziet dat banken die actief zijn in de Europese Unie (EU) moeten voldoen aan een minimum eis voor eigen vermogen en bail-inbaar vreemd vermogen teneinde een effectieve toepassing van een bail-in te verzekeren. De bepaling van de SRB MREL-eis gebeurt op basis van de methodologie zoals gepubliceerd door SRB op 20 december 2017 in "SRB 2017 MREL Policy". De MREL-eis wordt uitgedrukt als een percentage van het totaal bedrag aan eigen vermogen en bail-inbaar vreemd vermogen ten opzichte van TLOF (Total Liabilities and Own Funds)[1].

De SRB heeft bepaalt dat de geconsolideerde MREL eis voor Belfius Groep 9,70% van TLOF bedraagt. Hieraan moet ten alle tijden voldaan worden, rekening houdende met een evoluerend balanstotaal.

Op basis van December 2016 cijfers, komt deze MREL-eis overeen met een bedrag van 12,48 miljard EUR. Op basis van december 2018 cijfers komt de MREL-eis van 9.70% van TLOF op een bedrag van 12,46 miljard EUR.

Op basis van de SRB methodologie overschrijdt Belfius Groep de MREL-eis, gebaseerd op 31 december 2016 cijfers, waardoor geen transitieperiode gedefinieerd is voor Belfius Groep door SRB.

Zoals vermeld in de SRB 2017 MREL Policy, heeft de SRB ook een benchmark voor achtergesteld kapitaal voor O-SIIs[2]. De totale benchmark voor achtergesteld kapitaal voor Belfius is momenteel bepaalt op 16% van de risicogewogen activa.

De SRB houdt zich het recht voor om op een later moment aanpassingen door te voeren op de voormelde Policy in het licht van de verdere invulling van de BRRD en verdere evolutie in de MREL Policy.

1.6. Liquiditeitsreserves

Eind 2018 beschikte Belfius Bank over snel mobiliseerbare liquiditeitsreserves van 28,8 miljard EUR. Die reserves omvatten 7,7 miljard EUR aan cash, 11,7 miljard EUR aan bij de ECB beleenbare obligaties (waarvan 7,7 miljard EUR voldoet aan de criteria van Central Counter Party (CCP-eligible), 6,9 miljard EUR aan andere activa die ook beleenbaar zijn bij de ECB, en 2,3 miljard EUR aan andere liquide obligaties.

Deze reserves vertegenwoordigen 5,4 maal de hoeveelheid uitstaande institutionele funding van de Bank eind 2018 en met een resterende looptijd van minder dan een jaar.

1.7. Diversificatie van de funding bij Belfius Bank

Evolutie van de belangrijkste financieringsbronnen

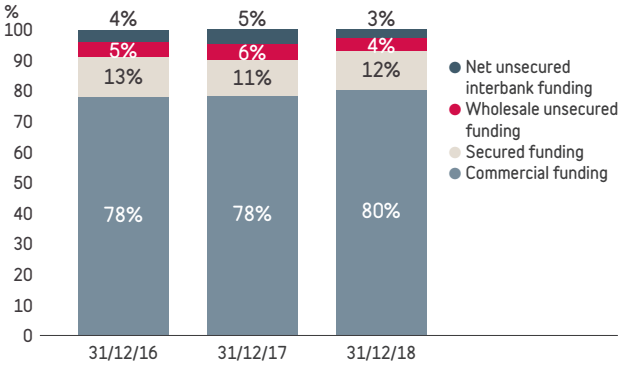

Belfius Bank beschikt over een historisch gezien stabiel volume aan commerciële funding, dat afkomstig is van zijn RC- en PC-klanten. Gelet op de verdere groei in deze commerciële funding, vertegenwoordigt deze fundingbron een groeiend aandeel in de totale funding van Belfius Bank. De RC- en PC-funding bedragen samen 90,2 miljard EUR, waarvan 67,5 miljard EUR afkomstig is van RC. De stijging van de commerciële funding met 4,5 miljard EUR ten opzichte van 2017 werd aangewend om de stijging van commerciële kredieten te financieren.

De loan-to-deposit ratio, die de verhouding weergeeft tussen activa en passiva van de commerciële balans, kwam eind 2018 uit op 94%.

Belfius Bank haalt ook wholesale funding op halflange en lange termijn op. Deze funding bestaat uit 8,7 miljard EUR covered bonds (6,3 miljard EUR gedekt door hypothecaire kredieten en 2,4 miljard EUR door leningen aan de publieke sector), en voor 4,0 miljard EUR aan TLTRO-funding van de ECB op 31 december 2018.

(1) TLOF: gebaseerd op de prudentiële consolidatieperimeter, met prudentiële netting van derivaten.
(2) O-SIIs: Other Systematically Important Institutions / andere systeemrelevante instellingen.

Merk op dat Belfius Bank gedurende 2018 1,25 miljard EUR Covered Bonds en 0,5 miljard EUR preferente senior obligaties heeft uitgegeven. Deze preferente senior obligaties zullen Belfius in staat stellen verder bij te dragen aan de nieuwe verwachte reglementering van minimumvereisten voor eigen vermogen en in aanmerking komende passiva (MREL).

De rest van de fundingvereisten van de Bank wordt ingedekt door institutionele kortlopende deposito's (thesaurie), vooral via de plaatsing van depositocertificaten en commercial paper.

Daarnaast beschikt Belfius Bank eveneens over een historische obligatieportefeuille, waaronder een ALM-portefeuille voor liquiditeitsdoeleinden, met zeer liquide activa.

Ten gevolge van derivatencontracten om het renterisico van zijn activiteiten in te dekken, heeft Belfius Bank een uitstaande derivatenpositie waarvoor ze collateral in onderpand moet geven en ontvangt (cash & securities collateral). In het licht van de historisch lage rente geeft Belfius Bank netto meer collateral dan ze er ontvangt.

1.8. Bezwaarde activa (Encumbered assets)

Bezwaarde activa vertegenwoordigen de activa op en buiten balans die als onderpand werden gegeven of gebruikt werden als collateral voor passiva van Belfius. Belfius heeft een deel van zijn leningportfeuille bezwaard voor het uitgeven van covered bonds en residential mortgage-backed securities (RMBS). Daarnaast worden activa bezwaard voor repurchase agreements en collateral swaps. Belfius neemt ook deel aan de TLTRO, voor dewelke ativa in onderpand worden gegeven als collateral. Tenslotte komt een deel van de bezwaarde activa van Belfius van collateral die gepost wordt om derivatentransacties te beveiligen. Belfius heeft een interne RAF limiet van maximum 25% voor de Asset Encumbrance Ratio volgens Belfius' interpretatie van de EBA-richtlijn betreffende deze materie.

Belfius is actief op de covered bond-markt sinds het opzetten van het eerste covered bond-programma in 2012.

De Bank haalt ook voor een beperkt bedrag funding op via repomarkten en andere gecollateraliseerde deposito's. Een klein deel van de leningenportfeuille is rechtstreeks in onderpand gegeven als collateral voor intraday liquidity.

Sedert 2017 is Belfius, in het kader van het beheer van haar liquiditeitsbuffer, ook actief in effectenuitleen onder "Global Master Securities Lending Agreements" (GMSLA).

De rest van de bezwaarde activa is vooral gelinkt aan het onderpand dat werd gestort (bruto van het ontvangen collateral) voor de derivatenrisico's in de vorm van cash of effecten. Een belangrijk deel van de toegezegde waarborgen wordt gefinancierd via de ontvangen waarborgen van andere tegenpartijen met wie de Bank derivaten heeft afgesloten in de omgekeerde richting.

Wat de (niet bezwaarde) "Overige activa" op de balans betreft, deze bestaan voornamelijk uit activa die niet beschikbaar zijn voor bezwaring, zoals de waarde van derivaten, herwaardering aan reële waarde van portefeuilleafdekking en belastingsvorderingen.

Eind 2018 bestaan de bronnen van bezwaarde activa (overeenkomende passiva) vooral uit:

- Eigen uitgegeven covered bonds (EUR 8,7 miljard)
- TLTRO (EUR 4 miljard)
- Derivatenrisico's (EUR 11,3 miljard)
- Uitgeleende effecten (EUR 1 miljard)

Voor de volledige bekendmaking van bezwaarde activa verwijzen we naar het Risk Report van Belfius Bank.

3. Liquiditeitsrisico bij Belfius Insurance

Als verzekeringsmaatschappij heeft Belfius Insurance een passief op relatief lange termijn met stabiele en voorspelbare kasstromen waardoor er een beperkte financieringsbehoefte is. De premies die door de verzekeringnemers werden betaald, worden op lange termijn belegd om het verzekerde kapitaal en de verbonden rente te garanderen op de vervaldag van het contract. Diverse interne en reglementaire liquiditeitsindicatoren tonen aan dat Belfius Insurance voortdurend voldoende liquide activa aanhoudt voor het dekken van zijn verbintenissen aan de passiefzijde.

Bovendien houdt Belfius Insurance een aanzienlijk bedrag aan bij de Europese Centrale Bank in de vorm van beleenbare activa. De maatschappij belegt immers een belangrijk deel van zijn obligatieportefeuille in overheidsobligaties die kunnen worden gebruikt voor repo's in het kader van haar liquiditeitsbeheer.

De afdeling Investments is verantwoordelijk voor het liquiditeits- en thesauriebeheer. Hiervoor baseert zij zich aan de ene kant op langetermijnprojecties van de thesauriestromen van activa en passiva die gesimuleerd worden in normale omstandigheden en in stresssituaties, en aan de andere kant op projecties m.b.t. de thesauriebehoeften op twaalf maanden.

Onderstaande tabel toont de activa en de verplichtingen ondervverdeeld in tijdsperiodes op basis van de resterende contractuele looptijd.

	2017	
(in miljoen EUR)	Activa	Verplichtingen
< 1 jaar	868	729
1 < 5 jaar	4 204	6 610
5 jaar en +	11 818	7 407
Onbepaald	5 288	3 486
TOTAAL	22 178	18 232

	2018	
(in miljoen EUR)	Activa	Verplichtingen
< 1 jaar	947	668
1 < 5 jaar	3 736	5 720
5 jaar en +	11 253	7 173
Onbepaald	4 745	3 236
TOTAAL	20 680	16 798

Bovenstaande activa staan vermeld tegen marktwaarde. De categorie "onbepaald" omvat de tak 23-producten en de aandelen.

Bij de verplichtingen worden de repo's en tak 23-producten in het vak "onbepaald" geplaatst.

OPERATIONEEL RISICO

1. Beleid

De operationele risicostructuur wordt uitgebreid tot "Niet-Financiele Risico's". De term Niet-Financiële Risico's (NFR) moet worden opgevat als een brede noemer waaronder alle risico's vallen, uitgezonderd "financiële risico's" (zoals markt-, ALM-, liquiditeits-, krediet- en verzekeringsrisico's). NFR bestrijkt onder meer operationele risico's (waaronder fraude, HR, IT, IT security, business continuity, outsourcing, risico's op het vlak van data, privacy ...) naast reputatie-, compliance-, juridische risico's, enz.. Bijgevolg staan NFR's niet op zichzelf en vormen ze geen vooraf gedefinieerde lijst met risico's, wat resulteert in de nood aan een regelmatige herziening van de reikwijdte van deze risico's In het licht van nieuwe risico's en regels.

De NFR-structuur legt de principes vast die een effectief beheer van de NFR van Belfius garanderen. De principes worden verder uitgewerkt in specifieke Policies/Guidelines, aangepast aan de bedrijfsactiviteiten. Deze algemene principes zijn conform met de toepasselijke wettelijke eisen.

De structuur is gebaseerd op vier krachtlijnen:

- het in kaart brengen van risico's en het uitwerken van een taxonomie om de consistentie binnen de organisatie te verzekeren, waaronder een regelmatige herziening van de inventarisatie en taxonomie om nieuwe risico's aan het licht te brengen;
- het opleggen van duidelijke rollen en verantwoordelijkheden, naast een goed gedefinieerde werkwijze voor alle risico's samen, waaronder het 3 LoD-model;
- het voorzien van een sterke governance-/comitéstructuur met de betrokkenheid ban het aangewezen managementniveau; en
- transversale risicoprocessen en gerelateerde beleidsregels, zoals: zelfevaluatie van risico's en interne controles, monitoring van incidenten, risicorapportering, definitie en opvolging van risk appetite, businesscontinuïteit en crisisbeheer.

Er wordt ook specifieke aandacht besteed aan nieuwere risicotypes, zoals cyberrisico's, conduct risk, outsourcing risk , cloud risico's, privacy risico's, reputatierisico's, compliance risico's, ...

2. Risk Appetite

De formele definitie van een Risk Appetite Framework (RAF) vormt een essentiële referentie voor de praktijken van de groep op het gebied van risicobeheer. Ze bestrijkt niet alleen Financiële Risico's maar ook Niet-Financiële Risico's (NFRs).

Het RAF voor NFR werd grondig herzien in 2018. Het bevat kwalitatieve en kwantitatieve verklaringen en concentreert zich rond drie concepten waarvoor limieten zijn bepaald:

- "Risico's": Wat zijn de risico's? Hoe moet het risiconiveau worden ingeschat?
- "Rendement": Wat zijn de potentiële verliezen//winsten die samenhangen met die risico's?
- "Capaciteit": Wat is de capaciteit om de risico's op te vangen/te beheren?

Voor NFR zijn er twee niveaus van limieten: het hoogste niveau van risicolimieten maakt deel uit van het RAF (met limieten en opvolging op het niveau van RvB/Risicocomité); ze worden uitgesplitst in consistente sublimiteiten met een opvolging op het niveau van het NFRC (opvolging op niveau van directiecomité).

3. Niet-financieel risicobeheer

Het beheer van het niet-financieel risicobeheer is gebaseerd op volgende elementen:

3.1. Gedecentraliseerde verantwoordelijkheid

Elk lijnmanagement van de Bank is als eerste verantwoordelijkheid de monitoring van de NFR's binnen hun individuele activiteitenspectrum. Het lijnmanagement legt de organisatie van hun activiteiten vast, ondermeer de controles die moeten worden voorzien om de NFR's te beperken. Het bepaalt eveneens de noodzakelijke corrigerende maatregelen naar aanleiding van omvangrijke incidenten of van grote risico's die werden geïdentificeerd. Het Risico/NFR-team garandeert de regelmatige monitoring van NFR's en incidenten, en maakt een driemaandelijks rapport op voor alle activiteiten (2de LoD). Dankzij dit proces wordt het interne controlesysteem voortdurend verbeterd en verzekeren wij ons ervan dat de belangrijkste risico's effectief worden beheerd

3.2. Het inzamelen van gegevens over de operationele risico's

Het systematisch inzamelen van en het toezicht houden op de operationele incidenten zijn één van de voornaamste vereisten van het Baselcomité wat betreft niet-financieel risicobeheer, ongeacht de benadering die wordt gekozen voor de berekening van het kapitaal ("Standardized Approach " of "Advanced Measurement Approach").

De rapporteringsmechanismen zorgen ervoor dat de verantwoordelijken snel ingelicht worden als er zich incidenten voordoen. De belangrijkste incidenten worden eveneens gerapporteerd aan de CRO/het directiecomité en die rapporten bevatten steeds een actieplan voor het vermijden, verkleinen of begrenzen van risico's in de toekomst. Dit wordt uitgewerkt onder de verantwoordelijkheid van het betrokken lijnmanagement.

Uitsplitsing van het totaalbedrag aan potentiële nettoverliezen per standaardcategorie van incidenten over de laatste drie jaar bij Belfius Bank

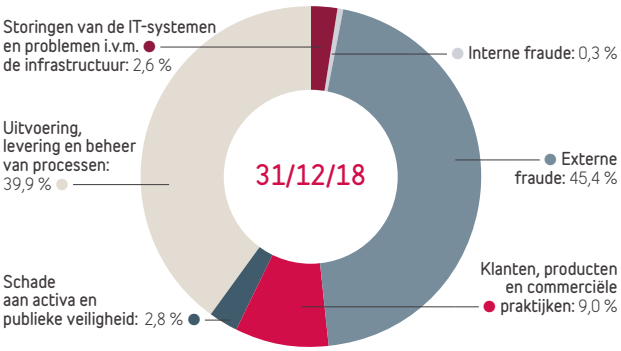

Voor de periode 2016-2018 bedraagt voor Belfius Bank het jaarlijkse gemiddelde bedrag aan potentiële nettoverliezen als gevolg van operationele incidenten 3,9 miljoen EUR.

De belangrijkste operationele verliezen waren hoofdzakelijk te wijten aan incidenten die te maken hadden met externe fraude en incidenten in samenhang met uitvoering, levering en procesbeheer. Andere categorieën blijven beperkt qua bedrag maar niet noodzakelijk qua aantal voorvallen.

Het belangrijkste deel van de financiële impact die voortvloeit uit operationele Incidenten, is afkomstig van de retail activiteiten van de Bank.

Ook voor Belfius Insurance en Belfius Investment Partners is het tot stand brengen van een overzicht van de operationele incidenten cruciaal om te komen tot een beter begrip van de NFRs die verbonden zijn aan elke activiteit. Dit vormt een relevante informatiebron voor het management (bijvoorbeeld voor het jaarlijkse verlies). De grote operationele incidenten worden grondig onderzocht en vormen het voorwerp van een specifiek actieplan en een aangepaste follow-up.

3.3. Zelfevaluatie van risico's en interne controles

Een andere belangrijke taak van het risicobeheer is de analyse van de belangrijkste overkoepelende potentiële risico's voor Belfius en de gerelateerde sleutelcontroles. Deze taak wordt uitgevoerd bij Belfius Bank, Belfius Insurance en Belfius Investment Partners door een bottom-up zelfevaluatie van risico's en interne controles binnen alle departementen en filialen van Belfius, en dit gebaseerd op de COSO-methodologie. Deze oefeningen kunnen resulteren in de uitwerking van bijkomende actieplannen om de potentiële risico's verder te beperken en ze vormen een uitstekend overzicht van de belangrijkste risicogebieden binnen de diverse bedrijfsactiviteiten. Deze zelfevaluaties worden jaarlijks uitgevoerd en maken gebruik van dezelfde methodologie voor zowel de Risk Control Self Assessment (RCSA) als voor de jaarlijkse rapporten, ingediend bij de respectievelijke Raden van Bestuur, over de evaluatie van de interne controle. Belfius Bank legt het rapport van het senior management over de evaluatie van de interne controle ook voor aan haar toezichthouder.

3.4. Informatiebeveiliging

Voor Belfius bestaat het doel van informatiebeveiliging erin om informatie van Belfius te beschermen die van waarde is voor de organisatie:

- de informatie die wordt gegenereerd door de bedrijfsactiviteiten;
- de informatie die toebehoort aan of betrekking heeft op onze klanten;
- de informatie, gedistilleerd uit vrij toegankelijke of publiek beschikbare data, die waardevol is geworden als gevolg van de bewerking, uitgevoerd door of namens Belfius (door een partner).

De bedreigingen voor data en informatie zijn:

- het verlies van hun integriteit;
- het verlies van hun vertrouwelijkheid;
- hun ongeplande onbeschikbaarheid.

De missie van informatiebeveiliging bestaat erin een bescherming te bieden tegen deze bedreigingen. Belfius is ook van mening dat het doel op het vlak van informatiebeveiliging zich uitstrekt tot het beheer van de risico's die gekoppeld zijn aan de gevolgen van die bedreigingen, als ze zich hebben voorgedaan:

- verlies van vertrouwen van klanten;
- verlies van geld;
- verlies van reputatie bij klanten en aandeelhouders;
- verlies van vertrouwen bij sectorgenoten (toezichthouders, financiële markten);
- verlies van vertrouwen bij onze businesspartners.

Een strategie voor informatiebeveiliging op grond van deze principes werd goedgekeurd door de Raad van Bestuur. De organisatie heeft nu een structuur die van toepassing is op alle acties die betrekking hebben op informatiebeveiliging.

Belfius' Risk Appetite begeleidt en ondersteunt de strategie voor informatiebeveiliging. Ze omvat kwalitatieve verklaringen en kwantitatieve Key Risk Indicators, die expliciet verband houden met informatiebeveiliging en bepalen hoe Belfius wil voldoen aan de hoogste normen met betrekking tot informatiebeveiliging. De KRI's zullen de overeenstemming monitoren tussen de risk appetite van Belfius en de realiteit op het terrein.

De strategie voor informatiebeveiliging heeft 4 ambities die worden vertaald in 9 strategische doelstellingen:

- matuur zijn: binnen heel Belfius een maturiteitsniveau inzake informatiebeveiliging handhaven dat vergelijkbaar is met de sectorgenoten en alle informatie van Belfius Bank bestrijkt, ongeacht de locatie ervan;
- alert zijn: garanderen dat de aandacht van de werknemers en agenten van Belfius Bank resulteert in geschikte antwoorden op bedreigingen & aanvallen;

- weerbaar zijn: kunnen weerstaan aan cyberaanvallen: aanvallen voorkomen door de identificatie en gepaste beperking van zwakke plekken om datalekken te voorkomen;
- conform zijn: alle wetten en regels inzake informatiebeveiliging naleven en tijdig voorzien in de toepasselijke auditaanbevelingen.

Onder de ambitie "Matuur zijn" vallen drie strategische doelstellingen:

- operationele uitmuntendheid: Belfius wil komen tot uitmuntendheid in haar bedrijfsmodel en haar technologische keuzes voor het aanpakken van de bedreigingen op het vlak van informatiebeveiliging;
- aanwerving van talenten/opleiding van de werknemers: Belfius wil voortduren streven naar het juiste evenwicht tussen nieuwe en ervaren mensen, tussen interne en externe medewerkers. Het aantrekken en behouden van nieuwe talenten en het opleiden/upgraden van actuele medewerkers vormen belangrijke maatregelen om toe te zien op dat evenwicht;
- beheer van derde partijen: Belfius wil de risico's beheren die samenhangen met de derde partijen met wie wordt samengewerkt. Het beheer van dit risico kan verschillende vormen aannemen: methodologieën, structuur, aanneming, aandeelhouderschap, governance, … Er kan worden gewerkt vanuit verschillende invalshoeken.

Onder de ambitie "Alert zijn" vallen twee strategische doelstellingen:

- kennis en inventarisatie van de informatie: Belfius wil haar activa (data & systemen) en de gebruikers beheren, alsook de relaties ertussen. Het inventariseren, in kaart brengen, beheren en beveiligen ervan zijn essentieel om deze doelstelling waar te maken. Om de competenties en de bewustwording inzake informatiebeveiliging bij de werknemers van Belfius te vergroten, worden er regelmatig initiatieven voor bewustmaking en opleiding genomen;
- kennis en beheersing van bedreigingen: Belfius wil een onafhankelijke kijk op het universum van de bedreigingen die van invloed kunnen zijn op haar activiteiten, en op de gevolgen die de blootstelling aan die bedreigingen zouden kunnen hebben. Belfius wil voortdurend tekortkomingen in haar informatiebeveiliging aan het licht brengen door haar visie te vergelijken met de veiligheidsideeën van leveranciers, integrators en beveiligingsfabrikanten.

Onder de ambitie "Weerbaar zijn" vallen twee strategische doelstellingen:

- herbalanceren van preventie, detectie en respons: Belfius wil een goed evenwicht garanderen tussen preventie, detectie en respons (met inbegrip van weerbaarheid & continuïteit). Belfius wil een omgeving handhaven die oog heeft voor feedback over ervaringen met incidenten die een impact hebben op de informatiebeveiliging;
- verschillende verdedigingslinies: Belfius wil georganiseerd zijn in verschillende verdedigingslagen en op die manier in staat zijn om na te gaan of haar veiligheidspositie coherent is met haar structuur en beleidsregels. Belfius wil de verschillende bedrijfsactiviteiten de nodige bevoegdheid blijven geven om de informatie in hun bezit te beschermen.

Onder de ambitie "Conform zijn" vallen twee doelstellingen:

- bedachtzaam en redelijk gebruik van normen en standaarden: Belfius wil regelmatig heroverwegen welke structuren (normen, standaarden) het meest geschikt zijn voor haar organisatie. Belfius wil binnen haar organisatie een cultuur in stand houden die leidt tot een efficiënt beheer van onzekerheid;
- afstemming globaal risicobeheer & beheer risico's informatiebeveiliging: Belfius wil het beheer van risico's inzake informatiebeveiliging integreren in een globale risicostructuur. Belfius wil in staat zijn om een antwoord te formuleren op de meest fundamentele vraag, met name of de organisatie voldoende is beschermd.

3.4.1. Governance en strategie

Om de informatiebeveiliging binnen Belfius te garanderen, verzekert de Information Security Steering (ISS) een goed geregelde en gecoördineerde strategie voor informatiebeveiliging waarbij een geschikt systeem van "preventie", "detectie" en "reactie" is ingevoerd, in lijn met de wettelijke eisen op het vlak van informatiebeveiliging.

De ISS wordt voorgezeten door de Chief Risk Officer (CRO).

Deze ambities zullen regelmatig worden gemonitord door de ISS aan de hand van:

- een regelmatig geactualiseerde roadmap voor informatiebeveiliging die conform is met alle regels en in overeenstemming met Belfius' risk appetite;
- een periodieke rapportering van de key risk indicators;
- een analyse van incidenten en bedreigingen;
- een goedkeuring en opvolging van projecten rond informatiebeveiliging.

Er werd een CISO-dienst(Chief Information Security office) ingericht binnen NFR: hij wordt geleid door een CISO en groepeert alle mensen die zorg dragen voor het beheer van informatierisico's. Zo wordt voorzien in een coherent team van medewerkers die Belfius' nieuwe ambities inzake informatiebeveiliging blijvend kunnen ondersteunen.

Belfius besteedt haar ICT-infrastructuur uit aan PI2, een bedrijf dat gezamenlijk in handen is van Belfius en IBM. De formalisering van wat Belfius verwacht van PI2 met betrekking tot informatiebeveiliging, wordt gedefinieerd in het Information Security Controls-document (ISEC).

3.4.2. Belangrijkste evoluties in de informatiebeveiligingsprojecten

Voor informatiebeveiliging hanteert Belfius een op risico gestoelde methode. Dit houdt in dat er op basis van risico-inschattingen beslissingen worden genomen over waar verbeteringen het meest nodig zijn om de gestelde ambities effectief waar te maken en om de daadwerkelijke risicopositie in lijn te brengen met de risk appetite. Deze aanpak wordt gehanteerd door de Individuele teams om prioriteiten te definiëren naast terreinen die verbetering behoeven. Daarbij wordt gewerkt volgens het principe van diepteverdediging.

De hoge prioriteiten en doelen worden vertaald in concrete projecten. Om zich effectief te wapenen tegen cyberaanvallen die steeds complexer worden, richt Belfius zich op projecten die de mogelijkheden van drie controletypes verruimen: technologie, processen en mensen.

Het steeds evoluerende spectrum van veiligheidsbedreigingen verplicht organisaties ertoe weerbaar te zijn en te anticiperen op bestaande en toekomstige bedreigingen. Momenteel wordt een nieuw stappenplan voor beveiliging uitgevoerd (2018-2019) dat werd goedgekeurd door de directie. Het is gericht op:

- Versterking van het cyber-immuunsysteem: tools en opleidingen aanreiken of verbeteren om cyberbedreigingen af te wenden;
- Uitgaan van gevaar: detecteren en vaststellen van geavanceerde cyberaanvallen en erop antwoorden;
- Vervagende grenzen: een voortdurend veranderende onderling verbonden omgeving beschermen, vooral wanneer de strategie van Belfius meer in de richting van de cloud gaat.

Belfius voert vaak interne en onafhankelijke tests uit met het oog op de nodige geruststelling inzake alle aspecten van de beveiligingsorganisatie. Dergelijke tests helpen bij het bepalen van de effectiviteit van bestaande controles, het identificeren van nieuwe risico's, het toezien op de naleving van wettelijke vereisten of het meten van de maturiteit van de processen die verband houden met veiligheid. Indien nodig geacht, worden er actieplannen uitgewerkt om het niveau van de informatiebeveiliging te upgraden.

In 2015 werd er een verzekering voor cyberbeveiliging afgesloten die sindsdien jaarlijks wordt vernieuwd.

3.4.3. Data privacy

Op 25 mei 2018 trad de Algemene Verordening Gegevensbescherming (GDPR) in werking. Ze introduceert een aantal nieuwe aspecten, vergeleken met de oude Europese richtlijn uit 1995. Over het algemeen kent GDPR meer rechten toe aan natuurlijke personen, zoals klanten van Belfius, en worden meer verplichtingen opgelegd aan verwerkers en verwerkingsverantwoordelijken van persoonsgegevens, onder wie Belfius en haar partners/leveranciers. Op 5 september 2018 werd de wet op de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

Voor de Implementering van GDPR binnen de Belfius-groep werd een project geleid door het Risico-departement (in nauwe samenwerking met alle bedrijfstakken, de operationele lijnen en de directies.

Strategie en visie

Het respect voor de privacy en de bescherming van persoonsgegevens is een essentieel engagement bij Belfius. De naleving van GDPR is geïntegreerd in elk proces voor het aanbieden van (bestaande, aangepaste en nieuwe) producten, vernieuwende digitale tools, diensten en informatie aan haar klanten. GDPR vormt een aandachtspunt in de goedkeuringsprocessen. Er wordt samengewerkt met DPO, CISO, ITSO, ORM, de juridische dienst en de compliance-afdeling in het kader van de naleving van GDPR.

Informatie voor betrokkenen & uitoefening van hun rechten

- **Privacy charters en informeren van klanten & medewerkers**: Belfius publiceerde een herziene versie van haar privacy charter op 24/5/2018 en informeerde haar klanten met berichten via haar online kanalen, brieven, een video en radiospots. Ook voor de medewerkers werd een privacy charter gepubliceerd. Ze werden tevens geïnformeerd via de interne media.
- **Respect voor GDPR-rechten**: Vóór 25 mei 2018 werden er procedures ingericht om alle rechten tijdig te kunnen behandelen en beantwoorden. Naast de traditionele communicatiekanalen (mail en brief) voorziet Belfius, als vernieuwende digitale bank, ook de mogelijkheid om de meest courante rechten (recht op toegang, recht op rectificatie en recht op bezwaar tegen directmarketingpraktijken) uit te oefenen via Belfius Direct Net, Belfius Direct Tablet en Belfius Direct Mobile. In dit geval is de uitoefening onmiddellijk van toepassing. Tijdens de eerste maanden na 25 mei 2018 werd een wekelijkse opvolging georganiseerd met de belangrijkste departementen binnen Belfius Bank en Insurance om verzoeken, uitgevoerde acties en reacties/klachten op te volgen. Er werden geen grote problemen gemeld of vastgesteld, wat resulteerde in een beperkt aantal klachten.

Intern governance, processen en tools

- **Beleid en richtlijnen inzake privacy risico's**: Belfius werkte een beleid rond privacy risico's uit met bijbehorende richtlijnen.
- **Privacy Steering**: er werd voorzien in een specifieke leiding inzake GDPR, die rapporteert aan de directie/het NFR-comité.
- **Beheer van incidenten met en schendingen van persoonsgegevens**: Belfius heeft een governance met meerdere belanghebbenden uitgewerkt en heeft een tool voorzien om incidenten te behandelen waarbij persoonlijke incidenten zijn betrokken:
  - voor rapportering;
  - voor evaluatie volgens een scoringsmethodologie;
  - voor analyse en om ze al dan niet te bekrachtigen als een gegevensschending volgens GDPR;
  - voor documentatie van de bevestigde schending en om ze al dan niet te rapporteren aan de gegevensbeschermingsautoriteit en/of de individuen. Belfius engageert zich resoluut om eventuele incidenten zo snel mogelijk te verhelpen, indien van toepassing, met de betrokken individuen. Dit resulteert in een geringe impact op de individuen in kwestie. Schendingen worden er in sterke mate door beperkt en hebben een geringe impact. Elke gegevensschending leidt ook tot een actieplan. Wat communicatie betreft, zullen we veel inspanningen blijven doen voor het herhalen van boodschappen, dit om te garanderen dat incidenten daadwerkelijk worden gemeld.
- **Inrichting en handhaving van een archief met verwerkingsactiviteiten**: activiteiten die persoonsgegevens verwerken, worden door de businesslijnen centraal gedocumenteerd in een privacy register, dat sinds 2017 bestaat. Voor bestaande activiteiten (vóór 25 mei) wordt een volledigheids- en correctheidsanalyse van dat register uitgevoerd; dit zal regelmatig worden herhaald. Alle nieuwe activiteiten worden in hetzelfde register opgenomen.
- **GDPR en contracten met derden**: alle contracten met andere partijen worden aangepast om conform te zijn met GDPR. Er wordt een op risico's gebaseerde methode gehanteerd om

prioriteiten te bepalen in de lijst met aan te passen contracten. Het definiëren van de rol van elke partij - verwerkingsverantwoordelijke, verwerker of gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijke voor elke activiteit - en de onderhandeling van de contractuele bepalingen zijn tijdrovend, ook omwille van het feit dat GDPR deze criteria om de rollen te bepalen, niet duidelijk vastlegt.

Interne organisatie & interne bewustmaking

- **Aanstelling van een Data protection Officer (DPO)**: een van de verplichtingen voor Belfius was de aanstelling van een DPO. Belfius stelde een DPO aan voor de Belfius-groep.
- **Privacy correspondenten**: privacy correspondenten in de business- en operationele lijnen, die regelmatig worden geïnformeerd over GDPR, vormen contactpunten tussen de DPO en de businesslijn om de voortdurende aandacht voor GDPR binnen de businesslijnen In de hand te werken.
- **GDPR-bewustmaking bij alle werknemers**: er werd voorzien in tal van interne communicatievormen, informatiesessies, video's, interviews, … om GDPR en privacy actueel te houden. Iedereen zal een e-learning over GDPR moeten volgen tussen Q4 2018 & eind Q4 2019 (gefaseerde implementering).

3.5. Business continuity

Het beleid inzake business continuity (BC) verplicht de diverse departementen tot een analyse van de businessimpact op kritieke activiteiten, de uitwerking van herstelplannen en de voorziening van de noodzakelijke documentatie. Ze moeten ook verzekeren dat de plannen voor business continuity worden getest en zo nodig minstens eenmaal per jaar worden aangepast bij de gelegenheid van de jaarlijkse evacuatieoefeningen in het hoofdgebouw. Op basis van regelmatige rapportering zorgt de Directie voor de goedkeuring van de strategieën, eventuele resterende risico's en actieplannen die zijn bedoeld om desnoods extra verbeteringen door te voeren. Belfius Insurance en Belfius Investment Partners zijn integraal in lijn met Belfius Bank wat betreft business continuity.

De volgende gebeurtenissen in 2018 zijn vermeldenswaard:

- Het oefenprogramma werd uitgebreid om in overeenstemming te zijn met het meer complexe en disruptieve risicolandschap. Bij elke oefening werd het BC-plan met succes uitgerold en alle KPI's waren conform met de risk appetite; gelukkig was er in 2018 geen echte crisis die Belfius noodzaakte om het BC-plan In werking te zetten;
- De analyse van bedreigingen werd geactualiseerd, aangezien de bedreigingen zijn geëvolueerd, en disruptiever en persistenter kunnen worden. Overeenkomstig daarmee werden er maatregelen genomen op het vlak van sensibilisering en preventie om de waarschijnlijkheid en de impact verder te verminderen (bv. via de uitwerking van extra of de aanpassing van bestaande stressscenario's (zoals "Power outage" of "Cyber Attack") die moeten worden geïmplementeerd tijdens "the golden hour" nadat zich een bedrijfscrisis heeft voorgedaan);
- Update en verdere formalisering van het overkoepelende governance waar nodig; de procedures van Belfius Bank en Belfius Insurance in het geval van een bedrijfscrisis werden verder gecoördineerd; de technische support en communicatietools bij de ingebruikneming werden geprofessionaliseerd of uitgebreid; er werd een uitvoerig intern opleidingsprogramma over te hanteren tools, procedures en technieken georganiseerd;
- Update van de Business Impact Analysis omwille van de digitaliseringsstrategie, de ontwikkeling van nieuwe producten en diensten en verschillende interne reorganisatieprojecten; uitbreiding met dependencies en "alternatieve continuïteitsstrategieën" in het geval van een ongeplande IT-storing, waar mogelijk en gepast;
- Herziening van de mix van gehanteerde relocatiestrategieën in het voordeel van "Home Office" en "Dual Office"; als gevolg daarvan worden alle systeemactiviteiten uitgevoerd op minstens twee geografisch van elkaar verwijderde locaties, zodat bij een ernstige storing op de ene locatie, de activiteiten gewoonweg worden verder gezet op de andere locatie, zonder enige onderbreking voor de klanten; de relocatiestrategie voor het departement "Financial Markets" werd veranderd in 2018;
- Bij gelegenheid van elke BCP-uitrol werden er "lessons-learned" en actieplannen opgemaakt om de resilience van Belfius te verbeteren. Alle actieplannen worden uitgevoerd zoals gepland;
- Tot slot is de grootste verandering In de regelgeving over Business Continuity & Security (omzendbrief NBB 2015-32) de verkorting van de Response Time Objective (RTO) voor belangrijke systeemactiviteiten van 4 tot 2 uur. De oefeningen en simulaties van 2018 hebben aangetoond dat Belfius integraal voldoet aan deze vereiste.

3.6. Beheer van de verzekeringspolissen

De mogelijke financiële impact van operationele risico's van Belfius wordt beperkt door het afsluiten van verzekeringspolissen, voornamelijk voor beroepsaansprakelijkheid, fraude, diefstal, onderbreking van de activiteiten en cyberrisico's. Dit is een standaardpraktijk in de financiële dienstensector.

3.7. Beleid inzake de goedkeuring van nieuwe producten

Het proces voor de ontwikkeling van een "product, activiteit, proces of systeem" omvat een aantal stappen die moeten worden gevolgd vooraleer het nieuwe product op de markt kan worden gebracht. De richtlijn bepaalt het globale proces en de verantwoordelijkheid van de partijen die bij dit proces betrokken zijn. Daartoe bepaalt ze de governance en beschrijft ze het goedkeuringsproces voor het "nieuwe product".

De doelstellingen van het proces zijn:

- ervoor zorgen dat de ontwikkeling van een nieuw "product, activiteit, proces of systeem" aansluit bij de strategie van Belfius;
- zorgen voor de risicoaanvaarding (afhankelijk van de risicotolerantie/-bereidheid);
- ervoor zorgen dat de noodzakelijke middelen beschikbaar zijn;
- de klanttevredenheid verzekeren;
- onbekende of ongewenste risico's in de toekomst vermijden.

3.8. Fraudebeleid

Aangezien het frauderisico relevant is en voortdurend evolueert, heeft Belfius haar governance van frauderisico's én haar beleid inzake frauderisico's aangepast.

In overeenstemming met het globale engagement om producten en diensten met een toegevoegde waarde aan te bieden, wil Belfius uiterst streng te werk gaan bij de evaluatie van de in te zetten middelen met betrekking tot fraude. Er geldt een "zero-tolerance" voor alle vormen van fraude (intern, extern en gemengd).

De Chief Risk Officer is over het algemeen, zoals voor alle risico's, verantwoordelijk voor het goed beheer in het kader van het "3 Lines of Defence" model. Dit impliceert concreet dat de business-/supportlijnen als eerste risicomanagers fungeren en dat het team van CRO & Risk/NFR samen met de antifraudespecialist een duidelijke tweede LoD-rol speelt.

Het Fraud Steering Committee, dat optreedt als een subcomité van het Niet-Financieel Risk Committee, definieert en monitort het beheer van frauderisico's op strategisch en tactisch niveau. Het is het platform om na te denken en een dialoog aan te sturen tussen de interne controlefuncties en de belanghebbenden; de activiteiten concentreren zich daarbij vooral in de gedecentraliseerde gespecialiseerde units die specifieke types van fraude behandelen.

De Anti-Fraud Officer is, in zijn hoedanigheid van tweede LoD-challenger, belangrijk voor het aansturen, coördineren, harmoniseren, monitoren, in vraag stellen en consolideren van de kennis van de gedecentraliseerde gespecialiseerde units.

Elk jaar wordt een frauderapport voorgelegd aan de Directiecomité (dat fungeert als NFR-comité) en het Audit Committee/Risk Committee, zodat het senior management over alle relevante informatie beschikt om de evolutie van de frauderisico's te kunnen inschatten en beoordelen

VERZEKERINGSRISICO

1. Definitie

Bij Belfius Insurance, dat behoort tot de groep Belfius Bank & Verzekeringen, wordt het onderschrijvingsrisico onderverdeeld afhankelijk van het type van contract: Leven en Niet-Leven. Elke categorie wordt vervolgens onderverdeeld in deelmodules die verband houden met de aard van de onderliggende activiteit.

De verzekeringsrisico's die voortvloeien uit het afsluiten of onderschrijven van verzekeringscontracten, i.e. onderschrijvingsrisico's, zijn de volgende:

Onderschrijvingsrisico Leven: het risico dat voortvloeit uit het onderschrijven van levensverzekeringscontracten is onderverdeeld in 7 deelmodules:

- het mortaliteitsrisico is het risico dat de sterfte toeneemt. Het geldt voor alle verbintenissen waarvoor de verwachte te betalen prestaties toenemen in geval van een stijging van de mortaliteit.
- het levensduurrisico: dat is het tegengestelde van het mortaliteitsrisico; het geldt voor de contracten waarvoor een daling van de mortaliteit zou leiden tot een stijging van de verwachte betalingen (bv. pensioencontracten). Verbeteringen in medische behandelingen die de levensverwachting zouden kunnen verhogen zonder de arbeidsgeschiktheid te herstellen, zouden ertoe kunnen leiden dat de frequentie van het levensduurrisico hoger ligt dan momenteel geobserveerd.
- het morbiditeitrisico of invaliditeitsrisico slaat op het risico op verlies of een nadelige evolutie van de verwachte prestaties, te wijten aan veranderingen met betrekking tot het niveau, de trend of de volatiliteit van de invaliditeitsgraad.
- het afkooprisico inzake Leven wordt omschreven als het risico op verlies of toename van de prestaties dat te wijten is aan een verschil tussen de effectieve uitoefening van de contractuele opties van de verzekerde en de verwachte uitoefening. De term "opties" moet worden gezien in de ruime zin van het woord: de deelmodule omvat de opties inzake afkoop, opzegging en premiereductie, maar ook van uitbreiding van de waarborgen. Voor bepaalde contracten kan de uitoefening voordelig zijn voor de instelling, voor andere zal dat leiden tot een verlies. Deze deelmodule omvat daarom twee scenario's: één waarvoor de opties vaker dan verwacht zullen worden uitgeoefend dan voorzien, en een ander waarvoor dat minder het geval zal zijn.
- het risico met betrekking tot de beheerskosten stemt overeen met het risico dat de beheerskosten hoger zullen komen te liggen dan verwacht doordat ze een hogere inflatie ondergaan dan ingeschat.
- het risico op een herziening geldt enkel voor herzienbare annuïteiten waarvan de bedragen in negatieve zin kunnen evolueren voor de Verzekeraar als gevolg van een verandering van de wetgeving of de gezondheidstoestand van de verzekerde.
- het catastroferisico is beperkt tot de contracten waarvoor een onmiddellijke en drastische stijging van de mortaliteit een stijging van de uitbetalingen met zich zou brengen.

Onderschrijvingsrisico Niet-Leven: het risico dat voortvloeit uit de verzekeringsverbintenissen Niet-Leven. Deze onzekerheid omtrent resultaten van de deelmodules onderschrijving door de Verzekeraar wordt onderverdeeld in 3 deelmodules:

- het premierisico betreft het risico dat het bedrag van de ontvangen premies niet toereikend is voor het betalen van de schadegevallen die zich hebben voorgedaan tijdens de dekkingsperiode waarop de premies betrekking hebben;
- het reserverisico is het risico op verlies of een ongunstige wijziging in de waarde van de verzekeringsverbintenissen, die voortvloeien uit schommelingen in de frequentie en de impact van de verzekerde gebeurtenissen, alsook uit de datum en het bedrag van de uitbetalingen van de schadegevallen; en

- het catastroferisico is het risico dat er zich een gebeurtenis van grote omvang voordoet die niet gedekt is door de twee voorgaande risico's. Catastrofes zijn rampen zoals onder andere windstormen, overstromingen, streng winterweer en andere weer gerelateerde gebeurtenissen, aardbevingen, industriële explosies, grootschalige branden, pandemieën en andere door de mens veroorzaakte rampen zoals maatschappelijke onrust en terroristische aanslagen.

2. Beheer van het verzekeringsrisico

Het Risk & Underwriting-comité geeft zijn advies over de strategie op het vlak van de onderschrijving en de reservering van de verzekeringsmaatschappijen van Belfius Insurance en het beleid dat daaruit voortvloeit, in het bijzonder aangaande de volgende punten:

- soorten en kenmerken van de verzekeringsactiviteiten die Belfius Insurance bereid is om te beheren;
- selectiecriteria van de risico's die in overeenstemming zijn met de risicobereidheid;
- de manier waarop de effectieve onderschrijving wordt gevolgd;
- de afstemming tussen aan de ene kant de geïnde verzekeringspremies en aan de andere kant de te betalen schadegevallen die bij de gedragen kosten worden geteld;
- de identificatie van de risico's die voortvloeien uit de verbintenissen van Belfius Insurance, met inbegrip van de impliciete opties en het kapitaal dat wordt gewaarborgd door de verzekeringsproducten; en
- het aanleggen van voorzieningen voor de schadegevallen.

De globaal bepaalde strategie wordt binnen de verschillende betrokken entiteiten concreet uitgewerkt en opgevolgd door de lokale verantwoordelijke personen.

Herverzekering is een van de methodes die gebruikt wordt om het verzekeringsrisico te beperken. De bedoeling van een herverzekering is de volatiliteit van de kapitaalbehoeften en de winsten, en dus de onzekerheid die verbonden is aan het risico in de waardering van de Verzekeraar, terug te dringen.

Dit zijn de herverzekeringsfuncties:

- capaciteit: dankzij de herverzekering is er voor de verzekeraars een grotere flexibiliteit mogelijk met betrekking tot de omvang, de soorten risico's en het activiteitsvolume dat zij op een veilige manier kunnen aanvaarden. Daardoor zijn de verzekeraars in staat nieuwe activiteiten uit te voeren of ze uit te breiden tijdens een korte periode;
- stabiliteit: dankzij gestructureerde herverzekeringsprogramma's kunnen de verzekeraars hun operationeel resultaat stabiliseren;
- bescherming: de herverzekering zorgt voor een bescherming tegen gecumuleerde financiële verliezen door een opeenvolging van gebeurtenissen (bijvoorbeeld slechte weersomstandigheden) of tegen significante financiële verliezen als gevolg van één enkele gebeurtenis;
- financiering: herverzekeren kan een alternatief zijn voor een kapitaalverhoging; en
- expertise: de herverzekeraars verlenen bijstand aan de verzekeraars in hun expertisedomein. Het bevoegde personeel van de herverzekeringsmaatschappijen biedt zijn diensten aan bij het opstarten van bv. een nieuwe activiteit.

3. Sensitiviteiten

Belfius Insurance evalueert het effect van de sensitiviteiten op het economisch eigen vermogen. Zij slaan op de technische voorzieningen in marktwaarde. Gelet op de lage marktrente is de waarde van de technische voorzieningen groter dan de afkoopwaarde, wat leidt tot een negatieve impact op het eigen vermogen in geval van een verlaging van het afkooppercentage. De sensitiviteit aan het afkooppercentage stijgt lichtjes in 2018. De sensitiviteit van de kosten neemt toe omwille van de herziening van de kosten.

Het verzekerd kapitaal bij overlijden is groter dan de technische reserves tegen de reële waarde, wat leidt tot een negatieve impact op de beschikbare financiële middelen bij een stijging van de mortaliteit. De sensitiviteit blijft stabiel tussen 2017 en 2018.

Onderschrijvingsrisico Leven: scenario dat overeenkomt met[1]

	Impact op de beschikbare financiële middelen vóór belastingen	
(In miljoen EUR)	31/12/17	31/12/18
Een toename van 15% sterftecijfers	(35)	(34)
Een toename van 10% van de kosten +1% inflatie	(126)	(158)
Een daling van 10% afkopen	(21)	(23)

(1) Toepassingsgebied: Belfius Insurance nv (=Belins solo), tak 23 inbegrepen.

Onderschrijvingsrisico Niet-Leven: scenario dat overeenkomt met[1]

	Impact op het resultaat vóór belastingen	
(In miljoen EUR)	31/12/17	31/12/18
Een toename van 10% van de administrratieve kosten	(9)	(8)
Een toename van 5% in schades	(18)	(19)

(1) Toepassingsgebied: Belfius Insurance nv en Corona nv (= Belins conso).

4. Evolutie van de schadegevallen

De schadedriehoek is de gebruikelijke methode voor het in kaart brengen van de schadebetalingen, die over meerdere jaren gespreid zijn. Op basis hiervan test de actuaris onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen. Bij de verzekeringen Niet-Leven kan de Verzekeraar tussen de datum dat een schadegeval zich voordoet en de datum dat het volledig is afgehandeld, doorgaans de totale kostprijs van het schadegeval niet exact bepalen. Tijdens die periode vormt de Verzekeraar een reserve die gelijk is aan het geraamde bedrag aan toekomstige betalingen voor dit schadegeval.

Aangezien de reserve slechts een raming is, bestaat het risico dat het effectief betaalde bedrag hoger ligt. Om het gelopen risico te beoordelen, is het noodzakelijk de schommeling van twee bedragen te analyseren:

- de som van de betalingen die werden gedaan vóór die datum;
- de reserve die op die datum is geboekt voor de toekomstige betalingen.

De som van die twee componenten wordt de totale schadelast genoemd.

Onderstaande tabel toont voor Belfius Insurance nv en Corona nv de evolutie sinds 2008 van de som op het einde van het jaar van de totale kosten voor de schadegevallen die zich op jaarbasis hebben voorgedaan.

Schadelast (exclusief herverzekering en interne kosten)

(In duizend EUR)	Voorvalsjaar										
Afwikkelingsjaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Raming aan het einde van het voorvalsjaar	284 441	331 831	376 927	368 410	366 403	365 798	415 445	389 632	427 822	417 069	441 459
1 jaar later	286 182	315 094	377 982	365 547	350 517	324 524	392 976	361 479	402 910	396 145	
2 jaar later	276 197	302 958	376 143	355 306	334 313	312 883	381 044	353 512	385 904		
3 jaar later	266 868	302 314	370 819	350 249	329 882	306 454	374 836	351 551			
4 jaar later	267 226	300 159	370 924	352 804	328 046	303 051	371 983				
5 jaar later	266 805	299 236	363 378	350 780	323 899	301 179					
6 jaar later	267 520	296 773	360 537	351 335	319 633						
7 jaar later	267 249	293 969	357 875	344 245							
8 jaar later	264 048	293 741	354 384								
9 jaar later	264 340	292 906									
10 jaar later	262 520										

(In duizend EUR)											
Huidige raming	**262 520**	**292 906**	**354 384**	**344 245**	**319 633**	**301 179**	**371 983**	**351 551**	**385 904**	**396 145**	**441 459**
Cumulatieve betalingen	**(228 718)**	**(268 076)**	**(302 729)**	**(300 328)**	**(272 831)**	**(251 659)**	**(311 647)**	**(265 894)**	**(278 323)**	**(247 810)**	**(197 009)**
Huidige voorzieningen	**33 802**	**24 830**	**51 655**	**43 918**	**46 802**	**49 520**	**60 336**	**85 657**	**107 581**	**148 335**	**244 450**

(In duizend EUR)	
Voorzieningen (vanaf 2008)	896 885
Voorzieningen (tot 2008)	129 820
Interne kosten	47 256
Aangenomen zaken	25 795
TOTAAL[1]	1 099 756

(1) Schadereserve 31/12/2018 - toelichting 6.5.2.

CORPORATE GOVERNANCE

SAMENSTELLING VAN HET DIRECTIECOMITÉ EN VAN DE RAAD VAN BESTUUR VAN BELFIUS BANK

1. Directiecomité

1.1. Samenstelling

Op 31 december 2018 bestond het directiecomité van Belfius Bank uit de volgende zes leden: de heren Marc Raisière, voorzitter, Dirk Gyselinck, Eric Hermann, Olivier Onclin, Dirk Vanderschrick en Johan Vankelecom.

Voorzitter	Marc Raisière
Leden	Dirk Gyselinck
	Eric Hermann(1)
	Olivier Onclin
	Dirk Vanderschrick(2)
	Johan Vankelecom

(1) Tot en met 31 december 2018. vervangen door Marianne Collin per 1 januari 2019.
(2) Tot en met 31 december 2018.

Op 25 april 2018 hernieuwde de gewone algemene vergadering het bestuursmandaat van de heer Dirk Gyselinck voor een termijn van 4 jaar, d.w.z. tot na afloop van de gewone algemene vergadering van 2022.

De heren Dirk Vanderschrick, verantwoordelijk voor RCB en Eric Hermann, CRO, namen per 1 januari 2019 ontslag als bestuurder en lid van het directiecomité.

De heer Dirk Vanderschrick is sinds 1 januari 2019 voltijds voorzitter van het directiecomité van Belfius Insurance.

De heer Eric Hermann is sinds 1 januari 2019 adviseur van het directiecomité in diverse risicodomeinen.

De raad van bestuur heeft mevrouw Marianne Collin gecoöpteerd als bestuurder ter voorlopige vervanging van de heer Eric Hermann en haar benoemd tot CRO, lid van het directiecomité, met ingang van 1 januari 2019. Haar definitieve benoeming als bestuurder werd door de buitengewone algemene vergardering van 19 maart 2019 goedgekeurd.

De bevoegdheden van het directiecomité van Belfius Bank werden herverdeeld over de vijf leden.

Sinds 1 januari 2019 is het directiecomité van Belfius Bank samengesteld uit vijf leden, namelijk: de heer Marc Raisière, voorzitter, mevrouw Marianne Collin, de heren Dirk Gyselinck, Olivier Onclin en Johan Vankelecom.

Verder heeft het directiecomité in afstemming met de raad van bestuur drie geassocieerde leden benoemd met ingang van 1 januari 2019, namelijk de heer Patrick Devis, Directeur IT, mevrouw Camille Gillon, Directeur HR & Building Management, en de heer Geert Van Mol, Directeur Data & Digital. De geassocieerde leden van het directiecomité wonen de vergaderingen van het directiecomité van de Bank bij met raadgevende stem.

Met ingang van 1 januari 2019 werd ook een Group Management Committee opgericht, bestaande uit de vijf leden van het directiecomité van Belfius Bank en de voorzitter van het directiecomité van Belfius Insurance (de heer Dirk Vanderschrick), die allemaal stemrecht hebben, en uit de drie geassocieerde leden van het directiecomité, die een raadgevende stem hebben. Het Group Management Committee behandelt diverse strategische groepsdossiers en belangrijke thema's voor de bank-verzekeraar en komt in principe wekelijks bijeen.

De hernieuwing van het bestuursmandaat van de heren Olivier Onclin en Johan Vankelecom voor een termijn van 4 jaar zal aan de gewone algemene vergadering van 2019 worden voorgesteld.

1.2. Bevoegdheden

De raad van bestuur heeft zijn bestuursbevoegdheden overgedragen aan het directiecomité dat in zijn schoot werd opgericht. De leden van het directiecomité vormen een college. Deze bevoegdheidsdelegatie slaat niet op het toezicht op het beheer en de bedrijfspositie van de Bank, noch op de uitstippeling van het algemeen beleid, noch op de andere bevoegdheden die krachtens het Wetboek van vennootschappen of de Bankwet zijn voorbehouden aan de raad van bestuur.

Het directiecomité is bijgevolg belast met de effectieve leiding van de Bank, waarvan het de diverse business lines en hun ondersteunende activiteiten stuurt en coördineert in het kader van de doelstellingen en het algemeen beleid zoals bepaald door de raad van bestuur.

Het directiecomité zorgt ervoor dat de activiteiten van de Bank in overeenstemming zijn met de strategie, het risicobeleid en het algemeen beleid dat werd bepaald door de raad van bestuur, en deelt aan de raad van bestuur de relevante informatie mee, zodat die met kennis van zaken beslissingen kan nemen. Het directiecomité doet

RAAD VAN BESTUUR VAN BELFIUS BANK (boekjaar 2018)	HOOFDFUNCTIE	NIET-UITVOEREND BESTUURDER	LID VAN HET DIRECTIECOMITÉ	ONAFHANKELIJK BESTUURDER	AUDITCOMITÉ	BENOEMINGS-COMITÉ	BEZOLDIGINGS-COMITÉ	RISICOCOMITÉ	BEMIDDELINGS-COMITÉ
Jozef Clijsters	Voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Bank NV	★				■	■		★
Marc Raisière	Voorzitter van het directiecomité van Belfius Bank NV		★						
Dirk Gyselinck	Lid van het directiecomité van Belfius Bank NV verantwoordelijk voor Public and Corporate Banking, Financial Markets, Wealth Management, Customer Loan Services		■						
Eric Hermann(1)	Lid van het directiecomité van Belfius Bank NV Chief Risk Officer		■						
Olivier Onclin(2)	Lid van het directiecomité van Belfius Bank NV Chief Operating Officer, verantwoordelijk voor Operations, IT, Purchasing & Facility Management		■						
Dirk Vanderschrick(3)	Lid van het directiecomité van Belfius Bank NV verantwoordelijk voor Retail and Commercial Banking		■						
Johan Vankelecom	Lid van het directiecomité van Belfius Bank NV Chief Financial Officer, verantwoordelijk voor Accounting, Strategic Planning & Performance Management, Socio-Economic Research, Strategic Corporate Development, Asset & Liability Management, Fiscale en Juridische diensten		■						
Paul Bodart	Hoogleraar - Financial Markets aan de Solvay Business School (ULB)	■		■	■				
Jean-Pierre Delwart	Voorzitter van de raad van bestuur van Solvac	■		■					■
Carine Doutrelepont	Advocaat en gewoon hoogleraar aan de Université Libre de Bruxelles	■		■		■	■		
Georges Hübner	Gewoon hoogleraar aan de HEC Liège, Liège Université	■		■	★			■	
Diane Rosen	Financieel en Human Resources directeur bij BAM Belgium NV	■		■				■	
Chris Sunt	Advocaat	■		■	■			■	
Lutgart Van den Berghe	Buitengewoon hoogleraar aan de Vlerick Business School	■		■		★	★		
Rudi Vander Vennet	Gewoon hoogleraar Banking en Economics - Universiteit Gent en docent Banking en Insurance aan de Solvay Business School (ULB)	■		■				★	

★ Voorzitter

(1) tot en met 31 december 2018. Vervangen door Marianne Collin vanaf 1 januari 2019.
(2) vanaf 1 januari 2019: verantwoordelijk voor Retail and Commercial Banking en Customer Transaction Services.
(3) tot en met 31 december 2018.

voorstellen en formuleert adviezen aan de raad van bestuur met het oog op het vastleggen of verbeteren van het algemeen beleid en de strategie van de instelling.

De leden van het directiecomité moeten hun functie in alle objectiviteit en onafhankelijkheid uitoefenen.

Het directiecomité neemt onder toezicht van de raad van bestuur de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de Bank over een solide en passende regeling voor de bedrijfsorganisatie beschikt, waaronder toezichtsmaatregelen om een efficiënt en voorzichtig beleid van de instelling conform de Bankwet te garanderen.

Het directiecomité komt in principe eenmaal per week samen.

2. Raad van bestuur

2.1. Samenstelling

Op 31 december 2018 bestond de raad van bestuur van Belfius Bank uit vijftien leden, van wie er zes deel uitmaakten van het directiecomité (cf. tabel hiervoor).

Na de veranderingen in het directiecomité van Belfius Bank bestaat de raad van bestuur van Belfius Bank sinds 1 januari 2019 uit veertien leden, van wie er vijf deel uitmaken van het directiecomité.

De benoeming van een nieuwe bestuurder, mevrouw Martine De Rouck, alsook de hernieuwing van de mandaten als bestuurder van de heren Jean-Pierre Delwart, Georges Hübner, Olivier Onclin en Johan Vankelecom, zullen ter goedkeuring worden voorgelegd op de gewone algemene vergadering van 2019.

De raad van bestuur bestaat uit professionals uit verschillende sectoren, waaronder de financiële sector, en beschikt over de nodige deskundigheid en ervaring in de verschillende operationele activiteiten van de Bank.

2.2. Bevoegdheden

De raad van bestuur bepaalt de strategie en de doelstellingen van de Bank alsook het risicobeleid, met inbegrip van de risicotolerantie, op voorstel of na advies van het directiecomité en oefent hierop toezicht uit.

De raad van bestuur is in het kader van deze verantwoordelijkheid voor het algemene beleid actief betrokken, in het bijzonder bij het toezicht op het risicobeleid, de organisatie, de financiële stabiliteit van de Bank en het bestuur ervan, onder meer door het vastleggen van de doelstellingen en de waarden van de kredietinstelling.

De raad van bestuur hecht eveneens zijn goedkeuring aan het governance-memorandum van de Bank.

In 2018 kwam de raad van bestuur achttien maal bijeen.

LINK TUSSEN DE RAAD VAN BESTUUR EN HET DIRECTIECOMITÉ

Het beheer van de activiteiten van de kredietinstelling behoort tot de uitsluitende bevoegdheid van het directiecomité. Het verloopt zonder inmenging van buitenaf, in het kader van het algemeen beleid, zoals het wordt bepaald door de raad van bestuur.

ADVISERENDE COMITÉS DIE WERDEN OPGERICHT DOOR DE RAAD VAN BESTUUR

De raad van bestuur heeft diverse adviserende comités opgericht die hem bijstaan in zijn taak, in het bijzonder een benoemingscomité, een bezoldigingscomité, een auditcomité en een risicocomité. Deze comités zijn uitsluitend samengesteld uit niet-uitvoerende bestuurders. Minstens één lid van elk adviserend comité, en voor wat het auditcomité betreft de meerderheid, is onafhankelijk in de zin van artikel 526 ter van het Wetboek van vennootschappen. De leden van die adviserende comités hebben maximaal zitting in drie van de voornoemde adviserende comités. Er wordt ook een bemiddelingscomité opgericht binnen de groep Belfius.

1. Benoemingscomité

Het benoemingscomité heeft een adviserende rol en bereidt de beslissingen van de raad van bestuur van Belfius Bank inzake benoemingen voor. Het is tevens belast met het waken over de toepassing van de corporate governance-bepalingen. Omwille van de efficiëntie en de coherentie betreffende de politiek van de groep, bereidt dit comité eveneens de beslissingen voor van de raad van bestuur van Belfius Insurance, Corona en Belfius Investment Partners voor wat betreft deze materie.

1.1. Samenstelling

1.1.1. Algemeen

Op 31 december 2018 bestond het benoemingscomité van Belfius Bank uit de volgende leden: Barones Lutgart Van den Berghe, voorzitter, de heer Jozef Clijsters en mevrouw Carine Doutrelepont.

Voorzitter	Lutgart Van den Berghe
Leden	Jozef Clijsters Voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Bank en van Belfius Insurance[1]
	Carine Doutrelepont
	Johan Tack Bestuurder bij Belfius Insurance, uitgenodigd als vertegenwoordiger van Belfius Insurance

(1) Voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Insurance t.e.m. 31/12/2018.

1.1.2. Onafhankelijkheid en deskundigheid

Alle leden van het benoemingscomité zijn niet-uitvoerende bestuurders.

Barones Lutgart Van den Berghe, doctor in de economische wetenschappen, is buitengewoon hoogleraar aan de Vlerick Business School en aan de Universiteit Gent. Zij behoort tot de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten.

De heer Jozef Clijsters, licentiaat toegepaste economische wetenschappen, is voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Bank.

Mevrouw Carine Doutrelepont, doctor in de rechten, is advocaat bij de balies van Brussel en van Parijs en gewoon hoogleraar aan de Université Libre de Bruxelles. Zij is lid van de Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique.

De heer Johan Tack, licentiaat economische wetenschappen, is momenteel bestuurder en adviseur in de financiële en verzekeringssector. Johan Tack is lid van het benoemingscomité doch enkel voor de onderwerpen met betrekking tot Belfius Insurance.

Twee van de drie leden van het benoemingscomité van Belfius Bank zijn onafhankelijke bestuurders in de zin van artikel 526ter van het Wetboek van vennootschappen.

Twee leden hebben professionele ervaring in de financiële sector.

Eén van de leden had tevens zitting in het benoemings- en bezoldigingscomité van een beursgenoteerde vennootschap.

Alle leden hebben professionele ervaring in een uitvoerende bestuursfunctie en bijkomende professionele ervaring als niet-uitvoerend bestuurder in diverse activiteitssectoren.

Bijgevolg beschikken de leden van het benoemingscomité op basis van hun opleiding en hun uiteenlopende professionele ervaring over de nodige knowhow om een gedegen en onafhankelijk oordeel te kunnen geven over de samenstelling en de werking van de bestuurs- en beleidsorganen van de Bank, in het bijzonder over de individuele en collectieve deskundigheid van hun leden en over hun integriteit, reputatie, onafhankelijkheid van geest en beschikbaarheid.

1.2. Bevoegdheden

Het benoemingscomité:

- is belast met het voorstellen en aanbevelen, voor goedkeuring door de algemene vergadering, of, in voorkomend geval, door de raad van bestuur, van kandidaten voor het invullen van vacatures in de raad van bestuur, het nagaan hoe de kennis, vaardigheden, diversiteit en ervaring in de raad van bestuur zijn verdeeld, en het opstellen van een beschrijving van de taken en bekwaamheden die voor een bepaalde benoeming zijn vereist, evenals het beoordelen hoeveel tijd er aan de functie moet worden besteed. Verder stelt het benoemingscomité een streefcijfer vast voor de vertegenwoordiging van het ondervertegenwoordigde geslacht in de raad van bestuur en stippelt het een beleid uit dat erop gericht is het aantal vertegenwoordigers van dit geslacht te verhogen en dit streefcijfer te behalen;
- is belast met het periodiek, en minimaal jaarlijks, evalueren van de structuur, omvang, samenstelling en prestaties van de raad van bestuur en het formuleren van aanbevelingen aan de raad van bestuur met betrekking tot eventuele wijzigingen;
- is belast met het periodiek beoordelen van de kennis, vaardigheden, ervaring, mate van betrokkenheid, in het bijzonder de regelmatige aanwezigheid, van de leden van de raad van bestuur en van de adviserende comités zowel individueel als collectief, en daar verslag over uitbrengen aan de raad van bestuur;
- is belast met het periodiek toetsen van het beleid van de raad van bestuur voor de selectie en benoeming van de leden van het directiecomité, en het formuleren van aanbevelingen aan de raad van bestuur;
- bereidt de beslissingen voor inzake de benoemingen of de eventuele mandaatverlengingen van de bestuurders, de leden van het directiecomité, de voorzitter van de raad van bestuur en de voorzitter van het directiecomité;
- beoordeelt in welke mate een bestuurder of een kandidaat-bestuurder voldoet aan de criteria die werden vastgelegd voor de hoedanigheid van onafhankelijk bestuurder;
- analyseert de vragen in verband met de problematiek van de opvolging van de bestuurders en de leden van het directiecomité;
- werkt een algemeen en een specifiek profiel uit voor de bestuurders en de leden van het directiecomité;
- ziet toe op de toepassing van de bepalingen op het vlak van corporate governance;
- bereidt de voorstellen voor tot wijziging van het intern reglement van de raad van bestuur en van het directiecomité;
- evalueert het governance memorandum en stelt eventueel wijzigingen voor;
- bespreekt en analyseert op zijn minst eenmaal per jaar het kwantitatief overzicht en de kwalitatieve analyse van de mededelingen op het vlak van stress, burn-out en ongewenst gedrag op het werk en ook de acties die in dat verband werden ondernomen.

Bij de uitoefening van zijn bevoegdheden ziet het benoemingscomité erop toe dat één persoon of een kleine groep van personen de besluitvorming van de raad van bestuur niet domineert op een wijze die de belangen van de instelling in haar geheel schade berokkent.

Het benoemingscomité kan gebruik maken van alle vormen van hulpmiddelen die het geschikt acht voor de uitvoering van zijn opdracht, zoals het inwinnen van extern advies, en ontvangt hiervoor toereikende financiële middelen.

In 2018 kwam het benoemingscomité vijfmaal bijeen en werd er één schriftelijke vergadering gehouden.

1.3. Rekruteringsbeleid

1.3.1. Criteria voor de functie van bestuurder/lid van het directiecomité

Elke bestuurder/lid van het directiecomité moet op het ogenblik van zijn aanstelling en ook tijdens de volledige duur van zijn mandaat beschikken over de deskundigheid en de professionele betrouwbaarheid die vereist zijn om zijn functie uit te oefenen. In deze context werkte de Bank een functieprofiel uit.

De Bank zal overigens periodiek evalueren of de bestuurders, de leden van het directiecomité en de leden van de adviserende comités voldoen aan alle criteria.

Overeenkomstig de toepasselijke reglementering is iedere bestuurder verplicht om op spontane wijze de Bank te informeren over elementen die een impact zouden kunnen hebben op de vereiste deskundigheid, professionele betrouwbaarheid en beschikbaarheid om zijn functie als bestuurder uit te oefenen.

1.3.2.Procedure inzake benoeming/herbenoeming

1.3.2.1. Bestuurders

De bestuurders worden benoemd door de algemene vergadering (of door de raad van bestuur in geval van de coöptatie van een bestuurder) op voorstel van de raad van bestuur, na het advies van het benoemingscomité te hebben gekregen. De benoeming of de verlenging van het mandaat van een bestuurder moet vooraf worden goedgekeurd door de toezichthouder (ECB & NBB).

Het benoemingscomité bereidt de voorstellen tot benoeming, coöptatie of verlenging van de bestuursmandaten voor.

Ter gelegenheid van de verlenging van een bestuursmandaat gaat het benoemingscomité over tot de beoordeling van zijn betrokkenheid bij de werking van de raad van bestuur en vergewist hij zich ervan dat er geen nieuwe elementen zijn die een negatieve invloed kunnen hebben op de geschiktheid van de bestuurder om een nieuw mandaat uit te oefenen. Tevens vergewist het benoemingscomité zich ervan, en dit op basis van de competentiematrix, of de raad van bestuur op die manier voldoende competenties in huis heeft om de strategie waar te maken en de toekomstige uitdagingen het hoofd te bieden. Het comité verleent vervolgens advies aan de raad van bestuur.

Bij een eerste benoeming of een verlenging van een mandaat vergewissen de voorzitter van de raad van bestuur en het benoemingscomité zich ervan dat de raad van bestuur en de algemene vergadering over voldoende informatie beschikken over de kandidaat om te kunnen beoordelen of hij beschikt over de nodige expertise en professionele betrouwbaarheid die vereist zijn voor het uitoefenen van die functie.

1.3.2.2. Leden van het directiecomité

De voorzitter en de leden van het directiecomité worden benoemd door de raad van bestuur onder de bestuurders die beroepservaring hebben verworven in het bank- en financiewezen, op voordracht van het directiecomité, nadat advies werd ingewonnen bij het benoemingscomité en nadat de toestemming van de toezichthouder (ECB & NBB) werd verkregen.

De benoeming van de voorzitter van het directiecomité gebeurt door de raad van bestuur op voorstel van het directiecomité, na raadpleging van de voorzitter van de raad van bestuur en positief advies van het benoemingsomité.

1.4. Diversiteitsbeleid

Een divers samengestelde raad van bestuur omvat verschillen in achtergrond, taal, gender, leeftijd en professionele vaardigheden relevant voor Belfius. Die verschillen worden in aanmerking genomen bij het bepalen van de ideale samenstelling van de raad van bestuur (competentiematrix) en moeten indien mogelijk op evenwichtige wijze worden gespreid.

Het benoemingscomité bespreekt en beoordeelt de samenstelling van de raad van bestuur voor rekening van de raad van bestuur en doet aanbevelingen aangaande de benoeming van nieuwe bestuurders. Bij de bespreking van de samenstelling van de raad van bestuur houdt het benoemingscomité rekening met de voordelen van alle aspecten van de diversiteit, inclusief maar niet beperkt tot die welke hierboven worden vermeld, om zo te komen tot een aangepast aantal en evenwicht tussen vaardigheden, ervaring en achtergrond in de raad van bestuur.

Bij het zoeken naar geschikte kandidaten voor een benoeming in de raad van bestuur, beoordeelt het benoemingscomité kandidaten op hun verdienste op basis van objectieve criteria en met gepaste aandacht voor de voordelen van diversiteit voor de raad van bestuur.

Het benoemingscomité evalueert jaarlijks de efficiënte werking van de raad van bestuur en regelmatig de individuele bestuurders. Bij deze beoordelingen van de werking van de raad van bestuur en van de adviserende comités en van de individuele bestuurders, houdt het benoemingscomité rekening met een evenwicht binnen de samenstelling van de raad van bestuur qua competenties, ervaring, onafhankelijkheid, kennis van Belfius Bank en qua vertegenwoordiging van de diversiteit binnen de raad van bestuur.

Het benoemingscomité heeft op 25 augustus 2015 een streefcijfer vastgesteld voor de vertegenwoordiging van het ondervertegenwoordigde geslacht in de raad van bestuur en heeft een beleid opgemaakt om het aantal vertegenwoordigers van dit geslacht in de raad van bestuur te vergroten en op die manier het streefcijfer te behalen.

Conform de wettelijke vereisten (artikel 518bis van het Wetboek van vennootschappen) heeft het benoemingscomité een streefcijfer vooropgesteld voor het halen en in stand houden van minstens één derde vertegenwoordigers van het andere geslacht in de raad van bestuur (directiecomité inbegrepen) met ingang van 1 januari 2019. Daarbij wordt het vereiste minimum aantal leden van het andere geslacht afgerond tot het dichtstbijzijnde gehele getal.

Raad van bestuur	Aantal leden	15
	Verhouding mannen/vrouwen	80 %/20 %
	Onafhankelijke bestuurders	8
	Voornaamste diploma's (verschillende personen kunnen houder zijn van meerdere diploma's)	Economie/Business Administration/ Financiën/Rechten/Ingenieur/ Wiskunde/ Actuariële Wetenschappen
Directiecomité	Aantal leden	6
	Verhouding mannen/vrouwen	100 %/0 %
	Voornaamste diploma's (verschillende personen kunnen houder zijn van meerdere diploma's)	Ingenieur (handels-, burgerlijk), Economie/ Business Administration/Financiën/Wiskunde/ Actuariële Wetenschappen

Als het aantal bestuurders van het andere geslacht kleiner zou zijn dan één derde, dan moet de eerstvolgende algemene aandeelhoudersvergadering een raad van bestuur samenstellen die wel voldoet aan die vereiste.

Het benoemingscomité bespreekt jaarlijks de evolutie naar de doelstelling voor het bereiken van de diversiteit in de raad van bestuur en doet aanbevelingen die door de raad van bestuur moeten worden goedgekeurd.

Op 31 december 2018 waren de raad van bestuur en het directiecomité samengesteld zoals hierboven beschreven.

Als de gewone algemene aandeelhoudersvergadering van 2019 de benoeming van een vrouwelijke kandidate tot bestuurder goedkeurt, zal de samenstelling van de raad van bestuur van Belfius Bank beantwoorden aan het genderdiversiteitsquotum.

2. Bezoldigingscomité

Het bezoldigingscomité heeft een adviserende rol en bereidt de beslissingen van de raad van bestuur van Belfius Bank inzake bezoldigingen voor. Omwille van de efficiëntie en de coherentie betreffende de politiek van de groep, bereidt dit comité eveneens de beslissingen voor van de raad van bestuur van Belfius Insurance, Corona en Belfius Investment Partners voor wat betreft deze materie.

2.1. Samenstelling

2.1.1. Algemeen

Op 31 december 2018 bestond het bezoldigingscomité van Belfius Bank uit de volgende leden: Barones Lutgart Van den Berghe, voorzitter, De heer Jozef Clijsters en mevrouw Carine Doutrelepont.

Voorzitter	Lutgart Van den Berghe
Leden	Jozef Clijsters Voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Bank en van Belfius Insurance[1]
	Carine Doutrelepont
	Johan Tack Bestuurder bij Belfius Insurance, uitgenodigd als vertegenwoordiger van Belfius Insurance

(1) Voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Insurance t.e.m. 31/12/2018.

2.1.2. Onafhankelijkheid en deskundigheid

Alle leden van het bezoldigingscomité zijn niet-uitvoerende bestuurders.

Barones Lutgart Van den Berghe, doctor in de economische wetenschappen, is buitengewoon hoogleraar aan de Vlerick Business School en aan de Universiteit Gent. Zij is lid van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten.

De heer Jozef Clijsters, licentiaat toegepaste economische wetenschappen, is voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Bank.

Mevrouw Carine Doutrelepont, doctor in de rechten, is advocaat bij de balies van Brussel en van Parijs en gewoon hoogleraar aan de Université Libre de Bruxelles. Zij is lid van de Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique.

De heer Johan Tack, licentiaat economische wetenschappen, is momenteel bestuurder en adviseur in de financiële en verzekeringssector. Johan Tack is lid van het bezoldigingscomité doch enkel voor de onderwerpen met betrekking tot Belfius Insurance.

Twee van de drie leden van het bezoldigingscomité van Belfius Bank zijn onafhankelijke bestuurders in de zin van artikel 526ter van het Wetboek van vennootschappen.

Twee leden hebben professionele ervaring in de financiële sector.

Eén van de leden had tevens zitting in een benoemings- en bezoldigingscomité van een beursgenoteerde vennootschap.

Alle leden hebben professionele ervaring in een uitvoerende bestuurdersfunctie en bijkomende professionele ervaring als niet-uitvoerend bestuurder in diverse activiteitssectoren.

De leden van het bezoldigingscomité beschikken bijgevolg op grond van hun opleiding en uiteenlopende bedrijfservaring over de nodige deskundigheid om een gedegen en onafhankelijk oordeel te kunnen geven over het beloningsbeleid en de beloningspraktijken en de prikkels die daarvan uitgaan voor de risicobeheersing, de eigenvermogensbehoeften en de liquiditeitspositie van de Bank.

2.1.3. Samenwerking en interactie met de andere adviserende comités van de raad van bestuur

Teneinde zijn bevoegdheden (zie ook verder) correct te kunnen uitoefenen, had het bezoldigingscomité in 2018 een regelmatige interactie met het risicocomité en het auditcomité.

Het risicocomité waakt er over dat het risicobeheer, de behoefte aan eigen vermogen en de liquiditeitspositie van de groep Belfius, evenals de waarschijnlijkheid en de spreiding in de tijd van de winst, correct worden meegenomen in de beslissingen aangaande het bezoldigingsbeleid.

Concreet gebeurt dit binnen Belfius Bank door het adviseren over de uitwerking van een globale "Risk Gateway" (zie § 2.3.1.3.) alsook de jaarlijkse opmaak en evaluatie van de zogenaamde Key Risk Indicators. De voorbereiding hiervan gebeurt door de riskafdelingen in samenwerking met de afdeling Human Resources.

Het auditcomité waakt over de opmaak van de objectieven voor de Auditor-Generaal en voor de Compliance Officer.

De afdeling audit van Belfius Bank voorziet een onafhankelijke en regelmatige analyse van het bezoldigingsbeleid en de concrete uitvoering hiervan. In 2017 werd een opvolgingsstudie gerealiseerd. De resultaten hiervan werden ook aan het bezoldigingscomité en de raad van bestuur voorgesteld. De audit die in 2017 werd gerealiseerd bracht geen specifieke opmerkingen.

2.2. Bevoegdheden

Het bezoldigingscomité bereidt de beslissingen van de raad van bestuur voor, onder andere door:

- het bezoldigingsbeleid uit te werken, evenals concrete bezoldigingsvoorstellen te doen voor de voorzitter, de niet-uitvoerende leden van de raad van bestuur en de leden van de adviserende comités van de raad van bestuur. De raad van bestuur legt deze bezoldigingsvoorstellen ter goedkeuring voor aan de algemene vergadering;
- het bezoldigingsbeleid uit te werken, evenals concrete voorstellen te doen voor de bezoldiging van de voorzitter van het directiecomité en voor de bezoldiging van de leden van het directiecomité op advies van de voorzitter van het directiecomité. Vervolgens bepaalt de raad van bestuur de vergoeding van de voorzitter en van de leden van het directiecomité;
- advies te geven over de voorstellen van de voorzitter van het directiecomité van Belfius Bank met betrekking tot de vertrekvergoedingen voor leden van het directiecomité van Belfius Bank. Op voorstel van het bezoldigingscomité bepaalt de raad van bestuur van Belfius Bank de vertrekvergoeding van de voorzitter en leden van het directiecomité van Belfius Bank;
- advies te geven aan de raad van bestuur met betrekking tot het bezoldigingsbeleid voor de medewerkers van wie de activiteit een materiële weerslag heeft op het risicoprofiel van Belfius Bank (de zogenaamde "Identified Staff") en met betrekking tot de conformiteit van de toegekende bezoldiging aan de "Identified Staff" aan het op hen toepasselijke bezoldigingsbeleid;
- het voorbereiden van het remuneratieverslag dat door de raad van bestuur wordt bekrachtigd en in het jaarverslag wordt gepubliceerd;
- het periodiek nagaan of de bezoldigingsprogramma's hun doel bereiken en in overeenstemming zijn met de toepasselijke bepalingen;
- de jaarlijkse beoordeling van de prestaties en de objectieven van de leden van het directiecomité;
- advies geven bij de uitwerking van een globale "Risk Gateway", in afstemming met het risicocomité, die verschillende hefbomen omvat die toegepast worden op verschillende momenten van de performance managementcyclus met impact op de bepaling van de variabele verloning.

Het bezoldigingscomité oefent rechtstreeks toezicht uit op het bepalen van de objectieven en de bezoldiging van de verantwoordelijken voor de onafhankelijke controlefuncties (Chief Risk Officer, Auditor-Generaal en de Compliance Officer).

In 2018 kwam het bezoldigingscomité zesmaal bijeen.

2.3. Bezoldiging

2.3.1. Inleiding

2.3.1.1. Beslissingsbevoegdheden

De raad van bestuur beslist over de bezoldiging van de leden van het directiecomité van Belfius Bank op basis van het advies van het bezoldigingscomité en van de voorzitter van het directiecomité.

De bezoldiging van de hogere leidinggevenden die een betekenisvolle impact kunnen hebben op het risicoprofiel van Belfius Bank, gelet op de aard of het niveau van de functies en/of de bezoldiging ervan, wordt bepaald door het directiecomité, binnen het kader van het bezoldigingsbeleid. Het bezoldigingscomité geeft advies aangaande dit beleid en neemt kennis van de individuele informatie.

2.3.1.2. Bezoldigingsbeleid

Het bezoldigingsbeleid van Belfius Bank en haar filialen werd uitgewerkt door de afdeling Human Resources en de Juridische Diensten, en voor advies voorgelegd aan het bezoldigingscomité. Ook het risicocomité werd betrokken bij de uitwerking van dit bezoldigingsbeleid.

Het bezoldigingsbeleid bevat enerzijds algemene principes die gelden voor alle medewerkers van Belfius Bank. Het omvat anderzijds, met inachtneming van het principe van de proportionaliteit dat op voorhand afgesproken werd met NBB, specifieke bepalingen die uitsluitend van toepassing zijn op de leden van het directiecomité en de medewerkers van wie de activiteit een materiële weerslag heeft op het risicoprofiel van Belfius Bank (nl. "Identified staff"), gelet op de aard of het niveau van de functies en/of de bezoldiging ervan.

Bij de jaarlijkse actualisatie van de lijst "Identified staff" houdt Belfius Bank rekening met de richtlijnen die op Europees niveau werden uitgevaardigd. Het bezoldigings- en risicocomité worden eveneens geïnformeerd van het resultaat van deze actualisatie.

2.3.1.3. Beleidslijnen die werden goedgekeurd door de raad van bestuur conform de reglementering

De vaste bezoldiging vormt een aanzienlijk gedeelte van de totale bezoldiging en is erop gericht om de prestaties van de medewerkers te vergoeden, rekening houdend met hun ervaring, hun opleiding en competentie, hun taken, hun verantwoordelijkheid en hun functieniveau.

Door het prestatiegebonden gedeelte van de bezoldiging te beperken, wordt het nemen van overdreven risico's ontraden. Voor 2018 bedraagt de verhouding variabel-vast, bij normale prestaties, 30% voor de leden van het directiecomité en 25% voor het senior management. Uitzonderlijke prestaties kunnen nooit leiden tot een verhouding van meer dan 50%.

De enveloppe voor de prestatiegebonden bezoldiging (prestaties 2018) wordt bepaald in functie van de evolutie van de bedrijfsresultaten.

Het beleid omvat ook een risk gateway, dit is een mechanisme (ex-ante) dat bepaalt dat het totale budget van de variabele bezoldiging van het senior management verlaagd wordt in geval van een materiële verslechtering van de solvabiliteitsratio's (CET 1/blootstelling aan reglementair risico) of liquiditeits-ratio's (LCR) beneden de niveaus vastgelegd in het risicokader.

De prestatiegebonden bezoldiging wordt individueel uitgekeerd in functie van de beschikbare enveloppe, de collectieve resultaten en het realiseren van individuele objectieven.

Voor het prestatiejaar 2018 werden in de objectieven van de leden van het directiecomité en de medewerkers van wie de activiteit een materiële weerslag op het risicoprofiel van Belfius Bank heeft, risico-gerelateerde indicatoren (KRI's) opgenomen. De bedoeling is om op een correcte wijze rekening te houden met de verschillende soorten (actuele en toekomstige) risico's op elk moment van de evaluatiecyclus: een onvoldoende score op één of meerdere van deze risico-indicatoren heeft een negatieve impact op de variabele beloning.

De opmaak, opvolging en evaluatie van deze risico-indicatoren wordt gecoördineerd door de Chief Risk Officer (CRO) en voorgelegd aan het bezoldigingscomité, evenals aan het risicocomité. De CRO zal hiertoe, waar relevant, afstemmen met de Auditor-Generaal en de Compliance Officer en zal regelmatig overleg hebben met de afdeling Human Resources.

Belfius Bank heeft bovendien de mogelijkheid om de prestatiegebonden bezoldiging te verminderen – of zelfs tot nul te herleiden – in geval van slechte (collectieve of individuele) prestaties, rekening houdend met het hiërarchisch niveau van de medewerker en/of de wettelijke basis waarop die prestatiegebonden bezoldiging steunt.

Eind 2015 werd een beleid aangaande uitgesteld variabel loon ("deferral") uitgewerkt voor de medewerkers van wie de activiteit een materiële weerslag op het risicoprofiel van Belfius Bank heeft. Dit voorstel werd gedaan door de afdeling Human Resources, in samenwerking met de afdelingen Capital & Liquidity Management, Legal en Risk. Dit beleid werd voor het prestatiejaar 2018 behouden.

Concreet zal voor de medewerkers van wie de activiteit een materiële weerslag op het risicoprofiel van Belfius Bank heeft, voor zover hun prestatiegebonden bezoldiging het bedrag vooraf afgesproken met NBB overschrijdt, 50% van de bezoldiging uitgesteld toegekend worden over een periode van 5 jaar (60% uitgesteld indien de prestatiegebonden bezoldiging hoger zou liggen dan 200 000 EUR) voor de leden van het directiecomité en hun "direct reports" en 3 jaar voor de anderen. 50% van de totale variabele bezoldiging wordt uitgekeerd via een financieel instrument dat de financiële gezondheid van de onderneming reflecteert. De modaliteiten van dit beleid worden geïntegreerd in het bezoldigingsbeleid van de groep Belfius.

De "risk gateway" (zie hoger) wordt ook toegepast op het eind van het eerste trimester om te bepalen of het uitgesteld variabel loon dat uitkeerbaar is, in dat jaar ook effectief kan uitbetaald worden.

De variabele bezoldiging kan desgevallend onderworpen worden aan een ex-post "risk adjustment" via een malus of een "clawback"-clausule.

2.3.2. Bezoldiging van de leden van het directiecomité

2.3.2.1. Vaste en prestatiegebonden bezoldiging

De bezoldiging van de leden van het directiecomité van de Bank bestaat uit een vast en een prestatiegebonden deel.

De vaste en de prestatiegebonden bezoldiging van de leden van het directiecomité vormen een geheel waarop zitpenningen of tantièmes die een lid van het directiecomité ontvangt van een derde vennootschap (waarin het lid voor rekening van Belfius Bank een mandaat uitoefent), in mindering worden gebracht.

De bezoldiging van het directiecomité wordt goedgekeurd door de raad van bestuur. De leden van het directiecomité nemen noch aan de beraadslaging noch aan de besluitvorming ervan deel. De voorzitter van het directiecomité neemt noch aan de beraadslaging noch aan de besluitvorming van zijn persoonlijke situatie deel.

Wanneer een lid van het directiecomité meerdere mandaten heeft binnen de Belfius groep, kan een deel van de bezoldiging intern doorgefactureerd worden en in dat geval wordt enkel het gedeelte

ten laste van Belfius Bank in de cijfers geïntegreerd (voor 2018 werd de bezoldiging van de heer Dirk Vanderschrick voor 50% gefactureerd aan Belfius Insurance in het kader van zijn mandaat als voorzitter van het directiecomité van Belfius Insurance).

2.3.2.2. Bezoldiging over het jaar 2018

Bezoldiging van de voorzitter van het directiecomité

Vaste bezoldiging

De vaste bezoldiging van de voorzitter van het directiecomité bedraagt 650 000 EUR.

De betaalde bedragen betreffende zijn groepsverzekering, voor de andere verzekeringen (in hoofdzaak: verzekering overlijden en invaliditeit) en voor de andere voordelen (in hoofdzaak zijn dit de onkostenvergoeding en de kosten eigen aan de bedrijfswagen) bedroegen in totaal 164 384 EUR.

Variabele bezoldiging

De raad van bestuur besliste om aan de voorzitter van het directiecomité een variabele bezoldiging toe te kennen voor de prestaties 2018 ten belope van 254 631 EUR. De verwerving van dit bedrag is gespreid over 7 jaren en dit voor zover bepaalde voorwaarden vervuld zijn. De totale (uitgestelde) variabele bezoldiging wordt voor de helft toegewezen in cash en voor de helft in een financieel instrument.

Een eerste uitbetaling van deze variabele bezoldiging voor de prestaties 2018 vindt begin 2019 plaats: het saldo zal gespreid worden over de komende 6 jaar.

De uitbetaling van de uitgestelde variabele bezoldiging is afhankelijk van de jaarlijkse evaluatie van het financieel instrument en kan desgevallend onderworpen worden aan een ex-post "risk adjustment" via een malus of een "clawback"-clausule (zie hoger 2.3.1.3.).

Op basis van de toegekende variabele bezoldiging gelinkt aan de prestaties 2015, 2016, 2017 en 2018 kan de voorzitter van het directiecomité, mits bepaalde voorwaarden vervuld zijn over de komende 6 jaar, een uitgestelde variabele bezoldiging verwerven, namelijk in 2020: 123 704 EUR , in 2021: 88 056 EUR , in 2022: 78 758 EUR , in 2023: 59 528 EUR , in 2024: 40 078 EUR en in 2025: 15 277 EUR.

Het is belangrijk te herhalen dat elke uitbetaling van (uitgestelde) variabele bezoldiging afhankelijk is van de jaarlijkse evaluatie van het financieel instrument en kan onderworpen worden aan een ex-post "risk adjustment" via een malus of een clawback clausule (zie hoger 2.3.1.3.).

In 2018 werd een bedrag variabele bezoldiging van 125 787 EUR betaald aan de voorzitter van het directiecomité, gelinkt aan de prestaties 2015, 2016 en 2017.

Bijgevolg werd in 2018 in totaal (vast, variabel, verzekeringen en andere voordelen) aan de voorzitter van het directiecomité 940 171 EUR betaald.

Bezoldiging andere leden van het directiecomité

Vaste bezoldiging

De vaste bezoldiging van de leden van het directiecomité (verdeeld over vijf personen) bedraagt 1 785 000 EUR.

De betaalde bedragen (geaggregeerd) betreffende de premie in hun groepsverzekering, de andere verzekeringen (in hoofdzaak: verzekering overlijden en invaliditeit) en de andere voordelen (in hoofdzaak zijn dit de onkostenvergoeding en de kosten eigen aan de bedrijfswagen) bedroegen in totaal 485 443 EUR, verdeeld over de vijf leden.

Variabele bezoldiging

De raad van bestuur besliste om een variabele bezoldiging toe te kennen, gelinkt aan de prestaties 2018, aan de leden van het directiecomité (vijf personen) ten belope van 659 400 EUR in totaal. De respectievelijke totale (uitgestelde) variabele bezoldiging wordt voor ieder lid van het directiecomité voor de helft toegewezen in cash en voor de helft in een financieel instrument. De verwerving van dit bedrag is gespreid over 7 jaren en dit voor zover bepaalde voorwaarden vervuld zijn.

Een eerste betaling van deze variabele bezoldiging, gelinkt aan de prestaties 2018 vindt begin 2019 plaats; het saldo van deze variabele bezoldiging zal gespreid worden over de komende 6 jaar.

De uitbetaling van de uitgestelde variabele bezoldiging is afhankelijk van de jaarlijkse evaluatie van het financieel instrument en kan desgevallend onderworpen worden aan een ex-post "risk adjustment" via een malus of een "clawback"-clausule (zie hoger 2.3.1.3.).

Op basis van de toegekende variabele bezoldiging gelinkt aan de prestaties 2015, 2016, 2017 en 2018 kunnen de leden van het directiecomité, mits bepaalde voorwaarden vervuld zijn over de komende 6 jaar, een uitgestelde variabele bezoldiging verwerven, namelijk in 2020: 368 920 EUR, in 2021: 237 039 EUR, in 2022: 209 703 EUR, in 2023: 152 615 EUR, in 2024: 94 400 EUR en in 2025 32 969 EUR.

Het is belangrijk te herhalen dat elke uitbetaling van de (uitgestelde) variabele bezoldiging afhankelijk is van de jaarlijkse evaluatie van het financieel instrument en desgevallend kan onderworpen worden aan een ex-post "risk adjustment" via een malus of een "clawback"-clausule (zie hoger 2.3.1.3.).

In 2018 werd een bedrag variabele bezoldiging van 375 517 EUR betaald aan de leden van het directiecomité (vijf personen), gelinkt aan de prestaties 2015, 2016 en 2017.

Bijgevolg werd in 2018 in totaal (vast, variabel, verzekeringen en andere voordelen) aan de leden van het directiecomité (vijf personen) 2 645 960 EUR betaald.

Optieplannen

Belfius Bank heeft geen optieplan. Gedurende het jaar 2018 werden er dan ook geen opties toegekend aan noch uitgeoefend door de leden van het directiecomité.

Aantal vergaderingen en bezoldiging per niet-uitvoerend bestuurder voor het jaar 2018[1]

	Bemiddelings-comité (1 vergadering)	Raad van bestuur (18 vergad.)	Risicocomité (11 vergad.)	Auditcomité (11 vergad.)	Benoemings-comité (5 vergad.)	Bezoldigings-comité (6 vergad.)	Bezoldiging totaal (in EUR)
Doutrelepont Carine		15			3	5	62 100
Delwart Jean-Pierre	1	17					54 000
Clijsters Jos	1[2]	18[2]			5	5	242 100
Hübner Georges		18	10	11[2]			106 200
Van den Berghe Lutgart		16			5[2]	6[2]	90 000
Sunt Chris		17	10	11			84 600
Bodart Paul		18		11			73 800
Vander Vennet Rudi		18	10[2]				88 200
Rosen Diane		16	10				68 400
							869 400

(1) Bepaalde vergaderingen werden niet vergoed. Gemeenschappelijke vergaderingen werden slechts één keer vergoed.
(2) Voorzitter.

In overeenstemming met artikel 450 van Verordening nr. 575/2013 verklaart Belfius Bank dat er geen enkele medewerker binnen Belfius Bank is die in 2018 een bezoldiging van meer dan 1 miljoen EUR had.

In 2018 werd er geen uitzonderlijke premie toegekend bij aanwerving, noch ontslagvergoeding betaald aan leden van het directiecomité.

2.3.3. Bezoldiging van de medewerkers van wie de activiteit een materiële weerslag op het risicoprofiel van Belfius Bank heeft (exclusief de leden van het directiecomité en de leden van de raad van bestuur)

Vaste bezoldiging

De vaste bezoldiging die aan de betreffende medewerkers (172 medewerkers eind 2018) in 2018 werd betaald, bedraagt 22 747 784 EUR.

Prestatiegebonden bezoldiging over het jaar 2018

Een totaal bedrag van 5 573 872 EUR werd toegekend in 2019 aan de betreffende medewerkers als prestatiegebonden bezoldiging voor hun prestaties in 2018. Het totale bedrag werd betaald, aangezien geen enkele van deze medewerkers een prestatiegebonden bezoldiging ontving voor hun prestaties in 2018 die hoger is dan het bedrag dat voorafgaandelijk werd overeengekomen met de NBB.

Dit bedrag werd voor 4 922 199 EUR in warranten[1] toegekend en voor 651 673 EUR in cash.

Optieplannen

Belfius Bank heeft geen optieplan. Gedurende het jaar 2018 werden er dan ook geen opties toegekend aan noch uitgeoefend door de medewerkers van wie de activiteit een materiële weerslag op het risicoprofiel van Belfius Bank heeft.

Ontslagvergoedingen

In 2018 werd aan 4 medewerkers van wie de activiteit een materiële weerslag op het risicoprofiel van Belfius Bank heeft, een ontslagvergoeding betaald.

Het totaal bedrag van deze vergoeding bedraagt 1 265 052 EUR .

Er werd voor het jaar 2018 aan één persoon (die valt onder het punt 2.3.3.) een uitzonderlijke premie bij aanwerving voorzien.

2.3.4. Bezoldiging van de leden van de raad van bestuur (niet-uitvoerende bestuurders)

De totale bezoldiging, betaald aan de leden van de raad van bestuur van Belfius Bank behalve de leden van het directiecomité (niet uitvoerende bestuurders) voor 2018, bedraagt 869 400 EUR voor 52 vergaderingen (ten opzichte van 817 944 EUR in 2017 voor 48 vergaderingen). De stijging van het aantal vergaderingen is te verklaren door de bijkomende raden van bestuur in het kader van de voorbereiding van een eventuele beursgang van Belfius. Dit bedrag omvat de bezoldiging voor hun bestuursmandaat (een vast bedrag dat voor alle leden van de raad van bestuur identiek is, behalve voor de voorzitter) alsook de zitpenningen voor de vergaderingen van de raad van bestuur en de verschillende adviserende comités (een vast bedrag per deelname aan een vergadering, verschillend voor de leden van de vergadering enerzijds en de voorzitter anderzijds).

De niet-uitvoerende bestuurders ontvangen geen variabele bezoldiging en geen opties.

De voorzitter van de raad van bestuur heeft een bedrijfswagen ter beschikking.

De voorzitter en de leden van het directiecomité ontvangen geen vergoeding voor de vergaderingen van de raad van bestuur of van de adviserende comités

3. Auditcomité

3.1. Samenstelling

3.1.1. Algemeen

Op 31 december 2018 bestond het auditcomité van Belfius Bank uit de volgende leden: de heren Georges Hübner, voorzitter, Paul Bodart en Chris Sunt.

Voorzitter	Georges Hübner
Leden	Paul Bodart
	Chris Sunt

(1) Een kapitalisatie-deelbewijs (Klasse C) van Belfius Equities Europe Conviction, een compartiment van de Bevek naar Belgisch recht Belfius Equities.

3.1.2. Onafhankelijkheid en deskundigheid

In het auditcomité moet op zijn minst één onafhankelijk bestuurder zetelen die beschikt over de vereiste individuele competentie op het vlak van boekhouding en/of audit. De meerderheid van de leden van het auditcomité moeten onafhankelijke bestuurders zijn. De voorzitter van het comité wordt aangeduid door de leden. Anderzijds moeten de leden van het auditcomité beschikken over een collectieve deskundigheid op het gebied van de werkzaamheden van de Bank alsook op het gebied van boekhouding en audit.

Het auditcomité van Belfius bestaat uit 3 niet-uitvoerende bestuurders, alle 3 onafhankelijke bestuurders, namelijk de heer Georges Hübner, de heer Paul Bodart en de heer Chris Sunt.

De heer Georges Hübner, licentiaat in Business Administration en Ph.D in Management, is professor in Financiën aan de HEC Liège, Université de Liège en voormalig hoofddocent aan de universiteit van Maastricht. Hij nam onder meer deel aan het college van experten benoemd door de overheid ten gevolge van de financiële crisis. Hij beschikt over professionele ervaring op het gebied van boekhouding en audit die hij onder meer verwierf in het kader van zijn activiteiten als professor, deelname aan college van experten en voorzitterschap in de bekwaamheidsexamenjury van de IBR/IRE.

De heer Paul Bodart, die ingenieur is en een MBA behaalde, is gewoon hoogleraar aan de Solvay Business School. Hij beschikt over professionele ervaring op het vlak van boekhouding en audit, die hij onder meer heeft opgedaan als lid van het auditcomité van de National Settlement Depository, de Russische nationale bewaarnemer, en in zijn functies als voorzitter van het auditcomité en lid van het risicocomité van Dexia en van Dexia Crédit Local, en lid van het auditcomité van Euroclear Bank. Bovendien beschikt hij over heel wat ervaring in de bank- en de financiële sector, onder meer in leidinggevende functies (hij was onder meer ceo van de Belgische bankdochter van de groep Bank of New York Mellon, waar hij verantwoordelijk was voor de transacties van de groep in de eurozone).

De heer Chris Sunt heeft in zijn hoedanigheid van advocaat, met meer dan 30 jaar specialisatie in financieel recht, eveneens relevante ervaring opgedaan op het vlak van boekhouding en audit.

Derhalve beschikte en beschikt het auditcomité over minstens één onafhankelijk bestuurder die beschikt over de vereiste individuele competentie op het vlak van boekhouding en/of audit en over een collectieve deskundigheid op het gebied van de werkzaamheden van de Bank alsook op het vlak van boekhouding en audit.

3.2. Taken en bevoegdheden

Het auditcomité adviseert de raad van bestuur bij de uitoefening van zijn toezicht- en controleopdracht in ruime zin.

3.2.1. Financiële rapportering

Het auditcomité houdt toezicht op de integriteit van de financiële informatie die door de vennootschap aangeleverd wordt, in het bijzonder door de toegepaste boekhoudnormen te beoordelen, inclusief de criteria met betrekking tot de consolidatiekring. Het toezicht bestrijkt eveneens de monitoring van de periodieke financiële informatie vóór deze wordt voorgelegd aan de raad van bestuur van de Bank.

Het auditcomité volgt het proces inzake de uitwerking van de financiële informatie en doet aanbevelingen of voorstellen om garant te staan voor de integriteit ervan.

3.2.2. Interne audit en risicobeheer

Minstens één keer per jaar onderzoekt het auditcomité de doeltreffendheid van de interne controlesystemen en het risicobeheer die werden opgezet door het directiecomité om zich ervan te vergewissen dat de voornaamste risico's (met inbegrip van de risico's die verband houden met de naleving van de geldende wetgeving en reglementering) behoorlijk geïdentificeerd en beheerd worden. Daartoe bezorgt het directiecomité aan het auditcomité een verslag m.b.t. de beoordeling van de interne controle.

In de loop van 2018 nam het auditcomité kennis van de verslagen betreffende de juridische geschillen, de Compliance-activiteit, de activiteiten van audit en controle, de activiteiten van de Juridische Diensten alsook van de activiteiten van monitoring van de risico's (bv. krediet-, markt-, liquiditeits- en operationele risico's en de risico's betreffende de ICT-beveiliging).

3.2.3. Werking van de interne audit

Het auditcomité beoordeelt de efficiëntie en onafhankelijkheid van de werking van de afdeling Interne Audit. Tevens gaat het auditcomité na in welke mate het management tegemoetkomt aan de bevindingen van de audit en diens aanbevelingen. In 2018 analyseerde het auditcomité het jaarlijks activiteitenverslag 2017, het auditplan 2019, het halfjaarlijks activiteitenverslag S1-2018, alsook het halfjaarverslag voor de opvolging van de aanbevelingen, die ze tevens goedkeurde. Het Interne Audit-charter werd een laatste keer gevalideerd in 2018.

3.2.4. Wettelijke controle

Het auditcomité deelt aan de raad van bestuur alle inlichtingen mee over de resultaten van de wettelijke controle op de jaarrekeningen en de geconsolideerde rekeningen, en geeft ook uitleg over de manier waarop de wettelijke controle op de jaarrekeningen en de geconsolideerde rekeningen heeft bijgedragen tot de integriteit van de financiële informatie en over de rol die het auditcomité hierin heeft gespeeld.

Het auditcomité zorgt eveneens voor de monitoring van de wettelijke controle van de jaarrekeningen en de geconsolideerde rekeningen, inclusief de opvolging van de vragen en de aanbevelingen van de commissaris.

In 2018 rapporteerde het auditcomité aan de raad van bestuur over jaarrekeningen en geconsolideerde financiële resultaten van Belfius Bank per 31 december 2017, 31 maart 2018, 30 juni 2018 en 30 september 2018. Na beoordeling van de toelichtingen die werden verstrekt door de directie van de Bank en door de commissarissen, verleende het auditcomité een positief advies aan de raad van bestuur over de jaarrekeningen.

3.2.5. Externe auditfunctie en monitoring van de onafhankelijkheid van de commissaris(sen)

Het auditcomité vergewist zich van de adequate werking van het externe toezicht door de commissaris(sen).

Het auditcomité ziet toe op de onafhankelijkheid van de commissaris(sen) en op zijn (hun) auditprogramma.

Het auditcomité doet een aanbeveling aan de raad van bestuur in het kader van de aanstelling van of de verlenging van het mandaat van de commissaris.

3.3. Werking

Het auditcomité kan zich alle nuttige inlichtingen of stukken laten verstrekken en elk nazicht laten uitvoeren. Het doet daarbij een beroep op de Interne Audit van Belfius Bank, die hiërarchisch afhangt van de voorzitter van het directiecomité.

In 2018 kwam het auditcomité twaalf keer (inclusief één tutorial) bijeen.

Het auditcomité van Belfius Bank werkt onafhankelijk van het auditcomité dat werd opgericht bij Belfius Insurance. Het auditcomité van Belfius Bank vergaderde twee keer samen met het auditcomité van Belfius Insurance, ter gelegenheid waarvan toelichting werd gegeven bij de jaarrekeningen over 2017 en de halfjaarrekeningen op 30 juni 2018 van de verzekeringsmaatschappij.

Het auditcomité Belfius Bank heeft ten slotte zeven keer samen met het risicocomité vergaderd met het oog op onder meer de analyse van het verslag van de effectieve leiding aangaande de beoordeling van het interne-controleverslag 2017, het rapport van de risico's verbonden aan het gebruik van waarderingsmodellen, de opvolging van de implementatie van de strategie betreffende IT-veiligheid, het beheren van de risico's inzake toepassing van IFRS 9 vanaf 1 januari 2018, alsook een driemaandelijks verslag over de monitoring van de risico's.

3.4. Interne audit

Een Auditcharter beschrijft de werkingsprincipes van de Interne Audit-functie binnen Belfius. Het Charter bepaalt onder meer het mandaat, de objectieven, de rollen en verantwoordelijkheden en de organisatie van de interne auditfunctie en garandeert haar onafhankelijkheid. Het Charter werd goedgekeurd door de raad van bestuur begin 2018 en wordt minstens elke 3 jaar herzien.

Belfius Bank beschikt over een Interne Audit-functie die beantwoordt aan de internationale normen op het vlak van methodologie en rapportering.

De Interne Audit-functie is een onafhankelijke en objectieve activiteit die de organisatie redelijke zekerheid biedt omtrent de mate van beheersing van haar werking. Daarbij verleent ze adviezen ter verbetering en creëert op deze manier toegevoegde waarde.

De Interne Audit-functie helpt de organisatie dus bij het realiseren van haar objectieven. Ze doet dit door op een systematische en gedisciplineerde wijze het risk management, de interne controleprocessen en de governanceprocessen te beoordelen en daarbij voorstellen te formuleren om de efficiëntie ervan te verhogen. Dit gebeurt voornamelijk door het realiseren van auditmissies en het opvolgen van auditaanbevelingen.

Het hoofd van Interne Audit van Belfius Bank is verantwoordelijk voor de interne audit op groepsniveau (Auditor Generaal).Ten dien behoeve heeft het hoofd van interne audit van Belfius Insurance een functionele link naar de Auditor Generaal. Op deze manier wordt de onafhankelijkheid van het hoofd van interne audit van Belfius Insurance ten opzichte van zijn bestuursorganen gecombineerd met het gebruik van uniforme en kwalitatieve auditpraktijken (auditplanning , auditmethodologie, opvolging van auditaanbevelingen,...) in de Belfius groep.

4. Risicocomité

4.1. Samenstelling

4.1.1. Algemeen

Op 31 december 2018 bestond het risicocomité van Belfius Bank uit de volgende leden: de heer Rudi Vander Vennet, voorzitter, de heer Georges Hübner, mevrouw Diane Rosen en de heer Chris Sunt.

Voorzitter	Rudi Vander Vennet
Leden	Georges Hübner
	Diane Rosen
	Chris Sunt

4.1.2. Onafhankelijkheid en deskundigheid

Het risicocomité van Belfius Bank bestaat uit vier onafhankelijke bestuurders, namelijk de heer Rudi Vander Vennet, de heer Georges Hübner, mevrouw Diane Rosen en de heer Chris Sunt.

De leden van het risicocomité moeten individueel de nodige kennis, deskundigheid, ervaring en vaardigheden bezitten om de strategie en de risicotolerantie van de Bank te begrijpen en te bevatten.

De heer Rudi Vander Vennet is licentiaat Economische Wetenschappen, behaalde een bijzondere licentie in Finance en een doctoraat in Economie. Hij is momenteel gewoon hoogleraar Banking and Economics aan de Universiteit Gent en doceert tevens Banking en Insurance aan de Solvay Business School (ULB). Hij heeft ervaring als bestuurder bij verschillende financiële instellingen, waaronder ASLK, NMKN, CBHK, Credibe en OBK Bank. Hij was lid van de stakeholder group van EBA.

De heer Georges Hübner, licentiaat in Business Administration en PH.D in Management is professor in Financiën aan de HEC Liège, Université de Liège en voormalig hoofddocent aan de universiteit van Maastricht. Hij nam onder meer deel aan het college van experten benoemd door de overheid in het verlengde van de financiële crisis.

Mevrouw Diane Rosen is handelsingenieur en heeft een professionele ervaring in de financiële sector, in constructie en immo en is momenteel Financieel Directeur bij BAM Belgium.

De heer Chris Sunt is licentiaat in de rechten. In zijn hoedanigheid als advocaat gespecialiseerd in financieel recht sinds meer dan 30 jaar, heeft hij eveneens pertinente ervaring opgedaan op het vlak van het risicobeheer.

De leden van het risicocomité beschikken over de vereiste individuele competentie en professionele ervaring op het vlak van het uitstippelen van een risicostrategie en de risico-tolerantie van een instelling. De noodzakelijke specialisatie werd verworven onder meer in het kader van de bestuursfuncties die zij uitoefenen of uitoefenden bij andere instellingen en/of hun academische achtergrond. Derhalve beschikt het risicocomité over de vereiste individuele kennis en deskundigheid.

4.2. Bevoegdheden

Het risicocomité heeft ten aanzien van de raad van bestuur adviserende bevoegdheden en verantwoordelijkheden met betrekking tot onder meer de volgende domeinen:

- de huidige en toekomstige risicotolerantie en risicostrategie van de Bank en meer in het bijzonder over de doeltreffendheid van de risicobeheersfunctie en de governance-structuur om die te ondersteunen;
- het toezicht op de tenuitvoerlegging van de risicotolerantie en risicostrategie door het directiecomité;
- de toewijzing van de "risk appetite" over de verschillende risicocategorieën, alsook de risicomaatregelen en -limieten voor het beheer en het beperken van belangrijke risico's;
- het in rekening brengen van de risico's die de Bank loopt in de prijszetting aan de klanten;
- de beoordeling van de activiteiten die de Bank blootstellen aan wezenlijke risico's;
- het toezicht op de kapitaal- en liquiditeitsvereisten, de kapitaalbasis en de liquiditeitstoestand van de Bank;
- het waarborgen dat de risico's in verhouding zijn met het kapitaal van de Bank;
- advies verlenen over belangrijke transacties en nieuwe strategische business-voorstellen die een aanzienlijke impact hebben op de "risk appetite" van de Bank;
- kennisname en analyse van de beheersverslagen van het management over de aard en de omvang van de risico's waarmee de Bank te maken krijgt;
- het toezicht over het Internal Capital Adequacy Assessment Process (ICAAP) en het Recovery Plan.

4.3. Werking

Het risicocomité vergadert tenminste eenmaal per kwartaal. Daarnaast worden in het licht van specifieke thema's ook ad-hoc zittingen van het comité georganiseerd.

In 2018 kwam het risicocomité zesmaal bijeen en werden er zeven gezamenlijke bijeenkomsten gehouden met het auditcomité en één gezamenlijke vergadering met het risk & underwriting-comité van Belfius Insurance.

Het risicocomité werkt onafhankelijk van het risk & underwriting-comité van Belfius Insurance. Op verzoek van de voorzitter van het comité van de Bank kan een gezamenlijk risicocomité plaatsvinden voor Belfius Bank en Belfius Insurance. Ter bevordering van gezonde beloningspraktijken en een gezond beloningsbeleid, onderzoekt het risicocomité, onverminderd de taken van het benoemingscomité en het bezoldigingscomité, of de prikkels die uitgaan van het beloningssysteem op passende wijze rekening houden met de risicobeheersing, de eigenvermogensbehoeften en de liquiditeitspositie van de instelling, alsook met de waarschijnlijkheid en de spreiding in de tijd van de winst.

Tussen het risicocomité en het auditcomité zijn er periodiek wederzijdse informatie-uitwisselingen over onder meer het driemaandelijkse risicorapport, het verslag van de effectieve leiding over de beoordeling van de interne controle en de uitgevoerde risicoanalyses door de legal, compliance en de auditafdelingen. Deze informatie-uitwisseling heeft tot doel beide comités de mogelijkheid te bieden hun opdracht ten volle uit te voeren en kan de vorm aannemen van een gemeenschappelijke zitting.

BEMIDDELINGSCOMITÉ

De raad van bestuur besloot om in 2014 een bemiddelingscomité op te richten binnen de groep Belfius.

1. Samenstelling

Het bemiddelingscomité bestaat uit drie leden:

- De voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Bank, die het bemiddelingscomité voorzit;
- Een onafhankelijke, niet-uitvoerende bestuurder van Belfius Bank;
- Een onafhankelijke, niet-uitvoerende bestuurder van Belfius Verzekeringen.

Op 31 december 2018 bestond het bemiddelingscomité van Belfius Bank uit de volgende leden: de heer Jozef Clijsters, voorzitter, de heren Jean-Pierre Delwart en Johan Tack.

Voorzitter	**Jozef Clijsters** Voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Bank en van Belfius Insurance[1]
Leden	**Jean-Pierre Delwart** Onafhankelijk bestuurder Belfius Bank
	Johan Tack Onafhankelijk bestuurder Belfius Insurance

(1) Voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Insurance t.e.m. 31 december 2018.

In 2018 kwam het bemiddelingscomité éénmaal bijeen.

2. Bevoegdheden

Het bemiddelingscomité moet adviezen geven in verband met beslissingen of materiële transacties tussen aan de ene kant Belfius Bank en zijn dochterondernemingen en aan de andere kant Belfius Insurance en zijn dochterondernemingen of tussen hun respectieve dochterondernemingen. Die adviezen worden meegedeeld aan de raden van bestuur van de betrokken ondernemingen, die vervolgens een definitieve beslissing zullen nemen over de beoogde transactie of verrichting.

INTERNE CONTROLE EN RISICOBEHEERSSYSTEMEN MET BETREKKING TOT DE FINANCIËLE RAPPORTERING

Belfius Bank heeft diverse systemen voor interne controle en risicobeheer met betrekking tot het proces van financiële verslaggeving. Deze controles worden op verschillende niveaus uitgeoefend.

Elke dag wordt de inventaris automatisch afgestemd met de saldi in ACEC/ACSE via de reconciliatietool ACNR. De niet-afgestemde bedragen worden gemeld via een monitoring- en matchingtool INTELLIMATCH. Op het einde van de maand wordt de inventaris van de balans- en de buitenbalansrekeningen in GEXL afgestemd met de saldi in ACEC/ACSE. De niet-afgestemde bedragen worden via een onlinetool in GEXL gemeld. Het betreffende Accounting Competence Center (Back Office) binnen de afdeling Operations is verantwoordelijk voor de analyse van de aard van de verschillen en voor het invoeren van de vereiste aanpassingen.

De rekeningen (Belgian Gaap en IFRS) worden maandelijks afgesloten. Een eerstelijnscontrole wordt uitgevoerd door de Accounting Competence Centers die de volledige verantwoordelijkheid dragen voor het grootboek (balans, buitenbalans en resultatenrekening) en de inventaris. Wat de activiteit Financial Markets betreft, is FM Risk Management verantwoordelijk voor het valideren van de resultatenrekening en de niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen. De procedures en controle-activiteiten worden door elke betrokken afdeling gedocumenteerd.

Corporate Accounting Control voert een tweedelijnscontrole uit met het oog op een functionele sturing van het afsluitingsproces, de centralisatie en de definitieve validatie van alle relevante boekhoudgegevens en bekendmakingen voor de rapportering. De aard en de draagwijdte van de controleactiviteiten worden bepaald op basis van de risico's. De controles behelzen vooral een variantieanalyse van saldi en ratio's, steekproefsgewijze tests, nazicht van ter staving geleverde documentatie en redelijkheidscontroles. De resultaten van het analytisch nazicht worden samengevat in een rapport van markante feiten, dat wordt voorgelegd aan de hiërarchie. De procedures en controle-activiteiten worden door elke afdeling beschreven.

De eerste- en tweedelijnscontroles staan er borg voor dat de boekhoudgegevens volledig en correct zijn, en duidelijk weergegeven zijn conform het financiële en reglementaire kader.

De belangrijkste dochterondernemingen van Belfius Bank passen vergelijkbare interne audit- en risicobeheerssystemen toe op hun financiële staten. Sinds oktober 2017 wordt de voorbereiding van de jaarrekening van Belfius Insurance en haar dochterondernemingen uitbesteed aan Belfius Bank om zo de processen verder te aligneren en te optimaliseren. De continuïteit kan worden gegarandeerd aangezien ook de middelen en competenties van Belfius Insurance die betrokken zijn bij de voorbereiding en interne audit van de financiële staten werden overgedragen aan Belfius Bank.

EXTERNE FUNCTIES VAN DE BESTUURDERS – ARTIKEL 62, §2 VAN DE WET VAN 25 APRIL 2014 OP HET STATUUT VAN EN HET TOEZICHT OP DE KREDIETINSTELLINGEN EN BEURSVENNOOTSCHAPPEN

Conform het reglement van de Nationale Bank van België van 6 december 2011 aangaande de uitoefening van externe functies door de leiders van gereglementeerde bedrijven, is Belfius Bank verplicht om de door zijn bestuurders en effectieve leiders uitgeoefende externe functies openbaar te maken. Belfius Bank heeft ervoor gekozen om die mandaten bekend te maken in zijn jaarverslag dat neergelegd wordt bij de Nationale Bank.

Deloitte	Prestaties uitgevoerd in 2018[1]				
(in duizend EUR)	Audit van de financiële rekeningen	Andere certificerings-opdrachten	Fiscaal advies	Andere opdrachten	Totaal
DELOITTE BEDRIJFSREVISOREN	2 148	220		512	2 879
Belfius Bank	1 215	195		510	1 919
Dochterondernemingen (bank perimeter)	217	19		2	238
Belfius Insurance	716	6			722
ANDERE DELOITTE ENTITEITEN	97		81	1 146	1 324
Belfius Bank			17	1 107	1 124
Dochterondernemingen (bank perimeter)	84			2	86
Belfius Insurance	13		64	37	114
TOTAAL	2 245	220	81	1 658	4 203

(1) Noteer dat de standaard honoraria voor audit 1,69 miljoen EUR bedraagt voor de gehele groep Belfius. In 2018 werden deze honoraria geïmpacteerd door bijkomende honoraria voor specifieke projecten zoals de "first time adoption" van IFRS 9.

COMMISSARIS

De controle van de financiële situatie en de financiële staten van de Bank werd toevertrouwd aan Deloitte Bedrijfsrevisoren, BV o.v.v.e CVBA, vertegenwoordigd door de heren Bernard De Meulemeester en Bart Dewael. Het mandaat van de Commissaris, Deloitte Bedrijfsrevisoren, BV o.v.v.e. CVBA werd hernieuwd voor een periode van drie jaar op de algemene vergadering van aandeelhouders van 26 april 2017 en eindigt na de gewone algemene vergadering van aandeelhouders van 2020.

Aan de gewone algemene vergadering van aandeelhouders van 2019 zal worden voorgesteld om de heer Bart Dewael te vervangen door de heer Franky Wevers als vaste vertegenwoordiger van Deloitte Bedrijfsrevisoren, BV o.v.v.e. CVBA, naast de heer Bernard De Meulemeester.

De tabel hierboven geeft een overzicht van de honoraria die de commissaris ontvangen heeft in de loop van het boekjaar 2018 voor zijn prestaties bij Belfius Bank en bij de met Belfius Bank verbonden Belgische vennootschappen of zijn buitenlandse dochterondernemingen.

COMPLIANCE

1. Rol

De Compliance-functie waakt over de integriteit van de activiteiten van de Bank en de beheersing van de compliance-risico's. De directie Compliance bewerkstelligt en ziet erop toe dat Belfius, haar dochterondernemingen, medewerkers, leveranciers en tussenpersonen, de wetgeving, interne regels en normen naleven, die op Belfius van toepassing zijn.

De focus ligt daarbij voornamelijk op de regels m.b.t. de bescherming van de belangen van de klanten, ook wel de gedragsregels genoemd, zoals de MiFID-gedragsregels voor beleggingsdiensten, het respecteren van de privacy en het vermijden van belangenconflicten.

Enerzijds adviseert en sensibiliseert Compliance de directie, het management en de commerciële en operationele diensten van de Bank over de correcte en adequate toepassing van de wet en regelgeving. Dit gebeurt zowel bij het uittekenen van de strategie van de onderneming, bij de ontwikkeling van nieuwe activiteiten, distributie kanalen en processen, als in het kader van specifieke dossiers of transacties. Met het oog daarop volgt zij in nauwe samenwerking met de juridische dienst, actief de evolutie van de Belgische en internationale wetgeving op.

Anderzijds organiseert de afdeling het onafhankelijk toezicht en de controle op de correcte toepassing van de uitgewerkte procedures en instructies. Zij bewaakt als dusdanig de effectiviteit van het beleid en initieert corrigerende maatregelen waar nodig.

2. Organisatie

De Compliance-organisatie is opgebouwd rond een centrale Compliance-afdeling gebaseerd op drie pijlers: de Business Advisors (de adviesfunctie), het "Compliance Risk Control team" (de toezichtsfunctie) en de Antiwitwascel. Deze drie teams worden ondersteund door een specifieke cel die de projecten informatorisch en organisationeel begeleidt.

De centrale Compliance-afdeling kan daarnaast een beroep doen op een uitgebreid netwerk van Compliance-correspondenten, binnen de verschillende afdelingen van de Bank, alsook op een netwerk van Compliance-managers in het kantorennetwerk. Dit ruime netwerk speelt een belangrijke rol bij o.m. de invoering van, en vorming en sensibilisering rond Compliance-beleid en -procedures.

Aan het hoofd van de Compliance-organisatie staat de door de FSMA erkende "Compliance Officer". De "Compliance Officer" rapporteert sinds één januari 2019 rechtstreeks aan de CRO, lid van het directiecomité, en heeft zo nodig een directe lijn naar de voorzitter van het auditcomité, de voorzitter van de raad van bestuur en de toezichthouder.

De afdeling beschikt eveneens, zoals reglementair voorzien, over een "Anti-Money Laundering Compliance Officer" en een "Privacy Officer".

De "Anti-Money Laundering Compliance Officer" (AML CO) is verantwoordelijk voor het Anti-witwasteam, dat zorgt voor de bestrijding van witwaspraktijken. Belfius doet er alles aan om niet betrokken te geraken bij het witwassen van geld afkomstig uit illegale activiteiten, het opzetten van fiscale fraude, het financieren van terrorisme of het omzeilen van internationale embargo's. Om dat te onderstrepen, heeft de AML CO een algemene compliance-omkadering opgezet en uitgebreide preventieve en controlemaatregelen uitgewerkt. Zo zijn een goede kennis en identificatie van de klant, inzicht in de oorsprong van de geldstromen op de rekeningen en de opsporing van verdachte transacties, cruciaal om deze praktijken te voorkomen.

De "Privacy Officer" waakt er onder meer over dat de persoonsgegevens waarover de Bank beschikt in het kader van haar dienstverlening aan haar klanten, met de nodige voorzichtigheid, vertrouwelijkheid en met respect van de geldende regelgeving worden verwerkt en bewaard. In het kader van de nieuwe "General Data Protection Regulation" (GDPR) die in mei 2018 in voege trad, werd de rol van de Privacy Officer geïntegreerd in de nieuwe DPO-functie (Data Protection Officer) die in mei 2018 bij het "Operational Risk Management" werd gecreëerd. Er werd ter zake een vlotte overgang georganiseerd.

De Compliance Officer van Belfius Bank waakt er ook over dat er een coherent en adequaat Compliance-beleid wordt gevoerd binnen alle dochterondernemingen van de Belfius-groep. Belfius Bank tekent daarbij het groepsbeleid uit en definieert de te hanteren Compliance-methodologie. Elke gereglementeerde dochteronderneming beschikt over een lokale Compliance Officer die instaat voor een aangepaste toepassing van het beleid binnen zijn onderneming. Deze "Compliance officers" rapporteren functioneel aan de Compliance Officer van Belfius Bank. Zij zijn verantwoordelijk voor de lokale Compliance-activiteiten zoals het identificeren en evalueren van het compliance-risico, adviesverlening aan de activiteitslijnen en het management, monitoring en tweede-lijnscontroles en het vastleggen en uitrollen van het Compliance-actieplan. De lokale Compliance Officer rapporteert op regelmatige basis aan het lokale directiecomité, de lokale raad van bestuur en aan de Compliance Officer van Belfius Bank in verband met de compliance-activiteiten en -risico's.

3. Charter – uitbreiding bevoegdheden

Mede om de onafhankelijkheid van de Compliance-functie te garanderen, worden het mandaat, de bevoegdheden, de organisatie en de taken van de Compliance-functie formeel omkaderd door een specifiek charter, dat werd goedgekeurd door de raad van bestuur van de Bank. Het Charter voorziet ook in een onbeperkte toegang van de Compliance-functie tot alle informatie en alle medewerkers binnen de Bank met het oog op de eventuele onderzoeks- of toezichtsdaden die zij nodig acht.

Het Compliance Charter wordt periodiek geëvalueerd en waar nodig uitgebreid in functie van de evolutie van de regelgeving, de vastgestelde potentiele nieuwe risico's, en/of de bijsturing van de risico-appetijt van de Belfius-groep. De laatste jaren werd het toepassingsgebied van de Compliance-functie op basis daarvan onder meer uitgebreid tot advies en toezicht met betrekking tot de publiciteitsregels, de wet op de marktpraktijken, de regels met betrekking tot consumenten- en hypothecaire kredieten en de anti-omkoping maatregelen. Het Charter is van toepassing op alle gereglementeerde ondernemingen van de Belfius-groep.

ALGEMENE GEGEVENS

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL EN BESTEMMING VAN HET RESULTAAT VAN BELFIUS BANK

1. Maatschappelijk kapitaal en evolutie van het kapitaal tijdens het boekjaar 2018

Het maatschappelijk kapitaal van Belfius Bank bedraagt drie miljard vierhonderdachtenvijftig miljoen zesenzestigduizend tweehonderd-zevenentwintig euro eenenveertig cent (3 458 066 227,41 EUR) en wordt vertegenwoordigd door 359 412 616 aandelen op naam. De aandeelhoudersstructuur van Belfius Bank ziet er als volgt uit: 359 407 616 aandelen op naam zijn in handen van de naamloze vennootschap van openbaar nut Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij (FPIM) in eigen naam, maar voor rekening van de Belgische overheid, en 5 000 aandelen op naam zijn in handen van de naamloze vennootschap Certi-Fed. Certi-Fed is voor 100% in handen van de FPIM.

De buitengewone algemene vergadering van 19 maart 2019 heeft de raad van bestuur in overeenstemming met de wettelijke voorwaarden de machtiging gegeven het kapitaal van de Bank te verhogen in één of meerdere keren met een bedrag van maximaal drie miljard vierhonderdachtenvijftig miljoen zesenzestigduizend tweehonderd-zevenentwintig euro eenenveertig cent (3 458 066 227,41 EUR). Die machtiging is geldig voor een duur van vijf jaar vanaf de datum van de bekendmaking van de beslissing van de algemene vergadering in de bijlagen bij het Belgisch Staatsblad.

Tijdens het boekjaar 2018 werd het maatschappelijk kapitaal van de Bank niet gewijzigd.

2. Bestemming van het resultaat

De vennootschappelijke resultaten over het boekjaar 2018 tonen een winst van 420 884 110,68 EUR. Het resultaat wordt voor 57 884 110,68 EUR opgenomen in de reserves.

.

3. Jaarlijks dividend

De raad van bestuur zal aan de algemene vergadering voorstellen om een dividend van 363 000 000 EUR uit te keren aan de aandeelhouders.

Belfius heeft een interimdividend van 100 000 000 EUR uitgekeerd in augustus 2018 voor het resultaat van 2018.

BELANGRIJKSTE WIJZIGINGEN IN DE PERIMETER VAN BELFIUS BANK OP NIET-GECONSOLIDEERD NIVEAU

In 2018 zette Belfius zijn ontwikkeling in verschillende domeinen voort, om zijn positionering en strategie te versterken:

- in het betalingsverkeer was er de fusie van Bancontact/Mistercash met Payconiq, om Bancontact Payconiq Company te vormen. Het strategisch doel van de fusie bestaat erin mobiel betalen ter beschikking te stellen van alle handelaars en innoverende producten voor te stellen aan de klanten van alle Belgische banken;
- in de ontwikkeling van zijn Smart Belgium-strategie was er de participatie in Letsgo City. Dit initiatief past in de dynamiek van de Smart Cities-projecten die al sinds 2014 bij Belfius lopen. Letsgo City heeft de mobiele app "Wallonie en poche" ontwikkeld, een mobiele interface voor de burgers. Via alle bronnen van informatie en lokale oplossingen brengt deze mobile tool die toegangspoorten samen in een platform dat de burger dagelijks kan gebruiken, waar hij ook naartoe gaat.

In het kader van de vereenvoudiging en reorganisatie van zijn perimeter:

- vereffende Belfius Bank zijn filiaal in Ierland (Dublin Branch) en bracht het de portefeuille die daar werd beheerd in zijn Ierse dochteronderneming Belfius Ireland;
- en richtte het een nieuwe informaticadochter op met IBM, Partners Through Innovation (PI Square), waarin Belfius Bank een belang van 25% heeft. Deze vennootschap nam in het kader van een fusie door opslorping alle activa over die in handen waren van Innovative Solutions For Finance en betrekking hebben op de informatica-architectuur van de Bank.

Belfius Bank voerde operaties door in verband met onroerende of financiële participaties, waaronder:

- de verkoop van zijn belang in NEB Participations, een energieholding die een deelneming heeft in de luchthaven van Luik;
- de verkoop van zijn belang in de vastgoedvennootschap Domus Flandria.

BELANGRIJKSTE GESCHILLEN

Belfius (d.i. Belfius Bank en zijn geconsolideerde dochterondernemingen) is partij in een aantal geschillen in België die voortvloeien uit haar gebruikelijke beroepsactiviteiten, met inbegrip van die waarin het optreedt als verzekeraar, kapitaal- en kredietverschaffer, werkgever, investeerder en belastingbetaler.

Belfius legt voorzieningen aan voor die geschillen wanneer haar management, rekening houdend met alle beschikbare elementen, na analyse door haar bedrijfsjuristen en externe juridische adviseurs al naar het geval, van oordeel is

- dat Belfius een bestaande verplichting heeft ten gevolge van gebeurtenissen in het verleden;
- dat een betaling door Belfius waarschijnlijk is; en
- dat het bedrag ervan redelijkerwijze kan worden bepaald.

Hoewel het vaak onmogelijk is de uiteindelijke uitkomst van alle hangende geschillen te voorspellen of te bepalen, legt Belfius bij toepassing van bovenstaande geen voorziening aan voor andere geschillen waarvan het management op de hoogte is wanneer het management, na rijp beraad op basis van relevant advies, van oordeel is dat deze geschillen ongegrond zijn, ofwel dat hiertegen met succes verweer kan worden gevoerd, ofwel dat de uitkomst hiervan naar verwachting niet zal resulteren in een significant verlies.

Hierna worden de naar de mening van Belfius belangrijkste hangende geschillen vermeld ongeacht of hiervoor al dan niet een voorziening werd aangelegd. Hun beschrijving maakt abstractie van de elementen of evoluties die geen invloed hebben op de positie van Belfius. Indien die geschillen succesvol zouden zijn voor de tegenpartijen, zouden zij eventueel een financiële impact op Belfius kunnen hebben. Die impact is op dit ogenblik niet kwantificeerbaar. Binnen de financiële sector is de preventie van het witwassen van geld een gangbare praktijk die hoog op de agenda staat en zoals gewoonlijk werkt Belfius in dat verband samen met de Belgische autoriteiten.

1. Het Woningfonds van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Het Woningfonds van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest heeft Belfius Bank op 9 oktober 2012 gedagvaard voor de Rechtbank van Koophandel van Brussel. Het Woningfonds tekende voor een totaal bedrag van 32 miljoen EUR in op vier thesauriebewijzen die tussen juli en september 2011 werden uitgegeven door de Gemeentelijke Holding en werden geplaatst door Belfius, dat optrad als dealer in het kader van het programma van thesauriebewijzen van de Gemeentelijke Holding. Om reden van ernstige financiële moeilijkheden bij de Gemeentelijke Holding, kende het Woningfonds op 24 november 2011 een vrijwillige kwijtschelding toe aan de Gemeentelijke Holding en kon het 16 miljoen EUR recupereren. De Gemeentelijke Holding ging in december 2011 in vereffening. Om reden van de interventie van Belfius als dealer van de thesauriebewijzen, eist het Woningfonds van Belfius Bank de terugbetaling van het niet-gerecupereerde kapitaal. Belfius Bank verwerpt de eis van het Woningfonds, aangezien het verlies dat werd geleden op die belegging, het gevolg is van een vrijwillige afstand van schuldvordering door het Woningfonds die overeenstemt met de helft van zijn belegging.

Op 27 maart 2014 heeft de Rechtbank van Koophandel van Brussel het verzoek van het Woningfonds ontvankelijk maar ongegrond verklaard. Het Woningfonds heeft op 3 juni 2014 beroep aangetekend tegen dit vonnis.

Dit geschil kende geen significante evolutie sinds 2016. De datum van de hoorzittingen is nog niet bekend.

Er werd voor dit geschil geen enkele voorziening aangelegd.

2. Arco - Coöperatieve aandeelhouders

Diverse partijen, waaronder Belfius Bank, werden in drie verschillende procedures gedagvaard door coöperatieve aandeelhouders van Arco, met name een procedure voor de Nederlandstalige Rechtbank van Koophandel te Brussel , een procedure voor de Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen, afdeling Turnhout en een andere procedure voor de Rechtbank van Eerste Aanleg van Brussel:

- Op 30 september 2014 leidden 737 aandeelhouders van 3 vennootschappen uit de Arco-groep (Arcopar, Arcoplus en Arcofin) een procedure in tegen de Arco-entiteiten en Belfius Bank bij de Nederlandstalige Rechtbank van Koophandel te Brussel (de "Deminor Procedure") en dit met de hulp van Deminor. Op 19 december 2014 sloten 1.027 extra aandeelhouders van de Arco-entiteiten zich aan bij de Deminor Procedure. Op 15 januari 2016 sloten 405 extra aandeelhouders van de Arco-entiteiten zich aan bij de Deminor Procedure, wat resulteerde in een totaal van 2.169 eisers. De eisers hebben gevraagd dat de Brusselse Rechtbank onder meer zou beslissen dat:
  - de overeenkomsten krachtens dewelke ze aandeelhouders werden van de betreffende Arco-entiteiten nietig worden verklaard,
  - de verweerders hoofdelijk en afzonderlijk aan de eisers hun financiële inbreng in die entiteiten plus interest moeten terugbetalen, en
  - dat de verweerders aansprakelijk zijn voor bepaalde aanvullende schade die de eisers hebben geleden.
  - De financiële inbreng van de 2.169 eisers waarvoor terugbetaling wordt gevorderd, bedroeg op de datum van dit verslag ongeveer 6,5 miljoen EUR (hoofdsom). De vorderingen van de eisers in het kader van de Deminor Procedure zijn gebaseerd op aantijgingen van fraude en/of misleiding vanwege de Arco-entiteiten en Belfius Bank. Subsidiair hebben de eisers geargumenteerd dat Belfius Bank haar algemene zorgvuldigheidsplicht als een normale en voorzichtige bankier heeft geschonden. In verband met Belfius Bank hebben de eisers verwezen naar bepaalde brieven en brochures die zogenaamd misleidende informatie zouden bevatten, afkomstig van de voorgangers van Belfius Bank. De Belgische staat en de voorzitter van de raad van bestuur van de Arco-entiteiten zijn ook verweerders in het kader van de procedure voor de Rechtbank van Koophandel van Brussel. Op 16 augustus 2018 heeft Belfius Bank zijn eerste conclusies neergelegd. De zaak zal normaal gesproken worden gepleit gedurende meerdere pleitsessies in juni 2021.

- Los van voornoemde procedure voor de Rechtbank van Koophandel van Brussel, leidden drie aandeelhouders van Arcopar op 24 oktober 2016 een gerechtelijke procedure (de "Turnhout Procedure") in tegen Belfius Bank voor de Rechtbank van Eerste Aanleg van Antwerpen, sectie Turnhout. De eisers in de Turnhout Procedure vragen dat Belfius Bank aansprakelijk wordt gesteld om een "onbepaald provisorisch bedrag van 2.100 EUR" per eiser te betalen plus interest en kosten, omdat ze aanvoeren dat Belfius Bank hen heeft misleid bij de intekening op Arcopar-aandelen. Op de datum van dit verslag bedroeg het gebundelde bedrag van de vorderingen van de eisers in de Turnhout Procedure ongeveer 6.300 EUR (hoofdsom). De eisers baseren hun vorderingen op promotiemateriaal dat werd verspreid door de voorgangers van Belfius Bank alsook door de Arco-entiteiten en de voormalige Belgische christelijke werknemersorganisatie (ACW). Op 27 februari 2017 dagvaardde Belfius Bank Arcopar om tussen te komen in de Turnhout Procedure en om Belfius Bank schadeloos te stellen voor elk bedrag waarvoor Belfius Bank aansprakelijk zou worden gesteld ten aanzien van de eisers. Subsidiair hebben de eisers ook een vordering ingediend tegen Arcopar en Belfius Bank met de vraag dat hun intekening op Arcopar-aandelen nietig zou worden verklaard. Op 3 april 2018 hebben de eisers eveneens de Belgische Staat gedagvaard om tussen te komen in de Turnhout Procedure. Alle partijen hebben de Rechtbank verzocht om deze procedure door te verwijzen naar de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel. De Rechtbank heeft op 19 november 2018 besloten om in te gaan op dit verzoek en deze procedure is nu samengevoegd met de procedure voor de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel.

- Bovendien, op 7 februari 2018 hebben 2 coöperanten de Belgische Staat gedagvaard voor de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel, omdat zij van oordeel zijn dat de Belgische Staat een fout heeft begaan door een waarborgregeling te beloven en vast te leggen voor de aandeelhouders van financiële coöperatieve vennootschappen (zoals de Arco-coöperanten) welke als onrechtmatige staatsteun werd beschouwd door de Europese Commissie. Deze twee verzoekers hebben ook Belfius Bank op 7 februari 2018 gedagvaard om tussen te komen in deze procedure en vorderen een schadevergoeding van Belfius Bank, omdat zij menen dat Belfius Bank fouten heeft begaan bij de verkoop van de Arco-aandelen. Groepen van Arco-coöperanten hebben zichzelf georganiseerd via sociale media om zo andere coöperanten te mobiliseren om ook een eisende partij te worden in deze procedure en, voor zover Belfius weet, hebben meer dan 5.000 coöperanten dit op heden gedaan. Er is nog geen conclusiekalender bepaald in deze procedure.

Er werden voor deze geschillen geen voorzieningen aangelegd, daar Belfius Bank van mening is over voldoende valabele argumenten te beschikken om die vorderingen onontvankelijk en/of ongegrond te laten verklaren.

3. Ethias

Belfius is partij in een geschil met Ethias, de verzekeraar van een pensioenplan van Belfius.

Ethias beheert momenteel één van Belfius' pensioenplannen als een groepsverzekering waarbij Ethias een gegarandeerd rendement toekent op de reserves. Aangezien het plan beheerd wordt in een afgezonderd fonds, waarbij 100 procent van de financiële winsten op de onderliggende activa aan het plan worden toegewezen, diende Belfius deze activa te waarderen overeenkomstig IFRS regels (IAS 19). In de loop van 2016 heeft Ethias een aanzienlijke verhoging van de beheerskosten geëist, wat niet voorzien is in de bestaande overeenkomsten. Na de weigering door Belfius om die verhoging toe te kennen, stelde Ethias Belfius in kennis van zijn voornemen om de activa van het pensioenplan over te brengen naar hun gemeenschappelijk fonds (de "main fund"). Als dat zou gebeuren, zou Belfius het plan niet langer kunnen boeken tegen de marktwaarde van de activa en zou de actuele waarde van de reserves op einddatum verhoogd met het gewaarborgd rendement van Ethias, wat eind 2018 een globale impact zou hebben van ongeveer -66 miljoen EUR vóór belastingen op OCI ("other comprehensive income").

Om dit te voorkomen, dagvaardde Belfius Ethias op 23 december 2016 in kortgeding voor de Rechtbank van Brussel. Los van het kortgeding leidde Belfius op 12 januari 2017 ook een procedure ten gronde in bij de Rechtbank van Koophandel van Brussel.

Op 18 januari 2017 verbood de Rechtbank in kortgeding de overheveling van de activa naar het gemeenschappelijk fonds van Ethias en beval ze Ethias tot een blijvende toekenning van 100 procent van de financiële winsten aan het afgezonderd fonds. Ethias ging in beroep tegen het vonnis bij het Hof van Beroep in Brussel. Op 20 juni 2017 deed het Hof van Beroep opnieuw een uitspraak ten nadele van Ethias en handhaafde ze het verbod op de overheveling van de activa van het plan. Omdat een kortgeding echter geen rechterlijke uitspraak ten gronde mogelijk maakt, bepaalde het Hof van Beroep ook dat Ethias niet langer verplicht was om 100 procent van de financiële winsten toe te wijzen aan het pensioenplan, in afwachting van een uitspraak ten gronde.

Inmiddels gaf Ethias geen financiële informatie meer over de marktwaarde van de onderliggende activa van het plan, waardoor Belfius de activa onmogelijk kon waarderen tegen hun marktwaarde. Op 29 maart 2018 diende Belfius een verzoek tot een beslissing alvorens recht te doen in bij de Rechtbank van Koophandel van Brussel, als deel van de procedure ten gronde en met het doel om de achtergehouden financiële informatie over de activa van het pensioenplan te bekomen van Ethias. Op 30 juli 2018 besliste de Rechtbank dat Ethias voorlopig (d.i. tot een definitieve uitspraak ten gronde) niet verplicht was om de financiële informatie over het afgezonderd plan te geven. Bijgevolg was Belfius genoodzaakt om te stoppen met de waardering van het plan tegen de marktwaarde van de onderliggende activa. Dat resulteerde in de hierboven vermelde negatieve impact op OCI ("other comprehensive income") op 31 december 2018.

4. Funding loss

Belfius Bank wordt momenteel geconfronteerd met enkele juridische procedures in verband met de funding loss vergoedingen gevraagd door de Bank. Deze worden aangerekend aan professionele klanten bij de vroegtijdige terugbetaling van beroepskredieten. Deze vergoedingen worden berekend overeenkomstig de actuele wettelijke bepalingen en het toepasselijk contractueel kader van dergelijke kredieten om de financiële verliezen te weerspiegelen die de Bank daadwerkelijk lijdt in het geval van een vroegtijdige terugbetaling van een beroepskrediet. Belfius Bank boekte een voorziening om zich in te dekken tegen een mogelijke negatieve uitkomst van de actieve procedures waarin het meent te beschikken over minder sterke argumenten.

5. Onderzoek naar de "Panama Papers"

Deze paragrafen worden enkel vermeld met het oog op volledigheid, hoewel de onderstaande kwesties geen betrekking hebben op een geschil. Op 5 december 2017 deed de politie onder leiding van de onderzoeksrechter van Brussel een huiszoeking in het hoofdkantoor van Belfius Bank in het kader van de Belgische parlementaire commissie over de "Panama Papers". De Bank werd ondervraagd als getuige en werd niet beschuldigd van enige wanpraktijken. De reikwijdte van het onderzoek bestaat erin vast te stellen of er overtredingen op de witwaswetgeving zijn gebeurd en na te gaan wat de link is tussen Belfius Bank (of zijn voorgangers) en, onder meer, Experta en Dexia Banque Internationale à Luxembourg (nl. voormalige entiteiten van de groep Dexia). Tot dusver ontving Belfius Bank geen verdere informatie sinds voornoemde huiszoeking plaatsvond

TRANSPARANTIEVERKLARING

Transparantievereisten die gelden voor informatie over de uitgevende instellingen waarvan de effecten tot de handel op een gereglementeerde markt zijn toegelaten.

In overeenstemming met Richtlijn 2004/109/EG betreffende de transparantievereisten die gelden voor informatie over uitgevende instellingen waarvan effecten tot de handel op een gereglementeerde markt zijn toegelaten (de "Transparantierichtlijn") en Richtlijn 2007/14/EG van 8 maart 2007 tot vaststelling van concrete uitvoeringsvoorschriften van een aantal bepalingen van de Transparantierichtlijn, heeft Belfius Bank NV gekozen voor Luxemburg als lidstaat van herkomst.

De Transparantierichtlijn werd omgezet in Luxemburgs recht via:

- de Luxemburgse wet van 11 januari 2008 betreffende de transparantieverplichtingen in verband met de informatieverstrekking over de uitgevende instellingen waarvan de roerende waarden zijn toegelaten tot de handel op een gereglementeerde markt;
- het groothertogelijk reglement van 3 juli 2008 betreffende de officiële invoering van mechanismen voor de gecentraliseerde opslag van de gereglementeerde informatie in de zin van de wet van 11 januari 2008;
- de CSSF-circulaire 08/337 van de Luxemburgse Commission de Surveillance du Secteur Financier.

Voormelde regelgeving voorziet in een aantal verplichtingen betreffende informatieverstrekking en de openbaarmaking van gegevens.

Conform artikel 3.(2) van de Luxemburgse wet betreffende de transparantieverplichtingen voor emittenten van roerende waarden, verklaart het directiecomité van Belfius Bank dan ook dat:

- Belfius Bank voor Luxemburg heeft gekozen als lidstaat van herkomst;
- voor zover hem bekend, de financiële overzichten, die zijn opgesteld in overeenstemming met de toepasselijke boekhoudkundige normen, een juist en getrouw beeld geven van de activa, de passiva, de financiële positie en de winst of het verlies van de uitgevende instelling en van alle ondernemingen die in de consolidatie zijn opgenomen;
- voor zover hem bekend, het beheersverslag een getrouw overzicht geeft van de ontwikkeling en de resultaten van het bedrijf en van de positie van de emittent en van alle ondernemingen die in de consolidatie opgenomen zijn, alsook een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee ze geconfronteerd worden.

Land-per-land rapportering

Krachtens artikel 6bis van het Koninklijk Besluit van 23 september 1992 op de geconsolideerde jaarrekening van de kredietinstellingen, geeft Belfius op geconsolideerde basis de volgende informatie, opgesplitst naar land waarin Belfius gevestigd is (via bijkantoor en/of dochteronderneming).

Landen	Activiteit	31/12/17			
		Omzet[1] (In duizend EUR)	Gemiddeld VTE [2]	Nettoresultaat voor belastingen (In duizend EUR)	Belastingen (In duizend EUR)
BELGIË	BANK EN VERZEKERING	2 286 053	6 264	864 916	(354 698)
LIDSTAAT		68 629	14	97 612	(2 309)
Luxemburg	Andere financiële diensten en verzekeringsactiviteiten	11 681	6	10 411	(2 291)
Ierland	Andere financiële diensten en verzekeringsactiviteiten	56 948	8	87 202	(17)
TOTAAL		2 354 682	6 278	962 528	(357 007)

(1) Gebaseerd op "Opbrengsten" in de Geconsolideerde resultatenrekening van het Jaarverslag.
(2) We verwijzen naar de toelichting 7.10. "Personeelskosten" van het jaarverslag.

Landen	Activiteit	31/12/18			
		Omzet[1] (In duizend EUR)	Gemiddeld VTE [2]	Nettoresultaat voor belastingen (In duizend EUR)	Belastingen (In duizend EUR)
BELGIË	BANK EN VERZEKERING	2 387 515	6 344	907 973	(220 485)
LIDSTAAT					
Luxemburg	Andere financiële diensten en verzekeringsactiviteiten	17 988	5	17 241	(4 652)
Ierland	Andere financiële diensten en verzekeringsactiviteiten	(44 315)	7	(58 338)	8 251
TOTAAL		2 361 189	6 356	866 876	(216 886)

(1) Gebaseerd op "Opbrengsten" in de Geconsolideerde resultatenrekening van het Jaarverslag.
(2) We verwijzen naar de toelichting 7.10. "Personeelskosten" van het jaarverslag.

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

Financiële situatie op 31 december 2018

I. KERNCIJFERS 148
Geconsolideerde balans 148
Geconsolideerde resultatenrekening 152
Geconsolideerde staat van degerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten 154
Geconsolideerde staat van de wijzigingen in eigen vermogen 156
Geconsolideerd kasstroomoverzicht 162

TOELICHTINGEN BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 165
II. Gebeurtenissen na balansdatum 165
III. Boekhoudprincipes en waarderingsregels van de geconsolideerde jaarrekening 165
Overgangstabellen van IAS 39 naar IFRS 9 188
IV. Operationele segmentrapportering 202
V. Toelichtingen bij het actief van de geconsolideerde balans
5.1. Geldmiddelen en equivalenten 206
5.2. Kas en tegoeden bij centrale banken 206
5.3. Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen 207
5.4. Leningen en voorschotten 209
5.5. In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen vermogensinstrumenten 212
5.6. Derivaten 216
5.7. Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie 220
5.8. Materiële vaste activa 222
5.9. Immateriële activa 224
5.10. Goodwill 225
5.11. Uitgestelde belastingvorderingen 226
5.12. Overige activa 228
5.13. Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten 229
5.14. Leasing 229

VI. Toelichtingen bij de verplichtingen van de geconsolideerde balans 231
6.1. Kas en tegoeden van centrale banken 231
6.2. Schulden aan en deposito's van kredietinstellingen 232
6.3. Schulden en deposito's 233
6.4. Uitgegeven schuldbewijzen en overige financiële verplichtingen 235
6.5. Voorzieningen voor verzekeringsactiviteiten 237
6.6. Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen 243
6.7. Achtergestelde schulden 251
6.8. Overige verplichtingen 253

VII. Toelichtingen bij de geconsolideerde resultatenrekening 254
7.1. Renteopbrengsten – rentekosten 254
7.2. Dividenden 256
7.3. Nettoresultaat uit ondernemingen in vermogensmutatie 256
7.4. Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde via resultatenrekening 257
7.5. Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen 258
7.6. Honoraria en ontvangen - betaalde provisies 261
7.7. Verzekeringsresultaten 262
7.8. Overige opbrengsten 264
7.9. Overige kosten 265
7.10. Personeelskosten 265
7.11. Algemene en administratiekosten 266
7.12. Afschrijvingen vaste activa 267
7.13. Waardeverminderingen op financiële instrumenten en voorzieningen voor kredietverbintenissen 267
7.14. Waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa 269
7.15. Waardevermindering op goodwill 270
7.16. Belastingen 270

ANDERE TOELICHTINGEN BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 272
VIII. Toelichtingen bij de geconsolideerde buitenbalansrubrieken 272
8.1. Handel volgens standaardmarktconventies (regular way trade) 272
8.2. Waarborgen 272
8.3. Kredietlijnen 272
8.4. Andere verbintenissen in het kader van financieringsactiviteiten 273
8.5. Verbintenissen – voorwaardelijke verplichtingen 273
8.6. Lening en ontlening van effecten (in het kader van "bond lending en bond borrowing transacties") 273

IX. Toelichtingen met betrekking tot het risicobeheer 274
9.1. Reële waarde 274
9.2. Kredietrisico's – uitstaande bedragen 283
9.3. Informatie over bezwaarde activa en ontvangen waarborgen 295
9.4. Renteherzieningsrisico: uitsplitsing volgens resterende looptijd tot de volgende rentevoetbepaling 301
9.5. Marktrisico en balansbeheer 305
9.6. Liquiditeitsrisico 307
9.7. Valutarisico en wisselkoersen 312
9.8. Verzekeringsrisico 313

X. Toelichtingen met betrekking tot belangrijke wijzigingen in de consolidatiekring en lijst van de dochterondernemingen en geassocieerde deelnemingen van Belfius 316
10.1. Belangrijke wijzigingen in de consolidatiekring 316
10.2. Overnames en overdrachten van geconsolideerde ondernemingen 317
10.3. Lijst van de dochterondernemingen, de ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast, de geassocieerde ondernemingen en de ondernemingen waarin de groep ten minste 20% van het kapitaal bezit 320
10.4. Belangen in niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten 326

XI. Transacties met verbonden partijen 328

XII. Effectisering 330

VERSLAG VAN DE COMMISSARIS 332

GECONSOLIDEERDE BALANS

Actief (In duizend EUR)		31/12/17 IAS 39
I.	Kas en tegoeden bij centrale banken	10 236 669
II.	Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	14 121 427
III.	Leningen en voorschotten aan klanten	90 056 926
IV.	Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	5 441 999
V.	Voor verkoop beschikbare financiële activa	17 982 597
VI.	Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	3 240 298
VII.	Derivaten	20 303 034
VIII.	Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	3 720 764
IX.	Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie	31 481
X.	Materiële vaste activa	1 059 212
XI.	Immateriële activa	162 074
XII.	Goodwill	103 966
XIII.	Belastingvorderingen lopend boekjaar	20 343
XIV.	Uitgestelde belastingvorderingen	235 399
XV.	Overige activa	1 224 230
XVI.	Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	18 782
TOTAAL VAN HET ACTIEF		167 959 201

De toelichtingen van pagina 165 tot 331 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

Actief (In duizend EUR)		Toelichting	01/01/18 IFRS 9	31/12/18 IFRS 9
I.	Kas en tegoeden bij centrale banken	5.2.	10 236 669	8 314 303
II.	Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	5.3.	13 801 882	13 106 846
	A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs		13 801 882	13 106 846
	B. Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat		0	0
	C. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies		0	0
III.	Leningen en voorschotten	5.4.	85 406 374	91 122 512
	A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs		83 060 191	89 302 446
	B. Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat		0	0
	C. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies		2 346 183	1 820 067
IV.	In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen vermogensinstrumenten	5.5.	30 776 327	28 568 766
	A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs		21 143 773	21 610 561
	B. Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat		6 962 747	5 216 152
	C. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies		2 669 808	1 742 052
V.	Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten		2 597 572	2 837 971
VI.	Derivaten	5.6.	16 414 511	12 767 585
VII.	Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	5.6.	5 046 357	4 590 806
VIII.	Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie	5.7.	31 481	47 949
IX.	Materiële vaste activa	5.8.	1 059 212	1 065 607
X.	Immateriële activa	5.9.	162 074	191 497
XI.	Goodwill	5.10.	103 966	103 966
XII.	Belastingvorderingen	5.11.	337 298	378 192
	A. Belastingvorderingen Lopend boekjaar		20 343	77 683
	B. Uitgestelde belastingvorderingen		316 955	300 508
XIII.	Technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten - deel van de herverzekeraars		276 930	99 902
XIV.	Overige activa	5.12.	947 299	950 202
XV.	Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	5.13.	18 782	19 047
TOTAAL VAN HET ACTIEF			167 216 734	164 165 152

Omwille van de vergelijkbaarheid presenteert Belfius de balans op datum van eerste toepassing (DIA) op 01/01/18 met de balans eind december 2018. Een gedetailleerde analyse van de DIA is beschikbaar in toelichting 3. "Boekhoudprincipes en waarderingsregels van de geconsolideerde jaarrekening", hoofdstuk "Overgangstabellen van IAS 39 naar IFRS 9".

De toelichtingen van pagina 165 tot 331 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

Verplichtingen (In duizend EUR)		31/12/17 IAS 39
I.	Schulden aan kredietinstellingen	11 109 893
II.	Schulden aan en deposito's van klanten	76 274 483
III.	Schuldpapier	22 027 063
IV.	Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	8 892 710
V.	Technische voorzieningen van verzekeringsmaatschappijen	15 149 692
VI.	Derivaten	21 264 032
VII.	Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	105 017
VIII.	Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen	425 300
IX.	Achtergestelde schulden	1 198 968
X.	Belastingverplichtingen lopend boekjaar	51 351
XI.	Uitgestelde belastingverplichtingen	176 964
XII.	Overige verplichtingen	1 762 321
XIII.	Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0
TOTAAL VAN DE VERPLICHTINGEN		158 437 793

Eigen vermogen (In duizend EUR)		31/12/17 IAS 39
XIV.	Geplaatst kapitaal	3 458 066
XV.	Uitgiftepremies	209 232
XVI.	Ingekochte eigen aandelen	0
XVII.	Reserves en overgedragen resultaat	4 811 537
XVIII.	Nettoresultaat van het boekjaar	605 502
KERN EIGEN VERMOGEN		9 084 337
XIX.	Herwaardering reserves voor verkoop beschikbare effecten	812 081
XX.	"Bevroren" reëlewaarde van geherclassificeerde financiële activa naar Leningen en Voorschotten	(474 031)
XXI.	Herwaardering pensioenregeling met een te bereiken doel	112 998
XXII.	Discretionaire-winstdelingselement van verzekeringscontracten	0
XXIII.	Overige reserves	(14 147)
NIET IN DE RESULTATENREKENING OPGENOMEN WINSTEN EN VERLIEZEN		436 901
EIGEN VERMOGEN VAN DE GROEP		9 521 237
XXIV.	Minderheidsbelang	171
TOTAAL EIGEN VERMOGEN		9 521 408
TOTAAL VERPLICHTINGEN EN EIGEN VERMOGEN		167 959 201

De toelichtingen van pagina 165 tot 331 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

Verplichtingen (In duizend EUR)		Toelichting	01/01/18 IFRS 9	31/12/18 IFRS 9
I.	Kas en tegoeden van centrale banken	6.1.	3 978 544	3 962 322
II.	Schulden aan en deposito's van kredietinstellingen	6.2.	7 131 349	5 866 810
	A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs		7 131 349	5 866 810
	B. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies		0	0
III.	Schulden en deposito's	6.3.	76 328 151	79 661 310
	A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs		76 274 483	79 609 747
	B. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies		53 669	51 563
IV.	Uitgegeven schuldbewijzen en overige financiële verplichtingen	6.4.	28 268 533	26 686 872
	A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs		22 027 063	19 274 694
	B. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies		6 241 470	7 412 178
V.	Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten		2 597 572	2 837 971
VI.	Derivaten	5.6.	21 195 874	17 740 280
VII	Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	5.6.	105 017	165 078
VIII.	Voorzieningen voor verzekeringsactiviteiten	6.5.	14 583 630	13 907 770
IX.	Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen	6.6.	538 164	626 752
X.	Achtergestelde schulden	6.7.	1 198 968	1 219 469
	A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs		1 198 968	1 219 469
	B. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies		0	0
XI.	Belastingverplichtingen	5.11.	84 521	30 825
	A. Belastingverplichtingen lopend boekjaar		51 351	22 301
	B. Uitgestelde belastingverplichtingen		33 170	8 524
XII.	Overige verplichtingen	6.8.	1 761 932	1 500 070
XIII.	Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten		0	0
TOTAAL VAN DE VERPLICHTINGEN			157 772 256	154 205 529

Eigen vermogen (In duizend EUR)		Toelichting	01/01/18 IFRS 9	31/12/18 IFRS 9
XIV.	Geplaatst kapitaal		3 458 066	3 458 066
XV.	Uitgiftepremies		209 232	209 232
XVI.	Ingekochte eigen aandelen		0	0
XVII.	Reserves en overgedragen resultaat		5 120 363	4 738 565
XVIII.	Nettoresultaat van het boekjaar		0	649 028
KERN EIGEN VERMOGEN			8 787 661	9 054 891
XIX.	Reële waarde wijzigingen van schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat		375 113	218 588
XX.	Reële waarde wijzigingen van eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat		187 222	75 031
XXI.	Reële waarde wijzigingen door eigen kredietrisico op financiële passiva geboekt tegen reële waarde via de resultatenrekening op te nemen in de overige onderdelen van het totaalresultaat		0	0
XXII.	Reële waarde wijzigingen op derivaten door kasstroomafdekking		(18 901)	13 679
XXIII.	Herwaardering pensioenregelingen		112 998	42 170
XXIV.	Discretionaire winstdelingselementen van verzekeringscontracten	6.5.	0	41 850
XXV.	Andere reserves		215	212
NIET IN DE RESULTATENREKENING OPGENOMEN WINSTEN EN VERLIEZEN			656 646	391 530
EIGEN VERMOGEN VAN DE GROEP			9 444 308	9 446 422
XXVI.	Aanvullende Tier 1 instrumenten in eigen vermogen		0	497 083
XXVII.	Minderheidsbelang		171	16 118
TOTAAL EIGEN VERMOGEN			9 444 478	9 959 623
TOTAAL VERPLICHTINGEN EN EIGEN VERMOGEN			167 216 734	164 165 152

Omwille van de vergelijkbaarheid presenteert Belfius de balans op datum van eerste toepassing (DIA) op 01/01/18 met de balans eind december 2018. Een gedetailleerde analyse van de DIA is beschikbaar in toelichting 3. "Boekhoudprincipes en waarderingsregels van de geconsolideerde jaarrekening", hoofdstuk "Overgangstabellen van IAS 39 naar IFRS 9".

De toelichtingen van pagina 165 tot 331 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

(In duizend EUR)		Toelichting	31/12/17 IAS 39	31/12/18 IFRS 9
I.	Renteopbrengsten	7.1.	3 561 100	3 399 369
II.	Rentekosten	7.1.	(1 609 627)	(1 527 831)
III.	Dividenden	7.2.	73 083	70 981
IV.	Nettoresultaat uit ondernemingen in vermogensmutatie	7.3.	4 195	1 745
V.	Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde via resultatenrekening	7.4.	46 143	(10 644)
VI.	Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen	7.5.	173 958	121 704
VII.	Ontvangen provisies en honoraria	7.6.	721 472	734 366
VIII.	Betaalde provisies en honoraria	7.6.	(168 809)	(178 710)
IX.	Technisch resultaat uit verzekeringsactiviteiten	7.7.	(208 814)	(53 890)
	A. Bruto ontvangen premies		1 451 024	1 488 048
	B. Andere technische opbrengsten en kosten		(1 659 838)	(1 541 939)
X.	Overige opbrengsten	7.8.	141 895	193 666
XI.	Overige kosten	7.9.	(379 913)	(389 568)
OPBRENGSTEN			2 354 682	2 361 189
XII.	Personeelskosten	7.10.	(562 324)	(614 740)
XIII.	Algemene en administratiekosten	7.11.	(479 313)	(496 938)
XIV.	Vergoeding van het net		(243 300)	(219 110)
XV.	Afschrijvingen vaste activa	7.12.	(83 672)	(95 004)
KOSTEN			(1 368 608)	(1 425 792)
BRUTORESULTAAT			986 074	935 397
XVI.	Waardeverminderingen op financiële instrumenten en voorzieningen voor kredietverbintenissen	7.13.	(33 013)	(66 397)
XVII.	Waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa	7.14.	9 467	(2 124)
XVIII.	Waardeverminderingen op goodwill	7.15.	0	0
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN			962 528	866 876
XIX.	(Kosten) inkomsten belastingen lopend boekjaar	7.16.	(191 258)	(145 506)
XX.	(Kosten) inkomsten uitgestelde belastingen	7.16.	(165 749)	(71 381)
TOTAAL (KOSTEN) INKOMSTEN BELASTINGEN			(357 007)	(216 886)
NETTORESULTAAT NA BELASTINGEN			605 522	649 989
XXI.	Beëindigde bedrijfsactiviteiten (na belastingen)		0	0
NETTORESULTAAT			605 522	649 989
Aandeel minderheidsbelangen			20	962
Aandeel van de aandeelhouders van de moedermaatschappij			605 502	649 028

De resultatenrekening gerapporteerd onder IAS 39 eind december 2017 wordt vergeleken met de resultatenrekening eind december 2018 onder IFRS 9, aangezien er geen pro forma werd opgemaakt.

De toelichtingen van pagina 165 tot 331 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

GECONSOLIDEERDE STAAT VAN DE GEREALISEERDE EN NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN

(In duizend EUR)	31/12/17 IAS 39		
	Bedrag voor belastingen	Belastingen	Bedrag na belastingen
RESULTAAT OPGENOMEN IN DE RESULTATENREKENING	962 528	(357 007)	605 522
BESTANDDELEN DIE NIET NAAR WINST OF VERLIES ZULLEN OVERGEBOEKT WORDEN			
Niet-gerealiseerde resultaten op herwaardering van vastgoed	(2)		(2)
Herwaardering pensioenregeling met een te bereiken doel	18 784	7 223	26 007
TOTAAL NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN DIE NOOIT NAAR WINST OF VERLIES KUNNEN OVERGEBOEKT WORDEN	18 782	7 223	26 005
BESTANDDELEN DIE NAAR WINST OF VERLIES KUNNEN OVERGEBOEKT WORDEN			
Niet-gerealiseerde winsten (verliezen) op financiële investeringen beschikbaar voor verkoop en afschrijving "bevroren" reëlewaarde van geherclassificeerde financiële activa naar Leningen en Voorschotten	36 604	70 234	106 839
Winsten (verliezen) op kasstroomafdekkingen	21 325	(2 143)	19 182
Discretionaire-winstdelingselement van verzekeringscontracten	(48 739)	15 900	(32 839)
TOTAAL NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN DIE NAAR WINST OF VERLIES KUNNEN OVERGEBOEKT WORDEN	9 190	83 991	93 181
NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN	27 972	91 214	119 186
GEREALISEERDE EN NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN	990 500	(265 792)	724 708
Aandeel van de aandeelhouders van de moedermaatschappij			724 688
Aandeel minderheidsbelangen			20

De toelichtingen van pagina 165 tot 331 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

(In duizend EUR)	31/12/18 IFRS 9		
	Bedrag voor belastingen	Belastingen	Bedrag na belastingen
RESULTAAT OPGENOMEN IN DE RESULTATENREKENING	866 876	(216 886)	649 989
NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN DIE NOOIT NAAR WINST OF VERLIES KUNNEN OVERGEBOEKT WORDEN			
Niet-gerealiseerde resultaten op herwaardering van vastgoed	(2)	0	(2)
Reële waarde wijzigingen van eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat(1)	(119 426)	9 015	(110 410)
Herwaardering pensioenregelingen(2)	(94 427)	23 599	(70 828)
TOTAAL NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN DIE NOOIT NAAR WINST OF VERLIES KUNNEN OVERGEBOEKT WORDEN	(213 855)	32 614	(181 241)
NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN DIE NAAR WINST OF VERLIES KUNNEN OVERGEBOEKT WORDEN			
Reële waarde wijzigingen van schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat(3)	(221 796)	65 282	(156 513)
Winsten (verliezen) op kasstroomafdekkingen	35 436	(2 856)	32 580
Discretionaire-winstdelingselement van verzekeringscontracten(4)	57 521	(15 672)	41 850
TOTAAL NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN DIE NAAR WINST OF VERLIES KUNNEN OVERGEBOEKT WORDEN	(128 838)	46 754	(82 083)
NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN	(342 693)	79 369	(263 324)
GEREALISEERDE EN NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN	524 183	(137 517)	386 665
Aandeel van de aandeelhouders van de moedermaatschappij	521 397	(137 485)	383 912
Aandeel minderheidsbelangen(5)	2 786	(32)	2 754

(1) De reële waarde van de eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaal resultaat namen af met 112 miljoen EUR, als gevolg van marktevoluties en verkopen.
(2) De Herwaardering van de pensioenregeling met een te bereiken doel daalde met 71 miljoen EUR vergeleken met eind 2017, als gevolg van het negatieve rendement op fondsbeleggingen en de herwaardering van een pensioenplan, waarbij Belfius niet meer geïnformeerd wordt over de reële waarde van de onderliggende activaportefeuille van zijn gekantonneerd fonds (zie het hoofdstuk "belangrijke geschillen" voor meer informatie).
(3) De reële waarde wijzigingen schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaal resultaat nam af met 157 miljoen EUR. Deze negatieve beweging is te wijten aan een stijging van het kredietrisico ten opzichte van vorig jaar, gerealiseerde winsten uit verkopen binnen Belfius Insurance en de verkoop van Italiaanse obligaties binnen de Belfius-bankgroep.
(4) Het discretionaire winstdelingselement van verzekeringscontracten steeg van nul op 1 januari 2018 naar 42 miljoen EUR op 31 december 2018. De voorziening voor toekomstige discretionaire winstdeling op 1 januari 2018 werd volledig via de resultatenrekening opgenomen onder de technische voorzieningen. De voorziening voor toekomstige discretionaire winstdeling stijgt van 141 miljoen EUR per 1 januari 2018 tot 179 miljoen EUR per 31 december 2018 en volgt uit de hogere volumes die in overeenstemming met het winstdelingsplan in de toekomst een mogelijk recht geven op discretionaire winstdeling.
(5) Het minderheidsbelang heeft voornamelijk betrekking op het minderheidsbelang in Auxipar.

Als gevolg van de implementatie van IFRS 9 vanaf 1 januari 2018, moeten bepaalde elementen in rekening worden gebracht in de vergelijking tussen het totaalresultaat van jaar 2017 (onder IAS 39) en jaar 2018 (onder IFRS 9). We verwijzen naar toelichting 3."Boekhoudprincipes en waarderingsregels van de geconsolideerde jaarrekening", hoofdstuk "overgangstabellen van IAS 39 naar IFRS 9" voor een gedetailleerde analyse van de DIA. Belfius realiseerde een inkomen voor belastingen van 867 miljoen EUR op het einde van het jaar 2018, een daling van 96 miljoen EUR vergeleken met 2017. Niettegenstaande de constante druk op de interestmarge, realiseerde Belfius goede commerciële resultaten dankzij een sterke groei in commerciële volumes die de succesvolle ontwikkeling weerspiegelen van de commerciële franchise. De kosten stegen door verdere investeringen in menselijk kapitaal en digitalisatie. Daarnaast hield Belfius zijn strikte kostenbesparing in stand. De belastinguitgaven namen af, grotendeels te danken aan de herbeoordeling van de uitgestelde belastingen (67 miljoen EUR) van de Belgische belastinghervormingen die voor het einde van 2017 tot stand kwam. Hierdoor steeg het netto inkomen na belastingen met 44 miljoen EUR. Merk op dat de Belgische belastinghervorming een negatieve impact van 106 miljoen EUR had op het nettoresultaat van 2017. De vergelijking van het niet-gerealiseerde resultaat wordt gehinderd door de implementatie van IFRS 9 waar een significant deel van de obligatieportefeuille werd geclassificeerd van "In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat" naar "In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs". Als gevolg werd de collectieve waardevermindering berekend onder het IAS 39 model teruggenomen via het overdragen resultaat en het nieuwe verwachte kredietverlies werd als vermindering van financiële activa genomen. We refereren naar toelichting 3. "Boekhoudprincipes en waarderingsregels van de geconsolideerde jaarrekening", hoofdstuk "Overgangstabellen van IAS 39 naar IFRS 9" voor een gedetailleerde analyse van de DIA.

De toelichtingen van pagina 165 tot 331 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

GECONSOLIDEERDE STAAT VAN DE WIJZIGINGEN IN EIGEN VERMOGEN

Kern eigen vermogen (In duizend EUR)	Geplaatst kapitaal	Uitgifte-premies	Reserves en overgedragen resultaat	Nettoresultaat van het boekjaar	Kern eigen vermogen
IAS 39					
OP 31 DECEMBER 2016	3 458 066	209 232	4 491 306	535 229	8 693 833
Wijzigingen tijdens het boekjaar					
Overboeking naar de reserves	0	0	395 229	(395 229)	0
Dividenden[1]	0	0	0	(140 000)	(140 000)
Interimdividenden[2]	0	0	(75 000)	0	(75 000)
Andere bewegingen	0	0	2	0	2
Nettoresultaat van het boekjaar	0	0	0	605 502	605 502
OP 31 DECEMBER 2017	3 458 066	209 232	4 811 537	605 502	9 084 337

(1) Belfius heeft een dividend van 140 miljoen EUR betaald over het resultaat van 2016 (naast het interimdividend betaald in september 2016) in april 2017.
(2) Belfius heeft in september 2017 een interimdividend van 75 miljoen EUR betaald over het resultaat van 2017.

In overeenstemming met IAS 1.134-136, maakt Belfius zijn doelstellingen, beleid en processen voor het kapitaalbeheer bekend in het hoofdstuk "Beheer van kapitaal" in het beheerverslag.

De toelichtingen van pagina 165 tot 331 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen	Niet-gerealiseerde resultaten die naar winst en verlies kunnen overgeboekt worden				Niet-gerealiseerde resultaten die nooit naar winst en verlies kunnen overgeboekt worden		Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen - groepsaandeel
(In duizend EUR)	Herwaardering reserves voor verkoop beschikbare effecten	"Bevroren" reële waarde van geherclassificeerde financiële activa naar Leningen en Voorschotten	Derivaten - Kasstroomafdekking (CFH)	Discretionaire-winstdelingselement van verzekeringscontracten[1]	Niet-gerealiseerde resultaten op herwaardering van vastgoed	Herwaardering pensioenregeling met een te bereiken doel	
IAS 39							
OP 31 DECEMBER 2016	729 864	(498 653)	(33 543)	32 839	217	86 990	317 714
Wijzigingen tijdens het boekjaar							
Nettowijzigingen in reële waarde via eigen vermogen - Voor verkoop beschikbare financiële activa[2]	76 534	0	0	(32 839)	0	0	43 695
Overboeking van de reserve beschikbaar voor verkoop naar resultaat ten gevolge van waardeverminderingen	94	0	0	0	0	0	94
Overboeking van de reserve beschikbaar voor verkoop naar resultaat ten gevolge van verkopen[3]	(121 582)	7 128	0	0	0	0	(114 454)
Afschrijving van het nettobedrag van de reële waarde op de geherclassificeerde portefeuille in toepassing van IAS 39-gewijzigd	0	17 494	0	0	0	0	17 494
Nettowijzigingen in reële waarde via eigen vermogen - kasstroomafdekkingen	0	0	19 272	0	0	0	19 272
Nettowijziging in kasstroomafdekkingsreserve ten gevolge van overboeking naar het resultaat	0	0	(90)	0	0	0	(90)
Transfers naar technische voorzieningen van verzekeringsmaatschappijen[4][5]	127 171	0	0	0	0	0	127 171
Voorzieningen geboekt naar/uit het eigen vermogen[6]	0	0	0	0	0	26 007	26 007
Overdrachten	0	0	0	0	(2)	0	(2)
OP 31 DECEMBER 2017	812 081	(474 031)	(14 361)	0	215	112 998	436 901

(1) Discretionaire winstdeling is een contractueel maar voorwaardelijk recht voor het ontvangen van aanvullende winsten bovenop een gegarandeerd rendement op verzekeringscontracten (leven). Het bedrag opgenomen via het eigen vermogen is eind 2017 gelijk aan nul, aangezien het volledige bedrag van de toekomstige winstdeling via de resultatenrekening wordt geboekt.
(2) Omwille van de verbeterde kredietspreads en de marktevoluties op aandelen welke worden afgezwakt door een lichte stijging van de rentevoeten in vergelijking met 2016, steeg de reserve beschikbaar voor verkoop met 77 miljoen EUR.
(3) Een daling van de voorverkoop beschikbare reserve als gevolg van de verkoop van obligaties en aandelen, voornamelijk bij Belfius Insurance.
(4) Deze transfers betreffen bedragen na belastingen als gevolg van de toepassing van "Shadow Accounting", waarbij een deel van de niet-gerealiseerde winsten van voor verkoop beschikbare financiële activa is gebruikt als dekkingswaarde voor de betaling van de verplichtingen voor verzekeringscontracten en daarom overgeboekt worden naar de technische voorzieningen voor verzekeringscontracten. De "shadow loss" aanpassing is gedaald als gevolg van de licht verhoogde interestvoet ten opzichte van jaareinde 2016.
(5) De technische voorzieningen van geassocieerde deelnemingen zijn niet opgenomen in de geconsolideerde balans.
(6) Een stijging kan worden opgemerkt na herwaardering van de pensioenregeling met een te bereiken doel ten gevolge van een hogere disconteringsvoet vergeleken met jaareinde 2016 als gevolg van licht hogere interestvoeten en het gunstige rendement op de activa van pensioenregelingen.

De toelichtingen van pagina 165 tot 331 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

Minderheidsbelang (In duizend EUR)	Kern eigen vermogen	Niet in de resultaten-rekening opgenomen winsten en verliezen	Minderheids-belang
OP 31 DECEMBER 2016	173	0	173
Wijzigingen tijdens het boekjaar			
Dividenden	(23)		(23)
Nettoresultaat van het boekjaar	20		20
OP 31 DECEMBER 2017	171	0	171

(In duizend EUR)	
Kern eigen vermogen	0
Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen toe te kennen aan de houders van eigen-vermogeninstrumenten van de moedermaatschappij	0
Minderheidsbelang	171
TOTAAL EIGEN VERMOGEN OP 31 DECEMBER 2017	171

Kern eigen vermogen (In duizend EUR)	Geplaatst kapitaal	Uitgifte-premies	Reserves en overgedragen resultaat	Nettoresultaat van het boekjaar	Kern eigen vermogen
IFRS 9					
OP 31 DECEMBER 2017	3 458 066	209 232	5 417 038	0	9 084 337
IFRS 9 DATUM VAN EERSTE TOEPASSING IMPACT	0	0	(296 675)	0	(296 675)
OP 1 JANUARI 2018[1]	3 458 066	209 232	5 120 363	0	8 787 661
Wijzigingen tijdens het boekjaar					
Dividenden[2]	0	0	(287 920)	0	(293 292)
Dividenden Additional Tier-1 instrumenten	0	0	(9 057)	0	(3 685)
Vooraf goedgekeurde dividenden[2]	0	0	(100 000)	0	(100 000)
Andere bewegingen	0	0	2	0	2
Nettoresultaat van het boekjaar	0	0	0	649 028	649 028
Transfert van niet-gerealiseerde resultaten door verkoop eigenvermogensinstrumenten	0	0	15 176	0	15 176
OP 31 DECEMBER 2018	3 458 066	209 232	4 738 565	649 028	9 054 891

(1) De impact van IFRS 9 op reserves en overgedragen resultaat is voornamelijk gerelateerd aan (i) de nieuwe berekeningsmethode voor bijzondere waardevermindering van 257 miljoen EUR (model voor verwachte kredietverliezen) en (ii) de herwaardering van niet-SPPI-conforme financiële activa.
(2) Belfius heeft een dividend van 288 miljoen EUR betaald over het resultaat van 2017, alsook een interimdividend van 100 miljoen EUR in augustus 2018.

De toelichtingen van pagina 165 tot 331 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen (In duizend EUR)	Niet-gerealiseerde resultaten die naar winst en verlies kunnen overgeboekt worden			Niet-gerealiseerde resultaten die nooit naar winst en verlies kunnen overgeboekt worden			Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen - groepsaandeel
	Reële waarde wijzigingen van schuld-instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	Winsten (verliezen) op kasstroom-afdekkingen	Discretionaire-winstdelings-element van verzekerings-contracten[1]	Niet-gerealiseerde resultaten op herwaardering van vastgoed	Reële waarde wijzigingen van eigenvermogens-instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat[2]	Herwaardering pensioen-regelingen	
IFRS 9							
OP 31 DECEMBER 2017	105 849	(14 361)	0	215	232 201	112 998	436 901
IFRS 9 DATUM VAN EERSTE TOEPASSING IMPACT	269 264	(4 540)	0	0	(44 979)	0	219 745
Brutobedrag	133 186	(4 540)	0	0	(52 607)	0	76 039
Uitgestelde belastingen	136 077	0	0	0	7 629	0	143 706
OP 1 JANUARI 2018[3]	375 113	(18 901)		215	187 222	112 998	656 646
Wijzigingen tijdens het boekjaar							
Nettowijziging in reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat - schuldinstrumenten[4]	(65 237)	0	41 850	0	0	0	(23 388)
Overboeking naar resultaat als gevolg van waardeverminderingen - schuldinstrumenten	2 341	0	0	0	0	0	2 341
Overboeking naar resultaat als gevolg van verkopen - schuldinstrumenten[5]	(84 108)	0	0	0	0	0	(84 108)
Nettowijziging in reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat - eigenvermogensinstrumenten[6]	0	0	0	0	(93 018)	0	(93 018)
Nettowijzigingen in reële waarde via eigen vermogen - derivaten - afdekkingsreserve	0	33 427	0	0	0	0	33 427
Nettowijziging in kasstroom-afdekkingsreserve ten gevolge van overboeking naar het resultaat	0	(847)	0	0	0	0	(847)
Transfert naar technische voorzieningen van verzekerings-maatschappijen[7]	(9 520)	0	0	0	(3 813)	0	(13 333)
Herwaardering pensioenregelingen[8]	0	0	0	0	0	(70 828)	(70 828)
Overboeking naar overgedragen resultaat als gevolg van verkopen van eigenvermogensinstrumenten die onherroepelijk via de overige onderdelen van het totaalresultaat worden gewaardeerd	0	0	0	0	(15 244)	0	(15 244)
Overdrachten	0	0	0	(2)	(116)	0	(119)
OP 31 DECEMBER 2018	218 588	13 679	41 850	212	75 031	42 170	391 530

(1) Discretionaire winstdeling is een contractueel maar voorwaardelijk recht voor het ontvangen van aanvullende winsten bovenop een gegarandeerd rendement op verzekeringscontracten (leven).
(2) Reëlewaardewijzigingen van eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat werden eind 2017 (IAS 39) geclassificeerd als niet-gerealiseerde resultaten die naar winst en verlies kunnen overgeboekt worden.
(3) De impact van IFRS 9 op het niet-gerealiseerde resultaat is voornamelijk gerelateerd aan de herbeoordeling van het bedrijfsmodel. Belfius Bank definieerde een bedrijfsmodel dat erop gericht is contractuele kasstromen te ontvangen. Dit resulteert in de terugname van de negatieve bevroren beschikbaar-voor-verkoop reserve alsook de negatieve niet-gerealiseerde winsten en verliezen die niet in de resultatenrekening worden opgenomen. Bij Belfius Insurance wordt een gemengd model toegepast in lijn met en binnen de richtlijnen van balansbeheer, waardoor de verzekeringsgroep vaststelt dat een groot deel van deze portefeuille moet worden gedefinieerd onder een bedrijfsmodel dat erop gericht is contractuele kasstromen te ontvangen, en bepaalde schuldbewijzen onder een bedrijfsmodel waarvan het doel wordt bereikt door zowel contractuele kasstromen te ontvangen als financiële activa te verkopen om de liquiditeitsbehoeften te dekken.
(4) De reëlewaardewijzigingen schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaal resultaat namen af met 65 miljoen EUR, grotendeels te wijten aan een stijging van het kredietrisico ten opzichte van vorig jaar.
(5) De reëlewaardewijzigingen schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaal resultaat namen af met 84 miljoen EUR, grotendeels te wijten aan verkopen binnen Belfius Insurance en aan de verkoop van Italiaanse obligaties binnen Belfius-bankgroep.
(6) De reële waarde van de eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaal resultaat namen af met 112 miljoen EUR, als gevolg van marktevoluties en verkopen.
(7) Deze transfers betreffen bedragen na belastingen als gevolg van de toepassing van "Shadow Accounting", waarbij een deel van de niet-gerealiseerde winsten van financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat is gebruikt als dekkingswaarde voor de betaling van de verplichtingen voor verzekeringscontracten en daarom overgeboekt worden naar de technische voorzieningen voor verzekeringscontracten.
(8) De Herwaardering van de pensioenregeling met een te bereiken doel daalde met 71 miljoen EUR vergeleken met eind 2017, als gevolg van het negatieve rendement op fondsbeleggingen en de herwaardering van een pensioenplan, waarbij Belfius niet meer geïnformeerd wordt over de reële waarde van de onderliggende activaportefeuille van zijn gekantonneerd fonds (zie het hoofdstuk "Belangrijke geschillen" voor meer informatie).

De toelichtingen van pagina 165 tot 331 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

Aanvullende Tier 1 instrumenten in eigen vermogen

(In duizend EUR)

IFRS 9	
OP 31 DECEMBER 2017	0
Wijzigingen tijdens het boekjaar	
Uitgifte van aanvullende Tier 1 instrumenten	497 083
OP 31 DECEMBER 2018	497 083

Op 1 februari 2018 heeft Belfius 500 miljoen EUR achtergestelde eigen-vermogensinstrumenten uitgegeven, die kwalificeren als AT1 onder CRR/CRD IV. De AT1-uitgifte is geanalyseerd m.b.t. IAS 32 en moet beschouwd worden als een eigen-vermogeninstrument. Deze inaugurele AT1-uitgifte werd uitgevoerd in de context van verdere diversificatie van financieringsbronnen en beleggersbasis. Bovendien verhogen de AT1-effecten het continuïteitsverliesabsorptiekapitaal en dragen ze bij tot het verwachte MREL-niveau als tot de leverage ratio van Belfius. Over het algemeen vergroot deze transactie de financiële en regelgevende flexibiliteit van Belfius, waardoor toegang wordt verkregen tot een nieuwe laag instrumenten binnen zijn kapitaalstructuur.

De uitgifte gebeurde in de vorm van Perpetual AT1 effecten in EUR. De effecten zijn opvraagbaar na 7,25 jaar ("First Call Date") en iedere rentebetalingsdatum daarna. Een CET 1 trigger van 5,125% is van toepassing op geconsolideerd en statutair niveau, met een belangrijk tijdelijk absorptiemechanisme voor waardevermindering. De coupons van de uitgegeven AT1-effecten zijn volledig discretionair, halfjaarlijks en niet-cumulatief. Er is ook een verplichte annulering van de coupon bij onvoldoende uitkeerbare items of wanneer de coupon de maximale uitkeerbaarheid ("Maximum Distributable Amount" of "MDA") overschrijdt.

Minderheidsbelang

(In duizend EUR)

IFRS 9	Kern eigen vermogen	Niet in de resultaten-rekening opgenomen winsten en verliezen	Minderheids-belang
OP 1 JANUARI 2018	171	0	171
Wijzigingen tijdens het boekjaar			
Dividenden	(506)	0	(506)
Nettoresultaat van het boekjaar	962	0	962
Nettowijzigingen in reële waarde via eigen vermogen	0	1 733	1 733
Overboeking naar resultaat als gevolg van verkopen - schuldinstrumenten	0	60	60
Wijzigingen in de consolidatiekring	13 790	0	13 790
Andere bewegingen	(90)	(1)	(91)
OP 31 DECEMBER 2018	14 326	1 792	16 118

Het minderheidsbelang heeft voornamelijk betrekking op het minderheidsbelang in Auxipar.

(In duizend EUR)

IFRS 9	
Kern eigen vermogen	9 054 891
Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen	391 530
Aanvullende Tier 1 instrumenten in eigen vermogen	497 083
Minderheidsbelang	16 118
TOTAAL EIGEN VERMOGEN OP 31 DECEMBER 2018	9 959 623

De toelichtingen van pagina 165 tot 331 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

Eigen vermogen	31/12/17 IAS 39	31/12/18 IFRS 9
PER AANDELENCATEGORIE		
Aantal toegestane niet-uitgegeven aandelen	0	0
Aantal uitgegeven aandelen en volstort	359 412 616	359 412 616
Aantal uitgegeven aandelen en niet-volstort	0	0
Winst per aandeel (EUR)		
Gewoon	1,68	1,81
Verwaterd	1,68	1,81
NOMINALE WAARDE PER AANDEEL	geen nominale waarde	geen nominale waarde
Uitstaand op 1 januari	359 412 616	359 412 616
Aantal uitgegeven aandelen	0	0
Aantal vernietigde aandelen	0	0
Uitstaand op 31 december	359 412 616	359 412 616
Rechten, preferentie en beperkingen, inclusief beperkingen op de uitkering van dividenden en terugbetaling van kapitaal	0	0
Aantal ingekochte eigen aandelen	0	0
Aantal aandelen gereserveerd voor uitgifte onder aandelenopties en contracten voor de verkoop van aandelen	0	0

Voor de bespreking van de evolutie van het reglementair eigen vermogen en de solvabiliteit van de onderneming verwijzen we naar het hoofdstuk 'Beheer van het kapitaal' in het beheersverslag.

Op aandelen gebaseerde betalingen

Er zijn geen optieplannen uitgegeven op aandelen van Belfius.

De toelichtingen van pagina 165 tot 331 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

Belfius gebruikt de indirecte methode voor het kasstroomoverzicht. De presentatie van dit overzicht begint met het nettoresultaat, met daaropvolgende toevoegingen aan of aftrekkingen van dat bedrag voor niet-geldelijke opbrengsten en kosten, resulterend in een nettowinst uit bedrijfsverrichtingen.

(In duizend EUR)	31/12/17 IAS 39
KASSTROOM UIT BEDRIJFSVERRICHTINGEN	
Nettoresultaat na belastingen	605 522
Aanpassingen m.b.t.:	
Waardevermindering, afschrijving en overige waardecorrecties	91 278
Waardevermindering op obligaties, aandelen, leningen en overige activa	(93 620)
Netto-(opbrengsten) of -verliezen uit investeringen	(106 527)
Toename (afname) voorzieningen (voornamelijk voorzieningen verzekeringen)	(495 916)
Niet-gerealiseerde (winsten) of verliezen	193 629
Inkomsten uit ondernemingen in vermogensmutatie	(4 195)
Dividenden uit ondernemingen in vermogensmutatie	7 626
Uitgestelde belastingen	165 749
Omrekeningsverschillen	(53 873)
Wijzigingen in bedrijfsactiva en -verplichtingen(1)	1 190 845
NETTOKASSTROOM UIT BEDRIJFSVERRICHTINGEN	**1 500 517**
KASSTROOM UIT INVESTERINGSVERRICHTINGEN	
Aankoop van vaste activa	(147 778)
Verkoop van vaste activa	79 208
Verwerving van niet-geconsolideerde aandelen	(209 873)
Verkoop van niet-geconsolideerde aandelen(2)	354 124
Verwerven van dochterondernemingen en bedrijfsonderdelen	(5 235)
Verkoop van dochterondenemingen en bedrijfsonderdelen	0
NETTOKASSTROOM UIT INVESTERINGSVERRICHTINGEN	**70 447**
KASSTROOM UIT FINANCIERINGSVERRICHTINGEN	
Uitgifte van achtergestelde schulden	49 626
Terugbetaling van achtergestelde schulden	(215 472)
Betaalde dividenden(3)	(140 023)
Betaalde interimdividenden(4)	(75 000)
NETTOKASSTROOM UIT FINANCIERINGSVERRICHTINGEN	**(380 870)**
NETTOKASSTROOM	**1 190 094**
Geldmiddelen en equivalenten bij het begin van het boekjaar	10 418 931
Kasstroom uit bedrijfsverrichtingen	1 500 517
Kasstroom uit investeringsverrichtingen	70 447
Kasstroom uit financieringsverrichtingen	(380 870)
GELDMIDDELEN EN EQUIVALENTEN OP HET EINDE VAN HET BOEKJAAR	**11 609 025**
BIJKOMENDE INFORMATIE	
Betaalde inkomstenbelasting (opgenomen in nettokasstroom uit bedrijfsverrichtingen)	(176 012)
Ontvangen dividenden (opgenomen in nettokasstroom uit bedrijfsverrichtingen)	80 709
Ontvangen intresten (opgenomen in nettokasstroom uit bedrijfsverrichtingen)	3 663 805
Betaalde intresten (opgenomen in nettokasstroom uit bedrijfsverrichtingen)	(1 607 916)

(1) Belfius heeft senior achtergestelde obligaties ('Non-Preferred Senior bonds') uitgegeven die haar verliesabsorptievermogen vergroten en die bijdragen aan de minimumvereiste voor eigen vermogen en in aanmerking komende passiva (meer bepaald "Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities" of "MREL"). De eerste tranche van 750 miljoen EUR werd uitgegeven op 5 september 2017 met een looptijd van 5 jaar en een jaarlijkse coupon van 0,75%. De tweede tranche van 500 miljoen EUR werd uitgegeven op 19 oktober 2017 met een looptijd van 7 jaar en een jaarlijkse coupon van 1,00%. Bovendien heeft Belfius haar beleggingen in de volgende fondsen in de loop van de tweede helft van 2017 geliquideerd: "Belfius European Loans Fund", "Belins High Yield" en "Belins US Corporate Bonds". De beslissing werd genomen na een nieuwe beoordeling van het investeringsraamwerk en er werd vastgesteld dat de volatiliteit van deze fondsen niet meer voldeed aan het nieuwe investeringsraamwerk van Belfius Insurance.
(2) Belfius heeft zijn participaties in "Aviabel", "Pole Star" en "North Light" verkocht in 2017.
(3) Belfius heeft een dividend van 140 miljoen EUR betaald over het resultaat van 2016 in April 2017.
(4) Belfius heeft in september 2017 een interimdividend van 75 miljoen EUR betaald over het resultaat van 2017.

Voor een gedetailleerde beschrijving van de liquiditeitspositie verwijzen we naar het hoofdstuk "Liquiditeit" in het beheersverslag.

De toelichtingen van pagina 165 tot 331 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

(In duizend EUR)	31/12/18 IFRS 9
KASSTROOM UIT BEDRIJFSVERRICHTINGEN	
Nettoresultaat aandeel van de aandeelhouders van de moedermaatschappij	649 028
Nettoresultaat aandeel minderheidsbelangen	962
AANPASSINGEN VOOR NIET-KAS ITEMS	190 106
Waardevermindering, afschrijving en overige waardecorrecties	114 222
Waardevermindering op obligaties, aandelen, leningen en overige activa	(47 023)
Netto-verliezen of (-opbrengsten) uit investeringen	(32 258)
Netto-verliezen of (-opbrengsten) uit materiële en immateriële activa	(7 719)
Netto-verliezen of (-opbrengsten) uit geconsolideerde aandelen en ondernemingen in vermogensmutatie	(24 539)
Toename (afname) voorzieningen (voornamelijk voorzieningen verzekeringen)	67 812
Niet gerealiseerde winsten of verliezen(1)	16 453
Niet gerealiseerde winsten of verliezen mbt kasstroomafdekking(2)	(87)
Inkomsten uit ondernemingen in vermogensmutatie	(1 745)
Dividenden uit ondernemingen in vermogensmutatie	1 352
Uitgestelde belastingen	71 381
Uitgestelde belastingen opbrengsten	(50 305)
Uitgestelde belastingen kosten	121 685
Andere aanpassingen	0
WIJZIGINGEN IN BEDRIJFSACTIVA	(2 791 939)
Tegoeden bij centrale banken	0
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	1 542 700
Leningen en voorschotten	(5 791 150)
In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen vermogensinstrumenten	1 532 453
Activa specifiek voor verzekeringsactiviteiten	164 340
Belastingvorderingen	(63 615)
Verworven opbrengsen van financiële activa	(112 863)
Overige activa	(63 915)
Activa aangehouden voor verkoop	111
WIJZIGINGEN IN BEDRIJFSVERPLICHTINGEN	(343 832)
Tegoeden aan centrale banken	0
Schulden aan en deposito's van kredietinstellingen	(1 265 425)
Schulden en deposito's	3 315 938
Uitgegeven schuldbewijzen en overige financiële verplichtingen	(1 596 318)
Technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten	(637 258)
Voorzieningen en andere verplichtingen	0
Belastingverplichtingen	(36 000)
Gelopen kosten op financiële verplichtingen	134 456
Overige verplichtingen specifiek voor verzekeringsactiviteiten	(181 290)
Overige verplichtingen	(77 934)
Verplichtingen vervat in groepen die worden afgestoten	0
OVERIGE STROMEN UIT BEDRIJFSVERRICHTINGEN	675 512
DERIVATEN	878 198
NETTOKASSTROOM UIT BEDRIJFSVERRICHTINGEN	(741 966)

(1) Deze lijn omvat de reëlewaardewaardering van financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies.
(2) Deze post omvat het resultaat van het beëindigen van kasstroomafdekkingen.

De toelichtingen van pagina 165 tot 331 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

(In duizend EUR)	31/12/18 IFRS 9
KASSTROOM UIT INVESTERINGSVERRICHTINGEN	
Aankoop van vaste activa	(134 461)
Verkoop van vaste activa	23 119
Verwerving van niet-geconsolideerde aandelen	(128 841)
Verkoop van niet-geconsolideerde aandelen[1][2]	142 241
Verwerven van dochterondernemingen en bedrijfsonderdelen[3]	(39 336)
Verkoop van dochterondenemingen en bedrijfsonderdelen	0
NETTOKASSTROOM UIT INVESTERINGSVERRICHTINGEN	(137 278)
KASSTROOM UIT FINANCIERINGSVERRICHTINGEN	
Uitgifte van nieuwe aandelen	0
Terugbetaling van kapitaal	0
Uitgifte van achtergestelde schulden[4]	198 952
Terugbetaling van achtergestelde schulden[4]	(190 254)
Uitgifte van aanvullende Tier 1 instrumenten in eigen vermogen[5]	497 083
Terugbetaling van aanvullende Tier 1 instrumenten in eigen vermogen	0
Aankoop van eigen aandelen	0
Verkoop van eigen aandelen	0
Betaalde dividenden[6]	(397 482)
NETTOKASSTROOM UIT FINANCIERINGSVERRICHTINGEN	108 300
NETTOKASSTROOM	(770 944)
GELDMIDDELEN EN EQUIVALENTEN BIJ HET BEGIN VAN HET BOEKJAAR	11 609 025
Kasstroom uit bedrijfsverrichtingen	(741 966)
Kasstroom uit investeringsverrichtingen	(137 278)
Kasstroom uit financieringsverrichtingen	108 300
Impact tengevolge wijzigingen van wisselkoersen op geldmiddelen en equivalenten	(13)
GELDMIDDELEN EN EQUIVALENTEN OP HET EINDE VAN HET BOEKJAAR	10 838 068
BIJKOMENDE INFORMATIE	
Betaalde inkomstenbelasting (opgenomen in nettokasstroom uit bedrijfsverrichtingen)	(228 927)
Ontvangen dividenden (opgenomen in de nettokasstroom uit bedrijfsverrichtingen)	72 333
Ontvangen interesten (opgenomne in de nettokasstroom uit bedrijfsverrichtingen)	3 285 666
Betaalde interesten (opgenomen in de nettokasstroom uit bedrijfsverrichtingen)	(1 394 880)

(1) Belfius Insurance heeft bepaalde aandelenposities verkocht voor risico- en balansbeheerdoeleinden.
(2) Belfius Bank verkocht haar investeringen in "NEB participations", een geassocieerde deelneming gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode, voor 37 miljoen EUR.
(3) Op 29 maart verwierf Belfius 35,3% van de aandelen van Auxipar. Op 11 oktober verwierf Belfius Insurance 100% van de aandelen van Offico Immo.
(4) Belfius heeft in het eerste kwartaal van 2018 een nieuwe achtergestelde schuld Tier 2 voor een nominaal bedrag van 200 miljoen EUR uitgegeven. Daarnaast heeft de Raad van Bestuur van de Europese Centrale Bank (ECB) Belfius toestemming verleend om drie Tier 2-instrumenten terug te betalen in het eerste halfjaar van 2018 voor een bedrag van 191 miljoen EUR.
(5) Op 1 februari 2018 heeft Belfius 500 miljoen EUR achtergestelde eigen-vermogensinstrumenten uitgegeven, die kwalificeren als AT1 onder CRR/CRD IV.
(6) Belfius heeft een dividend van 288 miljoen EUR betaald over het resultaat van 2017, alsook een interimdividend van 100 miljoen EUR in Augustus 2018. Daarnaast werd op aanvullende Tier 1 instrumenten een dividend van EUR 9 miljoen betaald.

De toelichtingen van pagina 165 tot 331 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

TOELICHTINGEN BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

II. GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Hieronder vindt u een overzicht van gebeurtenissen na balansdatum die niet leiden tot aanpassing van de jaarrekening, tussen de balansdatum (31 december 2018) en de publicatie van dit rapport.

1. Dividend

De raad van bestuur van 21 maart 2019 heeft aan de algemene vergadering van 24 april 2019 een gewoon dividend van 363 miljoen EUR voor het boekjaar 2018 voorgesteld, waarvan 100 miljoen EUR reeds uitgekeerd werd via een interimdividend in 2018.

2. Jaimy en Charlin

Op 5 maart 2019 werd bij de ondernemingen Jaimy (oorspronkelijke naam BI New Co) en Charlin een kapitaalsverhoging doorgevoerd van respectievelijk 11,6 miljoen EUR en 15,1 miljoen EUR. Belfius Insurance heeft daarbij de in de loop van 2018 door haar intern ontwikkelde software ingebracht. Na de inbreng in geld door de partner The Boston Consulting Group daalt het aandeel van Belfius Insurance in de participaties van 100% tot respectievelijk 78,5% bij BI New Co (die naar aanleiding van de kapitaalsverhoging haar naam in Jaimy heeft vervangen) en 77,4% bij Charlin. Jaimy streeft ernaar een platform te bieden waar gebruikers kleine reparaties kunnen aanvragen. Charlin wil een oplossing bieden voor ouderen, zodat zij langer in hun eigen huis kunnen blijven wonen zonder speciale hulp. De kapitaalsverhoging garandeert dat deze entiteiten hun activiteiten verder kunnen ontwikkelen en zich op hun respectievelijke markten commercieel kunnen ontplooien.

III. BOEKHOUDPRINCIPES EN WAARDERINGSREGELS VAN DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

INHOUDSTAFEL

TOELICHTING BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 166

WAARDERINGSREGELS 166
1. Grondslagen voor financiële verslaggeving 166
2. Wijzigingen in de waarderingsregels en toepasselijke standaarden sinds de vorige jaarpublicatie die invloed kunnen hebben op Belfius 167
3. Consolidatie 169
4. Saldering van financiële activa en financiële verplichtingen 170
5. Omrekening van vreemde valuta en transacties in vreemde valuta 170
6. Financiële instrumenten 170
7. Ontvangen en betaalde provisies en honoraria 180
8. Verzekerings- en herverzekeringsactiviteiten 181
9. Vergoedingen van het net 183
10. Materiële vaste activa 183
11. Immateriële activa 184
12. Goodwill 184
13. Overige activa 184
14. Vaste activa (groep van activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten 185
15. Leaseovereenkomsten 185
16. Belastingen op de winst 185
17. Personeelsbeloningen 186
18. Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen 186
19. Heffingen 187
20. Aandelenkapitaal 187
21. Fiduciaire activiteiten 187
22. Overheidssubsidies 187

OVERGANGSTABELLEN VAN IAS 39 NAAR IFRS 9 188

TOELICHTING BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

De voornaamste grondslagen voor de financiële verslaggeving die bij de opstelling van deze geconsolideerde jaarrekening zijn toegepast, worden hieronder toegelicht.

Daarbij worden de volgende afkortingen gebruikt:

- IASB: International Accounting Standards Board;
- IFRIC: Interpretatie uitgevaardigd door het IFRS Interpretations Committee;
- IFRS: International Financial Reporting Standards.

In de hiernavolgende tekst verwijst "Belfius" telkens naar "Belfius Bank & Verzekeringen".

Deze jaarrekening werd op 21 maart 2019 door de Raad van Bestuur van Belfius Bank goedgekeurd.

WAARDERINGSREGELS

1. Grondslagen voor financiële verslaggeving

1.1. Algemeen

De geconsolideerde jaarrekening van Belfius is opgesteld in overeenstemming met de IFRS-standaarden die door de IASB werden uitgevaardigd, inclusief de interpretaties ("IFRICs") uitgevaardigd door de IFRS Interpretation Committee, en goedgekeurd door de Europese Unie tot en met 31 december 2018, met inbegrip van de voorwaarden die van toepassing zijn voor de afdekking van het renterisico van een portefeuille ("carve out").

Krachtens het koninklijk besluit van 5 december 2004 moet Belfius zijn geconsolideerde jaarrekening vanaf 31 december 2006 publiceren conform de IFRS-normen goedgekeurd door de Europese Unie.

De geconsolideerde jaarrekening wordt opgesteld in de veronderstelling dat de continuïteit gewaarborgd is. Tenzij anders vermeld, zijn de bedragen uitgedrukt in duizenden euro (EUR).

1.2. Boekhoudkundige ramingen en oordeelsvorming

Bij de opstelling van de geconsolideerde jaarrekening dient het management schattingen, veronderstellingen en oordeelsvorming te hanteren die de gerapporteerde bedragen beïnvloeden. Om veronderstellingen en schattingen te maken, gebruikt het management de informatie die beschikbaar is op het moment dat de jaarrekening wordt opgesteld, en wordt oordeelsvorming gehanteerd. Hoewel het management van oordeel is dat het bij het opstellen van die schattingen alle beschikbare informatie in overweging heeft genomen, zouden de werkelijke resultaten kunnen afwijken van deze schattingen en zouden de verschillen aanmerkelijk kunnen zijn voor de jaarrekening.

Oordeelsvorming gebeurt voornamelijk in, maar is niet beperkt tot de volgende domeinen:

- Beoordeling van het bedrijfsmodel, rekening houdend met de manier waarop de prestaties van de activa worden beoordeeld, de risico's die van invloed zijn op deze prestaties en de beloning van managers (cf. II.6.2.1);
- Beoordeling of de contractuele voorwaarden van een financieel actief alleen betalingen van hoofdsom en rente zijn (zie SPPI-test) (cf. II.6.2.1);
- Bepaling of er al dan niet een actieve markt is gebaseerd op criteria zoals volume, daadwerkelijke handel, marktliquiditeit, spread tussen bied- en laatkoers voor financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde (cf. II.6.7);
- Bepaling van de reële waarde voor financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde op basis van waarderingsmodellen (cf. II.6.7);
- Bepaling of Belfius al dan niet (gezamenlijke) zeggenschap of een invloed van betekenis heeft over de deelneming: deze controlebeoordeling houdt rekening met alle feiten en omstandigheden, zoals stemrechten, potentiële stemrechten, rechten van de investeerder, type van activiteit (cf. II.3);
- Identificering van vaste activa of groepen die worden afgestaan, aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten (IFRS 5) (cf. II.14);
- Het correct aanwijzen van derivaten als afdekkingsinstrumenten (cf. II.6.6.2);
- Bestaan van een verplichting met een waarschijnlijke uitstroom van middelen in het kader van geschillen (cf. II.18);
- Waardering van voorzieningen voor te verwachten kredietverliezen en keuze van de juiste modellen, alsmede het gebruik van passende veronderstellingen over toekomstige economische omstandigheden en kredietgedrag van de klant (cf. II.6.5.);
- Beoordeling van een significante toename van het kredietrisico voor een financieel actief sinds de eerste opname om te bepalen of binnen de twaalf maanden te verwachte verliezen of tijdens de looptijd te verwachten verliezen moeten worden opgenomen. Deze beoordeling houdt rekening met kwalitatieve en kwantitatieve redelijke en ondersteunbare toekomstgerichte informatie (cf. II.6.5.);
- Groepering van activa met vergelijkbare kredietrisicokenmerken en continue opvolging van de geschiktheid van de kredietrisicokenmerken om te beoordelen of ze gelijk blijven (cf. II.6.5.), en
- Classificatie van een financieel instrument of de afzonderlijke componenten als een financiële verplichting of een eigenvermogensinstrument is eerder gebaseerd op de economische substantie dan op de rechtsvorm van het instrument of het afzonderlijke component (cf.II.6.1).

Schattingen worden voornamelijk in de volgende domeinen gemaakt:

- Bepalen van de reële waarde minus verkoopkosten voor vaste activa en groepen die worden afgestoten, aangehouden voor verkoop (cf. II.14);
- Bepaling van te verwachten kredietverliezen door gebruik te maken van de relatieve weging van toekomstgerichte scenario's op het kredietgedrag van klanten, de "Probability of Default" (PD) en "Loss Given Default" (LGD) (cf. II.6.5);

- Bepaling van de verandering in de reële waarde voor financiële verplichtingen aangewezen als bij FVTPL toe te rekenen aan een verandering in kredietrisico van de financiële verplichting (cf. II.6.3.2.);
- Bepalen van de gebruiksduur en de restwaarde van de eigendommen en uitrusting, vastgoedbeleggingen en immateriële activa (cf. II.10, II.11);
- Bepalen van de marktwaardecorrecties teneinde rekening te houden met waarderings- en modelonzekerheden (cf. II.6.7);
- Waarderen van de verplichtingen van verzekeringscontracten (cf.II.8);
- Het testen van de toereikendheid van verplichtingen voor verzekeringscontracten waarbij rekening wordt gehouden met modelonzekerheid, economische en niet-economische veronderstellingen (cf. II.8);
- Het meten van de afdekkingseffectiviteit in afdekkingstransacties (cf.II.6.6.2, II.6.6.3);
- Actuariële ramingen bij het waarderen van de verplichtingen voor personeelsvoordelen en fondsbeleggingen (cf. II.17 + bijlage 6.7);
- Schatting van de toekomstige belastbare winst voor de boeking en de waardering van uitgestelde belastingvorderingen (cf. II.16);
- Schatting van het recupereerbare bedrag van de kasstroomgenererende eenheden voor de bijzondere waardeverminderingen op goodwill (cf. II.12.2).

Deze oordeelsvormingen worden toegelicht in de overeenstemmende paragrafen (zoals hierboven aangegeven) van de waarderingsregels.

2. Wijzigingen in de waarderingsregels en toepasselijke standaarden sinds de vorige jaarpublicatie die invloed kunnen hebben op Belfius

Het hiernavolgende overzicht is opgesteld tot de rapporteringsdatum van 31 december 2018.

2.1. IASB/IFRS- en IFRIC-teksten bekrachtigd door de Europese Commissie en van toepassing vanaf 1 januari 2018

De IASB heeft een IFRIC en enkele beperkte aanpassingen en verbeteringen aan bestaande IFRS gepubliceerd. Ze zullen indien nodig worden toegepast, maar hun impact wordt als te verwaarlozen beschouwd.

- IFRIC 22 "Transacties in vreemde valuta en voorafbetalingen" verduidelijkt de te gebruiken wisselkoers voor de boekhoudkundige verwerking van transacties waarbij Belfius een niet-monetair actief of verplichting erkent die voortvloeit uit betaalde of ontvangen voorafbetalingen in vreemde munten.
- Aanpassingen aan IAS 40 "Overdrachten van Vastgoedbeleggingen" verduidelijken de vereisten bij transferten naar of van vastgoedbeleggingen.
- De aanpassingen IFRS 1 en IAS 28 als onderdeel van de "Jaarlijkse verbeteringen aan IFRS 2014-2016 cyclus".
- Aanpassingen van IFRS 2 "Classificatie en waardering van transacties met op aandelen gebaseerde betalingen" behandelen volgende topics: voorwaarden gerelateerd aan de dienstperiode of prestatiegerelateerde voorwaarden, netto afwikkelingen en wijzigingen van de looptijd en voorwaarden.

IFRS 9 "Financiële instrumenten" en IFRS 15 "Opbrengsten van contracten met klanten" zijn van toepassing vanaf 1 januari 2018. Verdere details zijn beschikbaar in paragrafen 6 en 7 hieronder.

2.2. IASB/IFRS- en IFRIC-teksten bekrachtigd door de Europese Commissie tijdens het huidige jaar, maar nog niet van toepassing vanaf 1 januari 2018

Standaarden in analysefase

- Aanpassing aan IFRS 9 "Kenmerken van vervroegde terugbetaling met negatieve compensatie" is van toepassing op schuldinstrumenten die niet slagen in de "SPPI test" (cf. "Solely Payments of Principal and Interest test" - Uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op het uitstaande hoofdsombedrag) omwille van kenmerken van vervroegde terugbetaling met negatieve compensatie. De aanpassing aan IFRS 9 laat entiteiten toe om deze schuldinstrumenten te waarderen tegen geamortiseerde kostprijs of tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat, zelfs indien de optie voor vervroegde terugbetaling ertoe leidt dat de optiehouder een compensatie ontvangt op voorwaarde dat het schuldinstrument voldoet aan de voorwaarde van het bedrijfsmodel. De aanpassing is van toepassing vanaf 1 januari 2019 en de impact van implementatie zal naar verwachting beperkt zijn.
- IFRIC 23 "Onzekerheid over fiscale behandeling van inkomsten" verduidelijkt de toepassing van opname- en waarderingsvereisten in IAS 12 wanneer er onzekerheid bestaat over behandelingen van inkomstenbelastingen. IFRIC 23 is van toepassing vanaf 1 januari 2019, maar de impact zal naar verwachting beperkt zijn.

2.3. Nieuwe standaarden, interpretaties en aanpassingen die werden gepubliceerd tijdens het lopende jaar, maar die nog niet bekrachtigd werden door de Europese Commissie

Standaarden in analysefase

Nihil.

Standaarden met potentiële impact voor Belfius

- Aanpassingen aan IAS 19 "Planwijziging, inperking of afwikkeling" stellen dat in het geval van een wijziging, inperking of afwikkeling van het plan, de huidige servicekost en de netto-rente voor de periode na de herwaardering worden bepaald aan de hand van de voor de herwaardering gebruikte veronderstellingen. Daarnaast zijn er aanpassingen opgenomen om het effect van een planwijziging, inperking of afwikkeling op de vereisten van het actiefplafond te verduidelijken. Deze aanpassingen zullen een impact hebben op Belfius in het geval dat Belfius de voorwaarden of de deelname aan een toegezegde pensioenregeling (pensioenregeling met een te bereiken doel) zodanig wijzigt dat er een pensioenkost van verstreken diensttijd of een winst of verlies op de afwikkeling is. Aanpassingen aan IAS 19 zijn van toepassing vanaf 1 januari 2019.
- Het herziene "Conceptueel raamwerk voor financiële verslaggeving" omvat herziene definities voor een actief en een verplichting, alsook nieuwe richtlijnen voor waardering, het niet langer opnemen, presentatie en openbaarmaking. Het heeft geen effectieve ingangsdatum en IASB gaat het onmiddellijk gebruiken.

- Het document "Aanpassingen aan verwijzingen naar het conceptueel raamwerk voor financiële verslaggeving" actualiseert de verwijzingen naar vroegere versies van het conceptueel raamwerk in de IFRS-standaarden, hun begeleidende documenten en IFRS-praktijktoelichtingen. Deze zouden een impact kunnen hebben op Belfius en zijn van toepassing vanaf 1 januari 2020.
- Aanpassingen aan IFRS 3 "Definitie van een bedrijf" verduidelijken de betekenis van een bedrijf bij de toepassing van IFRS 3 "Bedrijfscombinaties". Om als een bedrijf te worden beschouwd, moet een verworven geheel van activiteiten en activa ten minste een input en een substantieel proces omvatten die samen in aanzienlijke mate bijdragen aan het vermogen om outputs te creëren. Deze aanpassingen kunnen een impact hebben op Belfius en zijn van toepassing vanaf 1 januari 2020.
- Aanpassingen aan IAS 1 en IAS 8 "Definitie van materialiteit" verfijnen de definitie van materialiteit en lijnen de gebruikte definities doorheen de IFRS-standaarden en andere publicaties op. De nieuwe definitie van materialiteit maakt deel uit van het centrale IASB thema "Betere communicatie in financiële verslaggeving". De nieuwe definitie stelt dat informatie van materieel belang is als redelijkerwijs kan worden verwacht dat weglating, misleiding of verduistering de beslissingen van primaire gebruikers van de jaarrekening beïnvloedt. De aanpassingen zijn van toepassing vanaf 1 januari 2020 en kunnen een impact hebben op Belfius.

Standaarden zonder impact voor Belfius

Nihil.

Standaarden niet van toepassing voor Belfius

Nihil.

2.4. Lopende projecten

2.4.1. IFRS 17 "Verzekeringscontracten" (van toepassing voor boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2021, maar onder voorbehoud van voorlopig besluit tot uitstel met één jaar)

De IASB heeft in mei 2017 IFRS 17 "Verzekeringscontracten" gepubliceerd. IFRS 17 is een uitgebreid boekhoudmodel en bevat principes voor de erkenning, de waardering, de presentatie en de toelichting van verzekeringscontracten. De nieuwe standaard voert een op principes gebaseerd raamwerk in voor de boekhoudkundige verwerking van alle types verzekeringscontracten, inclusief aangehouden of uitgegeven contracten voor herverzekering en beleggingscontracten met discretionaire winstdeling.

De nieuwe standaard vervangt IFRS 4 en is van toepassing vanaf of na 1 januari 2021, maar vervroegde toepassing is toegelaten. De standaard dient retroactief te worden toegepast, tenzij niet uitvoerbaar, in welk geval alternatieve benaderingen kunnen worden toegepast.

Op basis van een eerste high level onderzoek en de aan de gang zijnde analyse, zal het voorbereiden en implementeren van de nieuwe standaard een belangrijke impact hebben op de financiële verslaggeving en de belangrijke financiële indicatoren van Belfius Insurance en Belfius Bank.

Rekening houdend met de complexiteit van de materie, werd een IFRS 17 werkgroep opgericht om een strikte governance-structuur te waarborgen.

2.4.2. IFRS 16 "Leasing" (van toepassing voor boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2019)

Vanaf 1 januari 2019 zal de nieuwe IFRS 16 standaard "Leaseovereenkomsten" (uitgegeven in januari 2016) IAS 17 vervangen.

De kwalitatieve en kwantitatieve analyse van de contracten met Belfius als leasingnemer identificeerde geen materiële impact van de toepassing van IFRS 16.

- Identificatie van alle contracten die binnen het toepassingsgebied van de standaard vallen.
- Specificatie in elk contract van het geïdentificeerde actief en het recht om het gebruik van het geïdentificeerde actief te beheersen.
- Onderscheid tussen service- en leasecomponenten binnen elk contract.
- Analyse van de contracten in verband met de vrijstellingen van opname zoals voorzien in IFRS 16 met betrekking tot de leaseperiode (kortlopende leaseovereenkomsten) en activa met een lage waarde. Aangezien Belfius ervoor heeft gekozen om deze vrijstellingen van opname toe te passen, worden de lasebetalingen van deze leaseovereenkomsten lineair over de leaseperiode in kost geboekt. Gehuurde gebouwen vallen echter binnen de toepassing van IFRS 16.

Voor Belfius die optreedt als leasinggever blijft de boekhoudkundige benadering onder IFRS 16 substantieel ongewijzigd.

Voor gehuurde gebouwen waarbij Belfius optreedt als leasingnemer zal een gebruiksrecht en een leaseverplichting in de balans worden opgenomen met een beperkte impact op nettobasis.

In de resultatenrekening zal een afschrijving en een rentelast worden opgenomen, die in vergelijking met de boekhoudkundige verwerking onder IAS 17, geen invloed heeft op de winst- en verliesrekening over de totale leaseperiode van het contract.

Belfius verwacht niet dat de eerste toepassing van IFRS 16 een significante impact zal hebben op het eigen vermogen.

2.5. Wijzigingen in de voorstelling

De extra Tier 1-uitgifte van januari 2018, uitsluitend gericht aan institutionele beleggers, wordt geclassificeerd als een eigenvermogensinstrument zoals verplicht door IAS 32 en gerapporteerd in een afzonderlijke lijn in het eigen vermogen XXVI "Aanvullende Tier 1 instrumenten in eigen vermogen". Dit leidt tot een hernummering van het eerder gebruikte lijn XXVI "Minderheidsbelang" naar de nieuwe lijn XXVII "Minderheidsbelang". Omdat dit slechts een hernummering van een lijn is, biedt Belfius geen pro-formabalans. De fiscale gevolgen van de extra Tier-1-uitgifte worden geboekt in de lijn XVII "Reserves en overgedragen resultaat".

3. Consolidatie

3.1. Bedrijfscombinaties

Overnames van bedrijven worden boekhoudkundig verwerkt volgens de overnamemethode. De in een bedrijfscombinatie overgedragen vergoeding is gewaardeerd tegen reële waarde, die berekend wordt als de som van:

- De reële waarden op de overnamedatum van de door Belfius overgedragen activa;
- De door Belfius aangegane verplichtingen jegens voormalige eigenaars van de overgenomen partij, en
- De door Belfius uitgegeven aandelenbelangen in ruil voor de zeggenschap over de overgenomen onderneming.

De aan een overname verbonden kosten worden geboekt in winst of verlies. Op de overnamedatum worden de identificeerbare overgenomen activa en verplichtingen opgenomen tegen hun reële waarde op de overnamedatum.

Minderheidsbelangen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde ofwel tegen het evenredige deel van de actuele eigendomsinstrumenten in de opgenomen bedragen van de identificeerbare nettoactiva van de overgenomen partij. De waarderingsgrondslag wordt voor elke transactie afzonderlijk gekozen. Het eigen vermogen en het nettoresultaat toewijsbaar aan de minderheidsbelangen worden afzonderlijk vermeld in respectievelijk de balans en de resultatenrekening.

Wanneer de door Belfius overgedragen vergoeding in een bedrijfscombinatie activa of verplichtingen omvat die voortvloeien uit een voorwaardelijke vergoedingsovereenkomst, wordt de voorwaardelijke vergoeding gewaardeerd tegen haar reële waarde op overnamedatum en opgenomen als deel van de overgemaakte vergoeding in een bedrijfscombinatie. Latere wijzigingen in de reële waarde van de voorwaardelijke vergoeding worden opgenomen in winst of verlies.

Wanneer een bedrijfscombinatie in verschillende fasen wordt gerealiseerd, wordt het voorheen door Belfius aangehouden aandelenbelang in de overgenomen onderneming geherwaardeerd tegen reële waarde op overnamedatum (dit is de datum waarop Belfius de zeggenschap krijgt) en wordt de eventuele daaruit voortvloeiende winst of verlies opgenomen in de resultatenrekening. De bedragen die voortvloeien uit belangen in de overgenomen onderneming daterend van vóór de overnamedatum en die werden opgenomen in overige onderdelen van het totaalresultaat, worden opgenomen in de resultatenrekening indien deze verwerking aangewezen zou zijn wanneer het aangehouden belang zou vervreemd zijn.

3.2. Dochterondernemingen

Dochterondernemingen zijn entiteiten waarin Belfius, rechtstreeks of onrechtstreeks zeggenschap heeft. Er is zeggenschap over een entiteit wanneer Belfius is blootgesteld aan, of rechten heeft op variabele opbrengsten uit hoofde van de deelneming en Belfius de mogelijkheid heeft deze opbrengsten te beïnvloeden via zijn macht over de deelneming.

Dochterondernemingen worden integraal geconsolideerd vanaf de datum waarop de feitelijke zeggenschap aan Belfius wordt overgedragen en worden niet langer geconsolideerd vanaf de datum waarop de zeggenschap ophoudt te bestaan. Intragroeptransacties en saldi, en winsten en verliezen op transacties tussen geconsolideerde ondernemingen van Belfius worden geëlimineerd. Waar nodig worden de waarderingsregels van de dochterondernemingen aangepast om in overeenstemming te zijn met de waarderingsregels van Belfius.

Wanneer Belfius de zeggenschap over een dochteronderneming verliest, wordt de winst of het verlies op de vervreemding berekend als het verschil tussen:

- De som van de reële waarde van de ontvangen vergoeding en de reële waarde van elke aangehouden investering; en
- De vorige boekwaarde van de activa (met inbegrip van de goodwill) en de verplichtingen van de dochteronderneming en alle minderheidsbelangen.

3.3. Entiteiten waarover gezamenlijk zeggenschap wordt uitgeoefend en geassocieerde deelnemingen

Een joint venture is een overeenkomst waarover de betrokken partijen gezamenlijk zeggenschap hebben. Gezamenlijke zeggenschap is het contractueel afgesproken delen van de zeggenschap over een overeenkomst, waarvan slechts sprake is wanneer besluiten over de relevante activiteiten unanieme instemming vereisen van de partijen die de zeggenschap delen. Joint ventures worden boekhoudkundig verwerkt volgens de methode van de vermogensmutatie.

Geassocieerde deelnemingen zijn investeringen waarin Belfius invloed van betekenis heeft, maar waarover het geen zeggenschap uitoefent. In het algemeen is dit het geval wanneer Belfius tussen 20% en 50% van de stemrechten bezit. Investeringen in geassocieerde deelnemingen worden initieel gewaardeerd aan kostprijs en boekhoudkundig verwerkt volgens de methode van de vermogensmutatie.

Overeenkomstig de methode van de vermogensmutatie wordt de participatie in het nettoresultaat van het jaar geboekt als opbrengsten uit joint ventures en geassocieerde deelnemingen, terwijl het aandeel in de overige delen van het totaalresultaat van joint ventures en geassocieerde deelnemingen komt in een aparte lijn van het totaalresultaat. De investering wordt in de balans geboekt voor een bedrag dat het aandeel van Belfius in de netto-activa van entiteiten waarover gezamenlijk zeggenschap wordt uitgeoefend en geassocieerde deelnemingen, inclusief de netto goodwill, weerspiegelt.

Winsten en verliezen op transacties tussen Belfius en zijn volgens de methode van de vermogensmutatie verwerkte investeringen, worden geëlimineerd ten bedrage van het belang van Belfius in deze. De erkenning van verliezen van joint ventures en geassocieerde deelnemingen wordt stopgezet wanneer de boekwaarde van de investering de waarde nul bereikt, tenzij Belfius wettelijke of feitelijke verplichtingen is aangegaan of gewaarborgd heeft in naam van de geassocieerde deelneming of joint venture. Waar nodig worden de waarderingsregels van de geassocieerde deelnemingen aangepast om in overeenstemming te zijn met de waarderingsregels van Belfius.

3.4. Gestructureerde entiteiten

Een gestructureerde entiteit is een entiteit waarvan de activiteiten niet worden gestuurd via stemrechten. Deze entiteiten financieren doorgaans de aankoop van activa via de uitgifte van schuldinstrumenten en eigenvermogensinstrumenten die gewaarborgd worden door activa aangehouden door de gestructureerde entiteiten. Deze uitgegeven instrumenten kunnen bestaan uit tranches met verschillende graden van ondergeschiktheid. Om na te gaan of Belfius macht uitoefent over entiteiten waarin ze een belang heeft, wordt rekening gehouden met factoren zoals het doel en de opzet van de entiteit, de mogelijkheid om de relevante activiteiten van de entiteit te sturen, de aard van de relatie met de entiteit en de omvang van de blootstelling aan variabele opbrengsten van de entiteit.

4. Saldering van financiële activa en financiële verplichtingen

Financiële activa en verplichtingen worden gecompenseerd (en bijgevolg wordt enkel het nettobedrag gerapporteerd) wanneer Belfius een wettelijk afdwingbaar compensatierecht heeft en de intentie heeft om hetzij op nettobasis te vereffenen, hetzij om het actief te realiseren en de verplichting tegelijkertijd af te wikkelen.

5. Omrekening van vreemde valuta en transacties in vreemde valuta

5.1. Omrekening van vreemde valuta

Bij consolidatie worden de resultatenrekeningen en de kasstroomoverzichten van buitenlandse entiteiten waarvan de functionele valuta verschillen van de presentatievaluta van Belfius, omgerekend in de presentatievaluta van Belfius (EUR) tegen de gemiddelde wisselkoersen van het jaar (jaarrapportering) of de periode (tussentijdse rapportering) en worden hun activa en verplichtingen omgerekend tegen de wisselkoersen die gelden aan het einde van respectievelijk het jaar of kwartaal.

Wisselkoersverschillen die ontstaan uit de omrekening van de nettoinvestering in buitenlandse dochterondernemingen, geassocieerde deelnemingen, entiteiten waarover gezamenlijk zeggenschap wordt uitgeoefend en van ontleningen en andere valuta-instrumenten die als afdekkingen van dergelijke investeringen zijn aangewezen, worden geboekt als een cumulatief omrekeningsverschil binnen het eigen vermogen. Wanneer een buitenlandse entiteit wordt vervreemd, worden dergelijke wisselkoersverschillen in de resultatenrekening geboekt als deel van de winst of het verlies op de vervreemding.

5.2. Transacties in vreemde valuta

Voor entiteiten van Belfius op individuele basis, worden transacties in vreemde munten boekhoudkundig verwerkt aan de hand van de benaderende wisselkoers die geldt op de transactiedatum. De uitstaande saldi in vreemde valuta voor monetaire en niet-monetaire posten geboekt tegen reële waarde, worden op het einde van de periode of op het einde van het jaar omgerekend tegen de geldende wisselkoersen van het einde van de periode of einde van het jaar. Historische koersen worden gebruikt voor niet-monetaire posten die tegen kostprijs worden geboekt en dergelijke posten worden vervolgens niet geherwaardeerd voor wijzigingen in wisselkoersen. De wisselkoersverschillen voor niet-monetaire posten die tegen reële waarde worden geboekt, volgen dezelfde boekhoudkundige verwerking als de aanpassingen naar reële waarde. Wisselkoersverschillen van monetaire posten worden in de geconsolideerde resultatenrekening geboekt.

6. Financiële instrumenten

De overgang van IAS 39 naar IFRS 9 werd uitgevoerd in januari 2018 met 1 januari 2018 als eerste datum van toepassing. De waarderingsregels voor financiële instrumenten weerspiegelen de IFRS 9-vereisten voor 2018 en de waarderingsregels IAS 39 (van toepassing op de vergelijkende cijfers 2017) zijn terug te vinden in de gepubliceerde jaarrekening 2017. We verwijzen naar de transitietoelichtingen van eerste toepassing met openingsbalans op 1 januari 2018 voor een globaal overzicht van de financiële impact.

6.1. Opname en eerste waardering

Bij de eerste opname kan oordeelsvorming nodig zijn om de geschikte classificatie van de financiële instrumenten te bepalen. Financiële verplichtingen of eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door een groepsentiteit worden geclassificeerd als een financiële verplichting of als een eigenvermogensinstrument in overeenstemming met de realiteit van de contractuele overeenkomst en niet de juridische vorm van het instrument alsook de definities van financiële verplichting en eigenvermogensinstrument.

Aankopen van financiële activa volgens standaardmarktconventies worden op de balans opgenomen op de afwikkelingsdatum, met name de datum van de levering aan Belfius. Financiële activa (andere dan aankopen volgens standaardmarktconventies) en financiële verplichtingen worden geboekt op de balans van de Groep wanneer de Groep partij wordt in de contractuele voorwaarden van het instrument.

Financiële activa en verplichtingen worden bij de eerste opname gewaardeerd tegen de reële waarde plus of minus de transactiekosten die direct kunnen toegewezen worden aan de verwerving of uitgifte van het financieel actief of de verplichting, voor zover deze niet gewaardeerd worden tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies. Transactiekosten voor financiële activa en verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies worden onmiddellijk erkend in de resultatenrekening.

Ondanks het feit dat de prijs van de verrichting het beste bewijs vormt van de reële waarde van alle financiële instrumenten, kan een winst of verlies op dag één van toepassing zijn.

De winst of het verlies op dag één is het verschil tussen:

- De transactieprijs en de genoteerde marktprijs op een actieve markt voor een financieel instrument; of
- De transactieprijs en de reële waarde die wordt bepaald door middel van een waarderingstechniek (mark-to-model) indien het instrument niet wordt genoteerd.

Indien alle inputgegevens van het model waarneembaar zijn, wordt de winst of het verlies op dag één onmiddellijk geboekt in de resultatenrekening.

Indien alle inputgegevens niet waarneembaar zijn, wordt de winst of het verlies op dag één afgeschreven over de verwachte looptijd van het instrument, waar dit toepasselijk is. Indien de gegevens echter later waarneembaar worden, wordt het resterende bedrag van de winst of het verlies op dag één opgenomen in de resultatenrekening.

Bij een vervroegde beëindiging van het onderliggende instrument wordt het resterende bedrag van de winst of het verlies op dag één opgenomen in de resultatenrekening.

6.2. Classificatie en waardering na eerste opname van financiële activa

6.2.1. Algemeen

Volgens IFRS 9 is de classificatie en de waardering van financiële activa gebaseerd op zowel het bedrijfsmodel van de entiteit voor het beheer van de financiële activa, als op de contractuele kasstroomkenmerken van de financiële activa (genoemd "Solely Payments of Principal and Interest Test" - SPPI test).

De volgende bedrijfsmodellen zijn beschikbaar voor het beheer van financiële activa:

- Bedrijfsmodel met als doel het aanhouden van financiële activa om contractuele kasstromen te ontvangen;
- Bedrijfsmodel met als doel het aanhouden van financiële activa om contractuele kasstromen te ontvangen en financiële activa te verkopen;
- Andere, zoals aangehouden voor handelsdoeleinden en management van activa op een reële waarde basis.

IFRS 9 introduceert de volgende categorieën voor het waarderen van schuldinstrumenten. De waarderingsmethodes zijn:

- Reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat: financiële activa worden in deze categorie opgenomen als de activa voldoen aan de voorwaarden van de SPPI-test en het management de bedoeling heeft om deze activa aan te houden om contractuele kasstromen te ontvangen alsook het verkopen van deze activa
- Geamortiseerde kostprijs: financiële activa worden in deze categorie opgenomen als de activa voldoen aan de voorwaarden van de SPPI-test en het management de bedoeling heeft om deze activa aan te houden om contractuele kasstromen te ontvangen
- Reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies: financiële activa die niet behoren tot één van de twee bovenvermelde categorieën, worden geclassificeerd als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies.

Schuldinstrumenten die beantwoorden aan de criteria van geamortiseerde kostprijs of reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat, kunnen onherroepelijk aangemerkt worden als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen via winst of verlies indien hierdoor een inconsistentie in waardering of opname (cf. "accounting mismatch") geëlimineerd of aanzienlijk verminderd wordt.

Beleggingen in eigenvermogensinstrumenten worden geclassificeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen via winst of verlies omdat ze niet voldoen aan de SPPI-test. Echter, IFRS 9 laat een entiteit toe om onherroepelijk te kiezen dat verdere wijzigingen in reële waarde worden opgenomen in de overige onderdelen van het totaalresultaat. Deze keuze is mogelijk voor een investering in een eigenvermogensinstrument dat in het toepassingsgebied van deze standaard valt en wanneer het niet wordt aangehouden voor handelsdoeleinden noch een voorwaardelijke vergoeding betreft die wordt opgenomen door een overnemende partij in een bedrijfscombinatie waarop IFRS 3 van toepassing is. Dividenden worden altijd geboekt via winst of verlies tenzij het dividend duidelijk een recuperatie is van de kostprijs van de investering.

De test van de contractuele kasstromen (of SPPI – Solely Payment of Principal and Interest test)

De test van de contractuele kasstromen oordeelt of deze kasstromen uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op het uitstaande hoofdsombedrag betreffen, in overeenstemming met een basis- uitleenovereenkomst. Voor contractueel gekoppelde instrumenten wordt een "doorkijkbenadering" toegepast om te bepalen of er voor de tranches al dan niet voldaan is aan de SPPI criteria rekening houdend met de contractvoorwaarden van de tranche en de karakteristieken van de onderliggende pool alsook de blootstelling aan het kredietrisico.

De hoofdsom is de reële waarde van het financieel actief bij eerste opname en kan wijzigen over de looptijd van het financieel actief (bij terugbetaling van het hoofdsombedrag). Interest is een vergoeding voor de tijdswaarde van geld, voor het kredietrisico en kan ook een vergoeding bevatten voor andere met kredietverlening samenhangende basisrisico's en -kosten (zoals liquiditeitsrisico en beheerskosten) evenals een winstmarge.

Bij deze beoordeling, houdt Belfius rekening met:

- Onvoorziene gebeurtenissen die het bedrag of het tijdstip van de kasstromen kunnen wijzigen (met beoordeling van de kasstromen voor en na de wijziging van kasstromen);
- Voorwaarden die de contractuele rentevoet kunnen aanpassen, met inbegrip van variabele rentekenmerken (ongeacht of wijzigingen kunnen beschouwd als compensatie voor het kredietrisico);
- Kenmerken van vervroegde aflossing en verlenging (met beoordeling van het bedrag van de vervroegde aflossing en de kasstromen tijdens de periode van verlenging); en
- Voorwaarden die de vordering van de entiteit beperken tot kasstromen van welomschreven activa (zoals "non recourse" kenmerken).

Bedrijfsmodel

Bedrijfsmodellen worden bepaald door de Raad van Bestuur voor gelijkaardige portefeuilles en weerspiegelen de manier waarop financiële activa samen worden beheerd om een bepaald doel te bereiken. De bepaling van het bedrijfsmodel houdt rekening met alle relevante informatie in normale omstandigheden en houdt eveneens rekening met volgende factoren:

- Ervaring uit het verleden met betrekking tot de frequentie, het volume en het tijdstip van de verkopen, de redenen voor zulke verkopen en de verwachtingen van toekomstige verkoopsactiviteiten;
- De manier waarop de prestaties van het actief worden beoordeeld en hoe hierover wordt gerapporteerd aan de managers op sleutelposities;
- Hoe de risico's worden beoordeeld en beheerd; en
- Hoe de managers worden beloond.

Belfius gebruikt volgende bedrijfsmodellen om haar financiële activa te beheren:

- Het aanhouden van financiële activa om contractuele kasstromen te ontvangen;
- Het aanhouden van financiële activa om contractuele kasstromen te ontvangen en het verkopen van financiële activa;
- Andere bedrijfsmodellen, zoals aangehouden voor handelsdoeleinden en management van activa op een reële waarde-basis.

Bij de eerste opname van een financieel actief, bepaalt Belfius of de nieuwe geboekte financiële activa deel uitmaken van een bestaand bedrijfsmodel of dat ze het begin van een nieuw bedrijfsmodel betekenen.

Eénmaal per jaar herbekijkt Belfius haar bedrijfsmodellen om na te gaan of de bedrijfsmodellen gewijzigd zijn sedert de voorgaande periode.

Wiiziging in bedrijfsmodel

Een toekomstige wijziging van bedrijfsmodel voor bestaande financiële activa en de hieruit voortvloeiende toekomstige herclassificatie van alle geïmpacteerde financiële activa zal zeer uitzonderlijk zijn omdat dit het gevolg moet zijn van het verwerven, afstoten of ontwikkelen van een activiteit of bedrijfslijn die van betekenis is voor de verrichtingen van elke entiteit van Belfius-Groep en dat kan worden aangetoond aan externe partijen. In functie van belangrijkheid wordt het voorstel tot wijziging besproken en beslist door de gepaste bestuursorganen.

6.2.2. Financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs

Schuldinstrumenten (inclusief hybride contracten) die worden aangehouden binnen een bedrijfsmodel "aanhouden van financiële activa om contractuele kasstromen te ontvangen" en met contractuele kasstromen die uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op het uitstaande hoofdsombedrag betreffen (SPPI conform) en waarvoor Belfius niet geopteerd heeft voor een aanwijzing als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies (cf. Fair value option), worden na de eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Deze categorie bevat schuldinstrumenten met de bedoeling om deze aan te houden tot vervaldag en een stabiele interestmarge te genereren. Indien leningen verkocht worden aan een effectiseringsvehikel dat geconsolideerd wordt, sluit dit niet uit dat deze leningen worden geclassificeerd als aangehouden om contractuele kasstromen te ontvangen.

Verkopen zijn geen integraal onderdeel van het bedrijfsmodel "aanhouden van financiële activa om contractuele kasstromen te ontvangen", maar kunnen toch in overeenstemming zijn met dit bedrijfsmodel indien de verkopen kort tegen vervaldag gebeuren of de verkopen gebeuren ingevolge een stijging van het kredietrisico of wanneer de verkopen niet belangrijk zijn (zelfs indien frequent) of sporadisch (zelfs indien belangrijk). Oordeelsvorming dient toegepast te worden om na te gaan of de verkopen in overeenstemming zijn met het bedrijfsmodel "aanhouden van financiële activa om contractuele kasstromen te ontvangen".

Geamortiseerde kostprijs is het bedrag waarvoor de schuldinstrumenten bij de eerste opname gewaardeerd worden, verminderd met de hoofdsomaflossingen en vermeerderd of verminderd met de volgens de effectieve rentemethode (cf. II.6.9. "Renteopbrengsten en -kosten") cumulatieve spreiding van het verschil tussen dat eerste bedrag en het bedrag op vervaldag, aangepast voor een eventuele waardevermindering voor te verwachten kredietverliezen. Renteopbrengsten, wisselkoersverschillen en waardeverminderingen worden geboekt in de resultatenrekening wanneer ze voorkomen. Winst of verlies bij het uitboeken wordt opgenomen in de resultatenrekening.

6.2.3. Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat

Deze categorie bevat schuldinstrumenten en beleggingen in eigenvermogensinstrumenten.

Schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat

Schuldinstrumenten die aangehouden worden in een bedrijfsmodel met als objectief het ontvangen van contractuele kasstromen en het verkopen van schuldinstrumenten en waarvan de contractuele kasstromen SPPI conform zijn, worden na de eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat op voorwaarde dat Belfius niet geopteerd heeft voor een aanwijzing als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies ("conditional fair value option").

Schuldinstrumenten opgenomen in fondsen met toegewezen activa (gekantonneerde fondsen) of waarvoor flexibiliteit is vereist met het oog op mogelijke afkoopverrichtingen van Levensverzekeringscontracten, beleggingsopportuniteiten of die worden aangehouden voor potentiële liquiditeitsredenen worden in deze categorie opgenomen.

Wijzigingen in de boekwaarde die voortvloeien uit niet-gerealiseerde winsten en verliezen naar aanleiding van wijzigingen in de reële waarde, worden geboekt in de overige onderdelen van het totaalresultaat in de lijn XIX. "Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen – Reële waarde wijzigingen van schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat".

Bij vervreemding van een schuldinstrument worden de gecumuleerde winsten of verliezen die voorheen werden geboekt in de overige onderdelen van het totaalresultaat overgeheveld naar de lijn VI. "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen" in de resultatenrekening.

Renteopbrengsten en waardeverminderingen worden geboekt in de resultatenrekening. Wisselkoersresultaten op schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat die een onderdeel uitmaken van een effectieve afdekkingsrelatie voor het wisselkoersrisico, worden erkend in de overige onderdelen van het totaalresultaat; andere wisselkoersverschillen worden geboekt in de resultatenrekening. Renteopbrengsten worden geboekt met gebruik van de effectieve rentemethode zoals voor financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Beleggingen in eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat

In deze categorie worden beleggingen in eigenvermogensinstrumenten opgenomen die voldoen aan de IAS 32-definitie en die niet voor handelsdoeleinden worden aangehouden en die geen voorwaardelijke vergoeding zijn van een overnemende partij bij een bedrijfscombinatie en waarvoor Belfius bij de eerste opname onherroepelijk op individuele basis (per instrument) heeft geopteerd om deze instrumenten te waarderen tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat.

Veranderingen in reële waarde na eerste opname, wisselkoersresultaten en gerealiseerde winsten en verliezen worden opgenomen in de overige onderdelen van het totaalresultaat in de lijn XX. "Reële waarde wijzigingen van eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat". Bij het uitboeken worden de gecumuleerde winsten en verliezen die opgenomen zijn in de overige onderdelen van het totaalresultaat, zoals hiervoor vermeld, niet overgeheveld naar de resultatenrekening, maar wel overgeboekt binnen het eigen vermogen naar de lijn XVII. "Reserves en overgedragen resultaat".

Een waardering tegen reële waarde is vereist voor alle beleggingen in eigenvermogensinstrumenten, zelfs indien deze instrumenten niet genoteerd zijn op een actieve markt. De aanschaffingswaarde wordt slechts in uitzonderlijke omstandigheden aanvaard als een gepaste waardering van de reële waarde (cf. II.6.7. Reële waarde van financiële instrumenten).

Dividenden worden in de resultatenrekening geboekt wanneer er een recht op ontvangst van het dividend is, het waarschijnlijk is dat de economische voordelen met betrekking tot het dividend naar Belfius zullen vloeien en het bedrag van het dividend betrouwbaar kan bepaald worden. Indien het dividend een "aflossing" is van de investering, wordt het in mindering geboekt van de aanschaffingsprijs.

6.2.4. Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies

Financiële activa die na eerste opname worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen via winst of verlies bestaan uit schuldinstrumenten en beleggingen in eigenvermogensinstrumenten. Derivaten niet aangewezen als afdekkingsinstument, worden behandeld in paragraaf II.6.6.1. "Derivaten – Aangehouden voor handelsdoeleinden, inclusief in contracten besloten derivaten".

Schuldinstrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden

Schuldinstrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden zijn bedoeld om winst te boeken uit koersschommelingen op korte termijn of uit handelsmarges, of ze werden opgenomen in een portefeuille waarbij sprake is van een patroon van winstneming op korte termijn. Belfius boekt deze instrumenten bij de eerste opname tegen reële waarde en daarna worden ze tegen de reële waarde geherwaardeerd waarbij niet-gerealiseerde en gerealiseerde winsten en verliezen in de resultatenrekening worden opgenomen onder lijn V. "Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde via resultatenrekening". Renteopbrengsten en rentekosten (negatieve rente) worden geboekt op basis van de methode van de effectieve rentevoet en Belfius heeft ervoor geopteerd om deze op te nemen in de lijnen I. "Renteopbrengsten" en II. "Rentekosten".

Schuldinstrumenten aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies ("Fair value option")

In sommige gevallen en mits gepaste documentatie, kan Belfius bij de eerste opname onherroepelijk kiezen om schuldinstrumenten die beantwoorden aan de criteria van het bedrijfsmodel aanhouden om te ontvangen en/of aanhouden om te ontvangen en te verkopen en die bovendien kasstromen genereren die SPPI conform zijn, te waarderen tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies indien een dergelijke keuze een inconsistentie in waardering elimineert of aanzienlijk beperkt (cf. "Accounting mismatch").

De waarderingsregels vermeld in de paragraaf "Schuldinstrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden" zijn van toepassing op deze categorie.

Schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies ("Non basic instrumenten")

Deze categorie bevat schuldinstrumenten met contractuele kasstromen die niet SPPI conform zijn, zoals sommige gestructureerde leningen en financiële activa met een juridische vorm van eigen vermogen maar die op basis van de economische realiteit van het contract, beantwoorden aan de definitie van een schuldinstrument (open-end fondsen, aandelen met een wettelijke einddatum, vastgoedcertificaten).

De waarderingsregels vermeld in paragraaf "Schuldinstrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden" zijn van toepassing op deze categorie.

Beleggingen in eigen vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies

Deze categorie bevat beleggingen in eigenvermogensinstrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden alsook niet voor handelsdoeleinden aangehouden beleggingen in eigenvermogensinstrumenten waarvoor bij de eerste opname niet onherroepelijk werd geopteerd om deze aan te wijzen als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat.

Winsten en verliezen door herwaardering naar reële waarde (gerealiseerd en niet gerealiseerd) en wisselkoersverschillen worden geboekt in de resultatenrekening in de lijn V. "Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde via de resultatenrekening". Dividenden worden geboekt in de resultatenrekening in de lijn III. "Dividenden" tenzij het dividend duidelijk een recuperatie is van de kostprijs van de investering.

6.3. Classificatie en waardering na eerste opname van financiële verplichtingen

6.3.1. Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs

Deze verplichtingen worden na de eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs en elk verschil tussen het ter beschikking gestelde bedrag en het verschuldigde bedrag op vervaldag wordt geboekt in de resultatenrekening als rentekost of renteopbrengst. De opwaardering of afschrijving van dit verschil wordt geboekt over de resterende looptijd van de verplichtingen op basis van de effectieve rentemethode.

6.3.2. Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies

Financiële verplichtingen worden geboekt tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies wanneer, bij de eerste opname, de verplichting ofwel wordt aangehouden voor handelsdoeleinden ofwel bij de eerste opname onherroepelijk wordt aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies.

Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden

Dit onderdeel behandelt niet de derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden die hierna beschreven zijn in paragraaf II. 6.6.1.

Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden omvatten short posities in effecten. Deze instrumenten zijn bedoeld om winst te boeken uit koersschommelingen op korte termijn of uit handelsmarges, of ze werden opgenomen in een portefeuille waarbij sprake is van een patroon van winstneming op korte termijn. Belfius boekt deze instrumenten bij de eerste opname tegen reële waarde en daarna worden ze tegen reële waarde geherwaardeerd waarbij niet-gerealiseerde en gerealiseerde winsten en verliezen in de resultatenrekening worden opgenomen in de lijn V."Nettoresultaat uit financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening".

Financiële verplichtingen aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies

Een financiële verplichting die niet is aangehouden voor handelsdoeleinden of die geen voorwaardelijke vergoeding betreft die kan betaald worden door een overnemende partij in een bedrijfscombinatie, kan bij de eerste opname aangewezen worden als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies in de volgende omstandigheden:

- Een dergelijke aanwijzing elimineert of verkleint aanzienlijk een eventuele inconsistentie in de waardering of erkenning die zich anders zou voordoen;
- De financiële verplichting maakt deel uit van een groep van financiële activa, financiële verplichtingen of beide die worden beheerd en waarvan de prestaties worden beoordeeld op basis van de reële waarde, in overeenstemming met een gedocumenteerde risicobeheer- of beleggingsstrategie en informatie over de groepering wordt intern op deze basis verschaft; of
- De financiële verplichting bevat één of meer daarin besloten derivaten en IFRS 9 laat toe het gehele hybride (gecombineerd) contract aan te wijzen als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies.

De waarderingsregels van toepassing op financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden zijn van toepassing met uitzondering van de boeking van het eigen kredietrisico.

Wijzigingen in reële waarde die toe te schrijven zijn aan het aan die verplichting verbonden kredietrisico indien de verplichting aangewezen is als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies, worden in de overige onderdelen van het totaalresultaat opgenomen in de lijn XXI. "Reële waarde wijzigingen door eigen kredietrisico op financiële passiva geboekt tegen reële waarde via de resultatenrekening op te nemen in de overige onderdelen van het totaalresultaat", tenzij deze opname aanleiding zou geven tot het ontstaan of de vergroting van een "accounting mismatch" in winst of verlies. Deze bedragen worden nooit overgedragen naar de resultatenrekening. In de plaats daarvan worden deze bedragen overgeheveld naar de lijn XVII. "Reserves en overgedragen resultaat" wanneer de financiële verplichting niet langer wordt opgenomen. Het resterende bedrag van de wijziging in reële waarde wordt geboekt in de resultatenrekening.

6.4. Het niet langer opnemen en wijzigen van financiële activa en verplichtingen

Financiële activa worden niet langer opgenomen als de contractuele rechten op de kasstromen van het actief aflopen of wanneer nagenoeg alle risico's en voordelen van eigendom van het financieel actief worden overgedragen naar een andere entiteit.

Verkopen van financiële activa afgewikkeld volgens standaardmarktconventies die voldoen aan de bovenstaande criteria "om niet langer op te nemen", worden niet langer opgenomen op de afwikkelingsdatum, met name de datum van de levering door Belfius. Financiële verplichtingen worden niet langer opgenomen als de financiële verplichting tenietgaat (dat wil zeggen, wanneer de in het contract vastgelegde verplichting nagekomen, ontbonden wordt, dan wel afloopt).

Als een substantiële wijziging van een financieel actief of financiële verplichting (inclusief een ruil van schuldinstrumenten met substantieel verschillende voorwaarden) voorkomt en wanneer de contractuele voorwaarden van de kasstromen heronderhandeld of anderszins herzien worden in de periode van eerste opname tot de vervaldag van het financieel instrument en in het geval van een financieel actief gebaseerd op de aard van de transactie, wordt het financieel actief of de financiële verplichting niet langer opgenomen.

Indien een wijziging voorkomt en het bestaande contract niet wordt uitgeboekt, wordt een herzieningswinst of -verlies in de resultatenrekening geboekt. Deze winst of verlies wordt berekend door een herberekening van de bruto boekwaarde van het bestaande financieel actief als de contante waarde van de heronderhandelde of gewijzigde contractuele kasstromen, verdisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rentevoet van het financieel actief (of de voor de kredietwaardigheid gecorrigeerde effectieve rentevoet voor verworven of gecreëerde financiële activa met verminderde kredietwaardigheid).

Voor gewijzigde financiële activa die niet langer worden opgenomen, wordt een beoordeling gemaakt om na te gaan of het kredietrisico van het financieel actief significant is toegenomen door een vergelijking te maken tussen het op de rapporteringsdatum bestaande risico dat er een wanbetaling plaatsvindt (op basis van de gewijzigde contractvoorwaarden) en het bij de eerste opname bestaande risico dat er een wanbetaling plaatsvindt (op basis van de oorspronkelijke, niet gewijzigde contractvoorwaarden). Afhankelijk van de uitkomst van de beoordeling, kan een wijziging in de voorziening voor verliezen geboekt worden (cf. II.6.5. "Bijzondere waardeverminderingen voor financiële instrumenten").

6.5. Bijzondere waardeverminderingen voor financiële instrumenten

De bepaling en de berekening van bijzondere waardeverminderingen wordt bepaald door de Credit risk impairment guidelines van de Risico-afdeling en verdere details zijn beschikbaar in het deel "Risicomanagement – IFRS 9 Impairment methodology" van het Beheersverslag van de geconsolideerde jaarrekening.

6.5.1. Bepalen van de bijzondere waardevermindering

Te verwachten kredietverliezen voor schuldinstrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs en schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat worden bepaald op basis van toekomstgerichte informatie. Voor leasevorderingen heeft Belfius niet geopteerd voor de vereenvoudigde benadering waarbij enkel tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen worden geboekt. Leningtoezeggingen en financiële garantiecontracten die niet gewaardeerd worden tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies zijn eveneens onderhevig aan bijzondere waardeverminderingen waarbij een voorziening voor verliezen wordt geboekt. Er worden geen bijzondere waardeverminderingsverliezen geboekt op beleggingen in eigenvermogensinstrumenten.

Voorzieningen voor verliezen en voorzieningen voor binnen de twaalf maanden te verwachten kredietverliezen worden initieel geboekt op transactiedatum voor financiële activa die in het toepassingsgebied van bijzondere waardeverminderingen vallen (schuldinstrumenten, leasevorderingen en contractactiva), leningtoezeggingen en financiële garantiecontracten die niet gewaardeerd worden tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies.

De binnen twaalf maanden te verwachten kredietverliezen hebben betrekking op het deel van de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen die overeenkomen met te verwachten kredietverliezen voortvloeiende uit wanbetalingen die mogelijk zijn twaalf maanden na de rapporteringsdatum.

Het Default Comité van de afdeling Risk is bevoegd om de status van wanbetaling te definiëren.

Een transversale default definitie wordt toegepast binnen de hele Belfius Groep en voor alle marktsegmenten. Voor een beperkt aantal specifieke segmenten (bijvoorbeeld soevereine tegenpartijen, banken, internationale ondernemingen, ...) werden afwijkingen toegepast. De default richtlijn van Belfius geeft een gedetailleerde beschrijving van de indicatoren die worden gebruikt om blootstellingen ten gevolge van wanbetaling in te delen.

Met uitzondering van verworven of gecreëerde financiële activa met verminderde kredietwaardigheid (Purchased or Originated Credit-Impaired (POCI)) wordt het bedrag van de te verwachten kredietverliezen geboekt als een voorziening voor verliezen berekend op basis van de binnen twaalf maanden te verwachten kredietverliezen of tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen. Tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen zijn verliezen die voorvloeien uit alle mogelijke wanbetalingen over de verwachte looptijd van het financieel actief.

Bij de eerste opname worden voor POCI financiële activa geen voorzieningen voor verliezen op basis van de binnen twaalf maanden te verwachten kredietverliezen geboekt, maar worden de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen opgenomen in de berekening van de effectieve rentevoet. Het geboekte bedrag van voorziening voor verliezen voor deze activa is niet het totaal bedrag van tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen, maar wel de verandering in de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen sinds de eerste opname van het financieel actief die negatief of positief kan zijn.

Te verwachten kredietverliezen zijn kansgewogen schattingen van verwachte kastekorten verdisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rentevoet van het financieel actief of tegen de voor de kredietwaardigheid gecorrigeerde effectieve rentevoet voor POCI financiële activa. Een verwacht kastekort is het verschil tussen de contractuele kasstromen verschuldigd volgens het contract en de kasstromen die men verwacht te ontvangen, rekening houdend met de waarden van zekerheden en andere vormen van kredietbescherming.

De schatting van de kasstromen houdt rekening met alle contractvoorwaarden van het financieel actief (zoals optie tot vervroegde aflossing of verlenging, call- en vergelijkbare opties) over de verwachte looptijd.

De berekening van de bijzondere waardeverminderingen is gebaseerd op een tweestappenmodel ("two-fold building block approach"):

- Stap 1: bepalen van het geschikte stadium per blootstelling;
- Stap 2: berekening van de te verwachten kredietverliezen per blootstelling voor stadia 1, 2 en 3.

De volgende kredietrisicoblootstellingen worden onderscheiden en alle blootstellingen worden individueel opgevolgd:

- Performing credit exposures: blootstellingen waarvoor er geen signficante toename van het kredietrisico is sedert de eerste opname (stadium 1);
- Under-performing credit exposures: blootstellingen waarvoor er een significante toename van het kredietrisico is sedert de toekenning of aankoop van het financieel actief door Belfius en de rapporteringsdatum (stadium 2);
- Non-performing credit exposure: blootstellingen met verminderde kredietwaardigheid (stadium 3).

Een classificatiewijziging in stadia is mogelijk in beide richtingen.

Performing credit exposures – classificatie stadium 1

Alle blootstellingen die niet geclassificeerd zijn in stadium 2 (significante toename van kredietrisico sedert eerste opname) of stadium 3 (voorkomen van verminderde kredietwaardigheid) worden per definitie opgenomen in stadium 1. Voor deze blootstellingen boekt Belfius bij de eerste opname een te verwachten kredietverlies binnen twaalf maanden: de te verwachten kredietverliezen naar aanleiding van wanbetalingen op het financieel instrument die mogelijk zijn binnen twaalf maanden na rapporteringsdatum.

Under-performing credit exposures – classificatie stadium 2

Blootstellingen waarvoor er een significante toename van kredietrisico is tussen creatie of aankoop van het financieel actief en de rapporteringsdatum, worden geclassificeerd in stadium 2.

Een significante toename van het kredietrisico voor een individuele blootstelling van een tegenpartij is gebaseerd op de volgende kwantitatieve en kwalitatieve factoren:

- Een significante verslechtering van de waarschijnlijkheid op wanbetaling over de looptijd van het contract van de tegenpartij; en
- Wanneer de klant waarop de individuele blootstelling betrekking heeft, door Belfius wordt geplaatst op een Watchlist, de lijst die aangeeft welke tegenpartijen problemen kunnen hebben (of hebben). Er is echter één uitzondering: een nieuw contract kan geclassificeerd worden in stadium 1 indien, bij de creatie van het contract, de klant reeds voorkomt op de Watchlist maar er nadien geen significante toename van het kredietrisico is voor dit contract.

In twee situaties is er een verplichte opname op de Watchlist:

- Als één of meerdere kredietproducten van de tegenpartij een "forbearance" status hebben, forbearance zijnde een nieuwe, aanvullende maatregel of de verlenging van een bestaande maatregel;
- Als een blootstelling meer dan 30 dagen achterstallig is, tenzij aantoonbaar is dat het om een operationeel achterstallig bedrag gaat of dat de achterstal geen indicatie is van een significante toename van het kredietrisico sinds de eerste opname.

Om te beoordelen of een significante verslechtering van de waarschijnlijkheid op wanbetaling over de looptijd van het contract sedert creatie is opgetreden, wordt een vergelijking gemaakt tussen de waarschijnlijkheid op wanbetaling over de looptijd van het contract op creatiedatum met de waarschijnlijkheid op wanbetaling over de looptijd van het contract op rapporteringsdatum.

Meer details zijn beschikbaar in het deel "Risicomanagement – IFRS 9 Impairment methodology" van het Beheersverslag van de geconsolideerde jaarrekening.

Non performing exposure – Classificatie in stadium 3

Op elke rapporteringsdatum beoordeelt het Default Comité of er een objectief bewijs bestaat dat een financieel actief of een groep van financiële activa een wanbetaling vertoont of in gebreke is gebleven. Indien van toepassing, worden deze financiële activa beschouwd als wanbetalingen en worden ze overgeheveld naar stadium 3 en wordt een tijdens de looptijd te verwachten kredietverlies geboekt.

De te verwachten kredietverliezen worden gewaarderd als het verschil tussen de brutoboekwaarde van het actief en de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen, verdisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rentevoet van het financiële actief. Elke aanpassing wordt als bijzondere waardeverminderingswinst of -verlies in winst of verlies opgenomen.

De status van wanbetaling/in gebreke blijven wordt toegekend aan schuldenaars die voldoen aan één of beide volgende criteria:

- De debiteur heeft belangrijke blootstellingen die meer dan 90 dagen achterstallig zijn;
- Het is onwaarschijnlijk dat de schuldenaar zijn kredietverplichtingen volledig zal nakomen zonder uitwinning van zekerheden ongeacht het bestaan van achterstallige betalingen of het aantal dagen van de achterstal.

6.5.2. Boekhoudkundige verwerking van de waardeverminderingen

Schuldinstrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs en leasingvorderingen

Op elke rapporteringsdatum worden veranderingen in het bedrag van bijzondere waardeverminderingsverliezen in de resultatenrekening geboekt in de lijn XVI. "Waardeverminderingen op financiële instrumenten en voorzieningen voor kredietverbintenissen". De bijzondere waardeverminderingsverliezen worden teruggenomen via dezelfde lijn in de resultatenrekening. Het bijzondere waardeverminderingsverlies wordt geboekt in de balans als een waardecorrectie in mindering van de bruto boekwaarde.

Schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat

Schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat worden verwerkt volgens dezelfde boekhoudprincipes van toepassing op schuldinstrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

De voorziening voor verliezen wordt echter geboekt in de overige onderdelen van het totaalresultaat als onderdeel van het geherwaardeerde bedrag in de lijn XIX. "Reële waarde wijzigingen van schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat" en vermindert niet de boekwaarde (cf. reële waarde) van het financieel actief in de balans.

Berekening en erkenning van renteopbrengsten

De grondslag voor de berekening van de effectieve rentevoet is afhankelijk van de status van het financieel instrument:

- De bruto boekwaarde (geamortiseerde kostprijs voor aftrek van voorzieningen voor verwachte kredietverliezen) voor financiële activa zonder verminderde kredietwaardigheid (stadia 1 en 2);
- De netto boekwaarde (bruto boekwaarde met aftrek van voorzieningen voor verwachte kredietverliezen) voor financiële activa met verminderde kredietwaardigheid (stadium 3).

Renteopbrengsten voor gecreëerde of verworven financiële activa met verminderde kredietwaardigheid worden erkend door toepassing van de voor kredietwaardigheid gecorrigeerde effectieve rentevoet op de geamortiseerde kostprijs van het financieel actief. Toekomstige over de looptijd te verwachten kredietverliezen worden opgenomen in de voor kredietwaardigheid gecorrigeerde effectieve rentevoet.

Afboekingen

Schuldinstrumenten worden afgeboekt indien er geen redelijke vooruitzichten zijn op recuperatie van het schuldinstrument. Belfius past enkel totale afboekingen toe en de blootstellingen in stadia 1 en 2 worden steeds overgedragen naar stadium 3 vooraleer ze worden afgeboekt

Een afboeking betreft het uitboeken van het schuldinstrument en het bedrag van de voorziening voor verliezen (waardeverminderingen) wordt niet teruggenomen maar wel gebruikt tegenover de vermindering van de brutoboekwaarde van het instrument dat wordt afgeboekt. Een bijkomend verlies wordt geboekt in de resultatenrekening in de lijn XVI. "Waardeverminderingen op financiële instrumenten en voorzieningen voor kredietverbintenissen".

Leningtoezeggingen en financiële garantiecontracten niet gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies

Buitenbalansblootstellingen zoals kredietvervangende borgtochten (zoals zekerheden en kredietbrieven) en leningtoezeggingen worden gewoonlijk omgezet in balansposten wanneer ze worden opgenomen. De buitenbalansblootstellingen zijn echter onderhevig aan te verwachten kredietverliezen binnen twaalf maanden of over de looptijd van de blootstelling. Het te verwachten kredietverlies wordt geboekt als een voorziening in de balans en de vereisten inzake boekhoudkundige waardeverminderingen worden toegepast op datum van eerste opname, met name de datum waarop Belfius partij werd bij de onherroepelijke toezegging.

Leningtoezeggingen

Op het einde van elke rapporteringsperiode wordt een voorziening voor de te verwachten kredietverliezen binnen twaalf maanden geboekt die gebaseerd is op het verwachte bedrag dat zal opgenomen worden binnen twaalf maanden. Wanneer er een significante toename is van het risico op wanbetaling op de onderliggende lening wordt een tijdens de looptijd te verwachten kredietverlies geboekt op het te verwachten nog op te nemen bedrag over de resterende looptijd van de leningtoezegging.

Het verwachte kredietverlies is de contante waarde van het verschil tussen de contractuele kasstromen wanneer de houder van leningtoezegging de lening opneemt en de kasstromen die verwacht worden ontvangen te worden indien de lening is opgenomen. De resterende looptijd van de leningtoezegging is gelijk aan de maximale contractperiode gedurende dewelke een blootstelling aan kredietrisico bestaat. Bij overeenkomsten die zowel een leninggedeelte als een niet opgenomen gedeelte omvatten (zoals kredietkaarten), is de periode voor de inschatting van verwachte kredietverliezen langer dan de contractuele datum waarop terugbetaling kan gevraagd worden, maar de periode gedurende dewelke de kredietverlener blootgesteld is aan kredietrisico. In de praktijk is de tijdshorizon van de verwachte verliezen minimum 1 jaar en de kredietrisicobeheermaatregelen kunnen bijkomende waarborgen of verlaging van leningtoezegging zijn.

Financiële garantiecontracten

Voor financiële garantiecontracten wordt rekening gehouden met veranderingen in het risico dat de betrokken schuldenaar in gebreke blijft met betrekking tot het contract. Op elke rapporteringsdatum, stemt het bedrag van de voorziening voor verliezen overeen met de te verwachten kredietverliezen binnen twaalf maanden tenzij er een significante toename is van het risico op wanbetaling. In dit laatste geval wordt de voorziening voor verliezen berekend op basis van de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen. Te verwachten kredietverliezen weerspiegelen de kastekorten die gelijk zijn aan het verschil tussen verwachte betalingen om de houder te compenseren voor een door hem geleden kredietverlies verminderd met eventuele bedragen die men verwacht te ontvangen van de houder, de schuldenaar of een andere partij.

6.6. Derivaten

6.6.1. Derivaten – Aangehouden voor handelsdoeleinden, inclusief in contracten besloten derivaten

Als een derivaat niet aangewezen is als afdekkingsinstrument, wordt het geacht voor handelsdoeleinden te worden aangehouden. Belfius waardeert alle derivaten, zowel initieel als daarna, tegen de reële waarde berekend op basis van genoteerde marktprijzen, verdisconteerde kasstroom- of waarderingsmodellen. Alle wijzigingen in de reële waarde worden geboekt in de resultatenrekening.

De renteresultaten van derivaten waarvoor er een economische afdekkingsrelatie bestaat, worden geboekt bij de renteopbrengsten/rentekosten.

Derivaten worden geboekt als activa wanneer hun reële waarde positief is en als verplichting wanneer hun reële waarde negatief is.

Indien een hybride contract een basisinstrument omvat dat een financieel actief is binnen het toepassingsgebied van IFRS 9, wordt het volledige hybride contract, inclusief de in het contract besloten elementen, beoordeeld voor classificatie. Indien het basiscontract echter een financiële verplichting, een leasevordering, een verzekeringscontract, of een ander niet-financieel basiscontract is, wordt een beoordeling gemaakt om te bepalen of de in het contract besloten elementen dienen afgescheiden te worden en voorgesteld als een voor handelsdoeleinden aangehouden derivaat. Dit is het geval wanneer:

- Risico's en kenmerken van de in het contract besloten elementen niet nauw verbonden zijn met deze van het basiscontract;
- Het hybride contract niet tegen de reële waarde wordt geboekt met verwerking van niet-gerealiseerde meer- en minderwaarden in de resultatenrekening; en
- Een afzonderlijk instrument met dezelfde voorwaarden als het in het contract besloten element zou voldoen aan de definitie van een derivaat.

6.6.2. Derivaten als afdekkingsinstrument

Omdat de ontwikkeling van het nieuwe macro afdekkingsmodel nog niet afgerond is (cf. "Accounting for dynamic risk management activities"), biedt de IASB aan alle entiteiten met inbegrip van de entiteiten die gebruik maken van reële waardeafdekking van het renterisico van een portefeuille de volgende keuzes in grondslagen voor financiële verslaggeving totdat het IASB Research Project "Dynamic Risk Management" is beëindigd:

- Optie 1: Toepassen van de nieuwe IFRS 9 afdekkingsvereisten en het IAS 39 model voor reële waardeafdekking van het renterisico van een portefeuille;
- Optie 2: De bestaande (micro-) afdekkingsvereisten van IAS 39 blijven toepassen, met inbegrip van de IAS 39 reële waardeafdekking van het renterisico van een portefeuille.

Voor beide opties is het gebruik van het IAS 39 reële waardeafdekkingsmodel van het renterisico van een portefeuille onderhevig aan uitgebreide rapporteringsvereisten.

Belfius heeft ervoor geopteerd om de bestaande (micro-) afdekkingsvereisten van IAS 39 te blijven toepassen en de "Carve out" voorwaarden die van toepassing zijn voor de afdekking van het renterisico van een portefeuille, zoals bekrachtigd door de Europese Commissie.

Derivaten als indekkingsinstrumenten worden ingedeeld in de volgende categorieën:

- Een afdekking van het risico van verandering in de reële waarde van een opgenomen actief of verplichting of van een vaststaande toezegging (reële waardeafdekking) of een reële waardeafdekking van het renterisico van een portefeuille (cf. II.6.6.3); of
- Een afdekking van de mogelijke variabiliteit in kasstromen verbonden met een opgenomen actief of verplichting, of een zeer waarschijnlijk verwachte transactie (kasstroomafdekking).

Derivaten worden bestempeld als afdekkingsinstrumenten indien een aantal criteria vervuld zijn:

- Het afdekkingsinstrument, de afgedekte positie en de afdekkingsdoelstelling, -strategie en -relatie moeten formeel worden gedocumenteerd voordat "hedge accounting" wordt toegepast;
- De afdekking moet worden gedocumenteerd, waaruit moet blijken dat ze naar alle verwachting zeer effectief (binnen een bandbreedte van 80 tot 125 %) zal zijn in het compenseren van veranderingen in de reële waarde of kasstromen die zijn toe te rekenen aan het afgedekte risico in de afgedekte positie gedurende de gehele rapporteringsperiode; en
- De afdekking is effectief bij aanvang en wordt voortdurend beoordeeld.

Belfius boekt veranderingen in de reële waarde van derivaten die zijn aangewezen en in aanmerking komen als reële waardeafdekkingen, in de resultatenrekening samen met de overeenkomstige verandering in de reële waarde van de afgedekte activa of verplichtingen die aan het specifieke afgedekte risico kunnen worden toegerekend. De renteresultaten van de aangewezen afdekkingsinstrumenten worden opgenomen in de lijn I. "Renteopbrengsten" of II. "Rentekosten", indien relevant.

Als de afdekking niet langer voldoet aan de criteria voor een reële waardeafdekking of wanneer de afdekking vrijwillig wordt stopgezet, wordt de aanpassing van de boekwaarde van een afgedekt rentedragend financieel instrument afgeschreven via de resultatenrekening over de resterende looptijd van de afgedekte positie (of die van het afdekkingsinstrument als die korter is), via een aanpassing van de effectieve rentevoet van het afgedekte instrument.

Het effectieve deel van de veranderingen in de reële waarde van derivaten die zijn aangewezen en in aanmerking komen als kasstroomafdekkingen, worden geboekt in "overige onderdelen van het totaalresultaat" in de lijn XXII. "Reële waarde wijzigingen op derivaten door kasstroomafdekking" (zie "Geconsolideerde staat van de wijzigingen in het eigen vermogen").

Het niet-effectieve deel van de veranderingen in de reële waarde van het afdekkingsinstrument (indien er zijn) wordt onmiddellijk in de resultatenrekening geboekt. Het bedrag dat in de overige onder-

delen van het totaalresultaat wordt geboekt is in absolute waarde de laagste van de cumulatieve winst of verlies op het indekkingsinstrument vanaf de afsluiting van de afdekkingstransactie en de cumulatieve verandering in de reële waarde (contante waarde) van de verwachte kasstromen op het ingedekte instrument vanaf de afsluiting van de afdekkingstransactie.

De in het eigen vermogen uitgestelde bedragen worden overgeheveld naar de resultatenrekening in de perioden waarin het ingedekte instrument de resultatenrekening beïnvloedt.

6.6.3. Reële waardeafdekking van het renterisico van een portefeuille

Zoals vermeld in paragraaf II.1.1 "Algemeen", maakt Belfius gebruik van de IAS 39 mogelijkheid voor reële waardeafdekking van het renterisico van een portefeuille zoals bekrachtigd door de Europese Commissie (cfr; EU carve out) omdat die de wijze waarop Belfius zijn activiteiten beheert, beter weerspiegelt. In afwachting van de voltooiing van het IASB Research project "Dynamic Risk Management" blijft Belfius de huidige carve out mogelijkheid verder toepassen.

De afdekkingsinstrumenten zijn een portefeuille van derivaten die compenserende posities kan bevatten. Belfius boekt de afdekkingsposten tegen hun reële waarde waarbij aanpassingen worden verwerkt in de resultatenrekening. De ingedekte items omvatten de financiële activa en verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs en schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat (FVTOCI).

De afgedekte herwaardering van het renterisico op instrumenten tegen geamortiseerde kostprijs wordt gerapporteerd op de balans in de lijn VII. "Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico". De afgedekte herwaardering van het renterisico van instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat, is opgenomen in de lijnen II.B "Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen - Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat", III.B. "Leningen en voorschotten - Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat", en IV.B "In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen vermogensinstrumenten - Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat".

6.7. Reële waarde van financiële instrumenten

6.7.1. Algemene principes

De reële waarde is de prijs die zou worden ontvangen om een actief te verkopen of die zou worden betaald om een verplichting over te dragen in een regelmatige transactie tussen marktdeelnemers op de waarderingsdatum.

De op een georganiseerde markt (zoals een erkende effectenbeurs) genoteerde marktprijzen moeten worden gehanteerd als reële waarde, omdat ze het beste bewijs vormen van de reële waarde van een financieel instrument. Niet voor alle van de door Belfius aangehouden financiële activa en uitgegeven verplichtingen zijn genoteerde marktprijzen beschikbaar.

Als een financieel instrument niet wordt verhandeld op een actieve markt, kan men een beroep doen op waarderingsmodellen. Een waarderingsmodel geeft de transactieprijs weer op de datum van waardering in geval van een transactie tegen normale marktvoorwaarden, en in normale business overwegingen, d.i. de prijs die de houder van de financiële activa zou hebben ontvangen in een regelmatige transactie die geen gedwongen liquidatie of verkoop is of de prijs betaald om een verplichting over te dragen.

Het waarderingsmodel houdt rekening met alle factoren die marktspelers in aanmerking nemen bij het bepalen van de prijs van de activa. Voor het meten van de reële waarde van een financieel instrument wordt rekening gehouden met de huidige marktomstandigheden. Voor zover waarneembare input beschikbaar is, moet die in het model worden opgenomen.

Alleen in zeer uitzonderlijke omstandigheden (d.w.z. wanneer er geen relevante informatie beschikbaar is over de prestaties en activiteiten van de deelneming), wordt de kostprijs gebruikt om de reële waarde van beleggingen in niet genoteerde eigenvermogensinstrumenten te bepalen.

6.7.2. Specifieke regels

De benaderingen gebruikt voor het bepalen van de reële waarde van financiële instrumenten worden samengevat in toelichting 9.1. "Reële waarde".

6.8. Verkoop- en terugkoopovereenkomsten en effectenleningen

Effecten die worden verkocht in het kader van een gekoppelde terugkoopovereenkomst ("repo"), blijven in de balans opgenomen. De bijbehorende verplichting wordt geboekt in de lijn II.A. "Schulden aan en deposito's van kredietinstellingen - Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs" of lijn III.A "Schulden en deposito's - Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs", naargelang de aard van de transactie. De actiefwaarde wordt in de overeenstemmende toelichtingen van de jaarrekening opgenomen als zijnde in pand gegeven.

Effecten die werden gekocht in het kader van gekoppelde verkoopovereenkomsten ("reverse repo's"), worden buitenbalans geboekt en de overeenstemmende leningen worden geboekt in de lijnen II.A "Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen - Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs" of III.A "Leningen en voorschotten - Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs".

Het verschil tussen de verkoop- en terugkoopprijs wordt behandeld als renteopbrengsten of -kosten en wordt over de looptijd van de overeenkomsten in resultaat geboekt volgens de effectieverentemethode.

Effecten uitgeleend aan tegenpartijen blijven op de balans geboekt. Ontleende effecten worden niet in de balans opgenomen. Commissies met betrekking tot effectenleningen en -ontleningen worden geboekt in de lijnen VII. "Ontvangen provisies en honoraria" en VIII. "Betaalde provisies en honoraria".

6.9. Renteopbrengsten en -kosten

Renteopbrengsten en -kosten worden voor alle rentedragende instrumenten op prorata basis geboekt in de resultatenrekening met gebruik van de effectieve rentemethode (met inbegrip van transactiekosten). Transactiekosten voor financiële activa en verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies worden onmiddellijk in de resultatenrekening geboekt.

Negatieve interesten op deze instrumenten worden opgenomen in een aparte hoofding in de rentekosten (rentekosten op financiële activa) of in de renteopbrengsten (renteopbrengsten op financiële verplichtingen). In de balans worden de gelopen interesten geboekt in dezelfde lijn als het overeenstemmende financiële actief of verplichting.

De volgende commissies maken integraal deel uit van de effectieve rentevoet van een financieel instrument met een bepaalde looptijd:

- Ontvangen commissies voor de creatie of de verwerving van een financieel actief;
- Reserveringscommissies ontvangen om een lening te creëren wanneer de leningtoezegging niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in winst of verlies en wanneer het waarschijnlijk is dat Belfius een specifieke leningsovereenkomst zal aangaan. Als de toezegging afloopt zonder dat een lening wordt verstrekt, wordt de commissie op afloopdatum als opbrengst geboekt;
- Betaalde commissies voor de uitgifte van financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

De onderliggende basis voor het berekenen van de effectieve rente is afhankelijk van de status van het financiële instrument:

- De bruto boekwaarde (geamortiseerde kostprijs voor aftrek van voorzieningen voor verwachte verliezen) voor financiële activa zonder verminderde kredietwaardigheid (stadia 1 en 2) of de geamortiseerde kostprijs voor financiële verplichtingen;
- De netto boekwaarde (bruto boekwaarde met aftrek van voorzieningen voor verwachte verliezen) voor financiële activa met verminderde kredietwaardigheid (stadium 3).

Renteopbrengsten voor gecreëerde of verworven financiële activa met verminderde kredietwaardigheid worden erkend door toepassing van de voor kredietwaardigheid gecorrigeerde effectieve rentevoet op de geamortiseerde kostprijs van het financieel actief. De toekomstige over de looptijd te verwachten kredietverliezen worden opgenomen in de voor kredietwaardigheid gecorrigeerde effectieve rentevoet.

Renteresultaten van derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden worden geboekt in de lijn V. "Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde via resultatenrekening", terwijl renteresultaten op alle andere derivaten worden geboekt in de lijnen I. "Renteopbrengsten" of II. "Rentekosten". Voor rentedragende obligaties aangehouden voor handelsdoeleinden opteerde Belfius om de interesten op te nemen in de lijnen I. "Renteopbrengsten" en II. "Rentekosten".

7. Ontvangen en betaalde provisies en honoraria

Volgens IFRS 15 "Opbrengsten van contracten met klanten" worden opbrengsten geboekt om de overdracht van beloofde goederen of diensten aan klanten weer te geven in een bedrag dat de vergoeding weerspiegelt waartoe Belfius verwacht in ruil voor die goederen of diensten recht te hebben. Dit wordt toegepast op individuele contractbasis, maar een portefeuillebenadering is toegestaan als de impact op de financiële staten niet significant zal verschillen van de toepassing op individuele contractbasis.

Erkenning van opbrengsten wordt bepaald door het volgende vijfstappenmodel:

- Identificatie van het contract;
- Identificatie van de afzonderlijke prestatieverplichtingen;
- Bepaling van de transactieprijs;
- Toewijzing van de transactieprijs aan de prestatieverplichtingen; en
- Erkenning van opbrengsten in de mate dat de prestatieverplichting vervuld is.

Aan een prestatieverplichting wordt voldaan wanneer de bank de controle over de diensten die ten grondslag liggen aan de prestatieverplichting aan de klant overdraagt. Opbrengsten kunnen geboekt worden, ofwel "over een periode" op basis van reeds uitgevoerde prestaties, bereikte mijlpalen, wederkerende diensten, ofwel "op een tijdstip" waarop de bank de controle over het actief overdraagt aan de klant.

Voor contracten waarvoor Belfius optreedt als agent, worden de opbrengsten geboekt als een nettobedrag van de vergoeding in plaats van de brutobedragen van de relevante opbrengsten en uitgaven.

Provisies die niet integraal deel uitmaken van de effectieve rente van een financieel instrument worden administratief verwerkt overeenkomstig IFRS 15. Zij omvatten:

- Provisies voor beheersdiensten in verband met een lening;
- Toezeggingsprovisies om een lening te creëren wanneer de leningstoezegging buiten het toepassingsgebied van deze standaard valt en het onwaarschijnlijk is dat een specifieke leningsregeling zal worden aangegaan; en
- Provisies voor syndicaatsleningen die zijn ontvangen door een entiteit die een lening regelt en die geen enkel deel van het leningpakket voor zichzelf houdt (of die een deel behoudt tegen dezelfde effectieve rente voor een vergelijkbaar risico als andere deelnemers).

8. Verzekerings- en herverzekeringsactiviteiten

8.1. Classificatie

Belfius Insurance is actief in zowel de verzekeringsactiviteiten Leven als Niet-Leven.

IFRS 4 (fase 1) wordt toegepast voor alle verzekeringscontracten waarbij de verzekeraar een significant verzekeringsrisico aanvaardt door ermee akkoord te gaan de verzekeringsnemer te vergoeden bij het zich voordoen van een welbepaalde onzekere toekomstige gebeurtenis (de verzekerde gebeurtenis). Herverzekeringscontracten die voldoen aan deze definitie behoren eveneens tot dit toepassingsgebied. Bovendien is IFRS 4 ook van toepassing op financiële instrumenten met een discretionaire winstdeling.

Een contract dat de emittent blootstelt aan een financieel risico zonder een significant verzekeringsrisico is geen verzekeringscontract en wordt geboekt als een financieel instrument volgens IFRS 9.

Als een contract een depositocomponent bevat (d.w.z.. een contractuele component die binnen het toepassingsgebied van IFRS 9 zou vallen als het een afzonderlijk instrument zou zijn), wordt de depositocomponent ontbundeld en is "deposit accounting" van toepassing.

De regels voor deposit accounting zijn van toepassing op financiële instrumenten zonder discretionaire winstdeling en op de depositocomponent van unit-linked verzekeringscontracten (type tak 23). Dit betekent dat de depositocomponent en de verzekeringscomponent afzonderlijk worden gewaardeerd en gepresenteerd. In dit geval is IFRS 9 en niet IFRS 4 van toepassing op de waardering en presentatie van de depositocomponent.

Bij deposit accounting worden de gerelateerde premies en de resulterende boeking van de verplichting niet opgenomen in de resultatenrekening. De verplichtingen zelf worden niet in de technische voorzieningen, maar onder de financiële verplichtingen geboekt. Bijhorende beheerskosten en commissielonen worden onmiddellijk in de resultatenrekening geboekt. Betalingen worden niet opgenomen in de resultatenrekening, maar resulteren in een verlaging van de verplichting.

Voor de unit-linked(tak 23)-contracten worden de depositocomponent en de overeenstemmende beleggingen gewaardeerd tegen reële waarde met waardeschommelingen in de resultatenrekening. De reële waarde wordt bepaald door het aantal eenheden te vermenigvuldigen met de waarde van de eenheid die gebaseerd is op de reële waarde van de onderliggende beleggingen.

De groepsverzekeringen voor Belfius-medewerkers vallen niet binnen het toepassingsgebied van IFRS 4, maar worden behandeld volgens de waarderingsregels voor pensioenregelingen.

8.2. Waardering

8.2.1. Algemeen

IFRS 4 stelt een verzekeraar vrij van het toepassen van de specifieke criteria om de waarderingsregels op te stellen indien geen specifieke IFRS-norm van toepassing is, maar staat een verzekeraar toe om de waarderingsregels voorafgaand aan IFRS te blijven gebruiken. IFRS 4 legt echter een aantal beperkingen op aan deze uitzondering:

- Er mogen geen egalisatie- en rampspoedvoorzieningen worden aangelegd;
- Een toereikendheidstoets van de verplichtingen moet uitgevoerd worden;
- Een verzekeringsverplichting wordt niet langer opgenomen als en alleen als de in het contract vermelde verplichting tenietgaat;
- Herverzekeringscontracten worden niet gesaldeerd met de hiermee direct verband houdende verzekeringscontracten; en
- Herverzekeringsactiva moeten in aanmerking worden genomen voor bijzondere waardeverminderingen.

Voorziening voor niet-verdiende premies

De voorziening voor niet-verdiende premies komt overeen met het deel van de brutoherverzekeringspremies, maar na aftrek van de acquisitiekosten die moeten worden toegewezen aan een volgende rapporteringsperiode om het niet uitgedoofd risico te dekken. De wijziging in de voorziening voor niet-verdiende premies wordt in de resultatenrekening geboekt als opbrengst over de contractperiode.

De voorziening voor niet-verdiende premies wordt pro rata temporis voor elke overeenkomst afzonderlijk berekend op basis van de nettopremie. Voor aangenomen herverzekeringen worden de reserves geboekt op basis van gegevens die zijn doorgegeven door de cederende maatschappijen.

Voorziening voor te betalen schade

Het bedrag van de voorziening voor te betalen schade in het directe kanaal Niet-Leven is gelijk aan de verschuldigde som aan de begunstigden, vermeerderd met de beheerskosten van de schadegevallen.

Voor de gerapporteerde schadegevallen wordt de voorziening voor te betalen schade in het directe kanaal Niet-Leven dossier per dossier berekend, inclusief de toekomstige afwikkelingskosten of als een afzonderlijke voorziening voor een groep van schadegevallen. Wanneer een schadegeval wordt afgewikkeld in de vorm van periodieke betalingen, wordt het te reserveren bedrag berekend op basis van actuariële methoden.

Voor schadegevallen van het type "claims incurred but not (entirely) reported" (IBN(E)R) op de rapporteringsdatum, wordt een voorziening aangelegd rekening houdend met de in het verleden opgedane ervaring omtrent het aantal en het bedrag van gemelde schadegevallen na rapporteringsdatum. Er wordt ook rekening gehouden met uitzonderlijke gebeurtenissen en bijkomende voorzieningen worden geboekt, en op basis van wettelijke bepalingen worden ook aanvullende voorzieningen geboekt, zoals voor arbeidsongevallen (workers' compensation).

Voorzieningen voor verzekering Leven

De voorziening voor verzekering Leven wordt berekend rekening houdend met de wettelijke bepalingen en de modaliteiten betreffende de Levensverzekeringsactiviteit. Daarbij geldt het volgende:

- Waardering volgens de prospectieve methode: prospectieve reservering brengt de actuariële contante waarde van toekomstige premies in mindering van de actuariële contante waarde van de toekomstige verzekeringswinsten. De berekening is gebaseerd op de technische bepalingen van de contracten. Deze methode wordt toegepast voor voorzieningen in tak 21-verzekeringscontracten met een gegarandeerde rente op toekomstige premies.
- Waardering volgens de retrospectieve methode: retrospectieve reservering brengt de gecumuleerde waarde van (vroegere) winsten in mindering van de gecumuleerde waarde van de (vroegere) premie. De berekening is gebaseerd op de technische bepalingen van de contracten, zonder rekening te houden met toekomstige premies. Deze methode wordt toegepast voor voorzieningen in tak 21-verzekeringspolissen voor de universele Levensverzekeringen.

Voor de aangenomen herverzekeringen wordt voor elke overeenkomst afzonderlijk een voorziening geboekt op basis van de door de cedent meegedeelde informatie. Als aanvulling op bovenstaande regels wordt een aanvullende voorziening geboekt voor het lage renterisico en andere factoren die een belangrijke impact hebben op de toereikendheid van de technische voorzieningen.

Voorziening voor (discretionaire) winstdeling

Een discretionaire winstdeling (discretionary participation feature ("DPF")) – ook "winstdeling" genoemd – is een contractueel recht om bovenop het gewaarborgd rendement, aanvullende voordelen te ontvangen, waarvan het bedrag of de timing contractueel te bepalen is door de verzekeraar. Belfius Insurance boekt een uitgestelde winstdeling voor het bedrag van de verwachte winstdeling met de polishouders.

Het bedrag van de uitgestelde winstdeling wordt verminderd met de actuele toewijzing aan de individuele polishouders na goedkeuring door de jaarlijkse algemene aandeelhoudersvergadering van de verzekeringsmaatschappij.

De uitgestelde winstdeling met betrekking tot niet-gerealiseerde meer- of minderwaarden op de toegewezen beleggingen wordt geboekt in de herwaarderingsreserve van de overige elementen van het totaalresultaat (eigen vermogen). Bij de realisatie van de toegewezen beleggingen wordt het deel van de uitgestelde winstdeling dat verband houdt met die gerealiseerde meer- of minderwaarden aangepast en geboekt in de verzekeringstechnische voorzieningen.

Herverzekeringsactiviteiten

Voor aangenomen herverzekeringen wordt voor elke overeenkomst afzonderlijk een voorziening geboekt op basis van de door de cedent meegedeelde informatie.
Voor gecedeerde herverzekeringen wordt het deel van de herverzekeraar in de technische reserves geboekt als een actief conform de relevante clausules van het herverzekeringscontract.

Er wordt een bijzondere waardevermindering geboekt op herverzekeringsactiva indien:

- Objectieve bewijzen bestaan, ten gevolge van een gebeurtenis die zich voordeed na de eerste opname van de herverzekeringsactiva, dat de cedent niet alle verschuldigde bedragen zal recupereren. Hierbij wordt onder meer rekening gehouden met de rating en solvabiliteit van de herverzekeraar; en
- Bedragen op een betrouwbare wijze meetbaar zijn.

We verwijzen hierbij naar de regels van bijzondere waardevermindering.

8.2.2. Toereikendheidstoets van de verplichtingen (Liability Adequacy Test – LAT)

Aan het einde van elke rapporteringsperiode voert Belfius Insurance toereikendheidstoetsen van de verplichtingen uit op haar technische voorzieningen. Als uit deze bijkomende toetsen blijkt dat de boekwaarde van de technische voorzieningen onvoldoende is in vergelijking met de actuele waarde van de geraamde toekomstige kasstromen, dan wordt voor dat tekort een aanvullende technische voorziening geboekt via de resultatenrekening. De beoordeling van deze toetsen gebeurt afzonderlijk voor de technische voorzieningen Leven en Niet-Leven.

Voor de Levensverzekeringen wordt een schatting gemaakt van de verwachte toekomstige kasstromen van de contracten, rekening houdend met de veronderstellingen die ook worden gebruikt voor andere modelleringsdoeleinden. De huidige waarde van die verwachte kasstromen wordt bepaald aan de hand van een discountcurve volgens de EIOPA-methode met inbegrip van een volatiliteitsaanpassing die gecalibreerd werd op de beleggingsportefeuille van Belfius Insurance.

De toereikendheidstoets van de verplichtingen houdt rekening met de niet-gerealiseerde winsten op de beleggingsportefeuille toegewezen aan de activiteit Leven. Als de berekende waarde hoger ligt dan de voorziening voor de Levensverzekeringen, wordt het verschil geboekt in de resultatenrekening.

Voor de verzekeringen Niet-Leven gaat de toereikendheidstoets voor de verplichtingen na of de voorziening voor niet-verdiende premies en de voorzieningen voor te betalen schaden volstaan om de schadegevallen die zich hebben voorgedaan en de schadegevallen waarvan men verwacht dat ze zich nog zullen voordoen binnen de lopende periode van de verzekeringsdekking, definitief af te handelen.

8.2.3. Shadow accounting

Als de realisatie van niet-gerealiseerde winsten van financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat een rechtstreekse invloed heeft op de waardering van de technische voorzieningen, biedt shadow accounting een oplossing door het gedeeltelijk overboeken van de niet-gerealiseerde beleggingsresultaten uit de overige onderdelen van het totaalresultaat naar de technische voorzieningen.

Vooreerst past Belfius Insurance shadow accounting toe als de wettelijke of contractuele voorwaarden van de verzekeringscontracten bepalen dat de realisatie van geboekte maar niet-gerealiseerde winsten op welbepaalde activa van de verzekeraar een rechtstreekse invloed heeft op de waardering van de overeenstemmende verzekerings- en beleggingscontracten met discretionaire winstdeelneming (DPF). Deze methode komt voornamelijk voor in verzekeringscontracten die worden beheerd via fondsen met specifiek toegewezen activa.

Belfius Insurance heeft eveneens besloten een "shadow-loss" te erkennen voor het verschil tussen de waarde van de Levensverzekeringsverplichtingen op basis van de hierboven omschreven LAT-methode enerzijds, en van de voorzieningen voor de Levensverzekeringen anderzijds. Dit bedrag is beperkt tot de niet-gerealiseerde winsten geboekt in de overige onderdelen van het totaalresultaat voor financiële activa beschikbaar voor verkoop tot dekking van de Levensverzekeringen.

9. Vergoedingen van het net

Vergoedingen van het net bevatten de commissies betaald aan het zelfstandig agentennet van Belfius Bank en zijn gebaseerd op omloopvolumes en productiecijfers. Commissies voor de productie van rentedragende financiële activa en verplichtingen worden opgenomen in renteopbrengsten en rentekosten op basis van de effectieve rentemethode.

10. Materiële vaste activa

Materiële vaste activa omvatten vastgoed, uitrusting en vastgoedbeleggingen.

Alle vastgoed en uitrusting worden opgenomen tegen aanschaffingswaarde na aftrek van de gecumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. Latere kosten worden opgenomen in de boekwaarde van het actief of geboekt als een afzonderlijke component, indien toekomstige economische voordelen waarschijnlijk naar Belfius zullen vloeien en de kostprijs van het actief op betrouwbare wijze gewaardeerd kan worden.

De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire afschrijvingsmethode om de kostprijs van dergelijke activa af te schrijven tot hun restwaarde over hun geschatte gebruiksduur.

De geschatte gebruiksduren zijn:

- Gebouwen (inclusief aanschaffingskosten en niet-aftrekbare belastingen): 20 tot 50 jaar;
- Computerapparatuur: 1 tot 6 jaar;
- Verbeteringen aan gehuurde activa, uitrusting en meubiliair: 2 tot 12 jaar;
- Voertuigen: 2 tot 5 jaar.

Een post binnen vastgoed en uitrusting kan bestaan uit significante onderdelen met individueel verschillende nuttige levensduren. In dergelijk geval wordt elk onderdeel apart afgeschreven over zijn geraamde gebruiksduur. Vanaf 2006 worden de volgende onderdelen vastgelegd voor de hoofdzetels:

- Structuur van het gebouw: 50 jaar;
- Dak en voorgevel: 30 jaar;
- Technische uitrustingen: 10 tot 20 jaar;
- Roerende goederen en inrichtingen: 10 tot 20 jaar.

Financieringskosten die direct toewijsbaar zijn aan de verwerving, constructie of productie van een in aanmerking komend actief, maken integraal deel uit van de kostprijs van dit actief en worden bijgevolg opgenomen in de waarderingsgrondslag.

Materiële vaste activa worden getoetst op bijzondere waardeverminderingen wanneer er aanwijzingen voor waardeverlies bestaan. Indien de boekwaarde van een actief groter is dan zijn geschatte realiseerbare waarde, wordt het actief afgeschreven tot zijn realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde van een actief of een kasstroomgenererende eenheid is de hoogste waarde van enerzijds zijn reële waarde minus vervreemdingskosten en anderzijds zijn bedrijfswaarde. Indien de realiseerbare waarde van een actief niet individueel kan worden vastgesteld, bepaalt Belfius de realiseerbare waarde van de kasstroomgenererende eenheid of groep van kasstroomgenererende eenheden waartoe het actief behoort.

Na de opname van een bijzonder waardeverminderingsverlies dient de afschrijvingslast van het actief voor de toekomstige perioden te worden aangepast om zijn herziene boekwaarde, verminderd met de eventuele restwaarde, systematisch over de resterende gebruiksduur te spreiden.

Winsten en verliezen op de vervreemding van vastgoed en uitrusting worden geboekt in de lijn VI. "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen".

Vastgoedbeleggingen zijn eigendommen die worden aangehouden met het oog op het realiseren van huuropbrengsten of een stijging van de kapitaalwaarde. Belfius kan deze vastgoedbeleggingen deels ook gebruiken. Indien de delen "voor eigen gebruik" afzonderlijk kunnen worden verkocht of afzonderlijk als financiële lease in huur worden gegeven, worden deze delen afzonderlijk geboekt. Als de delen "voor eigen gebruik" niet afzonderlijk kunnen worden verkocht, wordt de eigendom beschouwd als een vastgoedbelegging enkel en alleen als Belfius een onbelangrijk deel voor eigen gebruik aanhoudt.

Vastgoedbeleggingen worden geboekt tegen aanschaffingswaarde na aftrek van gecumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. Vastgoedbeleggingen worden lineair afgeschreven over hun gebruiksduur. De afschrijvingen van gebouwen en andere activa die in operationele lease werden gegeven, worden geboekt in de lijn XI. "Overige kosten". Belfius draagt een eigendom over naar of van een vastgoedbelegging wanneer er sprake is van een verandering in gebruik.

11. Immateriële activa

Een immaterieel actief wordt opgenomen als, en alleen als, het waarschijnlijk is dat de verwachte toekomstige economische voordelen van het actief naar Belfius zullen vloeien (door gebruik te maken van redelijke en onderbouwde veronderstellingen) en de aanschaffingswaarde van het actief op betrouwbare wijze kan worden bepaald.

Binnen Belfius bestaan immateriële activa voornamelijk uit:

- uitgaven voor interne ontwikkeling, en
- verworven software.

De kosten voor het onderhoud van computersoftware worden als kosten geboekt op het moment dat ze worden gemaakt. Uitgaven die de voordelen van computersoftware doen toenemen of uitbreiden tot meer dan één jaar, worden echter aan de oorspronkelijke kostprijs van de software toegevoegd. Kosten voor interne ontwikkeling geboekt als activa worden lineair afgeschreven over hun gebruiksduur vanaf het moment waarop de ontwikkelde software kan worden gebruikt.

Een verworven klantenportefeuille wordt lineair afgeschreven over de verwachte levensduur van de portefeuille rekening houdend met het verwachte klantenverlies van de verworven klantenportefeuille.

Financieringskosten die direct toewijsbaar zijn aan de verwerving, constructie of productie van een in aanmerking komend actief, maken integraal deel uit van de kostprijs van dit actief en worden bijgevolg opgenomen in de waarderingsgrondslag. Andere financieringskosten worden onmiddellijk als kosten opgenomen.

Immateriële activa (andere dan goodwill) worden gecontroleerd op bijzondere waardevermindering wanneer er een aanwijzing van waardeverlies bestaat. Indien de boekwaarde van een actief groter is dan zijn geschatte realiseerbare waarde, wordt het actief afgeschreven tot zijn realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde van een actief of een kasstroomgenererende eenheid is de hoogste waarde van enerzijds zijn reële waarde minus vervreemdingskosten en anderzijds zijn bedrijfswaarde. Indien de realiseerbare waarde van een actief niet individueel kan worden vastgesteld, bepaalt Belfius de realiseerbare waarde van de kasstroomgenererende eenheid of groep van kasstroomgenererende eenheden waartoe het actief behoort.

Na het boeken van een waardeverlies worden de afschrijvingen op het actief in toekomstige perioden aangepast om de herziene boekwaarde van het actief, na aftrek van de residuwaarde (indien er residuwaarde is) op een systematische manier toe te wijzen over de resterende gebruiksduur. Meer- en minderwaarden op de vervreemding van immateriële activa worden bepaald op basis van hun boekwaarde en worden geboekt in de lijn VI. "Nettoresultaat op investeringen en verplichtingen".

12. Goodwill

12.1. Waardering van goodwill

De goodwill is een actief die de toekomstige economische voordelen vertegenwoordigt die ontstaan uit andere in een bedrijfscombinatie verworven activa die niet individueel worden geïdentificeerd en apart geboekt.

Goodwill wordt gewaardeerd als het verschil tussen:

- De som van de volgende elementen:
  - De overgedragen vergoeding;
  - Het bedrag van eventuele minderheidsbelangen in de overgenomen onderneming;
  - De reële waarde van het voordien aangehouden aandelenbelang van de overnemer in de overgenomen onderneming (eventueel);
- De reële waarde van de op overnamedatum identificeerbare verworven activa en de aangegane verplichtingen.

Indien dit verschil na herbeoordeling negatief is ("badwill"), wordt het in de resultatenrekening onmiddellijk geboekt als een voordelige koopwinst.

12.2. Bijzondere waardevermindering op goodwill

De boekwaarde van goodwill wordt herzien op het einde van het jaar. Met het oog op deze waardeverminderingstest wijst Belfius goodwill toe aan kasstroomgenererende eenheden of groepen van dergelijke eenheden.

Wanneer omstandigheden of gebeurtenissen aangeven dat er mogelijk onzekerheid bestaat over de boekwaarde, wordt op de goodwill een bijzondere waardevermindering geboekt indien de realiseerbare waarde van de kasstroomgenererende eenheid of groep van dergelijke eenheden waaraan de goodwill is toegewezen, lager ligt dan de boekwaarde.

De realiseerbare waarde is de hoogste van de reële waarde na aftrek van verkoopkosten of de bedrijfswaarde. De "bedrijfswaarde" is de som van de toekomstige kasstromen die naar verwachting zullen voortvloeien uit een kasstroomgenererende eenheid. De door Belfius gebruikte verwachte kasstromen zijn deze van het financieel budget goedgekeurd door het management.

De berekening van de "bedrijfswaarde" weerspiegelt ook de tijdswaarde van geld (actuele risicovrije rentevoet) gecorrigeerd voor de prijs voor het dragen van de onzekerheid inherent aan het actief. Dit komt tot uiting in de discontovoet.

13. Overige activa

Overige activa omvatten voornamelijk verworven opbrengsten (andere dan renteprorata), vooruitbetalingen, bedrijfsbelastingen en andere handelsvorderingen. Ze omvatten ook activa uit verzekeringscontracten (herverzekering, te ontvangen verzekeringspremies, enz.), bouwprojecten in opdracht van derden, voorraden en fondsbeleggingen met betrekking tot van personeelsbelonings verplichtingen.

14. Vaste activa (groep van activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten

Een vast actief (of een groep van activa die wordt afgestoten) wordt geclassificeerd als "aangehouden voor verkoop" indien de boekwaarde ervan hoofdzakelijk zal worden gerealiseerd in een verkooptransactie en niet door het voortgezette gebruik ervan.

Belfius waardeert een vast actief (of groep van activa die worden afgestoten) geclassificeerd als aangehouden voor verkoop tegen de laagste waarde van enerzijds zijn boekwaarde en anderzijds zijn reële waarde minus de verkoopkosten. Vaste activa (of groep van activa die worden afgestoten) geclassificeerd als aangehouden voor verkoop worden afzonderlijk vermeld in de balans, zonder herwerking van voorgaande perioden. Van zodra deze activa (of groep van activa die worden afgestoten) worden aangemerkt als aangehouden voor verkoop, worden ze niet langer afgeschreven.

Een beëindigde bedrijfsactiviteit wordt gedefinieerd als een component van een entiteit die ofwel is afgestoten, ofwel wordt geclassificeerd als aangehouden voor verkoop en die een afzonderlijke belangrijke bedrijfsactiviteit of een geografisch activiteitsgebied vertegenwoordigt. De winst of verlies na belasting van beëindigde bedrijfsactiviteiten wordt voorgesteld onder een aparte rubriek in de resultatenrekening.

15. Leaseovereenkomsten

Financiële leasing is een leaseovereenkomst die nagenoeg alle aan de eigendom van een actief verbonden risico's en voordelen overdraagt. Een operationele leasing is elke leaseovereenkomst die geen financiële leasing is.

15.1. Belfius is de leasingnemer

Belfius sluit voornamelijk operationele leaseovereenkomsten af voor de huur van uitrusting of vastgoed. De in het kader van een leaseovereenkomst betaalde huurgelden worden lineair in de resultatenrekening geboekt over de leaseperiode.

Wanneer een operationele leasing wordt beëindigd vóór de leaseperiode verstreken is, worden eventuele bedragen die bij wijze van boete aan de leasinggever moeten worden betaald, geboekt als kosten in de periode waarin de operationele leasing wordt beëindigd.

Als de leaseovereenkomst nagenoeg alle aan de eigendom van het actief verbonden risico's en voordelen overdraagt, wordt de lease geboekt als een financiële leasing en wordt het daarmee verband houdende actief geactiveerd. Bij het aangaan van de leaseovereenkomst wordt het actief geboekt tegen de laagste waarde van de contante waarde van de minimale leasebetalingen en van de reële waarde, en wordt het actief afgeschreven over zijn geschatte gebruiksduur, behalve wanneer de leaseperiode korter is en het eigendomsrecht waarschijnlijk niet zal worden overgedragen aan Belfius. Na de initiële boeking wordt het actief geboekt in overeenstemming met de waarderingsregels die op dat actief van toepassing zijn. De desbetreffende huurverplichtingen worden als ontleningen en rentebetalingen geboekt volgens de effectieve rentemethode.

15.2. Belfius is de leasinggever

Belfius kent zowel operationele als financiële leaseovereenkomsten toe.

De opbrengsten uit een operationele leaseovereenkomst worden lineair in de resultatenrekening geboekt over de leaseperiode. Het onderliggend actief wordt geboekt in overeenstemming met de waarderingsregrels die op dat type van actief van toepassing zijn.

Voor financiële leasing boekt Belfius een "leasevordering" voor een bedrag gelijk aan de netto-investering in de lease, die kan verschillen van de contante waarde van minimale leasebetalingen.

De impliciete rentevoet van het leasecontract is de discontovoet. Renteopbrengsten worden geboekt over de leaseperiode door middel van de impliciete rentevoet van de lease.

16. Belastingen op de winst

16.1. Huidige belasting

Belasting voor lopende en voorgaande perioden wordt, voor zover niet betaald, als een verplichting geboekt. Als het reeds betaalde bedrag met betrekking tot lopende en voorgaande perioden hoger is dan het verschuldigde bedrag voor die perioden, wordt het teveel betaalde bedrag geboekt als een actief.

16.2. Uitgestelde belastingen

De uitgestelde belasting wordt geboekt voor het volledige bedrag volgens de balans-methode op tijdelijke verschillen tussen de fiscale boekwaarden van activa en verplichtingen en hun boekwaarde in de jaarrekening.

Uitgestelde belastingen worden gewaardeerd tegen de belastingtarieven die naar verwachting van toepassing zullen zijn op de periode waarin het actief wordt gerealiseerd of de verplichting wordt afgewikkeld, op basis van de belastingtarieven (en de belastingwetgeving) waarvan het wetgevingsproces (materieel) is afgesloten.

Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden niet verdisconteerd. Uitgestelde belastingvorderingen op aftrekbare tijdelijke verschillen en voorwaartse compensaties van fiscaal verlies worden geboekt in zoverre het waarschijnlijk is dat in de toekomst fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee de tijdelijke verschillen en fiscale verliezen kunnen worden verrekend.

Een uitgestelde belastingverplichting wordt geboekt voor belastbare tijdelijke verschillen die voortvloeien uit investeringen in dochterondernemingen, geassocieerde deelnemingen en entiteiten waarover gezamenlijk zeggenschap wordt uitgeoefend, in de mate dat Belfius een invloed kan uitoefenen op het tijdstip waarop het tijdelijke verschil wordt afgewikkeld en het waarschijnlijk is dat het verschil in de voorzienbare toekomst niet zal worden afgewikkeld.

Uitgestelde belastingen met betrekking tot de herwaardering van de reële waarde van activa gewaardeerd tegen reële waarde via het totaalresultaat en kasstroomafdekkingen en andere transacties die rechtstreeks in het eigen vermogen worden geboekt, worden eveneens rechtstreeks geboekt ten gunste of ten laste van het eigen vermogen.

17. Personeelsbeloningen

17.1. Kortetermijnbeloningen

Kortetermijnbeloningen zullen naar verwachting volledig vereffend zijn binnen twaalf maanden na het einde van de jaarlijkse verslagperiode waarin de werknemers de gerelateerde prestaties hebben verricht. Ze worden gewaardeerd op een niet-gedisconteerde basis en geboekt als een uitgave.

17.2. Vergoedingen na uitdiensttreding

Vergoedingen na uitdiensttreding omvatten pensioenuitkeringen (annuïteiten of betalingen van een vast bedrag bij pensionering) en andere vergoedingen na uitdiensttreding zoals medische zorg verleend na de voltooiing van het dienstverband.

17.2.1. Toegezegde pensioenregeling – Pensioenregelingen met een te bereiken doel (Defined Benefit Plan)

Verplichtingen uit hoofde van personeelsbeloningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de geschatte toekomstige uitstroom van kasmiddelen waarbij de discontovoet gebaseerd is op het marktrendement van hoogwaardige ondernemingsobligaties waarvan de looptijd consistent is met de looptijd van de verplichtingen. Indien er geen diepe markt voor dergelijke obligaties bestaat, wordt het marktrendement van overheidsobligaties gebruikt. De waarderingstechniek voor de raming van de pensioenuitgaven omvat actuariële veronderstellingen die zowel demografische als financiële veronderstellingen omvatten zoals inflatie, salarisverhoging.

Het in de balans opgenomen bedrag voor de toegezegde pensioenregeling is het verschil tussen de contante waarde van de verplichting uit hoofde van de toegezegde pensioenregeling (bepaald op basis van de "Projected Unit Credit"-methode) en de reële waarde van eventuele fondsbeleggingen. Dit bedrag kan worden gepresenteerd als een verplichting of een actief.

In het geval van een nettoactief is het opgenomen bedrag beperkt tot het actiefplafond, zijnde de contante waarde van eventuele economische voordelen die beschikbaar zijn voor Belfius in de vorm van terugbetalingen uit de regeling of verlagingen van toekomstige bijdragen aan de regeling.

Herwaarderingen van de netto verplichting uit hoofde van toegezegde pensioenrechten (actief) worden opgenomen in de overige onderdelen van het totaalresultaat en worden nooit geherclassificeerd naar de resultatenrekening. Herwaarderingen vloeien voort uit het effect van wijzigingen in de demografische en financiële veronderstellingen, uit ervaringsaanpassingen, uit het rendement van fondsbeleggingen en uit elke wijziging van het actiefplafond.

17.2.2. Toegezegde bijdragenregeling - Pensioenregeling met vaste bijdragen (Defined Contribution Plan)

De bijdragen van Belfius aan toegezegde bijdragenregelingen (pensioenregelingen met vaste bijdragen) worden als kosten in de resultatenrekening geboekt in het jaar waarop ze betrekking hebben.

Vanwege het wettelijke minimum gewaarborgde rendement opgelegd door de Belgische Staat, worden Belgische pensioenregelingen met vaste bijdragen door IAS 19 beschouwd als toegezegde pensioenregelingen (pensioenregelingen met een te bereiken doel) en eveneens op deze manier gerapporteerd.

Rekening houdend met de wetswijziging op het einde van 2015 (d.w.z.. het minimum gegarandeerd rendement op werkgevers- en werknemersbijdragen daalde respectievelijk van 3,25% en 3,75% naar 1,75%), is de waardering van de verplichtingen van de Belgische toegezegde bijdragenregelingen (pensioenregelingen met vaste bijdragen) gebaseerd op de methodologie die gebruikt wordt bij toegezegde pensioenregelingen (pensioenregelingen met een te bereiken doel) (cf. de "Projected Unit Credit"-methode).

17.3. Andere langetermijnpersoneelsbeloningen

Een beloning wordt geclassificeerd als een andere langetermijnpersoneelsbeloning indien wordt verwacht dat de betaling niet volledig vereffend zal zijn binnen twaalf maanden na het einde van de jaarlijkse verslagperiode waarin de werknemer de gerelateerde prestaties heeft verricht. Dit omvat voornamelijk voorzieningen voor jubileumuitkeringen en bonussen die werknemers ontvangen na het voltooien van bepaalde dienstperiodes.

Ingevolge de lagere graad van onzekerheid vergeleken met vergoedingen na uitdiensttreding, wordt een vereenvoudigde methode gebruikt die gebaseerd is op actuariële berekeningen voor erkenning en waardering van jubileumuitkeringen en andere langetermijnpersoneelsbeloningen. Er wordt een voorziening aangelegd voor de geschatte verplichting uit hoofde van diensten verricht door de werknemers tot op de balansdatum en herwaarderingen worden in de resultatenrekening geboekt.

17.4. Ontslagvergoedingen

Ontslagvergoedingen vloeien voort ofwel uit het besluit van Belfius om het dienstverband te beëindigen vóór de normale pensioneringsdatum, ofwel uit het besluit van een werknemer om in ruil voor de beëindiging van het dienstverband op een door Belfius gedaan aanbod van vergoedingen in te gaan. Vergoedingen betaald in ruil voor verdere dienstprestaties worden niet beschouwd als een ontslagvergoeding.

Een voorziening voor een ontslagvergoeding wordt erkend op de vroegste van enerzijds de datum van de opname van de kosten van een herstructurering en anderzijds de datum waarop Belfius het aanbod van deze vergoedingen niet langer kan intrekken.

18. Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen

Voorzieningen worden hoofdzakelijk geboekt voor gerechtelijke procedures, herstructureringen en leningtoezeggingen. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de beste schatting van uitgaven die vereist zijn om de verplichting af te wikkelen. De discontovoet is het percentage vóór belastingen dat de huidige marktbeoordelingen van de tijdswaarde van geld weerspiegelt.

Voorzieningen worden geboekt wanneer:

- Belfius een bestaande in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft als gevolg van gebeurtenissen in het verleden;
- Het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen die economische voordelen inhouden vereist zal zijn om de verplichting af te wikkelen; en
- Het bedrag van de verplichting op betrouwbare wijze kan worden geschat.

Voorzieningen voor leningtoezeggingen en financiële garantiecontracten die niet gewaardeerd worden tegen reële waarde worden geboekt wanneer er onzekerheid is over de kredietwaardigheid van de tegenpartij. Zie hiervoor paragraaf II.6.5. "Bijzondere waardeverminderingen voor financiële instrumenten".

Tenzij de mogelijkheid van uitstroom van middelen die economische voordelen inhouden zeer onwaarschijnlijk is, wordt een voorwaardelijke verplichting gerapporteerd. Een voorwaardelijke verplichting wordt voortdurend beoordeeld om te bepalen of een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen, waarschijnlijk is geworden. Als het waarschijnlijk wordt dat een uitstroom van toekomstige economische voordelen vereist zal zijn voor een post die voorheen werd behandeld als een voorwaardelijke verplichting, wordt een voorziening opgenomen in de periode waarin de wijziging in de waarschijnlijkheid zich voordoet (behalve in de extreem zeldzame omstandigheden waarin geen betrouwbare schatting kan worden gemaakt).

19. Heffingen

Heffingen zijn uitstromen van middelen die economische voordelen inhouden die door overheden aan entiteiten worden opgelegd krachtens wetgeving (d.w.z. wetten en/of voorschriften), met uitzondering van inkomstenbelastingen, boetes of andere sancties die worden opgelegd voor overtredingen van de wetgeving.

Belfius boekt een verplichting wanneer een tot verplichting leidende gebeurtenis zich voordoet. Alle heffingen worden onmiddellijk in resultaat geboekt (geen toerekeningsboekingen toegelaten) in de lijn XI. "Overige kosten" en de verschuldigde bedragen worden geboekt in de lijn XII. "Overige verplichtingen".

20. Aandelenkapitaal

Belfius boekt zijn dividenden op zijn gewone aandelen als een verplichting vanaf de datum waarop ze worden toegekend. Dividenden die na de balansdatum worden toegekend, worden vermeld in de toelichting "Gebeurtenissen na de balansdatum".

21. Fiduciaire activiteiten

Activa en de hiermee verband houdende opbrengsten die door Belfius worden aangehouden, samen met de daarmee verband houdende verbintenissen om dergelijke activa terug te leveren aan klanten, worden niet in de jaarrekening opgenomen indien Belfius optreedt in een fiduciaire hoedanigheid, zoals een gevolmachtigde, een beheerder of een agent.

22. Overheidssubsidies

Overheidssubsidies verwijzen naar overheidssteun in de vorm van overdrachten van middelen, anders dan ondersteunende kredietverleningsinstrumenten, aan een entiteit indien in het verleden werd voldaan aan of in de toekomst zal worden voldaan aan bepaalde voorwaarden met betrekking tot de operationele activiteiten van de entiteit. De overheidssubsidies worden pas geboekt wanneer met redelijke zekerheid kan worden gesteld dat de entiteit de gekoppelde voorwaarden zal vervullen en dat de subsidie zal worden ontvangen. Overheid verwijst naar overheden, overheidsinstellingen en gelijkaardige instanties zoals communautaire instellingen.

Het voordeel van een overheidslening tegen een lagere rente dan marktrente wordt systematisch in winst of verlies geboekt, rekening houdend met de voorwaarden en verplichtingen waaraan is voldaan of moet worden voldaan bij het bepalen van de kosten waarvoor de subsidies zijn bestemd.

GEBRUIKTE AFKORTINGEN

AC	Amortized Cost - Geamortiseerde kostprijs
CFH	Cash Flow Hedge - Kasstroomafdekking
ECL	Expected Credit Loss - Te verwachten kredietverliezen
FVO	Fair Value Option - Aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde
FVTOCI	Fair value through other comprehensive income - Reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat
FVTPL	Fair Value Through Profit or Loss - Reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies
OCI	Other Comprehensive Income - Overige onderdelen van het totaalresultaat
SPPI	Solely Payments of Principal and Interest - Uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op het uitstaande hoofdsombedrag

OVERGANGSTABELLEN VAN IAS 39 NAAR IFRS 9

Gebruikte afkortingen

AC	Geamortiseerde kostprijs
AFS	Voor verkoop beschikbaar
CFH	Kasstroomafdekking
DIA	Datum van eerste toepassing
ECL	Te verwachten kredietverliezen
FVTOCI	Reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat
FVTPL	Reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies
HTM	Tot einde looptijd aangehouden
L&R	Leningen en voorschotten
OCI	Overige onderdelen van het totaalresultaat
RE	Ingehouden winsten
SPPI	Uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op het uitstaande hoofdsombedrag

Presentatie van de financiële staten per 31/12/18 onder de aangenomen opmaak

IAS 39 zoals gepubliceerd (op waardering gebaseerde presentatie) 31/12/17 (in miljoen EUR)			Transfert	Ref	IAS 39 onder nieuwe opmaak (op aard gebaseerd) 31/12/2017		
I.	Kas en tegoeden bij centrale banken	10 237			I.	Kas en tegoeden bij centrale banken	10 237
					II.	Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	
II.	Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	14 121	(320)	A		A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	13 802
						B. Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	
						C. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	
					III.	Leningen en voorschotten	
III.	Leningen en voorschotten aan klanten	90 057	(4 468)	A & B		A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	85 589
						B. Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	
			3	C		C. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	3
					IV.	In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen vermogensinstrumenten	
IV.	Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	5 442	8 608	A & B		A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	14 050
V.	Voor verkoop beschikbare financiële activa	17 983				B. Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	17 983
VI.	Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	3 240	(2 601)	C		C. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	640
			2 598	C	V.	Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten	2 598
VII.	Derivaten	20 303	(3 889)	B	VI.	Derivaten	16 415
VIII.	Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	3 721			VII.	Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	3 721
IX.	Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie	31			VIII.	Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie	31
X.	Materiële vaste activa	1 059			IX.	Materiële vaste activa	1 059
XI.	Immateriële activa	162			X.	Immateriële activa	162
XII.	Goodwill	104			XI.	Goodwill	104
					XII.	Belastingvorderingen	
XIII.	Belastingvorderingen lopend boekjaar	20				A. Belastingvorderingen Lopend boekjaar	20
XIV.	Uitgestelde belastingvorderingen	235				B. Uitgestelde belastingvorderingen	235
			277	D	XIII.	Technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten - deel van de herverzekeraars	277
XV.	Overige activa	1 224	(277)	D	XIV.	Overige activa	947
XVI.	Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	19			XV.	Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	19
TOTAAL VAN HET ACTIEF		167 959			TOTAAL VAN HET ACTIEF		167 891

IAS 39 zoals gepubliceerd (op waardering gebaseerde presentatie) 31/12/17 (in miljoen EUR)		Transfert	Ref	IAS 39 onder nieuwe opmaak (op aard gebaseerd) 31/12/17	
I. Schulden aan kredietinstellingen	11 110	(7 131)	R	I. Kas en tegoeden van centrale banken	3 979
				II. Schulden aan en deposito's van kredietinstellingen	
		7 131	R	A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	7 131
				B. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	
				III. Schulden en deposito's	
II. Schulden aan deposito's van klanten	76 274			A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	76 274
IV. Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	8 893	(8 839)	S	B. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	54
				IV. Uitgegeven schuldbewijzen en overige financiële verplichtingen	
III. Schuldpapier	22 027			A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	22 027
		6 241	S	B. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	6 241
		2 598	S	V. Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten	2 598
VI. Derivaten	21 264	(68)	B	VI. Derivaten	21 196
VII. Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	105			VII. Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	105
V. Technische voorzieningen van verzekeringsmaatschappijen	15 150			VIII. Voorzieningen voor verzekeringsactiviteiten	15 150
VIII. Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen	425			IX. Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen	425
				X. Achtergestelde schulden	
IX. Achtergestelde schulden	1 199			A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	1 199
				B. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	
				XI. Belastingverplichtingen	
X. Belastingverplichtingen lopend boekjaar	51			A. Belastingverplichtingen lopend boekjaar	51
XI. Uitgestelde belastingverplichtingen	177			B. Uitgestelde belastingverplichtingen	177
XII. Overige verplichtingen	1 762			XII. Overige verplichtingen	1 762
XIII. Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten				XIII. Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten	
TOTAAL VAN DE VERPLICHTINGEN	158 438			TOTAAL VAN DE VERPLICHTINGEN	158 369
XIV. Geplaatst kapitaal	3 458			XIV. Geplaatst kapitaal	3 458
XV. Uitgiftepremies	209			XV. Uitgiftepremies	209
XVI. Ingekochte eigen aandelen	0			XVI. Ingekochte eigen aandelen	0
XVII. Reserves en overgedragen resultaat	4 812			XVII. Reserves en overgedragen resultaat	5 417
XVIII. Nettoresultaat van het boekjaar	606			XVIII. Nettoresultaat van het boekjaar	0
KERN EIGEN VERMOGEN	9 084			KERN EIGEN VERMOGEN	9 084
XX. "Bevroren" reëlewaarde van geherclassificeerde financiële activa naar Leningen en Voorschotten	(474)	580	Q	XIX. Reële waarde wijzigingen van schuldinstrumenten gewaardeerd tegen FVOCI	106
XIX. Herwaardering reserves voor verkoop beschikbare effecten	812	(580)	Q	XX. Reële waarde wijzigingen van eigenvermogens instrumenten gewaardeerd tegen FVOCI	232
				XXI. Reële waarde wijzigingen door eigen kredietrisico op financiële passiva geboekt tegen reële waarde via de resultatenrekening op te nemen in OCI	0
		(14)	V	XXII. Reële waarde wijzigingen op derivaten door kasstroomafdekking	(14)
XXI. Herwaardering pensioenregeling met een te bereiken doel	113			XXIII. Herwaardering pensioenregelingen	113
XXII. Discretionaire-winstdelingselement van verzekeringscontracten	0			XXIV. Discretionaire winstdelingselementen van verzekeringscontracten	0
XXIII. Overige reserves	(14)	14	V	XXV. Andere reserves	0
NIET IN DE RESULTATENREKENING OPGENOMEN WINSTEN EN VERLIEZEN	437			NIET IN DE RESULTATENREKENING OPGENOMEN WINSTEN EN VERLIEZEN	437
EIGEN VERMOGEN VAN DE GROEP	9 521			EIGEN VERMOGEN VAN DE GROEP	9 521
XXVI. Minderheidsbelang	0			XXVI. Minderheidsbelang	0
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	9 521			TOTAAL EIGEN VERMOGEN	9 521
TOTAAL VERPLICHTINGEN EN EIGEN VERMOGEN	167 959			TOTAAL VERPLICHTINGEN EN EIGEN VERMOGEN	167 891

Van "op waardering gebaseerde presentatie" naar "op aard gebaseerde presentatie"

Belfius heeft, met de introductie van een nieuwe boekhoudstandaard, van de gelegenheid gebruik gemaakt om de presentatie van haar balans te herzien. Indien de presentatie op de balans voorheen voornamelijk gebaseerd was op de waarderingsmethode van de activa en passiva zal Belfius, vanaf 1 januari 2018, opteren voor een presentatie die meer op de aard is gebaseerd, waarbij activa en passiva worden gegroepeerd op basis van hun type.

Onder de vorige IAS 39 presentatie werden obligaties ingedeeld in vijf verschillende categorieën:

- Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen;
- Leningen en voorschotten aan klanten;
- beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden;
- Voor verkoop beschikbare financiële activa; en
- Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening.

Onder de nieuwe IFRS 9 presentatie zullen obligaties gepresenteerd worden in de rubriek In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigenvermogensinstrumenten , onderverdeeld voor de verschillende waarderingsmethoden. Als zodanig is de balans volgens IAS 39 gewijzigd van een "op waardering gebaseerde presentatie " naar de nieuwe "op aard gebaseerde presentatie". Dit is het beginpunt van de overgang, om een duidelijk beeld van de verschillende effecten van IFRS 9 weer te geven.

Als zodanig heeft Belfius de volgende herclassificaties uitgevoerd om tot de nieuwe presentatie te komen:

Referentie in overgangstabel	
A	**Herclassificatie van de obligaties** VAN → Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen; en → Leningen en voorschotten aan klanten onder de "op waardering gebaseerde presentatie" NAAR → In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder de "op aard gebaseerde presentatie".
B	**Herclassificatie van de niet nauw verwante in contracten besloten derivaten** VAN → Derivaten onder "op waardering gebaseerde presentatie" NAAR → Leningen en voorschotten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs en → In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder "op aard gebaseerde presentatie".
C	**Herclassificatie van aan beleggingsfondsen gekoppelde producten en leningen gewaardeerd tegen reële waarde** VAN → Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening onder "op waardering gebaseerde presentatie" NAAR → Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten en → Leningen en voorschotten gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies onder "op aard gebaseerde presentatie"
D	**Herclassificatie van aandeel van herverzekeraars in de technische reserves** VAN → Overige activa onder "op waardering gebaseerde presentatie" NAAR → Technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten - deel van de herverzekeraar onder "op aard gebaseerde presentatie".

De bovenstaande herclassificaties vertegenwoordigen wijzigen in de presentatie van de activa op de balans (behalve referentie "B" die impact heeft op zowel het actief als de verplichtingen). Er werden ook herclassificaties uitgevoerd in de verplichtingen en het eigen vermogen:

Referentie in overgangstabel	
Q	**Herclassificatie van de AFS reserve en de bevroren AFS reserve** Onder de nieuwe "op aard gebaseerde presentatie" wordt de reserve van de overige onderdelen van het totaalresultaat voor in schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen-vermogensinstrumenten afzonderlijk getoond. Onder de "op waardering gebaseerde presentatie" was de AFS reserve gesplitst tussen de bevroren AFS reserve en de AFS reserve voor effecten. In de balans onder "op aard gebaseerde presentatie" wordt de reserve van de overige onderdelen van het totaalresultaat weergegeven voor schuldinstrumenten en eigen-vermogensinstrumenten, ongeacht of deze betrekking heeft op bevroren AFS of AFS op effecten.
R	**Bijkomende detaillering van de balans** VAN → Schulden aan kredietinstellingen onder de "op waardering gebaseerde presentatie" NAAR → Kas en tegoeden van centrale banken; en → Schulden aan en deposito's van kredietinstellingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder de "op aard gebaseerde presentatie".
S	**Bijkomende detaillering van de balans** VAN → Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening onder de "op waardering gebaseerde presentatie" NAAR → Schulden en deposito's gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies; → Uitgegeven schuldbewijzen en overige financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies; en → Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten onder de "op aard gebaseerde presentatie".
V	**Bijkomende detaillering van de balans** VAN → Overige reserves onder de "op waardering gebaseerde presentatie" NAAR → Reële waarde wijzigingen op derivaten door kasstroomafdekking onder de "op aard gebaseerde presentatie".

De totale impact van bovenstaande herclassificaties bedraagt nul aangezien het betrekking heeft op bewegingen tussen rekeningen.

Overgang van de financiële staten per 31/12/17 onder IAS 39 naar de financiële staten per 01/01/18 onder IFRS 9

IAS 39 onder nieuwe opmaak (op aard gebaseerd) 31/12/17		IFRS 9 impact op classificatie en herwaardering, inclusief bijzondere waardeverminderingen								IFRS 9 01/01/18
		Classificatie				Herwaar-dering	Ref	Bijzondere waarde-vermin-dering	Ref	Totaal
(in miljoen EUR)		Bedrijfs-model	Ref	SPPI	Ref					
I. Kas en tegoeden bij centrale banken	10 237									10 237
II. Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen										
A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	13 802							0	P	13 802
B. Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat										
C. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies										
III. Leningen en voorschotten										
A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	85 589	(32)	H	(2 380)	E			(116)	P	83 060
B. Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat										
C. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	3	32	H	2 380	E	(69)	J			2 346
IV. In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen vermogensinstrumenten										
A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	14 050	9 598	I	(326)	F	(2 098)	K	(81)	P	21 144
B. Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	17 983	(9 598)	I	(1 680)	G	258	L			6 963
C. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	640			2 005	F & G	25	M			2 670
V. Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten	2 598									2 598
VI. Derivaten	16 415									16 415
VII. Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	3 721					1 326	N			5 046
VIII. Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie	31									31
IX. Materiële vaste activa	1 059									1 059
X. Immateriële activa	162									162
XI. Goodwill	104									104
XII. Belastingvorderingen										
A. Belastingvorderingen Lopend boekjaar	20									20
B. Uitgestelde belastingvorderingen	235					(9)	O	91	O	317
XIII. Technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten - deel van de herverzekeraars	277									277
XIV. Overige activa	947									947
XV. Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	19									19
TOTAAL VAN HET ACTIEF	167 891									167 217

IAS 39 onder nieuwe opmaak (op aard gebaseerd) 31/12/17 (in miljoen EUR)		Herwaardering	Ref	Bijzondere waarde-vermindering	Ref	IFRS 9 01/01/18
I. Kas en tegoeden van centrale banken	3 979					3 979
II. Schulden aan en deposito's van kredietinstellingen						
A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	7 131					7 131
B. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	0					0
III. Schulden en deposito's						
A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	76 274					76 274
B. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	54					54
IV. Uitgegeven schuldbewijzen en overige financiële verplichtingen						
A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	22 027					22 027
B. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	6 241					6 241
V. Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten	2 598					2 598
VI. Derivaten	21 196					21 196
VII. Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	105					105
VIII. Voorzieningen voor verzekeringsactiviteiten	15 150	(566)	T			14 584
IX. Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen	425			113	P	538
X. Achtergestelde schulden						
A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	1 199					1 199
B. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	0					0
XI. Belastingverplichtingen						
A. Belastingverplichtingen lopend boekjaar	51					51
B. Uitgestelde belastingverplichtingen	177	(144)	O			33
XII. Overige verplichtingen	1 762					1 762
XIII. Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0					0
TOTAAL VAN DE VERPLICHTINGEN	158 369					157 772
XIV. Geplaatst kapitaal	3 458					3 458
XV. Uitgiftepremies	209					209
XVI. Ingekochte eigen aandelen	0					0
XVII. Reserves en overgedragen resultaat	5 417	(40)		(257)	P	5 120
XVIII. Nettoresultaat van het boekjaar	0					0
KERN EIGEN VERMOGEN	9 084					8 788
XIX. Reële waarde wijzigingen van schuldinstrumenten gewaardeerd tegen FVOCI	106	238		31	P	375
XX. Reële waarde wijzigingen van eigenvermogens instrumenten gewaardeerd tegen FVOCI	232	(45)				187
XXI. Reële waarde wijzigingen door eigen kredietrisico op financiële passiva geboekt tegen reële waarde via de resultatenrekening op te nemen in OCI	0					0
XXII. Reële waarde wijzigingen op derivaten door kasstroomafdekking	(14)	(5)	U			(19)
XXIII. Herwaardering pensioenregelingen	113					113
XXIV. Discretionaire winstdelingselementen van verzekeringscontracten	0					0
XXV. Andere reserves	0					0
NIET IN DE RESULTATENREKENING OPGENOMEN WINSTEN EN VERLIEZEN	437					657
EIGEN VERMOGEN VAN DE GROEP	9 521					9 444
XXVI. Minderheidsbelang	0					0
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	9 521					9 444
TOTAAL VERPLICHTINGEN EN EIGEN VERMOGEN	167 891					167 217

Inleiding

De bovenstaande tabellen zijn identiek aan de toelichtingen die zijn opgenomen in het jaarverslag 2017, met uitzondering van een aanpassing van uitgestelde belastingen. De wijziging had betrekking op een verfijning van de belastingtarieven die werden gebruikt om de uitgestelde belastingen te berekenen.

In bovenstaande tabellen wordt de impact van de overgang van IAS 39 naar IFRS 9 weergegeven. Volgende 3 afzonderlijke factoren liggen aan de basis van de impact:

→ Classificatie
De classificatie onder IFRS 9 is gebaseerd op zowel het bedrijfsmodel voor het beheer van de financiële activa als de eigenschappen van de contractuele kasstromen van de financiële activa.
Belfius heeft zijn bedrijfsmodellen beoordeeld en geanalyseerd of de contractuele kasstromen van de financiële activa uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op het uitstaande hoofdsombedrag vertegenwoordigen (SPPI-test).
De bedragen die in de kolom 'Classificatie' worden vermeld, zijn de boekwaarden onder IAS 39 die worden geherclassificeerd volgens hetzij een wijziging in het bedrijfsmodel, hetzij omdat het financieel actief niet voldoet aan de SPPI-test.
Het totaal van de kolom moet daarom nul zijn.

→ Herwaardering
Als gevolg van een wijziging in bedrijfsmodel of indien het financieel actief niet voldoet aan de SSPI-test, moet de boekwaarde onder IAS 39 mogelijks worden aangepast.
Bijvoorbeeld, indien een financieel actief onder IAS 39 is geclassificeerd in AFS maar onder IFRS 9 wordt beschouwd als aangehouden om contractuele kasstromen te ontvangenen voldoent aan de SPPI-test, dan moet het financieel actief worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kost in plaats van tegen reële waarde (alsof IFRS 9 van toepassing was vanaf de aanvangsdatum van het actief). Als gevolg hiervan wordt de herwaardering tegen de reële waarde onder IAS 39 teruggenomen, zodat het financieel actief wordt gepresenteerd tegen geamortiseerde kost.
Het totaal van de kolom 'Herwaardering' geeft de impact op het eigen vermogen weer van de overgang van IAS 39 naar IFRS 9, aangezien de herwaardering ofwel teruggenomen wordt, ofwel overgeboekt wordt naar de overige onderdelen van het totaalresultaat of het overgedragen resultaat.
Merk op dat de impact van de bijzondere waardevermindering apart van deze herwaarderingen wordt gepresenteerd.

→ Bijzondere waardevermindering
Onder IFRS 9 moet een te verwachten kredietverlies model worden toegepast op alle financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kost of tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de onderdelen van het totaalresultaat (met uitzondering van aandelen die onherroepelijk worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat), evenals op leningtoezeggingen, financiële garanties, leasevorderingen binnen het toepassingsgebied van IAS 17 en op handelsvorderingen of een contractactief binnen het toepassingsgebied van IFRS 15.
Aangezien IAS 39 een gerealiseerd verliesmodel toepast, is de invloed van deze wijziging in methodologie weergegeven in de kolom bijzondere waardevermindering.
Het totaal van deze kolom "Bijzondere waardevermindering" vormt een deel van de totale impact op het overgedragen resultaat.

Merk op dat de onderstaande beschrijving alleen betrekking heeft op financiële activa.

Classificatie

SPPI test

Belfius heeft uitgebreid geanalyseerd of haar schuldbewijzen voldoen aan de SPPI-test. Alle schuldbewijzen zijn beoordeeld en gedocumenteerd binnen de groep.

Op basis van deze beoordelingen heeft Belfius vastgesteld dat

→ bepaalde leningen (gestructureerd of niet-gestructureerd);
→ een beperkt aantal obligaties; en
→ andere "eigenvermogensinstrumenten of fondsen" niet voldoen aan de SPPI-test. Deze leningen en obligaties moeten worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies en dit ongeacht het bedrijfsmodel.

Als gevolg hiervan kunnen volgende herclassificaties worden genoteerd:

Referentie in overgangstabel	
E	**Herclassificatie van de leningen (gestructureerd of niet-gestructureerd) geclassificeerd in de "op aard gebaseerde presentatie" balans** VAN → Leningen en voorschotten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs NAAR → Leningen en vorderingen gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies.

Referentie in overgangstabel	
F	**Herclassificatie van de obligaties geclassificeerd in de "op aard gebaseerde presentatie" balans** VAN → In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs NAAR → In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen-vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies.
G	**Herclassificatie van de eigenvermogensinstrumenten die niet voldoen aan de SPPI-test geclassificeerd in de "op aard gebaseerde presentatie" balans** VAN → In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen-vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat NAAR → In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies.

Bedrijfsmodel

De term bedrijfsmodel verwijst naar de manier waarop een entiteit haar financiële activa beheert om kasstromen te genereren. Het bedrijfsmodel bepaalt of kasstromen het gevolg zijn van het incasseren van contractuele kasstromen, het verkopen van financiële activa, of beide. Het is niet een gevolg van een keuze maar is eerder een feit dat kan worden waargenomen door de manier waarop een entiteit wordt beheerd en informatie aan het management wordt verstrekt.

De bedrijfsmodellen worden beoordeeld op niveau van de entiteit voor alle financiële activa. Belfius heeft verschillende bedrijfsmodellen gedefinieerd voor zijn financiële activa binnen de bankgroep en de verzekeringsgroep. De bedrijfsmodellen geven weer hoe de financiële activa worden beheerd om kasstromen te genereren en zijn gebaseerd op:

→ eerdere ervaringen met betrekking tot de frequentie, het volume en de timing van verkopen, inclusief de redenen voor dergelijke verkopen en verwachtingen over toekomstige verkoopactiviteiten;
→ de evaluatie en rapportering van de financiële activa;
→ de beoordeling en beheer van de belangrijkste risico's; en
→ de vergoeding van het management.

De analyse resulteerde in de volgende bedrijfsmodellen:

Leningen

De portefeuille aan leningen past in het kader van de klassieke activiteiten van bank- en verzekeringstransformatie met als doel een stabiele rentemarge te genereren. Het doel is om deze leningen tot einde looptijd aan te houden. Bovendien heeft Belfius geen geschiedenis van het actief verkopen van leningen, met uitzondering van effectisering. Het feit dat leningen aan een effectiseringsvehikel worden verkocht zonder overdracht aan derden van de gerelateerde "risks and rewards", belet Belfius niet om deze leningen op geconsolideerd niveau te beschouwen als zijnde verstrekt om deze tot eindvervaldag aan te houden.

In beperkte omstandigheden en binnen het kader van een globaal risicobeheer kan worden beslist tot een gedeeltelijke afbouw van een portefeuille van leningen, bijvoorbeeld om de gemiddelde rating van de portefeuille in overeenstemming te brengen met het beleid inzake risicobereidheid.

Globaal genomen heeft Belfius geopteerd voor een bedrijfsmodel dat erop gericht is contractuele kasstromen te ontvangen en zal het leningen waarderen tegen geamortiseerde kostprijs. Er wordt één uitzondering gemaakt voor een entiteit binnen de Groep die, voor een gelimiteerde periode, hypothecaire leningen verstrekt en aanhoudt alvorens deze over te dragen aan niet-gerelateerde partijen. Dergelijke hypothecaire leningen worden geclassificeerd als aangehouden voor handelsdoeleinden en zullen gewaardeerd worden tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies.

Obligaties

In de context van Belfius Groep wordt volgend onderscheid gemaakt:

→ **Bankgroep**
De bankgroep heeft twee soorten obligatieportefeuilles: een "ALM Yield" portefeuille en een "ALM Liquidity" portefeuille. Beide zijn gericht op het genereren van stabiele inkomsten binnen een bedrijfsmodel dat tot doel heeft de obligaties aan te houden om contractuele kasstromen te ontvangen tot de vervaldatum. Als zodanig worden de obligaties gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Een beperkt aantal specifieke obligaties die Belfius tracht te verkopen onder specifieke voorwaarden zullen uitzonderlijk worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat.

→ **Verzekeringsgroep**
De obligaties van verzekeringsgroep worden beheerd in lijn met en binnen de richtlijnen van balansbeheer. Als gevolg hiervan heeft de verzekeringsgroep beslist om een groot deel van haar portefeuille te classificeren binnen een bedrijfsmodel dat erop gericht is contractuele kasstromen te ontvangen.
Echter, om liquiditeitsbehoeften te vrijwaren (bv. na onverwachte afkopen) en om resultaat te kunnen genereren met betrekking tot mogelijke winstdeling, heeft de verzekeringsgroep besloten bepaalde obligaties te classificeren binnen een bedrijfsmodel waarvan het doel wordt bereikt door zowel contractuele kasstromen te ontvangen als financiële activa te verkopen. Deze obligaties zullen gewaardeerd worden tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat. Deze obligaties zullen beheerd worden binnen het risicokader voor de volatiliteit.
De verzekeringsgroep zal een gemengd bedrijfsmodel toepassen voor haar obligatieportefeuille, waarbij een deel van de portefeuille zal worden aangehouden om contractuele kasstromen te ontvangen en een ander deel om zowel contractuele kasstromen te ontvangen als om financiële activa te verkopen.

→ **Aandelen**
Belfius heeft bij de eerste toepassing de onherroepelijke keuze gemaakt om haar huidige posities in aandelen te waarderen tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat.

De toepassing van het IFRS 9 bedrijfsmodel heeft volgende herclassificaties tot gevolg:

Referentie in overgangstabel	
H	**Herclassificatie van hypotheken aangehouden voor handelsdoeleinden** VAN → Leningen en voorschotten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs NAAR → Leningen en voorschotten gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies.
I	**Herclassificatie van de obligaties op basis van hun toepasselijke bedrijfsmodellen,** RESULTEREND IN BEWEGINGEN TUSSEN → In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs en In schuldbewijzen belichaamde schulden EN → Eigen-vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat.

Herwaardering

Aangezien IFRS 9 retroactief wordt toegepast, is Belfius verplicht het toe te passen alsof het altijd van kracht is geweest.

Alle aanpassingen aan de boekwaarden van de financiële activa worden geregistreerd in de openingsbalans van het overgedragen resultaat of een andere component van het eigen vermogen (de uitgestelde belastingimpact wordt verwerkt in dezelfde lijnitem als de aanpassing), indien van toepassing.

Herwaardering van niet-SPPI-conforme financiële activa

Op datum van de eerste toepassing van IFRS 9 moeten de niet-SPPI-conforme financiële activa worden gewaardeerd tegen hun reële waarden. Elk verschil tussen de boekwaarde onder IAS 39 en de reële waarde wordt geregistreerd in de openingsbalans van het overgedragen resultaat. Het betreft voornamelijk gestructureerde leningen aan de publieke en sociale sector binnen de PCB lijn.

Als gevolg hiervan kunnen de volgende herwaarderingen worden opgemerkt:

Referentie in overgangstabel		Overeenstemmende aanpassing in het eigen vermogen
J	**Herwaardering van niet-SPPI-conforme leningen geclassificeerd in de "op aard gebaseerde presentatie"** IN → Leningen en voorschotten gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies.	RE
M	**Herwaardering van niet-SPPI-conforme obligaties geclassificeerd in de "op aard gebaseerde presentatie"** IN → In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen-vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies.	RE

Herwaardering van eerder geherclassificeerde schuldbewijzen

In 2008 en 2009 heeft Belfius de aanpassing van IAS 39 toegepast, waardoor de herclassificatie van bepaalde niet-liquide financiële activa mogelijk was van "voor verkoop beschikbaar" en "voor handelsdoeleinden aangehouden" naar "leningen en voorschotten". Belfius opteerde ook voor een herclassificatie van bepaalde obligaties die eerder werden geclassificeerd als "voor verkoop beschikbaar" naar "tot einde van de looptijd aangehouden" (in 2014 en 2015), naar aanleiding van een wijziging in de intentie van het beheer van de portefeuille. Na deze herclassificaties werd de gecumuleerde wijziging in de reële waarde erkend in de voor verkoop beschikbare reserve op het moment van herclassificatie bevroren en afgeschreven over de resterende gebruiksduur van het instrument.

Als gevolg van de toepassing van IFRS 9 wordt voor instrumenten die voldoen aan de SPPI-test, de bevroren AFS reserve teruggenomen via een aanpassing van de openingsbalans van het overgedragen resultaat, gezien IFRS 9 retroactief wordt toegepast.

Onder IFRS 9 moet de boekwaarde van het financieel actief overeenstemmen met ofwel

- de geamortiseerde kostprijs als het actief is geclassificeerd als aangehouden om de contractuele kasstromen te ontvangen; of
- de reële waarde als het actief wordt geclassificeerd als aangehouden om zowel contractuele kasstromen te ontvangen als financiële activa te verkopen of de reële waarde met verwerking van waardeverandering in winst of verlies als het niet voldoet aan de SPPI test.

Ieder verschil tussen de boekwaarde onder IAS 39 en de boekwaarde onder IFRS 9 wordt verwerkt in de openingsbalans van het overgedragen resultaat of de overige onderdelen van het totaalresultaat, indien van toepassing.

Als gevolg worden volgende herwaarderingen opgemerkt:

Referentie in overgangstabel		Overeenstemmende aanpassing in het eigen vermogen
K	**Herwaardering van voorheen geherclassificeerde schuldbewijzen geclassificeerd in de "op aard gebaseerde presentatie"** IN → In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen-vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.	RE
L	**Herwaardering van voorheen geherclassificeerde schuldbewijzen geclassificeerd in de "op aard gebaseerde presentatie"** IN → In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen-vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat.	OCI
M	**Herwaardering van voorheen geherclassificeerde schuldbewijzen geclassificeerd in de "op aard gebaseerde presentatie"** IN → In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen-vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies.	RE
U	Belfius heeft bepaalde obligatie- en swapovereenkomsten waarvoor de obligatie onder IAS 39 werd afgescheiden van het in het contract besloten derivaat die onder IFRS 9 voldoen aan de SPPI-test. De onderliggende obligaties worden aangehouden in een bedrijfsmodel dat erop gericht is contractuele kasstromen te ontvangen en worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs met toepassing van de verwerking van afdekkingstransacties ('hedge accounting'). Deze boekhoudkundige behandeling verzekert een consistente presentatie van de intentie van het management in de financiële staten.	CFH → RE

Verandering in waardering van financiële activa als gevolg van het besliste bedrijfsmodel

Na toepassing van de nieuwe bedrijfsmodellen wordt elk verschil tussen de boekwaarde onder IAS 39 en IFRS 9 verwerkt in het overgedragen resultaat of overige onderdelen van het totaalresultaat.

Als gevolg hiervan kunnen de volgende herwaarderingen worden waargenomen:

Referentie in overgangstabel		Overeenstemmende aanpassing in het eigen vermogen
K	Voor financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat onder IAS 39 (op aard gebaseerd) maar gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder IFRS 9 wordt de gecumuleerde winst of verlies opgenomen in de overige onderdelen van het totaalresultaat teruggenomen via een aanpassing van de openingsbalans van het overgedragen resultaat als gevolg van de retroactieve toepassing van IFRS 9. Het financieel actief wordt vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs via een aanpassing van de openingsbalans van het overgedragen resultaat.	OCI
L	Financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder IAS 39 maar gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat onder IFRS 9: het verschil tussen de boekwaarde onder IAS 39 en de reële waarde wordt verwerkt in de overige onderdelen van het totaalresultaat.	OCI

Gevolgen voor de afdekking van het renterisico van een portefeuille

Een impact op de afdekking van het renterisico van een portefeuille wordt opgemerkt en is het gevolg van een wijziging in de presentatie van schuldbewijzen omdat onder IAS 39 (op aard gebaseerd) deze worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat maar onder IFRS 9 worden aangehouden in een bedrijfsmodel dat erop gericht is contractuele kasstromen te ontvangen en derhalve worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Onder IAS 39 worden de wijzigingen in de reële waarde die worden toegeschreven aan het afgedekte risico geherclassificeerd van de overige onderdelen van het totaalresultaat naar winst of verlies. Onder IFRS 9 daarentegen worden de wijzigingen in de reële waarde die zijn toe te schrijven aan de afdekking van het renterisico van een portefeuille geclassificeerd onder de balanspost winst/verlies op de afdekking van het renterisico van een portefeuille.

Als gevolg worden volgende herclassificaties opgemerkt:

Referentie in overgangstabel		Overeenstemmende aanpassing in het eigen vermogen
N	**Herclassificatie van de waarde van het afgedekte risico geclassificeerd in de "op aard gebaseerde presentatie"** VAN → Reserves en overgedragen resultaten NAAR → Winst/verlies op de afdekking van het renterisico van een portefeuille.	RE

Gevolgen voor technische voorzieningen

De keuze voor een specifiek bedrijfsmodel heeft tot gevolg dat bepaalde netto niet-gerealiseerde winsten die onder IAS 39 werden gepresenteerd op de balans, onder IFRS 9 niet langer worden gepresenteerd op de balans . Gezien het feit dat deze erkende netto niet-gerealiseerde winsten niet aan Belfius Insurance kunnen worden toegerekend, maar aan de polishouders, worden door toepassing van shadow accounting deze netto niet-gerealiseerde winsten getransfereerd van de overige onderdelen van het totaalresultaat naar de technische voorziening voor verzekeringsactiviteiten. Hoewel deze netto niet-gerealiseerde winsten onder IFRS 9 nog steeds bestaan, worden ze echter niet langer geregistreerd in de balans door de keuze voor bedrijfsmodel en is een transfert van de overige onderdelen van het totaalresultaat naar technische voorzieningen niet langer noodzakelijk.

Dit heeft volgende impact tot gevolg:

Referentie in overgangstabel		Overeenstemmende aanpassing in het eigen vermogen
T	**Afname van de shadow accounting resulterend in een** DALING → van de Voorziening voor verzekeringsactiviteiten met een GERELATEERDE TOENAME → van Reële waarde wijzigingen van schuldinstrumenten gewaardeerd tegen FVOCI EN → Reële waarde wijzigingen van eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen FVOCI.	OCI

Impact op uitgestelde belastingen

Referentie in overgangstabel	
O	Bij de eerste toepassing van IFRS 9 moet elke impact op het eigen vermogen netto na belastingen worden geregistreerd. Het logische gevolg hiervan is een impact op de uitgestelde belastingvorderingen en uitgestelde belastingverplichtingen. De impacten zijn voornamelijk het gevolg van de terugname van de bevroren AFS-reserve, de terugname van de AFS-reserve met betrekking tot financiële activa gewaardeerd via de overige onderdelen van het totaalresultaat onder IAS 39, maar gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder IFRS 9, en de afname in shadow accounting.

Impact op de overige onderdelen van het totaalresultaat voor eigenvermogensinstrumenten

Aangezien voor eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via overige onderdelen van het totaalresultaat onder IFRS 9 een overheveling naar de resultatenrekening niet meer mogelijk is, moeten alle eerder geboekte bijzondere waardeverminderingen worden teruggenomen via het overgedragen resultaat.

Als gevolg hiervan kunnen volgende herclassificaties worden genoteerd:

	Overeenstemmende aanpassing in het eigen vermogen
Herclassificatie van bijzondere waardeverminderingen op eigenvermogensinstrumenten VAN → Het overgedragen resultaat NAAR → De overige onderdelen van het totaalresultaat.	RE → OCI

Bijzondere waardevermindering

Onder IFRS 9 wordt een bijzondere waardevermindering geboekt (via winst of verlies) op alle financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs of tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat. Daarnaast worden kredietlijnen, financiële garanties en andere verbintenissen ook onderworpen aan een bijzondere waardevermindering.

Onder IAS 39 werd een gerealiseerd verliesmodel gebruikt, terwijl onder IFRS 9 een verwacht kredietverliesmodel moet worden toegepast. Dit IFRS 9-model is gebaseerd op een tweestappenmodel:

- Blok 1: bepalen van het geschikte stadium per blootstelling;
- Blok 2: berekening van de te verwachten kredietverliezen per blootstelling

Een belangrijk element in de beoordeling van het toepasselijke stadium per blootstelling, bestaat uit het vergelijken van de rating tussen de creatie of aankoop van het financieel actief en de rapporteringsdatum. Indien een significante toename van het kredietrisico wordt opgemerkt, wordt het financieel actief toegewezen aan stadium 2 en wordt het tijdens de looptijd te verwachten kredietverlies berekend. Als het financieel actief wordt toegewezen aan stadium 1, wordt het binnen de twaalf maanden te verwachten kredietverlies bepaald. Merk op dat in sommige gevallen meningen en analyses van experten worden toegepast, bovenop de meer mechanische beoordelingsevoluties, om rekening te houden met specifieke kenmerken van blootstellingen.

We verwijzen naar een gedetailleerde beschrijving van de berekeningsmethode in de waarderingsregels.

Om de impact van de bijzondere waardevermindering te bepalen bij de eerste toepassing van IFRS 9, wordt de collectieve waardevermindering, berekend volgens het IAS 39 model, teruggenomen via het overgedragen resultaat. Het nieuwe te verwachten kredietverlies wordt geboekt als een vermindering van de financiële activa indien het financieel actief wordt gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs of wordt verwerkt via de overige onderdelen van het totaalresultaat indien het financieel actief wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat. Daarbovenop wordt een nieuwe IFRS 9 voorziening geboekt voor kredietlijnen, financiële garanties en andere verbintenissen.

Als gevolg hiervan kan het volgende worden opgemerkt:

Referentie in overgangstabel		Overeenstemmende aanpassing in het eigen vermogen
P	Verwijdering van eerder opgenomen collectieve waardevermindering voor financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs en boeking van het juiste te verwachten kredietverlies tegen de boekwaarde van de financiële activa.	RE
	Verwijdering van eerder opgenomen collectieve waardevermindering voor financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde via overige onderdelen van het totaalresultaat en boeking van het juiste te verwachten kredietverlies via overige onderdelen van het totaalresultaat van de financiële activa.	OCI
	Extra te verwachten kredietverlies als gevolg van de toegenomen reikwijdte van bijzondere waardevermindering onder IFRS 9, geboekt in Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen.	RE

Reconciliatie van het saldo van bijzondere waardeverminderingen van IAS 39 (+ specifieke voorzieningen IAS 37) naar IFRS 9

IAS 37/39 zoals gepubliceerd 31/12/17 (In duizend EUR)	Collectieve waarde-verminderingen	Specifieke waarde-verminderingen	Specifieke voorzieningen
II. Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	(5)	0	
III. Leningen en voorschotten aan klanten	(310)	(1 153)	
IV. Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	0	0	
V. Voor verkoop beschikbare financiële activa	0	(67)	
TOTAAL VOORZIENING VOOR KREDIETVERLIEZEN	(315)	(1 220)	
VIII. Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen[1]	0	0	(8)
TOTAAL VOORZIENING	0	0	(8)

IFRS 9 01/01/18 (In duizend EUR)	IFRS 9 impact op bijzondere waardeverminderingen					
	Wijzigingen[2]	Herwaarde-ring	Totaal	Bijzondere waardeverminderingen per fase		
				Fase 1	Fase 2	Fase 3
II. Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	5	0	0	0	0	0
A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	5	0	0	0	0	0
III. Leningen en voorschotten	103	(116)	(1 475)	(138)	(184)	(1 153)
A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	103	(116)	(1 475)	(138)	(184)	(1 153)
IV. In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen vermogensinstrumenten	(42)	(125)	(232)	(2)	(229)	(1)
A. Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	(108)	(81)	(189)	(1)	(187)	(1)
B. Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	66	(44)[3]	(44)	(2)	(42)	0
	66	(241)	(1 708)	(141)	(413)	(1 154)
IX. Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen[1]	0	(113)	(121)[4]	(51)	(57)	(13)
	0	(113)	(121)	(51)	(57)	(13)

(1) Heeft betrekking op financiële waarborgen en gegeven verbintenissen die zijn opgenomen in deze publicatielijn.
(2) De bewegingen hebben betrekking op de impact van de toepassing van de nieuwe lay-out bij de overgang van een "op waardering gebaseerde presentatie" naar een "op aard gebaseerde lay-out", herclassificaties onder IFRS 9 waarbij zowel de bedrijfsmodellen als de SPPI-beoordelingen in aanmerking werden genomen.
(3) Deze voorziening voor verliezen wordt erkend via de overige onderdelen van het totaalresultaat en verlaagt niet de boekhoudkundige waarde van de schuldinstrumenten gemeten volgens FVTOCI in de balans. Het wordt enkel in deze tabel gepresenteerd voor vergelijkingsdoeleinden (exclusief uitgestelde belastingen), samen met de bijzondere waardevermindering van andere financiële activa.
(4) Dit bedrag bestaat uit EUR 81,7 miljoen aan gegeven verplichtingen en EUR 39,5 miljoen aan financiële waarborgen.

Herclassificatie naar geamortiseerde kostprijs

Voor de transitie tabel betreffende de reclassificaties van Voor verkoop beschikbare financiële activa (IAS 39 classificatie) naar Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (IFRS 9 classificatie) verwijzen wij naar het halfjaarverslag 2018. Deze informatie-verschaffing hoeft slechts eenmaal te worden gedaan en zal derhalve niet worden herhaald.

IV. OPERATIONELE SEGMENTRAPPORTERING

(Sommige totalen kunnen afwijken als gevolg van afrondingen)

In analytisch opzicht splitst Belfius zijn activiteiten en rekeningen op in drie segmenten: Retail & Commercial (RC), Public & Corporate (PC) en Group Center (GC); daarbij omvatten RC en PC de voornaamste commerciële activiteiten van Belfius.

- **Retail & Commercial (RC)** beheert de commerciële relaties met particuliere klanten en met kleine en middelgrote ondernemingen, zowel bij de Bank als bij de verzekeringsmaatschappij;
- **Public & Corporate (PC)** staat in voor de commerciële relaties met de openbare sector, de sociale sector en corporate klanten, zowel bij de Bank als bij de verzekeraar;
- **Group Center (GC)** omvat in hoofdzaak de overige resultaten die niet kunnen worden toegewezen aan de twee commerciële segmenten. Deze bestaat voornamelijk uit de resultaten van obligatie- en derivatenportefeuille.

1. Balans

(In duizend EUR)	31/12/17 Actief	Verplichtingen	Eigen vermogen
IAS 39			
Retail & Commercial	56 527 208	77 118 099	2 300 483
Public & Corporate	41 659 169	26 263 639	2 234 766
Group Center	69 772 824	55 056 055	4 986 158
TOTAAL	167 959 201	158 437 793	9 521 408
Waarvan bancaire activiteiten	148 476 016	139 868 365	8 607 650
Waarvan verzekeringsactiviteiten[1]	19 483 185	18 569 428	913 758

(1) Merk op dat de activa en passiva de bijdrage vertegenwoordigen van de Belfius Insurance groep aan de geconsolideerde balans.

De activa en passiva die zijn toegewezen aan Retail & Commercial (RC) en Public & Corporate (PC) zijn een weergave van de commerciële activiteiten van die business lines. Terwijl RC een overschot aan funding heeft, is PC meer activa gestuurd. In zijn geheel vertoont de commerciële balans een fundingoverschot met einde december 2018 een solide loan-to-deposit ratio van 94 %.

Er zijn geen interne verkopen of aankopen tussen segmenten, de activa en passiva gepresenteerd binnen een segment zijn diegene gegenereerd en afkomstig zijn van de bedrijfssegmenten.

Het eigen vermogen dat wordt toegewezen aan RC en PC is het normatief reglementair kapitaal. Het normatief reglementair eigen vermogen van het metier wordt gekalibreerd. De business line's CET 1 ratio wordt op 13,5% gebracht rekening houdend met de reglementaire risicoposten van het metier en enkele CET 1 kapitaal aftrekposten toegekend aan die business line (zeer klein impact omdat het grootste deel van die CET 1 kapitaal aftrekposten aan GC worden toegekend). De doelstelling werd bepaald door de minimale CET 1 ratio van 10,75% te samen met een stressbuffer van 2,75 %.

Merk op dat de kapitaaltoewijzing voor de verzekeringsactiviteiten is gebaseerd op het Deens Compromis, toegewezen aan ieder segment in verhouding tot diens bijdrage aan de Belfius Insurance Solvency II SCR vereisten. Het resterende niet-toegewezen kapitaal wordt gerapporteerd onder Group Center.

(In duizend EUR)	31/12/18 Actief	Verplichtingen	Eigen vermogen
IFRS 9			
Retail & Commercial	58 784 532	80 082 093	2 605 197
Public & Corporate	42 429 521	25 250 888	2 407 693
Group Center	62 951 097	48 872 547	4 946 734
TOTAAL	164 165 151	154 205 529	9 959 623
Waarvan bancaire activiteiten	146 355 548	137 307 451	9 048 097
Waarvan verzekeringsactiviteiten[1]	17 809 603	16 898 077	911 526

(1) Merk op dat de activa en passiva de bijdrage vertegenwoordigen van de Belfius Insurance groep aan de geconsolideerde balans.

2. Resultatenrekening

A. Segregatie per bedrijfssegement

(In duizend EUR)	31/12/17 Retail & Commercial	Public & Corporate	Group Center	Totaal
IAS 39				
OPBRENGSTEN	1 684 406	519 342	150 934	2 354 682
Nettorenteopbrengsten	898 410	361 147	222 348	1 481 905
Nettocommissieopbrengsten	490 254	47 355	(3 849)	533 760
Bijdrage verzekeringen Life	237 652	30 791	(1 197)	267 246
Bijdrage verzekeringen Non-life	174 776	25 902	(250)	200 427
Overige	(116 686)	54 147	(66 117)	(128 656)
KOSTEN	(1 027 163)	(207 876)	(133 569)	(1 368 608)
BRUTORESULTAAT	657 243	311 466	17 365	986 074
Waardeverminderingen op financiële instrumenten en voorzieningen voor kredietverbintenissen	(39 581)	(28 458)	35 026	(33 013)
Waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa	(3 719)	(681)	13 867	9 467
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	613 943	282 327	66 258	962 528
Totaal (kosten) inkomsten belastingen	(171 243)	(89 306)	(96 458)	(357 007)
NETTORESULTAAT NA BELASTINGEN	442 701	193 021	(30 199)	605 522
Aandeel minderheidsbelangen	0	0	20	20
Aandeel van de aandeelhouders van de moedermaatschappij	442 701	193 021	(30 219)	605 502
waarvan bancaire activiteiten	251 977	176 830	6 137	434 944
waarvan verzekeringsactiviteiten(1)	190 728	16 132	(36 302)	170 558

(1) Merk op dat de resultatenrekening de bijdrage van de Belfius Insurance groep aan de geconsolideerde resultatenrekening vertegenwoordigt. Belfius Insurance presenteert een nettoresultaat van 184 miljoen EUR in de geconsolideerde rekeningen over 2017. Het verschil met de bijdrage van de verzekeraar aan de Belfius Group van 171 miljoen EUR is voornamelijk gerelateerd aan het gerealiseerde resultaat op verkochte of gekochte obligaties door Belfius Insurance aan of van andere entiteiten van de Belfius groep welke aangepast is op geconsolideerd niveau, gecombineerd met de correctie van de afschrijvingen op de verkochte gebouwen van Belfius Bank aan Belfius Insurance, en een terugname van de bijzondere waardevermindering op een gebouw in eigendom van Belfius Insurance enkel opgenomen op geconsolideerd niveau van Belfius Insurance (en niet op Belfius groepsniveau, aangezien er nooit een bijzondere waardevermindering werd geboekt op dit niveau).

(In duizend EUR)	31/12/18 Retail & Commercial	Public & Corporate	Group Center	Totaal
IFRS 9				
OPBRENGSTEN	1 650 083	533 341	177 765	2 361 189
Nettorenteopbrengsten	844 618	406 597	196 345	1 447 560
Nettocommissieopbrengsten	488 285	47 365	1 054	536 704
Bijdrage verzekeringen Life	230 526	53 296	(394)	283 427
Bijdrage verzekeringen Non-life	189 814	8 678	21	198 514
Overige	(103 161)	17 405	(19 261)	(105 017)
KOSTEN	(1 047 383)	(233 919)	(144 490)	(1 425 792)
BRUTORESULTAAT	602 700	299 421	33 275	935 397
Waardeverminderingen op financiële instrumenten en voorzieningen voor kredietverbintenissen	(53 831)	(24 230)	11 663	(66 397)
Waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa	(896)	(1 228)	0	(2 124)
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	547 974	273 964	44 938	866 876
Totaal (kosten) inkomsten belastingen	(139 389)	(66 192)	(11 306)	(216 886)
NETTORESULTAAT NA BELASTINGEN	408 585	207 772	33 633	649 990
Aandeel minderheidsbelangen	408	1	553	962
Aandeel van de aandeelhouders van de moedermaatschappij	408 177	207 771	33 080	649 028
waarvan bancaire activiteiten	235 359	188 477	20 666	444 502
waarvan verzekeringsactiviteiten(1)	172 818	19 293	12 414	204 526

(1) Merk op dat de resultatenrekening de bijdrage van de Belfius Insurance groep aan de geconsolideerde resultatenrekening vertegenwoordigt. Belfius Insurance presenteert een nettoresultaat van 192 miljoen EUR in de geconsolideerde rekeningen over 2018. Het verschil met de bijdrage van de verzekeraar aan de Belfius Groep van 205 miljoen EUR is voornamelijk gerelateerd aan Auxipar. In 2013 verkocht Belfius Bank zijn deel van 13,6% in Auxipar aan Belfius Insurance en realiseerde een nettokapitaalwinst van 15 miljoen EUR, deze transactie werd geëlimineerd in geconsolideerd opzicht. In 2018 kocht Belfius Insurance een tweede deel in Auxipar, wat resulteerde in een step-up aankoopwinst van 23 miljoen EUR, voor analytische reportering, deze gerealiseerde kapitaalwinst werd overgeboekt ter waarde van 15 miljoen EUR naar Belfius bank en 8 miljoen EUR naar Belfius Insurance. Noteer dat op Belfius Insurance level, de aankoop in 2018 resulteerde in een gerealiseerd kapitaalverlies van 2 miljoen EUR, dit bedrag werd geelimineerd op geconsolideerd groepsniveau omdat dit intragroepresultaat niet bestaat op Belfius groep-niveau. Verder werd het gerealiseerde resultaat op verkochte of gekochte obligaties door Belfius Insurance aan of van andere entiteiten van de Belfius groep aangepast op geconsolideerd niveau, gecombineerd met de correctie van de afschrijvingen op de verkochte gebouwen van Belfius Bank aan Belfius Insurance.

B. Segregatie per bijdragende groep

(In duizend EUR)	31/12/17		
	Bijdrage Bank in de groep[1]	Bijdrage Verzekeringen in de groep[1]	Totaal
IAS 39			
OPBRENGSTEN	1 861 047	493 635	2 354 682
Nettorenteopbrengsten	1 481 905	469 568	1 951 473
Dividenden	8 692	64 391	73 083
Nettoresultaat uit ondernemingen in vermogensmutatie	2 394	1 801	4 195
Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde via resultatenrekening	46 068	74	46 143
Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen	20 728	153 230	173 958
Nettocommissieopbrengsten	533 760	18 903	552 663
Technisch resultaat uit verzekeringsactiviteiten	0	(208 814)	(208 814)
Overige opbrengsten & kosten	(232 501)	(5 518)	(238 019)
KOSTEN	(1 132 749)	(235 859)	(1 368 608)
BRUTORESULTAAT	728 298	257 776	986 074
Waardeverminderingen op financiële instrumenten en voorzieningen voor kredietverbintenissen	(33 279)	265	(33 013)
Waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa	9 467	0	9 467
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	704 487	258 042	962 528
Totaal (kosten) inkomsten belastingen	(269 523)	(87 484)	(357 007)
NETTORESULTAAT NA BELASTINGEN	434 964	170 558	605 522
Aandeel minderheidsbelangen	20	0	20
Aandeel van de aandeelhouders van de moedermaatschappij[2]	434 944	170 558	605 502

(1) Merk op dat de resultatenrekening de bijdrage van de Belfius-bankgroep vertegenwoordigt (d.w.z. Belfius Bank met al haar dochterondernemingen met uitzondering van de verzekeringsgroep van Belfius) evenals de Belfius-verzekeringsgroep (d.w.z. Belfius Insurance met haar dochterondernemingen).

(2) Merk op dat de resultatenrekening de bijdrage van de Belfius Insurance groep aan de geconsolideerde resultatenrekening vertegenwoordigt. Belfius Insurance presenteert een nettoresultaat van 184 miljoen EUR in de geconsolideerde rekeningen over 2017. Het verschil met de bijdrage van de verzekeraar aan de Belfius Group van 171 miljoen EUR is voornamelijk gerelateerd aan het gerealiseerde resultaat op verkochte of gekochte obligaties door Belfius Insurance aan of van andere entiteiten van de Belfius groep welke aangepast is op geconsolideerd niveau, gecombineerd met de correctie van de afschrijvingen op de verkochte gebouwen van Belfius Bank aan Belfius Insurance, en een terugname van de bijzondere waardevermindering op een gebouw in eigendom van Belfius Insurance enkel opgenomen op geconsolideerd niveau van Belfius Insurance (en niet op Belfius groepsniveau, aangezien er nooit een bijzondere waardevermindering werd geboekt op dit niveau).

(In duizend EUR)	31/12/18		
	Bijdrage Bank in de groep[1]	Bijdrage Verzekeringen in de groep[1]	Totaal
IFRS 9			
OPBRENGSTEN	1 861 987	499 202	2 361 189
Nettorenteopbrengsten	1 447 560	423 978	1 871 539
Dividenden	12 401	58 580	70 981
Nettoresultaat uit ondernemingen in vermogensmutatie	782	963	1 745
Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde via resultatenrekening	11 863	(22 507)	(10 644)
Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen	45 241	76 463	121 704
Nettocommissieopbrengsten	536 704	18 953	555 656
Technisch resultaat uit verzekeringsactiviteiten	0	(53 890)	(53 890)
Overige opbrengsten & kosten	(192 564)	(3 337)	(195 902)
KOSTEN	(1 195 140)	(230 652)	(1 425 792)
BRUTORESULTAAT	666 847	268 549	935 397
Waardeverminderingen op financiële instrumenten en voorzieningen voor kredietverbintenissen	(68 727)	2 330	(66 397)
Waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa	(2 124)	0	(2 124)
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	595 996	270 879	866 876
Totaal (kosten) inkomsten belastingen	(151 471)	(65 415)	(216 886)
NETTORESULTAAT NA BELASTINGEN	444 525	205 464	649 989
Aandeel minderheidsbelangen	23	939	962
Aandeel van de aandeelhouders van de moedermaatschappij[2]	444 502	204 526	649 028

(1) Merk op dat de resultatenrekening de bijdrage van de Belfius-bankgroep vertegenwoordigt (d.w.z. Belfius Bank met al haar dochterondernemingen met uitzondering van de verzekeringsgroep van Belfius) evenals de Belfius-verzekeringsgroep (d.w.z. Belfius Insurance met haar dochterondernemingen).

(2) Merk op dat de resultatenrekening de bijdrage van de Belfius Insurance groep aan de geconsolideerde resultatenrekening vertegenwoordigt. Belfius Insurance presenteert een nettoresultaat van 192 miljoen EUR in de geconsolideerde rekeningen over 2018. Het verschil met de bijdrage van de verzekeraar aan de Belfius Group van 205 miljoen EUR is voornamelijk gerelateerd aan Auxipar. In 2013 verkocht Belfius Bank zijn deel van 13,6% in Auxipar aan Belfius Insurance en realiseerde een nettokapitaalwinst van 15 miljoen EUR, deze transactie werd geëlimineerd in geconsolideerd opzicht. In 2018 kocht Belfius Insurance een tweede deel in Auxipar, wat resulteerde in een step-up aankoopwinst van 23 miljoen EUR, voor analytische reportering, deze gerealiseerde kapitaalwinst werd overgeboekt naar Belfius bank ter waarde van 15 miljoen EUR en 8 miljoen EUR naar Belfius Insurance. Noteer dat op Belfius Insurance level, de aankoop in 2018 resulteerde in een gerealiseerd kapitaalverlies van 2 miljoen EUR, dit bedrag werd geelimineerd op geconsolideerd groepsniveau omdat dit intragroepresultaat niet bestaat op Belfius groep-niveau. Verder werd het gerealiseerde resultaat op verkochte of gekochte obligaties door Belfius Insurance aan of van andere entiteiten van de Belfius groep aangepast op geconsolideerd niveau, gecombineerd met de correctie van de afschrijvingen op de verkochte gebouwen van Belfius Bank aan Belfius Insurance.

We verwijzen voor een meer gedetailleerde beschrijving van de resultatenrekening per segment naar het beheersverslag.

V. TOELICHTINGEN BIJ HET ACTIEF VAN DE GECONSOLIDEERDE BALANS

(Sommige totalen kunnen afwijken als gevolg van afrondingen).

5.1. GELDMIDDELEN EN EQUIVALENTEN

Verwijst naar tabel 5.1. van het jaarverslag 2017.

Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/17 IAS 39	01/01/18 IFRS 9	31/12/18 IFRS 9
Kas en tegoeden bij centrale banken andere dan verplicht aan te houden reserves	9 436 665	9 436 665	7 477 269
Verplicht aan te houden reserves bij de centrale bank[1]	800 299	800 299	837 110
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	1 369 062	1 369 062	2 208 919
Schuldbewijzen[2]	3 000	3 000	314 770
TOTAAL	**11 609 025**	**11 609 025**	**10 838 068**

(1) De "Verplicht aan te houden reserves" omvat de minumum reservedeposito's die Belfius aanhoudt bij de Europese Centrale Bank (ECB) of andere centrale banken.
(2) Schuldbewijzen met een oorspronkelijke looptijd minder dan of gelijk aan 90 dagen.

Een afname kan worden genoteerd als gevolg van minder bijkomende gestorte geldmiddelen bij de centrale banken vergeleken met 2017.

5.2. KAS EN TEGOEDEN BIJ CENTRALE BANKEN

Verwijst naar tabel 5.2. van het jaarverslag 2017.

Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/17 IAS 39	01/01/18 IFRS 9	31/12/18 IFRS 9
Contanten	553 016	553 016	608 350
Tegoeden bij centrale banken, uitgezonderd verplichte reservedeposito's	8 883 355	8 883 355	6 868 843
Verplichte reservedeposito's[1]	800 299	800 299	837 110
TOTAAL	**10 236 669**	**10 236 669**	**8 314 303**
Waarvan opgenomen in geldmiddelen en equivalenten	10 236 964	10 236 964	8 314 379

(1) De "Verplichte reservedeposito's" maken deel uit van de minimum reservedeposito's die Belfius heeft bij de Europese Centrale Bank of bij andere centale banken.

5.3. LENINGEN EN VOORSCHOTTEN AAN KREDIETINSTELLINGEN

Door de toepassing van IFRS 9 en de nieuwe presentatie van de balans (obligaties in "Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen" werden overgeboekt naar "In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen vermogensinstrumenten"), zijn de presentatie en cijfers van 31 december 2017 verschillend van de openingsbalans van 1 januari 2018. We verwijzen naar de overgangstabellen naar IFRS 9 voor een gedetailleerde beschrijving. Belfius koos ervoor om geen vergelijkende tabellen te publiceren.

1. Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen (verwijst naar tabel 5.3. van het jaarverslag 2017).

Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/17
Kaswaarborgen	11 828 695
Zichtrekeningen	155 887
Verkoopovereenkomsten	1 525 227
Leningen en andere voorschotten	292 201
Obligaties	324 256
Leningen die een specifieke waardevermindering hebben ondergaan	0
Obligaties die een specifieke waardevermindering hebben ondergaan	0
Minus:	
Specifieke waardeverminderingen op leningen of obligaties	0
Collectieve waardeverminderingen	(4 838)
TOTAAL	**14 121 427**
Waarvan opgenomen in geldmiddelen en equivalenten	1 369 062
Waarvan opgenomen in financiële leasing	49 332

2. Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

A. Samenvatting totalen

(In duizend EUR)	01/01/18	31/12/18
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	13 801 882	13 106 846
Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	0	0
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	0	0
TOTAAL	**13 801 882**	**13 106 846**

B. Uitsplitsing volgens aard

Niet gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies

(In duizend EUR)	01/01/18		31/12/18	
	Geamortiseerde kostprijs	Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	Geamortiseerde kostprijs	Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat
Kaswaarborgen	11 828 695	0	10 743 231	0
Zichtrekeningen	155 887	0	133 433	0
Verkoopovereenkomsten	1 525 227	0	2 134 333	0
Financiële leasing	49 332	0	68 865	0
Overige kredietvorderingen	242 869	0	27 177	0
Leningen met verminderde kredietwaardigheid fase 3	0	0	0	0
Minus :				
bijzondere waardevermindering fase 1 2 3	(128)	0	(191)	0
TOTAAL	13 801 882	0	13 106 846	0
Waarvan opgenomen in geldmiddelen en equivalenten	1 369 062	0	2 208 919	0

Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen daalde met 5,0% of 0,7 miljard EUR tot 13,1 miljard EUR per 31 december 2018 ten opzichte van 13,8 miljard EUR per 1 januari 2018 als gevolg van een daling van kaswaarborgen betaald volgens de marktevolutie van derivaten van 1,1 miljard EUR en 0,2 miljard EUR interbancaire leningen, gedeeltelijk gecompenseerd door een stijging van 0,6 miljard EUR verkoopovereenkomsten.

Niet gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies - uitsplitsing

(In duizend EUR)	31/12/18	
	Geamortiseerde kostprijs	Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat
Brutoboekwaarde fase 1	13 106 766	0
minus aanleg bijzondere waarvermindering fase 1	(173)	0
Brutoboekwaarde fase 2	271	0
minus aanleg bijzondere waarvermindering fase 2	(19)	0
Brutoboekwaarde - Leningen met verminderde kredietwaardigheid fase 3	0	0
Bijzondere waardevermindering op leningen met verminderde kredietwaardigheid fase 3	0	0
TOTAAL	13 106 846	0

3. Uitsplitsing van de kwaliteit

Zie toelichting 9.2.

4. Uitsplitsing van de reële waarde

Zie toelichting 9.1.

5.4. LENINGEN EN VOORSCHOTTEN

Door de toepassing van IFRS 9 en de nieuwe presentatie van de balans (obligaties in "leningen en voorschotten aan klanten" werden overgeboekt naar "In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen vermogensinstrumenten"), zijn de presentatie en cijfers van 31 december 2017 verschillend van de openingsbalans van 1 januari 2018. We verwijzen naar de overgangstabellen naar IFRS 9 voor een gedetailleerde beschrijving. Belfius koos ervoor om geen vergelijkende tabellen te publiceren.

1. Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

Leningen en voorschotten aan klanten (verwijst naar tabel 5.4. van het jaarverslag 2017)

A. Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/17
Publieke entiteiten	24 867 619
Ondernemingen & KMO	31 533 516
Particulieren	33 296 729
Leningen die een specifieke waardevermindering hebben ondergaan	1 821 591
Obligaties die een specifieke waardevermindering hebben ondergaan	0
Minus:	
Specifieke waardeverminderingen op leningen of obligaties	(1 152 862)
Collectieve waardeverminderingen	(309 668)
TOTAAL	**90 056 926**

B. Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/17
Kaswaarborgen	580 869
Verkoopovereenkomsten	671 084
Leningen en andere voorschotten	83 475 952
Waarvan handelswissels en eigen accepten	23 112
Waarvan financiële leasing	3 260 637
Waarvan consumentenkredieten	1 458 315
Waarvan hypothecaire leningen	30 558 045
Waarvan leningen op termijn	45 063 091
Waarvan voorschotten in rekening-courant	1 672 995
Waarvan overige kredietvorderingen	1 439 756
Obligaties	4 969 959
Leningen die een specifieke waardevermindering hebben ondergaan	1 821 591
Obligaties die een specifieke waardevermindering hebben ondergaan	0
Minus:	
Specifieke waardeverminderingen op leningen of obligaties	(1 152 862)
Collectieve waardeverminderingen	(309 668)
TOTAAL	**90 056 926**

2. Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

A. Samenvatting totalen

(In duizend EUR)	01/01/18	31/12/18
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	83 060 191	89 302 446
Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	0	0
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	2 346 183	1 820 067
TOTAAL	85 406 374	91 122 512

B. Uitsplitsing volgens tegenpartij

Niet gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies

(In duizend EUR)	31/12/18	
	Geamortiseerde kostprijs	Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat
Publieke entiteiten	21 692 792	0
Ondernemingen & KMO	31 824 085	0
Huishoudens	35 405 851	0
Leningen met verminderde kredietwaardigheid (fase 3)	1 863 493	0
Minus:		
bijzondere waardevermindering fase 1, 2, 3	(1 483 775)	0
TOTAAL	89 302 446	0

Niet gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies - uitsplitsing

(In duizend EUR)	31/12/18	
	Geamortiseerde kostprijs	Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat
Brutoboekwaarde fase 1	81 215 172	0
minus aanleg bijzondere waarvermindering fase 1	(162 877)	0
Brutoboekwaarde fase 2	7 707 556	0
minus aanleg bijzondere waarvermindering fase 2	(173 662)	0
Brutoboekwaarde - Leningen met verminderde kredietwaardigheid fase 3	1 863 493	0
Bijzondere waardevermindering op leningen met verminderde krediewaardigheid fase 3	(1 147 237)	0
TOTAAL	89 302 446	0

Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies

(In duizend EUR)	31/12/18			
	Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	Financiële activa die als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies zijn aangewezen	Verplicht tegen reële waarde gewaardeerde financiële activa voor niet-handelsdoeleinden met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies[1]	Totaal
Publieke entiteiten	0	0	1 659 883	1 659 883
Ondernemingen & KMO	0	0	128 051	128 051
Huishoudens[2]	32 133	0	0	32 133
TOTAAL	**32 133**	**-**	**1 787 934**	**1 820 067**

(1) Merk op dat op de datum van de eerste toepassing van IFRS 9, een totaal van EUR 2,3 miljard aan leningen de SPPI-test niet heeft doorstaan en dus gewaardeerd werd tegen reële waarde via resultatenrekening. Het betreft voornamelijk leningen aan de publieke en sociale sector met specifiek gestructureerde rentekenmerken. Merk op dat er regelmatig herstructureringen plaatsvinden waarbij niet-basisleningen worden omgezet in basisleningstructuren. Dit resulteerde in een daling van 0,5 miljard EUR van de niet-basisleningen en voorschotten gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening per 31 december 2018.
(2) Belfius houdt hypothecaire leningen voor een beperkte periode aan, alvorens deze over te dragen aan niet-gerelateerde partijen.

C. Uitsplitsing volgens aard

Niet gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies

(In duizend EUR)	01/01/18		31/12/18	
	Geamortiseerde kostprijs	Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	Geamortiseerde kostprijs	Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat
Kaswaarborgen	580 869	0	709 274	0
Verkoopovereenkomsten	671 084	0	536 808	0
Financiële leasing	3 242 635	0	3 358 007	0
Overige kredietvorderingen[1]	78 219 770	0	84 318 640	0
Waarvan handelswissels en eigen accepten			77 339	0
Waarvan consumentenkredieten			1 634 396	0
Waarvan hypothecaire leningen[2]			32 423 496	0
Waarvan leningen op termijn[3]			47 147 733	0
Waarvan voorschotten in rekening-courant			1 507 887	0
Waarvan overige kredietvorderingen			1 527 790	0
Leningen met verminderde kredietwaardigheid fase 3	1 821 242	0	1 863 493	0
minus:				
bijzondere waardevermindering fase 1, 2, 3	(1 475 411)	0	(1 483 775)	0
TOTAAL	**83 060 191**	**0**	**89 302 446**	**0**

(1) De onderliggende pool van leningen voor de Pandbrieven (covered bonds) die als dekkingswaarde gebruikt worden bedraagt 10,9 miljard EUR eind 2018 (tegenover 9,5 miljard EUR eind 2017). Deze "covered pool" garandeert de onderliggende pandbrieven, waarvan 6,2 miljard EUR hypothecaire pandbrieven (tegenover 4,9 miljard EUR eind 2017) en 2,5 miljard EUR publieke pandbrieven (tegenover 2,3 miljard eind 2017). Deze stijging is te verklaren door de uitgifte van EUR 1,5 miljard Pandbrieven in 2018. We verwijzen ook naar toelichting 9.3.4. over "Overdracht van financiële activa die niet in aanmerking komen voor het niet langer opnemen in de geconsolideerde balans".
(2) In 2017 werden er 6,3 miljard EUR "hypothecaire leningen" geëffectiseerd, in 2018 daalde dit tot 5,5 miljard EUR. We verwijzen ook naar toelichting 12 "Effectisering" en naar toelichting 9.3.4. "Overdracht van financiële activa die niet in aanmerking komen voor het niet langer opnemen in de geconsolideerde balans".
(3) In 2017 waren er 2,6 miljard EUR "leningen op termijn" geëffectiseerd, in 2018 daalde dit tot 2,2 miljard EUR. We verwijzen naar toelichting 12. "Effectisering" en naar toelichting 9.3.4. "Overdracht van financiële activa die niet in aanmerking komen voor het niet langer opnemen in de geconsolideerde balans".

Leningen en voorschotten steeg met 5,7 miljard EUR of 6,7% tot 91,1 miljard EUR per 31 december 2018, tegenover 85,4 miljard EUR per 1 januari 2018. De stijging in leningen was het gevolg van een toename van de commerciële activa met 6,2 miljard EUR (voornamelijk hypothecaire leningen en leningen op termijn) in lijn met onze strategie om onze commerciële franchise verder te ontwikkelen en de Belgische economie te ondersteunen. De overige posten omvatten een stijging van de kaswaarborgen betaald volgens de marktevolutie van derivaten met 0,1 miljard EUR en een daling van de verkoopovereenkomsten met 0,1 miljard EUR.

Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies

(In duizend EUR)	01/01/18			
	Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa[1]	Financiële activa die als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies zijn aangewezen	Verplicht tegen reële waarde gewaardeerde financiële activa voor niet-handelsdoeleinden met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies[2]	Totaal
Leningen en voorschotten	32 285	3 143	2 310 755	2 346 183

(1) Belfius houdt hypothecaire leningen voor een beperkte periode aan, alvorens deze over te dragen aan niet-gerelateerde partijen.
(2) Merk op dat op de datum van de eerste toepassing van IFRS 9, een totaal van EUR 2,3 miljard aan leningen de SPPI-test niet heeft doorstaan en dus gewaardeerd werd tegen reële waarde via resultatenrekening. Het betreft voornamelijk leningen aan de publieke en sociale sector met specifiek gestructureerde rentekenmerken. Merk op dat er regelmatig herstructureringen plaatsvinden waarbij niet-basisleningen worden omgezet in basisleningstructuren. Dit resulteerde in een daling van 0,5 miljard EUR van de niet-basisleningen en voorschotten gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening per 31 december 2018.

(In duizend EUR)	31/12/18			
	Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa[1]	Financiële activa die als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies zijn aangewezen	Verplicht tegen reële waarde gewaardeerde financiële activa voor niet-handelsdoeleinden met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies[2]	Totaal
Leningen en voorschotten	32 133	0	1 787 934	1 820 067

(1) Belfius houdt hypothecaire leningen voor een beperkte periode aan, alvorens deze over te dragen aan niet-gerelateerde partijen.
(2) Merk op dat op de datum van de eerste toepassing van IFRS 9, een totaal van EUR 2,3 miljard aan leningen de SPPI-test niet heeft doorstaan en dus gewaardeerd werd tegen reële waarde via resultatenrekening. Het betreft voornamelijk leningen aan de publieke en sociale sector met specifiek gestructureerde rentekenmerken. Merk op dat er regelmatig herstructureringen plaatsvinden waarbij niet-basisleningen worden omgezet in basisleningstructuren. Dit resulteerde in een daling van 0,5 miljard EUR van de niet-basisleningen en voorschotten gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening per 31 december 2018.

3. Uitsplitsing van de kwaliteit

Zie toelichting 9.2.

4. Uitsplitsing van de reële waarde

Zie toelichting 9.1.

5.5. IN SCHULDBEWIJZEN BELICHAAMDE SCHULDEN EN EIGEN VERMOGENSINSTRUMENTEN

Door de toepassing van IFRS 9 en de nieuwe presentatie van de balans (obligaties in "Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen" werden overgeboekt naar "In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen vermogensinstrumenten"), zijn de presentatie en cijfers van 31 december 2017 verschillend van de openingsbalans van 1 januari 2018. We verwijzen naar de overgangstabellen naar IFRS 9 voor een gedetailleerde beschrijving. Belfius koos ervoor om geen vergelijkende tabellen te publiceren.

1. Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden (verwijst naar tabel 5.5. van het jaarverslag 2017).

Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/17
Obligaties uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen	3 943 947
Andere obligaties en vastrentende instrumenten	1 498 052
TOTAAL	5 441 999

Voor verkoop beschikbare financiële activa (verwijst naar tabel 5.6. van het jaarverslag 2017).

Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/17
Obligaties uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen	11 135 849
Andere obligaties en vastrentende instrumenten	4 023 536
Aandelen en niet-vastrentende instrumenten	2 890 061
TOTAAL FINANCIËLE INVESTERINGEN VÓÓR BIJZONDERE WAARDEVERMINDERING	18 049 445
Specifieke waardeverminderingen op financiële investeringen	(66 848)
TOTAAL	17 982 597

Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening (verwijst naar tabel 5.7. van het jaarverslag 2017).

Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa

Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/17
Obligaties uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen	208 771
Andere obligaties en vastrentende instrumenten	392 280
Aandelen en niet-vastrentende instrumenten	38 532
TOTAAL	639 583

2. Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

A. Samenvatting totalen

(In duizend EUR)	01/01/18	31/12/18
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	21 143 773	21 610 561
Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	6 962 747	5 216 152
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	2 669 808	1 742 052
TOTAAL	30 776 327	28 568 766

De portefeuille "In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen vermogensinstrumenten" bevindt zich in Belfius-bankgroep voor 16,7 miljard EUR (tegen 17,6 miljard EUR op 1 januari 2018) en in de Belfius Insurance groep voor 11,8 miljard EUR (tegen EUR 13,2 miljard op 1 januari 2018).

Binnen de groep Belfius kunnen twee soorten bedrijfsmodellen worden onderscheiden. De obligatieportefeuilles binnen de bankgroep worden beheerd in het kader van een bedrijfsmodel dat als doel heeft de contractuele kasstromen te ontvangen tot de vervaldatum, met uitzondering van bepaalde posities die werden geclassificeerd onder een bedrijfsmodel waarvan het doel wordt bereikt door zowel contractuele kasstromen te ontvangen als financiële activa te verkopen. Dit laatste betreft een deel van de Italiaanse overheidsobligaties die inmiddels is verkocht om het concentratierisico te beperken. De schuldbewijzen van de verzekeringsgroep worden beheerd in lijn met en binnen de richtlijnen van balansbeheer. Als gevolg hiervan heeft de verzekeringsgroep beslist om een groot deel van haar portefeuille te classificeren binnen een bedrijfsmodel dat erop gericht is contractuele kasstromen te ontvangen en te bewaren. Om liquiditeitsbehoeften te vrijwaren, heeft de verzekeringsgroep besloten bepaalde obligaties te classificeren binnen een bedrijfsmodel waarvan het doel wordt bereikt door zowel contractuele kasstromen te ontvangen als financiële activa te verkopen.

Aangezien bepaalde obligatieposities niet voldeden aan het principe van uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op het uitstaande hoofdsombedrag, was een classificatie met waardering tegen reële waarde via winst en verlies vereist. Het betreft voornamelijk monetaire fondsen binnen Belfius Insurance.

B. Uitsplitsing volgens aard

Niet gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies

(In duizend EUR)	01/01/18 Geamortiseerde kostprijs	01/01/18 Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	31/12/18 Geamortiseerde kostprijs	31/12/18 Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat
Schuldbewijzen uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen	10 362 673	3 913 529	10 794 385	2 367 208
Andere schuldbewijzen	10 968 114	1 718 472	11 010 727	1 504 313
Aandelen	0	1 374 444	0	1 365 896
Schuldbewijzen met verminderde kredietwaardigheid fase 3	1 782	0	1 782	0
Minus :				
bijzondere waardevermindering fase 1, 2, 3	(188 797)	(43 699)	(196 333)	(21 265)
TOTAAL	21 143 773	6 962 747	21 610 561	5 216 152
Waarvan opgenomen in geldmiddelen en equivalenten	3 000	0	314 770	0

De schuldbewijzen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs zijn licht gestegen van 21,1 miljard EUR tot 21,6 miljard EUR na de herbelegging van de opbrengsten van de verkochte Italiaanse obligaties bij Belfius Bank en de acquisities bij Belfius Insurance.

De schuldbewijzen en eigen vermogensintrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via overige onderdelen van het totaalresultaat daalden met 1,7 miljard EUR of 25,1% tot 5,2 miljard EUR per 31 december 2018 ten opzichte van 7,0 miljard EUR per 1 januari 2018. De daling is voornamelijk het gevolg van de verkoop van een aantal Italiaanse overheidsobligaties voor een nominaal bedrag van 0,8 miljard EUR bij Belfius Bank, in lijn met de doelstelling van Belfius om het gerelateerde concentratierisico te verminderen. Bij Belfius Insurance werden overheidsobligaties verkocht voor 0,5 miljard EUR binnen het ALM management in het segment individuele levensverzekeringen en om de afwikkeling van een gekantonneerd fonds te financieren. Daarnaast zijn er negatieve reëlewaardeaanpassingen als gevolg van hogere rendementen en dalende aandelenmarkten ten opzichte van eind 2017.

Schuldbewijzen niet gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies - uitsplitsing

(In duizend EUR)	31/12/18 Geamortiseerde kostprijs	31/12/18 Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat[1]
Brutoboekwaarde fase 1	13 762 400	2 730 778
minus aanleg bijzondere waarvermindering fase 1	(1 388)	(1 818)
Brutoboekwaarde fase 2	8 042 712	1 140 743
minus aanleg bijzondere waarvermindering fase 2	(194 105)	(19 446)
Brutoboekwaarde - schuldbewijzen met verminderde kredietwaardigheid fase 3	1 782	0
Bijzondere waardevermindering op schuldbewijzen met verminderde kredietwaardigheid fase 3	(840)	0
TOTAAL	21 610 561	3 850 257

(1) Waardeverminderingen op schuldbewijzen gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat verminderen niet de boekwaarde (cf. reële waarde).

De waardevermindering fase 2 is grotendeels afkomstig van de "ex-legacy portefeuille", vanaf de erkenningsdatum een significante stijging in kredietrisico (stage 2) voor bepaalde posities kon worden genoteerd. Merk op dat het aantal in gebreke gebleven schuldbewijzen vrij beperkt is.

Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies

(In duizend EUR)	01/01/18			
	Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	Financiële activa die als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies zijn aangewezen	Verplicht tegen reële waarde gewaardeerde financiële activa voor niet-handelsdoeleinden met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies	Totaal
Schuldbewijzen uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen	208 771	0	178 104	386 875
Andere schuldbewijzen	393 662	0	1 850 738	2 244 400
Aandelen	38 532	0	1	38 533
TOTAAL	640 965	0	2 028 843	2 669 808

(In duizend EUR)	31/12/18			
	Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	Financiële activa die als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies zijn aangewezen	Verplicht tegen reële waarde gewaardeerde financiële activa voor niet-handelsdoeleinden met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies	Totaal
Schuldbewijzen uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen	164 922	0	128 204	293 125
Andere schuldbewijzen	366 886	0	956 835	1 323 722
Aandelen	124 824	0	380	125 205
TOTAAL	656 633	0	1 085 420	1 742 052

De schuldbewijzen gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening daalden met 0,9 miljard EUR, of 34,7%, tot 1,7 miljard EUR op 31 december 2018 tegenover 2,7 miljard EUR op 1 januari 2018, voornamelijk als gevolg van de daling van het uitstaande bedrag aan monetaire beleggingsfondsen in de "Non SPPI"-portefeuille.

Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat - Eigenvermogensinstrumenten

(In duizend EUR)	31/12/18		
	Reden voor waardering	Reële waarde	Dividenden opgenomen in resultaat
Investeringen gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat			
TOTAAL	Beleggingsportefeuille	1 365 896	67 445

(In duizend EUR)	31/12/18			
	Reden voor verwijdering uit de balans	Reële waarde op datum van verwijdering uit de balns	Overdracht van cumulatieve winst of verlies binnen het eigen vermogen	Dividenden opgenomen in resultaat
Verwijderingen uit de balans van investeringen tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat				
TOTAAL	Beleggingsportefeuille	159 507	15 244	9 188

Belfius Insurance heeft bepaalde aandelenposities verkocht voor risico- en balansbeheerdoeleinden.

3. Uitsplitsing van de kwaliteit

Zie toelichting 9.2.

4. Uitsplitsing van de reële waarde

Zie toelichting 9.1.

5.6. DERIVATEN

Verwijst naar tabel 5.9. van het jaarverslag 2017.

Door de nieuwe presentatie van de balans onder IFRS 9, zijn de cijfers van 31 december 2017 verschillend van de openingsbalans van 1 januari 2018. We verwijzen naar de overgangstabellen naar IFRS 9 voor een gedetailleerde beschrijving. Merk op dat met IFRS 9, van toepassing vanaf 1 januari 2018, het begrip "niet nauw verwante in contracten besloten derivaten" voor financiële activa niet langer bestaat aangezien het financiële actief als een geheel moet worden beschouwd. Als gevolg hiervan verdwijnt het begrip van gebifurceerde in contracten besloten derivaten aan de actiefzijde als zodanig van de balans (reële waarde) en buitenbalansrekeningen (notioneel bedrag). Belfius koos ervoor om geen vergelijkende tabellen te publiceren.

1. Uitsplitsing volgens aard

	31/12/17		01/01/18		31/12/18	
(In duizend EUR)	Actief	Verplichtingen	Actief	Verplichtingen[1]	Actief	Verplichtingen
Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden[1]	18 457 596	15 520 935	14 529 941	12 875 700	11 117 705	10 666 692
Derivaten aangewezen als reële-waardeafdekking[1]	63 235	187 425	67 176	2 715 130	182 889	2 325 442
Derivaten aangewezen als kasstroomafdekking	523 792	517 284	523 836	516 887	294 588	271 754
Derivaten aangewezen als afdekking van het renterisico van een portefeuille	1 258 411	5 038 388	1 293 558	5 088 157	1 172 402	4 476 392
TOTAAL	20 303 034	21 264 032	16 414 511	21 195 874	12 767 585	17 740 280

(1) Gelieve er nota van te nemen dat er een pro forma is uitgevoerd op de cijfers van 01/01/18 met betrekking tot de cijfers gepubliceerd in het halfjaarlijks verslag 2018. De pro forma bestaat uit een verschuiving tussen "derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden" en "derivaten aangewezen als reële-waardeafdekkingen" voor de marktwaarde aan de passiefzijde.

Een daling van de reële waarde van derivaten kan worden waargenomen. Dit was te wijten aan compressiediensten op de derivatenmarkt en aan marktevoluties. Merk op dat de saldering op de balans van de reële waarde van de derivaten met LCH 6,6 miljard EUR bedroeg eind december 2018, tegen EUR 8,7 miljard eind 2017. We verwijzen ook naar toelichting 9.3.6.Saldering voor meer informatie.

2. Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden

	31/12/17				31/12/18			
	Notioneel bedrag[1]		Actief	Verplichtingen	Notioneel bedrag[1]		Actief	Verplichtingen
(In duizend EUR)	Te ontvangen	Te leveren			Te ontvangen	Te leveren		
Wisselkoersderivaten	20 591 576	20 551 302	2 391 248	2 348 671	17 641 072	17 665 255	1 464 578	1 449 294
Interestderivaten	332 322 969	336 781 752	15 800 846	12 965 473	202 678 607	210 835 235	9 414 950	9 006 023
waarvan opties/ cap(bovengrens) / floor(ondergrens)/collar/ swaption	173 599 993	183 217 533	2 659 586	2 934 108	82 998 404	89 112 770	1 447 806	1 766 503
waarvan renteswap-overeenkomsten	147 584 187	147 277 950	13 141 053	10 031 045	118 997 914	119 062 522	7 966 678	7 239 459
waarvan renteswap-overeenkomsten - voor handelsdoeleinden	1 099 985	0	1	(56)	0	0	0	0
waarvan renteswap-overeenkomsten - aangewezen als economische afdekking	0	0	0	158	48 288	0	404	0
waarvan interest-future-verrichtingen	10 038 803	6 286 269	205	218	634 000	2 659 943	63	61
Kredietderivaten	1 509 537	1 522 677	120 279	111 749	1 539 085	1 565 194	133 776	116 390
Aandelenderivaten	3 719 182	3 318 170	145 224	95 041	4 510 024	4 322 251	104 401	94 985
TOTAAL	358 143 264	362 173 900	18 457 596	15 520 935	226 368 788	234 387 936	11 117 705	10 666 692

(1) In deze tabel worden de beide luiken van het afgeleide financiële instrument, "Notioneel bedrag te ontvangen" en "Notioneel bedrag te leveren", afzonderlijk opgenomen. Bijvoorbeeld in het geval van een renteswapovereenkomst stelt het "Notioneel bedrag te ontvangen" het notioneel bedrag voor waarop de te ontvangen interesten voor Belfius berekend worden. Het "Notioneel bedrag te leveren" stelt het notioneel bedrag voor waarop de te betalen interesten door Belfius berekend worden.

De derivatenpositie van Belfius is mede het gevolg van het feit dat Belfius binnen de voormalige groep Dexia het competence center was voor derivaten. Deze derivaten werden op hun beurt extern afgedekt voor het marktrisico. De derivaten tussen Belfius Bank en Dexia-groepsentiteiten bleven binnen het toepassingsgebied na de verkoop van Belfius aan de Belgische Staat in 2011. Het kredietrisico

daarop is afgezwakt door het gebruik van onderpand (Credit Support Annex).

Voor bijkomende informatie op het gerelateerde marktrisico, verwijzen we naar de toelichting 9.5. Marktrisico.

De implementatie van IFRS 9 had een impact op de nominale waarde van de derivaten. Belfius heeft er in het bijzonder voor geopteerd onder IAS 39, bij toekenning, om zijn niet nauw verwante in contracten besloten derivaten afzonderlijk van het basiscontract in de balans op te nemen (zoals toegestaan door IAS 39) en classificeerde de niet nauw verwante in contracten besloten derivaten als derivaten op de balans. Als gevolg hiervan omvatten de derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden eind 2017 de gebifurceerde besloten derivaten op dat specifieke deel van de obligatie- en leningportefeuilles, alsook op sommige uitgegeven schuldbewijzen, zelfs als deze derivaten deel uitmaken van een afdekkingsrelatie.

Door de toepassing van IFRS 9, verdwijnt het begrip "niet nauw verwante in contracten besloten derivaten" voor financiële activa. Als gevolg hiervan kan een impact op de buitenbalansrekeningen (notionele bedragen) en op de balansrekeningen (reële waarde) worden vastgesteld. Meer in het bijzonder is er een daling van 13,5 miljard EUR te noteren op de notionele bedragen als gevolg van de toepassing van IFRS 9.

3. Reële-waardeafdekking

Belfius heeft ervoor geopteerd om de bestaande (micro-) afdekkingsvereisten van IAS 39 te blijven toepassen.

A. Detail van de derivaten aangewezen als reële-waardeafdekking

Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

	31/12/17			
	Notioneel bedrag[1]		Actief	Verplichtingen
(In duizend EUR)	Te ontvangen	Te leveren		
Wisselkoersderivaten	550 973	502 334	63 235	187 425
waarvan deviezenswaps	550 973	502 334	63 235	187 425
Interestderivaten	0	0	0	0
TOTAAL	**550 973**	**502 334**	**63 235**	**187 425**

(1) In deze tabel worden de beide luiken van het afgeleide financiële instrument, "Notioneel bedrag te ontvangen" en "Notioneel bedrag te leveren", afzonderlijk opgenomen. Bijvoorbeeld in het geval van een renteswapovereenkomst stelt het "Notioneel bedrag te ontvangen" het notioneel bedrag voor waarop de te ontvangen interesten voor Belfius berekend worden. Het "Notioneel bedrag te leveren" stelt het notioneel bedrag voor waarop de te betalen interesten door Belfius berekend worden.

Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

	31/12/18			
	Notioneel bedrag[1]		Actief	Verplichtingen
(In duizend EUR)	Te ontvangen	Te leveren		
Wisselkoersderivaten	807 802	678 950	152 939	727 461
Interestderivaten	4 516 407	4 516 407	1 786	1 597 981
waarvan renteswap-overeenkomsten	4 516 407	4 516 407	1 786	1 597 981
Kredietderivaten[2]	1 322 285	0	28 165	0
TOTAAL	**6 646 494**	**5 195 357**	**182 889**	**2 325 442**

(1) In deze tabel worden de beide luiken van het afgeleide financiële instrument, "Notioneel bedrag te ontvangen" en "Notioneel bedrag te leveren", afzonderlijk opgenomen. Bijvoorbeeld in het geval van een renteswapovereenkomst stelt het "Notioneel bedrag te ontvangen" het notioneel bedrag voor waarop de te ontvangen interesten voor Belfius berekend worden. Het "Notioneel bedrag te leveren" stelt het notioneel bedrag voor waarop de te betalen interesten door Belfius berekend worden. Merk op dat het contract van een termijnverkoop slechts één notioneel vermeld.
(2) Belfius Insurance heeft derivaten (spreadlock) afgesloten om de asset swap spread op bepaalde obligatie-posities af te dekken, met als doel de Solvency II ratio te beschermen tegen neerwaarts risico. Aangezien deze spreadlock gedefinieerd is om de asset swap spread van bepaalde obligatie-posities af te dekken, werd een reëlewaardeafdekking opgezet met als doel alle risico's af te dekken behalve wijzigingen in reële waarde ten gevolge van de interest-evolutie.

Belfius past voornamelijk de techniek van de reële-waardeafdekking toe om het renterisico en het valutarisico af te dekken op bepaalde obligaties (micro afdekking). Belfius maakt voornamelijk gebruik van "plain Vanilla" renteswaps voor "hedge accounting" onder IFRS met uitzondering van de niet-EUR obligaties waar Belfius "plain vanilla" renteswaps en valutaswaps gebruikt.

De reële waarde die wordt gebruikt voor de bepaling van de hedge-effectiviteit is gebaseerd op de reëlewaardebewegingen van de derivaten op de balans.

B. Detail van de afgedekte posities

De volgende tabel geeft een gedetailleerd overzicht van de afgedekte posities waarop de afdekkingsstrategieën van Belfius betrekking hebben. We verwijzen naar toelichting 7.4."Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde via resultatenrekening " voor meer informatie over de waardering van de effectiviteit van de afdekking.

(In duizend EUR)	31/12/18			
	Boekwaarde van de afgedekte posities	In de afdekking van een nettopositie opgenomen activa of verplichtingen (vóór verrekening)	Cumulatief bedrag van de reële waardeaanpassingen op de afgedekte posities	Cumulatief bedrag van reële waarde-aanpassingen in de balanspositie in geval van een verbreking
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	139 281	0	(2 198)	0
Krediet[1]	139 281	0		
Financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	10 048 342	0	777 326	2 593 765
Rentetarieven	8 723 325	0		
Krediet[1]	1 325 017	0		
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	0	0	0	0

(1) Belfius Insurance heeft derivaten (spreadlock) afgesloten om de asset swap spread op bepaalde obligatie-posities af te dekken, met als doel de Solvency II ratio te beschermen tegen neerwaarts risico. Aangezien deze spreadlock gedefinieerd is om de asset swap spread van bepaalde obligatie-posities af te dekken, werd een reëlewaardeafdekking opgezet met als doel alle risico's af te dekken behalve wijzigingen in reële waarde ten gevolge van de interest-evolutie.

De reële waarde die wordt gebruikt voor de bepaling van de hedge-effectiviteit is gebaseerd op de reëlewaardebewegingen van de derivaten op de balans.

In de bovenstaande tabel wordt de boekwaarde van de afgedekte posities in een reële-waardeafdekkingstransactie uitgesplitst naar waarderingsportefeuille. Het cumulatieve bedrag van de reëlewaarde-aanpassingen op de afgedekte positie omvat de winsten en verliezen op de afgedekte positie die als gevolg van administratieve verwerking van afdekkingstransacties erkend werden op de balans. Het cumulatief bedrag van reëlewaardeaanpassingen in de balanspositie in geval van een verbreking omvat de afdekkingsaanpassingen die, na beëindiging van de afdekkingsrelatie en de aanpassing van de afgedekte posities voor het afdekken van winsten en verliezen, in de resultatenrekening worden opgenomen via de herberekende effectieve rentevoet voor afgedekte posities gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, of het bedrag van de voorheen opgenomen cumulatieve afdekkingswinst of -verlies voor afgedekte activa gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat.

4. Kasstroomafdekking

Belfius heeft ervoor geopteerd om de bestaande (micro-) afdekkingsvereisten van IAS 39 te blijven toepassen.

A. Detail van de derivaten aangewezen als kasstroomafdekking

Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

(In duizend EUR)	31/12/17			
	Notioneel bedrag[1]		Actief	Verplichtingen
	Te ontvangen	Te leveren		
Wisselkoersderivaten	3 833 433	3 810 606	523 792	517 284
waarvan deviezenswaps	3 833 433	3 810 606	523 792	517 284
TOTAAL	**3 833 433**	**3 810 606**	**523 792**	**517 284**

(1) In deze tabel worden de beide luiken van het afgeleide financiële instrument, "Notioneel bedrag te ontvangen" en "Notioneel bedrag te leveren", afzonderlijk opgenomen. Bijvoorbeeld in het geval van een renteswapovereenkomst stelt het "Notioneel bedrag te ontvangen" het notioneel bedrag voor waarop de te ontvangen interesten voor Belfius berekend worden. Het "Notioneel bedrag te leveren" stelt het notioneel bedrag voor waarop de te betalen interesten door Belfius berekend worden.

Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

	31/12/18			
	Notioneel bedrag[1]		Actief	Verplichtingen
(In duizend EUR)	Te ontvangen	Te leveren		
Wisselkoersderivaten	5 870 832	5 855 582	294 588	271 754
waarvan deviezenswaps	5 870 832	5 855 582	294 588	271 754
TOTAAL	**5 870 832**	**5 855 582**	**294 588**	**271 754**

(1) In deze tabel worden de beide luiken van het afgeleide financiële instrument, "Notioneel bedrag te ontvangen" en "Notioneel bedrag te leveren", afzonderlijk opgenomen. Bijvoorbeeld in het geval van een renteswapovereenkomst stelt het "Notioneel bedrag te ontvangen" het notioneel bedrag voor waarop de te ontvangen interesten voor Belfius berekend worden. Het "Notioneel bedrag te leveren" stelt het notioneel bedrag voor waarop de te betalen interesten door Belfius berekend worden.

In navolging van een wereldwijde trend naar marktstandaardisatie van derivatencontracten, heeft Belfius besloten en succesvol uitgevoerd om, bepaalde derivatencontracten te herstructureren door bepaalde optionaliteiten uit te schakelen. In het bijzonder, in sommige derivatencontracten, heeft Belfius de keuzemogelijkheid van valuta niet meer voor het verstrekte onderpand. Als resultaat hiervan dient Belfius bijkomend onderpand te betalen in GBP in plaats van EUR. Om de vraag naar bijkomend onderpand af te dekken, heeft Belfius "Cross Currency Swaps" afgesloten waarbij het GBP ontvangt in ruil voor EUR. Deze "Cross Currency Swaps" worden in een kasstroomafdekkingsrelatie geregistreerd op een "verwachte toekomstige transactie", waarbij Belfius laat zien dat het te betalen onderpand hoger is dan de notionele van de "Cross Currency Swaps".

Belfius besliste om het risico van variabiliteit van de kasstromen en wisselkoersschommelingen tengevolge inkomende facturen die diensten in vreemde valuta aanrekenen, te dekken. Om dit risico af te dekken, heeft Belfius deviezenswaps afgesloten. Deze deviezenswaps worden in een kasstroomafdekkingsrelatie geregistreerd voor het valutarisico op een "zeer waarschijnlijke verwachte transactie", waarbij Belfius aantoont dat de gefactureerde bedragen hoger zijn dan de bedragen ontvangen via de deviezenswaps.

Verwachte kasstromen van kasstroomafdekkingsderivaten per tijdskorf

(In duizend EUR)	Instroom	Uitstroom
Maximaal 3 maanden	2 831 810	(3 825 477)
Meer dan 3 maanden en maximaal 6 maanden	2 831 810	(3 824 257)
Meer dan 6 maanden en maximaal 1 jaar	2 831 810	(3 806 865)
Meer dan 1 jaar en maximaal 2 jaar	2 552 285	(3 716 800)
Meer dan 2 jaar en maximaal 5 jaar	2 412 523	(3 709 591)
Meer dan 5 jaar	2 198 085	(3 307 654)

B. Detail van de afgedekte posities

Kasstroomafdekkingen worden uitgevoerd op zeer waarschijnlijke toekomstige kasstromen, waardoor er geen sprake is van een actuele afgedekte positie.

In navolging van een wereldwijde trend naar marktstandaardisatie van derivatencontracten, heeft Belfius besloten en succesvol uitgevoerd om, bepaalde derivatencontracten te herstructureren door bepaalde optionaliteiten uit te schakelen. In het bijzonder, in sommige derivatencontracten, heeft Belfius de keuzemogelijkheid van valuta niet meer voor het verstrekte onderpand. Als resultaat hiervan dient Belfius bijkomend onderpand te betalen in GBP in plaats van EUR. Om de vraag naar bijkomend onderpand af te dekken, heeft Belfius "Cross Currency Swaps" afgesloten waarbij het GBP ontvangt in ruil voor EUR. Deze "Cross Currency Swaps" worden in een kasstroomafdekkingsrelatie geregistreerd op een "verwachte toekomstige transactie", waarbij Belfius laat zien dat het te betalen onderpand hoger is dan de notionele van de "Cross Currency Swaps".

Belfius besliste om het risico van variabiliteit van de kasstromen en wisselkoersschommelingen tengevolge inkomende facturen die diensten in vreemde valuta aanrekenen, te dekken. Om dit risico af te dekken, heeft Belfius deviezenswaps afgesloten. Deze deviezenswaps worden in een kasstroomafdekkingsrelatie geregistreerd voor het valutarisico op een "zeer waarschijnlijke verwachte transactie", waarbij Belfius aantoont dat de gefactureerde bedragen hoger zijn dan de bedragen ontvangen via de deviezenswaps.

C. Detail van de effectiviteit van de afdekkingsrelaties

We verwijzen naar toelichting 7.4."Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde via resultatenrekening " voor meer informatie over de waardering van de effectiviteit van de afdekking.

D. Reconciliatie van het eigen vermogen met betrekking tot afdekkingen

Voor meer informatie over de reconciliatie van elke component van het eigen vermogen en een analyse van niet-gerealiseerde resultaten met betrekking tot de afdekkingstransacties, verwijzen we naar toelichting 1.3. "Geconsolideerde staat van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten" en 1.4. "Geconsolideerde staat van de wijzigingen in eigen vermogen".

5. Detail van de derivaten aangewezen als afdekking van het renterisico van een portefeuille

	31/12/17				31/12/18			
	Notioneel bedrag[1]		Actief	Verplichtingen	Notioneel bedrag[1]		Actief	Verplichtingen
(In duizend EUR)	Te ontvangen	Te leveren			Te ontvangen	Te leveren		
Interestderivaten	53 542 070	53 535 860	1 258 411	5 038 388	47 294 180	47 286 669	1 172 402	4 476 392
TOTAAL	53 542 070	53 535 860	1 258 411	5 038 388	47 294 180	47 286 669	1 172 402	4 476 392

(1) In deze tabel worden de beide luiken van het afgeleide financiële instrument, "Notioneel bedrag te ontvangen" en "Notioneel bedrag te leveren", afzonderlijk opgenomen. Bijvoorbeeld in het geval van een renteswapovereenkomst stelt het "Notioneel bedrag te ontvangen" het notioneel bedrag voor waarop de te ontvangen interesten voor Belfius berekend worden. Het "Notioneel bedrag te leveren" stelt het notioneel bedrag voor waarop de te betalen interesten door Belfius berekend worden.

Belfius paste de afdekking van het renterisico van een portefeuille toe om een deel van zijn leningen en obligatiesportefeuille op het actief en de uitgegeven obligaties op het passief gedeeltelijk af te dekken. Deze afgedekte bestanddelen zijn afgedekt door "plain vanilla" renteswaps.

De winst/verlies op het afgedekte bestanddeel in de afdekking van het renterisico van een portefeuille op de balans is gelijk aan 4,6 miljoen EUR activa en 0,2 miljoen EUR verplichtingen op 31 december 2018 in vergelijking met 3,7 miljoen EUR activa en 0,1 miljoen EUR verplichtingen op jaareinde 2017 (IAS 39). We verwijzen naar toelichting 3."Boekhoudprincipes en waarderingsregels van de geconsolideerde jaarrekening", hoofdstuk "Overgangstabellen van IAS 39 naar IFRS 9".

5.7. INVESTERINGEN IN ONDERNEMINGEN IN VERMOGENSMUTATIE

Verwijst naar tabel 5.10. van het jaarverslag 2017.

1. Boekwaarde

(In duizend EUR)	2017	2018
BOEKWAARDE OP 1 JANUARI	97 044	31 481
Vervreemdingen[1]	(69 862)	(13 900)
Wijzigingen in consolidatiekring (in)[2]	0	39 382
Wijzigingen in consolidatiekring (uit)[3]	0	(9 406)
Aandeel in resultaat voor belastingen	4 599	2 606
Aandeel in belastingen	(404)	(861)
Uitgekeerd dividend	(7 626)	(1 352)
Transfert	7 730	0
BOEKWAARDE OP 31 DECEMBER	31 481	47 949

(1) Belfius Bank heeft zijn participatie in "NEB participations" verkocht in 2018. Belfius Insurance heeft zijn participatie in "Pole Star" en "North Light" verkocht in de tweede helft van 2017. Belfius Insurance heeft zijn participatie in "Aviabel", geclassificeerd als "Vaste activa (groep activa die wordt afgesloten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten" eind 2016, verkocht in de eerste helft van 2017.
(2) Belfius heeft de nieuwe entiteit Bancontact Payconiq Company, waarvan zij 22,5% van de aandelen bezit, geconsolideerd via de vermogensmutatiemethode, na de fusie tussen Payconiq en Bancontact op 29 juni 2018. De investering in EPC (61,37%), vakantiepark De Haan (25%) en investeringsmaatschappij M80 Capital (22,91%) worden geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode. Hoewel Belfius een meerderheid aanhoudt in EPC heeft ze geen controle over de investering, aangezien (a) er een beperking van de stemrechten is en (b) er geen aandeelhoudersovereenkomsten bestaan.
(3) Auxipar, voorheen gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode, wordt volledig geconsolideerd vanaf 29 maart 2018. We verwijzen naar toelichting 10.1."Belangrijke wijzigingen in de consolidatiekring" voor meer informatie.

2. Lijst van de ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast

(In duizend EUR)	Boekwaarde 2017	Boekwaarde 2018	Verwijzing naar website
NEB Participations NV	13 900	0	
Auxipar NV[1]	9 406	0	
Isabel NV	5 013	5 077	*www.isabel.eu*
Erasmus Garden NV	3 161	4 229	
L'Economie populaire de Ciney SCRL (EPC)		21 187	
Payconiq Belgium NV		6 438	
De Haan Vakantiehuizen		9 500	
M80 Capital CV		1 518	
TOTAAL	31 481	47 949	

(1) Auxipar, voorheen gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode, wordt volledig geconsolideerd vanaf 29 maart 2018. We verwijzen naar toelichting 10.1."Belangrijke wijzigingen in de consolidatiekring" voor meer informatie.

3. Financiële informatie van de geassocieerde deelnemingen en joint ventures gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode

(In duizend EUR)	Actief	Verplichtingen	Eigen vermogen	Netto-resultaat	Netto-vermogenswaarde	%	Jaarrekening per
GEASSOCIEERDE DEELNEMINGEN							
Isabel NV	32 434	13 066	19 367	3 050	19 367	24,00 %	31/12/2017
L'Economie populaire de Ciney SCRL (EPC)	75 527	44 878	30 649	1 699	30 649	61,37 %	31/12/2017
Payconiq Belgium NV[1]					19 275	22,50 %	
De Haan Vakantiehuizen[1]					38 000	25,00 %	
M80 Capital CV[1]					6 625	22,91 %	
JOINT VENTURES							
Erasmus Garden NV	32 744	28 021	4 723	1 670		50,00 %	31/12/2017

(1) Financiële informatie van recentelijk opgerichte geassocieerde deelnemingen is niet beschikbaar.

Er zijn geen belangrijke of materieel van belang zijnde verbintenissen jegens de joint ventures.

Er zijn geen belangrijke beperkingen voor de ondernemingen in vermogensmutatie op haar vermogen om toegang te krijgen tot of gebruik te maken van activa en om over te gaan tot afwikkeling van verplichtingen van de groep.

5.8. MATERIËLE VASTE ACTIVA

Verwijst naar tabel 5.11. van het jaarverslag 2017.

1. Nettoboekwaarde

(In duizend EUR)	Terreinen en gebouwen		Kantoormeubilair en andere uitrusting		Vastgoed-beleggingen	Totaal
	Eigen gebruik eigenaar	Eigen gebruik financiële leasing	Eigen gebruik eigenaar	Eigen gebruik financiële leasing		
AANSCHAFFINGSWAARDE PER 1 JANUARI 2017	1 419 005	2 507	381 669	1 200	555 509	2 359 891
Aanschaffingen[1]	35 803	0	6 816	652	6 752	50 023
Latere uitgaven	8 127	0	0	0	3 797	11 924
Aanpassingen na verwerving	0	0	0	0	2 771	2 771
Vervreemdingen[2]	(86 738)	0	(2 074)	0	(5 715)	(94 527)
Wijzigingen in consolidatiekring (in)	0	0	1 104	0	13 127	14 231
Wijzigingen in consolidatiekring (uit)	0	0	0	0	0	0
Overdrachten en annuleringen	37 012	0	(3 892)	0	(25 030)	8 091
Wisselkoersverschillen	0	0	0	0	0	0
Andere bewegingen	0	0	45	0	263	308
AANSCHAFFINGSWAARDE PER 31 DECEMBER 2017 (A)	1 413 210	2 507	383 669	1 851	551 476	2 352 713
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN EN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN PER 1 JANUARI 2017	(779 512)	(2 429)	(323 865)	(659)	(161 738)	(1 268 204)
Gecumuleerde afschrijvingen	(734 495)	(2 429)	(323 865)	(659)	(161 087)	(1 222 535)
Gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen	(45 017)	0	0	0	(651)	(45 669)
Aanpassingen na verwerving	0	0	0	0	0	0
Geboekt	(35 948)	0	(10 126)	(612)	(12 966)	(59 652)
Geboekte waardevermindering	(257)	0	0	0	0	(257)
Terugneming[3]	16 135	0	0	0	102	16 237
Vervreemdingen[2]	23 907	0	1 336	0	175	25 419
Wijzigingen in consolidatiekring (in)	0	0	(454)	0	0	(454)
Wijzigingen in consolidatiekring (uit)	0	0	0	0	0	0
Overdrachten en annuleringen	(14 267)	0	3 888	0	3 810	(6 569)
Wisselkoersverschillen	0	0	0	0	0	0
Andere bewegingen	0	24	(46)	0	0	(21)
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN EN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN PER 31 DECEMBER 2017 (B)	(789 942)	(2 405)	(329 267)	(1 271)	(170 617)	(1 293 502)
Gecumuleerde afschrijvingen	(760 852)	(2 405)	(329 267)	(1 271)	(170 067)	(1 263 862)
Gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen	(29 090)	0	0	0	(549)	(29 639)
NETTOBOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2017 (A)+(B)	623 268	102	54 402	580	380 859	1 059 212

(1) Aanschaffingen omvatten vooral leasingcontracten voor de bouw van onroerend goed. Vervreemdingen omvatten de oplevering van deze onroerende leasingcontracten en de activa die op dat moment werden geherklasseerd naar leningen en voorschotten.
(2) Vervreemdingen omvatten de oplevering van de onroerende leasingsprojecten en de verkoop van bankagentschappen.
(3) Voor meer informatie betreffende de terugname van waardeverminderingen verwijzen we naar de toelichting 7.13. "Waardeverminderingen op immateriële en materiële vast activa". Merk op dat de terugname voor het grootste deel is gerelateerd aan de hoofdzetel van Belfius, de Rogier Toren. De waarde van het gebouw is gestegen door een herziening van de bezettingsgraad als gevolg van de "Belfius Together"- en "Belfius Way of Working"-strategie waarbij de werknemers van Belfius Insurance en Belfius Bank in Brussel (centrum) meer en meer hetzelfde hoofdkwartier delen.

(In duizend EUR)	Terreinen en gebouwen		Kantoormeubilair en andere uitrusting		Vastgoed-beleggingen	Totaal
	Eigen gebruik eigenaar	Eigen gebruik financiële leasing	Eigen gebruik eigenaar	Eigen gebruik financiële leasing		
AANSCHAFFINGSWAARDE PER 1 JANUARI 2018	**1 413 210**	**2 507**	**383 669**	**1 851**	**551 476**	**2 352 713**
Aanschaffingen[1]	19 802	0	2 950	863	5 015	28 629
Latere uitgaven	12 755	0	0	0	6 078	18 833
Aanpassingen na verwerving	0	0	0	0	0	0
Vervreemdingen[2]	(39 248)	0	(92)	0	(3 121)	(42 461)
Wijzigingen in consolidatiekring (in)[3]	0	0	385	0	34 188	34 574
Wijzigingen in consolidatiekring (uit)	0	0	0	0	0	0
Overdrachten en annuleringen[4]	(101 874)	0	(3 594)	0	99 887	(5 581)
Wisselkoersverschillen	0	0	0	0	0	0
Andere bewegingen	0	0	0	0	0	0
AANSCHAFFINGSWAARDE PER 31 DECEMBER 2018 (A)	**1 304 645**	**2 507**	**383 317**	**2 714**	**693 523**	**2 386 707**
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN EN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN PER 1 JANUARI 2018	**(789 942)**	**(2 405)**	**(329 267)**	**(1 271)**	**(170 617)**	**(1 293 502)**
Gecumuleerde afschrijvingen	(760 852)	(2 405)	(329 267)	(1 271)	(170 067)	(1 263 862)
Gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen	(29 090)	0	0	0	(549)	(29 639)
Aanpassingen na verwerving	0	0	0	0	0	0
Geboekt	(27 855)	(96)	(8 926)	(553)	(16 359)	(53 789)
Geboekte waardevermindering	(891)	0	0	0	(1 647)	(2 538)
Terugneming	0	0	0	0	435	435
Vervreemdingen[2]	26 354	0	88	0	465	26 907
Wijzigingen in consolidatiekring (in)[3]	0	0	0	0	(3 817)	(3 817)
Wijzigingen in consolidatiekring (uit)	0	0	0	0	0	0
Overdrachten en annuleringen[4]	65 331	0	3 594	0	(63 720)	5 205
Wisselkoersverschillen	0	0	0	0	0	0
Andere bewegingen	0	0	0	0	0	0
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN EN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN PER 31 DECEMBER 2018 (B)	**(727 004)**	**(2 501)**	**(334 510)**	**(1 824)**	**(255 260)**	**(1 321 099)**
Gecumuleerde afschrijvingen	(697 914)	(2 501)	(334 510)	(1 824)	(253 475)	(1 290 225)
Gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen	(29 090)	0	0	0	(1 784)	(30 874)
NETTOBOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2018 (A)+(B)	**577 640**	**6**	**48 807**	**890**	**438 263**	**1 065 607**

(1) Aanschaffingen omvatten vooral leasingcontracten voor de bouw van onroerend goed. Vervreemdingen omvatten de oplevering van deze onroerende leasingcontracten en de activa die op dat moment werden geherklasseerd naar leningen en voorschotten.
(2) Vervreemdingen omvatten de oplevering van de onroerende leasingsprojecten en de verkoop van bankagentschappen.
(3) Wijzigingen in consolidatiekring (in) betreft de aankoop van Offico Immo.
(4) De overdrachten bestaan voornamelijk uit de herclassificatie van het Galilee-gebouw van eigen gebruik naar vastgoedbeleggingen.

2. Reële waarde van de vastgoedbeleggingen

(In duizend EUR)	2017	2018
TOTAAL	**499,910**	**651,584**
Reële waarde bekomen via een onafhankelijke waardering	491,230	642,926
Reële waarde niet bekomen via een onafhankelijke waardering	8,680	8,658

De reële waarde van de vastgoedbeleggingen is gestegen door de herclassificatie van het Galilee-gebouw van eigen gebruik naar vastgoedbeleggingen en de aankoop van Offico Immo.

5.9. IMMATERIËLE ACTIVA

Verwijst naar tabel 5.12. van het jaarverslag 2017.

(In duizend EUR)	Intern ontwikkelde software	Andere immateriële activa	Totaal
AANSCHAFFINGSWAARDE PER 1 JANUARI 2017	267 510	95 582	363 092
Aanschaffingen[1]	62 993	23 490	86 482
Vervreemdingen	0	(13)	(13)
Wijzigingen in consolidatiekring (in)	0	0	0
Overdrachten en annuleringen	(31 824)	0	(31 824)
AANSCHAFFINGSWAARDE PER 31 DECEMBER 2017 (A)	298 679	119 059	417 738
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN EN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN PER 1 JANUARI 2017	(168 609)	(71 942)	(240 551)
Gecumuleerde afschrijvingen	(168 609)	(71 942)	(240 551)
Gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen	0	0	0
Geboekt	(37 785)	(9 310)	(47 095)
Wijzigingen in consolidatiekring (in)	0	0	0
Vervreemdingen	0	159	159
Overdrachten en annuleringen[2]	31 824	0	31 824
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN EN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN PER 31 DECEMBER 2017 (B)	(174 571)	(81 093)	(255 664)
Gecumuleerde afschrijvingen	(170 689)	(81 093)	(251 781)
Gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen	(3 882)	0	(3 882)
NETTOBOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2017 (A)+(B)	124 108	37 966	162 074

(1) Gedurende het jaar werden eigen ontwikkelde softwarekosten gekapitaliseerd. De eigen ontwikkelde software hield verband met verschillende lopende IT-projecten bij Belfius. Deze projecten houden verband met de verdere digitalisering van de IT-platformen en -applicaties van Belfius.
(2) Overdrachten en annuleringen omvatten hoofdzakelijk buitengebruikstellingen van eigen software.

(In duizend EUR)	Intern ontwikkelde software	Andere immateriële activa	Totaal
AANSCHAFFINGSWAARDE PER 1 JANUARI 2018	298 679	119 059	417 738
Aanschaffingen[1]	56 733	31 129	87 862
Vervreemdingen	0	(773)	(773)
Wijzigingen in consolidatiekring (in)	0	693	693
Overdrachten en annuleringen	0	(891)	(891)
AANSCHAFFINGSWAARDE PER 31 DECEMBER 2018 (A)	355 412	149 216	504 628
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN EN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN PER 1 JANUARI 2018	(174 571)	(81 093)	(255 664)
Gecumuleerde afschrijvingen	(170 689)	(81 093)	(251 781)
Gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen	(3 882)	0	(3 882)
Geboekt	(44 995)	(13 335)	(58 330)
Wijzigingen in consolidatiekring (in)	0	(94)	(94)
Vervreemdingen	0	64	64
Overdrachten en annuleringen[2]	0	891	891
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN EN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN PER 31 DECEMBER 2018 (B)	(219 566)	(93 565)	(313 131)
Gecumuleerde afschrijvingen	(215 684)	(93 419)	(309 103)
Gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen	(3 882)	(146)	(4 029)
NETTOBOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2018 (A)+(B)	135 846	55 651	191 497

(1) Gedurende het jaar werden eigen ontwikkelde softwarekosten gekapitaliseerd. De eigen ontwikkelde software hield verband met verschillende lopende IT-projecten bij Belfius. Deze projecten houden verband met de verdere digitalisering van de IT-platformen en -applicaties van Belfius.
(2) Overdrachten en annuleringen omvatten hoofdzakelijk buitengebruikstellingen van eigen software.

5.10. GOODWILL

Verwijst naar tabel 5.13. van het jaarverslag 2017.

	Positieve goodwill	
(In duizend EUR)	2017	2018
AANSCHAFFINGSWAARDE PER 1 JANUARI	129 886	129 886
AANSCHAFFINGSWAARDE PER 31 DECEMBER (A)	129 886	129 886
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN EN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN PER 1 JANUARI	(25 920)	(25 920)
Gecumuleerde afschrijvingen	(25 920)	(25 920)
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN EN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN PER 31 DECEMBER (B)	(25 920)	(25 920)
Gecumuleerde afschrijvingen	(25 920)	(25 920)
Gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen	0	0
NETTOBOEKWAARDE PER 31 DECEMBER (A)+(B)	103 966	103 966

De positieve goodwill betreft goodwill op Belfius Insurance.

Op basis van het jaarlijkse onderzoek op bijzondere waardeverminderingen was het niet nodig om een bijzondere waardevermindering op goodwill te boeken. Het onderzoek op bijzondere waardeverminderingen werd uitgevoerd door het vergelijken van de eigen vermogenswaarde van Belfius Insurance met de "bedrijfswaarde". Deze bedrijfswaarde werd bepaald op basis van een discounted cash flow model op basis van de volgende gegevens:

- financieel plan voor 5 jaar,
- disconteringsvoet: een rendement op eigen vermogen van 10% en
- een lange termijn groei voor België van 0,5%.

Merk op dat het financieel plan enkel een beperkte impact heeft op het onderzoek op bijzondere waardeverminderingen. De belangrijkste drivers zijn de disconteringscurve en de langetermijngroeiratio. Op basis van dat scenario kon een overschot worden geïdentificeerd, merk op dat de parameters ten opzichte van vorig jaar niet gewijzigd zijn.

Voor 2017 en 2018 werd dit vastgesteld in alle scenario's (variërend van een groeitempo op jaarbasis van -2% naar 2% en een disconteringsvoet van 6% tot 12%), waardoor geen waardevermindering nodig is. De veronderstellingen voor deze scenario's zijn afgestemd op de verwachte evolutie van de resultaten in het financieel plan en op de marktomstandigheden voor kapitaalkosten. Alleen als het vereiste rendement op eigen vermogen (disconteringscurve) 17% zou zijn, samen met een groei van 0,0%, dan zou er een bijzondere waardevermindering nodig zijn. Bij een rendement op eigen vermogen van 10% zou een bijzondere waardevermindering van toepassing zijn vanaf een negatieve groei van 13%, na de realisatie van het financieel plan.

5.11. UITGESTELDE BELASTINGVORDERINGEN

Verwijst naar tabel 5.14. van het jaarverslag 2017.

1. Analyse

(In duizend EUR)	31/12/17	01/01/18	31/12/18
Uitgestelde belastingverplichtingen	(176 964)	(33 170)	(8 524)
Uitgestelde belastingvorderingen	357 586	439 142	364 329
UITGESTELDE BELASTINGEN	180 623	405 972	355 805
Niet erkende uitgestelde belastingvorderingen	(122 187)	(122 187)	(63 821)
NETTO UITGESTELDE BELASTINGSVORDERINGEN (-VERPLICHTINGEN)	58 436	283 785	291 985

2. Bewegingen

(In duizend EUR)	2017	2018
IFRS 9 DATUM VAN EERSTE TOEPASSING IMPACT		225 349
OP 1 JANUARI	132 970	283 785
Bewegingen van het jaar		8 200
Resultatenrekening kost/opbrengst	(59 835)	(47 483)
Rubrieken gelinkt aan "niet-gerealiseerde resultaten"	24 329	67 515
Effect van veranderingen in belastingtarief - resultatenrekening	(105 920)	(16 826)
Effect van veranderingen in belastingtarief - eigen vermogen	66 892	4 712
Wijzigingen in de consolidatiekring	0	282
Wisselkoersverschillen	0	0
Andere bewegingen	0	0
OP 31 DECEMBER	58 436	291 985

Bij de eerste toepassing van IFRS 9 moet elke impact op het eigen vermogen netto na belastingen worden geregistreerd wat een impact op de uitgestelde belastingvorderingen en uitgestelde belastingverplichtingen met zich meebrengt. De impacten als gevolg van de implementatie van IFRS 9 zijn voornamelijk het gevolg van de terugname van de bevroren AFS- reserve, de terugname van de AFS-reserve met betrekking tot financiële activa gewaardeerd via de overige onderdelen van het totaalresultaat onder IAS 39, maar gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder IFRS 9, en de afname in shadow accounting.

A. Uitgestelde belastinglatenties komende van balansactiva

	31/12/17		31/12/18	
(In duizend EUR)	Totaal	Waarvan impact op het resultaat	Totaal	Waarvan impact op het resultaat
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden		(6 500)		
Voor verkoop beschikbare financiële activa	(844 275)	152 615		
Kas en tegoeden bij centrale banken	0	0	0	0
Leningen en voorschotten	134 412	(2 105)	17 537	(14 084)
Schuldbewijzen			(113 860)	(20 878)
Eigen vermogen			0	0
Derivaten	(967 008)	(432 523)	(172 127)	675 687
Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	(849 259)	360 559	(1 099 456)	106 437
Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie	0	0	0	0
Andere	35 399	19 333	30 964	(4 497)
Materiële vaste activa	12 344	(7 330)	10 093	(2 314)
Immateriële activa	23 046	22 842	20 575	(2 470)
Goodwill			0	0
Overige activa	9	3 821	296	287
Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten			0	0
TOTAAL	(2 490 731)	91 379	(1 336 942)	742 665

B. Uitgestelde belastinglatenties komende van balansverplichtingen

(In duizend EUR)	31/12/17 Totaal	31/12/17 Waarvan impact op het resultaat	31/12/18 Totaal	31/12/18 Waarvan impact op het resultaat
Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	4 012	(50 264)		
Kas en tegoeden van centrale banken			0	
Schulden aan en deposito's van kredietinstellingen			0	
Schulden aan en deposito's van klanten			3 457	4 663
Uitgegeven schuldbewijzen			7 288	7 288
Technische voorzieningen van verzekeringsmaatschappijen	251 812	7 097	69 014	(17 739)
Derivaten	2 205 153	(30 697)	1 352 422	(846 491)
Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	31 064	(39 457)	48 830	17 766
Andere	99 518	5 359	132 582	58 298
Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen	83 865	3 605	118 872	59 092
Achtergestelde schulden				
Overige verplichtingen	15 653	1 754	13 710	(794)
Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten				
TOTAAL	**2 591 559**	**(107 962)**	**1 613 593**	**(776 215)**

(In duizend EUR)	31/12/17 Totaal	31/12/17 Waarvan impact op het resultaat	31/12/18 Totaal	31/12/18 Waarvan impact op het resultaat
Uitgestelde belastinglatenties komende van de balans	100 828	(16 583)	276 651	(33 550)
Niet erkende uitgestelde belastingvorderingen - tijdelijk verschil	(58 035)		(5 435)	0
UITGESTELDE BELASTINGLATENTIES - TIJDELIJKE VERSCHILLEN	**42 793**	**(16 583)**	**271 216**	**0**

C. Uitgestelde belastingen komende van andere elementen

(In duizend EUR)	31/12/17 Totaal	31/12/17 Waarvan impact op het resultaat	31/12/18 Totaal	31/12/18 Waarvan impact op het resultaat
Overdraagbare fiscale verliezen	79 794	(156 956)	79 154	(1 098)
Overdraagbare fiscale tegoeden	0	0	0	0
Entiteiten met een speciaal belastingsregime	0	0	0	0
TOTAAL	**79 794**	**(156 956)**	**79 154**	**(1 098)**
Niet erkende uitgestelde belastingvorderingen - overgedragen fiscale verliezen	(64 152)	0	(58 386)	0
UITGESTELDE BELASTINGEN KOMENDE VAN ANDERE ELEMENTEN NA NIET ERKENDE UITGESTELDE BELASTINGEN - OVERGEDRAGEN FISCALE VERLIEZEN[1]	**15 642**	**0**	**20 768**	**0**

(1) De overgedragen fiscale verliezen stegen met 5 miljoen EUR als gevolg van de opname van uitgestelde belastingvorderingen in Belfius Ierland als gevolg van de verwachte inkomsten voor de jaren 2019-2021.

(In duizend EUR)	2017	2018
TOTAAL UITGESTELDE BELASTINGEN VOOR NIET ERKENDE UITGESTELDE BELASTINGEN	**180 623**	**355 805**
TOTAAL UITGESTELDE BELASTINGEN NA NIET ERKENDE UITGESTELDE BELASTINGEN	**58 436**	**291 985**

3. Vervaldatum van de niet erkende uitgestelde belastingvorderingen

Aard	31/12/17				
(In duizend EUR)	Minder dan 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbeperkt	Totaal
Overdraagbare fiscale verliezen	0	0	0	(64 152)	(64 152)
TOTAAL	0	0	0	(64 152)	(64 152)

Aard	31/12/18				
(In duizend EUR)	Minder dan 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbeperkt	Totaal
Overdraagbare fiscale verliezen	0	0	(365)	(58 021)	(58 386)
TOTAAL	0	0	(365)	(58 021)	(58 386)

5.12. OVERIGE ACTIVA

Verwijst naar tabel 5.15. van het jaarverslag 2017.

(In duizend EUR)	31/12/17	01/01/18	31/12/18
OVERIGE ACTIVA	773 888	773 888	771 861
Verworven opbrengsten	62 741	62 741	134 028
Over te dragen kosten	23 544	23 544	37 613
Klantenvorderingen in transit	647 259	647 259	565 044
Fondsbeleggingen	12 328	12 328	0
Bouwprojecten	0	0	0
Voorraden	3	3	18
Bedrijfsbelastingen	28 013	28 013	35 157
OVERIGE ACTIVA SPECIFIEK VOOR VERZEKERINGSACTIVITEITEN	450 342	173 412	178 341
Deel herverzekeraars in de technische voorzieningen[1]	276 930		
Vorderingen die voortvloeien uit directe verzekeringstransacties	72 037	72 037	81 460
Overige verzekeringsactiva[2]	101 375	101 375	96 881
Verzekeringsactiva die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan	697	697	407
Minus:			
Waardevermindering	(697)	(697)	(407)
TOTAAL	1 224 230	947 300	950 202

(1) De lijn "Deel herverzekeraars in de technische voorzieningen" wordt afzonderlijk gepresenteerd in de nieuwe presentatie van de balans en bedraagt 99,9 miljoen EUR op 31/12/2018 ten opzichte van 276,9 miljoen EUR op 01/01/2018. De technische voorzieningen van verzekeringsactiviteiten worden verder toegelicht in toelichting 6.5.
(2) De overige (her)verzekeringsactiva omvatten onder meer de herverzekeringsdeposito's die in garantie gegeven worden voor de technische voorzieningen voor herverzekering en de rekeningen-courant bij de herverzekeraars.

5.13. VASTE ACTIVA (GROEP ACTIVA DIE WORDT AFGESTOTEN) AANGEHOUDEN VOOR VERKOOP EN BEËINDIGDE BEDRIJFSACTIVITEITEN

Verwijst naar tabel 5.16. van het jaarverslag 2017.

(In duizend EUR)	31/12/17 IAS 39	01/01/18 IFRS 9	31/12/18 IFRS 9
Activa van dochterondernemingen aangehouden voor verkoop	0	0	0
Voor verkoop aangehouden materiële en immateriële activa	17 610	17 610	17 986
Beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0
Overige activa	1 172	1 172	1 061
TOTAAL	18 782	18 782	19 047

5.14. LEASING

Verwijst naar tabel 5.17. van het jaarverslag 2017.

1. Belfius als leasinggever

A. Financiële leasing

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Bruto-investering in de financiële leasing		
Niet langer dan 1 jaar	863 620	915 098
> 1 jaar en ≤ 5 jaar	1 672 321	1 790 480
> 5 jaar	1 177 294	1 086 810
SUBTOTAAL (A)	3 713 235	3 792 388
ONVERDIENDE FINANCIERINGSOPBRENGSTEN FINANCIËLE LEASING (B)	408 549	371 074
NETTO-INVESTERING IN DE FINANCIËLE LEASING (A)+(B)	3 304 686	3 421 314

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
De netto-investering in de financiële leasing kan als volgt worden uitgesplitst:		
Niet langer dan 1 jaar	777 639	832 429
> 1 jaar en ≤ 5 jaar	1 478 234	1 609 053
> 5 jaar	1 048 814	979 832
TOTAAL	3 304 686	3 421 314

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Bedrag van voorwaardelijke leasebetalingen die tijdens de periode in verlies en winst werden opgenomen	0	0
Bedrag van oninbare financiële leasingvorderingen opgenomen in de waardecorrecties voor verliezen op verstrekte leningen op einde periode	45 387	60 320
Ongegarandeerde restwaarde (door leasingnemer)	318 384	358 615
Geschatte reële waarde van financiële leasing	3 507 502	3 387 064
Gecumuleerde waardecorrecties voor oninbare minimale leasingbetalingen	24 225	26 442

De belangrijkste onderliggende activa van de financiële leasing hebben betrekking op:

- onroerende goederen zoals kantoorgebouwen, commercieel onroerend goed, industrieel onroerend goed;
- productieapparatuur;
- auto's en vrachtwagens, locomotieven en schepen;
- alternatieve energie-apparatuur (bv zonne-energiesystemen);
- IT-apparatuur.

B. Operationele leasing

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Toekomstige netto minimale te ontvangen leasebetalingen op grond van niet-opzegbare operationele leasings worden als volgt opgesplitst:		
Niet langer dan 1 jaar	25 057	28 595
> 1 jaar en ≤ 5 jaar	100 712	122 508
> 5 jaar	476 969	458 486
TOTAAL	602 738	609 590
Bedrag van voorwaardelijke leasebetalingen die tijdens de periode in verlies en winst werden opgenomen	0	0

De belangrijkste onderliggende activa van de operationele leasing hebben betrekking op:

- onroerende goederen;
- auto's en vrachtwagens;
- IT-apparatuur.

2. Belfius als leasingnemer

A. Financiële leasing

Betrokken bedragen zijn immaterieel – zie bijlage 5.8. "Materiële vaste activa".

B. Operationele leasing

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Toekomstige netto minimale leasebetalingen op grond van niet-opzegbare operationele leasings worden als volgt uitgesplitst:		
Niet langer dan 1 jaar	8 342	8 156
> 1 jaar en ≤ 5 jaar	28 533	29 505
> 5 jaar	21 968	21 069
TOTAAL	58 843	58 730
Bedrag van toekomstige minimale leasebetalingen te ontvangen op grond van niet-opzegbare sublease-overeenkomsten op balansdatum	4 462	3 184
Lease- en subleasebetalingen opgenomen als kost tijdens de periode:		
Minimale leasebetalingen	7 790	8 154
Voorwaardelijke leasebetalingen	0	0
Subleasebetalingen	0	0
TOTAAL	7 790	8 154

De belangrijkste onderliggende activa van de operationele leasing hebben betrekking op:

- IT-apparatuur;
- auto's.

VI. TOELICHTINGEN BIJ DE VERPLICHTINGEN VAN DE GECONSOLIDEERDE BALANS

(Sommige totalen kunnen afwijken als gevolg van afrondingen.)

6.1. KAS EN TEGOEDEN VAN CENTRALE BANKEN

Met de toepassing van IFRS 9 heeft Belfius van de gelegenheid gebruik gemaakt om zijn presentatie op de balans te herzien. Belfius heeft ervoor geopteerd om Kas en tegoeden van centrale banken afzonderlijk onder IFRS 9 te presenteren in plaats van een cumulatieve presentatie met Schulden aan kredietinstellingen.

1. Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

Schulden aan kredietinstellingen (verwijst naar tabel 6.1. van het jaarverslag 2017).

Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/17
Direct opvraagbare deposito's	280 552
Termijndeposito's	745 574
Terugkoopovereenkomsten	1 811
Centrale banken	3 978 544
Ontvangen kaswaarborgen	5 452 457
Andere schulden	650 955
TOTAAL	11 109 893

2. Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

Uitsplitsing volgens aard

Niet gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies

	Geamortiseerde kostprijs		
(In duizend EUR)	31/12/17	01/01/18	31/12/18
Deposito's	3 978 544	3 978 544	3 962 322
TOTAAL	3 978 544	3 978 544	3 962 322

Kas en tegoeden van centrale banken bleef stabiel op 4,0 miljard EUR euro per 31 december 2018.

3. Uitsplitsing volgens looptijd en rentevoet

Zie toelichting 9.4., 9.5. en 9.6.

4. Uitsplitsing van de reële waarde

Zie toelichting 9.1.

6.2. SCHULDEN AAN EN DEPOSITO'S VAN KREDIETINSTELLINGEN

Met de toepassing van IFRS 9 heeft Belfius van de gelegenheid gebruik gemaakt om zijn presentatie op de balans te herzien. Belfius heeft ervoor geopteerd om schulden aan centrale banken afzonderlijk onder IFRS 9 te presenteren in plaats van een cumulatieve presentatie met schulden aan kredietinstellingen.

1. Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

Schulden aan kredietinstellingen (verwijst naar tabel 6.1. van het jaarverslag 2017).

A. Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/17
Direct opvraagbare deposito's	280 552
Termijndeposito's	745 574
Terugkoopovereenkomsten	1 811
Centrale banken	3 978 544
Ontvangen kaswaarborgen	5 452 457
Andere schulden	650 955
TOTAAL	11 109 893

2. Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

A. Samenvatting totalen

(In duizend EUR)	31/12/17 IAS 39	01/01/18 IFRS 9	31/12/18 IFRS 9
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	7 131 349	7 131 349	5 866 810
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	0	0	0
TOTAAL	7 131 349	7 131 349	5 866 810

B. Uitsplitsing volgens aard

Niet gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies

	Geamortiseerde kostprijs	
(In duizend EUR)	01/01/18	31/12/18
Direct opvraagbare deposito's	280 552	95 167
Termijndeposito's	745 574	800 624
Terugkoopovereenkomsten	1 811	0
Ontvangen kaswaarborgen	5 452 457	4 421 154
Andere schulden	650 955	549 865
Financiële leasing	0	0
TOTAAL	7 131 349	5 866 810

Schulden aan en deposito's van kredietinstellingen daalde met 1,3 miljard EUR, of 17,7%, tot 5,9 miljard EUR per 31 december 2018, in vergelijking met 7,1 miljard EUR per 1 januari 2018, als gevolg van een daling in ontvangen kaswaarborgen volgens de marktevolutie van derivaten met 1,0 miljard EUR en deposito's voor 0,2 miljard EUR.

3. Uitsplitsing volgens looptijd en rentevoet

Zie toelichting 9.4., 9.5. en 9.6.

4. Uitsplitsing van de reële waarde

Zie toelichting 9.1.

6.3. SCHULDEN EN DEPOSITO'S

Door de nieuwe presentatie van de balans (verdere detaillering van de balans van "Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening" tot

- Leningen en deposito's geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening;
- Uitgegeven schuldbewijzen en overige financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening; en
- Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten,

is de presentatie van 31 december 2017 verschillend vanaf 1 januari 2018 . Voor een gedetailleerde beschrijving verwijzen wij naar de overgangstabellen van IFRS 9. Belfius heeft ervoor gekozen om geen vergelijkende tabellen te publiceren.

1. Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

Schulden aan en deposito's van klanten (verwijst naar tabel 6.2. van het jaarverslag 2017).

Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/17
Direct opvraagbare deposito's	24 318 276
Spaardeposito's	35 952 551
Termijndeposito's	8 908 989
Andere deposito's van klanten	7 033 386
TOTAAL DEPOSITO'S VAN KLANTEN	76 213 201
Terugkoopovereenkomsten	10 415
Andere schulden	50 866
TOTAAL SCHULDEN AAN KLANTEN	61 282
TOTAAL	76 274 483

Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening (verwijst naar tabel 6.4. van het jaarverslag 2017).

Financiele verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden

Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/17
Obligaties uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen	61 496
Andere obligaties	1 299
Terugkoopovereenkomsten	0
Aandelen	0
TOTAAL	62 796

Financiële verplichtingen aangeduid tegen reële waarde

Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/17
Niet-achtergestelde passiva	6 232 343
Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten	2 597 572
TOTAAL	8 829 915

2. Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

A. Samenvatting totalen

(In duizend EUR)	01/01/18	31/12/18
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	76 274 483	79 609 747
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	53 669	51 563
TOTAAL	76 328 151	79 661 310

B. Uitsplitsing volgens aard

Niet gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies

	Geamortiseerde kostprijs	
(In duizend EUR)	01/01/18	31/12/18
Direct opvraagbare deposito's	24 318 275	26 008 153
Spaardeposito's	35 952 551	38 131 900
Termijndeposito's	8 908 989	7 984 047
Kaswaarborgen	12 059	20 153
Andere deposito's van klanten	7 021 327	7 450 482
TOTAAL DEPOSITO'S	76 213 201	79 594 736
Terugkoopovereenkomsten	10 415	0
Anderes schulden	50 866	15 011
Financiële leasing	0	0
TOTAAL SCHULDEN	61 282	15 011
TOTAAL	76 274 483	79 609 747

Schulden en deposito's steeg met 3,3 miljard EUR, of 4,4%, tot 79,7 miljard EUR per 31 december 2018, tegenover 76,3 miljard EUR per 1 januari 2018. De toename van schulden en deposito's van klanten was te danken aan de organische groei van de zicht- en spaarrekeningen.

Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies

	Financiële passiva geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	
(In duizend EUR)	01/01/18	31/12/18
Deposito's	53 669	51 563
Andere schulden	0	0
TOTAAL	53 669	51 563

3. Uitsplitsing volgens looptijd en rentevoet

Zie toelichting 9.4., 9.5. en 9.6.

4. Uitsplitsing van de reële waarde

Zie toelichting 9.1.

6.4. UITGEGEVEN SCHULDBEWIJZEN EN OVERIGE FINANCIËLE VERPLICHTINGEN

Door de nieuwe presentatie van de balans (verdere detaillering van de balans van "Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening" tot

- Leningen en deposito's geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening;
- Uitgegeven schuldbewijzen en overige financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening; en
- Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten,

is de presentatie van 31 december 2017 verschillend vanaf 1 januari 2018 . Voor een gedetailleerde beschrijving verwijzen wij naar de overgangstabellen van IFRS 9. Belfius heeft ervoor gekozen om geen vergelijkende tabellen te publiceren.

1. Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

Schuldpapier (verwijst naar tabel 6.3. van het jaarverslag 2017).

Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/17
Depositobewijzen	4 834 442
Spaarcertificaten van klanten	2 358 979
Niet-converteerbare obligaties	7 612 633
Pandbrieven	7 221 010
TOTAAL	**22 027 063**

Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening (verwijst naar tabel 6.4. van het jaarverslag 2017).

Financiele verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden

Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/17
Obligaties uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen	61 496
Andere obligaties	1 299
Terugkoopovereenkomsten	0
Aandelen	0
TOTAAL	**62 796**

Financiële verplichtingen aangeduid tegen reële waarde

Uitsplitsing volgens aard

(In duizend EUR)	31/12/17
Non-subordinated liabilities	6 232 343
Unit-linked products	2 597 572
TOTAAL	**8 829 915**

2. Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

A. Samenvatting totalen

(In duizend EUR)	01/01/18	31/12/18
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	22 027 063	19 274 694
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	6 241 470	7 412 178
TOTAAL	28 268 533	26 686 872

B. Uitsplitsing volgens aard

Niet gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies

	Geamortiseerde kostprijs	
(In duizend EUR)	01/01/18	31/12/18
Depositobewijzen	4 834 442	3 091 780
Spaarcertificaten van klanten	2 358 979	1 754 812
Niet-converteerbare schulden	7 612 633	5 697 953
Converteerbare schuldbewijzen - andere dan aandelen van de groep	0	0
Converteerbare schuldbewijzen in aandelen van de groep	0	0
Andere verwaterende instrumenten	0	0
Pandbrieven(1)	7 221 010	8 730 149
TOTAAL	22 027 063	19 274 694

Schuldbewijzen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs daalde met 2,8 miljard EUR, of 12,5%, tot 19,3 miljard EUR per 31 december 2018 tegenover 22,0 miljard EUR per 1 januari 2018 als gevolg van het einde van de looptijd van depositocertificaten en andere schuldbewijzen, gedeeltelijk gecompenseerd door de uitgifte van 1,5 miljard EUR pandbrieven in 2018.

(1) **De programma's Pandbrieven (covered bonds):**

Belfius heeft twee Pandbrieven-programma's:

- een Mortgage Pandbrieven-programma, en
- een Public Pandbrieven-programma.

De dekkingswaarden van de Mortgage Pandbrieven betreffen in hoofdzaak Belgische woonkredieten verstrekt volgens de Wet op het Hypothecair krediet (Wet van 4 augustus 1992), via het kantorennet van Belfius. De dekkingswaarden van de Public Pandbrieven zijn hoofdzakelijk kredieten toegekend aan Belgische entiteiten in de publieke sector zoals gemeenten, provincies en dergelijke.

De investeerders in de Belgische Pandbrieven hebben een direct recht op

- het algemeen vermogen in het algemeen van de uitgevende kredietinstelling (terugbetaling van de Belgische Pandbrieven is een verplichting van de uitgevende bank in haar geheel) en
- de afgescheiden activa die de cover pool omvat, die exclusief voorbehouden zijn voor de investeerders in Belgische Pandbrieven onder dat specifieke programma aan hetwelke de afgescheiden activa verbonden zijn en voor de vorderingen van andere partijen die identificeerbaar zijn in de voorwaarden van de uitgifte. Activa maken deel uit van de cover pool door inschrijving in het register dat bijgehouden wordt door de uitgever voor dit doeleinde.

Een gedetailleerde beschrijving van de dekkingswaarden (met onder meer het uitstaand bedrag en de karakteristieken van de kredieten in de cover pool) kan worden geconsulteerd in het beheersverslag in het hoofdstuk "Risicobeheer" en in de toelichting 9.3. "Informatie over bezwaarde activa en ontvangen waarborgen", alsook op :

- betreffende de Mortgage Pandbrieven op *https://www.belfius.com/EN/debt-issuance/Belgian-mortgagepandbrieven-programme/index.aspx*
- betreffende de Public Pandbrieven Programme op *https://www.belfius.com/EN/debt-issuance/Belgian-public-pandbrieven-programme/index.aspx*

De boekwaarde van de onderliggende pool van leningen bedraagt 10,9 miljard EUR eind december 2018 (tegenover 9,5 miljard EUR eind december 2017). Deze stijging is te verklaren door de uitgifte van EUR 1,5 miljard Pandbrieven in 2018. De boekwaarde van de onderliggende pool van leningen is opgenomen in leningen en voorschotten. We verwijzen ook naar toelichting 5.4.

Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies

(In duizend EUR)	01/01/18 Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	01/01/18 Financiële passive geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	01/01/18 Totaal	31/12/18 Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	31/12/18 Financiële passive geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	31/12/18 Totaal
Uitgegeven schuldbewijzen		6 178 674	6 178 674		7 322 359	7 322 359
Schuldbewijzen uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen (handelsposities)	61 496		61 496	89 748		89 748
Overige schuldbewijzen (handelsposities)	1 299		1 299	71		71
Eigenvermogensinstrumenten (handelsposities)	0		0	0		0
TOTAAL	62 796	6 178 674	6 241 470	89 819	7 322 359	7 412 178

De schuldbewijzen gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening stegen met 1,2 miljard EUR, of 18,8%, tot 7,4 miljard EUR per 31 december 2018, ten opzichte van met 6,2 miljard EUR per 1 januari 2018 als gevolg van nieuwe uitgiften van (gestructureerde) schuldbewijzen voor retailklanten, gedeeltelijk gecompenseerd door schuldbewijzen die het einde van de looptijd hadden bereikt.

De rubriek "Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening" wordt momenteel gebruikt in de volgende situaties:

- bij de verzekeringsactiviteiten: voornamelijk aan beleggingsfondsen gekoppelde verzekeringsproducten "tak 23". Het rendement op de onderliggende investeringsfondsen komt volledig toe aan de polishouder.
- bij de bankactiviteiten: om een inconsistentie in waardering of erkenning weg te werken of aanzienlijk te verkleinen, tussen schuldpapier en hun afdekkingen, welke anders zouden ontstaan.

De methodologie die gevolgd wordt om de reële waarde te bepalen van "Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde" wordt gedetailleerd in toelichting 9.1.

3. Uitsplitsing volgens looptijd en rentevoet

Zie toelichting 9.4., 9.5. en 9.6.

4. Uitsplitsing van de reële waarde

Zie toelichting 9.1.

6.5. VOORZIENINGEN VOOR VERZEKERINGSACTIVITEITEN

Verwijst naar tabel 6.5. van het jaarverslag 2017.

Door de toepassing van IFRS 9 (herwaardering) verschillen de cijfers van 31 december 2017 van de openingsbalans van 1 januari 2018. Voor een gedetailleerde beschrijving verwijzen wij naar de overgangstabellen van IFRS 9. Belfius heeft ervoor gekozen om geen vergelijkende tabellen te publiceren.

Belfius heeft ervoor gekozen om de cijfers voor de technische voorzieningen, met inbegrip van de intragroepsverrichtingen tussen de bank en de verzekeringsentiteiten, te presenteren, aangezien deze voornamelijk betrekking hebben op de verzekeringscontracten tussen de bank- en de verzekeringsentiteiten van de groep en de distributievergoedingen die door de verzekeraar aan de bank worden betaald.

(In duizend EUR)	31/12/17 IAS 39	01/01/18 IFRS 9	31/12/18 IFRS 9
BRUTORESERVES			
In de geconsolideerde balans (zoals gepresenteerd op de balans)	15 149 692	14 583 630	13 907 770
Intragroepstransacties	10 180	10 180	12 592
Brutoreserves inclusief intragroepstransacties	15 159 873	14 593 810	13 920 361

1. Verzekeringscontracten Leven

A. Bruto technische voorzieningen

(In duizend EUR)	31/12/17 Verzekerings-contracten	Beleggings-contracten met DPF[1]	Totaal
RESERVES "LEVEN"	4 741 747	8 264 624	13 006 372
Reserves in toepassing van de resultaten LAT (Liability Adequacy Test)	0	0	0
Reserves in toepassing van de correcties tengevolge van shadow accounting	63 311	563 424	626 735
Wijzigingen in de consolidatiekring IFRS 5	0	0	0
TOTAAL BRUTOVOORZIENING VOOR VERZEKERING LEVEN	4 805 059	8 828 048	13 633 107
Schadereserves	59 915	48 088	108 003
Reserve voor winstdeling	78 987	90 969	169 956
Reserves voor niet-verdiende premies (UPR)	0	0	0
Overige technische reserves	3 436	0	3 436
Wijzigingen in de consolidatiekring IFRS 5	0	0	0
TOTAAL BRUTO TECHNISCHE VOORZIENINGEN LEVEN	4 947 398	8 967 105	13 914 503

(1) Discretionaire-winstdelingselement (DPF).

(In duizend EUR)	01/01/18 Verzekerings-contracten	Beleggings-contracten met DPF[1]	Totaal	31/12/18 Verzekerings-contracten	Beleggings-contracten met DPF[1]	Totaal
RESERVES "LEVEN"	4 741 747	8 264 624	13 006 372	4 542 627	7 831 039	12 373 665
Reserves in toepassing van de resultaten LAT (Liability Adequacy Test)			0			0
Reserves in toepassing van de correcties tengevolge van shadow accounting	60 674	0	60 674	21 902	0	21 902
Wijzigingen in de consolidatiekring IFRS 5			0	0	0	0
TOTAAL BRUTOVOORZIENING VOOR VERZEKERING LEVEN	4 802 421	8 264 624	13 067 046	4 564 529	7 831 039	12 395 568
Schadereserves	59 915	48 088	108 003	59 467	42 792	102 259
Reserve voor winstdeling	78 987	90 969	169 956	62 498	83 406	145 904
Reserves voor niet-verdiende premies (UPR)	0	0	0			0
Overige technische reserves	3 436	0	3 436	139	0	139
Wijzigingen in de consolidatiekring IFRS 5	0	0	0			0
TOTAAL BRUTO TECHNISCHE VOORZIENINGEN LEVEN	4 944 759	8 403 681	13 348 441	4 686 633	7 957 237	12 643 869

(1) Discretionaire-winstdelingselement (DPF).

De bruto technische voorziening Leven daalde met 705 miljoen EUR van 13,3 miljard EUR per 1 januari 2018 tot 12,6 miljard EUR per 31 december 2018. Deze evolutie kan als volgt worden verklaard:

- de voornaamste reden voor de dalende voorzieningen zijn de marktomstandigheden (persistente lage interestvoeten en hoge verzekeringsbelastingen) welke niet ondersteunend zijn voor "tak 21" levensverzekeringsproducten. Daarom biedt Belfius aan haar klanten ook de mogelijkheid om in te schrijven op alternatieve investeringsvormen, inclusief in de vorm van pure "tak 23" of in een combinatie van "tak 21" en "tak 23" (de zogenaamde "tak 44" producten). Dit leidt er toe dat een belangrijk deel van de "tak 21" investeringscontracten welke op vervaldag komen niet worden geherinvesteerd in nieuwe "tak 21" investeringscontracten;
- de technische voorzieningen Leven dalen met 348 miljoen EUR volgend op de overdracht van een fonds in afgezonderd beheer. De aan dit fonds toegewezen reserves in toepassing van de correcties ten gevolge van shadow accounting daalden met 39 miljoen EUR;
- een daling van de reserve voor winstdeling met 24 miljoen EUR tot 146 miljoen EUR (zie verder);
- in 2018 heeft Belfius Insurance haar Risk Appetite Framework (RAF) voor haar reserveringspolitiek Leven onder IFRS gedefinieerd. De toepassing van het RAF bevestigde dat de technische voorzieningen voor Leven meer dan voldoende waren. Belfius

Insurance heeft de technische voorzieningen geherevalueerd in overeenstemming met dit RAF, ook rekening houdend met de resterende onzekerheden, modelrisico's en gevoeligheden, wat resulteerde in een daling van de technische voorzieningen met 45 miljoen EUR.

De reserves in toepassing van de correcties voor shadow accounting bedroeg 22 miljoen EUR per 31 december 2018 tegenover 61 miljoen EUR per 1 januari 2018. Er werd een bedrag van 22 miljoen EUR overgedragen van de niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen naar de technische reserves Leven door "shadow accounting" toe te passen op verzekeringscontracten met afgezonderd fondsenbeheer. Er werd ook afgetoetst of een bijkomende "shadow loss" aanpassing voor de overige schuldbewijzen gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat noodzakelijk is. Meer specifiek werd geanalyseerd wat de impact op de waardering van de technische voorzieningen Leven zou zijn wanneer de niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen effectief werden gerealiseerd en geherinvesteerd aan huidige marktcondities. De aftoetsing toonde aan dat de beste inschatting van de verplichtingen in Leven meer bedraagt dan de technische reserves Leven uitgedrukt op de balans, maar dat de niet op de balans uitgedrukte winsten en verliezen op de activa meer dan volstaan om dit verschil te overbruggen. Als dusdanig dient er geen shadow loss te worden uitgedrukt over 2018. Aansluitend op de bedrijfsmodellen die Belfius Insurance heeft bepaald onder toepassing van IFRS 9 worden sommige niet gerealiseerde meerwaarden die onder toepassing van IAS39 werden uitgedrukt op de balans, onder toepassing van IFRS 9 niet meer gepresenteerd.

Discretionaire winstdeling is een contractueel maar voorwaardelijk recht om aanvullende voordelen bovenop een gegarandeerd rendement te ontvangen. Wanneer het jaarlijkse businessplan wordt opgesteld wordt er een schatting gemaakt van de verwachte maar discretionaire winstdeling, deze wordt uitgedrukt op de balans. De waarderingsregels stellen dat voor het deel van deze schatting waarvoor geen technische voorzieningen werden geboekt door winst of verlies, dit wordt gepresenteerd op de balans in een afzonderlijke categorie binnen het eigen vermogen. De reserve voor winstdeling opgenomen in de technische voorzieningen Leven daalde met 25 miljoen EUR van 170 miljoen EUR per 1 januari 2018 tot 146 miljoen EUR per 31 december 2018. De evolutie in de winstdelingsvoorzieningen, gerelateerd aan dit jaar, van 29 miljoen EUR per 1 januari 2018 naar 22 miljoen EUR per 31 december 2018 volgt uit de toekenning van een lagere winstdeling toegekend binnen de afgezonderde rekeningen, wel gedeeltelijk gecompenseerd door een hogere reserve voor winstdeling voor de "tak 44" producten en voor de levensverzekeringsproducten voor het business segment. Het deel van de geschatte kost voor toekomstige winstdeling opgenomen in de reserve voor winstdeling daalt van 141 miljoen EUR per 1 januari 2018 tot 122 miljoen EUR per 31 december 2018 gezien een deel van deze reserve werd aangewend voor de kost van de winstdeling van het huidige boekjaar.

Op 31 december 2018 bedroeg de inschatting van de totale discretionaire winstdeling 201 miljoen EUR, waarvan 22 miljoen EUR betrekking had op het winstdelingsplan van 2018 en 179 miljoen EUR betrekking had op een schatting voor de volgende jaren. Van deze 179 miljoen EUR werd er 122 miljoen EUR aangelegd in de reserves voor winstdeling via de resultatenrekening, het verschil, 57 miljoen EUR, werd uitgedrukt binnen het Eigen Vermogen.

Op 1 januari 2018 bedroeg de inschatting van de totale discretionaire winstdeling 170 miljoen EUR, waarvan 29 miljoen EUR betrekking had op het winstdelingsplan van 2017 en 141 miljoen EUR betrekking had op een schatting voor de volgende jaren. Per 1 januari 2018 was de volledige inschatting van de discretionaire winstdeling opgenomen in de reserve voor winstdeling via de resultatenrekening. Vorig jaar werd een belangrijk deel van de meerwaarden (85 miljoen EUR) die werden gerealiseerd binnen het segment Leven aanvullend gereserveerd als een voorziening voor toekomstige discretionaire winstdeling. Op die wijze was er boekhoudkundige overeenstemming, waarbij een deel van de resultaten uit beleggingen bestemd voor winstdeling toegewezen kunnen worden in het jaar waarin de winstdeling effectief wordt toegekend aan de polishouders.

De voorziening voor toekomstige discretionaire winstdeling steeg van 141 miljoen EUR per 1 januari 2018 tot 179 miljoen EUR per 31 december 2018 en volgt uit de hogere volumes die in overeenstemming met het plan zoals goedgekeurd door de raad van Bestuur in de toekomst een mogelijk recht geven op discretionaire winstdeling

B. Deel herverzekeraars

	31/12/17		
(In duizend EUR)	Verzekerings-contracten	Beleggings-contracten met DPF[1]	Totaal
Deel herverzekeraars in de voorzieningen Leven	172 203	0	172 203
Deel herverzekeraars in de voorzieningen voor de te betalen schades	1 508	0	1 508
Deel herverzekeraars in de voorziening voor niet-verdiende premie (UPR)	0	0	0
Deel herverzekeraars in de voorziening winstdeling	5 383	0	5 383
Deel herverzekeraars in de andere technische voorzieningen	1 662	0	1 662
TOTAAL DEEL HERVERZEKERAARS IN DE TECHNISCHE VOORZIENINGEN LEVEN	180 757	0	180 757

(1) Discretionaire-winstdelingselement (DPF).

(In duizend EUR)	01/01/18			31/12/18		
	Verzekerings-contracten	Beleggings-contracten met DPF[1]	Totaal	Verzekerings-contracten	Beleggings-contracten met DPF[1]	Totaal
Deel herverzekeraars in de voorzieningen Leven	172 203	0	172 203	11 935	0	11 935
Deel herverzekeraars in de voorzieningen voor de te betalen schades	1 508	0	1 508	455	0	455
Deel herverzekeraars in de voorziening voor niet-verdiende premie (UPR)	0	0	0	0	0	0
Deel herverzekeraars in de voorziening winstdeling	5 383	0	5 383	0	0	0
Deel herverzekeraars in de andere technische voorzieningen	1 662	0	1 662	0	0	0
TOTAAL DEEL HERVERZEKERAARS IN DE TECHNISCHE VOORZIENINGEN LEVEN	**180 757**	**0**	**180 757**	**12 390**	**0**	**12 390**

(1) Discretionaire-winstdelingselement (DPF).

Het totale deel herverzekeraars in de technische reserves Leven daalt met 169 miljoen EUR van 181 miljoen EUR per 1 januari 2018 tot 12 miljoen EUR per eind 2018 als gevolg van de overdracht van een afgezonderd fonds, waarvoor 50% van de onderliggende risico's herverzekerd waren.

C. Discretionaire winstdelingselement opgenomen in het eigen vermogen

(In duizend EUR)	31/12/17		
	Verzekerings-contracten	Beleggings-contracten met DPF[1]	Totaal
Netto discretionaire winstdelingselement opgenomen in het eigen vermogen	0	0	0

(1) Discretionaire-winstdelingselement (DPF).

(In duizend EUR)	01/01/18			31/12/18		
	Verzekerings-contracten	Beleggings-contracten met DPF[1]	Totaal	Verzekerings-contracten	Beleggings-contracten met DPF[1]	Totaal
Netto discretionaire winstdelingselement opgenomen in het eigen vermogen	0	0	0	0	41 850	41 850

(1) Discretionaire-winstdelingselement (DPF).

Het discretionaire winstdelingselement van verzekeringscontracten steeg van nul op 1 januari 2018 naar 42 miljoen EUR op 31 december 2018. De voorziening voor toekomstige discretionaire winstdeling op 1 januari 2018 werd volledig via de resultatenrekening opgenomen onder de technische voorzieningen. De voorziening voor toekomstige discretionaire winstdeling stijgt van 141 miljoen EUR per 1 januari 2018 tot 179 miljoen EUR per 31 december 2018 en volgt uit de hogere volumes die in overeenstemming met het winstdelingsplan in de toekomst een mogelijk recht geven op discretionaire winstdeling.

D. Reconciliatie van de wijzigingen in de voorzieningen Leven

	2017			2018		
(In duizend EUR)	Contracten Brutobedrag	Herverzekeringsbedrag	Nettobedrag	Contracten Brutobedrag	Herverzekeringsbedrag	Nettobedrag
IFRS 9 DATUM VAN EERSTE TOEPASSING IMPACT				(566 061)	0	(566 061)
VOORZIENING VOOR VERZEKERING LEVEN OP 1 JANUARI	14 584 885	158 947	14 425 937	13 067 046	172 203	12 894 843
Terugbetaling gekantonneerd fonds	0	0	0	(348 019)	(174 593)	(173 425)
Netto ontvangen premies/ te ontvangen premies	576 557	19 345	557 212	601 496	20 509	580 987
Additionele reserves in toepassing van shadow accounting-aanpassingen	(146 911)	0	(146 911)	(38 771)	0	(38 771)
Additionele reserves in toepassing van de resultaten LAT (Liability Adequacy Test)	0	0	0	0	0	0
Betaalde schadegevallen	(1 616 762)	(4 837)	(1 611 925)	(1 063 194)	(5 251)	(1 057 944)
Resultaten leven en dood	(78 943)	1 628	(80 570)	(84 763)	11 362	(96 125)
Toewijzing van technische interest	326 882	1 189	325 693	288 869	1 528	287 341
Overige wijzigingen	(12 601)	(4 069)	(8 532)	(27 095)	(13 823)	(13 272)
Wijzigingen in de consolidatiekring IFRS 5	0	0	0	0	0	0
VOORZIENING VOOR VERZEKERING LEVEN OP 31 DECEMBER	13 633 107	172 203	13 460 904	12 395 568	11 935	12 383 633

E. Indeling in de voorziening naar rentegarantie

Gegarandeerd intrestpercentage	Indeling van de reserve[1]			
(In duizend EUR)	31/12/17		31/12/18	
> 4,00 %	1 445 155	11%	1 215 524	10%
≤ 4,00 %	856 509	7%	852 235	7%
≤ 3,50 %	1 329 063	10%	1 199 195	10%
≤ 3,00 %	2 971 122	23%	2 613 583	21%
≤ 2,50 %	1 491 056	11%	1 304 083	11%
≤ 2,00 %	1 610 555	12%	1 705 485	14%
≤ 1,50 %	628 925	5%	590 844	5%
≤ 1,00 %	1 313 998	10%	1 367 008	11%
≤ 0,50 %	923 006	7%	1 044 214	8%
Gelijk aan 0 %	203 769	2%	284 670	2%
Andere	233 214	2%	196 825	2%
TOTAAL	13 006 372	100%	12 373 666	100%

(1) Totaal bruto technische voorzieningen leven exclusief "shadow accounting" aanpassingen.

2. Verzekeringscontracten Niet-Leven

A. Bruto technische voorzieningen

(In duizend EUR)	31/12/17	01/01/18	31/12/18
Voorziening voor te betalen schade	953 050	953 050	969 238
Voorziening voor interne schaderegelingskosten (ULAE)	42 339	42 339	47 789
Voorziening voor premietekorten (Niet-Leven LAT)			
Reserves voor zich voorgedane maar niet-gerapporteerde schadegevallen (IBNR)	79 800	79 800	82 709
BRUTO TECHNISCHE VOORZIENINGEN	1 075 189	1 075 189	1 099 735
Andere technische voorzieningen	36 333	36 333	36 799
Voorziening voor winstdeling	1 362	1 362	1 701
Voorziening voor niet-verdiende premies (UPR)	132 486	132 486	138 256
TOTAAL BRUTO TECHNISCHE VOORZIENINGEN NIET-LEVEN	1 245 370	1 245 370	1 276 492

De technische voorziening Niet-Leven is met 32 miljoen EUR licht gestegen tot 1,3 miljard EUR per 31 december 2018 als gevolg van de groei van de Niet-Leven activiteit.

B. Deel herverzekeraars

(In duizend EUR)	31/12/17	01/01/18	31/12/18
Deel herverzekeraars in de voorzieningen voor de te betalen schades	93 316	93 316	87 044
Deel herverzekeraars in de voorziening voor interne schaderegelingskosten (ULAE)			
Deel herverzekeraars in IBNR			
DEEL HERVERZEKERAARS	93 316	93 316	87 044
Deel herverzekeraars in de andere technische voorzieningen	295	295	253
Deel herverzekeraars in de voorziening voor niet-verdiende premie (UPR)	2 563	2 563	215
TOTAAL DEEL HERVERZEKERAARS IN DE TECHNISCHE VOORZIENINGEN NIET-LEVEN	96 174	96 174	87 513

C. Reconciliatie van de wijzigingen in de voorziening voor te betalen schades

	2017			2018		
(In duizend EUR)	Contracten brutobedrag	Herverzeke-ringsbedrag	Nettobedrag	Contracten brutobedrag	Herverzeke-ringsbedrag	Nettobedrag
VOORZIENING VOOR TE BETALEN SCHADE OP 1 JANUARI	1 018 900	91 862	927 038	1 075 188	93 315	981 873
Betaalde schades met betrekking tot vorige jaren	(140 888)	(9 915)	(130 973)	(174 100)	(4 679)	(169 421)
Wijziging schadegevallen vorige jaren	(53 879)	7 499	(61 378)	(57 606)	(5 582)	(52 024)
Verplichtingen voor schadegevallen van dit jaar	251 055	3 870	247 186	256 252	3 989	252 263
VOORZIENING VOOR TE BETALEN SCHADE OP 31 DECEMBER	1 075 188	93 315	981 873	1 099 735	87 044	1 012 691

6.6. VOORZIENINGEN EN VOORWAARDELIJKE VERPLICHTINGEN

Verwijst naar tabel 6.6. van het jaarverslag 2017.

Door de toepassing van IFRS 9 (bijzondere waardevermindering) is er een impact op de "voorzieningen voor niet in de balans opgenomen verplichtingen". Hierdoor zijn de cijfers per 31 december 2017 verschillend van die van 1 januari 2018. Voor een gedetailleerde beschrijving verwijzen we naar de overgangstabellen van IFRS 9. Merk op dat Belfius ervoor heeft gekozen om geen vergelijkende tabellen te publiceren.

1. Uitsplitsing van bewegingen

(In duizend EUR)	Pensioenen en andere personeels-beloningen	Andere langetermijn-personeels-beloningen	Her-structurering[1]	Voorzieningen voor juridische en belasting-geschillen[2]	Verlieslatende contracten	Bijzondere waarde-verminderingen op financiële waarborgen en gegeven verbintenissen	Overige voorzieningen	Totaal
OP 1 JANUARI 2017	207 801	22 126	97 778	37 494	2 010	11 514	33 519	412 243
Dotatie aan de voorzieningen	27 586	4 939	5 663	73 786	0	1 992	7 470	121 435
Aangewende bedragen	(46 865)	(1 239)	(39 989)	(514)	(2 010)	0	(4 486)	(95 103)
Teruggenomen niet-gebruikte bedragen	(785)	(53)	(1 087)	(328)	0	(4 958)	(2 189)	(9 400)
Overdrachten	15 984	0	0	0	0	0	(930)	15 054
Herwaardering pensioenregelingen[3]	(18 784)	0	0	0	0	0	0	(18 784)
Wisselkoersverschillen	0	0	0	0	0	(146)	0	(146)
Andere bewegingen	0	0	0	0	0	0	0	0
OP 31 DECEMBER 2017	184 937	25 774	62 365	110 437	0	8 401	33 385	425 300

(1) De herstructureringsvoorziening wordt gebruikt in lijn met het overeengekomen plan en wordt jaarlijks herzien en, waar nodig, aangepast indien de realiteit afwijkt van de gehanteerde veronderstellingen (bijvoorbeeld een hoger aantal personen dat de onderneming verlaat, inflatie, pensioengegevens ...). Dit wordt gedaan om zeker te zijn dat Belfius kan blijven voldoen aan zijn verplichtingen in verband met eerdere arbeidsovereenkomsten.
(2) De "Voorziening voor juridische geschillen" omvat voornamelijk bedragen welke zijn voorzien voor juridische geschillen met derden (zie hieronder).
(3) Een daling wordt genoteerd als gevolg van de herwaardering van de pensioenregelingen met vaste prestatie (of te bereiken doel) als gevolg van een iets hogere disconteringsvoet ten opzichte van eind 2016 als gevolg van de gestegen rentevoeten en het gunstige rendement op de activa van pensioenregelingen.

(In duizend EUR)	Pensioenen en andere personeels-beloningen	Andere langetermijn-personeels-beloningen	Her-structurering[1]	Voorzieningen voor juridische en belasting geschillen	Verlieslatende contracten[2]	Bijzondere waarde-verminderingen op financiële waarborgen en gegeven verbintenissen[3]	Overige voorzieningen	Totaal
IFRS 9 DATUM VAN EERSTE TOEPASSING IMPACT						112 864		112 864
OP 1 JANUARI 2018	184 937	25 774	62 365	110 437	0	121 266	33 385	538 164
Dotatie aan de voorzieningen	57 422	2 544	19 028	8 292	6 498	119 123	4 305	217 211
Aangewende bedragen	(45 474)	(1 501)	(28 148)	(8 712)	(1 875)	0	(11 080)	(96 789)
Teruggenomen niet-gebruikte bedragen	(2 917)	(213)	(4 201)	(1 212)	0	(101 173)	(4 428)	(114 145)
Overdrachten	(12 496)	0	0	0	0	0	0	(12 496)
Herwaardering pensioenregelingen[4]	94 427	0	0	0	0	0	0	94 427
Wisselkoersverschillen	0	0	0	0	0	380	0	380
Andere bewegingen	0	0	0	0	0	0	0	0
OP 31 DECEMBER 2018	275 898	26 604	49 044	108 805	4 624	139 595	22 182	626 752

(1) In 2018 werd een herstructureringsvoorziening van EUR 5 miljoen geboekt als gevolg van de beslissing van Belfius Insurance om de focus voor wholesale Niet-Leven verzekeringsactiviteiten voor de sociale sector te verleggen naar directe distributie. De wholesale Niet-Leven verzekeringsactiviteiten voor de sociale sector via het makelaarskanaal en het bankdistributiekanaal worden afgebouwd. Deze vrijgekomen middelen worden toegewezen aan niet-leven verzekeringsactiviteiten voor KMO-klanten via eigen distributiekanalen (bank en DVV). Daarnaast heeft er een herbeoordeling van de voorziening voor het herstructureringsplan Belfius Bank plaatsgevonden wat resulteerde in een stijging van 11 miljoen EUR.
(2) In 2018 werd een verlieslatend contract erkend voor een geschil.
(3) Door IRFS 9 werden er waardeverminderingen erkend voor kredietlijnen, financiële waarborgen en gegeven verbintenissen. We verwijzen naar de IFRS 9 transitietabellen voor meer gedetailleerde informatie. Tevens verwijzen we naar toelichting 9.2.8. Waardeverminderingen voor kredietverliezen voor bijkomende details.
(4) In vergelijking met 2017 wordt een daling genoteerd in de niet gerealiseerde resultaten die nooit naar verlies- en winst kunnen worden geboekt, door de herwaardering van de pensioenregelingen als gevolg van een negatief rendement op fondsbeleggingen en de herwaardering van een pensioenplan, waarbij Belfius niet meer geïnformeerd wordt over de reële waarde van de onderliggende activaportefeuille van zijn gekantonneerd fonds (voor meer informatie verwijzen we naar de rubriek juridische geschillen).

2. Vergoedingen na uitdiensttreding

In België heeft elke werknemer recht op een wettelijk pensioen. Daarnaast voorziet Belfius in een bijkomend bedrijfspensioenplan voor zijn werknemers en in sommige gevallen in een tegemoetkoming bij medische kosten van haar actieve en gepensioneerde werknemers.

De verplichting van deze voordelen wordt berekend en geboekt in onze rekeningen volgens de IAS 19-methodologie.

Gezien het feit dat Belfius pensioenregelingen heeft voor werknemers die voornamelijk in België zijn gevestigd, zijn de vergoedingen na uitdiensttreding onderworpen aan de Belgische marktpraktijken en -regelgeving (de pensioenregelingen in het buitenland zijn niet substantieel).

Belfius Bank boekt de verplichtingen voor verschillende pensioenregelingen met vaste prestatie (of te bereiken doel).

De meeste bijkomende pensioenplannen worden uitbetaald via een eenmalige kapitaaluitkering, maar er bestaat ook de mogelijkheid om voor een periodieke rentebetaling te kiezen.

Aanvullende pensioenregelingen

De wetgeving van 18 december 2015 met betrekking tot de waarborging van de duurzaamheid en het sociale karakter van de aanvullende pensioenen en tot versterking van het aanvullend karakter ten opzichte van het wettelijke rustpensioen, had betrekking op de interestvoet die door de werkgever gegarandeerd wordt op bijdragen voor "vaste bijdrage"-plannen, op de bijkomende regels omtrent het tijdstip van uitbetaling van het aanvullend pensioen en op de afschaffing van de mogelijkheden tot gunstige anticipatie. Daarnaast werden een aantal overgangsmaatregelen voor oudere werknemers toegevoegd.

Deze regelgeving werd opgenomen in de berekening van de verplichtingen

In de loop van 2018 werden binnen Belfius Bank onderhandelingen gevoerd met de sociale partners in het kader van het project "Drive 2020". Omtrent het luik Reward werd op 21/12/18 een principeakkoord ondertekend door enkele vakbonden. Dit principeakkoord zal in de loop van 2019 nog geconcretiseerd dienen te worden in cao's. Aangezien op basis van dit principeakkoord de toekomstige loonevolutie op basis van nieuwe criteria zal gebeuren, zullen de pensioenverplichtingen voor sommige pensioenplannen mogelijk in de toekomst aangepast dienen te worden.

Plannen met vaste prestatie of te bereiken doen (= DB = Defined Benefit)

Voor de plannen met "vaste prestatie of te bereiken doel" ("defined benefit") is het eindvoordeel voor de werknemer afhankelijk van verschillende elementen zoals gepresteerde diensttijd en eindbezoldiging.

Vóór 2007 konden medewerkers enkel rechten opbouwen in deze "vaste prestatie"-plannen, die konden verschillen naargelang het tijdstip van indiensttreding en de entiteit vanwaar de medewerkers afkomstig waren.

In Belfius Bank werden nieuwe medewerkers vanaf 01/01/07 niet langer aangesloten bij een "vaste prestatie"-plan. In de plaats daarvan werd een "vaste bijdrage"-pensioenplan ingevoerd voor nieuwe medewerkers.

Op 1 oktober 2013 werden alle vaste prestatie-plannen binnen Belfius Bank afgesloten, en werden alle medewerkers aangesloten bij het bestaande vaste bijdrage-plan. Vanaf dan werden werden in deze vastprestatieplannen geen bijkomende rechten meer opgebouwd op basis van diensjaren, en werden deze dynamisch beheerd.

Belfius Insurance had een enigszins vergelijkbare evolutie als Belfius Bank. Vanaf 01/01/07 zijn nieuwe werknemers toegetreden tot een vaste bijdrageregeling, maar de werknemers die vóór die datum zijn ingeschreven, hielden hun vaste prestatie-pensioenregeling als een actief plan en blijven rechten opbouwen in dit vaste prestatie-pensioenplan. De meeste pensioenregelingen van Belfius Insurance zijn intern verzekerd en bijgevolg zijn de niet-kwalificerende activa van deze pensioenregelingen niet opgenomen in de rapportering van de netto pensioenverplichtingen.

Plannen met vaste bijdrage (= DC = Defined Contribution)

Voor de "vaste bijdrage"-plannen (= defined contribution) wordt het voordeel op moment van pensioen bepaald door de werkgevers- en werknemersbijdragen, en de beleggingsopbrengsten van het fonds of het verzekeringscontract.

De Belgische wetgeving voorziet voor de Belgische "vaste bijdrage"-plannen een gegarandeerde minimumrendement op de werkgeversbijdragen en de werknemersbijdragen.

Deze gegarandeerde minimumopbrengst impliceert dat de Belgische "vaste bijdrage"-plannen beschouwd worden als "vaste prestatie of te bereiken doel"-plannen onder de vereiste van IAS 19.

Er zijn meerdere "vaste bijdrage"-plannen binnen Belfius Bank. Het belangrijkste plan wordt gefinancierd door werkgevers- en werknemersbijdragen. De werkgeversbijdrage voor dit plan is gebaseerd op het aantal dienstjaren en het salaris. De werknemersbijdrage is een vast percentage van het salaris. Deze "vaste bijdrage"-plannen van Belfius Bank worden allen beheerd in een OFP (organism for financing of pensions).

Belfius Insurance en Corona beschikken ook over "vaste bijdrage"-pensioenplannen (tak 21) voor hun medewerkers (interne verzekerde plannen).

Het gegarandeerde minimumrendement waarvoor de werkgever verantwoordelijk is, op het einde, wijzigde materieel in 2016 als gevolg van de nieuwe wetgeving.

Indien het pensioenplan een tak 21-groepsverzekering is, is de zogenaamde horizontale methode van toepassing. De bijdragen behouden steeds hun initiële werkgeversgarantie tot de definitieve uitbetaling. Dit betekent dat de reeds opgebouwde reserves tot 31/12/15 hun bestaande garantie van 3,25% op de werkgeversbijdragen en 3,75% op de werknemersbijdragen blijven behouden tot de datum van uitdiensttreding. Voor de stortingen vanaf 01/01/16 geldt een variabele garantie van 1,75%. De hoogte van de garantie kan in de toekomst wijzigen in functie van de OLO-10 jaar-rentevoet.

Voor de vaste bijdrage plannen van Belfius Insurance en Corona is deze horizontale methode van toepassing.

Voor de "vaste bijdrage"-plannen die beheerd worden met een OFP is de zogenaamde verticale methode van toepassing. Dit betekent dat de bestaande garantie van 3,25% op de werkgeversbijdragen en 3,75% op de werknemersbijdragen enkel van toepassing is tot 31/12/15.

Voor het jaar 2016, 2017 en 2018 geldt voor de opgebouwde reserves alsook voor de nieuwe bijdragen een minimumrendementsgarantie (1,75%).

De Belgische "vaste bijdrage"-plannen (DC = "defined contribution"-plannen) worden in de geconsolideerde financiële staten behandeld als "vaste prestatie"-plannen (DB = "defined benefit"-plannen).

Aangezien de bijdragepercentages van het basis DC-plan van Belfius Bank en het DC-plan van Corona verhogen met de anciënniteit, worden de verplichtingen berekend volgens de "projected unit credit" methode.

Dit houdt in dat het geprojecteerde eindvoordeel berekend wordt rekening houdend met alle toekomstige bijdragen en loonsverhogingen. Door toepassing van de loopbaanbreuk en actualisatie op basis van de toepasselijke discount rate bekomen we de verplichting (DBO).

Voor de overige DC-plannen van Belfius is de berekening van de voordelen toegekend aan de reeds gepresteerde diensttijd enkel gebaseerd op de reeds betaalde bijdragen. Het geprojecteerde eindvoordeel wordt eveneens op basis de toepasselijke discount rate geactualiseerd tot de DBO.

In alle gevallen, indien de verplichting van de vaste bijdrage plannen berekend zoals hierboven toegelicht, lager is dan de individuele rekening of de vaste prestatie verplichting aan het einde van het jaar met in acht neming van de interestvoeten gegarandeerd door de werkgever, dan wordt het hoogste van deze 3 waarden opgenomen in de verplichtingen van Belfius.

A. Variatie in de te bereiken doel verplichting (activa)

(In duizend EUR)	Contante waarde van de pensioen-verplichting	Reële waarde van de fondsbeleggingen[1]	Tekort/ (overschot)	Actiefplafond	Netto-verplichtingen/ (Activa)
OP 1 JANUARI 2017	1 914 028	(1 748 219)	165 809	41 991	207 800
Pensioenkosten					
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	53 179	0	53 179	0	53 179
Pensioenkosten van verstreken diensttijd en (winst)/verlies bij afwikkeling[2]	(27 462)	0	(27 462)	0	(27 462)
Administratieve kosten	0	2 343	2 343	0	2 343
Renteopbrengsten - rentekosten	30 790	(28 286)	2 504	723	3 227
(A) KOSTEN EN BATEN ERKEND IN RESULTAAT	56 507	(25 943)	30 563	723	31 287
Herwaarderingen (winst)/verlies					
Effect van wijzigingen in demografische hypotheses	(4 001)	0	(4 001)	0	(4 001)
Effect van wijzigingen in financiële hypotheses	(13 003)	0	(13 003)	0	(13 003)
Ervaringsaanpassingen	39 890	0	39 890	0	39 890
Rendement van de fondsbeleggingen (excl. rentebaten)	0	(12 764)	(12 764)	0	(12 764)
Variatie van het actiefplafond (excl. rentebaten / rentekosten)	0	0	0	(28 884)	(28 884)
(B) HERWAARDERINGEN (WINST)/ VERLIES ERKEND IN OCI	22 886	(12 764)	10 123	(28 884)	(18 761)
NETTOKOSTEN UIT HOOFDE VAN TOEGEZEGDE PENSIOENRECHTEN (A)+(B)	79 393	(38 707)	40 686	(28 161)	12 525
Bijdragen					
Werkgevers	0	(46 557)	(46 557)	0	(46 557)
Deelnemers van het pensioenplan	2 958	(2 958)	0	0	0
Betalingen					
Betaalde uitkeringen	(90 553)	87 320	(3 233)	0	(3 233)
Afwikkeling	0	0	0	0	0
Andere					
Effect van bedrijfscombinaties en -afstotingen[3]	2 111	0	2 111	0	2 111
Wisselkoersverschillen	(1 487)	1 500	14	(55)	(41)
OP 31 DECEMBER 2017[4][5]	1 906 450	(1 747 620)	158 830	13 776	172 606

(1) Met betrekking tot de marktwaarde van de pensioenregelingen verzekerd bij Ethias verwijzen we naar item 3 van de sectie juridische geschillen.

(2) De negatieve pensioenkosten van verstreken diensttijd 2017 zijn gebaseerd op de transfer van overschotten, voorheen onderworpen aan 'asset ceiling' aan een "Belfius defined contribution pension plan" teneinde toekomstige riscopremies te betalen.

(3) Sommige bijkomende kleine pensioenverplichtingen met niet in aanmerking komende activa werden opgenomen in de IAS 19-verplichtingen van Belfius in 2017.

(4) Eind 2017, 91,5% van de totale pensioenverplichtingen zijn gerelateerd aan de gefinancierde pensioenregelingen, 6,2% op pensioenplannen met niet in aanmerking komende activa, en 2,3% op niet-gefinancierde pensioenverplichtingen.

(5) De totale positie van toegezegde pensioenregelingen vertegenwoordigt 172 606 000 EUR. 184 937 000 EUR omvat de "pensioenen en andere verplichtingen inzake "vaste prestatie"-pensioenregelingen" en 12 328 000 EUR omvat de "overige activa - fondsbeleggingen" voor het plan eindigend met een netto-actief op eind 2017.

(In duizend EUR)	Contante waarde van de pensioen-verplichting	Reële waarde van de fondsbeleggingen	Tekort/ (overschot)	Actiefplafond	Netto-verplichtingen/ (Activa)
OP 1 JANUARI 2018	1 906 450	(1 747 620)	158 830	13 776	172 606
Pensioenkosten					
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	53 425	0	53 425	0	53 425
Pensioenkosten van verstreken diensttijd en (winst)/verlies bij afwikkeling	0	0	0	0	0
Administratieve kosten	0	2 175	2 175	0	2 175
Renteopbrengsten - rentekosten	31 627	(29 217)	2 410	265	2 675
(A) KOSTEN EN BATEN ERKEND IN RESULTAAT	85 052	(27 042)	58 010	265	58 275
Herwaarderingen (winst)/verlies					
Effect van wijzigingen in demografische hypotheses	941	0	941	0	941
Effect van wijzigingen in financiële hypotheses	(21 407)	0	(21 407)	0	(21 407)
Ervaringsaanpassingen	7 231	0	7 231	0	7 231
Rendement van de fondsbeleggingen (excl. rentebaten)	0	117 301	117 301	0	117 301
Variatie van het actiefplafond (excl. rentebaten / rentekosten)	0	0	0	(9 613)	(9 613)
(B) HERWAARDERINGEN (WINST)/ VERLIES ERKEND IN OCI	(13 235)	117 301	104 066	(9 613)	94 452
NETTOKOSTEN UIT HOOFDE VAN TOEGEZEGDE PENSIOENRECHTEN (A)+(B)	71 817	90 259	162 076	(9 348)	152 728
Bijdragen					
Werkgevers	0	(44 952)	(44 952)	0	(44 952)
Deelnemers van het pensioenplan	2 964	(2 964)	0	0	0
Betalingen					
Betaalde uitkeringen	(87 847)	83 237	(4 610)	0	(4 610)
Afwikkeling	0	0	0	0	0
Andere					
Effect van bedrijfscombinaties en -afstotingen	0	0	0	0	0
Wisselkoersverschillen	(263)	274	12	(12)	0
OP 31 DECEMBER 2018[1]	1 893 121	(1 621 766)	271 355	4 416	275 771

(1) Eind 2018, 91,4% van de totale pensioenverplichtingen zijn gerelateerd aan de gefinancierde pensioenregelingen, 6,4% op pensioenplannen met niet in aanmerking komende activa, en 2,2% op niet-gefinancierde pensioenverplichtingen.

B. Reële waarde van de fondsbeleggingen

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Reële waarde van de fondsbeleggingen		
Geldmiddelen en equivalenten	26 462	4 741
Aandelen	266 186	151 447
Schuldpapier[1]	1 301 053	453 730
Vastgoed	59 610	15 682
Verzekeringscontracten[1]	94 309	996 166
TOTAAL	1 747 620	1 621 766

(1) In vergelijking met 2017 wordt een daling genoteerd door de herwaardering van de pensioenregelingen als gevolg van een negatief rendement op fondsbeleggingen en de herwaardering van een pensioenplan, waarbij Belfius niet meer geïnformeerd wordt over de reële waarde van de onderliggende activaportefeuille van zijn gekantonneerd fonds (voor meer informatie verwijzen we naar de rubriek juridische geschillen).

C. Hypotheses voor Belgische regelingen

	31/12/17	31/12/18
Actualisatierentevoet	1,70 %	1,81 %
Inflatiepercentage	1,75 %	1,75 %
Salarisstijgings (leeftijdsgebonden)	0,75 % - 3,00 %	0,75 % - 3,00 %

Hypotheses

De disconteringsvoet is gebaseerd op een rentecurve bestaande uit AA bedrijfsobligaties.

De inflatieparameter is gebaseerd op de langetermijnvooruitzichten gepubliceerd door de Europese Centrale Bank

Belfius gebruikt de Belgische sterftetabellen die via leeftijdscorrecties zijn aangepast aan de huidige, in het algemeen genomen, langere levensduur.

D. Gevoeligheid[1] van de actuariële waarde van brutoverplichtingen van pensioenplannen met vaste prestaties aan het einde van het jaar aan veranderingen van hypothesen

	-50 bp	+50 bp
Actualisatierentevoet	5,99 %	-5,29 %
Inflatiepercentage	-3,63 %	3,92 %
Reële salarisstijgingen	-2,92 %	3,32 %

(1) Indien alle andere hyptheses ongewijzigd blijven.

E. Gewogen gemiddelde looptijd van de verplichtingen

	31/12/17	31/12/18
België	12,03	11,32

F. Risico en balansbeheer (ALM)

Meerdere pensioenplannen van Belfius zijn verzekeringscontracten aangegaan bij Ethias. Dit wordt verder toegelicht in punt 3 van het deel "juridische geschillen".

In de pensioenplannen beheerd door het Belfius pensioenfonds (OFP) zijn de belangrijkste risico's rente, inflatie, levensduur en pensioengerechtigde leeftijd. Het beheer van de pensioenregelingen is gedelegeerd aan een 'Investerings comité" en richt zich voornamelijk op een beheersing van de schuldpositie. Een geformaliseerd investeringskader ("verklaring van Investment Principles") is opgesteld om een goed gediversifieerde en aangepaste beleggingsportefeuille op te zetten. De pensioenverplichtingen worden ten minste eenmaal per jaar geëvalueerd. Op een regelmatige basis, wordt een ALM-studie (met cash-flow analyse en stresstests) uitgevoerd om de gevoeligheden van de plannen voor rente- en inflatieschokken te bepalen en te analyseren. Deze vormen een belangrijke factor voor het investeringscomité bij het nemen van beslissingen over de activa-toewijzingen binnen de beleggingsportefeuille. Het dagelijks beheer van deze portefeuille en de liquiditeitsaspecten van de plannen werden toevertrouwd aan een externe vermogensbeheerder die, op een regelmatige basis, aan Investeringscomités verslag uitbrengt over zijn werkzaamheden. De pensioenregelingen die worden beheerd als "tak-21" groepsverzekering hebben dezelfde risico's, maar het renterisico en het levensduurrisico worden gedeeltelijk gedekt door de verzekeraar.

3. Voorwaardelijke verplichtingen

A. Verbintenissen aan Single Resolution Fund

Belfius heeft ervoor gekozen om een deel van de bijdrage aan het Single Resolution Fund te betalen via een onherroepelijke verbintenis van betaling. Deze betalingsverbintenis is volledig gedekt door de kaswaarborgen. Zie ook toelichting 8.5 "Verbintenissen aan Single Resolution Fund".

B. Juridische geschillen

Belfius (d.i. Belfius Bank en zijn geconsolideerde dochterondernemingen) is partij in een aantal geschillen in België die voortvloeien uit haar gebruikelijke beroepsactiviteiten, met inbegrip van die waarin het optreedt als verzekeraar, kapitaal- en kredietverschaffer, werkgever, investeerder en belastingbetaler.

Belfius legt voorzieningen aan voor die geschillen wanneer haar management, rekening houdend met alle beschikbare elementen, na analyse door haar bedrijfsjuristen en externe juridische adviseurs al naar het geval, van oordeel is

- dat Belfius een bestaande verplichting heeft ten gevolge van gebeurtenissen in het verleden;
- dat een betaling door Belfius waarschijnlijk is; en
- dat het bedrag ervan redelijkerwijze kan worden bepaald.

Hoewel het vaak onmogelijk is de uiteindelijke uitkomst van alle hangende geschillen te voorspellen of te bepalen, legt Belfius bij toepassing van bovenstaande geen voorziening aan voor andere geschillen waarvan het management op de hoogte is wanneer het management, na rijp beraad op basis van relevant advies, van oordeel is dat deze geschillen ongegrond zijn, ofwel dat hiertegen met succes verweer kan worden gevoerd, ofwel dat de uitkomst hiervan naar verwachting niet zal resulteren in een significant verlies.

Hierna worden de naar de mening van Belfius belangrijkste hangende geschillen vermeld ongeacht of hiervoor al dan niet een voorziening werd aangelegd. Hun beschrijving maakt abstractie van de elementen of evoluties die geen invloed hebben op de positie van Belfius. Indien die geschillen succesvol zouden zijn voor de tegenpartijen, zouden zij eventueel een financiële impact op Belfius kunnen hebben. Die impact is op dit ogenblik niet kwantificeerbaar. Binnen de Belgische financiële sector is de preventie van het witwassen van geld een gangbare praktijk die hoog op de agenda staat en zoals gewoonlijk werkt Belfius in dat verband samen met de Belgische autoriteiten.

Het Woningfonds van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Het Woningfonds van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest heeft Belfius Bank op 9 oktober 2012 gedagvaard voor de Rechtbank van Koophandel van Brussel. Het Woningfonds tekende voor een totaal bedrag van 32 miljoen EUR in op vier thesauriebewijzen die tussen juli en september 2011 werden uitgegeven door de Gemeentelijke Holding en werden geplaatst door Belfius, dat optrad als dealer in het kader van het programma van thesauriebewijzen van de Gemeentelijke Holding. Om reden van ernstige financiële moeilijkheden bij de Gemeentelijke Holding, kende het Woningfonds op 24 november 2011 een vrijwillige kwijtschelding toe aan de Gemeentelijke Holding en kon het 16 miljoen EUR recupereren. De Gemeentelijke Holding ging in december 2011 in vereffening. Om reden van de interventie van Belfius als dealer van de thesauriebewijzen, eist het Woningfonds van Belfius Bank de terugbetaling van het niet-gerecupereerde kapitaal. Belfius Bank verwerpt de eis van het Woningfonds, aangezien het verlies dat werd geleden op die belegging, het gevolg is van een vrijwillige afstand van schuldvordering door het Woningfonds die overeenstemt met de helft van zijn belegging.

Op 27 maart 2014 heeft de Rechtbank van Koophandel van Brussel het verzoek van het Woningfonds ontvankelijk maar ongegrond verklaard. Het Woningfonds heeft op 3 juni 2014 beroep aangetekend tegen dit vonnis.

Dit geschil kende geen significante evolutie sinds 2016. De datum van de hoorzittingen is nog niet bekend.

Er werd voor dit geschil geen enkele voorziening aangelegd.

Arco - Coöperatieve aandeelhouders

Diverse partijen, waaronder Belfius Bank, werden in drie verschillende procedures gedagvaard door coöperatieve aandeelhouders van Arco, met name een procedure voor de Nederlandstalige Rechtbank van Koophandel te Brussel , een procedure voor de Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen, afdeling Turnhout en een andere procedure voor de Rechtbank van Eerste Aanleg van Brussel:

→ Op 30 september 2014 leidden 737 aandeelhouders van 3 vennootschappen uit de Arco-groep (Arcopar, Arcoplus en Arcofin) een procedure in tegen de Arco-entiteiten en Belfius Bank bij de Nederlandstalige Rechtbank van Koophandel te Brussel (de "Deminor Procedure") en dit met de hulp van Deminor. Op 19 december 2014 sloten 1 027 extra aandeelhouders van de Arco-entiteiten zich aan bij de Deminor Procedure. Op 15 januari 2016 sloten 405 extra aandeelhouders van de Arco-entiteiten zich aan bij de Deminor Procedure, wat resulteerde in een totaal van 2 169 eisers. De eisers hebben gevraagd dat de Brusselse Rechtbank onder meer zou beslissen dat:

- de overeenkomsten krachtens dewelke ze aandeelhouders werden van de betreffende Arco-entiteiten nietig worden verklaard,
- de verweerders hoofdelijk en afzonderlijk aan de eisers hun financiële inbreng in die entiteiten plus interest moeten terugbetalen, en
- dat de verweerders aansprakelijk zijn voor bepaalde aanvullende schade die de eisers hebben geleden.

De financiële inbreng van de 2 169 eisers waarvoor terugbetaling wordt gevorderd, bedroeg op de datum van dit verslag ongeveer 6,5 miljoen EUR (hoofdsom). De vorderingen van de eisers in het kader van de Deminor Procedure zijn gebaseerd op aantijgingen van fraude en/of misleiding vanwege de Arco-entiteiten en Belfius Bank. Subsidiair hebben de eisers geargumenteerd dat Belfius Bank haar algemene zorgvuldigheidsplicht als een normale en voorzichtige bankier heeft geschonden. In verband met Belfius Bank hebben de eisers verwezen naar bepaalde brieven en brochures die zogenaamd misleidende informatie zouden bevatten, afkomstig van de voorgangers van Belfius Bank. De Belgische staat en de voorzitter van de raad van bestuur van de Arco-entiteiten zijn ook verweerders in het kader van de procedure voor de Rechtbank van Koophandel van Brussel. Op 16 augustus 2018 heeft Belfius Bank zijn eerste conclusies neergelegd. De zaak zal normaal gesproken worden gepleit gedurende meerdere pleitsessies in juni 2021.

→ Los van voornoemde procedure voor de Rechtbank van Koophandel van Brussel, leidden drie aandeelhouders van Arcopar op 24 oktober 2016 een gerechtelijke procedure (de "Turnhout Procedure") in tegen Belfius Bank voor de Rechtbank van Eerste Aanleg van Antwerpen, sectie Turnhout. De eisers in de Turnhout Procedure vragen dat Belfius Bank aansprakelijk wordt gesteld om een "onbepaald provisorisch bedrag van 2 100 EUR" per eiser te betalen plus interest en kosten, omdat ze aanvoeren dat Belfius Bank hen heeft misleid bij de intekening op Arcopar-aandelen. Op de datum van dit verslag bedroeg het gebundelde bedrag van de vorderingen van de eisers in de Turnhout Procedure ongeveer 6 300 EUR (hoofdsom). De eisers baseren hun vorderingen op promotiemateriaal dat werd verspreid door de voorgangers van Belfius Bank alsook door de Arco-entiteiten en de voormalige Belgische christelijke werknemersorganisatie (ACW). Op 27 februari 2017 dagvaardde Belfius Bank Arcopar om tussen te komen in de Turnhout Procedure en om Belfius Bank schadeloos te stellen voor elk bedrag waarvoor Belfius Bank aansprakelijk zou worden gesteld ten aanzien van de eisers. Subsidiair hebben de eisers ook een vordering ingediend tegen Arcopar en Belfius Bank met de vraag dat hun intekening op Arcopar-aandelen

nietig zou worden verklaard. Op 3 april 2018 hebben de eisers eveneens de Belgische Staat gedagvaard om tussen te komen in de Turnhout Procedure. Alle partijen hebben de Rechtbank verzocht om deze procedure door te verwijzen naar de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel. De Rechtbank heeft op 19 november 2018 besloten om in te gaan op dit verzoek en deze procedure is nu samengevoegd met de procedure voor de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel.

→ Bovendien, op 7 februari 2018 hebben 2 coöperanten de Belgische Staat gedagvaard voor de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel, omdat zij van oordeel zijn dat de Belgische Staat een fout heeft begaan door een waarborgregeling te beloven en vast te leggen voor de aandeelhouders van financiële coöperatieve vennootschappen (zoals de Arco-coöperanten) welke als onrechtmatige staatsteun werd beschouwd door de Europese Commissie. Deze twee verzoekers hebben ook Belfius Bank op 7 februari 2018 gedagvaard om tussen te komen in deze procedure en vorderen een schadevergoeding van Belfius Bank, omdat zij menen dat Belfius Bank fouten heeft begaan bij de verkoop van de Arco-aandelen. Groepen van Arco-coöperanten hebben zichzelf georganiseerd via sociale media om zo andere coöperanten te mobiliseren om ook een eisende partij te worden in deze procedure en, voor zover Belfius weet, hebben meer dan 5 000 coöperanten dit op heden gedaan. Er is nog geen conclusiekalender bepaald in deze procedure.

Er werden voor deze geschillen geen voorzieningen aangelegd, daar Belfius Bank van mening is over voldoende valabele argumenten te beschikken om die vorderingen onontvankelijk en/of ongegrond te laten verklaren.

Ethias

Belfius is partij in een geschil met Ethias, de verzekeraar van een pensioenplan van Belfius.

Ethias beheert momenteel één van Belfius' pensioenplannen als een groepsverzekering waarbij Ethias een gegarandeerd rendement toekent op de reserves. Aangezien het plan beheerd wordt in een afgezonderd fonds, waarbij 100 procent van de financiële winsten op de onderliggende activa aan het plan worden toegewezen, diende Belfius deze activa te waarderen overeenkomstig IFRS regels (IAS 19). In de loop van 2016 heeft Ethias een aanzienlijke verhoging van de beheerskosten geëist, wat niet voorzien is in de bestaande overeenkomsten. Na de weigering door Belfius om die verhoging toe te kennen, stelde Ethias Belfius in kennis van zijn voornemen om de activa van het pensioenplan over te brengen naar hun gemeenschappelijk fonds (de "main fund"). Als dat zou gebeuren, zou Belfius het plan niet langer kunnen boeken tegen de marktwaarde van de activa en zou de actuele waarde van de reserves op einddatum verhoogd met het gewaarborgd rendement van Ethias, wat eind 2018 een globale impact zou hebben van ongeveer -66 miljoen EUR vóór belastingen op OCI ("other comprehensive income").

Om dit te voorkomen, dagvaardde Belfius Ethias op 23 december 2016 in kortgeding voor de Rechtbank van Brussel. Los van het kortgeding leidde Belfius op 12 januari 2017 ook een procedure ten gronde in bij de Rechtbank van Koophandel van Brussel.

Op 18 januari 2017 verbood de Rechtbank in kortgeding de overheveling van de activa naar het gemeenschappelijk fonds van Ethias en beval ze Ethias tot een blijvende toekenning van 100 procent van de financiële winsten aan het afgezonderd fonds. Ethias ging in beroep tegen het vonnis bij het Hof van Beroep in Brussel. Op 20 juni 2017 deed het Hof van Beroep opnieuw een uitspraak ten nadele van Ethias en handhaafde ze het verbod op de overheveling van de activa van het plan. Omdat een kortgeding echter geen rechterlijke uitspraak ten gronde mogelijk maakt, bepaalde het Hof van Beroep ook dat Ethias niet langer verplicht was om 100 procent van de financiële winsten toe te wijzen aan het pensioenplan, in afwachting van een uitspraak ten gronde.

Inmiddels gaf Ethias geen financiële informatie meer over de marktwaarde van de onderliggende activa van het plan, waardoor Belfius de activa onmogelijk kon waarderen tegen hun marktwaarde. Op 29 maart 2018 diende Belfius een verzoek tot een beslissing alvorens recht te doen in bij de Rechtbank van Koophandel van Brussel, als deel van de procedure ten gronde en met het doel om de achtergehouden financiële informatie over de activa van het pensioenplan te bekomen van Ethias. Op 30 juli 2018 besliste de Rechtbank dat Ethias voorlopig (d.i. tot een definitieve uitspraak ten gronde) niet verplicht was om de financiële informatie over het afgezonderd plan te geven. Bijgevolg was Belfius genoodzaakt om te stoppen met de waardering van het plan tegen de marktwaarde van de onderliggende activa. Dat resulteerde in de hierboven vermelde negatieve impact op OCI ("other comprehensive income") op 31 december 2018.

Funding loss

Belfius Bank wordt momenteel geconfronteerd met enkele juridische procedures in verband met de funding loss vergoedingen gevraagd door de Bank. Deze worden aangerekend aan professionele klanten bij de vroegtijdige terugbetaling van beroepskredieten. Deze vergoedingen worden berekend overeenkomstig de actuele wettelijke bepalingen en het toepasselijk contractueel kader van dergelijke kredieten om de financiële verliezen te weerspiegelen die de Bank daadwerkelijk lijdt in het geval van een vroegtijdige terugbetaling van een beroepskrediet. Belfius Bank boekte een voorziening om zich in te dekken tegen een mogelijke negatieve uitkomst van de actieve procedures waarin het meent te beschikken over minder sterke argumenten.

Onderzoek naar de "Panama Papers"

Deze paragrafen worden enkel vermeld met het oog op volledigheid, hoewel de onderstaande kwesties geen betrekking hebben op een geschil. Op 5 december 2017 deed de politie onder leiding van de onderzoeksrechter van Brussel een huiszoeking in het hoofdkantoor van Belfius Bank in het kader van de Belgische parlementaire commissie over de "Panama Papers". De Bank werd ondervraagd als getuige en werd niet beschuldigd van enige wanpraktijken. De reikwijdte van het onderzoek bestaat erin vast te stellen of er overtredingen op de witwaswetgeving zijn gebeurd en na te gaan wat de link is tussen Belfius Bank (of zijn voorgangers) en, onder meer, Experta en Dexia Banque Internationale à Luxembourg (nl. voormalige entiteiten van de groep Dexia).

Tot dusver ontving Belfius Bank geen verdere informatie sinds voornoemde huiszoeking plaatsvond.

6.7. ACHTERGESTELDE SCHULDEN

Verwijst naar tabel 6.7. van het jaarverslag 2017.

1. Niet gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies

	Geamortiseerde kostprijs		
(In duizend EUR)	31/12/17	01/01/18	31/12/18
ACHTERGESTELDE CONVERTEERBARE SCHULDEN	0	0	0
Eeuwigdurende achtergestelde schulden	0	0	0
Achtergestelde schulden met bepaalde looptijd	0	0	0
ACHTERGESTELDE, NIET-CONVERTEERBARE SCHULDEN	1 198 968	1 198 968	1 219 469
Eeuwigdurende achtergestelde schulden	350 644	350 644	159 385
Achtergestelde schulden met bepaalde looptijd	848 325	848 325	1 060 084
TOTAAL	1 198 968	1 198 968	1 219 469
HYBRIDE KAPITAALINSTRUMENTEN EN TERUGBETAALBARE PREFERENTE AANDELEN	0	0	0

De achtergestelde schulden bleven stabiel op 1,2 miljard EUR per 31 december 2018, tegenover 1,2 miljard EUR per 1 januari 2018.

De Tier 2-uitgifte van 2018 werd volledig gecompenseerd door vervroegde terugbetaling van uitgegeven schuld.

2. Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies

	Financiële passiva geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening		
(In duizend EUR)	31/12/17	01/01/18	31/12/18
Achtergestelde en potentieel verwaterende schulden	0	0	0
TOTAAL	0	0	0

3. Analyse kasstromen en non cash posten

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
OPENINGSBALANS	1 398 653	1 198 968
KASSTROMEN		
Uitgifte van achtergestelde schulden	49 626	198 952
Terugbetaling van achtergestelde schulden	(215 472)	(190 254)
NON CASH POSTEN		
Wisselkoersverschillen	(30 808)	10 341
Werkelijke rentevoet	(480)	1 461
Herwaardering reële-waarde afdekking	(2 549)	0
Overdrachten tussen terugbetalingswaarde en agio/disagio	0	0
EINDBALANS	1 198 968	1 219 469

4. Uitsplitsing volgens looptijd en rentevoet

Zie toelichting 9.4., 9.5. en 9.6.

5. Uitsplitsing van de reële waarde

Zie toelichting 9.1.

6. Gegevens voor elke achtergestelde lening

Referentie-nummer	Munt	Boekwaarde in duizend v.d. munteenheid	Vervaldag of modaliteiten voor de looptijd	a) Omstandigheden waarin de onderneming deze lening vervroegd moet terugbetalen b) Voorwaarden voor de achterstelling c) Voorwaarden voor de omzetting	Vergoedingsvoorwaarden	Waarde in het reglementair eigen vermogen in duizenden EUR
1.[1]	EUR	15 000	15/07/19	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	gelinkt aan CMS[2]	1 610
2.[1]	EUR	40 000	03/12/19	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	• als GBP Libor 12m < 5%: rente = GBP Libor 12m + 20 bp, • als GBP Libor 12 m ≥ 5 %: rente = 7,55%	7 382
3.[1]	EUR	11 000	16/12/19	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	gelinkt aan CMS[2]	2 108
4.	EUR	29 973	01/03/22	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	Euribor 3m + 43 bp	18 975
5.	EUR	44 962	04/04/22	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	6%	29 301
6.	EUR	17 500	onbepaald (call datum: 29/12/23)	a) mogelijk vanaf call datum, met akkoord van ECB, nadien op het einde van elke volgende periode van 12 jaar b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	4,609% tot 29/12/23, nadien IRS 12j + 200 bp	17 500
7.	EUR	17 500	onbepaald (call datum: 29/12/22)	a) mogelijk op call datum, met akkoord van ECB, op 29/12/2029 en nadien op het einde van elke volgende periode van 10 jaar b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	5,564% tot 29/12/19, nadien IRS 3j + 200 bp	17 500
8.	EUR	50 000	onbepaald (call datum: 15/07/23)	a) mogelijk vanaf call datum, met akkoord van ECB, nadien op het einde van elke volgende periode van 12 jaar b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	5,348% tot 15/07/23, nadien IRS 12j + 200 bp	50 000
9.[1]	JPY	10 000 000	11/09/25	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	6,1%, multicurrency	79 564
10.[1]	JPY	10 000 000	11/09/25	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	6,05%, multicurrency	79 564
11.	EUR	72 000	onbepaald (call datum: 1/01/25)	a) mogelijk vanaf call datum, met akkoord van ECB, nadien jaarlijks b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	6,25% tot 01/01/25, nadien Euribor 3m + 417 bp	72 000
12.	EUR	546 606	11/05/26	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	3,125%	546 606
13.	EUR	197 759	15/03/28 (call datum: 15/03/23)	a) mogelijk vanaf call datum, met akkoord van ECB b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	1,625% tot 15/03/23, nadien IRS 5j + 123 bp	197 759
14.[3]	EUR	497 083	onbepaald (call datum: 16/04/25)	a) mogelijk vanaf call datum, met akkoord van ECB, nadien halfjaarlijks b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	3,625% tot 16/04/25, nadien 5 jaarlijks herzienbaar	497 083

(1) De rentestructuur besloten in het contract wordt beschouwd als niet nauw verbonden met het basiscontract; bijgevolg werd het afgesplitst en als een afzonderlijk afgeleid instrument gepresenteerd op de balans.
(2) CMS: Constant Maturity Swap
(3) Uitgifte van 500 miljoen EUR (nominale waarde) Additional Tier-1 instrumenten (AT1), die voldoen aan de CRR/CRD IV voorwaarden voor bijkomend eigen vermogen. Deze AT1 obligatie werd geanalyseerd volgens IAS 32 en wordt geboekt als een equity instrument en is bijgevolg niet opgenomen in het totaal van de toelichting 6.7 (achtergestelde leningen).

6.8. OVERIGE VERPLICHTINGEN

Verwijst naar tabel 6.8. van het jaarverslag 2017.

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
OVERIGE VERPLICHTINGEN (UITGEZONDERD VERZEKERINGSACTIVITEITEN)	1 428 332	1 347 371
Gelopen kosten	107 232	154 511
Uitgestelde opbrengsten	30 567	23 430
Subsidies	0	0
Overige toegekende ontvangen bedragen	161	153
Salarissen en sociale lasten (te betalen)	137 391	130 460
Uit te keren dividend aan aandeelhouders	0	0
Bedrijfsbelastingen	54 957	48 045
Bouwprojecten	0	0
Hangende betalingen aan klanten en schulden aan dienstverleners	598 890	525 370
Hangende betalingen van leasingcontracten	155 895	130 369
Hangende betalingen van factoringactiviteiten	343 239	335 033
Uitgestelde winst op dag één DOP	0	0
OVERIGE VERPLICHTINGEN SPECIFIEK VOOR VERZEKERINGSACTIVITEITEN	333 989	152 699
Schulden voor deposito's van cessionarissen[1]	256 643	81 571
Schulden voortvloeiend uit directe verzekeringstransacties	56 848	52 269
Schulden voortvloeiend uit herverzekeringstransacties	20 456	18 658
Andere verzekeringsverplichtingen	43	202
TOTAAL	1 762 321	1 500 070

(1) Schulden voor deposito's van cessionarissen daalden als gevolg van de overdracht van een afgezonderd fonds, waarvoor 50% van de onderliggende risico's herverzekerd waren.

VII. TOELICHTINGEN BIJ DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

(Sommige totalen kunnen afwijken als gevolg van afrondingen.)

Belangrijke bestanddelen die deel uitmaken van de resultatenrekening

We verwijzen naar hoofdstuk "Financiële resultaten" in het beheersverslag.

7.1. RENTEOPBRENGSTEN – RENTEKOSTEN

Verwijst naar tabel 7.1. van het jaarverslag 2017.

Door de nieuwe presentatie per waarderingscategorie vanaf 1 januari 2018 is de presentatie van 31 december 2017 verschillend van 31 december 2018. Belfius heeft ervoor geopteerd om de vergelijkende cijfers van de resultatenrekening 2017 niet te herwerken.

1. Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

(In duizend EUR)	31/12/17
RENTEOPBRENGSTEN	3 561 100
RENTEOPBRENGSTEN OP ACTIVA NIET GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE VIA RESULTATENREKENING	2 902 037
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	34 603
Leningen en voorschotten aan klanten	2 183 504
Voor verkoop beschikbare financiële activa	478 700
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	91 542
Rente op activa waarop een waardevermindering is geboekt	27 210
Renteopbrengsten op financiêle verplichtingen (negatieve interest)	85 427
Andere	1 052
RENTEOPBRENGSTEN OP ACTIVA GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE VIA RESULTATENREKENING	659 063
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	10 323
Financiële activa geboekt tegen reële waarde	0
Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	299 732
Derivaten als afdekkingsinstrumenten	349 008
RENTEKOSTEN	(1 609 627)
RENTEKOSTEN OP VERPLICHTINGEN NIET GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE VIA RESULTATENREKENING	(462 636)
Schulden aan kredietinstellingen	(9 501)
Schulden aan en deposito's van klanten	(89 136)
Schuldpapier	(236 396)
Achtergestelde schulden	(39 447)
Rentekosten op financiële activa (negatieve interest)	(86 363)
Andere	(1 792)
RENTEKOSTEN OP VERPLICHTINGEN GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE VIA RESULTATENREKENING	(1 146 991)
Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	(652)
Financiële verplichtingen aangeduid tegen reële waarde	(99 218)
Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	(232 425)
NETTORENTEOPBRENGSTEN	1 951 473

2. Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

(In duizend EUR)	31/12/18
RENTEOPBRENGSTEN	3 399 369
RENTEOPBRENGSTEN OP FINANCIËLE ACTIVA GEWAARDEERD TEGEN GEAMORTISEERDE KOSTPRIJS	2 517 807
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	17 370
Leningen en voorschotten	1 923 601
Schuldbewijzen uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen	367 632
Andere schuldbewijzen	208 305
Herzieningswinsten	0
Andere	898
RENTEOPBRENGSTEN OP FINANCIËLE ACTIVA GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE VIA DE OVERIGE ONDERDELEN VAN HET TOTAALRESULTAAT	117 575
Schuldbewijzen uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen	74 526
Andere schuldbewijzen	43 049
RENTEOPBRENGSTEN OP FINANCIËLE ACTIVA GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE VIA WINST EN VERLIES	696 874
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	6 377
Verplicht tegen reële waarde gewaardeerde financiële activa voor niet-handelsdoeleinden met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies	97 542
Leningen en voorschotten	71 318
Schuldbewijzen uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen	1 572
Andere schuldbewijzen	24 652
Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	152 688
Derivaten als afdekkingsinstrumenten	440 266
RENTEOPBRENGSTEN OP VERPLICHTINGEN (NEGATIEVE INTEREST)	67 113
HERZIENINGSWINSTEN OP VERPLICHTINGEN	0
RENTEKOSTEN	(1 527 831)
RENTEKOSTEN OP VERPLICHTINGEN NIET GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE VIA RESULTATENREKENING	(364 269)
Kas en tegoeden bij centrale banken	0
Schulden aan en deposito's van kredietinstellingen	(15 806)
Schulden aan en deposito's van klanten	(103 403)
Uitgegeven schuldbewijzen	(210 804)
Achtergestelde schulden	(32 343)
Andere	(1 912)
RENTEKOSTEN OP VERPLICHTINGEN GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE VIA RESULTATENREKENING	(1 066 108)
Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	(1 485)
Financiële verplichtingen aangeduid tegen reële waarde	(90 572)
Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	(167 641)
Derivaten als afdekkingsinstrumenten	(806 410)
RENTEKOSTEN OP FINANCIËLE ACTIVA (NEGATIEVE INTEREST)	(97 454)
HERZIENINGSVERLIEZEN OP FINANCIËLE ACTIVA	0
NETTORENTEOPBRENGSTEN	1 871 539

Nettorenteopbrengsten daalde met 79,9 miljoen EUR, of 4,1%, tot 1 871,5 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018 van 1 951,5 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017. De rentemarge blijft onder druk staan door de omgeving van lage rente in een zeer competitieve markt, maar wordt gedeeltelijk gecompenseerd door hogere leningvolumes. Daarnaast hadden de lagere uitstaande bedragen in tak 21 en de herbeleggingen tegen lagere marktrendementen een negatieve invloed op de Nettorenteopbrengsten van Belfius Insurance. De Nettorenteopbrengsten van 2017 omvatten een uitzonderlijke impact van 40 miljoen EUR als gevolg van de standaardisering van waarborgovereenkomsten en werden bovendien positief beïnvloed door een volumekorting van 21 miljoen EUR op TLTRO II, aangezien Belfius eind 2017 zijn doelstellingen van verhoogde leningen aan de reële economie behaalde.

7.2. DIVIDENDEN

Verwijst naar tabel 7.2. van het jaarverslag 2017.

Door de nieuwe presentatie per waarderingscategorie vanaf 1 januari 2018 is de presentatie van 31 december 2017 verschillend van 31 december 2018. Belfius heeft ervoor geopteerd om de vergelijkende cijfers van de resultatenrekening 2017 niet te herwerken.

1. Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

(In duizend EUR)	31/12/17
Voor verkoop beschikbare financiële activa	71 559
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	1 525
Financiële activa geboekt tegen reële waarde	0
TOTAAL	73 083

2. Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

(In duizend EUR)	31/12/18
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	3 536
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	67 445
Verplicht tegen reële waarde gewaardeerde financiële activa voor niet-handelsdoeleinden met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies	0
TOTAAL	70 981

7.3. NETTORESULTAAT UIT ONDERNEMINGEN IN VERMOGENSMUTATIE

Verwijst naar tabel 7.3. van het jaarverslag 2017.

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Resultaat van ondernemingen in vermogensmutatie, voor belastingen	4 599	2 606
Aandeel van belastingen	(404)	(861)
Waardeverminderingen op goodwill	0	0
TOTAAL	4 195	1 745

7.4. NETTORESULTAAT UIT FINANCIËLE INSTRUMENTEN TEGEN REËLE WAARDE VIA RESULTATENREKENING

Verwijst naar tabel 7.4. van het jaarverslag 2017.

Door de toepassing van IFRS 9 vanaf 1 januari 2018 is de presentatie van 31 december 2017 verschillend van 31 december 2018. Belfius heeft ervoor geopteerd om de vergelijkende cijfers van de resultatenrekening 2017 niet te herwerken.

1. Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

(In duizend EUR)	31/12/17
Nettoresultaat uit handelsdoeleinden	240 309
Nettoresultaat uit afdekkingen	(193 732)
Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde via resultatenrekening en resultaat uit de gerelateerde afgeleide producten	(434)
Waaronder afgeleide producten aangehouden voor handelsdoeleinden opgenomen in een fair value option-strategie	(33 976)
TOTAAL	46 143

2. Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

(In duizend EUR)	31/12/18
Nettoresultaat uit handelsdoeleinden	95 579
Resultaat uit verplicht tegen reële waarde gewaardeerde financiële activa voor niet-handelsdoeleinden met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies	(72 735)
Leningen en voorschotten	(50 358)
Schuldbewijzen uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen	4 332
Andere schuldbewijzen	(26 689)
Eigenvermogensinstrumenten	(20)
Nettoresultaat uit verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening en resultaat uit de gerelateerde afgeleide producten (uitgezonderd eigen kredietrisico's)	1 699
Nettoresultaat uit afdekkingen	(35 188)
TOTAAL	(10 644)

Het nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde via resultatenrekening daalde met 56,8 miljoen EUR tot -10,7 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018, tegenover 46,1 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017. Het nettoresultaat uit financiële instrumenten, waaronder schuldinstrumenten die niet voldoen aan de SPPI-test, werd negatief beïnvloed door de illiquiditeit van de markt in het laatste kwartaal van 2018 en de verbreding van de kredietspreads.

In 2018 werd het nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde via resultatenrekening negatief beïnvloed door basisrisico's (weerspiegeld in het nettoresultaat uit afdekkingen), maar dit wordt gedeeltelijk gecompenseerd door het nettoresultaat uit handelsdoeleinden. Belfius beheert de basisrisico's via bijkomende derivaten (economische indekking voor basisrisico's) waarvoor geen afdekking werd opgezet. Dit betekent dat het resultaat van deze economische indekkingen niet wordt opgenomen in "nettoresultaat uit afdekkingen" maar in de lijn "nettoresultaat uit handelsdoeleinden".

In 2017 werd het nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde via resultatenrekening beïnvloed door de efficiënte reactie van Belfius op de wereldwijde trend naar standaardisatie van derivatencontracten. Belfius heeft overeenkomsten over bepaalde optionaliteiten in onderpandcontracten van derivaten afgesloten, die een positieve impact van 75 miljoen EUR hadden op het netto handelsresultaat. Deze positieve impact werd gedeeltelijk gecompenseerd door de impact op het nettoresultaat uit afdekkingen van methodologische verfijningen binnen ALM beheer van leningen, door meer kredietrisico op te nemen in de verwachte vrije kasstromen, resulterend in een verlies van 174 miljoen EUR.

Het totaal bedrag op de balans van credit value adjustment bedraagt -97 miljoen EUR eind 2018 (vergeleken met -85 miljoen EUR eind 2017) en het totaal bedrag op de balans van debit value adjustment bedraag 5 miljoen EUR eind 2018 (4 miljoen EUR eind 2017). Het totaal bedrag op de balans van de funding value adjustments bedraagt -45 miljoen EUR eind 2018 (vergeleken met -42 miljoen eind 2017). We verwijzen ook naar toelichting 9.5 die verder detail geeft over de marktrisico's. De totale impact op de resultatenrekening van credit value adjustments bedraagt -12 miljoen EUR in 2018 (vergeleken met +97 miljoen in 2017), voor debit value adjustments +1 miljoen EUR in 2018 (vergeleken met -5 miljoen EUR in 2017) en voor funding value adjustments -3 miljoen EUR in 2018 (vergeleken met +7 miljoen EUR in 2017).

De effectiviteitstesten werden ten allen tijde gerespecteerd.

Belfius past voornamelijk reële-waardeafdekkingen toe voor de afdekking van het renterisico van activa en passiva door afdekkingsinstrumenten. Deze indekkingen worden zowel op macro-basis op het actief en op het passief als op micro-niveau voor bepaalde obligaties als emissies toegepast.

Resultaat uit afdekkingen

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
REËLE-WAARDEAFDEKKINGEN	(13 136)	(32 980)
Verandering in reële waarde van het afgedekte bestanddeel toe te schrijven aan het afgedekte risico	(27 485)	(140 597)
Veranderingen in reële waarde van afdekkingsderivaten	14 349	107 617
KASSTROOMAFDEKKING	0	0
Verandering in reële waarde van afdekkingsderivaten - ineffectief gedeelte	0	0
AFDEKKING VAN HET RENTERISICO VAN EEN PORTEFEUILLE	(180 595)	(2 208)
Verandering in reële waarde van het afgedekte bestanddeel	(769 701)	(275 869)
Veranderingen in reële waarde van afdekkingsderivaten	589 106	273 661
TOTAAL	(193 732)	(35 188)

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
STOPZETTING VAN KASSTROOMAFDEKKING (KASSTROMEN ZULLEN NOG STEEDS NAAR VERWACHTING PLAATSVINDEN) - BEDRAGEN OPGENOMEN IN DE RENTEMARGE	103	87

Voor meer details verwijzen we naar toelichting 5.6.Derivaten.

7.5. NETTORESULTAAT UIT INVESTERINGEN EN VERPLICHTINGEN

Verwijst naar tabel 7.5. van het jaarverslag 2017.

Door de toepassing van IFRS 9 vanaf 1 januari 2018 is de presentatie van 31 december 2017 verschillend van 31 december 2018. Belfius heeft ervoor geopteerd om de vergelijkende cijfers van de resultatenrekening 2017 niet te herwerken.

1. Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

(In duizend EUR)	31/12/17
Winsten op leningen en voorschotten	17 276
Winsten op voor verkoop beschikbare financiële activa	171 778
Winsten op materiële vaste activa	10 746
Winsten op verplichtingen	6
TOTALE WINST	199 806
Verliezen op leningen en voorschotten	(7 246)
Verliezen op voor verkoop beschikbare financiële activa	(19 174)
Verliezen op beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	(24)
Verliezen op materiële vaste activa	(499)
Verliezen op verkoop van activa aangehouden voor verkoop	(52)
Verliezen op verplichtingen	(110)
Overige verliezen	(27)
TOTALE VERLIES	(27 133)
NETTO WAARDEVERMINDERING	1 285
TOTAAL	173 958

Nettowaardevermindering

	Specifiek risico		Totaal
(In duizend EUR)	Dotaties	Terugnemingen	
OP 31 DECEMBER 2017			
Effecten die voor verkoop beschikbaar zijn	(1 933)	3 218	1 285
TOTAAL	(1 933)	3 218	1 285

2. Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

(In duizend EUR)	31/12/18
FINANCIËLE ACTIVA GEWAARDEERD TEGEN GEAMORTISEERDE KOSTPRIJS (DIE GEEN SPECIFIEKE WAARDEVERMINDERING HEBBEN ONDERGAAN) (1)	4 143
Winsten op schuldbewijzen uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen	1
Winsten op andere schuldbewijzen	4 142
FINANCIËLE ACTIVA GEBOEKT TEGEN REËLE WAARDE VIA OVERIGE ONDERDELEN VAN HET TOTAALRESULTAAT (DIE GEEN SPECIFIEKE WAARDEVERMINDERINGEN HEBBEN ONDERGAAN)	304 231
Winsten op schuldbewijzen uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen	296 284
Winsten op andere schuldbewijzen	7 948
VERKOOP VAN ACTIVA AANGEHOUDEN VOOR VERKOOP	47 368
Winsten op verkoop activa aangehouden voor verkoop(2)	47 368
ANDERE	11 608
Winsten op materiële vaste activa	7 730
Winsten op immateriële activa	428
Overige winsten	3 450
FINANCIËLE VERPLICHTINGEN GEWAARDEERD TEGEN GEAMORTISEERDE KOSTPRIJS	1
Winsten op verplichtingen	1
TOTALE WINST	367 351
FINANCIËLE ACTIVA GEWAARDEERD TEGEN GEAMORTISEERDE KOSTPRIJS (DIE GEEN SPECIFIEKE WAARDEVERMINDERING HEBBEN ONDERGAAN)(1)	(13 275)
Verliezen op andere schuldbewijzen	(13 275)
FINANCIËLE ACTIVA GEBOEKT TEGEN REËLE WAARDE VIA OVERIGE ONDERDELEN VAN HET TOTAALRESULTAAT (DIE GEEN SPECIFIEKE WAARDEVERMINDERINGEN HEBBEN ONDERGAAN)	(232 351)
Verliezen op schuldbewijzen uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen	(231 719)
Verliezen op andere schuldbewijzen	(633)
VERKOOP VAN ACTIVA AANGEHOUDEN VOOR VERKOOP	(1)
Verliezen op verkoop activa aangehouden voor verkoop	(1)
ANDERE	(10)
Verliezen op materiële vaste activa	(10)
FINANCIËLE VERPLICHTINGEN GEWAARDEERD TEGEN GEAMORTISEERDE KOSTPRIJS	(9)
Verliezen op verplichtingen	(9)
TOTALE VERLIES	(245 647)
TOTAAL NETTORESULTAAT UIT INVESTERINGEN EN VERPLICHTINGEN	121 704

(1) Deze lijn bevat de terugbetaling op het notionele bedrag van de Asset Backed Securities.
(2) Deze lijn omvat de opbrengst van de verkoop van de "NEB Participation" en de meerwaarde op de verwerving van Auxipar.

Het nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen daalde met 52,3 miljoen EUR, of 30%, tot 121,7 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018, tegenover 174,0 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017.

Het nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen in 2018 wordt voornamelijk beïnvloed door de verkoop van "NEB Participation" voor 23,6 miljoen EUR en de herwaardering van de historische deelneming in Auxipar na de overname voor EUR 23 miljoen EUR. Belfius Insurance realiseerde winst op desinvesteringen in obligaties voor 60 miljoen EUR, een deel van deze winst (25 miljoen EUR) werd gerealiseerd na de overdracht van een gekantonneerd fonds en worden bijna volledig gecompenseerd door een tegengestelde beweging in het technisch resultaat van de verzekeringsactiviteiten leven. De Belfius-bankgroep realiseerde een winst van 10 miljoen EUR op de verkoop van bepaalde Italiaanse overheidsobligaties en swap-pakketten, voor een nominaal bedrag van 0,8 miljard EUR, in lijn met de doelstelling van Belfius om het bijbehorende concentratierisico te verminderen.

In 2017 werd het nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen beïnvloed door een winst op de verkoop van Aviabel, North Light en Pole Star voor een totaalbedrag van 67 miljoen EUR. Belfius heeft ook winsten op desinvesteringen van obligaties, fondsen en aandelen opgenomen, waarvan een belangrijk deel werd gereserveerd in de technische voorziening voor toekomstige discretionaire winstdelingselementen. Belfius Bank realiseerde ook een boekhoudkundige winst van 36 miljoen EUR op de verkoop van obligaties in het kader van de laatste fase van haar tactische de-riskingprogramma, maar dit werd gedeeltelijk gecompenseerd door verliezen van 13 miljoen EUR als gevolg van de afbouw van een Negative Basis Trade-positie geclassificeerd voor handelsdoeleinden. Merk op dat in overeen-

stemming met IAS 39 de meerwaarden op aandelen werden geboekt via de winst- en verliesrekening, waar vanaf 2018 conform de keuze van Belfius in IFRS 9 deze gerealiseerde resultaten direct via "overgedragen resultaat" worden geclassificeerd.

Merk op dat in 2017 het "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen" rechtstreekse afboekingen en terugnames op financiële activa omvat, geclassificeerd als "Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden" of "Voor verkoop beschikbare financiële activa", die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan. Wanneer financiële activa welke een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan en geclassificeerd zijn als "Voor verkoop beschikbare activa" worden afgestoten of afgeboekt, erkent Belfius het gerealiseerd resultaat in "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen". Wanneer "Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden" die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan worden afgeschreven, erkent Belfius het gerealiseerde resultaat daarvan in "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen". Wanneer materiële en immateriële activa afgestoten worden, worden alle gerealiseerde winsten en verliezen erkend in "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen". Verder bevat het "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen" de winsten en verliezen van verkochte leningen en voorschotten welke geen bijzondere waardevermindering ondergingen. De bijzondere waardeverminderingen op deze categorie worden erkend in "Waardeverminderingen op leningen en voorzieningen voor kredietverbintenissen".

Vanaf 1 januari 2018 heeft Belfius ervoor gekozen om de presentatie van het gerealiseerde resultaat op financiële activa te herzien en het gerealiseerde resultaat op financiële activa te presenteren in de lijn "Waardeverminderingen op financiële instrumenten en voorzieningen voor kredietverbintenissen" met uitzondering van de financiële activa onder het bedrijfsmodel waarvan het doel wordt bereikt door zowel contractuele kasstromen te ontvangen als financiële activa te verkopen. Het gerealiseerde resultaat van deze laatste categorie zal worden gerapporteerd in de lijn "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen". Het gerealiseerde resultaat op financiële activa die een waardevermindering hebben ondergaan (fase 3) onder alle bedrijfsmodellen zal worden ingedeeld in de lijn "Waardeverminderingen op financiële instrumenten en voorzieningen voor kredietverbintenissen".

Voor vergelijkingsdoeleinden werd in 2017 een bedrag van EUR 4,3 miljoen gerapporteerd op de lijn "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen", terwijl dit bedrag in 2018 onder de lijn "Waardeverminderingen op financiële instrumenten en voorzieningen voor kredietverbintenissen" zou zijn opgenomen.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de gerealiseerde winsten en verliezen die voortvloeien uit verwijdering uit de balans van financiële instrumenten met en zonder verminderde kredietwaardigheid. Deze gerealiseerde winsten en verliezen kunnen worden opgenomen onder de lijn "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen" (toelichting 7.5.) of onder de lijn "Waardeverminderingen op financiële instrumenten en voorzieningen voor kredietverbintenissen" (toelichting 7.13).

A. Gerealiseerde winsten of verliezen die voortvloeien uit verwijdering uit de balans van financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (met verminderde kredietwaardigheid en zonder verminderde kredietwaardigheid)

(In duizend EUR)	31/12/18
WINSTEN DIE VOORTVLOEIEN UIT VERWIJDERING UIT DE BALANS VAN FINANCIËLE ACTIVA (ZONDER VERMINDERDE KREDIETWAARDIGHEID) GEWAARDEERD TEGEN GEAMORTISEERDE KOSTPRIJS	**5 627**
Winsten op leningen en voorschotten	709
Winsten op schuldbewijzen uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen	188
Winsten op andere schuldbewijzen	4 729
WINSTEN DIE VOORTVLOEIEN UIT VERWIJDERING UIT DE BALANS VAN FINANCIËLE ACTIVA MET VERMINDERDE KREDIETWAARDIGHEID GEWAARDEERD TEGEN GEAMORTISEERDE KOSTPRIJS	**19 346**
Winsten op leningen en voorschotten met verminderde kredietwaardigheid	19 345
Winsten op andere schuldbewijzen met verminderde kredietwaardigheid	1
VERLIEZEN DIE VOORTVLOEIEN UIT VERWIJDERING UIT DE BALANS VAN FINANCIËLE ACTIVA (ZONDER VERMINDERDE KREDIETWAARDIGHEID) GEWAARDEERD TEGEN GEAMORTISEERDE KOSTPRIJS	**(15 516)**
Verliezen op leningen en voorschotten	(1 913)
Verliezen op schuldbewijzen uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen	(84)
Verliezen op andere schuldbewijzen	(13 520)
WINSTEN DIE VOORTVLOEIEN UIT VERWIJDERING UIT DE BALANS VAN FINANCIËLE ACTIVA MET VERMINDERDE KREDIETWAARDIGHEID GEWAARDEERD TEGEN GEAMORTISEERDE KOSTPRIJS	**(18 913)**
Verliezen op leningen en voorschotten met verminderde kredietwaardigheid	(18 913)

B. Gerealiseerde winsten of verliezen die voortvloeien uit verwijdering uit de balans van financiële activa gewaardeerd tegen de reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat (met verminderde kredietwaardigheid en zonder verminderde kredietwaardigheid)

(In duizend EUR)	31/12/18
WINSTEN DIE VOORTVLOEIEN UIT VERWIJDERING UIT DE BALANS VAN FINANCIËLE ACTIVA (ZONDER VERMINDERDE KREDIETWAARDIGHEID) GEWAARDEERD TEGEN DE REËLE WAARDE VIA DE OVERIGE ONDERDELEN VAN HET TOTAALRESULTAAT	304 231
Winsten op schuldbewijzen uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen	296 284
Winsten op andere schuldbewijzen	7 948
WINSTEN DIE VOORTVLOEIEN UIT VERWIJDERING UIT DE BALANS VAN FINANCIËLE ACTIVA MET VERMINDERDE KREDIETWAARDIGHEID GEWAARDEERD TEGEN DE REËLE WAARDE VIA DE OVERIGE ONDERDELEN VAN HET TOTAALRESULTAAT	0
VERLIEZEN DIE VOORTVLOEIEN UIT VERWIJDERING UIT DE BALANS VAN FINANCIËLE ACTIVA (ZONDER VERMINDERDE KREDIETWAARDIGHEID) GEWAARDEERD TEGEN DE REËLE WAARDE VIA DE OVERIGE ONDERDELEN VAN HET TOTAALRESULTAAT	(232 351)
Verliezen op schuldbewijzen uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen	(231 719)
Verliezen op andere schuldbewijzen	(633)
VERLIEZEN DIE VOORTVLOEIEN UIT VERWIJDERING UIT DE BALANS VAN FINANCIËLE ACTIVA MET VERMINDERDE KREDIETWAARDIGHEID GEWAARDEERD TEGEN DE REËLE WAARDE VIA DE OVERIGE ONDERDELEN VAN HET TOTAALRESULTAAT	0

7.6. HONORARIA EN ONTVANGEN - BETAALDE PROVISIES

Verwijst naar tabel 7.6. van het jaarverslag 2017.

	31/12/17 IAS 39			31/12/18 IFSR 9		
(In duizend EUR)	Ontvangen	Betaald	Netto	Ontvangen	Betaald	Netto
Provisies op gemeenschappelijke beleggingsfondsen beheerd door derden	296 800	(57 140)	239 660	296 262	(65 011)	231 251
Verzekeringsactiviteiten	113 341	(4 020)	109 321	117 193	(9 842)	107 351
Kredietactiviteit	36 262	(9 521)	26 741	36 389	(9 136)	27 254
Aankoop en verkoop van effecten	20 550	(1 599)	18 951	17 714	(1 792)	15 922
Aankoop en verkoop van beleggingsfondsen	29 326	(393)	28 933	20 990	(25)	20 965
Betalingsdiensten	154 841	(58 890)	95 951	165 012	(60 227)	104 784
Provisies aan niet-exclusieve makelaars	1 871	(11 735)	(9 864)	1 554	(11 172)	(9 618)
Financiële technieken	(86)	0	(86)	0	0	0
Diensten met betrekking tot effecten, uitgezonderd bewaring	4 767	(1 255)	3 512	5 871	(1 178)	4 694
Bewaring	23 539	(2 950)	20 589	28 141	(2 855)	25 286
Uitgiftes en plaatsingen van effecten	3 063	(3 604)	(542)	1 039	(4 277)	(3 239)
Effectiseringsvergoedingen	251	0	251	222	0	222
Private banking	18 457	(5 255)	13 203	25 754	(2 870)	22 883
Verrekening en afwikkeling	8 847	(6 116)	2 731	6 566	(4 348)	2 218
Uitlening van effecten	4 448	(4)	4 444	6 820	(1)	6 819
Financiële waarborgen	5 196	(6 327)	(1 131)	4 839	(5 976)	(1 137)
TOTAAL	721 472	(168 809)	552 663	734 366	(178 710)	555 656

Nettocommissieopbrengsten steeg met 3,0 miljoen EUR, of 0,5%, tot 555,7 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018, tegenover 552,7 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017. De stijging is voornamelijk toe te schrijven aan hogere ontvangen provisies op betalingsdiensten, private banking en ongedekte obligatieleningtransacties op de geldmarkt. De vermogensbeheervergoedingen bleven stabiel ondanks minder gunstige aandelenmarkten en commerciële druk.

7.7. VERZEKERINGSRESULTATEN

Verwijst naar tabel 7.7. van het jaarverslag 2017.

Belfius ervoor heeft gekozen om de cijfers voor de technische voorzieningen, met inbegrip van de intragroepsverrichtingen tussen de bank en de verzekeringsentiteiten, te presenteren, aangezien deze voornamelijk betrekking hebben op de verzekeringscontracten tussen de bank en de verzekeringsentiteiten van de groep en de distributievergoedingen die door de verzekeraar aan de bank worden betaald.

(In duizend EUR)	31/12/17 IAS 39	31/12/18 IRFS 9
BRUTO VERDIENDE PREMIES		
In de geconsolideerde winst-en-verliesrekening (zoals gepresenteerd op de resultatenrekening)	1 451 024	1 488 048
Intragroepstransacties	17 157	8 594
Bruto verdiende premies inclusief intragroepstransacties	1 468 182	1 496 642

1. Overzicht per activiteit

A. Geconsolideerde resultatenrekening

	31/12/17 IAS 39				31/12/18 IFRS 9			
(In duizend EUR)	Leven	Niet-Leven	Niet-Technisch	Totaal	Leven	Niet-Leven	Niet-Technisch	Totaal
OPBRENGSTEN	267 246	200 427	25 962	493 635	283 427	198 514	17 261	499 202
Technisch resultaat[1]	(359 903)	151 089	0	(208 814)	(212 542)	158 652	0	(53 890)
Bruto verdiende premies	799 667	668 515	0	1 468 182	796 928	699 714	0	1 496 642
Overige technische opbrengsten en kosten	(1 159 569)	(517 426)	0	(1 676 996)	(1 009 469)	(541 062)	0	(1 550 532)
Financieel resultaat	607 139	48 447	27 960	683 546	476 610	38 988	18 542	534 140
Renteopbrengsten, Rentekosten, Dividenden	469 961	41 941	22 057	533 959	424 419	37 892	20 247	482 558
Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen	143 628	6 224	3 378	153 230	68 330	1 312	6 822	76 463
Nettoresultaat uit ondernemingen in vermogensmutatie, Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde via resultatenrekening, Overige opbrengsten, Overige kosten	(6 450)	283	2 524	(3 643)	(16 138)	(216)	(8 528)	(24 881)
Ontvangen provisies en honoraria, Betaalde provisies en honoraria	20 009	891	(1 998)	18 903	19 359	874	(1 281)	18 953
KOSTEN	(66 314)	(157 528)	(12 017)	(235 859)	(68 158)	(157 192)	(5 303)	(230 652)
Waardeverminderingen op leningen en voorschotten en voorzieningen voor kredietverbintenissen, Waardeverminderingen op goodwill	946	(63)	(618)	265	1 768	134	428	2 330
Waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa	0	0	0	0	0	0	0	0
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	201 878	42 836	13 327	258 042	217 038	41 456	12 385	270 879
Belastingen	(31 259)	(7 011)	(49 214)	(87 484)	(52 196)	(10 356)	(2 864)	(65 415)
NETTORESULTAAT	170 619	35 825	(35 887)	170 558	164 842	31 100	9 522	205 464
Aandeel minderheidsbelangen	0	0	0	0	409	0	530	939
Aandeel van de aandeelhouders van de moedermaatschappij	170 619	35 825	(35 887)	170 558	164 434	31 100	8 992	204 526

(1) Resultatenrekening IX. Technisch resultaat uit verzekeringsactiviteiten.

B. Geconsolideerde balans

(In duizend EUR)	31/12/17 IAS 39				31/12/18 IFRS 9			
	Leven	Niet-Leven	Niet-Technisch	Totaal	Leven	Niet-Leven	Niet-Technisch	Totaal
TECHNISCHE VOORZIENINGEN VAN VERZEKERINGS-MAATSCHAPPIJEN								
Technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten	13 914 503	1 245 370	0	15 159 874	12 643 869	1 276 492	0	13 920 361
Technische voorzieningen unit-linked	2 597 572	0	0	2 597 572	2 837 971		0	2 837 971
Deel van de herverzekeraars in de technische voorzieningen	180 757	96 174	0	276 930	12 390	87 513	0	99 902

Het technisch resultaat uit verzekeringsactiviteiten verbeterde met 154,9 miljoen EUR, of 74,2%, tot een verlies van 53,8 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018, tegenover een verlies van 208,8 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017.

Het technisch resultaat uit verzekeringsactiviteiten Leven verbeterde het afgelopen jaar met 147 miljoen EUR. De toewijzing van technische interesten aan de voorzieningen daalt met 38 miljoen EUR ten gevolge van de afnemende reserves in tak 21 en door de dalende gemiddelde gegarandeerde rente op de voorzieningen. In 2018 heeft Belfius Insurance haar Risk Appetite Framework (RAF) voor haar reserveringspolitiek Leven onder IFRS gedefinieerd. De toepassing van het RAF bevestigde dat de technische voorzieningen voor Leven meer dan voldoende waren. Belfius Insurance evalueerde de technische voorzieningen in overeenstemming met dit RAF, ook rekening houdend met de resterende onzekerheden, modelrisico's en gevoeligheden, wat resulteerde in een positieve impact van 45 miljoen EUR. Het technisch resultaat Leven werd negatief beïnvloed door de overdracht van een gekantonneerd fonds, deze kost wordt gecompenseerd door een tegengestelde beweging in het nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen.

In 2017 werd een belangrijk deel van de meerwaarden (85 miljoen EUR) die werden gerealiseerd binnen het segment Leven aanvullend gereserveerd als een voorziening voor toekomstige discretionaire winstdeling. Op die wijze was er boekhoudkundige overeenstemming, waarbij een deel van de resultaten uit beleggingen bestemd voor winstdeling toegewezen kunnen worden in het jaar waarin de winstdeling effectief wordt toegekend aan de polishouders.

Binnen Niet-Leven verbeterde de technische marge met 8 miljoen EUR. 2018 werd gemarkeerd door betere resultaten in de tak motorrijtuigen/burgerlijke aansprakelijkheid binnen de retail-distributie, mede door een vermindering van 10 miljoen EUR in de schadereserves in overeenstemming met het Risk Appetite Framework.

Deze positieve evolutie is gedeeltelijk gecompenseerd door de impact van enkele zware stormen in januari en mei en door minder goede resultaten in de tak arbeidsongevallen.

2. Bruto verdiende premies Leven

(In duizend EUR)	31/12/17 IAS 39			31/12/18 IFRS 9		
	Verzekerings-contracten	Beleggings-contracten met DPF	Totaal	Verzekerings-contracten	Beleggings-contracten met DPF	Totaal
Bruto ontvangen premies	474 465	325 202	799 667	498 703	298 225	796 928
Wijziging in brutovoorziening voor niet-verdiende premie (UPR)	0	0	0	0	0	0
BRUTO VERDIENDE PREMIES	474 465	325 202	799 667	498 703	298 225	796 928

(In duizend EUR)	31/12/17 IAS 39	31/12/18 IFRS 9
BRUTO ONTVANGEN PREMIES LEVEN	799 667	796 928
Rechtstreekse zaken	798 000	796 235
Aangenomen herverzekering	1 667	693

(In duizend EUR)	31/12/17 IAS 39	31/12/18 IFRS 9
BRUTO ONTVANGEN PREMIES UNIT-LINKED	250 115	413 077

3. Verzekeringsresultaten Niet-Leven per productgroep

(In duizend EUR)	Bruto verdiende premies	Schadelast en andere technische kosten	Acquisitie-commissie-lonen	Technisch resultaat her-verzekering	Financieel resultaat	Beheers- en administratie kosten	Andere	Netto-resultaat voor belastingen
TOTAAL OP 31 DECEMBER 2017 IAS 39	668 515	(369 870)	(129 789)	(17 768)	48 447	(157 528)	833	42 841
AANGENOMEN HERVERZEKERING	1 753	(1 229)	(171)	(337)	1 246	(83)	(9)	1 168
RECHTSTREEKSE ZAKEN	666 763	(368 640)	(129 617)	(17 431)	47 201	(157 445)	843	41 673
Allerlei risico's/ongevallen	109 298	(56 875)	(22 672)	(723)	9 097	(28 992)	(80)	9 053
Motorrijtuigen/burgerlijke aansprakelijkheid	168 161	(120 954)	(28 578)	1 787	22 664	(42 557)	(193)	330
Motorrijtuigen/andere takken	92 228	(51 915)	(17 684)	(940)	1 550	(23 590)	(13)	(364)
Brand en andere schade aan goederen	223 317	(83 884)	(55 622)	(16 982)	7 215	(45 792)	(310)	27 943
Andere[1]	73 759	(55 012)	(5 060)	(574)	6 675	(16 514)	1 437	4 712

(1) Omvat kredieten en borgtochten, niet-leven distributie, ziekte en arbeidsongevallen.

(In duizend EUR)	Bruto verdiende premies	Schadelast en andere technische kosten	Acquisitie-commissie-lonen	Technisch resultaat her-verzekering	Financieel resultaat	Beheers- en administratie kosten	Andere	Netto-resultaat voor belastingen
TOTAAL OP 31 DECEMBER 2018 IFRS 9	699 714	(375 567)	(134 937)	(30 559)	38 988	(157 192)	1 008	41 456
AANGENOMEN HERVERZEKERING	1 858	(1 831)	(207)	(283)	1 123	(3)	(7)	650
RECHTSTREEKSE ZAKEN	697 856	(373 736)	(134 730)	(30 276)	37 865	(157 189)	1 015	40 806
Allerlei risico's/ongevallen	118 021	(67 736)	(24 433)	(3 230)	7 713	(28 308)	(68)	1 960
Motorrijtuigen/burgerlijke aansprakelijkheid	175 886	(81 365)	(28 779)	(7 711)	16 721	(42 651)	(133)	31 968
Motorrijtuigen/andere takken	100 703	(57 756)	(18 673)	(776)	1 252	(24 561)	(11)	178
Brand en andere schade aan goederen	237 905	(104 601)	(57 308)	(17 956)	6 350	(45 690)	(56)	18 643
Andere[1]	65 341	(62 277)	(5 537)	(603)	5 829	(15 980)	1 283	(11 944)

(1) Omvat kredieten en borgtochten, niet-leven distributie, ziekte en arbeidsongevallen.

7.8. OVERIGE OPBRENGSTEN

Verwijst naar tabel 7.8. van het jaarverslag 2017.

(In duizend EUR)	31/12/17 IAS 39	31/12/18 IFRS 9
Bedrijfsbelastingen	3	0
Huuropbrengsten uit vastgoedbeleggingen	25 519	31 406
Overige huuropbrengsten	4 191	4 279
Andere bankopbrengsten	0	772
Terugnames van voorzieningen voor geschillen[1]	842	9 327
Vastgoedprojecten	2 505	5 742
Financieringsactiviteiten[2]	72 253	92 826
Overige opbrengsten uit andere activiteiten[2]	36 581	49 314
OVERIGE OPBRENGSTEN	141 895	193 666

(1) We verwijzen naar toelichting 6.6. "Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen" voor een gedetailleerde beschrijving. De bijkomende voorzieningen voor geschillen worden opgenomen in de overige kosten (we verwijzen naar toelichting 7.9.).
(2) Financieringsactiviteiten worden verder gedetailleerd en zijn nu gepresenteerd als een specifieke lijn. De presentatie van 2017 werd veranderd om te aligneren met de presentatie van 2018.

7.9. OVERIGE KOSTEN

Verwijst naar tabel 7.9. van het jaarverslag 2017.

(In duizend EUR)	31/12/17 IAS 39	31/12/18 IFRS 9
Sectorheffingen[1]	(217 356)	(221 919)
Onderhoud en herstellingen van gebouwen (vastgoedbeleggingen) die tijdens het lopende boekjaar opbrengsten genereerden	(9 095)	(6 303)
Overige bankkosten	0	(13)
Voorzieningen voor geschillen[2]	(39 475)	(5 767)
Vastgoedprojecten	(1 337)	(3 939)
Financieringsactiviteiten[3]	(63 503)	(81 662)
Overige kosten uit andere activiteiten[3][4]	(49 147)	(69 965)
OVERIGE KOSTEN	(379 913)	(389 568)

(1) Sectorheffingen zijn specifieke belastingen voor financiële instellingen, het omvat:
→ de bijdrage voor het depositogarantiestelsel,
→ abonnementstaks,
→ Financiële Stabiliteitsbijdrage en
→ de bijdragen aan het Single Resolution Fund.
Belfius heeft ervoor gekozen om een deel van de bijdrage aan het Single Resolution Fund te betalen via een onherroepelijke verbintenis van betaling. Deze betalingsverbintenis is volledig gedekt door de kaswaarborgen. Hiervoor heeft Belfius 17,5 miljoen EUR in haar buitenbalansposten opgenomen (stabiel ten opzichte van 2017).
(2) In 2017 is een voorziening voor de potentiële afhandeling van lopende geschillen met derden opgenomen. We verwijzen naar toelichting 6.6. "Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen". De terugname van voorzieningen voor geschillen wordt opgenomen onder de overige opbrengsten (we verwijzen naar toelichting 7.8.).
(3) Financieringsactiviteiten worden verder gedetailleerd en zijn nu gepresenteerd als een specifieke lijn. De presentatie van 2017 werd veranderd om te aligneren met de presentatie van 2018.
(4) "Overige kosten uit andere activiteiten" omvat overige bedrijfskosten, afschrijvingen op vastgoedbeleggingen, en andere bedrijfsbelastingen.

7.10. PERSONEELSKOSTEN

Verwijst naar tabel 7.10. van het jaarverslag 2017.

(In duizend EUR)	31/12/17 IAS 39	31/12/18 IFRS 9
Lonen en salarissen	(417 380)	(440 897)
Sociale zekerheid en verzekeringskosten	(118 827)	(118 438)
Pensioenkosten - toegezegde-pensioenregelingen[1]	(29 890)	(56 942)
Pensioenkosten - toegezegde-bijdrageregelingen[1]	(202)	(240)
Andere verplichtingen na pensionering (terugname / gebruik)	(297)	(396)
Op aandelen gebaseerde betalingen	0	0
Andere langetermijnpersoneelsbeloningen	(3 648)	(830)
Herstructureringskosten (terugname / gebruik)[1]	28 477	14 463
Overige kosten	(20 558)	(11 460)
TOTAAL	**(562 324)**	**(614 740)**

(1) We verwijzen naar toelichting 6.6. "Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen" voor een gedetailleerde beschrijving.

De personeelskosten stegen met 52,4 miljoen EUR, of 9,3%, tot 614,7 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018, tegenover 562,3 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017. Deze stijging werd vooral veroorzaakt door belangrijke investeringen in human resources ter ondersteuning van de groei in belangrijke markten zoals bankassurance, corporate en private & wealth management Bovendien kan in 2017 een positief effect worden vastgesteld (ten bedrage van 27 miljoen EUR) als gevolg van de herstructurering van een pensioenplan. In 2018 werd een herstructureringsvoorziening van 5 miljoen EUR geboekt als gevolg van de beslissing van Belfius Insurance om de focus voor wholesale Niet-Leven verzekeringsactiviteiten voor de sociale sector te verleggen naar directe distributie. De wholesale Niet-Leven verzekeringsactiviteiten voor de sociale sector via het makelaarskanaal en het bankdistributiekanaal worden afgebouwd. Deze vrijgekomen middelen worden toegewezen aan Niet-Leven verzekeringsactiviteiten voor kmo-klanten via eigen distributiekanalen (bank en DVV). Daarnaast heeft er een herbeoordeling van de voorziening voor het herstructureringsplan Belfius Bank plaatsgevonden wat resulteerde in een stijging van 11 miljoen EUR.

Gemiddeld VTE op 31/12/2017	België	Luxemburg	Ierland	Volledig geconsolideerd
Management	153	2	2	157
Werknemers	6 111	4	6	6 121
TOTAAL	6 264	6	8	6 278
waarvan de bankgroep	4 979	3	8	4 990
waarvan de verzekeringsgroep	1 285	3	0	1 288

Gemiddeld VTE op 31/12/2018	België	Luxemburg	Ierland	Volledig geconsolideerd
Management	153	1	2	156
Werknemers	6 191	4	5	6 200
TOTAAL	6 344	5	7	6 356
waarvan de bankgroep	5 062	3	7	5 072
waarvan de verzekeringsgroep	1 282	2	0	1 284

7.11. ALGEMENE EN ADMINISTRATIEKOSTEN

Verwijst naar tabel 7.11. van het jaarverslag 2017.

(In duizend EUR)	31/12/17 IAS 39[1]	31/12/18 IFRS 9
Nutsvoorzieningen	(28 055)	(26 109)
Operationele leasing (m.u.v. technologie- en systeemkosten)	(7 363)	(7 749)
Honoraria[1]	(50 344)	(59 937)
Marketing, reclame en public relations	(55 968)	(50 277)
Technologie- en systeemkosten	(178 788)	(155 380)
Softwarekosten en onderzoeks- en ontwikkelingskosten	(35 250)	(50 994)
Herstellings- en onderhoudskosten	(398)	(409)
Herstructureringskosten andere dan personeel	7 172	0
Verzekeringen (m.u.v. deze met betrekking op pensioenen)	(3 800)	(3 689)
Waardentransport	(17 118)	(16 988)
Bedrijfsbelastingen	(57 922)	(57 958)
Andere algemene en administratieve kosten[1]	(51 479)	(67 449)
TOTAAL	(479 313)	(496 938)

(1) Gelieve op te merken dat er een pro forma is uitgevoerd op de cijfers per 31/12/17 met betrekking tot de cijfers gepubliceerd in de jaarrekening 2017. De pro forma bestaat uit een verschuiving van "Andere algemene en administratieve kosten" naar "Honoraria".

Algemene en administratieve kosten steeg met 17,6 miljoen EUR, of 3,7%, tot 496,9 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018, tegenover 479,3 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017. Deze stijging was voornamelijk het gevolg van belangrijke investeringen in digitalisering en innovatie.

7.12. AFSCHRIJVINGEN VASTE ACTIVA

Verwijst naar tabel 7.12. van het jaarverslag 2017.

(In duizend EUR)	31/12/17 IAS 39	31/12/18 IFRS 9
Afschrijvingen op gebouwen	(29 720)	(27 342)
Afschrijvingen op andere materiële activa	(10 738)	(9 479)
Afschrijvingen op immateriële activa[1]	(43 213)	(58 184)
TOTAAL	(83 672)	(95 004)

(1) Als gevolg van aanhoudende investeringen in digitalisering en innovatie, worden meer interne ontwikkelingskosten gekapitaliseerd sinds enkele jaren, hierdoor stegen de afschrijvingen op immateriële activa.

7.13. WAARDEVERMINDERINGEN OP FINANCIËLE INSTRUMENTEN EN VOORZIENINGEN VOOR KREDIETVERBINTENISSEN

Verwijst naar tabel 7.13. van het jaarverslag 2017.

Door de toepassing van IFRS 9 (bijzondere waardevermindering) vanaf 1 januari 2018 is de presentatie van 31 december 2017 verschillend van 31 december 2018 . We verwijzen naar de de tabel "Reconciliatie van het saldo van bijzondere waardeverminderingen van IAS 39 (+ specifieke voorzieningen IAS 37) naar IFRS 9". Belfius heeft ervoor geopteerd om de vergelijkende cijfers van de resultatenrekening 2017 niet te herwerken.

1. Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

A. Collectieve waardeverminderingen

(In duizend EUR)	31/12/17
Dotaties	(41 581)
Terugnemingen	48 492
TOTAAL COLLECTIEVE WAARDEVERMINDERINGEN OP LENINGEN	6 911

B. Specifieke waardeverminderingen

	31/12/17				
(In duizend EUR)	Dotaties	Terugnemingen	Verliezen	Recuperaties	Totaal
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	0	43	(19)	0	24
Leningen en voorschotten aan klanten	(492 753)	582 950	(160 981)	28 641	(42 143)
Activa uit de verzekeringsactiviteit	(291)	30	0	0	(262)
Overige vorderingen	(560)	50	0	0	(510)
Verbintenissen	(1 992)	4 958	0	0	2 967
TOTAAL	(495 595)	588 030	(161 000)	28 641	(39 924)

Merk op dat in 2017 het "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen" rechtstreekse afboekingen en terugnames op financiële activa omvat, geclassificeerd als "Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden" of "Voor verkoop beschikbare financiële activa", die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan. Wanneer financiële activa welke een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan en geclassificeerd zijn als "Voor verkoop beschikbare activa" worden afgestoten of afgeboekt, erkent Belfius het gerealiseerd resultaat in "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen". Wanneer "Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden" die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan worden afgeschreven, erkent Belfius het gerealiseerde resultaat daarvan in "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen". Wanneer materiële en immateriële activa afgestoten worden, worden alle gerealiseerde winsten en verliezen erkend in "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen". Verder bevat het "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen" de winsten en verliezen van verkochte leningen en voorschotten welke geen bijzondere waardevermindering ondergingen. De bijzondere waardeverminderingen op deze categorie worden erkend in "Waardeverminderingen op leningen en voorzieningen voor kredietverbintenissen".

2. Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

A. Samenvatting Totalen

(In duizend EUR)	31/12/18
Waardeverminderingen op financiële instrumenten en verbintenissen buiten de balanstelling - fase 1	(17 343)
Waardeverminderingen op financiële instrumenten en verbintenissen buiten de balanstelling - fase 2	22 576
Waardeverminderingen op financiële instrumenten en verbintenissen, overige activa en buiten de balanstelling - fase 3	(71 630)
TOTAAL COLLECTIEVE WAARDEVERMINDERINGEN OP LENINGEN	**(66 397)**

Vanaf 1 januari 2018 heeft Belfius ervoor gekozen om de presentatie van het gerealiseerde resultaat op financiële activa te herzien en het gerealiseerde resultaat op financiële activa te presenteren in de lijn "Waardeverminderingen op financiële instrumenten en voorzieningen voor kredietverbintenissen" met uitzondering van de financiële activa onder het bedrijfsmodel waarvan het doel wordt bereikt door zowel contractuele kasstromen te ontvangen als financiële activa te verkopen. Het gerealiseerde resultaat van deze laatste categorie zal worden gerapporteerd in de lijn "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen". Het gerealiseerde resultaat op financiële activa die een waardevermindering hebben ondergaan (fase 3) onder alle bedrijfsmodellen zal worden ingedeeld in de lijn "Waardeverminderingen op financiële instrumenten en voorzieningen voor kredietverbintenissen".

Voor vergelijkingsdoeleinden werd in 2017 een bedrag van EUR 4,3 miljoen gerapporteerd op de lijn "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen", terwijl dit bedrag in 2018 onder de lijn "Waardeverminderingen op financiële instrumenten en voorzieningen voor kredietverbintenissen" zou zijn opgenomen.

Waardeverminderingen op financiële instrumenten en voorziening voor kredietverbintenissen steeg met 33,4 miljoen EUR, tot 66,4 miljoen EUR (IFRS 9) voor het jaar eindigend op 31 december 2018, vergeleken met 33,0 miljoen EUR (IAS 39) voor het jaar eindigend op 31 december 2017. Gedurende 2018 werden enkele bijkomende waardeverminderingen geboekt als gevolg van de groei van de leningportefeuille, de toename van verwachte voorzieningen voor vastgoedposities en het toegenomen risicoprofiel van bepaalde subportefeuilles. Er werd evenwel een specifieke daling vastgesteld door de verkoop van bepaalde Italiaanse overheidsobligaties in lijn met de doelstelling van Belfius om het bijbehorende concentratierisico te verminderen, alsook door het beheer van de portefeuille en positieve evoluties in de kredietdossiers. Merk op dat in 2017 een uitzonderlijk positieve impact (27 miljoen EUR) kan worden vastgesteld als gevolg van de-risking, voornamelijk op de verkoop van de resterende US RMBS-obligaties van de voormalige legacy portefeuille.

B. Waardeverminderingen op financiële instrumenten en verbintenissen buiten de balanstelling - fase 1

	31/12/18				
(In duizend EUR)	Dotaties	Terugnemingen	Winsten	Verliezen	Totaal
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	(169)	93	0	0	(76)
Leningen en voorschotten	(122 247)	98 317	0	0	(23 930)
Schuldbewijzen	(1 525)	745	0	0	(780)
Verbintenissen buiten de balanstelling	(34 495)	41 937	0	0	7 442
TOTAAL	**(158 436)**	**141 093**	**0**	**0**	**(17 343)**

De bijzondere waardevermindering in fase 1 steeg met 17 miljoen EUR voornamelijk ten gevolge van nieuwe productie.

C. Waardeverminderingen op financiële instrumenten en verbintenissen buiten de balanstelling - fase 2

	31/12/18				
(In duizend EUR)	Dotaties	Terugnemingen	Winsten	Verliezen	Totaal
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	(19)	32	0	0	13
Leningen en voorschotten	(130 557)	141 209	709	(1 913)	9 449
Schuldbewijzen	(28 938)	44 406	774	(328)	15 914
Verbintenissen buiten de balanstelling	(51 491)	48 691	0	0	(2 800)
TOTAAL	**(211 005)**	**234 338**	**1 484**	**(2 241)**	**22 576**

De bijzondere waardevermindering in fase 2 daalde met 23 miljoen EUR ten gevolge van overdrachten van fase 2 naar fase 3 en een positieve impact op de verkoop van Italiaanse overheidsobligaties en acties in het kader van het standaard kredietrisico.

D. Waardeverminderingen op financiële instrumenten, overige activa en verbintenissen buiten de balanstelling - fase 3

(In duizend EUR)	31/12/18						
	Dotaties	Terug-nemingen	Afschrij-vingen	Winsten	Verliezen	Recuperaties	Totaal
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	0	0	0	0	0	0	0
Leningen en voorschotten	(285 178)	237 847	(7 401)	6 926	(18 913)	18 764	(47 954)
Schuldbewijzen	0	0	0	1	0	0	0
Verbintenissen buiten de balanstelling	(29 355)	6 861	0	0	0	0	(22 494)
Overige activa[1]	(2 048)	866		0	0	0	(1 182)
TOTAAL	**(316 582)**	**245 574**	**(7 401)**	**6 927**	**(18 913)**	**18 764**	**(71 630)**

(1) Dit betreft waardeverminderingen op hoofdzakelijk andere activa uit de verzekeringsactiviteit, welke onderhevig kunnen zijn aan waardeverminderingen en gerapporteerd worden onder andere activa op de balans.

De bijzondere waardevermindering in fase 3 steeg met 70 miljoen EUR als gevolg van overdrachten van fase 2 naar fase 3.

7.14. WAARDEVERMINDERINGEN OP IMMATERIËLE EN MATERIËLE VASTE ACTIVA

Verwijst naar tabel 7.14. van het jaarverslag 2017.

(In duizend EUR)	31/12/17 IAS 39	31/12/18 IFRS 9
Waardevermindering op vastgoedbeleggingen	133	(1 212)
Waardevermindering op terreinen en gebouwen[1]	13 727	(766)
Waardevermindering op andere materiële activa	0	0
Waardevermindering op voor verkoop aangehouden vaste activa	(511)	0
Waardevermindering op bouwprojecten	0	0
Waardevermindering op immateriële activa	(3 882)	(146)
TOTAAL	**9 467**	**(2 124)**

(1) 2017 werd beïnvloed door de terugname van een bijzondere waardevermindering op het gebouw van het hoofdkantoor van Belfius in Rogier Tower voor EUR 14 miljoen.

De waardeverminderingen op materiële en immateriële activa stegen met 11,7 miljoen EUR tot een verlies van 2,1 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018, tegenover een winst van 9,5 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017.

Na de investeringen in digitalisering en innovatie blijft Belfius het (verwachte) economische gebruik van haar intern ontwikkelde software evalueren en heeft het, waar nodig, waardeverminderingen geboekt.

7.15. WAARDEVERMINDERING OP GOODWILL

Verwijst naar tabel 7.15. van het jaarverslag 2017.

Nihil.

Op basis van het jaarlijkse onderzoek op bijzondere waardeverminderingen was het niet nodig om een bijzondere waardevermindering op goodwill te boeken. Het onderzoek op bijzondere waardeverminderingen werd uitgevoerd door het vergelijken van de eigen vermogenswaarde van Belfius Insurance met de "bedrijfswaarde". Deze bedrijfswaarde werd bepaald op basis van een discounted cash flow model op basis van de volgende gegevens:

- financieel plan voor 5 jaar,
- disconteringsvoet: een rendement op eigen vermogen van 10% en
- een lange termijn groei voor België van 0,5%.

Merk op dat het financieel plan enkel een beperkte impact heeft op het onderzoek op bijzondere waardeverminderingen. De belangrijkste drivers zijn de disconteringscurve en de langetermijngroeiratio. Op basis van dat scenario kon een overschot worden geïdentificeerd, merk op dat de parameters ten opzichte van vorig jaar niet gewijzigd zijn.

Voor 2017 en 2018 werd dit vastgesteld in alle scenario's (variërend van een groeitempo op jaarbasis van -2% naar 2% en een disconteringsvoet van 6% tot 12%), waardoor geen waardevermindering nodig is. De veronderstellingen voor deze scenario's zijn afgestemd op de verwachte evolutie van de resultaten in het financieel plan en op de marktomstandigheden voor kapitaalkosten. Alleen als het vereiste rendement op eigen vermogen (disconteringscurve) 17% zou zijn, samen met een groei van 0,0%, dan zou er een bijzondere waardevermindering nodig zijn. Bij een rendement op eigen vermogen van 10% zou een bijzondere waardevermindering van toepassing zijn vanaf een negatieve groei van 13%, na de realisatie van het financieel plan.

7.16. BELASTINGEN

Verwijst naar tabel 7.16. van het jaarverslag 2017.

	31/12/17			31/12/18		
(In duizend EUR)	Belastingen op het resultaat van het lopend boekjaar	Overige belastingen	Totaal	Belastingen op het resultaat van het lopend boekjaar	Overige belastingen	Totaal
Belastingen lopend boekjaar : Inkomstenbelastingen lopend boekjaar	(159 371)	0	(159 371)	(160 972)		(160 972)
Belastingen lopend boekjaar : Inkomstenbelastingen vorig boekjaar	0	2 300	2 300	0	17 726	17 726
Belastingen lopend boekjaar : Voorzieningen voor fiscale geschillen	0	(34 186)	(34 186)	0	(2 260)	(2 260)
TOTAAL BELASTINGEN LOPEND BOEKJAAR			(191 258)			(145 506)
Uitgestelde belastinglatenties lopend boekjaar	(228 870)		(228 870)	(71 229)	0	(71 229)
Uitgestelde belastinglatenties vorig boekjaar	0	63 121	63 121	0	(151)	(151)
TOTAAL UITGESTELDE BELASTINGEN			(165 749)			(71 381)
EINDTOTAAL	(388 241)	31 235	(357 007)	(232 201)	15 315	(216 886)
BELASTINGEN OP HET RESULTAAT VAN HET LOPEND BOEKJAAR (A)			(388 241)			(232 201)
OVERIGE BELASTINGEN (B)			31 235			15 315
TOTAAL (A)+(B)			(357 007)			(216 886)
Standaard berekend belastingtarief			-37,09 %			-25,02 %

Effectieve vennootschapsbelastingen

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	962 528	866 876
Winsten en verliezen van vennootschappen geboekt volgens de vermogensmutatiemethode	4 195	1 745
BELASTBARE BASIS (A)	958 334	865 131
Statutair belastingtarief	33,99%	29,58%
BELASTINGEN OP BASIS VAN STATUTAIR TARIEF	325 738	255 906
Belastingeffect van tarieven in andere wetgeving	(7 684)	(8 610)
Belastingeffect van niet-belastbare opbrengsten(1)	(13 424)	(31 930)
Belastingeffect van niet-aftrekbare kosten	12 124	17 320
Belastingeffect door gebruik van voorheen niet-erkende fiscale verliezen	0	121
Belastingeffect op belastbare opbrengsten die voorheen niet in resultaat werden erkend	0	(1 557)
Belastingeffect door herwaardering van niet-erkende actieve belastinglatenties	(6 631)	(9 859)
Belastingeffect van veranderingen in belastingtarief	105 920	16 826
Inkomsten belast aan verminderd tarief(2)	(32 269)	0
Andere toename (afname) van statutaire belastingen	4 467	(6 016)
BELASTINGEN OP HET RESULTAAT VAN HET LOPEND BOEKJAAR (B)	388 241	232 201
Belastbare basis	958 334	865 131
EFFECTIEF BELASTINGTARIEF (B)/(A)	40,5 %	26,8 %

(1) Voornamelijk definitief vrijgestelde inkomsten (dividenden en meerwaarden op aandelen).
(2) De inkomsten belast aan verminderd tarief betreffen meerwaarden op aandelen. Merk op dat in overeenstemming met IAS 39 de meerwaarden op aandelen werden geboekt via de winst- en verliesrekening, waar vanaf 2018 conform de keuze van Belfius in DIA IFRS 9 de gerealiseerde resultaten op deze aandelen direct via "overgedragen resultaat" worden geclassificeerd.

De belastingen inclusief uitgestelde belastingen daalden met 140,1 miljoen EUR, of 39,2%, tot 216,9 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2018, tegenover 357,0 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017.

In 2018 werden de belastingen voornamelijk beïnvloed door de boeking van een belastingvordering op de innovatie-aftrek door Belfius Bank, de verwachte terugvordering van de "fairness tax" door Belfius Insurance na de beslissing van het Grondwettelijk Hof om de wet in te trekken en de sluiting van het kantoor in Dublin, wat een positieve impact had op de huidige belasting van 31 miljoen EUR. Als gevolg hiervan bedraagt het effectieve belastingtarief voor 2018 25%. De herziening van de (netto) uitgestelde belastingvorderingen na de hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting heeft een negatieve impact op het nettoresultaat van Belfius ten belope van 17 miljoen EUR.

In 2017 werden de belastingen beïnvloed door de herziening van de (netto) uitgestelde belastingvorderingen na de hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting, waarbij het nominale tarief van de vennootschapsbelasting geleidelijk zal dalen van 33,9% tot 25% tegen 2020. Dit resulteerde in een bijkomende winstbelastingskost voor de bankgroep van 64 miljoen EUR en 42 miljoen EUR voor de verzekeringsgroep in 2017. Bovendien werd een uitzonderlijke belastingbate geboekt als gevolg van de opname van voorheen niet opgenomen uitgestelde belastingvorderingen ten bedrage van 33 miljoen EUR. Zonder de Belgische hervorming van de vennootschapsbelasting zou het effectieve belastingtarief van 2017 29,5% bedragen.

ANDERE TOELICHTINGEN BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

VIII. TOELICHTINGEN BIJ DE GECONSOLIDEERDE BUITENBALANSRUBRIEKEN

(Sommige totalen kunnen afwijken als gevolg van afrondingen.)

8.1. HANDEL VOLGENS STANDAARDMARKTCONVENTIES (REGULAR WAY TRADE)

Verwijst naar tabel 8.1. van het jaarverslag 2017.

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Te verstrekken leningen en aankopen van activa	2 302 973	1 484 815
Te ontvangen fondsen en verkopen van activa	7 976 417	6 998 340

8.2. WAARBORGEN

Verwijst naar tabel 8.2. van het jaarverslag 2017.

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Gegeven waarborgen aan banken	1 274 481	1 180 557
Gegeven waarborgen aan klanten	3 869 989	4 075 552
Ontvangen waarborgen van banken(1)	957 394	902 575
Ontvangen waarborgen van klanten	30 462 784	30 133 568

(1) Dit bedrag omvat vooral de ontvangen persoonlijke zekerheden en aanverwante verhaalrechten voor derivaten.

8.3. KREDIETLIJNEN

Verwijst naar tabel 8.3. van het jaarverslag 2017.

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Niet-gebruikte kredietlijnen verstrekt aan kredietinstellingen	206 907	213 660
Niet-gebruikte kredietlijnen verstrekt aan klanten	23 606 619	26 071 945
Niet-gebruikte kredietlijnen bekomen van kredietinstellingen	21 352	11 775
Niet-gebruikte kredietlijnen bekomen van klanten	0	0

8.4. ANDERE VERBINTENISSEN IN HET KADER VAN FINANCIERINGSACTIVITEITEN

Verwijst naar tabel 8.4. van het jaarverslag 2017.

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Verzekeringsactiviteit - Gegeven verbintenissen	0	0
Verzekeringsactiviteit - Ontvangen verbintenissen	70 151	67 520
Bankactiviteit - Gegeven verbintenissen(1)	21 032 593	22 783 793
Bankactiviteit - Ontvangen verbintenissen	69 865 357	75 903 870

(1) Voornamelijk gerelateerd aan gekoppelde terugkoopovereenkomsten en waarborgstelling voor schulden bij de Europese Centrale Bank en andere centrale banken.

Voor een gedetailleerde bespreking van de liquiditeitspositie verwijzen we naar het deel "Risicobeheer" van het beheersverslag.

De rubriek "Bankactiviteit - gegeven verbintenissen" omvat ook de onderliggende activa van de pandbrieven ("het covered bond programma").

Het bijzonder vermogen van het "covered bond programma" omvat voornamelijk woonkredieten voor 7,2 miljard EUR (nominaal) eind 2017 en voor 8,7 miljard EUR (nominaal) eind 2018. Zie toelichting 6.4. "Uitgegeven schuldbewijzen en overige financiële verplichtingen".

8.5. VERBINTENISSEN – VOORWAARDELIJKE VERPLICHTINGEN

Verwijst naar tabel 8.5. van het jaarverslag 2017.

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Single Resolution Fund - Gegeven verbintenissen(1)	17 473	17 473
Andere voorwaardelijke verplichtingen	0	143

(1) Sectorheffingen zijn specifieke belastingen voor financiële instellingen, het omvat
→ de bijdrage voor het depositogarantiestelsel,
→ Abonnementstaks,
→ Financiële Stabiliteitsbijdrage en
→ de bijdragen aan het Single Resolution Fund.
Belfius heeft in het verleden ervoor gekozen om een deel van de bijdrage aan het Single Resolution Fund te betalen via een onherroepelijke verbintenis van betaling. Deze betalingsverbintenis was volledig gedekt door de kaswaarborgen.

8.6. LENING EN ONTLENING VAN EFFECTEN (IN HET KADER VAN "BOND LENDING EN BOND BORROWING TRANSACTIES")

Verwijst naar tabel 8.6. van het jaarverslag 2017.

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Uitlening van effecten	1 627 190	1 622 279
Ontlening van effecten	0	0

In het kader van zijn liquiditeitsbeheer, treedt Belfius van tijd tot tijd in obligatieleningstransacties tegen vergoedingen.

IX. TOELICHTINGEN MET BETREKKING TOT HET RISICOBEHEER

(Sommige totalen kunnen afwijken als gevolg van afrondingen.)

9.1. REËLE WAARDE

Verwijst naar tabel 9.1. van het jaarverslag 2017.

Door de toepassing van IFRS 9 en de nieuwe presentatie van de balans verschilt de presentatie en cijfers van 31 december 2017 van de openingsbalans van 1 januari 2018 en nieuwe categorieën werden geïdentificeerd. Voor een gedetailleerde beschrijving verwijzen wij naar de datum van de eerste toepassing van IFRS 9.

1. De reële waarde van financiële instrumenten

A. Uitsplitsing van de reële waarde van activa

Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

	31/12/17		
(In duizend EUR)	Boekhoudkundige waarde	Reële waarde	Verschil
Kas en tegoeden bij centrale banken	10 236 669	10 236 669	0
Leningen en voorschotten	104 178 353	110 940 869	6 762 516
Leningen en andere voorschotten	98 992 204	106 300 820	7 308 616
Obligaties	5 186 149	4 640 049	(546 100)
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	5 441 999	5 453 674	11 674
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	3 240 298	3 240 298	0
Voor verkoop beschikbare financiële activa	17 982 597	17 982 597	0
Derivaten	20 303 034	20 303 034	0
Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	3 720 764	3 720 764	0
Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	18 782	32 974	14 192
TOTAAL	165 122 495	171 910 878	6 788 383

Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

	31/12/18		
(In duizend EUR)	Boekhoudkundige waarde	Reële waarde	Verschil
Kas en tegoeden bij centrale banken	8 314 303	8 314 303	0
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	13 106 846	13 106 404	(442)
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	13 106 846	13 106 404	(442)
Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	0	0	0
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	0	0	0
Leningen en voorschotten	91 122 512	96 690 717	5 568 204
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	89 302 446	94 870 650	5 568 204
Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	0	0	0
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	1 820 067	1 820 067	0
In schuldbewijzen belichaamde schulden	27 077 665	27 865 078	787 413
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	21 610 561	22 397 974	787 413
Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	3 850 257	3 850 257	0
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	1 616 847	1 616 847	0
Eigen vermogensinstrumenten	1 491 101	1 491 101	0
Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	1 365 896	1 365 896	0
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	125 205	125 205	0
Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten	2 837 971	2 837 971	0
Derivaten	12 767 585	12 767 585	0
Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	4 590 806	4 590 806	0
Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	19 047	29 761	10 714
TOTAAL	161 327 837	167 693 726	6 365 889

B. Uitsplitsing van de reële waarde van verplichtingen

Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

(In duizend EUR)	31/12/17 Boekhoudkundige waarde	Reële waarde	Verschil
Leningen en deposito's	87 384 376	87 479 299	94 923
Schuldpapier	22 027 063	22 637 612	610 549
Achtergestelde schulden	1 198 968	1 336 003	137 034
Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	8 892 710	8 892 710	0
Derivaten	21 264 032	21 264 032	0
Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	105 017	105 017	0
Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0
TOTAAL	140 872 166	141 714 673	842 507

Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

(In duizend EUR)	31/12/18 Boekhoudkundige waarde	Reële waarde	Verschil
Kas en tegoeden van centrale banken	3 962 322	3 940 904	(21 418)
Schulden en deposito's	85 528 120	85 657 094	128 973
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	85 476 557	85 605 530	128 973
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	51 563	51 563	0
Uitgegeven schuldbewijzen en overige financiële verplichtingen	26 686 872	27 231 576	544 705
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	19 274 694	19 819 398	544 705
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	7 412 178	7 412 178	0
Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten	2 837 971	2 837 971	0
Derivaten	17 740 280	17 740 280	0
Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	165 078	165 078	0
Achtergestelde schulden	1 219 469	1 310 888	91 420
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	1 219 469	1 310 888	91 420
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	0	0	0
Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0
TOTAAL	138 140 112	138 883 791	743 679

De daling van de reële waarde van de leningenportefeuille houdt voornamelijk verband met de lichte stijging van de rentevoeten op de lange termijn van de rentecurve en de vervroegde aflossingsgolf van de laatste jaren. Merk op dat bij de bepaling van de reële waarde rekening is gehouden met een interne schatting van het toekomstige potentiële vooruitbetalingspercentage.

Voor sommige activa en passiva raamt Belfius dat de reële waarde hun boekhoudkundige waarde benadert (zoals verder uitgelegd in de waarderingstechnieken). Bijkomend schat Belfius dat het eigen kredietrisico niet significant is gewijzigd en dus geen herwaardering van het eigen kredietrisico in rekening neemt.

2. Analyse van de reële waarde van financiële instrumenten

A. Activa

Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

	31/12/17			
(In duizend EUR)	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Leningen en voorschotten	1 099 150	27 716 334	82 125 385	110 940 869
Leningen en andere voorschotten	0	26 099 416	80 201 404	106 300 820
Obligaties	1 099 150	1 616 918	1 923 981	4 640 049
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	4 968 234	363 563	121 876	5 453 674
SUBTOTAAL	6 067 384	28 079 897	82 247 261	116 394 543
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	3 012 917	72 723	154 657	3 240 298
Voor verkoop beschikbare financiële activa	16 325 526	322 701	1 334 370	17 982 597
Derivaten	1 967	19 334 196	966 871	20 303 034
Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	31 802	1 172	32 974
SUBTOTAAL	19 340 410	19 761 422	2 457 070	41 558 902

Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

	31/12/18			
(In duizend EUR)	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Leningen en voorschotten	0	23 799 308	85 997 812	109 797 121
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	0	23 767 175	84 209 878	107 977 054
Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	0	0	0	0
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	0	32 133	1 787 934	1 820 067
In schuldbewijzen belichaamde schulden	19 836 870	4 705 038	3 323 170	27 865 078
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	15 905 656	3 899 071	2 593 247	22 397 974
Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	3 265 291	299 277	285 688	3 850 257
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	665 923	506 689	444 235	1 616 847
Eigen vermogensinstrumenten	1 191 888	0	299 213	1 491 101
Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	1 067 064	0	298 832	1 365 896
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	124 824	0	381	125 205
Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten	2 837 971	0	0	2 837 971
Derivaten	594	12 052 792	714 199	12 767 585
Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	28 700	1 061	29 761
TOTAAL	23 867 323	40 585 838	90 335 455	154 788 616

B. Verplichtingen

Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

	31/12/17			
(In duizend EUR)	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Leningen en deposito's	0	86 948 046	531 253	87 479 299
Schuldpapier	8 275 470	3 094 131	11 268 011	22 637 612
Achtergestelde schulden	875 527	98 457	362 019	1 336 003
SUBTOTAAL	9 150 997	90 140 635	12 161 283	111 452 914
Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	2 622 050	2 944 937	3 325 724	8 892 710
Derivaten	353	20 450 312	813 367	21 264 032
Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0
SUBTOTAAL	2 622 403	23 395 249	4 139 090	30 156 742

Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

(In duizend EUR)	31/12/18			
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Schulden en deposito's	0	85 180 904	476 190	85 657 094
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	0	85 129 341	476 190	85 605 530
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	0	51 563	0	51 563
Uitgegeven schuldbewijzen en overige financiële verplichtingen	10 043 729	6 638 004	10 549 844	27 231 576
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	9 940 925	1 884 635	7 993 839	19 819 398
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	102 803	4 753 369	2 556 005	7 412 178
Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten	2 837 971	0	0	2 837 971
Derivaten	122	17 059 286	680 871	17 740 280
Achtergestelde schulden	879 643	95 250	335 995	1 310 888
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	879 643	95 250	335 995	1 310 888
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	0	0	0	0
Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0
TOTAAL	13 761 466	108 973 444	12 042 899	134 777 809

3. Transfer tussen niveau 1 en niveau 2 reële waarde voor activa en passiva gewaardeerd tegen reële waarde op de balans

A. Activa gewaardeerd tegen reële waarde op de balans

Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

(In duizend EUR)	31/12/17	
	Van niveau 1 naar 2	Van niveau 2 naar 1
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	15 973	300 949
Voor verkoop beschikbare financiële activa	35 931	388 491
Derivaten	0	0
TOTAAL	51 904	689 441

Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

(In duizend EUR)	31/12/18	
	Van niveau 1 naar 2	Van niveau 2 naar 1
In schuldbewijzen belichaamde schulden	75 100	145 108
Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	75 097	125 617
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	3	19 490
TOTAAL	75 100	145 108

Gezien de verbeterde liquiditeit na een hogere marktactiviteit op bepaalde obligaties, zijn deze overgedragen van niveau 2 naar niveau 1.

B. Passiva gewaardeerd tegen reële waarde op de balans

Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

Nihil

Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

Nihil

4. Reconciliatie niveau 3

A. Activa

Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

(In duizend EUR)	31/12/17									
	Openings-balans	Totaal gerealiseerde winst/verlies in resultaten-rekening	Totaal niet-gerealiseerde winst/verlies in resultaten-rekening	Totaal winst/verlies in niet-gerealiseerde resultaten	Aankopen	Verkopen	Vereffening	Transfer in niveau 3	Transfer uit niveau 3	Eindbalans
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	271 710	0	0		155 858	(268 243)	0	1 200	(5 867)	154 657
Voor verkoop beschikbare financiële activa	1 238 643	(125)	36 851	(11 387)	138 404	(5 544)	(36 365)	12 180	(38 287)	1 334 370
Derivaten	1 217 438	0	(287 051)		237 748	0	(218 768)	24 146	(6 642)	966 871
TOTAAL	**2 727 791**	**(125)**	**(250 200)**	**(11 387)**	**532 010**	**(273 788)**	**(255 133)**	**37 527**	**(50 797)**	**2 455 898**

Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

(In duizend EUR)	31/12/18									
	Openings-balans op 01/01/18	Totaal niet-gerealiseerde winst/verlies in resultaten rekening	Totaal winst/verlies in niet-gerealiseerde resultaten	Aankopen	Verkopen	Vereffeningen	Transfer in niveau 3	Transfer uit niveau 3	Wisselkoers-aanpassingen	Eindbalans
Leningen en voorschotten	2 313 898	(155 892)		22 600	(392 671)	0	0	0	0	1 787 934
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	2 313 898	(155 892)		22 600	(392 671)	0	0	0	0	1 787 934
In schuldbewijzen belichaamde schulden	966 939	(1 356)	(7 152)	199 463	(184 116)	(46 007)	22	(197 870)	0	729 923
Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	395 032	(150)	(7 152)	2 450	(2 251)	(5 197)	0	(97 045)	0	285 688
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	571 907	(1 207)		197 013	(181 864)	(40 810)	22	(100 825)	0	444 235
Eigen vermogensinstrumenten	219 006	0	38 137	14 501	(20 465)	(1 754)	59 508	(9 720)	0	299 213
Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	216 437	0	38 137	14 120	(20 464)	(1 754)	59 508	(7 152)	0	298 832
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	2 569	0		380	(1)	0	0	(2 568)	0	381
Derivaten	782 518	20 959		108 743	0	(116 089)	4 566	(86 127)	(372)	714 199
TOTAAL	**4 282 361**	**(136 289)**	**30 985**	**345 306**	**(597 252)**	**(163 850)**	**64 096**	**(293 717)**	**(372)**	**3 531 269**

De "verkoop" in "leningen en voorschotten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening" is voornamelijk het gevolg van de daling van de gestructureerde leningen als gevolg van de herstructurering naar meer basisleningen. De "aankopen" van schuldbewijzen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening houdt voornamelijk verband met regionale Belgische obligaties.

B. Verplichtingen

Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

	31/12/17									
(In duizend EUR)	Openings-balans	Totaal gerealiseerde winst/verlies in resultaten-rekening	Totaal winst/verlies in niet-gerealiseerde resultaten	Aankopen	Verkopen	Onmiddellijke toekenning	Vereffeningen	Transfer in niveau 3	Transfer uit niveau 3	Eindbalans
Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	2 681 797	(23 705)		50 734	(727)	572 453	(11 602)	80 743	(23 968)	3 325 724
Derivaten	986 949	(184 287)		163 290	0	0	(145 253)	(9 894)	2 562	813 367
TOTAAL	3 668 745	(207 992)		214 024	(727)	572 453	(156 855)	70 849	(21 407)	4 139 090

Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

	31/12/18									
(In duizend EUR)	Openings-balans op 01/01/18	Totaal niet-gerealiseerde winst/verlies in resultaten-rekening	Totaal winst/verlies in niet-gereali-seerde resultaten	Aankopen	Verkopen	Onmiddellijke toekenning	Vereffeningen	Transfer in niveau 3	Transfer uit niveau 3[1]	Eindbalans
Uitgegeven schuldbewijzen en overige financiële verplichtingen	3 325 724	(6 057)		5	(50 734)	617 189	(115 328)	0	(1 214 794)	2 556 005
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	3 325 724	(6 057)		5	(50 734)	617 189	(115 328)	0	(1 214 794)	2 556 005
Derivaten	812 448	13 106		91 079	0	0	(146 871)	2 859	(91 750)	680 871
TOTAAL	4 138 171	7 049		91 084	(50 734)	617 189	(262 198)	2 859	(1 306 545)	3 236 876

(1) Na de formele validatie van het waarderingsmodel kan een verschuiving van niveau 3 naar niveau 2 worden waargenomen voor aandelenindexobligaties.

De kolom "Totaal winst/verlies in resultatenrekening" kan niet op een individuele basis geanalyseerd worden. Derivaten die als Niveau 3 beschouwd worden, kunnen namelijk als indekkingsinstrument dienen voor activa en verplichtingen die aan geamortiseerde kostprijs gewaardeerd worden, of voor sommige activa en verplichtingen waarvan de reële waarde als niveau 1 of 2 beschouwd worden.

Merk op dat de kolom "Totaal winst/verlies in het niet in de resultatenrekening opgenomen resultaten" de "niet-gerealiseerde resultaten"-reserve op rapporteringsdatum van level 3 activa omvat.

De kolom onmiddelijke toekenning verwijst naar de uitgifte van Belfius obligaties. Deze worden geclassificeerd als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in winst of verlies om een accounting mismatch te vermijden.

5. Waarderingstechnieken en datagegevens (niveau 1, 2 en 3)

Financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde (aangehouden voor handelsdoeleinden, aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening, schuldbewijzen en eigenvermogens-instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat, verplicht tegen reële waarde gewaardeerde financiële activa voor niet-handelsdoeleinden met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies, derivaten)

Financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde waarvoor genoteerde marktprijzen beschikbaar zijn (niveau 1)

Als de markt actief is - dat wil zeggen dat bied-laatprijzen beschikbaar zijn en effectieve transacties vertegenwoordigen voor substantiële bedragen afgesloten tussen correct geïnformeerde en tot een transactie bereid zijnde tegenpartijen - verschaffen die marktprijzen betrouwbaar bewijs van de reële waarde en worden ze daarom ook gebruikt voor waardering tegen reële waarde (bijvoorbeeld rentefutures, liquide obligaties, enz.).

Het gebruik van marktprijzen genoteerd op een actieve markt voor identieke instrumenten zonder aanpassingen, komt in aanmerking voor opname in niveau 1 binnen de hiërarchie van de reële waarde in het kader van IFRS 13, wat niet het geval is voor het gebruik van genoteerde prijzen op niet-actieve markten of het gebruik van genoteerde spreads.

Financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde waarvoor geen betrouwbare genoteerde marktprijzen voorhanden zijn en waarvoor de waarderingen worden verkregen via waarderingstechnieken (niveau 2 en 3)

Financiële instrumenten waarvoor geen genoteerde marktprijzen op actieve markten voorhanden zijn, worden gewaardeerd op basis van waarderingstechnieken. Het bepalen of er al dan niet een actieve markt bestaat, is gebaseerd op criteria zoals volume, spread tussen bied- en laatkoers en het aantal prijs/spread-bijdragen. De modellen die Belfius gebruikt, variëren van op de markt beschikbare standaardmodellen tot intern ontwikkelde waarderingsmodellen. De beschikbaarheid van een aantal waarneembare marktprijzen en inputparameters voor modellen vermindert de noodzaak aan een oordeel van of een raming door het management en vermindert ook de onzekerheid bij het bepalen van de reële waarden. Deze beschikbaarheden variëren in functie van de producten en de markten en zijn onderhevig aan veranderingen gelinkt aan specifieke gebeurtenissen en het algemeen klimaat op de financiële markten.

Wanneer een financieel instrument niet geclassificeerd wordt in niveau 1, dienen voor Belfius twee voorwaarden vervuld te zijn om opgenomen te worden in niveau 2: (bijvoorbeeld deviezenswaps , swaptions, cap/floors, wisselkoerscontracten/opties op valuta's en obligaties die minder liquide zijn):

- het model moet succesvol gevalideerd worden door de afdeling die instaat voor de validatie of moet beantwoorden aan de reconciliatievereisten van het Marktrisicodepartement, dat werd opgericht om de betrouwbaarheid van dergelijke waarderingen te testen;
- de gegevens die Belfius verwerkt in de waarderingsmodellen zijn ofwel rechtstreeks waarneembare gegevens (prijzen) ofwel onrechtstreeks waarneembare gegevens (spreads).

Reële waardes die niet onder niveau 1 vallen of niet voldoen aan de twee voorwaarden voor niveau 2, zoals hierboven vermeld, dienen te worden gerapporteerd onder niveau 3. In dat opzicht worden de volgende parameters binnen Belfius als niet observeerbaar beschouwd: Belgische inflatie, CMS spread, aandelen correlaties (bijvoorbeeld aandelenkorven, illiquide obligaties, Total Return Swap, Credit Default Obligations en Credit Default Swap).

Om die reden worden gestructureerde leningen gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies geclassificeerd als niveau 3. Deze financiële activa zijn illiquide en worden niet verhandeld op een actieve markt. De reële waarde van deze leningen wordt bepaald aan de hand van een waarderingsmodel dat hoofdzakelijk gebaseerd is op niet-waarneembare gegevens, waaronder bijkomende waardecorrecties zoals hieronder beschreven.

Obligaties die verhandeld worden op niet-actieve markten worden gewaardeerd op basis van waarderingstechnieken. Om de portefeuille van illiquide obligaties te waarderen, berekent Belfius spreads via een methode die gebaseerd is op een representatieve steekproef van een ruim universum van obligatie- en CDS-prijzen. De berekende spreads worden elk kwartaal getoetst (back-testing) door middel van vergelijkingen met waarneembare marktspreads.

Niet-beursgenoteerde eigenvermogensinstrumenten worden systematisch geclassificeerd als niveau 3. In overeenstemming met de principes zoals beschreven in IFRS 13 zijn verschillende modellen voor de waardering tegen reële waarde van niet-beursgenoteerde eigenvermogensinstrumenten mogelijk (verdisconteerde kasstromen, netto-actiefwaarde, recente transactieprijs, ...).

Derivaten worden gewaardeerd tegen mid-marketprijzen waarbij de eerder beschreven cascade (niveau 1, 2, 3) van toepassing is. Voor reële waardes van niveau 2 wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van observeerbare marktparameters en marktconforme waarderingsmodellen. De verdisconteringsrentecurve houdt rekening met eventuele waarborgovereenkomsten.

Daarnaast worden binnen Belfius volgende bijkomende waardecorrecties toegepast:

- Unearned credit spread: deze waardecorrectie houdt zowel rekening met de mogelijkheid dat een tegenpartij in gebreke blijft en een deel van de reële waarde niet kan gerecupereerd worden (Credit Value Adjustment) als met de kredietwaardigheid van Belfius (Debit Value Adjustment). De unearned credit spread wordt berekend op derivaten die zowel gewaarborgd als niet gewaarborgd zijn. Voor derivaten die gewaarborgd zijn via een standaard ISDA/CSA contract, wordt de unearned credit spread berekend op basis van de Margin Period of Risk alsook de uitgewisselde waarborg. Voor derivaten die niet gewaarborgd zijn, is er een inschatting van de verwachte positie (expected exposure) op basis van de toekomstige reële waarde van de derivaten in overeenstemming met marktpraktijken. Deze verwachte posities

worden vervolgens vermenigvuldigd met een indicator van verwacht verlies ("expected loss"). Gezien het feit dat het merendeel van deze verwachte verliezen niet onmiddellijk observeerbaar is in de markt, gebruikt Belfius afgeleide marktspreads die worden bepaald via een methode die gebaseerd is op een representatieve steekproef met cross-secties op een ruim universum van obligatie- en CDS-prijzen.

- Bid/ask correctie: vermits de mid-market prijzen geen rekening houden met de richting waarin de deal afgesloten werd, houdt de bid/ask correctie wel rekening met deze informatie in de totale reële waarde.
- Funding spread: deze waardecorrectie houdt rekening met de financierings kosten of -opbrengsten voor transacties zonder collateral. Voor alle niet gewaarborgde transacties wordt er een correctie verricht voor de funding value adjustment, deze is gebaseerd op de gemiddelde financieringskost van Belfius bank. Deze financieringskost wordt door ALM bepaald en neemt de verschillende financieringsbronnen in rekening.
- Market price uncertainty: waardecorrectie voor onzekerheid van marktparameters.
- Model risk: deze waardecorrectie wordt toegepast indien de assumpties die aan de grondslag liggen van een waarderingsmodel onvoldoende geverifieerd kunnen worden.
- Cash-CDS adjustment: deze waardecorrectie houdt rekening met het spreadverschil tussen de cash-instrumenten en de corresponderende derivaten.

Financiële instrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (toelichting van de reële waarde)

De reële waarde van schuldinstrumenten aangehouden binnen een bedrijfsmodel dat erop gericht is financiële activa aan te houden om contractuele kasstromen te ontvangen, wordt bepaald op basis van de volgende waarderingsprincipes.

Algemene principes

- de boekwaarde van kredieten die vervallen binnen twaalf maanden wordt verondersteld hun reële waarde te benaderen;
- voor obligaties gebeurt de waardering op dezelfde wijze als voor obligaties gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat.

Rentegedeelte

- de reële waarde van de vastrentende en hypothecaire kredieten weerspiegelt de rente-evolutie sinds hun uitgifte;
- kredieten met aanpasbare rente worden gewaardeerd conform de overeenkomstige termijnrentevoeten verhoogd met de contractuele marge;
- markt- of modelwaarde voor caps, floors en opties voor vervroegde terugbetaling worden opgenomen in de reële waarden van de leningen en schuldvorderingen;
- de reële waarde van kredieten met variabele rente (bijvoorbeeld 3M euribor) wordt geacht de boekwaarden te benaderen;
- een aanpassing voor het kredietrisico wordt eveneens opgenomen in de reële waarde;
- toekomstige vervroegde terugbetalingen worden bepaald op basis van een interne schatting.

A. Kwantitatieve informatie i.v.m. belangrijke niet-waarneembare gegevens (niveau 3)

Als de waarde van de financiële instrumenten bepaald wordt op basis van waarderingstechnieken die gebruikmaken van marktgegevens die niet rechtstreeks waarneembaar zijn, dan zouden alternatieve veronderstellingen een impact kunnen hebben op het eigen vermogen en het resultaat.

Financieel instrument	Niet-waarneembare gegevens	Verschil met alternatieve assumptie	Impact op P&L van alternatieve assumpties (In miljoen EUR)	Impact op eigen vermogen van alternatieve assumpties (In miljoen EUR)
OTC-swaps gelinkt aan Belgische inflatie	Belgische-inflatieverwachtingen	+30 bp	-2,78	
OTC-derivaten op CMS spread	Correlatie tussen CMS-rentevoeten	+10 %	+0,06	
OTC-swaps met Bermuda kenmerken	Mean Reversion	1 %	+0,84	
Collateralised Debt Obligation	Kredietspread	-10 bp	-3,68	
Credit Default Swap	Kredietspread	-10 bp	+2,49	
Illiquide obligaties	Kredietspread	-10 bp		+1,41

B. Waarderingsproces

Het Risico-departement belast met het beheer van "Marktrisico" bepaalt de reële waarde en het niveau van de reële waarde voor elke transactie. Aangezien dit departement alle marktgegevens ter beschikking stelt, bezit zij de expertise m.b.t. de waarneembaarheid. Bovendien heeft "Market Risk" een duidelijke kijk op de validerings-status en op de betrouwbaarheid van de gebruikte modellen.

C. Transfers tussen waarderingsniveaus

De IFRS-niveaus zijn afhankelijk van een interne liquiditeitsscore voor de obligaties of van een waarneembaarheidscriterium en een validatiestatus van het model voor de derivatenproducten. De liquiditeitsscore van de obligaties is verdeeld tussen zeer liquide (grote score) en zeer illiquide (kleine score). Een kleine verandering in de liquiditeit op de markt heeft dus geen invloed op de distributie van

N1 en N2 of N3. Enkele obligaties liggen echter dicht bij de grens van illiquiditeit en kunnen veranderen van N1 naar N2 of N3 en vice versa, maar het grootste deel staat in geamortiseerde kostprijs voor de bank. De belangrijkste gebeurtenissen in 2018 (politieke gebeurtenissen in Italië en Spanje, Donald Trump tweets en commerciële bedreigingen) veranderden enkele hoge scores naar een lagere score, hoewel dit weinig invloed had op de totale liquiditeitsscore. We zagen ook een daling van het volume van N3 na een overeenkomstige daling van de N3-posities. Voor derivatenproducten hebben we geen belangrijke overdrachten tussen niveaus gezien, aangezien het volume van de voorraad stabiel is en de waarneembaarheid gelijk blijft. Bovendien neemt de validatie van de modellen toe in dekking, wat leidt tot een dalende trend van de N3 voorraad.

6. Verschil tussen de transactieprijzen en de gemoduleerde waarden (uitgestelde winst of verlies op dag één)

Er werden geen belangrijke bedragen geboekt als uitgestelde winst of verlies op dag één (DOP) tijdens 2017 noch in 2018.

Aangezien Belfius plain vanilla-producten verkoopt, (zoals renteswaps (IRS)) of meer complexe producten (zoals gestructureerde transacties) en deze indekt in de markt binnen het marktrisicolimietenkader, wordt de resulterende DOP onmiddellijk erkend. Slechts enkele transacties voor immateriële bedragen hebben niet-observeerbare parameters. Vandaar dat de uitgestelde DOP immaterieel is.

9.2. KREDIETRISICO'S – UITSTAANDE BEDRAGEN

Verwijst naar tabel 9.2. van het jaarverslag 2017.

Door de toepassing van IFRS 9 en de nieuwe presentatie van de balans verschillen de presentatie en cijfers van 31 december 2017 van de openingsbalans van 1 januari 2018 en nieuwe categorieën werden geïdentificeerd. Voor een gedetailleerde beschrijving verwijzen wij naar de datum van de eerste toepassing van IFRS 9.

1. Analyse van de totale kredietrisicopositie

Het maximale kredietrisico wordt uitgedrukt als volledige blootstelling bij wanbetaling (FEAD) en wordt als volgt bepaald:

- voor balansactiva (behalve voor afgeleide producten): de brutoboekwaarden (vóór waardevermindering);
- voor afgeleide producten: de reële waarde van de afgeleide producten na netting verhoogd met de mogelijke toekomstige blootstelling (berekend volgens de bestaande blootstellingsmethode of toevoeging);
- voor reverse repurchase agreements (gekoppelde verkoopovereenkomsten): het boekbedrag aangevuld met de overtollige collateral die werd voorzien voor repurchase agreements (gekoppelde terugkoopovereenkomsten);
- voor buitenbalansverbintenissen: ofwel het niet opgenomen gedeelte van liquiditeitsfaciliteiten of de maximale toezegging van Belfius voor waarborgen aan derden.

Merk op dat de definitie van de Maximum Credit Risk Exposure zoals intern gebruikt en voor de hieronder gepresenteerde risicotabellen, dit presenteert de boekwaarde van zijn bruto actief exclusief eventuele bijzonder waardeverminderingsverliezen, wat licht afwijkt van IFRS 7 met een presentatie van activa inclusief bijzondere waardeverminderingen.

2. Inputs, hypotheses en technieken die worden gebruikt voor het schatten van bijzondere waardevermindering

We verwijzen naar het deel "Risicobeheer" van het beheersverslag voor verdere informatie.

3. Analyse van de totale kredietrisicopositie

A. Uitstaande bedragen per geografische regio

Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

(In duizend EUR)	31/12/17 (PF[1])
België	122 926 718
Frankrijk	6 868 668
Duitsland	1 204 985
Griekenland	303
Ierland	78 470
Italië	4 130 791
Luxemburg	990 555
Spanje	2 741 814
Portugal	157 746
Andere landen van de EU	11 722 656
Rest van Europa	883 453
Turkije	83 403
Verenigd Koninkrijk	10 846 189
Verenigde Staten en Canada	2 828 216
Centraal- en Zuid-Amerika	451 265
Zuidoost-Azië	441 789
Japan	398 310
Andere	1 342 982
TOTAAL	168 098 313

(1) De cijfers van 31/12/17 zijn aangepast na toepassing van de verfijnde berekeningsmethode op de potentiële toekomstige blootstelling aan derivaten.

Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

	31/12/18								
(In duizend EUR)	België	Frankrijk	Luxemburg	Duitsland	Portugal	Ierland	Italië[1]	Griekenland [2]	Spanje
Kas en tegoeden bij centrale banken	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Leningen en voorschotten	88 973 997	1 888 286	440 323	103 684	921	1 801	52 370	64	588 923
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	87 141 567	1 888 286	440 323	103 684	921	1 801	52 370	64	588 923
Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	1 832 430	0	0	0	0	0	0	0	0
In schuldbewijzen belichaamde schulden	8 498 716	3 452 602	143 496	181 935	188 176	147 116	2 424 563	0	1 416 797
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	7 025 858	2 806 767	104 103	112 814	48 524	33 356	1 603 777	0	891 697
Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	1 161 872	513 675	39 393	56 234	139 652	101 027	770 750	0	505 681
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	310 987	132 160	0	12 886	0	12 733	50 036	0	19 419
Derivaten	888 352	902 232	55 481	319 203	0	21	30 268	0	191 244
Gegeven kredietverbintenissen en financiële waarborgen	26 159 010	544 094	410 613	4 584	544	2 330	5 639	234	48 198
Andere (waarvan voornamelijk uitlening van effecten en margestortingen)	1 171 671	864 430	70 245	399 131	0	97	4 658	0	21 328
TOTAAL	125 691 746	7 651 644	1 120 157	1 008 536	189 640	151 364	2 517 498	298	2 266 491

	31/12/18									
(In duizend EUR)	Andere landen van de EU[3]	Rest van Europa	Verenigde Staten en Canada	Verenigd Koninkrijk	Zuidoost-Azië	Centraal- en Zuid-Amerika	Turkije	Japan	Andere	Totaal
Kas en tegoeden bij centrale banken	8 265 933	2 368	4 505	1 240	340	148	66	355	427	8 275 381
Leningen en voorschotten	685 474	57 318	33 033	129 601	45 232	14 729	6 834	3 386	38 492	93 064 468
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	685 474	57 318	33 033	129 601	45 232	14 729	6 834	3 386	38 492	91 232 039
Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 832 430
In schuldbewijzen belichaamde schulden	1 030 133	186 835	2 297 705	5 396 811	22 062	93 719	0	399 191	629 162	26 509 019
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	811 944	168 174	2 163 704	4 816 730	22 062	82 922	0	398 686	615 077	21 706 195
Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	161 054	18 534	88 981	276 303	0	10 797	0	505	917	3 845 375
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	57 135	127	45 020	303 779	0	0	0	0	13 167	957 449
Derivaten	94 365	958	197 181	935 318	55	0	0	5 982	3 556	3 624 216
Gegeven kredietverbintenissen en financiële waarborgen	344 190	33 597	1 080 360	931 343	229 047	297 914	39 763	259	331 620	30 463 338
Andere (waarvan voornamelijk uitlening van effecten en margestortingen)	37 247	670 359	175 392	1 360 875	0	0	0	0	17 610	4 793 043
TOTAAL	10 457 342	951 435	3 788 177	8 755 187	296 737	406 510	46 664	409 173	1 020 866	166 729 466

(1) Belfius heeft in het eerste kwartaal een deel van zijn Italiaanse staatsobligaties en swap-pakketten verkocht voor een nominaal bedrag van 0,8 miljard EUR , die werden geclassificeerd onder een bedrijfsmodel waarvan het doel wordt bereikt door zowel contractuele kasstromen te ontvangen als financiële activa te verkopen. Deze verkoop van bepaalde Italiaanse staatsobligaties is in lijn met de doelstelling van Belfius om het concentratierisico te verminderen. Dit brengt de totale resterende blootstelling aan de Italiaanse Republiek op 2,2 miljard EUR eind 2018.

(2) De blootstelling op Griekenland omvat ook een klein aantal leningen aan bewoners in Griekenland met economische banden met België en goede kredietkwaliteit

(3) Bevat supranationale entiteiten zoals Europese Centrale Bank. De aanzienlijke daling heeft vooral te maken met een afname van de monetaire reserves.

B. Uitstaande bedragen per categorie van tegenpartij

Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

(In duizend EUR)	31/12/17 (PF[1])
Centrale overheden	24 799 346
Publieke sector entiteiten	47 374 892
Grote ondernemingen	29 484 919
Monoline insurers	3 517 111
ABS/MBS	997 140
Projectfinanciering	2 034 176
Particulieren, zelfstandigen en kmo's	45 168 423
Financiële instellingen	13 977 287
Andere	745 019
TOTAAL	168 098 313

(1) De cijfers van 31/12/17 zijn aangepast na toepassing van de verfijnde berekeningsmethode op de potentiële toekomstige blootstelling aan derivaten.

Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

	31/12/18								
(In duizend EUR)	Centrale overheden	Publieke sector entiteiten	Grote ondernemingen	Monoline insurers	ABS/MBS	Project-financiering	Particulieren, zelfstandigen en kmo's	Financiële instellingen	Totaal
Kas en tegoeden bij centrale banken	8 275 381	0	0	0	0	0	0	0	8 275 381
Leningen en voorschotten	1 562 935	27 907 375	18 301 019	0	0	859 281	42 055 243	2 378 615	93 064 468
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	1 562 935	26 086 885	18 289 079	0	0	859 281	42 055 243	2 378 615	91 232 039
Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	0	1 820 490	11 940	0	0	0	0	0	1 832 430
In schuldbewijzen belichaamde schulden	10 214 674	3 946 706	3 322 469	3 650 491	840 079	696 867	0	3 837 732	26 509 019
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	8 040 483	3 252 689	2 466 710	3 361 355	724 837	696 867	0	3 163 254	21 706 195
Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	2 087 858	462 323	840 921	0	27 070	0	0	427 204	3 845 375
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	86 334	231 694	14 839	289 136	88 172	0	0	247 274	957 449
Derivaten	35 309	881 119	287 854	442 138	0	173 771	104	1 803 921	3 624 216
Gegeven kredietverbintenissen en financiële waarborgen	93 490	12 621 786	10 344 576	426 195	0	491 750	5 860 923	624 617	30 463 338
Andere (waarvan voornamelijk uitlening van effecten en margestortingen)	306 705	336 878	648 339	0	0	0	687	3 500 434	4 793 043
TOTAAL	20 488 494	45 693 863	32 904 257	4 518 824	840 079	2 221 670	47 916 958	12 145 319	166 729 466

C. Tabel van de belangrijkste landen per tegenpartij

Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

	31/12/17 (PF[1])						
(In duizend EUR)	Staats-obligaties	Financiële instellingen	ABS/MBS	Publieke sector entiteiten	Bedrijven - Project-financiering	Andere	Totaal
België	7 199 038	597 717	50 000	45 167 119	22 610 379	47 302 464	122 926 718
Frankrijk	796 034	4 138 065	33 821	939 245	849 546	111 957	6 868 668
Verenigd Koninkrijk	0	3 862 647	265 936	45 649	3 809 619	2 862 338	10 846 189
Spanje	360 321	1 941 119	164 048	123 954	144 186	8 186	2 741 814
Italië	3 733 129	116 627	126 302	0	149 243	5 489	4 130 791
Verenigde Staten en Canada	0	737 060	110 318	89 303	1 210 816	680 719	2 828 216
TOTAAL	12 088 522	11 393 234	750 427	46 365 270	28 773 789	50 971 153	150 342 395

(1) De cijfers van 31/12/17 zijn aangepast na toepassing van de verfijnde berekeningsmethode op de potentiële toekomstige blootstelling aan derivaten.

Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

	31/12/18						
(In duizend EUR)	Staats-obligaties	Financiële instellingen	ABS/MBS	Publieke sector entiteiten	Bedrijven - Project-financiering	Andere	Totaal
België	5 179 577	470 560	50 000	43 608 219	26 756 862	49 626 528	125 691 746
Frankrijk	875 202	4 751 843	17 421	824 653	1 067 559	114 966	7 651 644
Verenigd Koninkrijk	0	2 434 714	246 634	12	2 953 988	3 119 839	8 755 187
Spanje	511 201	1 294 953	141 281	112 074	197 640	9 341	2 266 491
Italië	2 231 345	66 421	96 536	0	120 248	2 948	2 517 498
Verenigde Staten en Canada	0	881 894	100 048	153 380	1 219 927	1 432 928	3 788 177
TOTAAL	8 797 325	9 900 385	651 920	44 698 338	32 316 224	54 306 550	150 670 743

We verwijzen naar het deel "Risicobeheer" van het beheersverslag voor verdere informatie.

4. Maximum Credit Risk Exposure per categorie financiële instrumenten die onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering

A. Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

Financiële activa

(In duizend EUR)	31/12/18			
	Financiële instrumenten zonder aanzienlijke toename van het kredietrisico sinds de eerste opname (fase 1)	Financiële instrumenten met een aanzienlijke toename van het kredietrisico sinds de eerste opname, maar niet met een verminderde kredietwaardigheid (fase 2)	Financiële activa met verminderde kredietwaardigheid (fase 3)	Totaal
KREDIETWAARDIGHEID				
Kas en tegoeden bij centrale banken	8 275 381	0	0	8 275 381
LENINGEN EN VOORSCHOTTEN				
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	82 267 111	7 239 449	1 725 479	91 232 039
AAA to AA-	26 539 155	1 381 885	28 628	27 949 668
A+ to BBB-	38 606 869	2 483 839	185	41 090 893
Non investment grade	15 457 228	3 201 402	8 818	18 667 448
Default	0	0	1 687 282	1 687 282
Geen rating	1 663 859	172 323	567	1 836 749
IN SCHULDBEWIJZEN BELICHAAMDE SCHULDEN				
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	14 071 343	7 633 070	1 782	21 706 195
AAA to AA-	9 175 812	383 257	0	9 559 069
A+ to BBB-	4 842 422	7 016 059	1 782	11 860 264
Non investment grade	2 546	233 753	0	236 299
Default	0	0	0	0
Geen rating	50 564	0	0	50 564
Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	3 032 836	812 539	0	3 845 375
AAA to AA-	1 139 999	2 158	0	1 142 157
A+ to BBB-	1 768 070	720 504	0	2 488 575
Non investment grade	107 947	47 288	0	155 235
Default	0	0	0	0
Geen rating	16 819	42 589	0	59 408

Risicoposities buiten de balanstelling

(In duizend EUR)	31/12/18			
	Financiële instrumenten zonder aanzienlijke toename van het kredietrisico sinds de eerste opname (fase 1)	Financiële instrumenten met een aanzienlijke toename van het kredietrisico sinds de eerste opname, maar niet met een verminderde kredietwaardigheid (fase 2)	Financiële activa met verminderde kredietwaardigheid (fase 3)	Totaal
KREDIETWAARDIGHEID				
Gegeven kredietverbintenissen en financiële waarborgen	28 712 724	1 683 203	67 411	30 463 338
AAA to AA-	8 965 656	132 629	0	9 098 285
A+ to BBB-	15 115 311	550 764	910	15 666 986
Non investment grade	4 432 615	967 504	1	5 400 120
Default	0	0	66 500	66 500
Geen rating	199 142	32 305	0	231 447

De ratings zijn zowel op interne als externe data gebaseerd. Belfius past AIRBA (Advanced Internal Ratings Based Approach) toe voor de berekening van de kapitaalvereisten voor het kredietrisico in het kader van Pijler 1 van Bazel III. Voor Asset-Backed Securities (ABS)-posities wordt het kredietrisico enkel gebaseerd op basis van de externe ratings (Fitch, Standard & Poors of Moody's).

Gekocht aan verminderde kredietwaardigheid

Nihil

5. Maximale kredietrisico voor elke categorie van financiële instrumenten en impact van waarborgen

A. Presentatie en cijfers per 31/12/2017 (IAS 39)

	31/12/17 (PF[1])	
(In duizend EUR)	Maximale blootstelling aan kredietrisico	Effect van de materiële waarborgen
Kas en tegoeden bij centrale banken	10 192 945	0
Leningen en voorschotten	87 322 855	2 840 841
In schuldbewijzen belichaamde schulden	26 435 922	0
Derivaten	8 154 746	0
Gegeven kredietverbintenissen en financiële waarborgen	30 310 897	242 696
Andere (waarvan voornamelijk uitlening van effecten en margestortingen)	5 680 948	0
TOTAAL	168 098 313	3 083 537

(1) De cijfers van 31/12/2017 zijn aangepast na toepassing van de verfijnde berekeningsmethode op de potentiële toekomstige blootstelling aan derivaten.

B. Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

	31/12/18	
(In duizend EUR)	Maximale blootstelling aan kredietrisico	Effect van de materiële waarborgen
Kas en tegoeden bij centrale banken	8 275 381	0
Leningen en voorschotten	93 064 468	3 187 427
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	91 232 039	3 185 881
Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	0	0
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	1 832 430	1 546
In schuldbewijzen belichaamde schulden	26 509 019	0
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	21 706 195	0
Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	3 845 375	0
Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	957 449	0
Derivaten	3 624 216	42 538
Gegeven kredietverbintenissen en financiële waarborgen	30 463 338	231 013
Andere (waarvan voornamelijk uitlening van effecten en margestortingen)	4 793 043	0
TOTAAL	166 729 466	3 460 977

6. Financiële activa onderhevig aan bijzondere waardevermindering die achterstallig zijn

Een financieel actief is achterstallig zodra de tegenpartij heeft verzuimd een som te betalen dat contractueel verschuldigd is. Dit wordt beschouwd per contract. Bijvoorbeeld, indien een tegenpartij nagelaten heeft de intrest te betalen op vervaldatum, wordt de volledige lening als achterstallig beschouwd.

A. Presentatie en cijfers per 31/12/2017 (IAS 39)

	31/12/17			
	Financiële activa die achterstallig zijn maar geen bijzondere waardevermindering hebben ondergaan			Boekwaarde van financiële activa waarvan individueel is vastgesteld dat ze een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan, voor aftrek van deze bijzondere waardevermindering
(In duizend EUR)	≤ 90 dagen	> 90 dagen ≤ 180 dagen	> 180 dagen	
Voor verkoop beschikbare financiële activa (uitgezonderd niet-vastrentende effecten)	0	0	0	1 782
Leningen en voorschotten (tegen geamortiseerde kostprijs)	551 888	13 728	17 461	1 821 591
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	0	0	0	0
Overige financiële instrumenten - tegen kostprijs	0	0	0	3 122
TOTAAL	**551 888**	**13 728**	**17 461**	**1 826 495**

B. Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

	Financiële instrumenten zonder aanzienlijke toename van kredietrisico sinds de eerste opname (fase 1)			Financiële instrumenten met een aanzienlijke toename van het kredietrisico sinds de eerste opname, maar niet met een verminderde kredietwaardigheid (fase 2)			Boekhoudkundige waarde		
							Financiële activa met verminderde kredietwaardigheid (fase 3)		
(In duizend EUR)	≤ 30 dagen	> 30 dagen ≤ 90 dagen	> 90 dagen	≤ 30 dagen	> 30 dagen ≤ 90 dagen	> 90 dagen	≤ 30 dagen	> 30 dagen ≤ 90 dagen	> 90 dagen
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	423	0	0	0	0	0	0	0	0
Leningen en voorschotten	233 644	38 801	8 226	115 154	26 397	13 662	58 160	86 513	390 814
In schuldbewijzen belichaamde schulden	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL	**234 068**	**38 801**	**8 226**	**115 154**	**26 397**	**13 662**	**58 160**	**86 513**	**390 814**

Achterstallige bedragen bestaan voornamelijk uit leningen van particulieren en bedrijven.

Er wordt een wanbetalingsstatus toegekend aan de kredietnemers die aan een of beide van de onderstaande criteria voldoen:

- De kredietnemer heeft aanzienlijke blootstellingen die meer dan 90 dagen achterstallig zijn;
- De kredietnemer wordt beschouwd als iemand die zijn kredietverplichtingen waarschijnlijk niet volledig zal kunnen nakomen zonder tegeldemaking van zekerheden, ongeacht het bestaan van een eventueel achterstallig verschuldigd bedrag of het aantal dagen achterstal.

7. Schuldherschikking

A. Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

(In duizend EUR)	31/12/17			
	Bruto boekwaarde van de uitstaande bedragen die een schuld-herschikking ondergingen	Waardevermindering	Ontvangen onderpand en garanties	
			Ontvangen onderpand op de uitstaande bedragen die een schuldherschikking ondergingen	Ontvangen financiële garanties op de uitstaande bedragen die een schuldherschikking ondergingen
Schuldinstrumenten gewaardeerd tegen afgeschreven kostprijs	626 890	(122 035)	329 701	4 713
kredietverbintenissen - gegeven	25 327	0	21 528	0

B. Presentatie en cijfers per 31/12/2018 (IFRS 9)

(In duizend EUR)	31/12/18			
	Bruto boekwaarde van de uitstaande bedragen die een schuld-herschikking ondergingen	Waardevermindering	Ontvangen onderpand en garanties	
			Ontvangen onderpand op de uitstaande bedragen die een schuldherschikking ondergingen	Ontvangen financiële garanties op de uitstaande bedragen die een schuldherschikking ondergingen
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	0	0	0	0
Leningen en voorschotten	675 313	(122 358)	289 346	46 870
In schuldbewijzen belichaamde schulden	0	0	0	0
Risicoposities buiten de balanstelling	12 622	0	5 799	0

We verwijzen voor verdere informatie ook naar punt 3.5."Kredietrisico" van het deel "Risicobeheer" in het beheersverslag.

8. Waardeverminderingen voor kredietverliezen

A. Presentatie en cijfers per 31/12/17 (IAS 39)

(In duizend EUR)	Op 1 januari 2017	Afboekingen	Dotaties[1]	Terugnames	Andere	Op 31 december 2017	Recuperaties onmiddellijk geboekt in resultaten-rekening	Kosten onmiddellijk geboekt in resultaten-rekening
SPECIFIEKE WAARDEVERMINDERINGEN VOOR FINANCIËLE ACTIVA DIE INDIVIDUEEL EN COLLECTIEF GEËVALUEERD WORDEN	(1 329 891)	152 401	(494 686)	436 711	15 756	(1 219 710)	28 641	(37 634)
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	(43)	38	0	5	()	0	0	()
Leningen en voorschotten aan klanten[1]	(1 261 638)	149 145	(492 753)	436 706	15 678	(1 152 862)	28 641	(37 634)
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	0	0	0	0	0	0	0	0
Voor verkoop beschikbare financiële activa	(68 210)	3 218	(1 933)	0	77	(66 848)	0	0
Vastrentende instrumenten	(840)	0	0	0	0	(840)	0	0
Aandelen	(67 370)	3 218	(1 933)	0	77	(66 008)	0	0
WAARDEVERMINDERINGEN VOOR REEDS GELOPEN, MAAR NOG NIET GERAPPORTEERDE VERLIEZEN OP FINANCIËLE ACTIVA	(333 995)	0	(41 581)	48 492	12 579	(314 506)	0	0
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	(6 311)	0	(7)	1 163	317	(4 838)	0	0
Leningen en voorschotten aan klanten	(327 684)	0	(41 574)	47 328	12 262	(309 668)	0	0
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden						0	0	0
TOTAAL	(1 663 887)	152 401	(536 268)	485 203	28 335	(1 534 216)	28 641	(37 634)

(1) Belfius volbracht haar laatste deel van zijn voormalige actieve tactische risicoafbouwingsprogramma door de resterende Amerikaanse RMBS- obligaties in de voormalige Side-portefeuille (sinds 01/01/2017 samengevoegd in Group Center) te verkopen, welke toelaat vroegere specifieke bijzondere waardeverminderingen terug te nemen.

B. Presentatie en cijfers per 31/12/18 (IFRS 9)

(In duizend EUR)	31/12/18			
	Financiële instrumenten zonder aanzienlijke toename van het kredietrisico sinds de eerste opname (fase 1)	Financiële instrumenten met een aanzienlijke toename van het kredietrisico sinds de eerste opname, maar niet met een verminderde kredietwaardigheid (fase 2)	Financiële activa met verminderde kredietwaardigheid (fase 3)	Totaal
LENINGEN EN VOORSCHOTTEN AAN KREDIETINSTELLINGEN				
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs				
BEGINSALDO OP 1 JANUARI	(97)	(32)	0	(128)
Stijgingen als gevolg van creatie en verwerving	(1 064)	(1)	0	(1 065)
Afnames als gevolg van verwijdering uit de balans	1 321	31	0	1 352
Wijzigingen als gevolg van wijzigingen van het kredietrisico	(295)	(18)	0	(313)
Overboeking naar fase 1	5	0	0	5
Wisselkoersen en andere bewegingen	(42)	1	0	(42)
EINDSALDO OP 31 DECEMBER	(173)	(19)	0	(191)
LENINGEN EN VOORSCHOTTEN				
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs				
BEGINSALDO OP 1 JANUARI	(138 340)	(184 209)	(1 152 862)	(1 475 411)
Stijgingen als gevolg van creatie en verwerving	(188 101)	(181 793)	(32 351)	(402 246)
Afnames als gevolg van verwijdering uit de balans	147 714	172 167	30 031	349 912
Wijzigingen als gevolg van wijzigingen van het kredietrisico	1 548	(46 826)	(46 883)	(92 161)
Overboeking naar fase 1	14 848	0	0	14 848
Overboeking naar fase 2	0	67 046	0	67 046
Overboeking naar fase 3	0	0	10 229	10 229
Afname van de voorziening als gevolg van afschrijvingen	0	0	55 491	55 491
Wisselkoersen en andere bewegingen	(545)	(47)	(10 892)	(11 485)
EINDSALDO OP 31 DECEMBER	(162 877)	(173 662)	(1 147 237)	(1 483 775)

De "stijging als gevolg van creatie en verwerving" en de "daling als gevolg van verwijdering uit de balans" hebben voornamelijk te maken met het feit dat de verlenging van gewone leningen en roll-over leningen worden verantwoord als een stijging (Nieuwe deal) en een daling (Einde van de vorige deal).

Merk op dat de verkoop van leningen (pruning) een impact heeft gehad op de "daling als gevolg van verwijdering uit de balans" voor de fase 2- en fase 3-leningen.

(In duizend EUR)	31/12/18			
	Financiële instrumenten zonder aanzienlijke toename van het kredietrisico sinds de eerste opname (fase 1)	Financiële instrumenten met een aanzienlijke toename van het kredietrisico sinds de eerste opname, maar niet met een verminderde kredietwaardigheid (fase 2)	Financiële activa met verminderde kredietwaardigheid (fase 3)	Totaal
IN SCHULDBEWIJZEN BELICHAAMDE SCHULDEN				
Gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs				
BEGINSALDO OP 1 JANUARI	(835)	(187 122)	(840)	(188 797)
Stijgingen als gevolg van creatie en verwerving	(641)	(7 976)	0	(8 617)
Afnames als gevolg van verwijdering uit de balans	383	6 950	0	7 332
Wijzigingen als gevolg van wijzigingen van het kredietrisico	(316)	(6 795)	0	(7 111)
Overboeking naar fase 1	21	0	0	21
Overboeking naar fase 2	0	767	0	767
Wisselkoersen en andere bewegingen	(1)	72	0	71
EINDSALDO OP 31 DECEMBER	(1 388)	(194 105)	(840)	(196 333)
Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat				
BEGINSALDO OP 1 JANUARI	1 598	42 101	0	43 699
Stijgingen als gevolg van creatie en verwerving	290	739	0	1 029
Afnames als gevolg van verwijdering uit de balans	(169)	(19 948)	0	(20 117)
Wijzigingen als gevolg van wijzigingen van het kredietrisico	194	(1 222)	0	(1 028)
Overboeking naar fase 1	(96)	0	0	(96)
Overboeking naar fase 2	0	(2 223)	0	(2 223)
EINDSALDO OP 31 DECEMBER	1 818	19 446	0	21 265
RISICOPOSITIES BUITEN DE BALANSTELLING				
BEGINSALDO OP 1 JANUARI	51 080	57 272	12 913	121 266
Stijgingen als gevolg van creatie en verwerving	38 912	49 081	0	87 993
Afnames als gevolg van verwijdering uit de balans	(24 111)	(34 351)	(3 622)	(62 085)
Wijzigingen als gevolg van wijzigingen van het kredietrisico	(12 313)	16 619	31 633	35 939
Overboeking naar fase 1	(9 834)	0	0	(9 834)
Overboeking naar fase 2	0	(28 548)	0	(28 548)
Overboeking naar fase 3	0	0	(5 516)	(5 516)
Wisselkoersen en andere bewegingen	(33)	269	144	380
EINDSALDO OP 31 DECEMBER	43 701	60 342	35 552	139 595

Gedurende 2018 werden enkele bijkomende waardeverminderingen geboekt als gevolg van de groei van de leningenportefeuille, de toename van verwachte voorzieningen voor vastgoedposities en het toegenomen risicoprofiel van bepaalde subportefeuilles. Er werd evenwel een specifieke daling vastgesteld door de verkoop van bepaalde Italiaanse overheidsobligaties in lijn met de doelstelling van Belfius om het bijbehorende concentratierisico te verminderen, alsook door het beheer van de portefeuille en positieve evoluties in de kredietdossiers.

De bewegingen op waardeverminderingen omvatten eveneens handels- en leasevorderingen waarvan de voorzieningen voor verliezen worden gewaardeerd in overeenstemming met paragraaf 5.5.15. van IFRS 9.

9. Kredietrisico voor leningen die als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies zijn aangewezen

Er zijn momenteel geen financiële activa die als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies zijn aangewezen. We verwijzen naar toelichting 5.4."Leningen en voorschotten" en 5.5. "Schuldbewijzen en eigen-vermogensinstrumenten".

10. Kredietrisico voor financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening

31/12/17	Boekwaarde	Bedrag van de verandering in reële waarde dat is toe te rekenen aan de veranderingen in het kredietrisico van de financiële verplichting		Verschil tussen de boekwaarde van de financiële verplichting en het bedrag dat contractueel moet betaald worden op vervaldatum[1]
(In duizend EUR)		Wijziging tijdens de periode	Gecumuleerd bedrag	
	8 829 915	0	0	89 737

(1) Dit bedrag omvat het agio/disagio en de wijziging in marktwaarde.

31/12/18	Boekwaarde	Bedrag van de verandering in reële waarde dat is toe te rekenen aan de veranderingen in het kredietrisico van de financiële verplichting		Verschil tussen de boekwaarde van de financiële verplichting en het bedrag dat contractueel moet betaald worden op vervaldatum[1]
(In duizend EUR)		Wijziging tijdens de periode	Gecumuleerd bedrag	
	7 373 923	0	0	7 747

(1) Dit bedrag omvat het agio/disagio en de wijziging in marktwaarde.

11. Afboeking

Het contractuele uitstaande bedrag aan financiële activa die in de loop van het jaar werden afgeschreven en die nog steeds het voorwerp uitmaken van afdwingingsactiviteiten, is nihil

9.3. INFORMATIE OVER BEZWAARDE ACTIVA EN ONTVANGEN WAARBORGEN

Verwijst naar tabel 9.3. van het jaarverslag 2017.

1.1. Activa

(In duizend EUR)	31/12/17			
	Boekwaarde van de bezwaarde activa	Reële waarde van de bezwaarde activa	Boekwaarde van de niet-bezwaarde activa	Reële waarde van de niet-bezwaarde activa
Eigenvermogensinstrumenten	0	0	1 737 779	1 737 779
Schuldbewijzen	3 029 165	3 386 715	11 741 357	23 502 428
Leningen en voorschotten	27 348 857		68 871 758	
waarvan in pand gegeven waarborgen	12 409 546			

(In duizend EUR)	31/12/18			
	Boekwaarde van de bezwaarde activa	Reële waarde van de bezwaarde activa	Boekwaarde van de niet-bezwaarde activa	Reële waarde van de niet-bezwaarde activa
Eigenvermogensinstrumenten	0	0	1 491 101	1 491 101
Schuldbewijzen	3 644 984	3 883 137	23 432 682	23 982 349
Leningen en voorschotten	28 019 960		63 102 552	
waarvan in pand gegeven waarborgen	11 421 886			

1.2. Ontvangen onderpand

(In duizend EUR)	Op 31 december 2017		Op 31 december 2018	
	Reële waarde van ontvangen onderpand of uitgegeven eigen schuldbewijzen (bezwaard)	Reële waarde van ontvangen onderpand of uitgegeven eigen schuldbewijzen (beschikbaar voor bezwaring)	Reële waarde van ontvangen onderpand of uitgegeven eigen schuldbewijzen (bezwaard)	Reële waarde van ontvangen onderpand of uitgegeven eigen schuldbewijzen (beschikbaar voor bezwaring)
Door de rapporterende instelling ontvangen onderpand	730 460	2 865 887	129 502	3 084 326
Eigenvermogensinstrumenten	0	108 398	0	169 708
Schuldbewijzen	730 460	2 757 489	129 502	2 914 618
Ander ontvangen onderpand	0	0	0	0
Uitgegeven eigen schuldbewijzen met uitzondering van eigen gedekte obligaties of ABS	0	326 597	0	426 773

2. Samenvatting bezwaarde activa per bron

Op 31 december 2017	Bezwaarde activa						Totaal
	Leningen en voorschotten	Schuldbewijzen					
(In duizend EUR)		Voor verkoop beschikbare financiële activa	Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	Leningen en voorschotten	Voor handels-doeleinden aangehouden financiële activa	Reële waarde van ontvangen onderpand of uitgegeven eigen schuldbewijzen (bezwaard)	
BRON VAN BEZWAARDE ACTIVA							
Derivaten - waarborgen	12 409 546	598 282	32 565	281 935	0	257 342	13 579 670
Terugkoopovereenkomsten		21 466	12 062	978	87	172 493	207 086
Deposito's tegen onderpand - andere dan terugkoopovereenkomsten	1 006 174	21 398	11 762	160 377	0	13 177	1 212 889
Financiering Centrale Bank	4 058 298	0	187 358	175 122	0	0	4 420 779
Uitgegeven pandbrieven	9 130 482	0	0	0	0	0	9 130 482
Uitgegeven effecten op onderpand van activa	517 274	0	0	0	0	0	517 274
Reële waarde van ontleende effecten zonder cash-onderpand	0	0	0	0	0	0	0
Uitlening van effecten	0	725 759	591 320	1 216	0	279 758	1 598 052
Andere	227 082	0	110 033	97 444	0	7 691	442 250
TOTAAL	27 348 857	1 366 906	945 101	717 072	87	730 460	31 108 482

Op 31 december 2018	Bezwaarde activa						Totaal
	Leningen en voorschotten		In schuldbewijzen belichaamde schulden				
(In duizend EUR)	Gewaardeerd tegen geamortiseer-de kostprijs	Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	Gewaardeerd tegen geamorti-seerde kostprijs	Gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat	Gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies	Reële waarde van ontvangen onderpand of uitgegeven eigen schuldbewijzen (bezwaard)	
BRON VAN BEZWAARDE ACTIVA							
Derivaten - waarborgen	11 421 886	0	1 294 012	0	0	(351 418)	12 364 480
Terugkoopovereenkomsten	3 014	0	8 829	0	0	1	11 845
Deposito's tegen onderpand - andere dan terugkoopovereenkomsten	1 092 956	0	241 918	0	4 237	0	1 339 112
Financiering Centrale Bank	4 117 911	0	363 173	0	0	125 593	4 606 677
Uitgegeven pandbrieven	10 559 103	0	97 130	0	0	0	10 656 233
uitgegeven effecten op onderpand van activa	365 361	0	0	0	0	0	365 361
Reële waarde van ontleende effecten zonder cash-onderpand	245 033	0	729 739	0	0	0	974 773
Uitlening van effecten	0	0	728 269	0	0	321 531	1 049 800
Andere	204 770	0	165 876	0	21 726	33 794	426 166
TOTAAL	28 010 034	0	3 628 946	0	25 964	129 502	31 794 446

Deze informatie over bezwaarde activa, werd bepaald op geconsolideerde basis van Belfius Bank en Belfius Insurance overeenkomstig de huidige interpretatie van Belfius van de EBA-definitie en -scope. Volgens de EBA- definitie wordt een actief als bezwaard beschouwd wanneer het als zekerheid is verstrekt of als het onderhevig is aan eender welke vorm van regeling om een transactie veilig te stellen ("secure"), in onderpand te geven ("collateralise") of de kredietwaardigheid verbeteren ("credit enhance") waarvan het niet vrijelijk kan worden teruggenomen. Deze definitie dekt meer dan de IFRS-vereisten welke meer gericht zijn op in als zekerheid gegeven activa. Onder de bezwaarde activa moeten de effectenleningen niet als in zekerheid gegeven te worden beschouwd. Als gevolg hiervan beloopt het als zekerheid verstrekte bedrag volgens IFRS 7 30,7 miljard EUR, d.i. een stijging van 1,2 miljard EUR ten opzichte van 2017.

De definitie van bezwaarde activa omvat de activa die in pand werden gegeven als gevolg van terugkoopovereenkomsten, door de centrale banken verstrekte leningen, de waarborgen voor de uitgifte van pandbrieven en effectiseringen, de activa gegeven in het kader van "bond lending"-transacties en de waarborgen in het kader van de Credit Support Annex (CSA)-overeenkomsten of "Credit Support Deed" (CSD).

De vereiste EBA-toelichtingen passen in de toelichtingsvereisten van de IFRS 7-standaarden voor jaarrekeningen, aangezien deze verzoeken bezwaarde (en onbezwaarde) bedragen van "eigen" activa, zowel in boekwaarde als in reële waarde, en bezwaarde (en onbezwaarde) bedragen van in onderpand ontvangen zekerheden aan reële waarde te rapporteren.

Het totaal ontvangen onderpand bedraagt 3,2 miljard EUR eind 2018. De Bank heeft het recht om dit onderpand opnieuw te verstrekken als zekerheid aan derden, welke volledig beschikbaar is voor bezwaring.

Eind 2018 is een bedrag van EUR 12,4 miljard als zekerheid verstrekt voor derivaten (contanten + effecten). Uitlening van effecten bedraagt EUR 1,3 miljard en wordt gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Obligaties uit hoofde van CSA-overeenkomsten kunnen door tegenpartijen worden hergebruikt en bedragen EUR 0,9 miljard. Obligaties die onder CSD's zijn geplaatst, kunnen niet opnieuw worden gebruikt.

Belfius is actief in de markt van pandbrieven (covered bonds) sinds de totstandkoming van diens eerste programma voor pandbrieven in 2012. Eind 2018 bedroeg het totale uitstaande notionele bedrag van de uitgifte 8,7 miljard EUR wat resulteerde in een stijging van 1,5 miljard EUR in 2018 vergeleken met 2017. Eind 2018 bestaan de bezwaarde activa voor deze financieringsbron uit commerciële kredieten (publieke sector en hypothecaire kredieten) voor een bedrag van 10,7 miljard EUR (een stijging van 1,5 miljard EUR vergeleken met eind 2017). Activa gesegregeerd in "cover pools" kunnen niet opnieuw hergebruikt worden.

Sinds 2017 in de context van diens liquiditeitsbeheer, is Belfius ook actief in de uitlening van obligaties onder de overeengekomen "Global Master Securities Lending Agreements" (GMSLA). Deze activiteit genereert 1,0 miljard EUR aan bezwaarde activa.

De verstrekte zekerheden aan de Europese Centrale Bank (ECB), beloopt 7,3 miljard EUR eind 2018 waarvan 4,6 miljard EUR bezwaard voor TLTRO II-financiering van 4,0 miljard EUR en 2,6 miljard EUR welke beschikbaar is. De bezwaarde activa die in pand gegeven werden om TLTRO- financiering op te halen omvatten 4,1 miljard EUR aan kredieten toegekend aan de publieke-sectorentiteiten, kmo's en hypothecaire leningen (via het effectiseringsvehikel Penates en Mercurius) en aan obligaties 0,5 miljard EUR. Kredietvorderingen als zekerheid verstrekt voor ECB-financiering kunnen niet door de ECB worden hergebruikt.

3. Bezwaard(e) activa/ontvangen onderpand en daarmee verbonden verplichtingen

	Op 31 december 2017		Op 31 december 2018	
(In duizend EUR)	Matchende verplichtingen, voorwaardelijke verplichtingen of uitgeleende effecten	Activa, ontvangen onderpand en uitgegeven eigen schuldbewijzen met uitzondering van gedekte obligaties en bezwaarde ABS	Matchende verplichtingen, voorwaardelijke verplichtingen of uitgeleende effecten	Activa, ontvangen onderpand en uitgegeven eigen schuldbewijzen met uitzondering van gedekte obligaties en bezwaarde ABS
Boekwaarde van geselecteerde financiële verplichtingen	25 693 963	29 068 180	25 460 045	29 418 780

4. Overdracht van financiële activa die niet in aanmerking komen voor het niet langer opnemen in de geconsolideerde balans

(In duizend EUR)	31/12/17				
	Boekwaarde van de overgedragen activa	Boekwaarde van daarmee samenhangende verplichtingen	Verplichtingen die alleen een beroep kunnen doen op de overgedragen activa		
			Reële waarde van de overgedragen activa	Reële waarde van daarmee samenhangende verplichtingen	De nettopositie
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	0	0	0	0	0
Leningen en voorschotten aan klanten	461 106	461 106	496 984	463 162	33 822
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	87	84	0	0	0
Voor verkoop beschikbare financiële activa[1]	1 048	1 015	0	0	0
Financiële activa geboekt tegen reële waarde	0	0	0	0	0
TOTAAL[1]	462 241	462 205	496 984	463 162	33 822

(1) Gelieve op te merken dat de cijfers van 2017 werden aangepast.

(In duizend EUR)	31/12/18				
	Boekwaarde van de overgedragen activa	Boekwaarde van daarmee samenhangende verplichtingen	Verplichtingen die alleen een beroep kunnen doen op de overgedragen activa		
			Reële waarde van de overgedragen activa	Reële waarde van daarmee samenhangende verplichtingen	De nettopositie
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	0	0	0	0	0
Leningen en voorschotten	361 494	361 494	384 825	361 926	22 899
In schuldbewijzen belichaamde schulden[1]	747 868	730 093	0	0	0
Eigen vermogensinstrumenten	0	0	0	0	0
Derivaten	0	0	0	0	0
TOTAAL	1 109 362	1 091 587	384 825	361 926	22 899

(1) We stellen een significante stijging vast van de boekwaarde van de overgehevelde activa en de daarmee verwante passiva na de stijging van de financiering via repurchase agreements.

A. Terugkoopovereenkomsten

Belfius gebruikt terugkoopovereenkomsten als financieringstransacties waarbij effecten worden verkocht aan een marktpartij in ruil voor cash en waarbij de overgedragen effecten op termijn teruggekocht worden.

De terugkoopovereenkomsten worden afgesloten onder de algemene voorwaarden opgenomen in de toepasselijke Global Master Repurchase Agreement. De marktpartijen zijn onderworpen aan het kredietrisico-proces zoals beschreven in het beheersverslag.

Gezien nagenoeg alle risico's en voordelen van de overgedragen effecten worden behouden, blijven bijgevolg de effecten op de balans van Belfius. De ontvangen cash bekomen onder deze transactie wordt opgenomen als een verplichting.

Vermits de tegenpartij, in geval van default, niet uitsluitend verhaal heeft op de overgedragen activa, maar op de volledige schuld, zijn de kolommen "verplichtingen die alleen een beroep kunnen doen op de overgedragen activa" hierop niet van toepassing.

B. Effectisering van kredieten

Belfius heeft verschillende effectiseringsvehikels die geconsolideerd worden waarbij het grootste gedeelte van risico's en voordelen voor Belfius blijven. De onderliggende financiële activa blijven opgenomen in de balans en de bekomen liquide middelen door effectisering worden vertegenwoordigd door een schuldinstrument. We verwijzen voor verder detail naar toelichting 12. "Effectisering".

In deze tabel worden de geëffectiseerde kredieten van Penates 5 opgenomen aangezien de investeerders een contractueel recht hebben op de kasstromen van de onderliggende kredieten. Aangezien de investeerders alleen verhaal hebben op de kasstromen van de onderliggende kredieten en niet op de volledige schuld wordt de kolom "verplichtingen die alleen een beroep kunnen doen op de overgedragen activa" ingevuld.

De gerelateerde ontvangen cash wordt opgenomen als een verplichting.

5. Waarborgen en andere kredietverbeteringen verkregen door inbezitneming van de aangehouden waarborg

Betrokken bedragen zijn immaterieel.

6. Saldering

A. Financiële activa die het voorwerp uitmaken van saldering

Op 31 december 2017 (In duizend EUR)	Brutobedrag geboekte financiële activa	Brutobedrag geboekte gesaldeerde financiële verplichtingen	Nettobedrag financiële activa opgenomen in de balans	Bedragen niet gesaldeerd in de balans		Nettobedrag
				Financieel instrument	Collateral (effecten + cash) ontvangen	
Derivaten met London Clearing House	8 697 635	8 654 745	42 890	0	0	42 890
Derivaten onder master netting-overeenkomsten	15 626 256	0	15 626 256	8 568 136	5 086 856	1 971 264
Repo-overeenkomsten met wederinkoop met London Clearing House	195 811	195 811	0	0	0	0
Repo-overeenkomsten met wederinkoop onder master netting-overeenkomsten	2 196 311	0	2 196 311	0	2 195 300	1 011
TOTAAL	26 716 013	8 850 556	17 865 457	8 568 136	7 282 156	2 015 165

Op 31 december 2018 (In duizend EUR)	Brutobedrag geboekte financiële activa	Brutobedrag geboekte gesaldeerde financiële verplichtingen	Nettobedrag financiële activa opgenomen in de balans	Bedragen niet gesaldeerd in de balans		Nettobedrag
				Financieel instrument	Collateral (effecten + cash) ontvangen	
Derivaten met London Clearing House	6 621 526	6 597 047	24 479	0	0	24 479
Derivaten onder master netting-overeenkomsten	12 455 975	0	12 455 975	6 189 562	4 091 999	2 174 414
Repo-overeenkomsten met wederinkoop onder master netting-overeenkomsten	3 400 880	729 739	2 671 140	0	2 669 866	1 274
TOTAAL	22 478 380	7 326 787	15 151 594	6 189 562	6 761 865	2 200 167

B. Financiële verplichtingen die het voorwerp uitmaken van saldering

Op 31 december 2017 (In duizend EUR)	Brutobedrag geboekte financiële verplichtingen	Brutobedrag geboekte gesaldeerde financiële activa	Nettobedrag financiële verplichtingen opgenomen in de balans	Bedragen niet gesaldeerd in de balans		Nettobedrag
				Financieel instrument	Collateral (effecten + cash) ontvangen	
Derivaten met London Clearing House	8 675 037	8 654 745	20 292	0	0	20 292
Derivaten onder master netting-overeenkomsten	20 754 302	0	20 754 302	8 568 136	11 951 394	234 772
Repo-overeenkomsten met London Clearing House	195 811	195 811	0	0	0	0
Repo-overeenkomsten onder master netting-overeenkomsten	12 227	0	12 227	0	11 986	241
TOTAAL	29 637 377	8 850 556	20 786 821	8 568 136	11 963 380	255 305

Op 31 december 2018 (In duizend EUR)	Brutobedrag geboekte financiële verplichtingen	Brutobedrag geboekte gesaldeerde financiële activa	Nettobedrag financiële verplichtingen opgenomen in de balans	Bedragen niet gesaldeerd in de balans		Nettobedrag
				Financieel instrument	Collateral (effecten + cash) ontvangen	
Derivaten met London Clearing House	6 615 633	6 597 047	18 586	0	0	18 586
Derivaten onder master netting-overeenkomsten	17 400 107	0	17 400 107	5 257 716	11 060 493	1 081 899
Repo-overeenkomsten met London Clearing House	0	0	0	0	0	0
Repo-overeenkomsten onder master netting-overeenkomsten	729 739	729 739	0	0	0	0
TOTAAL	24 745 480	7 326 787	17 418 693	5 257 716	11 060 493	1 100 485

9.4. RENTEHERZIENINGSRISICO: UITSPLITSING VOLGENS RESTERENDE LOOPTIJD TOT DE VOLGENDE RENTEVOETBEPALING

Verwijst naar tabel 9.4. van het jaarverslag 2017.

Zichtrekeningen en spaarrekeningen zijn opgenomen in de kolom "Op zicht en direct opeisbaar" aangezien we hierin de resterende looptijd weergeven tot aan de volgende fixing van de rente en dat op wettelijke betaaldatum en niet via hypotheses over het waargenomen gedrag van klanten. De hypotheses over het waargenomen klantengedrag op deze verplichtingen wordt wel meegenomen in de rentegevoeligheidsanalyse van de netto-actiefwaarde of rendement. (zie toelichting 9.5. "Marktrisico en balansbeheer").

1. 2017

A. Actief

(In duizend EUR)	Op zicht en direct opeisbaar	≤ 3 maand	> 3 maand en ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbepaald	Gelopen rente	Aanpassingen naar reële waarde en marktwaarde van derivaten	Waarde-vermindering	Totaal
Kas en tegoeden bij centrale banken	10 236 964	0	0	0	0	0	(295)	0	0	10 236 669
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	12 002 697	1 767 385	236 636	10 337	73 706	1 129	(16 732)	51 105	(4 838)	14 121 427
Leningen en voorschotten aan klanten	2 073 582	19 197 769	12 239 965	22 782 136	33 091 004	1 684 683	426 858	23 459	(1 462 529)	90 056 926
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	0	235 744	0	2 033 203	3 112 345	0	60 707	0	0	5 441 999
Voor verkoop beschikbare financiële activa	0	324 000	303 483	4 010 800	7 681 623	2 632 387	262 681	2 834 470	(66 848)	17 982 597
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	0	394 423	26 552	17 660	28 458	2 634 170	2 203	136 832	0	3 240 298
Derivaten							454 956	19 848 078		20 303 034
Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico								3 720 764		3 720 764
Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie						31 481				31 481
Materiële vaste activa						1 059 212				1 059 212
Immateriële activa						162 074				162 074
Goodwill						103 966				103 966
Belastingvorderingen lopend boekjaar						20 343				20 343
Uitgestelde belastingvorderingen						235 399				235 399
Overige activa	32 692	169 277	67 738	120 177	129 939	694 592	0	12 328	(2 515)	1 224 230
Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0	0	20 426	0	0	(1 644)	18 782
TOTAAL VAN HET ACTIEF	24 345 935	22 088 599	12 874 375	28 974 311	44 117 077	9 279 864	1 190 379	26 627 036	(1 538 375)	167 959 201
Handel volgens standaardmarktconventies (regular way trade)	0	2 295 565	0	3 109	0	4 299	0	0	0	2 302 973
Derivaten	0	23 311 731	48 183 574	136 941 140	207 099 304	674 278	0	0	0	416 210 027
BUITENBALANS	0	25 607 297	48 183 574	136 944 249	207 099 304	678 576	0	0	0	418 513 000
TOTAAL RENTE-HERZIENINGSRISICO	24 345 935	47 695 895	61 057 949	165 918 560	251 216 381	9 958 440	1 190 379	26 627 036	(1 538 375)	586 472 201

B. Verplichtingen

(In duizend EUR)	Op zicht en direct opeisbaar	≤ 3 maand	> 3 maand en ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbepaald	Gelopen rente	Aanpassingen naar reële waarde en marktwaarde van derivaten	Totaal
Schulden aan kredietinstellingen	5 734 800	1 301 820	24 857	4 009 505	29 642	32 384	(23 114)	0	11 109 893
Schulden aan en deposito's van klanten	60 239 019	14 419 891	94 892	622 483	844 968	215	53 015	0	76 274 483
Schuldpapier	0	6 045 919	5 029 607	6 240 329	4 558 536	0	152 671	0	22 027 063
Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	0	1 981 190	1 705 791	1 641 688	790 167	2 597 572	86 145	90 157	8 892 710
Technische voorzieningen van verzekerings-maatschappijen						15 149 692			15 149 692
Derivaten							1 145 268	20 118 764	21 264 032
Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico								105 017	105 017
Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen						425 300			425 300
Achtergestelde schulden	0	0	0	140 921	694 337	347 919	15 790	0	1 198 968
Belastingverplichtingen lopend boekjaar						51 351			51 351
Uitgestelde belastingverplichtingen						176 964			176 964
Overige verplichtingen	140 788	883 228	83 576	67 913	6 762	579 834	219	0	1 762 321
Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL VAN DE VERPLICHTINGEN	**66 114 607**	**24 632 047**	**6 938 723**	**12 722 840**	**6 924 413**	**19 361 231**	**1 429 995**	**20 313 937**	**158 437 793**
Handel volgens standaardmarktconventies (regular way trade)	0	7 959 537	0	3 043	0	13 838	0	0	7 976 417
Derivaten	0	20 187 019	48 178 601	139 476 480	211 596 853	729 569	0	0	420 168 521
BUITENBALANS	**0**	**28 146 555**	**48 178 601**	**139 479 522**	**211 596 853**	**743 407**	**0**	**0**	**428 144 938**
TOTAAL RENTE-HERZIENINGSRISICO	**66 114 607**	**52 778 603**	**55 117 324**	**152 202 362**	**218 521 265**	**20 104 638**	**1 429 995**	**20 313 937**	**586 582 731**

C. Nettopositie

(In duizend EUR)	Op zicht en direct opeisbaar	≤ 3 maand	> 3 maand en ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbepaald
Sensitiviteitsgap in de balans	(41 768 672)	(5 082 707)	5 940 625	13 716 198	32 695 116	(10 146 198)

Het reëlerenterisico van Belfius wordt beheerd op basis van meer geavanceerde hypotheses. (Zie toelichting 9.5. Marktrisico en ALM balansbeheer).

2. 2018

A. Actief

(In duizend EUR)	Op zicht en direct opeisbaar	≤ 3 maand	> 3 maand en ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbepaald	Gelopen rente	Aanpassingen naar reële waarde en marktwaarde van derivaten	Waarde-vermin-dering	Totaal
Kas en tegoeden bij centrale banken	8 314 379	0	0	0	0	0	(76)	0	0	8 314 303
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	10 885 323	2 085 045	72 676	68 590	5 750	424	(10 771)	0	(191)	13 106 846
Leningen en voorschotten	2 069 166	16 773 206	14 258 263	24 273 574	32 756 687	1 799 120	360 056	316 216	(1 483 775)	91 122 512
In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen vermogensinstrumenten	0	4 939 114	2 054 595	5 789 031	12 327 911	2 080 596	351 995	1 221 858	(196 333)	28 568 766
Derivaten							596 727	12 170 858	0	12 767 585
Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten						2 837 971				2 837 971
Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico								4 590 806		4 590 806
Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie						47 949				47 949
Materiële vaste activa						1 065 607				1 065 607
Immateriële activa						191 497				191 497
Goodwill						103 966				103 966
Belastingvorderingen Lopend boekjaar						77 683				77 683
Uitgestelde belastingvorderingen						300 508				300 508
Overige activa	41 977	115 546	32 930	52 843	44 218	766 223	0	0	(3 633)	1 050 104
Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten						21 059		0	(2 012)	19 047
TOTAAL VAN HET ACTIEF	21 310 845	23 912 910	16 418 464	30 184 038	45 134 566	9 292 604	1 297 932	18 299 738	(1 685 945)	164 165 152
Handel volgens standaardmarktconventies (regular way trade)	0	1 053 872	193	99	0	430 651	0	0	0	1 484 815
Derivaten	0	116 881 774	60 987 360	41 687 887	64 779 113	1 975 324	0	0	0	286 311 458
BUITENBALANS	0	117 935 646	60 987 553	41 687 986	64 779 113	2 405 975	0	0	0	287 796 274
TOTAAL RENTE-HERZIENINGSRISICO	21 310 845	141 848 556	77 406 017	71 872 024	109 913 680	11 698 578	1 297 932	18 299 738	(1 685 945)	451 961 425

B. Verplichtingen

(In duizend EUR)	Op zicht en direct opeisbaar	≤ 3 maand	> 3 maand en ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbepaald	Gelopen rente	Aanpassingen naar reële waarde en marktwaarde van derivaten	Waarde-vermin-dering	Totaal
Kas en tegoeden van centrale banken	4 000 000	0	0	0	0	0	(37 678)	0		3 962 322
Schulden aan en deposito's van kredietinstellingen	4 493 622	1 227 511	48 785	10 550	62 797	24 317	(772)	0		5 866 810
Schulden en deposito's	64 128 516	13 046 017	148 439	740 540	726 824	813 121	54 756	3 095		79 661 310
Uitgegeven schuldbewijzen en overige financiële verplichtingen	0	6 492 281	5 906 374	8 497 009	5 532 530	0	253 068	5 609		26 686 872
Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten						2 837 971				2 837 971
Derivaten							1 274 221	16 466 059		17 740 280
Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico								165 078		165 078
Voorzieningen voor verzekeringsactiviteiten						13 907 770				13 907 770
Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen						487 157	0	0	139 595	626 752
Achtergestelde schulden	0	227 732	310 128	44 962	546 606	72 000	18 041	0		1 219 469
Belastingverplichtingen lopend boekjaar						22 301				22 301
Uitgestelde belastingverplichtingen						8 524				8 524
Overige verplichtingen	133 447	596 589	3 936	10 447	8 418	746 679	553	0		1 500 070
Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0	0	0	0	0		0
TOTAAL VAN DE VERPLICHTINGEN	**72 755 585**	**21 590 131**	**6 417 663**	**9 303 508**	**6 877 176**	**18 919 840**	**1 562 190**	**16 639 841**	**139 595**	**154 205 529**
Handel volgens standaardmarktconventies (regular way trade)	0	5 678 247	85	8 328	813	1 310 867	0	0		6 998 340
Derivaten	0	117 618 483	77 652 450	32 095 291	64 661 886	827 982	0	0		292 856 091
BUITENBALANS	**0**	**123 296 730**	**77 652 535**	**32 103 619**	**64 662 699**	**2 138 850**	**0**	**0**		**299 854 432**
TOTAAL RENTE-HERZIENINGSRISICO	**72 755 585**	**144 886 861**	**84 070 197**	**41 407 127**	**71 539 874**	**21 058 690**	**1 562 190**	**16 639 841**	**139 595**	**454 059 961**

C. Nettopositie

(In duizend EUR)	Op zicht en direct opeisbaar	≤ 3 maand	> 3 maand en ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbepaald
Sensitiviteitsgap in de balans	(51 444 740)	(3 038 305)	(6 664 180)	30 464 898	38 373 805	(9 360 111)

Het reëlerenterisico van Belfius wordt beheerd op basis van meer geavanceerde hypotheses. (Zie toelichting 9.5. Marktrisico en balansbeheer).

9.5. MARKTRISICO EN BALANSBEHEER (ALM)

Verwijst naar tabel 9.5. van het jaarverslag 2017.

Voor meer informatie betreffende het marktrisico verwijzen we naar het deel "Risicobeheer" van het beheersverslag, sectie Marktrisico.

1. Financiële Markten

Binnen Belfius Bank is het departement Financial Markets Services (FM) het centrale toegangspunt tot de financiële markten. Er worden geen posities voor eigen rekening afgesloten, de transacties zijn gebaseerd op klantentransacties. Transacties van externe of interne klanten (o.m. liquiditeits- en balansbeheer behoren tot de laatste categorie), worden globaal ingedekt binnen een limietenkader dat het risicobeleid van Belfius respecteert. Hierdoor worden de verschillende marktrisico's binnen dit kader gehouden, o.a. door middel van dekkingsverrichtingen. De hieronder vermelde VaR-cijfers weerspiegelen deze residuele posities.

De risico's op flow management-activiteiten omvatten algemeen renterisico, wisselkoersrisico, aandelenprijsrisico, kredietspreadrisico en overige risico's (inflatie, CO_2). Deze risico's worden beheerd binnen Value at Risk en andere limieten.

Thesaurie (Cash and Liquidity Management) wordt opgevolgd door middel van Value at Risk-limieten en door limieten met betrekking tot rentegevoeligheid.

Het spreadrisico van de investeringsportefeuille en flow management-activiteiten wordt beheerd met spreadlimieten.

Het concept van de Value-at-Risk (VaR) wordt gebruikt als het voornaamste meetinstrument voor het marktrisico dat Belfius Bank loopt. De VaR meet het maximumverlies aan Net Present Value (NPV) dat de bank zou kunnen lopen op haar portefeuille in normale en/of historische marktomstandigheden over een periode van 10 dagen met een betrouwbaarheidsinterval van 99%. De volgende risico's worden bij Belfius gemonitord aan de hand van een VaR:

- het rente- en het wisselrisico: die risicocategorie wordt opgevolgd via een historische VaR op basis van een intern model dat werd goedgekeurd door de Nationale Bank van België. De historische simulatiebenadering houdt in dat de portefeuille wordt getoetst aan een tijdreeks van historische activa-rendementen. Die herwaarderingen leiden dan tot een verdeling van portefeuillewaarden (een histogram van rendementen) op basis waarvan een VaR (%-percentiel) kan worden berekend.
  De grootste voordelen van dit type VaR is zijn eenvoud en het feit dat het niet uitgaat van een normale, maar wel van een historische verdeling van de activarendementen (de verdelingen kunnen niet-normaal zijn en het is mogelijk dat de effecten zich niet-lineair gedragen);
- het algemene en de specifieke aandelenprijsrisico's worden gemeten op basis van een historische VaR met een volledige waardering die gebaseerd is op 300 scenario's;
- het spreadrisico en het inflatierisico worden gemeten aan de hand van een historische benadering die 300 waargenomen schommelingen van de sensitiviteit toepast.

Sinds eind 2011 berekent Belfius, bovenop zijn gewone VaR, een Stressed Value-at-Risk (S-VaR), die ook in aanmerking wordt genomen bij het berekenen van de gewogen risico's voor het marktrisico. Die meting van de S-VaR bestaat uit een berekening van een historische VaR die gebaseerd is op een waarnemingsperiode van twaalf maanden die de grootste negatieve schommelingen teweegbrengt van de Net Present Value in de huidige portefeuille van financiële instrumenten van de bank.

VaR[1] (99 %, 10 dagen) (In duizend EUR)	31/12/17				31/12/18			
	IR[2] & FX[3]	Aandelen	Spread	Andere risico's[4]	IR[2] & FX[3]	Aandelen	Spread	Andere risico's[4]
Per activiteit								
Gemiddelde	8 120	4 294	3 770	1 487	8 973	5 601	2 499	1 006
Einde periode	8 860	5 758	2 727	1 061	9 213	6 836	482	756
Maximum	13 044	6 320	7 058	2 056	15 504	7 587	6 147	2 190
Minimum	4 433	2 276	2 117	1 061	4 232	4 374	238	389
Globaal								
Gemiddelde		17 671				18 078		
Einde periode		18 406				17 287		
Maximum		24 107				29 537		
Minimum		13 206				10 909		
Limiet		32 000				26 500		

(1) De Value at Risk (VaR) vertegenwoordigt de potentiële wijziging in marktwaarde, met een waarschijnlijkheid van 99 % en over een periode van 10 dagen.
(2) IR: renterisico.
(3) FX: wisselkoersrisico.
(4) Inflatierisico en CO_2-risico.

Renterisico (IR) en forexrisico (FX) worden niet afzonderlijk gemeten. Het forexrisico is echter niet materieel.

2. Waardeaanpassingen

Waardecorrecties op de derivatenposities zijn ook gevoelig voor marktrisico. Hoewel de gevoeligheden van de waardeaanpassingen voor rente en valuta bijna volledig zijn afgedekt, blijft een deel van de gevoeligheid voor kredietspreads ongedekt. Dit is ook het geval voor een deel van het basisrisico veroorzaakt door inefficiënties in de afdekking (verschil in disconteringsvoet voor obligaties en de afdekking).

Basispunt-gevoeligheid (In duizend EUR)	31/12/17					31/12/18				
	IR	FX[1]	Spread[2]	Tenor Basis	Andere risico's[3]	IR	FX[1]	Spread[2]	Tenor Basis	Andere risico's[4]
Per activiteit										
Einde periode	37	(6 000)	(1 952)	(3 231)	(429)	(9)	0	(1 399)	(461)	113

(1) Het wisselkoersrisico wordt uitgedrukt als het netto uitstaand bedrag per valuta (som van de drie belangrijkste valuta's: GBP, USD en JPY).
(2) Impact van een toename van de spread met 1 bp (hetzij kredietspread, hetzij obligatie -cds basisspread).
(3) Andere risico's: voornamelijk GBP-Inflatie.

3. Balansbeheer (ALM)

A. Renterisico

Renterisico kan twee vormen aannemen: het risico dat de economische waarde van de bank schommelt en het risico dat het renteresultaat van de bank schommelt. Het meten van beide risico's is complementair voor het begrijpen van de volledige scope van het renterisico op de balans (exclusief financiële markten).

De indicatoren voor economische waarde meten het langetermijneffect van wijzigingen van de rente. De rentegevoeligheid van de economische waarde meet de wijziging van de ALM-economische waarde indien de gehele rentecurve wijzigt met 10 basispunten.

De Earnings-at-Risk-indicatoren capteren het kortetermijneffect van de rentewijzigingen op de opbrengsten van de bank. Daarom kunnen, indirect via de rentabiliteit, rentewijzigingen ook een kortetermijneffect hebben op de solvabiliteit. Een stijging met 50 bp van de rente heeft een positief effect op de netto renteopbrengsten (vóór belastingen) van +60 miljoen EUR voor het volgende boekjaar en een cumulatief effect van +175 miljoen EUR over een periode van drie jaar, terwijl een daling van 35 basispunten tot een negatief effect van -44 miljoen EUR voor het volgende boekjaar zou leiden en een cumulatief effect van -189 miljoen EUR over een periode van drie jaar.

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Bank		
Economische waarde (+10 bp)	(34 179)	(15 441)
Earnings at Risk (+50 bp)	37 436	59 864
Verzekeringen		
Economische waarde (+10 bp)	16 614	10 874
Earnings at Risk (+50 bp)	2 743	2 347

B. Genoteerde aandelen en vastgoed

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Verzekeringen		
Marktwaarde - genoteerde aandelen & gelijkgestelde	583 819	492 831
Marktwaarde - genoteerd vastgoed	501 502	318 592
Shock 30% (negatief)	(325 596)	(243 427)
VaR(1) (99 %, 10 dagen)	35 720	53 400

C. Vastgoed - rechtstreekse eigendom

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Verzekeringen		
Marktwaarde	592 835	645 291
Shock 12,5 % (negatief)	(74 104)	(96 794)

4. Obligatieportefeuille

A. Uitstaande nominale bedragen

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Bank	11 582 364	11 288 735
Verzekeringen	9 632 617	9 401 251

B. Rentegevoeligheid

Het renterisico van de portefeuille binnen de bank werd ofwel afgedekt op microniveau (voor de Side portefeuille; dus lage netto rentegevoeligheid) ofwel beheerd in het globale ALM-beheer (in ALM-portefeuille; waarbij de netto rentegevoeligheid opgenomen wordt in het globale ALM-rentebeleid).

De rentegevoeligheid voor een stijging van 1 bp van de obligatieportefeuille van de verzekeraar bedroeg -7,1 miljoen EUR op eind 2018, deze is onderdeel van het globale ALM-beheer van de verzekeringsmaatschappijen.

C. Gevoeligheid voor kredietspreads

Onderstaande tabel geeft de gevoeligheid voor kredietspread weer van de obligatieportefeuille ten gevolge van een spreadverhoging met 1 basispunt.

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Bank	(18 148)	(16 369)
Verzekeringen	(8 220)	(8 105)

9.6. LIQUIDITEITSRISICO

Verwijst naar tabel 9.6. van het jaarverslag 2017.

De liquiditeit wordt beheerd door specifieke richtlijnen en een specifiek kader m.b.t. het Liquidity Risk Management. Wij verwijzen ook naar het beheersverslag voor een gedetailleerde beschrijving.

Voor meer informatie over de Liquidity Coverage Ratio verwijzen wij naar het managementrapport. De Liquidity Coverage Ratio dwingt financiële instellingen om voldoende liquide middelen van hoge kwaliteit aan te houden om een crisis te doorstaan die hun kasstromen onder druk zet. De aan te houden liquide middelen moeten gelijk zijn aan of groter zijn dan hun netto kasuitstroom over een periode van 30 dagen onder stress (als zodanig, met minstens 100% dekking). De parameters van het stressscenario zijn gedefinieerd onder Bazel III.

Belfius Insurance houdt een aanzienlijk bedrag aan niet-bezwaarde activa aan die beleenbaar zijn bij de Europese Centrale Bank (ECB). Specifiek wil dit zeggen dat de maatschappij minstens 40% van haar obligatieportefeuille in overheidsobligaties belegt, die kunnen worden gebruikt voor repo's in het kader van haar liquiditeitsbeheer.

Uitsplitsing volgens resterende looptijd tot vervaldag

We maken geen bedragen bekend voor vervroegde terugbetalingsdata, als zodanig hebben we gebruik gemaakt van de contractuele vervaldag voor deze tabel.

De zicht- en spaarrekeningen worden in de kolom "Op zicht en direct opeisbaar" opgenomen, zelfs al is de werkelijke terugbetalingsdatum onbepaald.

Alle andere activa en verplichtingen worden uitgesplitst over de verschillende periodes volgens de contractuele kasstroomkarakteristieken.

1. 2017

A. Actief

(In duizend EUR)	Uitsplitsing van brutobedrag en agio/disagio						Gelopen rente	Aanpassingen naar reële waarde en marktwaarde van derivaten	Waarde-vermin-dering	Totaal
	Op zicht en direct opeisbaar	≤ 3 maand	> 3 maand en ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbepaald				
Kas en tegoeden bij centrale banken	10 236 964	0	0	0	0	0	(295)	0	0	10 236 669
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	12 002 697	1 628 807	180 121	156 684	105 113	18 470	(16 732)	51 105	(4 838)	14 121 427
Leningen en voorschotten aan klanten	2 072 925	10 833 334	7 813 326	24 490 718	44 174 153	1 684 683	426 858	23 459	(1 462 529)	90 056 926
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	0	0	0	2 044 316	3 312 164	24 812	60 707	0	0	5 441 999
Voor verkoop beschikbare financiële activa	0	262 618	167 046	4 048 696	7 832 607	2 641 327	262 681	2 834 470	(66 848)	17 982 597
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	0	172 598	26 552	17 660	250 283	2 634 170	2 203	136 832	0	3 240 298
Derivaten	0	0	0	0	0	0	454 956	19 848 078	0	20 303 034
Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	0	0	0	0	0	0	0	3 720 764	0	3 720 764
Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie	0	0	0	0	0	31 481	0	0	0	31 481
Materiële vaste activa	0	0	0	0	0	1 059 212	0	0	0	1 059 212
Immateriële activa	0	0	0	0	0	162 074	0	0	0	162 074
Goodwill	0	0	0	0	0	103 966	0	0	0	103 966
Belastingvorderingen lopend boekjaar	0	0	0	0	0	20 343	0	0	0	20 343
Uitgestelde belastingvorderingen	0	0	0	0	0	235 399	0	0	0	235 399
Overige activa	32 692	172 651	67 738	120 177	129 939	691 219	0	12 328	(2 515)	1 224 230
Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0	0	20 426	0	0	(1 644)	18 782
TOTAAL VAN HET ACTIEF	24 345 278	13 070 007	8 254 784	30 878 251	55 804 261	9 327 582	1 190 379	26 627 036	(1 538 375)	167 959 201
Handel volgens standaardmarktconventies (regular way trade)	0	2 295 565	0	3 109	0	4 299	0	0	0	2 302 973
Wisselkoersderivaten	0	7 153 155	2 164 326	3 095 804	12 702 983	0	0	0	0	25 116 269
KASSTROOM UIT DERIVATEN EN HANDEL VOLGENS STANDAARD-MARKTCONVENTIES	0	9 448 721	2 164 326	3 098 914	12 702 983	4 299	0	0	0	27 419 242
TOTAAL	24 345 278	22 518 728	10 419 110	33 977 164	68 507 244	9 331 880	1 190 379	26 627 036	(1 538 375)	195 378 443

B. Verplichtingen

(In duizend EUR)	Uitsplitsing van brutobedrag en agio/disagio						Gelopen rente	Aanpassingen naar reële waarde en marktwaarde van derivaten	Totaal
	Op zicht en direct opeisbaar	≤ 3 maand	> 3 maand en ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbepaald			
Schulden aan kredietinstellingen	5 734 800	1 301 820	20 948	4 010 765	32 290	32 384	(23 114)	0	11 109 893
Schulden aan en deposito's van klanten	60 239 019	14 418 791	95 992	622 483	844 968	215	53 015	0	76 274 483
Schuldpapier	0	3 477 474	4 607 852	8 686 000	5 103 067	0	152 671	0	22 027 063
Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	0	99 889	596 624	3 392 374	2 029 949	2 597 572	86 145	90 157	8 892 710
Technische voorzieningen van verzekeringsmaatschappijen	0	203 074	604 498	6 733 697	7 612 138	(3 715)	0	0	15 149 692
Derivaten	0	0	0	0	0	0	1 145 268	20 118 764	21 264 032
Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	0	0	0	0	0	0	0	105 017	105 017
Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen	0	0	0	0	0	425 300	0	0	425 300
Achtergestelde schulden	0	0	0	140 921	694 337	347 919	15 790	0	1 198 968
Belastingverplichtingen lopend boekjaar	0	0	0	0	0	51 351	0	0	51 351
Uitgestelde belastingverplichtingen	0	0	0	0	0	176 964	0	0	176 964
Overige verplichtingen	140 788	884 454	83 570	67 919	6 762	578 607	219	0	1 762 321
Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL VAN DE VERPLICHTINGEN	66 114 607	20 385 501	6 009 484	23 654 159	16 323 512	4 206 597	1 429 995	20 313 937	158 437 793
Kern eigen vermogen	0	0	0	0	0	9 084 337	0	0	9 084 337
Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen	0	0	0	0	0	0	0	436 901	436 901
EIGEN VERMOGEN VAN DE GROEP	0	0	0	0	0	9 084 337	0	436 901	9 521 237
Minderheidsbelang	0	0	0	0	0	171	0	0	171
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	0	0	0	0	0	9 084 507	0	436 901	9 521 408
TOTAAL VERPLICHTINGEN EN EIGEN VERMOGEN	66 114 607	20 385 501	6 009 484	23 654 159	16 323 512	13 291 104	1 429 995	20 750 838	167 959 201
Handel volgens standaardmarktconventies (regular way trade)	0	7 959 537	0	3 043	0	13 838	0	0	7 976 417
Wisselkoersderivaten	0	7 167 269	2 156 644	3 122 299	12 418 030	0	0	0	24 864 242
KASSTROOM UIT DERIVATEN EN HANDEL VOLGENS STANDAARDMARKTCONVENTIES	0	15 126 805	2 156 644	3 125 341	12 418 030	13 838	0	0	32 840 659
TOTAAL	66 114 607	35 512 306	8 166 128	26 779 501	28 741 543	13 304 942	1 429 995	20 750 838	200 799 860

C. Totaal voor liquiditeitsgap

(In duizend EUR)	Uitsplitsing van brutobedrag en agio/disagio					
	Op zicht en direct opeisbaar	≤ 3 maand	> 3 maand en ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbepaald
Totaal voor liquiditeitsgap	(41 769 329)	(12 993 579)	2 252 981	7 197 664	39 765 701	(3 973 062)

1. 2018

A. Actief

(In duizend EUR)	Uitsplitsing van brutobedrag en agio/disagio						Gelopen rente	Aanpassingen naar reële waarde en marktwaarde van derivaten	Waarde-vermin-dering	Totaal
	Op zicht en direct opeisbaar	≤ 3 maand	> 3 maand en ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbepaald				
Kas en tegoeden bij centrale banken	8 314 379	0	0	0	0	0	(76)	0	0	8 314 303
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	10 885 323	2 085 045	72 676	68 590	5 750	424	(10 771)	0	(191)	13 106 846
Leningen en voorschotten	2 069 166	12 364 053	8 150 243	25 774 422	41 773 014	1 799 120	360 056	316 216	(1 483 775)	91 122 512
In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen vermogens-instrumenten	0	1 226 939	735 544	5 905 524	17 206 337	2 116 902	351 995	1 221 858	(196 333)	28 568 766
Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten	0	0	0	0	0	2 837 971	0	0	0	2 837 971
Derivaten	0	0	0	0	0	0	596 727	12 170 858	0	12 767 585
Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	0	0	0	0	0	0	0	4 590 806	0	4 590 806
Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie	0	0	0	0	0	47 949	0	0	0	47 949
Materiële vaste activa	0	0	0	0	0	1 065 607	0	0	0	1 065 607
Immateriële activa	0	0	0	0	0	191 497	0	0	0	191 497
Goodwill	0	0	0	0	0	103 966	0	0	0	103 966
Belastingvorderingen Lopend boekjaar	0	0	0	0	0	77 683	0	0	0	77 683
Uitgestelde belastingvorderingen	0	0	0	0	0	300 508	0	0	0	300 508
Overige activa	41 977	116 151	32 930	52 843	43 798	766 038	0	0	(3 633)	1 050 104
Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0	0	21 059	0	0	(2 012)	19 047
TOTAAL VAN HET ACTIEF	21 310 845	15 792 188	8 991 392	31 801 378	59 028 899	9 328 725	1 297 932	18 299 738	(1 685 945)	164 165 152
Handel volgens standaard-marktconventies (regular way trade)	0	1 484 763	0	0	0	53	0	0	0	1 484 815
Wisselkoersderivaten	0	3 087 170	3 344 257	3 377 124	14 642 320	0	0	0	0	24 450 871
KASSTROOM UIT DERIVATEN EN HANDEL VOLGENS STANDAARD-MARKTCONVENTIES	0	4 571 933	3 344 257	3 377 124	14 642 320	53	0	0	0	25 935 686
TOTAAL	21 310 845	20 364 121	12 335 650	35 178 502	73 671 219	9 328 778	1 297 932	18 299 738	(1 685 945)	190 100 838

B. Verplichtingen

(In duizend EUR)	Uitsplitsing van brutobedrag en agio/disagio						Gelopen rente	Aanpassingen naar reële waarde en marktwaarde van derivaten	Waarde-vermin-dering	Totaal
	Op zicht en direct opeisbaar	≤ 3 maand	> 3 maand en ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbepaald				
Kas en tegoeden van centrale banken	4 000 000	0	0	0	0	0	(37 678)	0		3 962 322
Schulden aan en deposito's van kredietinstellingen	4 493 622	1 227 511	48 785	10 550	62 797	24 317	(772)	0		5 866 810
Schulden en deposito's	64 128 516	13 046 017	148 439	740 540	726 824	813 121	54 756	3 095		79 661 310
Uitgegeven schuldbewijzen en overige financiële verplichtingen	0	2 984 534	3 632 232	12 137 548	7 673 880	0	253 068	5 609		26 686 872
Aan beleggingsfondsen gekoppelde producten verzekeringsactiviteiten	0	0	0	0	0	2 837 971	0	0		2 837 971
Derivaten	0	0	0	0	0	0	1 274 221	16 466 059		17 740 280
Winst/verlies op ingedekt element in portfolio hedge voor renterisico	0	0	0	0	0	0	0	165 078		165 078
Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen	0	0	0	0	0	487 157	0	0	139 595	626 752
Voorzieningen voor verzekeringsactiviteiten	0	189 057	558 764	5 815 548	7 344 400	0	0	0		13 907 770
Achtergestelde schulden	0	0	66 000	74 935	903 493	157 000	18 041	0		1 219 469
Belastingverplichtingen lopend boekjaar	0	0	0	0	0	22 301	0	0		22 301
Uitgestelde belastingverplichtingen	0	0	0	0	0	8 524	0	0		8 524
Overige verplichtingen	133 447	599 127	3 936	10 447	8 418	744 142	553	0		1 500 070
Verplichtingen opgenomen in groep die wordt afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0	0	0	0	0		0
TOTAAL VAN DE VERPLICHTINGEN	**72 755 585**	**18 046 247**	**4 458 156**	**18 789 569**	**16 719 813**	**5 094 533**	**1 562 190**	**16 639 841**	**139 595**	**154 205 529**
Kern eigen vermogen	0	0	0	0	0	9 054 891	0	0		9 054 891
Niet in de resultaten-rekening opgenomen winsten en verliezen	0	0	0	0	0	391 530	0	0		391 530
EIGEN VERMOGEN VAN DE GROEP	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**9 446 422**	**0**	**0**		**9 446 422**
Aanvullende Tier 1 instrumenten in eigen vermogen						497 083				497 083
Minderheidsbelang	0	0	0	0	0	16 118	0	0		16 118
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**9 959 623**	**0**	**0**		**9 959 623**
TOTAAL VERPLICHTINGEN EN EIGEN VERMOGEN	**72 755 585**	**18 046 247**	**4 458 156**	**18 789 569**	**16 719 813**	**15 054 156**	**1 562 190**	**16 639 841**	**139 595**	**164 165 152**
Handel volgens standaard-marktconventies (regular way trade)	0	6 102 858	0	0	0	895 482	0	0		6 998 340
Wisselkoersderivaten	0	3 084 209	3 364 461	3 367 806	14 513 859	0	0	0		24 330 335
KASSTROOM UIT DERIVATEN EN HANDEL VOLGENS STANDAARD-MARKTCONVENTIES	**0**	**9 187 068**	**3 364 461**	**3 367 806**	**14 513 859**	**895 482**	**0**	**0**		**31 328 676**
TOTAAL	**72 755 585**	**27 233 314**	**7 822 617**	**22 157 375**	**31 233 672**	**15 949 638**	**1 562 190**	**16 639 841**	**139 595**	**195 493 827**

C. Totaal voor liquiditeitsgap

(In duizend EUR)	Uitsplitsing van brutobedrag en agio/disagio					
	Op zicht en direct opeisbaar	≤ 3 maand	> 3 maand en ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Onbepaald
Totaal voor liquiditeitsgap	(51 444 740)	(6 869 194)	4 513 033	13 021 127	42 437 546	(6 620 860)

9.7. VALUTARISICO EN WISSELKOERSEN

Verwijst naar tabel 9.7. van het jaarverslag 2017.

1. Valutarisico

(In duizend EUR)	31/12/17				
	GBP	USD	Andere	EUR	Totaal
Totaal van het actief	9 217 232	3 276 002	2 452 472	153 013 495	167 959 201
Totaal van de verplichtingen	4 555 687	3 817 531	3 009 534	147 055 041	158 437 793
Totaal eigen vermogen	(677 296)	(7 027)	(119 036)	10 324 767	9 521 408
Waarvan niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen	(677 296)	(7 027)	(119 036)	1 240 260	436 901
Waarvan overig eigen vermogen	0	0	0	9 084 507	9 084 507
NETTO IN DE BALANS OPGENOMEN POSITIE	5 338 841	(534 502)	(438 026)	(4 366 313)	0
Buitenbalansposten - te ontvangen	341 206	12 022 041	3 512 236	11 161 922	27 037 406
Buitenbalansposten - te betalen	5 683 031	11 522 819	2 879 963	6 842 895	26 928 708
NETTOPOSITIE BUITENBALANS	(5 341 825)	499 223	632 273	4 319 027	108 698
DE NETTOPOSITIE	(2 984)	(35 279)	194 248	(47 286)	

(In duizend EUR)	31/12/18				
	GBP	USD	Andere	EUR	Totaal
Totaal van het actief	9 530 991	2 697 496	1 948 779	149 987 887	164 165 152
Totaal van de verplichtingen	4 033 893	3 062 172	2 607 511	144 501 952	154 205 529
Totaal eigen vermogen	18 368	86 048	(36 380)	9 891 586	9 959 623
Waarvan niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen	18 368	86 048	(36 380)	323 281	391 318
Waarvan overig eigen vermogen	0	0	0	9 568 305	9 568 305
NETTO IN DE BALANS OPGENOMEN POSITIE	5 478 729	(450 725)	(622 353)	(4 405 652)	0
Buitenbalansposten - te ontvangen	566 265	11 402 122	3 445 936	9 910 279	25 324 602
Buitenbalansposten - te betalen	6 172 176	10 887 063	2 662 651	5 482 140	25 204 029
NETTOPOSITIE BUITENBALANS	(5 605 912)	515 059	783 285	4 428 140	120 572
DE NETTOPOSITIE	(127 183)	64 334	160 933	22 488	

Afhankelijk van de waardering van het actief worden valutakoerswinsten en -verliezen opgenomen in de winst- en verliesrekening "Nettowinst uit financiële instrumenten tegen reële waarde via resultatenrekening" of in overige onderdelen van het totaalresultaat. Voor meer informatie verwijzen wij naar de waarderingsregels.

2. Wisselkoersen

		31/12/17		31/12/18	
		Slotkoers	Gemiddelde koers	Slotkoers	Gemiddelde koers
Australische Dollar	AUD	1,4618	1,4854	1,6235	1,5829
Canadese Dollar	CAD	1,4198	1,4585	1,5618	1,5323
Zwitserse Frank	CHF	1,0734	1,0900	1,1282	1,1504
Tsjechische Kroon	CZK	27,0205	27,0377	25,7675	25,6817
Deense Kroon	DKK	7,4343	7,4447	7,4678	7,4533
Euro	EUR	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000
Brits Pond	GBP	0,8548	0,8230	0,8944	0,8854
Hongkongse Dollar	HKD	8,2008	8,5665	8,9548	9,2362
Hongaarse Forint	HUF	308,8800	311,5755	320,9500	319,9317
Israëlische Sjekel	ILS	4,0688	4,2255	4,2826	4,2489
Japanse Yen	JPY	123,3750	120,4433	125,6850	129,9221
Mexicaanse Peso	MXN	21,8330	20,6289	22,4851	22,6587
Noorse Kroon	NOK	9,0886	9,2559	9,9289	9,6251
Nieuw-Zeelandse Dollar	NZD	1,5175	1,5827	1,7078	1,7085
Zweedse Kroon	SEK	9,5563	9,4749	10,2125	10,3031
Singaporese Dollar	SGD	1,5269	1,5245	1,5588	1,5893
Nieuwe Turkse Lire	TRY	3,7203	3,3418	6,0553	5,7084
Amerikaanse Dollar	USD	1,0576	1,1037	1,1436	1,1782

9.8. VERZEKERINGSRISICO

Verwijst naar tabel 9.8. van het jaarverslag 2017.

1. Definitie

Bij Belfius Insurance, dat behoort tot de groep Belfius Bank & Verzekeringen, wordt het onderschrijvingsrisico onderverdeeld afhankelijk van het type van contract: Leven en Niet-Leven. Elke categorie wordt vervolgens onderverdeeld in deelmodules die verband houden met de aard van de onderliggende activiteit.

De verzekeringsrisico's die voortvloeien uit het afsluiten of onderschrijven van verzekeringscontracten, i.e. onderschrijvingsrisico's, zijn de volgende:

Onderschrijvingsrisico Leven: het risico dat voortvloeit uit het onderschrijven van levensverzekeringscontracten is onderverdeeld in 7 deelmodules:

- Het mortaliteitsrisico is het risico dat de sterfte toeneemt. Het geldt voor alle verbintenissen waarvoor de verwachte te betalen prestaties toenemen in geval van een stijging van de mortaliteit.
- Het levensduurrisico: dat is het tegengestelde van het mortaliteitsrisico; het geldt voor de contracten waarvoor een daling van de mortaliteit zou leiden tot een stijging van de verwachte betalingen (bv. pensioencontracten). Verbeteringen in medische behandelingen die de levensverwachting zouden kunnen verhogen zonder de arbeidsgeschiktheid te herstellen, zouden ertoe kunnen leiden dat de frequentie van het levensduurrisico hoger ligt dan momenteel geobserveerd.
- Het morbiditeitrisico of invaliditeitsrisico slaat op het risico op verlies of een nadelige evolutie van de verwachte prestaties, te wijten aan veranderingen met betrekking tot het niveau, de trend of de volatiliteit van de invaliditeitsgraad.
- Het afkooprisico inzake Leven wordt omschreven als het risico op verlies of toename van de prestaties dat te wijten is aan een verschil tussen de effectieve uitoefening van de contractuele opties van de verzekerde en de verwachte uitoefening. De term "opties" moet worden gezien in de ruime zin van het woord: de deelmodule omvat de opties inzake afkoop, opzegging en premiereductie, maar ook van uitbreiding van de waarborgen. Voor bepaalde contracten kan de uitoefening voordelig zijn voor de instelling, voor andere zal dat leiden tot een verlies. Deze deelmodule omvat daarom twee scenario's: één waarvoor de opties vaker dan verwacht zullen worden uitgeoefend dan voorzien, en een ander waarvoor dat minder het geval zal zijn.
- Het risico met betrekking tot de beheerskosten stemt overeen met het risico dat de beheerskosten hoger zullen komen te liggen dan verwacht doordat ze een hogere inflatie ondergaan dan ingeschat.
- Het risico op een herziening geldt enkel voor herzienbare annuïteiten waarvan de bedragen in negatieve zin kunnen evolueren voor de verzekeraar als gevolg van een verandering van de wetgeving of de gezondheidstoestand van de verzekerde.
- Het catastroferisico is beperkt tot de contracten waarvoor een onmiddellijke en drastische stijging van de mortaliteit een stijging van de uitbetalingen met zich zou brengen.

Onderschrijvingsrisico Niet-Leven: het risico dat voortvloeit uit de verzekeringsverbintenissen Niet-Leven. Deze onzekerheid omtrent resultaten van de deelmodules onderschrijving door de verzekeraar wordt onderverdeeld in 3 deelmodules:

- het premierisico betreft het risico dat het bedrag van de ontvangen premies niet toereikend is voor het betalen van de schadegevallen die zich hebben voorgedaan tijdens de dekkingsperiode waarop de premies betrekking hebben;

- het reserverisico is het risico op verlies of een ongunstige wijziging in de waarde van de verzekeringsverbintenissen, die voortvloeien uit schommelingen in de frequentie en de impact van de verzekerde gebeurtenissen, alsook uit de datum en het bedrag van de uitbetalingen van de schadegevallen; en
- het catastroferisico is het risico dat er zich een gebeurtenis van grote omvang voordoet die niet gedekt is door de twee voorgaande risico's. Catastrofes zijn rampen zoals onder andere windstormen, (kust)overstromingen, streng winterweer en andere weergerelateerde gebeurtenissen, aardbevingen, industriële explosies, grootschalige branden, pandemieën en andere door de mens veroorzaakte rampen zoals maatschappelijke onrust en terroristische aanslagen.

2. Beheer van het verzekeringsrisico

Het Risk & Underwriting-comité geeft zijn advies over de strategie op het vlak van de onderschrijving en de reservering van de verzekeringsmaatschappijen van Belfius Insurance en het beleid dat daaruit voortvloeit, in het bijzonder aangaande de volgende punten:

- soorten en kenmerken van de verzekeringsactiviteiten die Belfius Insurance bereid is om te beheren;
- selectiecriteria van de risico's die in overeenstemming zijn met de risicobereidheid;
- de manier waarop de effectieve onderschrijving wordt gevolgd;
- de afstemming tussen aan de ene kant de geïnde verzekeringspremies en aan de andere kant de te betalen schadegevallen die bij de gedragen kosten worden geteld;
- de identificatie van de risico's die voortvloeien uit de verbintenissen van Belfius Insurance, met inbegrip van de impliciete opties en het kapitaal dat wordt gewaarborgd door de verzekeringsproducten; en
- het aanleggen van voorzieningen voor de schadegevallen.

De globaal bepaalde strategie wordt binnen de verschillende betrokken entiteiten concreet uitgewerkt en opgevolgd door de lokale verantwoordelijke personen.

Herverzekering is een van de methodes die gebruikt wordt om het verzekeringsrisico te beperken. De bedoeling van een herverzekering is de volatiliteit van de kapitaalbehoeften en de winsten, en dus de onzekerheid die verbonden is aan het risico in de waardering van de verzekeraar, terug te dringen.

Dit zijn de herverzekeringsfuncties:

- capaciteit: dankzij de herverzekering is er voor de verzekeraars een grotere flexibiliteit mogelijk met betrekking tot de omvang, de soorten risico's en het activiteitsvolume dat zij op een veilige manier kunnen aanvaarden. Daardoor zijn de verzekeraars in staat nieuwe activiteiten uit te voeren of ze uit te breiden tijdens een korte periode;
- stabiliteit: dankzij gestructureerde herverzekeringsprogramma's kunnen de verzekeraars hun operationeel resultaat stabiliseren;
- bescherming: de herverzekering zorgt voor een bescherming tegen gecumuleerde financiële verliezen door een opeenvolging van gebeurtenissen (bijvoorbeeld slechte weersomstandigheden) of tegen significante financiële verliezen als gevolg van één enkele gebeurtenis;
- financiering: herverzekeren kan een alternatief zijn voor een kapitaalverhoging; en
- expertise: de herverzekeraars verlenen bijstand aan de verzekeraars in hun expertisedomein. Het bevoegde personeel van de herverzekeringsmaatschappijen biedt zijn diensten aan bij het opstarten van bv. een nieuwe activiteit.

3. Sensitiviteiten

Wij evalueren het effect van de sensitiviteiten op het economisch eigen vermogen. Zij slaan op de technische voorzieningen in marktwaarde.

Gelet op de lage marktrente is de waarde van de technische voorzieningen groter dan de afkoopwaarde, wat leidt tot een negatieve impact op het eigen vermogen in geval van een verlaging van het afkooppercentage. De sensitiviteit aan het afkooppercentage stijgt lichtjes in 2018.

Onderschrijvingsrisico Leven: scenario dat overeenkomt met[1]

	Impact op de beschikbare financiële middelen vóór belastingen	
(In miljoen EUR)	31/12/17	31/12/18
Een toename van 15% sterftecijfers	(35)	(34)
Een toename van 10% van de kosten +1% inflatie	(126)	(158)
Een daling van 10% afkopen	(21)	(23)

(1) Toepassingsgebied: Belfius Insurance nv (=Belins solo), tak 23 inbegrepen.

Onderschrijvingsrisico Niet-Leven: scenario dat overeenkomt met[1]

	Impact op het resultaat vóór belastingen	
(In miljoen EUR)	31/12/17	31/12/18
Een toename van 10% van de administrratieve kosten	(9)	(8)
Een toename van 5% in schades	(18)	(19)

(1) Toepassingsgebied: Belfius Insurance nv en Corona nv (Belins conso).

De sensitiviteit van de kosten neemt toe omwille van de herziening van de kosten.

Het verzekerd kapitaal bij overlijden is groter dan de technische reserves tegen de reële waarde, wat leidt tot een negatieve impact op de beschikbare financiële middelen bij een stijging van de mortaliteit. De sensitiviteit blijft stabiel tussen 2017 en 2018.

4. Evolutie van de schadegevallen

De schadedriehoek is de gebruikelijke methode voor het in kaart brengen van de schadebetalingen, die over meerdere jaren gespreid zijn. Op basis hiervan test de actuaris onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen. Bij de verzekeringen Niet-Leven kan de verzekeraar tussen de datum dat een schadegeval zich voordoet en de datum dat het volledig is afgehandeld, doorgaans de totale kostprijs van het schadegeval niet exact bepalen. Tijdens die periode vormt de verzekeraar een reserve die gelijk is aan het geraamde bedrag aan toekomstige betalingen voor dit schadegeval.

Aangezien de reserve slechts een raming is, bestaat het risico dat het effectief betaalde bedrag hoger ligt. Om het gelopen risico te beoordelen, is het noodzakelijk de schommeling van twee bedragen te analyseren:

- de som van de betalingen die werden gedaan vóór die datum;
- de reserve die op die datum is geboekt voor de toekomstige betalingen.

De som van die twee componenten wordt de totale schadelast genoemd.

Onderstaande tabel toont voor Belfius Insurance nv en Corona nv de evolutie sinds 2008 van de som op het einde van het jaar van de totale kosten voor de schadegevallen die zich op jaarbasis hebben voorgedaan.

Schadelast (exclusief herverzekering en interne kosten)

(In duizend EUR)	Voorvalsjaar										
Afwikkelingsjaar	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
Raming aan het einde van het voorvalsjaar	284 441	331 831	376 927	368 410	366 403	365 798	415 445	389 632	427 822	417 069	441 459
1 jaar later	286 182	315 094	377 982	365 547	350 517	324 524	392 976	361 479	402 910	396 145	
2 jaar later	276 197	302 958	376 143	355 306	334 313	312 883	381 044	353 512	385 904		
3 jaar later	266 868	302 314	370 819	350 249	329 882	306 454	374 836	351 551			
4 jaar later	267 226	300 159	370 924	352 804	328 046	303 051	371 983				
5 jaar later	266 805	299 236	363 378	350 780	323 899	301 179					
6 jaar later	267 520	296 773	360 537	351 335	319 633						
7 jaar later	267 249	293 969	357 875	344 245							
8 jaar later	264 048	293 741	354 384								
9 jaar later	264 340	292 906									
10 jaar later	262 520										

(In duizend EUR)											
Huidige raming	**262 520**	**292 906**	**354 384**	**344 245**	**319 633**	**301 179**	**371 983**	**351 551**	**385 904**	**396 145**	**441 459**
Cumulatieve betalingen	**(228 718)**	**(268 076)**	**(302 729)**	**(300 328)**	**(272 831)**	**(251 659)**	**(311 647)**	**(265 894)**	**(278 323)**	**(247 810)**	**(197 009)**
Huidige voorzieningen	**33 802**	**24 830**	**51 655**	**43 918**	**46 802**	**49 520**	**60 336**	**85 657**	**107 581**	**148 335**	**244 450**

(In duizend EUR)	
Voorzieningen (vanaf 2008)	896 885
Voorzieningen (tot 2008)	129 820
Interne kosten	47 256
Aangenomen zaken	25 795
TOTAAL[1]	1 099 756

(1) Schadereserve 31/12/2018 - toelichting 6.5.2.

X. TOELICHTINGEN MET BETREKKING TOT BELANGRIJKE WIJZIGINGEN IN DE CONSOLIDATIEKRING EN LIJST VAN DE DOCHTERONDERNEMINGEN EN GEASSOCIEERDE DEELNEMINGEN VAN BELFIUS

10.1. BELANGRIJKE WIJZIGINGEN IN DE CONSOLIDATIEKRING

(Alleen de wijzigingen die een materieel effect (d.w.z. een impact van meer dan 1 % van het balanstotaal en/of resultaat) zijn vermeld).

1. Op 31 december 2017

Belfius Insurance verkocht zijn investering in "Aviabel", een geassocieerde deelneming gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode, in de eerste helft van 2017 geclassificeerd in "Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten" op jaareinde 2016, aan een Amerikaanse verzekeraar Axis Capital, goed voor een realisatie van 8,9 miljoen EUR op de verkoop, geboekt in "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen".

Hoewel Belfius Insurance een langetermijnvisie heeft in het beheer van zijn vastgoedportefeuille, reageert het waar mogelijk op marktkansen. Een dergelijke gelegenheid deed zich voor bij "Pole Star" en "North Light", waarbij Belfius Insurance haar belang van 60% in beide bedrijven in de tweede helft van 2017 aan Zuid-Koreaanse investeerders verkocht, goed voor een realisatie van 58 miljoen EUR op de verkoop, geboekt in "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen". Beide bedrijven waren joint ventures welke via de vermogensmutatiemethode werden gewaardeerd.

Ten slotte heeft Belfius Insurance haar investeringen in de geconsolideerde fondsen geliquideerd: "Belfius European Loans Fund", "Belins High Yield" en "Belins US Corporate Bonds" in de loop van de tweede helft van 2017. De beslissing werd genomen na een herziening van het investeringskader, en er werd vastgesteld dat de volatiliteit van deze fondsen niet langer voldeed aan het nieuw investeringskader van Belfius Insurance.

De vastgoedentiteit ImmoActivity werd eind 2016 gekocht en wordt sinds januari 2017 volledig geconsolideerd.

2. Op 31 december 2018

A. Volledige consolidatie van Auxipar

Eind 2016 werd een overeenkomst gesloten tussen Belfius en de vereffenaars van de Arco ondernemingen in vereffening (Arcopar, Arcofin, Arcoplus en Arcosyn) met als doel vooruitgang te maken in de afronding van de liquidatie, in het belang van alle betrokkenen. Deze overeenkomst lijstte een aantal actiepunten op om naar het einde van de vereffening te evolueren, waaronder de mogelijke overname door Belfius van de aandelen van Auxipar die door de Arco-ondernemingen werden aangehouden.

Als gevolg van deze actiepunten heeft Belfius op 29 maart zijn belang in Auxipar verhoogd van 39,7% tot 74,99% voor een bedrag van 29,4 miljoen EUR. Deze transactie kwalificeert voor Belfius als een bedrijfscombinatie die in fasen wordt gerealiseerd en is dus onderworpen aan IFRS 3, waarbij elk eerder aangehouden belang wordt aangepast aan de reële waarde op de overnamedatum en de eventuele resulterende winst wordt gerapporteerd in de geconsolideerde resultatenrekening. Belfius heeft de reële waarde van Auxipar geraamd op 82,8 miljoen EUR op de overnamedatum, in lijn met de overnameprijs voor 100% van de aandelen (83,3 miljoen EUR). De herwaardering als gevolg van de toepassing van IFRS 3 van het eerder aangehouden belang (opgenomen eind maart 2018 aan 33 miljoen EUR) resulteerde in een winst van 23 miljoen EUR geboekt in "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen". Het verschil tussen de herwerking van de balans en de betaalde vergoeding resulteerde in een goodwill van 0,1 miljoen EUR.

Een van de investeringen van Auxipar is een belang van 82,7% in EPC, een vereniging van apotheken die farmaceutische producten verdeelt. Hoewel Auxipar de meerderheid van de aandelen in EPC bezit, heeft het geen effectieve controle over de investering, aangezien (a) er een beperking van de stemrechten is en (b) er geen aandeelhouders-/controleovereenkomst bestaat. Als gevolg hiervan zal Belfius EPC consolideren via de vermogensmutatiemethode. De waarde van 20,7 miljoen EUR als gevolg van de vermogensmutatiemethode wordt beschouwd als de reële waarde van EPC, geraamd op de overnamedatum van Auxipar en omvat 1,4 miljoen EUR goodwill.

B. Overige wijzigingen in de consolidatiekring

Belfius verkocht zijn investeringen in "NEB Participation" aan Nethys. Het betrof een geassocieerde deelneming die voorheen werd verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode. Belfius realiseerde op deze verkoop een winst van 23,6 miljoen EUR geboekt in "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen".

Belfius heeft in 2018 de nieuwe entiteit Bancontact Payconiq Company geconsolideerd, via de vermogensmutatiemethode, waarvan het 22,5% van de aandelen bezit na de fusie tussen Payconiq en Bancontact op 29 juni 2018.

Caring People, een 100% dochteronderneming van Corona die contactcenteractiviteiten uitvoert voor Corona, wordt vanaf 2018 volledig geconsolideerd.

De vennootschappen Jaimy en Charlin zijn volledig geconsolideerd vanaf de datum van oprichting in 2018. Jaimy wil een platform bieden waar gebruikers kleine herstellingen aan huis kunnen aanvragen. Charlin wil een oplossing bieden voor ouderen, waarbij ze langer in hun eigen woning kunnen blijven wonen zonder speciale hulp.

De digitale innovatiebedrijven The Studio, Spencr, Brightknight en Smart Belgium Services worden vanaf 2018 volledig geconsolideerd. The Studio en Spencr ontwikkelen en promoten digitale banking-oplossingen zoals Pengo en blockchain-gerelateerde applicaties. Brightknight biedt diensten rond robotisering en kunstmatige intelligentie voor het segment Public and Corporate. Smart Belgium Services vergemakkelijkt de dialoog tussen de lokale overheden en de bedrijfswereld.

De vastgoedonderneming Offico Immo is volledig geconsolideerd vanaf december 2018. De investering in het vakantiepark De Haan en de investeringsmaatschappij M80 Capital worden vanaf 2018, conform het aandeel dat Belfius Insurance in deze vennootschappen aanhoudt, geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode. De verwerving van deze laatste deelnemingen past in de gediversifieerde investeringsstrategie van Belfius Insurance op lange termijn.

C. Vereenvoudiging van de groepsstructuur

De Raad van Bestuur van Belfius Bank heeft op 26 april 2018 de sluiting van het bijkantoor in Dublin goedgekeurd, waardoor de Ierse portefeuille in Belfius Ireland (BIRL), een dochteronderneming van Belfius Bank, wordt gecentraliseerd en de groepsstructuur van Belfius Bank wordt vereenvoudigd. Eind 2018 werden alle obligaties en de bijbehorende afdekkingsderivaten tegen marktprijs van het bijkantoor Dublin naar Belfius Ireland overgedragen. De laatste juridische afsluiting vond plaats op 28 januari 2019. Deze sluiting had een positief effect van 31 miljoen EUR op de huidige fiscale positie van Belfius Bank.

10.2. OVERNAMES EN OVERDRACHTEN VAN GECONSOLIDEERDE ONDERNEMINGEN

1. Voornaamste acquisities

A. Jaar 2017

De vastgoedentiteit ImmoActivity werd eind 2016 gekocht en wordt sinds begin 2017 volledig geconsolideerd.

De activa en passiva geven het volgende beeld op moment van aankoop:

	2017
(In duizend EUR)	ImmoActivity
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	2 229
Materiële vaste activa	11 738
Schulden en deposito's	(8 714)
Overige verplichtingen	(18)
NETTO ACTIVA	5 235
Groepsaandeel	5 235
Reeds in bezit van de groep	0
Aankoopprijs (in cash)	5 235
Min: transactiekosten	0
Min: geldmiddelen en equivalenten in de aangekochte dochter	0
NETTO CASH UITSTROOM BIJ AANKOOP	5 235

B. Jaar 2018

Op 29 maart verwierf Belfius 35,3% van de aandelen van Auxipar voor een prijs van 29,4 miljoen EUR, waardoor het belang van Belfius in Auxipar steeg van 39,7% tot 74,99%. Auxipar en zijn investering "Interfinance" worden volledig geconsolideerd vanaf 2018. De investering in EPC wordt geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode omdat Auxipar de meerderheid van de aandelen in EPC bezit, maar geen controle over de investering heeft aangezien

- er een beperking van de stemrechten bestaat en
- er geen aandeelhoudersovereenkomsten bestaan.

Caring People, een 100% dochteronderneming van Corona die contactcenteractiviteiten uitvoert voor Corona, wordt vanaf 2018 volledig geconsolideerd.

Sinds de fusie van Payconiq met Bancontact in juni 2018 consolideert Belfius de nieuwe entiteit Bancontact Payconiq Company via de vermogensmutatiemethode.

De vennootschappen Jaimy en Charlin zijn volledig geconsolideerd vanaf de datum van oprichting in 2018.

De digitale innovatiebedrijven The Studio, Spencr, Brightknight en Smart Belgium Services worden vanaf 2018 volledig geconsolideerd. De vastgoedonderneming Offico Immo is volledig geconsolideerd vanaf december 2018.

De investering in het vakantiepark De Haan en de investeringsmaatschappij M80 Capital worden vanaf 2018, conform het aandeel dat Belfius Insurance in deze vennootschappen aanhoudt, geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode.

De activa en passiva geven het volgende beeld op moment van aankoop:

(In duizend EUR)	2018		
	Group Auxipar	Caring People	Ondernemingen in vermogensmutatie
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	2 130	1 662	0
In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen vermogensinstrumenten	84 684	0	0
Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie	27 707	0	18 605
Belastingvorderingen	647	0	0
Overige activa	504	194	0
Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen	(32 351)	0	0
Belastingverplichtingen	0	(10)	0
Overige verplichtingen	(63)	(633)	0
NETTO ACTIVA	83 257	1 212	18 605
Groepsaandeel	62 431	1 212	18 605
Reeds in bezit van de groep	33 051	1 212	7 587
Aankoopprijs (in cash)	29 379	0	11 018
Min: transactiekosten	0	0	0
Min: geldmiddelen en equivalenten in de aangekochte dochter	0	0	0
NETTO CASH UITSTROOM BIJ AANKOOP	29 379	0	11 018

(In duizend EUR)	2018		
	Jaimy en Charlin	Digitale innovatiebedrijven	Offico Immo
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	124	2 306	403
In schuldbewijzen belichaamde schulden en eigen vermogensinstrumenten	0	1 998	0
Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie	0	0	0
Materiële vaste activa	0	352	30 371
Belastingvorderingen	0	203	282
Overige activa	0	1 956	562
Schulden en deposito's	0	0	(21 224)
Belastingverplichtingen	(1)	(24)	0
Overige verplichtingen	0	(1 805)	(386)
NETTO ACTIVA	124	4 985	10 008
Groepsaandeel	124	4 985	10 008
Reeds in bezit van de groep	124	4 985	0
Aankoopprijs (in cash)	0	0	10 008
Min: transactiekosten	0	0	0
Min: geldmiddelen en equivalenten in de aangekochte dochter	0	0	(51)
NETTO CASH UITSTROOM BIJ AANKOOP	0	0	9 957

2. Voornaamste verkooptransacties

A. Jaar 2017

Belfius Insurance verkocht zijn investering in "Aviabel", een geassocieerde deelneming gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode, in de eerste helft van 2017.

Belfius Insurance verkocht zijn investering in "Pole Star" en "North Light" in de tweede helft van 2017. Beide bedrijven waren joint ventures welke via de vermogensmutatiemethode werden gewaardeerd.

De activa en passiva geven het volgende beeld op moment van aankoop:

	2017	
(In duizend EUR)	Aviabel	Pole Star en North Light
Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie	8 057	67 926
NETTO ACTIVA	8 057	67 926
Opbrengsten uit verkoop (in cash)	17 001	126 006
Min: transactiekosten	0	0
Min: geldmiddelen en equivalenten in de verkochte dochter	0	0
NETTO CASH INSTROOM BIJ VERKOOP	17 001	126 006

B. Jaar 2018

Belfius verkocht zijn investeringen in "NEB Participation" aan Nethys. Het betrof een geassocieerde deelneming die voorheen werd verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode. Belfius realiseerde op deze verkoop een winst van 23,6 miljoen EUR geboekt in "Nettoresultaat uit investeringen en verplichtingen".

De activa en passiva geven het volgende beeld op moment van aankoop:

	2018
(In duizend EUR)	NEB Participations
Investeringen in ondernemingen in vermogensmutatie	13 900
NETTO ACTIVA	13 900
Opbrengsten uit verkoop (in cash)	37 500
Min: transactiekosten	0
Min: geldmiddelen en equivalenten in de verkochte dochter	0
NETTO CASH INSTROOM BIJ VERKOOP	37 500

3. Activa en verplichtingen vervat in groepen die aangehouden worden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten

A. Jaar 2017

Op 31 december 2017 werden geen dochterondernemingen geregistreerd als "Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten".

B. Jaar 2018

Op 31 december 2018 werden geen dochterondernemingen geregistreerd als "Vaste activa (groep activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten".

10.3. LIJST VAN DE DOCHTERONDERNEMINGEN, DE ONDERNEMINGEN WAAROP VERMOGENSMUTATIE IS TOEGEPAST, DE GEASSOCIEERDE ONDERNEMINGEN EN DE ONDERNEMINGEN WAARIN DE GROEP TEN MINSTE 20% VAN HET KAPITAAL BEZIT

1. Lijst van de volledig in de consolidatie opgenomen dochterondernemingen

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)[1]	Activiteits-code
Auxiliaire de participations NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	74,99	10
Belfius Asset Finance Holding NV	Pachecolaan 44 B-1000 Brussel	100	10
Belfius Auto Lease NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	5
Belfius Commercial Finance NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	15
Belfius Financing Company NV	Rue de l'Industrie 20 L-8399 Windhof	100	49
Belfius Immo NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	31
Belfius Insurance NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	28
Belfius Insurance Invest NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	21
Belfius Insurance Services Finance NV	Rue de l'Industrie 20 L-8399 Windhof	100	21
Belfius Investment Partners NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	19
Belfius Ireland Unltd	23 Shelbourne Road Ballsbridge Dublin 4 IE 4886676 P	100	49
Belfius Lease NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	5
Belfius Lease Services NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	5
BI New Co NV (Jaimy NV vanaf 5 maart)	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	47
Brightknight NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	34
Caring people NV	Metrologielaan 2 B-1130 Brussel	100	30
Charlin NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	47
Coquelets NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	31
Corona NV	Metrologielaan 2 B-1130 Brussel	100	28
Crefius NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	6
Dexia Secured Funding Belgium NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	10	49
Elantis NV	Rue des Clarisses 38 B-4000 Luik	100	6
ImmoActivity NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	31
Immo Malvoz BVBA	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	31
Immo Zeedrift NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	31
Interfinance CVBA	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	74,99	10

(1) Direct aangehouden percentage door rechtstreekse aandeelhouder.

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)(1)	Activiteits-code
Legros-Renier Les Amarentes Seigneurie de Loverval NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	31
LFB NV	Galileelaan 5 B-1210 Brussel	100	31
Mercurius Funding NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	5	49
Offico Immo NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	31
Penates Funding NV	Koningstraat 97 Bus 4 B-1000 Brussel	10	49
Smart Belgium Services NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	34
Spencr NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	34
The Studio NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	34

Er zijn geen belangrijke beperkingen voor de dochterondernemingen op haar vermogen om toegang te krijgen tot of gebruik te maken van activa en om over te gaan tot afwikkeling van verplichtingen van de groep.

2. Lijst van de niet-volledig geconsolideerde dochterondernemingen

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)(1)	Reden van uitsluiting	Activiteits-code
Belfius Fiduciaire NV	Pachecolaan 44 B-1000 Brussel	100	Te verwaarlozen belang	23
Belfius Part NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	Te verwaarlozen belang	10
Belsur BVBA (ex Zakenkantoor Frans Verfaillie)	Kruidtuinlaan 44 B-1000 Bruxelles	100	Te verwaarlozen belang	30
Bureau Laveaux & Martin BVBA	Brusselsesteenweg 346C B-9090 Melle	100	Te verwaarlozen belang	30
Canius I CVA	Plankstraat 13 B-3800 Sint-Truiden	99,95	Te verwaarlozen belang	16
Finimmo NV	Pachecolaan 44 B-1000 Brussel	100	In vereffening	16
Fynergie NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	Te verwaarlozen belang	32
Global Cleantech Capital II Feeder BV	Herengracht 338 NL-1016 CG Amsterdam	100	Te verwaarlozen belang	41
Gemeentedienst van België SCI (in vereffening)	Louizalaan 106 B-1050 Elsene	63,59	In vereffening	47
Immorente NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	Te verwaarlozen belang	31
Immo Rhododendrons SPRL	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	Te verwaarlozen belang	31
Immo Tumulis SPRL	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	Te verwaarlozen belang	31
Qualitass NV	Vilvoordsesteenweg 166 B-1850 Grimbergen	100	Te verwaarlozen belang	30
Shop Equipments NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	100	Te verwaarlozen belang	31
VDL - Interass NV	Brusselsesteenweg 346C B-9090 Melle	100	Te verwaarlozen belang	30

(1) Direct aangehouden percentage door rechtstreekse aandeelhouder.

3. Lijst van de ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)(1)	Activiteits-code
Bancontact Payconiq Company NV	Kempische Steenweg 303 b53 B-3500 Hasselt	22,5	48
De Haan Vakantiehuizen NV	Woluwelaan 46 B-1200 Sint-Lambrechts-Woluwe	25	31
EPC CVBA (Economie Populaire de Ciney)	rue de Dinot 30 B-5590 Ciney	61,37	33
Erasmus Gardens NV	Hermann-Debrouxlaan 42 B-1160 Brussel	50	31
Isabel NV	Keizerinlaan 13-15 B-1000 Brussel	24	39
M80 Capital Comm.V	Overwinningsstraat 1 B-1060 Brussel	22,91	10

4. Lijst van de ondernemingen waarop geen vermogensmutatiemethode wordt toegepast

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)(1)	Reden van uitsluiting	Activiteits-code
Arcosyn NV	Britsierslaan 5 B-1030 Schaarbeek	20,46	in vereffening	10
Arkafund NV	Alfons Gossetlaan 30 B-1702 Groot-Bijgaarden	25	in vereffening	21
Arlinvest NV	Hamiltonpark 24-26 B-8000 Brugge	49	te verwaarlozen belang	16
Assurcard NV	Fonteinstraat 1A bus 0301 B-3000 Leuven	20	te verwaarlozen belang	34
Banking Funding Company NV	Aarlenstraat 82 B-1040 Brussel	21,62	te verwaarlozen belang	48
Bedrijvencentrum Regio Mechelen NV	De regenboog 11 B-2800 Mechelen	24,33	te verwaarlozen belang	41
Belwing SA	Avenue Maurice-Destenay 13 B-4000 Liège	20	te verwaarlozen belang	10
BF3 Belgium SAS	rue de Balzac 23 F-75008 Paris	33,33	te verwaarlozen belang	10
Bizimmo NV	Vorstlaan 68 b9 B-1170 Watermaal-Bosvoorde	50	te verwaarlozen belang	31
Buildingnest NV	Vorstlaan 68 b9 B-1170 Watermaal-Bosvoorde	50	te verwaarlozen belang	31
Corfius Immo NV	Industrielaan 18 B-3730 Hoeselt	50	te verwaarlozen belang	31
DG Infra + Bis GCV	Karel Oomsstraat 37 B-2018 Antwerpen	28,53	te verwaarlozen belang	10
DG Infra + Ter GCV	Karel Oomsstraat 37 B-2018 Antwerpen	37,50	te verwaarlozen belang	10
Groene Poort Dreef NV	Westlaan 120 B-8800 Roeselare	50	te verwaarlozen belang	31
IDE Lux Finances SCRL	Drève de l'Arc-en-Ciel 98 B-6700 Arlon	36,87	te verwaarlozen belang	16
Imsol NV	Molenbergstraat 2 B-2000 Antwerpen	39,98	te verwaarlozen belang	31
Inforum G.I.E.	Aarlenstraat 53 bus 4 B-1040 Brussel	50	te verwaarlozen belang	41
Justinvest NV	Heistraat 129 B-2610 Antwerpen	33,33	te verwaarlozen belang	32
Kuborn Real Estate NV	Mauricelaan 8 B-1050 Brussel	20	te verwaarlozen belang	32
Les News 24 NV	Genèvestraat 175 B-1140 Evere	33,22	non-significant	45
Leskoo NV	Gemeenschappenlaan 100 B-1200 Sint-Lambrechts-Woluwe	50	te verwaarlozen belang	31

(1) Direct aangehouden percentage door rechtstreekse aandeelhouder.

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)(1)	Reden van uitsluiting	Activiteits-code
Letsgo City SA	Boulevard Piercot 44 B-4000 Liège	27,27	te verwaarlozen belang	34
NEB Foncière SA	Rue Louvrex 95 B-4000 Liège	20,49	te verwaarlozen belang	31
(Partners Through Innovation)2 NV	Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel	25,02	te verwaarlozen belang	34
Rabot Invest NV	Heistraat 129 B-2610 Antwerpen	25	te verwaarlozen belang	32
R.E.D. Laboratories NV	Z1. Researchpark 100 B-1731 Zellik	22,20	te verwaarlozen belang	33
Re-Vive Brownfield Fund I CVBA	Nieuwewandeling 62 B-9000 Gent	24,97	te verwaarlozen belang	31
Société Mixte de Développement Immobilier SA	Avenue Maurice Destenay 13 B-4000 Liège	25,04	te verwaarlozen belang	32
Syneco Agence Conseil ASBL	Place l'Ilon 13 B-5000 Namur	20	te verwaarlozen belang	47
TDP NV	Karel Oomsstraat 37 B-2018 Antwerpen	50	te verwaarlozen belang	47
Wandelaar Invest NV	Oude Graanmarkt 63 B-1000 Brussel	25	te verwaarlozen belang	5

5. Lijst van steragentschappen (niet geconsolideerd)

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)(1)	Activiteits-code
Belfius Antwerpen Berchem CVBA	Grotesteenweg 456 B-2600 Berchem	26	4
Belfius Antwerpen Zuidrand CVBA	Kioskplaats 49 B-2660 Hoboken	26	4
Belfius Ardenne - Spa - Pays de Herve SCRL	Place du Marché 22 B-4651 Battice	26	4
Belfius Ardenne et Famenne SCRL	Avenue de Bouillon 16 B-6800 Libramont-Chevigny	24,69	4
Belfius Binche Mariemont SCRL	Route de Mons 333 B-7130 Binche	26	4
Belfius Borinage SCRL	Rue J. Dufrane 3-5 B-7080 Frameries	26	4
Belfius Brugs Ommeland-Oudenburg CVBA	Dorpsstraat 8 B-8200 Brugge Sint-Michiels	26	4
Belfius Brussels City Center SCRL	Stéphaniaplein 8 B-1050 Brussel	26	4
Belfius Brussels East SCRL	Veldstraat 6 B-1040 Brussel	22,94	4
Belfius Brussels North SCRL	De Smet de Nayerlaan 2a B-1090 Brussel	26	4
Belfius Centrum-West CVBA	Hendrik Consciencestraat 23 bus 6 B-8800 Roeselare	26	4
Belfius Charleroi Pont-à-Nôle SCRL	Avenue Paul Pastur 114 B-6032 Mont-sur-Marchienne	26	4
Belfius Charleroi-Sud SCRL	Boulevard Joseph Tirou 76-82 B-6000 Charleroi	26	4
Belfius Condroz-Famenne SCRL	Rue St-Eloi 1 B-5590 Ciney	25,83	4
Belfius Druivenstreek CVBA	Stationsplein 17 B-3090 Overijse	26	4
Belfius Durmevallei CVBA	Marktplein 3 B-9220 Hamme (O.-VL.)	26	4
Belfius Eeklo - Gent-Oost CVBA	Grondwetlaan 9 B-9040 Sint-Amandsberg	25,66	4

(1) Direct aangehouden percentage door rechtstreekse aandeelhouder.

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)(1)	Activiteits-code
Belfius Entre Sambre & Meuse SCRL	Rue de France 50-52 B-5600 Philippeville	25,74	4
Belfius Fléron - Visé SCRL	Rue Saint Hadelin 1 B-4600 Visé	26	4
Belfius Gent-Centrum & Noord-west CVBA	Zonnestraat 23-25 B-9000 Gent	26	4
Belfius Geraardsbergen-Ninove CVBA	Oudenaardsestraat 4-6 B-9500 Geraardsbergen	26	4
Belfius Hageland Noord CVBA	Bogaardenstraat 26 B-3200 Aarschot	26	4
Belfius Hainaut Centre & Senne SCRL	Rue Albert 1er 23 B-7100 La Louvière	26	4
Belfius Hesbaye SCRL	Grand'Place 5 B-4280 Hannut	26	4
Belfius Kempen Noord CVBA	Gemeenteplaats 6 B-2960 Brecht	25,16	4
Belfius Kempen Oost CVBA	Markt 27 B-2400 Mol	26,02	4
Belfius Klein Brabant CVBA	Nieuwstraat 21 B-2830 Willebroek	26	4
Belfius Kortrijk - Menen - Ieper CVBA	Wijngaardstraat 52 B-8500 Kortrijk	26	4
Belfius Leuven CVBA	Brusselsestraat 2 B-3000 Leuven	26	4
Belfius Liège Centre et Sud SCRL	Rue des Mineurs 12 B-4000 Liège	26	4
Belfius Liège Nord & Est SCRL	Chaussée de Tongres 391 B-4000 Liège	26	4
Belfius Mandel-Leie CVBA	Holdestraat 19 B-8760 Meulebeke	26	4
Belfius Meuse-Ourthe-Amblève SCRL	Place Joseph Thiry 47 B-4920 Aywaille	26	4
Belfius Midden Limburg CVBA	Dorpsstraat 1A B-3530 Houthalen-Helchteren	26	4
Belfius Namur - Eghezée SCRL	Chaussée de Louvain 440 B-5004 Namur	26	4
Belfius Namur Gembloux SCRL	Avenue de la Faculté d'Agronomie 12 B-5030 Gembloux	25,30	4
Belfius Namur Haute-Meuse SCRL	Rue de Marchovelette 1 B-5000 Namur	25,32	4
Belfius Netevallei CVBA	Grote Markt 13 B-2500 Lier	26	4
Belfius Nivelles-Tubize SCRL	Rue de Nivelles 30 B-1480 Tubize	26	4
Belfius Noord-Brabant CVBA	Kattestraat 2 B-1730 Asse	26	4
Belfius Noord-Limburg CVBA	Hertog Janplein 45 B-3920 Lommel	25,59	4
Belfius Nord Picardie SCRL	Rue de la Station 39 Boîte 41 B-7700 Mouscron	26	4
Belfius Oudergem-Bosvoorde CVBA	Vorstlaan 282 B-1160 Brussel	25,16	4
Belfius Pays de Mons SCRL	Avenue Jean d'Avesnes 9 B-7000 Mons	26	4
Belfius Regio Aalst CVBA	Stationsstraat 4 B-9300 Aalst	25,66	4
Belfius Regio Antwerpen Oost CVBA	André Hermanslaan 1 B-2100 Deurne	26	4
Belfius Regio Dendermonde-Buggenhout CVBA	Kerkstraat 64-66 B-9200 Dendermonde	26	4
Belfius Regio Erpe-Mere CVBA	Marktplein 36 B-9520 Sint-Lievens-Houtem	26	4

(1) Direct aangehouden percentage door rechtstreekse aandeelhouder.

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)(1)	Activiteits-code
Belfius Regio Genk-Maaseik CVBA	Fruitmarkt 7 B-3600 Genk	26	4
Belfius Regio Hasselt CVBA	Havermarkt 36-38 B-3500 Hasselt	26	4
Belfius Regio Leie-Schipdonk CVBA	Volhardingslaan 72 (bus 1) B-9800 Deinze	26	4
Belfius Regio Mechelen CVBA	Grote Markt 31 B-2800 Mechelen	26	4
Belfius Regio Menen-Wevelgem CVBA (in vereffening)	Kerkomtrek 16 B-8930 Menen	26	4
Belfius Regio Mortsel Kontich CVBA	Mechelsesteenweg 56 B-2640 Mortsel	26	4
Belfius Région Charleroi Airport SCRL	Place des Martyrs 2 B-6041 Gosselies	26	4
Belfius Région Huy-Andenne SCRL	Avenue du Bosquet 41 boîte 11 B-4500 Huy	26	4
Belfius Region Liège-Airport SCRL	Chaussée du Roi Albert 50 B-4431 Ans	26	4
Belfius Regio Noord-Antwerpen CVBA	Antwerpsesteenweg 49 B-2950 Kapellen	26	4
Belfius Regio Oostende-Knokke CVBA	Lippenslaan 74 B-8300 Knokke-Heist	26	4
Belfius Regio Sint-Niklaas CVBA	Hendrik Heymanplein 9 B-9100 Sint-Niklaas	26	4
Belfius Regio Turnhout-Hoogstraten CVBA	Vrijheid 109 B-2320 Hoogstraten	26	4
Belfius Regio Waregem-Kruishoutem CVBA	Markt 12 B-8790 Waregem	25,83	4
Belfius Regio Westhoek CVBA (in vereffening)	Grote Markt 31 B-8600 Diksmuide	29,48	4
Belfius Scheldeland CVBA	Kalkendorp 21 B-9270 Laarne	25,74	4
Belfius Sille & Dendre SCRL	Grand Place 72 B-7850 Enghien	26	4
Belfius Sud-Luxembourg SCRL	Rue d'Alba 1 B-6700 Arlon	26	4
Belfius Tienen - Sint-Truiden CVBA	Clockemstraat 38 B-3800 Sint-Truiden	26	4
Belfius Tournai-Val de Verne SCRL	Rue Royale 105/107/109 B-7500 Tournai	26	4
Belfius Val de Sambre SCRL	Rue de Falisolle B-5060 Sambreville	24,37	4
Belfius Val d'Haine et Haut-Pays SCRL	Rue Grande 49 B-7380 Quiévrain	26	4
Belfius Vallée de la Dyle SCRL	Place Alphonse Bosch 15 B-1300 Wavre	25,41	4
Belfius Vilvoorde-Tervuren CVBA	Portaelsplein 68 B-1800 Vilvoorde	26	4
Belfius Vlaamse Ardennen CVBA	Nederstraat 17 B-9700 Oudenaarde	26	4
Belfius Waterloo SCRL	Chaussée de Bruxelles 306 B-1410 Waterloo	25,33	4
Belfius West-Brabant CVBA	Steenweg op Alsemberg 1410 B-1620 Drogenbos	26	4
Belfius Westkust CVBA	Kerkstraat 58 B-8430 Middelkerke	26	4
Belfius Zennevallei CVBA	Basiliekstraat 13 B-1500 Halle	26	4
Belfius Zoniënwoud CVBA	Brugmannlaan 247 B-1180 Brussel	24,37	4
Belfius Zottegem-Zuidrand Gent CVBA	Heldenlaan 22 B-9620 Zottegem	26	4
Belfius Zuid-Oost Limburg CVBA	Visésteenweg 204 (Bus 1) B-3770 Riemst	26	4

(1) Direct aangehouden percentage door rechtstreekse aandeelhouder.

Activiteitscode	
1.	Banken en kredietinstellingen
2.	Privé-spaarkassen
3.	Openbare kredietinstellingen
4.	Agentschappen
5.	Leasingmaatschappij
6.	Hypothecaire kredieten
7.	Financiering van ondernemingen d.m.v. participaties
8.	Distributie van verbruikskredieten
9.	Distributie van diverse krediettypes
10.	Nemen van en beheer van participaties
11.	Beursvennootschappen
12.	Beveks, sicavs
13.	Gemeenschappelijke beleggingsfondsen
14.	Beheermaatschappij van beveks, sicavs
15.	Factoring
16.	Financieringmaatschappij van infrastructuur en onroerend goed
17.	Overige nevenactiviteiten i.v.m. de verdeling van specifieke financiële producten
18.	Administratie m.b.t. financiële markten
19.	Portefeuillebeheer, beleggingsadvies
20.	Financiële engineering, consultancy, studie en financieel advies
21.	Andere activiteiten binnen de financiële sector
22.	Borgstellingsvennootschappen
23.	Fiducieverrichtingen
24.	Wisselkantoor
25.	Verzekeringen Leven
26.	Verzekeringen Niet-Leven
27.	Herverzekeringen
28.	Verzekeringsmaatschappijen - multibranche
29.	Agenten en makelaars in financiële producten
30.	Agenten en makelaars in verzekeringsproducten
31.	Onroerendgoedverrichtingen voor eigen rekening
32.	Onroerendgoedverrichtingen voor rekening van derden
33.	Gezondheid en sociale activiteiten
34.	Informatica / Information Technology
35.	Met bancaire activiteiten aanverwante activiteiten
36.	Overige aanverwante activiteiten
37.	Sanering, wegen en afvalbeheer
38.	Recreatie
39.	Telecommunicatie
40.	Transport
41.	Andere toeleveringsactiviteiten
42.	Energie
43.	Economische ontwikkeling
44.	Water
45.	Uitgifte van boeken en multimedia
46.	Studie-, onderzoek- en ontwikkelingsactiviteiten
47.	Overige dienstverlening
48.	Productie, beheer en distributie van geïnformatiseerde betaalmiddelen
49.	Financieringsmaatschappij
50.	Merchant bank

10.4. BELANGEN IN NIET-GECONSOLIDEERDE GESTRUCTUREERDE ENTITEITEN

1. De aard, het doel en de activiteiten van een gestructureerde entiteit

Belfius' betrokkenheid bij de niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten is voornamelijk vanuit een investeringsperspectief. Het doel van Belfius is een stabiele interestmarge te genereren voor deze investeringen.

Belfius heeft de volgende blootstellingen uit niet-geconsolideerde entiteiten in haar portefeuille (voornamelijk afkomstig van diens voormalige Side-portefeuille):

- "Mortgage Backed Securities" (MBS): deze gestructureerde entiteiten investeren in residentiële en/of commerciële hypothecaire leningen die gefinancierd worden door middel van de uitgifte van schuldpapier. Belfius heeft geïnvesteerd in de meest senior tranches.
- "Asset Backed Securities" (ABS): deze entiteiten investeren in leningen, obligaties en/of andere vorderingen die worden gefinancierd door middel van de uitgifte van schuldpapier. Belfius heeft geïnvesteerd in de meest senior tranches.
- "Multi issuer covered bonds": deze gestructureerde entiteiten worden opgezet door verschillende banken. Elke bank participeert voor een bepaald percentage in de dekkingswaarde.
- Derivaten: Belfius heeft sommige derivaten met niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten zoals Credit Default Swaps, Total Return Swaps en Renteswaps.

We verwijzen naar toelichting 12. "effectisering".

2. Betrokken bedragen

(In duizend EUR)	2017 IAS 39 Boekhoud-kundige waarde	2017 IAS 39 Kredietrisico
FINANCIËLE ACTIVA	**1 243 905**	**1 244 427**
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	253 895	274 775
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	0	0
Voor verkoop beschikbare financiële activa	0	0
Derivaten aangewezen als afdekkingsinstrument	0	0
Leningen en voorschotten	754 267	733 909
Beleggingen die tot einde looptijd worden aangehouden	235 743	235 743
FINANCIËLE SCHULDEN	**30 596**	**0**
Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	30 596	0
Derivaten aangewezen als afdekkingsinstrument	0	
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	0	0
BUITENBALANSRUBRIEKEN - GEGEVEN	**0**	**0**
kredietverbintenissen - gegeven	0	0
Financiële waarborgen - gegeven	0	0

(In duizend EUR)	2018 IFRS 9 Boekhoud-kundige waarde	2018 IFRS 9 Kredietrisico
FINANCIËLE ACTIVA	**1 017 162**	**976 056**
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	194 852	166 450
Verplicht tegen reële waarde gewaardeerde financiële activa voor niet-handelsdoeleinden met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies	57 366	57 494
Financiële activa die als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies zijn aangewezen	0	0
Tegen reële waarde gewaardeerde financiële activa met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat	27 070	27 070
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	737 874	725 043
Derivaten – Hedge accounting		
FINANCIËLE SCHULDEN	**57 157**	**0**
Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	57 157	0
Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	0	0
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	0	0
Derivaten aangewezen als afdekkingsinstrument	0	0
BUITENBALANSRUBRIEKEN - GEGEVEN	**0**	**0**
kredietverbintenissen - gegeven	0	0
Financiële waarborgen - gegeven	0	0

XI. TRANSACTIES MET VERBONDEN PARTIJEN

De norm IAS 24 "Toelichting transacties met verbonden partijen" voorziet in een gedeeltelijke vrijstelling voor de toelichting van transacties met overheidsgerelateerde partijen. Daarom zijn deze partijen niet opgenomen in de toelichting "Transacties met verbonden partijen". Het risico van Belfius op bijvoorbeeld Belgische overheidsobligaties kan teruggevonden worden in het deel Risicobeheer, opvolging van risico's, van het Beheersverslag.

1. Transacties met verbonden partijen

	Managers op sleutelposities[1]		Dochterondernemingen[2]	
(In duizend EUR)	31/12/17 IAS 39	31/12/18 IFRS 9	31/12/17 IAS 39	31/12/18 IFRS 9
Leningen[3]	1 757	2 786	2 759	6 381
waarvan leningen met verminderde kredietwaardigheid fase 3	0	0	0	0
Renteopbrengsten	30	53	11	143
Deposito's en schuldpapier[3]	9 810	11 737	5 149	8 750
Rentekosten	(5)	(5)	0	0
Overige inkomsten - netto honoraria	0	0	(9)	(9)
Door de groep verstrekte garanties en toegekende verbintenissen[4]	0	0	10	1 973
Door de groep bekomen garanties en toegekende verbintenissen	4 265	5 199	0	0

	Geassocieerde deelnemingen		Joint ventures waarin de entiteit een deelnemer is	
(In duizend EUR)	31/12/17 IAS 39	31/12/18 IFRS 9	31/12/17 IAS 39	31/12/18 IFRS 9
Leningen[3]	253 483	249 469	12 718	5 425
waarvan leningen met verminderde kredietwaardigheid fase 3	0	0	0	0
Renteopbrengsten	6 596	6 105	155	145
Deposito's en schuldpapier[3]	84 175	70 100	1 474	1 806
Rentekosten	(41)	(37)	0	0
Overige inkomsten - netto honoraria	132	2 409	330	289
Door de groep verstrekte garanties en toegekende verbintenissen[4]	233 561	240 906	17 760	25 297
Door de groep bekomen garanties en toegekende verbintenissen	69 379	59 551	38 665	24 155

(1) Managers op sleutelposities omvat de raad van bestuur en het directiecomité, evenals hun kinderen en echtgenoten of samenwonende partner, en de kinderen van deze echtgenoten of samenwonende partner.
(2) De gerapporteerde bedragen hebben betrekking op transacties met dochterondernemingen die omwille van hun immaterialiteit niet geconsolideerd worden.
(3) Transacties met verbonden partijen worden tegen marktconforme voorwaarden toegekend.
(4) Niet-gebruikte kredietlijnen.

2. Compensaties managers op sleutelposities[1]

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Kortetermijnpersoneelsbeloningen[2]	4 275	4 790
Andere langetermijnpersoneelsbeloningen	627	683

(1) Managers op sleutelposities omvat de raad van bestuur en het directiecomité.
(2) Kortetermijnpersoneelsbeloningen bevatten salarissen, bonussen en andere beloningen.

2. Dexia Real Estate Capital Markets

Dexia Real Estate Capital Markets (DRECM) werd in juli 2010 verkocht door Belfius aan Dexia Holdings, Inc. (DHI). In juni 2011 werd DRECM door DHI doorverkocht aan haar moedermaatschappij Dexia Crédit Local SA (DCL). In december 2016 droeg DRECM al haar activa, handelsportefeuille en activiteiten over naar DHI, en DHI nam alle passiva en daaraan verbonden verplichtingen over van DRECM. Na deze overdracht werd de legale entiteit DRECM geliquideerd door opslorping in DCL. DHI handelt bijgevolg als opvolger van DRECM.

Alhoewel DHI (als opvolger van DRECM) niet langer een verbonden partij is voor Belfius wordt er een overzicht gegeven van de bestaande verplichtingen van Belfius tegenover de voormalige activiteiten van DRECM.

Merk op dat er tot op de datum van dit verslag geen vorderingen zijn ingesteld tegenover Belfius onder deze verklaringen en waarborgen.

A. Doel en context van comfort letters

In het kader van de drie effectiseringtransacties van hypothecaire kredieten bestemd voor commercieel vastgoed (Commercial Real Estate Mortgage Loans) waarbij DRECM betrokken was, had DRECM als verkoper van de commerciële hypothecaire kredieten een Verkoopovereenkomst van hypothecaire kredieten (Mortgage Loan Purchase Agreement) , alsook een overeenkomst tot schadeloosstelling (Indemnification Agreement) afgesloten. In het kader van die overeenkomsten gaf DRECM ten aanzien van bepaalde CMBS-trusts bepaalde verklaringen en waarborgen m.b.t. bepaalde aspecten van zijn bedrijfssituatie en m.b.t. bepaalde kenmerken van de verkochte commerciële hypothecaire leningen (Commercial Mortgage Loans). Volgens de bepalingen van dergelijke Verkoopovereenkomst van hypothecaire kredieten zal een verkoper van die kredieten verplicht zijn een lening terug te kopen indien er een wezenlijke inbreuk van de verklaringen en waarborgen zou zijn of indien er een wezenlijk gebrek aan een document zou zijn dat niet rechtgezet of verholpen kan worden binnen een bepaalde tijdsspanne (meestal 90 dagen maar verlengingen zijn mogelijk), en op voorwaarde dat de aanvraag tot terugkoop tijdig gebeurde. Gelet op het feit dat dit een soort van doorlopende operationele verplichting was van DRECM en DRECM als entiteit geen rating had, eisten de deelnemers in de transacties en de kredietbeoordelaars ofwel een ruimere eerste verliestranche in de effectiseringstransacties (die economisch duur was voor DRECM) of een tegenwaarborg van een entiteit die wel een rating had. Tegen die achtergrond heeft Belfius Bank als opvolger van Artesia Banking Corporation NV voor de genoemde comfort letters gezorgd, omdat de rating van de bank toereikend was om de eis omtrent de kredietverbetering te verlagen.

B. De wettelijke aard van comfort letters

De eerste verplichting om de voorwaarden van de Mortgage Loan Agreements en de Indemnification Agreements na te leven, is de verantwoordelijkheid van DHI (als opvolger van DRECM). Enkel indien DHI (als opvolger van DRECM) haar verplichtingen niet zou kunnen naleven, heeft Belfius Bank beloofd tussen te komen met alle mogelijke menselijke, technische of financiële middelen. De verplichtingen van Belfius zijn verplichtingen tot het leveren van prestaties of tot betalen. Het is geen waarborg op het eerste verzoek en evenmin een verplichting tot het aankopen van een slecht krediet, maar wel een zgn. stand by back-up-overeenkomst voor het leveren van een prestatie of het uitvoeren van een betaling. Hoewel het belang Belfius in DRECM op 16/07/2010 werd verkocht aan DHI, zijn deze comfort letters nog altijd van kracht. Toch denken wij dat de risico's voor Belfius uiterst klein zijn, aangezien er geen terugkoop van leningen hangende is, geen enkele voorgaande transactie heeft geleid tot een terugkoop en DHI (als opvolger van DRECM) beschikt over voldoende kapitaal om aan zijn contractuele verplichtingen te voldoen.

XII. EFFECTISERING

Belfius heeft momenteel drie effectiseringsvehikels: Dexia Secured Funding Belgium, Penates Funding en Mercurius Funding. De totale activa van deze entiteiten bedroegen per 31 december 2017 en 31 december 2018 respectievelijk 9 008 miljoen EUR en 7 762 miljoen EUR.

In overeenstemming met de definitie van controle onder IFRS 10, worden Dexia Secured Funding Belgium, Penates Funding en Mercurius Funding opgenomen in de geconsolideerde rekeningen. Belfius heeft

- de volledige macht over haar effectiseringsvehikels,
- is blootgesteld aan variabele inkomsten en
- heeft de mogelijkheid om haar macht te gebruiken om de inkomsten te beïnvloeden.

Dexia Secured Funding Belgium NV (DSFB) is een Belgisch effectiseringsvehikel (institutionele vennootschap voor belegging in schuldvorderingen (VBS) naar Belgisch recht) dat momenteel zes compartimenten telt, waarvan er één actief is, namelijk DSFB-2.

DSFB-2 is een effectiseringstransactie van kredieten die werden toegekend aan instellingen in België (openbare en andere). Alle kredieten zijn 100% gewaarborgd door één van de drie Belgische regionale overheden. Deze transactie ten belope van 1 621 miljoen EUR werd gelanceerd op 28 april 2008. Er werd een tranche uitgegeven van floating rate notes, met een rating AA/Aa1/AA+ van resp. S&P, Moody's en Fitch. Belfius staat borg voor de betaling in hoofdsom en intrest op de notes. Op 31 december 2018 is er een uitstaand bedrag van 884 miljoen EUR. De huidige rating van de effecten is A-sf/A1/A-sf op 31 december 2018. De DSFB-2-Notes worden momenteel aangehouden door Belfius Bank en door haar dochteronderneming Belfius Ireland.

Penates Funding NV is een Belgisch effectiseringsvehikel dat momenteel tien compartimenten telt, waarvan er twee actief zijn, namelijk Penates-5 en Penates-6.

Op 16 november 2015 realiseerde Belfius een RMBS-effectiseringstransactie ten belope van 1 030 miljoen EUR. In compartiment Penates-5 werden hypothecaire kredieten van Belfius geëffectiseerd en werden 350 miljoen EUR aan Klasse A1 Mortgage-Backed Floating Rate Notes uitgegeven met vervaldag in 2049 (rating bij lancering Fitch AAAsf/Moody's Aaa(sf)); 450 miljoen EUR aan Klasse A2 Mortgage-Backed Floating Rate Notes uitgegeven met vervaldag in 2049 (rating bij lancering Fitch AAAsf/Moody's Aaa(sf)); 200 miljoen EUR Klasse B Mortgage-Backed Floating Rate Notes uitgegeven met vervaldag in 2049 (zonder rating); 30 miljoen EUR Klasse C Mortgage-Backed Floating Rate Notes uitgegeven met vervaldag in 2049 (zonder rating). De Klasse A1 Notes zijn in de loop van 2018 volledig afgelost. Het uitstaande bedrag van de Klasse A2 Notes bedroeg 361 miljoen EUR op 31 december 2018, terwijl de uitstaande bedragen van de andere klassen nog aan hun oorspronkelijke bedrag stonden. Het totaal uitstaand bedrag op 31 december 2018 in Penates-5 is bijgevolg 591 miljoen EUR. De ratings van de Klasse A2 Notes zijn ongewijzigd ten opzichte van hun oorspronkelijke rating. De Klasse A2 Notes worden gehouden door institutionele investeerders. De Klasse B Notes en de Klasse C Notes worden gehouden door Belfius Bank.

Op 15 mei 2017 realiseerde Belfius een RMBS-effectiseringstransactie ten belope van 6 030 miljoen EUR. In compartiment Penates-6 werden hypothecaire kredieten van Belfius geëffectiseerd en werden 2 490 miljoen EUR aan Klasse A1 Mortgage-Backed Floating Rate Notes uitgegeven met vervaldag in 2051 (rating bij lancering DBRS AAAsf/Moody's Aaa(sf)); 2 490 miljoen EUR aan Klasse A2 Mortgage-Backed Floating Rate Notes uitgegeven met vervaldag in 2051 (rating bij lancering DBRS AAAsf/Moody's Aaa(sf)); 1 020 miljoen EUR aan Klasse B Mortgage-Backed Floating Rate Notes uitgegeven met vervaldag in 2051 (zonder rating); 30 miljoen EUR Klasse C Mortgage-Backed Floating Rate Notes (zonder rating). Op 31 december 2018 zijn deze ratings ongewijzigd ten opzichte van hun oorspronkelijke rating. Het uitstaande bedrag van de Klasse A1 Notes was 1 433 miljoen EUR, terwijl de uitstaande bedragen van de andere klassen nog aan hun oorspronkelijke bedrag genoteerd waren. Het totaal uitstaand bedrag op 31 december 2018 in Penates-6 is bijgevolg 4 973 miljoen EUR. De Notes worden aangehouden door Belfius Bank en door haar dochteronderneming Belfius Insurance Invest. De Penates-6 Senior Notes kunnen gebruikt worden als collateral in overeenkomsten met de Europese Centrale Bank of met andere tegenpartijen.

Mercurius Funding NV is een Belgisch effectiseringsvehikel (SIC) dat momenteel zes compartimenten telt. Het werd opgericht in 2012. Enkel Mercurius-1 had uitstaande bedragen eind 2018.

Op 7 mei 2012 realiseerde Belfius een effectiseringstransactie van kmo (kleine & middelgrote ondernemingen)-kredieten ten belope van 4 124 miljoen EUR. In compartiment Mercurius-1 werden Belgische kmo-kredieten van Belfius geëffectiseerd en werden twee tranches van notes uitgegeven: Klasse A KMO Loan-Backed Fixed Rate Notes met vervaldag 2035 ten belope van 3 200 miljoen EUR; Klasse B KMO Loan-Backed Fixed Rate Notes met vervaldag 2037 ten belope van 924 miljoen EUR.

Op 12 mei 2014 heeft Mercurius-1 twee nieuwe tranches van notes uitgegeven: Klasse A KMO Loan-Backed Fixed Rate Notes met vervaldag 2035 ten belope van 3 200 miljoen EUR (Fitch A+(sf)/Moody's A1(sf)/DBRS A(high)(sf)) en Klasse B KMO Loan-Backed Fixed Rate Notes met vervaldag 2037 ten belope van 924 miljoen EUR zonder rating. De opbrengsten werden gebruikt voor de aankoop van een bijkomende portefeuille kmo-kredieten en voor de terugbetaling van de oude notes.

De ratings van de Klasse A Notes zijn AA(sf) bij DBRS en Aaa(sf) bij Moody's op 31 december 2018. Het uitstaand bedrag voor de Klasse A Notes en Klasse B Notes daalde tot respectievelijk 670 miljoen EUR en 760 miljoen EUR. Het totaal uitstaand bedrag in Mercurius-1 op 31 december 2018 is bijgevolg 1 430 miljoen EUR.

De Mercurius tranches worden volledig aangehouden door Belfius Bank en door haar dochteronderneming Belfius Ireland. De notes kunnen gebruikt worden als collateral in overeenkomsten met de Europese Centrale Bank of met andere tegenpartijen.

BELFIUS BANK NV
VERSLAG VAN DE COMMISSARIS AAN DE ALGEMENE VERGADERING VAN BELFIUS BANK NV OVER HET BOEKJAAR AFGESLOTEN OP 31 DECEMBER 2018 - GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

In het kader van de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van Belfius Bank NV (de "vennootschap") en haar filialen (samen "de groep"), leggen wij u ons commissarisverslag voor. Dit bevat ons verslag over de geconsolideerde jaarrekening alsook de overige door wet- en regelgeving gestelde eisen. Dit vormt één geheel en is ondeelbaar.

Wij werden benoemd in onze hoedanigheid van commissaris door de algemene vergadering van 26 april 2017, overeenkomstig het voorstel van het bestuursorgaan uitgebracht op aanbeveling van het auditcomité en op voordracht van de ondernemingsraad. Ons mandaat loopt af op de datum van de algemene vergadering die beraadslaagt over de jaarrekening afgesloten op 31 december 2019. Bij gebrek aan online archieven die teruggaan vóór 1997, is het voor ons niet mogelijk om met precisie het eerste jaar van ons mandaat te achterhalen. Wij hebben de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van Belfius Bank NV uitgevoerd gedurende tenminste 22 opeenvolgende boekjaren.

Verslag over de geconsolideerde jaarrekening

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de wettelijke controle uitgevoerd van de geconsolideerde jaarrekening van de groep, die de geconsolideerde balans op 31 december 2018 omvat, alsook de geconsolideerde resultatenrekening, de geconsolideerde staat van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, de geconsolideerde staat van de wijzigingen in eigen vermogen en het geconsolideerd kasstroomoverzicht over het boekjaar afgesloten op die datum en de toelichting, met de belangrijkste gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige informatieverschaffing, waarvan de geconsolideerde balans 164 165 152 (000) EUR bedraagt en waarvan de geconsolideerde resultatenrekening afsluit met een winst van het boekjaar (aandeel van de groep) van 649 028 (000) EUR.

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van het vermogen en van de financiële toestand van de groep op 31 december 2018 alsook van zijn geconsolideerde resultaten en van zijn geconsolideerde kasstromen over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.

Basis voor het oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (ISA's) zoals van toepassing in België. Wij hebben bovendien de door IAASB goedgekeurde internationale controlestandaarden toegepast die van toepassing zijn op huidige afsluitdatum en nog niet goedgekeurd op nationaal niveau. Onze verantwoordelijkheden op grond van deze standaarden zijn verder beschreven in de sectie "Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening" van ons verslag. Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Kernpunten van de controle

Kernpunten van onze controle betreffen die aangelegenheden die naar ons professioneel oordeel het meest significant waren bij de controle van de geconsolideerde jaarrekening van de huidige verslagperiode. Deze aangelegenheden zijn behandeld in de context van onze controle van de geconsolideerde jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover, en wij verschaffen geen afzonderlijk oordeel over deze aangelegenheden.

KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE	HOE ONZE CONTROLE DE KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE BEHANDELDE
Waardeverminderingen op leningen en voorschotten en in schuldbewijzen belichaamde schulden De portefeuille van leningen en voorschotten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs van Belfius Bank bedraagt 89 302 446 (000) EUR op 31 december 2018, inclusief waardeverminderingen gerelateerd aan stadia 1, 2 en 3 ten belope van 1 483 775 (000) EUR. De portefeuille van in schuldbewijzen belichaamde schulden gewaardeerd tegen enerzijds geamortiseerde kostprijs en anderzijds reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat, bedraagt 25 676 633 (000) EUR, inclusief waardeverminderingen gerelateerd aan stadia 1, 2 en 3 ten belope van 217 598 (000) EUR. De bepaling van de classificatie in stadia 1, 2 en 3 van leningen en voorschotten en in schuldbewijzen belichaamde schulden, volgens IFRS 9 zijn afhankelijk van subjectieve elementen die deels berusten op oordeelsvorming van het management, o.m. met betrekking tot de definitie van 'significante toename van het kredietrisico' die de perimeter van stadia 1 en 2 bepaalt. De berekening van de IFRS 9 te verwachten kredietverliezen binnen 12 maanden en over de looptijd van het contract zijn eveneens afhankelijk van subjectieve elementen die deels berusten op oordeelsvorming van het management, o.m. met betrekking tot vooruitziende factoren, economische scenario's, verlies bij wanbetaling en waarschijnlijkheid op wanbetaling. Rekening houdend met bovenvermelde overwegingen, beschouwen wij de bepaling en de berekening van waardeverminderingen op leningen en voorschotten en in schuldbewijzen belichaamde schulden als een kernpunt van onze controle. De waardeverminderingen op leningen en voorschotten en in schuldbewijzen belichaamde schulden worden als volgt ingedeeld: → Stadium 1: blootstellingen die beschouwd worden als *performing credit exposures*, waarvoor er geen significante toename is van het kredietrisico sedert de eerste opname; → Stadium 2: blootstellingen die beschouwd worden als *underperforming credit exposures*, waarvoor er een significante toename is van het kredietrisico sedert de toekenning of aankoop van het financieel actief en de rapporteringsdatum; → Stadium 3: blootstellingen die beschouwd worden als *non-performing credit exposures*, waarvoor er een verminderde kredietwaardigheid is vastgesteld. Wij verwijzen naar de toelichting III Boekhoudprincipes en waarderingsregels van de geconsolideerde jaarrekening die in de sectie 6.5 de boekhoudprincipes gerelateerd aan waardeverminderingen beschrijven, alsook toelichting 5.4. waar een detail van de leningen en voorschotten is opgenomen en toelichting 5.5. waar een detail van in schuldbewijzen belichaamde schulden is opgenomen	Onze audit aanpak omvat de controle van zowel het ontwerp als de implementatie van de interne beheersingsmaatregelen om de waardeverminderingen op leningen en voorschotten aan klanten te bepalen, alsook substantieve audit procedures. Onze werkzaamheden inzake interne beheersingsmaatregelen omvatten o.m.: → het beoordelen van de opzet en implementatie van de relevante interne beheersingsmaatregelen; → het verkrijgen van audit documentatie inzake sleutelcontroles en het nazicht- en goedkeuringsproces inzake: • het identificeren van gebeurtenissen die aanleiding geven tot het bepalen en berekenen van waardeverminderingen, en • het bestaande governance die de oordeelsvorming van het management ondersteunt. Onze substantieve audit procedures omvatten o.m.: → het kennis nemen van de notulen van het Risk Comité en het Default Comité; → het beoordelen van de volledigheid en juistheid van de date opgenomen in de credit impairment modellen; → het beoordelen van de geschiktheid van gehanteerde assumpties en methodologieën voor het bepalen en berekenen van waardeverminderingen door toetsing aan onze ervaring en kennis van de financiële sector, waarbij bijzondere aandacht wordt geschonken aan eventuele wijzigingen sinds 1 januari 2018; → het beoordelen van oordeelsvorming van het management, met bijzondere aandacht voor de redelijkheid van de benadering; → het steekproefsgewijs testen van Leningen en voorschotten en In schuldbewijzen belichaamde schulden om een tijdige identificatie en juiste berekening van waardeverminderingen na te gaan: • voor stadium 3 waardeverminderingen werd een gedetailleerd nazicht van kredietdossiers uitgevoerd waarbij de gehanteerde assumpties voor het berekenen van de waardeverminderingen werden beoordeeld op redelijkheid; • voor stadia 1 en 2 waardeverminderingen werd het gehanteerde model beoordeeld en werd de volledigheid en de juistheid van de input parameters nagegaan.

KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE	HOE ONZE CONTROLE DE KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE BEHANDELDE
Onzekerheid met betrekking tot de inschatting van voorzieningen voor juridische geschillen De groep is partij in een aantal geschillen die voortkomen uit zijn gebruikelijke beroepsactiviteiten. De erkenning en waardering van voorzieningen en de toelichting van voorwaardelijke verplichtingen met betrekking tot juridische geschillen vereisen een belangrijke beoordeling door het management. Wij hebben de volgende geschillen als betekenisvol geïdentificeerd: → dossiers Arco – Coöperatieve aandeelhouders; → dossier Ethias. Gezien het belang van onzekerheden met betrekking tot het resultaat van deze geschillen en de toegepaste beoordelingen, wordt het controleren van de toereikendheid van voorzieningen en toelichting over juridische geschillen beschouwd als een kernpunt van de controle. Wij verwijzen naar de toelichting III Boekhoudprincipes en waarderingsregels van de geconsolideerde jaarrekening waar de sectie 19 de boekhoudprincipes omvat met betrekking tot voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen, alsook toelichting 6.6. waar de belangrijkste juridische geschillen worden besproken in de subrubriek 3.B.	We beoordelen het ontwerp en de implementatie van de sleutelcontroles op de financiële verslaggeving met betrekking tot de voorzieningen voor juridische geschillen en de toelichting van de voorwaardelijke verplichtingen. De sleutelcontroles omvatten onder meer de controle over de beoordeling van de materiële juridische geschillen, hun nazicht en waardering indien nodig. We beoordelen de inschatting gemaakt door de groep van de aard en de status van de juridische geschillen en de voorwaardelijke verplichtingen. Hierbij hebben wij rekening gehouden met het juridisch advies dat de groep heeft ontvangen van zowel zijn interne bedrijfsjuristen, als van zijn externe onafhankelijke juridische adviseurs, indien relevant voor bepaalde betekenisvolle juridische geschillen. Voor de betekenisvolle juridische geschillen hebben wij bevestigingen van de externe onafhankelijke juridische adviseurs verkregen direct aan ons gericht. Wij hebben de analyse en de conclusies van de groep met betrekking tot de provisies en de toelichting van de belangrijkste juridische geschillen kritisch beoordeeld door middel van kritische bespreking met het management, en hebben rekening gehouden met de bevestiging van de externe onafhankelijke juridische adviseurs. Tot slot hebben wij de volledigheid en juistheid van de toelichtingen betreffende de juridische geschillen en de voorwaardelijke verplichtingen beoordeeld. Wij hebben tevens nagekeken of de toelichtingen in overeenstemming zijn met de vereisten opgenomen in de International Financial Reporting Standards zoals goedgekeurd door de Europese Unie (IAS 37).
Reële waardebepaling van financiële instrumenten geclassificeerd als Niveau 2 en Niveau 3 instrumenten met grotere risicokenmerken De financiële instrumenten die door de groep gedefinieerd zijn als Niveau 2 en Niveau 3 binnen de hiërarchie van de reële waarde in het kader van IFRS 13, hebben een hogere blootstelling aan het risico van onjuiste waardering. Wij beschouwen de bepaling van de reële waarde van de volgende financiële instrumenten van Niveau 2 en Niveau 3 als kernpunten van onze controle: → leningen en voorschoten gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies voor een bedrag van 32 133 (000) EUR als Niveau 2 en 1 787 934 (000) EUR als Niveau 3; → in schuldbewijzen belichaamde schulden gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat voor een bedrag van 299 277 (000) EUR als Niveau 2 en 285 688 (000) EUR als Niveau 3; → in schuldbewijzen belichaamde schulden gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies voor een bedrag van 506 689 (000) EUR als Niveau 2 en 444 235 (000) EUR als Niveau 3;	Onze auditprocedures omvatten zowel het verkrijgen van inzicht in de groep en haar omgeving, met inbegrip van de interne beheersingsmaatregelen en de governance die relevant zijn voor de waardering van financiële instrumenten, als de toetsing van parameters, opzet van waarderingsmodellen en relevante toelichtingen bij de geconsolideerde jaarrekening. Wij hebben onze waarderingsspecialisten betrokken bij de beoordeling en controle van waarderingsmodellen. Onze werkzaamheden inzake interne beheersingsmaatregelen omvatten o.m.: → het beoordelen van doorloopbeschrijvingen van werkelijke producttransacties teneinde ons begrip van de processen en controles in het kader van het afsluiten en registreren van transacties in financiële instrumenten te bevestigen;

KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE	HOE ONZE CONTROLE DE KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE BEHANDELDE
→ eigen vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via de overige onderdelen van het totaalresultaat voor een bedrag van 298 832 (000) EUR als Niveau 3; → eigen vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies voor een bedrag van 381 (000) EUR als Niveau 3; → derivaten voor een bedrag van 12 052 792 (000) EUR als Niveau 2 en 714 199 (000) EUR als Niveau 3 op de activa zijde, en 17 059 286 (000) EUR als Niveau 2 en 680 871 (000) EUR als Niveau 3 op de passiva zijde; → schulden en deposito's gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies voor een bedrag van 51 563 (000) EUR als Niveau 2; → uitgegeven schuldbewijzen en overige financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde via winst of verlies voor een bedrag van 4 753 369 (000) EUR als Niveau 2 en 2 556 005 (000) EUR als Niveau 3. De waardering van complexe financiële instrumenten vereist aanzienlijke inspanningen van de groep inzake middelen en bestuur. Onze beoordeling houdt rekening met verschillende factoren, waaronder: → de complexiteit van de gehanteerde waarderingsmodellen; → het gebrek aan gepaste beschikbare marktinformatie voor de waardering van specifieke financiële instrumenten; → de noodzaak tot het gebruik van niet-waarneembare marktinformatie; → de hoge mate van oordeelsvorming nodig voor de bepaling van de reële waarde. Het gebruik van verschillende waarderingstechnieken en/of assumpties kan aanleiding geven tot andere reële waarden die betekenisvol van elkaar kunnen afwijken. Deze factoren omvatten o.m. volgende bestanddelen: → het gebruik van modellen voor de waardering van complexe financiële instrumenten van Niveau 2 en Niveau 3; → de reële waardeaanpassingen aan derivaten om het kredietrisico (CVA/DVA) en financieringsrisico (FVA) van de tegenpartij te weerspiegelen; → de noodzaak tot het gebruik van afgeleide en/of illiquide prijszettingsparameters als input voor de waardering van financiële instrumenten van Niveau 2 en Niveau 3. Wij verwijzen naar de toelichting III Boekhoudprincipes en waarderingsregels van de geconsolideerde jaarrekening waar de sectie 6.7 de boekhoudprincipes gerelateerd aan de reële waarde van de financiële instrumenten, alsook toelichting 9.1. waar details worden verstrekt over de niveauclassificatie van financiële instrumenten in subsectie 2.	→ het bekomen van een begrip van het controle framework (inclusief toezichtscontroles) met betrekking tot het waarderingsproces voor financiële instrumenten; → het opvolgen van de geschikte en tijdige documentatie van waarderingsmodellen en parameter keuzes, en de formele goedkeuring hiervan door bevoegde comités; → het kennisnemen van modelvalidatierapporten opgemaakt door de onafhankelijke validatiefunctie. Onze substantieve procedures omvatten o.m.: → het beoordelen op steekproefbasis van marktparameters en kernassumpties toegepast in de waarderingsmodellen; → het beoordelen of waarderingsmethodologieën gebaseerd zijn op marktpraktijken, ervaring van experten, marktkennis, en of deze in lijn zijn met IFRS 13; → het identificeren van elementen met een hoog niveau van oordeelsvorming door middel van de controle van impactanalyses opgesteld door het management en rekening houdend met toelichtingen van onze waarderingsspecialisten; → onafhankelijke herwaardering van financiële instrumenten op steekproefbasis door onze waarderingsexperten; → het controleren van de toelichtingen bij de geconsolideerde jaarrekening aangaande waarderingsaangelegenheden, om de overeenstemming met IFRS te verifiëren.

KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE	HOE ONZE CONTROLE DE KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE BEHANDELDE
Continuïteit en integriteit van de IT-systemen Aangezien de IT-infrastructuur een essentieel onderdeel is voor de continuïteit en integriteit van de operationele activiteiten van de groep en haar financiële en prudentiële verslaggeving, beschouwen wij de continuïteit en integriteit van de IT-systemen als een kernpunt van onze controle. Onze beoordeling houdt rekening met: → de verscheidenheid aan IT-applicaties; → het zeer hoge volume aan transacties; → het feit dat verschillende applicaties intern werden ontwikkeld of op maat werden gemaakt; → het feit dat kwalitatieve informatie, vastgelegd op transactieniveau door de operationele departementen, van essentieel belang is voor de financiële verslaggeving (o.m. door de aard van transacties, de aard van de tegenpartijen, ratings, etc.); → het feit dat belangrijke elementen van de IT-infrastructuur worden uitbesteed.	Wij hebben onze IT-auditspecialisten betrokken bij het uitvoeren van onze werkzaamheden. Onze werkzaamheden omvatten o.m.: → het beoordelen van de interne beheersingsmaatregelen van de algemene IT-beheersmaatregelen (General IT Controls) die van essentieel belang zijn voor de financiële verslaggeving; → het beoordelen van de interne beheersing van de aanvullende interne beheersmaatregelen van het financiële, operationele en IT-departement aangaande de integriteit en kwaliteit van de gegevens en hun doorstroming vanuit de operationele applicaties naar de financiële rapporteringssystemen.
Toereikendheid van de technische voorzieningen Leven (inclusief *shadow accounting*) Per 31 december 2018 bedragen de technische voorzieningen Leven 12 643 869 (000) EUR. De toereikendheidstest van de technische voorzieningen Leven alsook de toegepaste *shadow accounting* zijn gebaseerd op complexe modelberekeningen. Zij zijn afhankelijk van tal van economische en niet-economische assumpties met betrekking tot onzekere toekomstige gebeurtenissen, die deels berusten op oordeelsvorming van het management. Bovendien kunnen deze modelberekeningen onderhevig zijn aan fouten omwille van ontoereikende datakwaliteit, onvolledige data, of wegens tekortkomingen in de interne beheersingsmaatregelen. Overeenkomstig de waarderingsregels past de groep *shadow accounting* toe waarbij niet-gerealiseerde beleggingsresultaten uit eigen vermogen (gedeeltelijk) worden overgeboekt naar de technische voorzieningen van verzekeringsmaatschappijen. Deze boekhoudkundige verwerking doet zich voor wanneer de realisatie van onder het eigen vermogen opgenomen niet-gerealiseerde beleggingsresultaten van voor verkoop beschikbare financiële activa een rechtstreeks invloed heeft op de waardering van de technische voorzieningen van verzekeringsmaatschappijen. Per 31 december 2018 bedraagt de correctie voor *shadow accounting* 21 902 (000) EUR. Rekening houdend met het belang van deze balanspost alsook de impact op het IFRS eigen vermogen ingevolge *shadow accounting*, beschouwen wij de toereikendheid van de technische voorzieningen Leven (inclusief *shadow accounting*) als een kernpunt van onze controle.	Onze auditprocedures omvatten zowel het verkrijgen van inzicht in de groep en haar omgeving, met inbegrip van de interne beheersing en de governance die relevant zijn voor de berekening van de technische voorzieningen voor levensverzekeringen, als de controle van o.m. parameters, opzet van actuariële modelberekeningen en relevante toelichtingen bij de geconsolideerde jaarrekening. Wij hebben onze actuariële specialisten betrokken bij de uitvoer van onze werkzaamheden. Onze werkzaamheden inzake interne beheersing omvatten o.m.: → het beoordelen van de opzet en implementatie van de relevante interne beheersings-maatregelen (o.m. betreffende de datakwaliteit); → het kennisnemen en beoordelen van de documentatie van de keuze van modellen en parameters, alsook de formele goedkeuring ervan door de bevoegde comités; → het kennisnemen van de verslaggeving van de onafhankelijke controlefuncties (risicobeheer en actuariële functie). Onze substantieve procedures omvatten o.m.: → het beoordelen van de geschiktheid van gehanteerde assumpties en methodologieën; → het kennisnemen van notulen van de bevoegde comités; → het controleren van de bewegingsanalyse voorbereid door de groep, om de redelijkheid van de evoluties tijdens het boekjaar te beoordelen;

KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE	HOE ONZE CONTROLE DE KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE BEHANDELDE
Wij verwijzen naar de toelichting III Boekhoudprincipes en waarderingsregels van de geconsolideerde jaarrekening waar de sectie 8.2 de boekhoudprincipes gerelateerd aan technische voorzieningen Leven (inclusief shadow accounting) omvat, alsook toelichting 6.5. Technische voorzieningen van verzekeringsmaatschappijen.	→ het controleren van de geprojecteerde kasstromen opgenomen in de toereikendheidstest om de redelijkheid ervan te beoordelen; → het steekproefsgewijs herberekenen van elementen vervat in de toereikendheidstest; → het steekproefsgewijs reconciliëren van inputdata gebruikt voor berekeningen met boekhoudkundige gegevens; → het controleren van basisgegevens gebruikt voor de waardering van de technische voorzieningen; → het controleren van de toelichtingen bij de geconsolideerde jaarrekening aangaande verzekeringscontracten.
Toereikendheid van de technische voorzieningen Niet-Leven Per 31 december 2018 bedragen de technische voorzieningen Niet-Leven 1 276 492 (000) EUR. Deze voorzieningen bevatten een voorziening voor te betalen schade ten belope van 969 238 (000) EUR. Enerzijds dient de voorziening voor te betalen schade toereikend te zijn om aan alle verplichtingen betreffende schaden te kunnen voldoen, zowel voor aangemelde schaden, als voor niet-aangemelde schaden. Anderzijds is de toereikendheidstest van de technische voorzieningen Niet-Leven gebaseerd op complexe (model)berekeningen. De berekeningen zijn afhankelijk van tal van economische en niet-economische assumpties met betrekking tot onzekere toekomstige gebeurtenissen, die deels berusten op oordeelsvorming van het management. Bovendien kunnen deze berekeningen onderhevig zijn aan fouten omwille van ontoereikende datakwaliteit, onvolledige data, of wegens tekortkomingen in de interne beheersingsmaatregelen. Rekening houdend met bovenvermelde overwegingen, beschouwen wij de toereikendheid van de technische voorzieningen Niet-Leven als een kernpunt van onze controle. Wij verwijzen naar de toelichting III Boekhoudprincipes en waarderingsregels van de geconsolideerde jaarrekening waar de sectie 8.2 de boekhoudprincipes gerelateerd aan technische voorzieningen omvat, alsook toelichting 6.5. Technische voorzieningen van verzekeringsmaatschappijen.	Onze auditprocedures omvatten zowel het verkrijgen van inzicht in de groep en haar omgeving, met inbegrip van de interne beheersing en het bestuur die relevant zijn voor de berekening van de technische voorzieningen Niet-Leven, als de kwantitatieve toetsing van o.m. parameters, opzet van actuariële berekeningen en relevante toelichtingen bij de geconsolideerde jaarrekening. Wij hebben onze actuariële specialisten betrokken bij de uitvoer van onze werkzaamheden. Onze werkzaamheden inzake interne beheersing omvatten o.m.: → het beoordelen van de opzet en implementatie van de relevante interne beheersings-maatregelen (o.m. betreffende de datakwaliteit); → het kennisnemen en beoordelen van de documentatie van de keuze van modellen en parameters, alsook de formele goedkeuring ervan door de bevoegde comités; → het kennisnemen van de verslaggeving van de onafhankelijke controlefuncties (risicobeheer en actuariële functie). Onze gegevensgerichte procedures omvatten o.m.: → het beoordelen van de geschiktheid van gehanteerde assumpties en methodologieën; → het kennisnemen van notulen van de bevoegde comités; → het controleren van de bewegingsanalyse voorbereid door de groep, om de redelijkheid van de evoluties tijdens het boekjaar te beoordelen; → het steekproefsgewijs herberekenen van elementen vervat in de toereikendheidstest; → het reconciliëren van inputdata gebruikt voor berekeningen met boekhoudkundige gegevens; → het controleren van basisgegevens gebruikt voor de waardering van de technische voorzieningen; → het controleren van de toelichtingen bij de geconsolideerde jaarrekening aangaande verzekeringscontracten.

KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE	HOE ONZE CONTROLE DE KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE BEHANDELDE
Toelichting over de kapitaalspositie op basis van Solvabiliteit II-regelgeving Sinds 1 januari 2016 is de Solvabiliteit II-regelgeving van toepassing op (her)verzekeringsondernemingen. De invoering van deze regelgeving heeft een belangrijke impact gehad, o.m. omwille van de complexiteit van de berekeningen van het vereist en beschikbaar kapitaal, en de focus die wordt gelegd op het risicobeheer. Belfius Insurance berekent het vereiste kapitaal op basis van de Standaardformule van de Solvabiliteit II-regelgeving. Per 31 december 2018 bedraagt de geconsolideerde Solvabiliteit II-ratio 203% (na verwacht dividend). De ratio wordt berekend als de verhouding van het Solvabiliteit II-eigen vermogen ten opzichte van het vereiste kapitaal (Solvency Capital Requirement of SCR). Zowel de Solvabiliteit II-marktwaardebalans als de SCR zijn gebaseerd op complexe berekeningen die gebruikmaken van belangrijke assumpties dewelke van betekenisvolle invloed zijn op de solvabiliteitsratio. Ook de kwaliteit van de gebruikte data in de berekeningen is van essentieel belang. Het bestuursproces betreffende de datakwaliteit moet gepast zijn om de volledigheid, de nauwkeurigheid en de gepastheid van de gebruikte data te waarborgen. Bovendien kan het gebruik van modelberekeningen aanleiding geven tot bepaalde onzekerheden die een invloed kunnen hebben op de solvabiliteitsratio. Wij verwijzen naar het deel Beheer van het kapitaal van het Beheersverslag voor de Solvency II ratio's van Belfius Insurance.	Onze auditprocedures zijn erop gericht om materiële afwijkingen van de solvabiliteitsratio te onderkennen. Zij omvatten zowel het verkrijgen van inzicht in de verzekeringsentiteit en haar omgeving, met inbegrip van de interne beheersing en de governance die relevant zijn voor de berekening van de solvabiliteitsratio. Wij hebben onze waarderings- en actuariële specialisten betrokken bij onze werkzaamheden. Onze werkzaamheden inzake interne beheersing omvatten o.m.: → het beoordelen van de opzet en implementatie van de relevante interne beheersings-maatregelen voor de berekening van de Solvabiliteit II ratio (o.m. betreffende de datakwaliteit); → het kennisnemen en beoordelen van de documentatie van de keuze van modellen en parameters, alsook de formele goedkeuring ervan door de bevoegde comités; → het kennisnemen van de verslaggeving van de onafhankelijke controlefuncties (risicobeheer en actuariële functie). Onze substantieve procedures omvatten o.m.: → het beoordelen van de toegepaste assumpties op hun redelijkheid; → het controleren van de aanpassingen voor de overgang van de IFRS-balans naar de Solvabiliteit II-marktwaardebalans inzake juistheid en volledigheid. Onze procedures omvatten o.m.: • het beoordelen van de parameters en modellen voor de bepaling van de kasstromen die gebruikt worden in de waardering van de technische voorzieningen; • het controleren van de juistheid en volledigheid van de inputdata die gebruikt wordt voor de berekening van de SCR; • het controleren van de berekening van het vereiste kapitaal per risicocomponent, in lijn met de Standaardformule van de Solvabiliteit II-regelgeving; → het controleren van de bewegingsanalyse opgesteld door de groep, om de redelijkheid van de evoluties tijdens het boekjaar te beoordelen voor wat betreft de solvabiliteitsratio, het vereiste kapitaal per risicocomponent en de marktwaardebalans.

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften, alsook voor de interne beheersing die het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening is het bestuursorgaan verantwoordelijk voor het inschatten van de mogelijkheid van de groep om haar continuïteit te handhaven, het toelichten, indien van toepassing, van aangelegenheden die met continuïteit verband houden en het gebruiken van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuursorgaan het voornemen heeft om de groep te liquideren of om de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of geen realistisch alternatief heeft dan dit te doen.

Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de geconsolideerde jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten en het uitbrengen van een commissarisverslag waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISA's is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen genomen door gebruikers op basis van deze geconsolideerde jaarrekening, beïnvloeden.

Bij de uitvoering van onze controle leven wij het wettelijk, reglementair en normatief kader na dat van toepassing is op de controle van de geconsolideerde jaarrekening in België.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISA's, passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. We voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de geconsolideerde jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die op deze risico's inspelen en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico van het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet zijn gericht op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de groep;
- het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen;
- het concluderen dat de door het bestuursorgaan gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, en het concluderen, op basis van de verkregen controle-informatie, of er een onzekerheid van materieel belang bestaat met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden die significante twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de groep om haar continuïteit te handhaven. Indien wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij ertoe gehouden om de aandacht in ons commissarisverslag te vestigen op de daarop betrekking hebbende toelichtingen in de geconsolideerde jaarrekening, of, indien deze toelichtingen inadequaat zijn, om ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van ons commissarisverslag. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de groep haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de geconsolideerde jaarrekening, en van de vraag of de geconsolideerde jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen weergeeft op een wijze die leidt tot een getrouw beeld;
- het verkrijgen van voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsactiviteiten binnen de groep gericht op het tot uitdrukking brengen van een oordeel over de geconsolideerde jaarrekening. Wij zijn verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. Wij blijven ongedeeld verantwoordelijk voor ons oordeel.

Wij communiceren met het auditcomité onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die wij identificeren gedurende onze controle.

Wij verschaffen aan het auditcomité tevens een verklaring dat wij de relevante deontologische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd, en wij communiceren met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en, waar van toepassing, over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Uit de aangelegenheden die met het auditcomité zijn gecommuniceerd bepalen wij die zaken die het meest significant waren bij de controle van de geconsolideerde jaarrekening van de huidige verslagperiode, en die derhalve de kernpunten van onze controle uitmaken. Wij beschrijven deze aangelegenheden in ons verslag, tenzij het openbaar maken van deze aangelegenheden is verboden door wet- of regelgeving.

Overige door wet- en regelgeving gestelde eisen

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening, de verklaring van niet-financiële informatie gehecht aan dit jaarverslag en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport over de geconsolideerde jaarrekening.

Verantwoordelijkheden van de commissaris

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm (herzien in 2018) bij de in België van toepassing zijnde internationale controlestandaarden (ISA's), is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening, de verklaring van niet-financiële informatie gehecht aan dit jaarverslag en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport te verifiëren, alsook verslag over deze aangelegenheden uit te brengen.

Aspecten betreffende het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening en andere informatie opgenomen in het jaarrapport over de geconsolideerde jaarrekening

Na het uitvoeren van specifieke werkzaamheden op het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening, zijn wij van oordeel dat dit jaarverslag overeenstemt met de geconsolideerde jaarrekening voor hetzelfde boekjaar en is opgesteld overeenkomstig het artikel 119 van het Wetboek van vennootschappen.

In de context van onze controle van de geconsolideerde jaarrekening zijn wij tevens verantwoordelijk voor het overwegen, in het bijzonder op basis van de kennis verkregen in de controle, of het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport over de geconsolideerde jaarrekening, zijnde:

- profiel van Belfius;
- Belfius' missie en ambitie;
- andere informatie (GRI, Afkortingen en Aanvullende inlichtingen)

een afwijking van materieel belang bevatten, hetzij informatie die onjuist vermeld of anderszins misleidend is. In het licht van de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, hebben wij geen afwijking van materieel belang te melden.

De niet-financiële informatie zoals vereist op grond van artikel 119, § 2 van het Wetboek van vennootschappen, werd opgenomen in het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening (sectie Beheersverslag – Corporate Social Responsibility (CSR)), dat deel uitmaakt van het jaarrapport. De vennootschap heeft zich bij het opstellen van deze niet-financiële informatie gebaseerd op de GRI-standaarden. Overeenkomstig artikel 144, § 1, 6° van het Wetboek van vennootschappen spreken wij ons niet uit over de vraag of deze niet-financiële informatie is opgesteld in overeenstemming met de vermelde GRI-standaarden.

Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid

- Ons bedrijfsrevisorenkantoor en ons netwerk hebben geen opdrachten verricht die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening en ons bedrijfsrevisorenkantoor is in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de groep.
- De honoraria voor de bijkomende opdrachten die verenigbaar zijn met de wettelijke controle bedoeld in artikel 134 van het Wetboek van vennootschappen werden correct vermeld en uitgesplitst in de toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening.

Andere vermeldingen

Huidig verslag is consistent met onze aanvullende verklaring aan het auditcomité bedoeld in artikel 11 van de verordening (EU) nr. 537/2014.

Zaventem, 29 maart 2019

De commissaris

DELOITTE Bedrijfsrevisoren
CVBA
Vertegenwoordigd door

Bernard De Meulemeester | Bart Dewael

VENNOOTSCHAPPELIJKE JAARREKENING (BE GAAP)

Financiële situatie op 31 december 2018

Balans (na winstverdeling)	344
Buitenbalanstelling	346
Schema van de resultatenrekening (voorstelling in staffelvorm)	347
Resultaatverwerking	348
Commentaar bij de vennootschappelijke jaarrekening op 31 december 2018	349
Waarderingregels	351
Toelichting bij de vennootschappelijke jaarrekening	355
Sociale balans	394
Verslagen van de commissaris	398

BALANS (NA WINSTVERDELING)

Activa (In duizend EUR)		31/12/17	31/12/18
I.	Kas, tegoeden bij centrale banken, postcheque- en girodiensten	9 436 631	7 477 238
II.	Bij de centrale bank herfinancierbaar overheidspapier	2 003	1 000
III.	Vorderingen op kredietinstellingen	14 473 372	13 799 255
	A. Onmiddellijk opvraagbaar	11 904 697	10 798 793
	B. Overige vorderingen (op termijn of met opzegging)	2 568 675	3 000 462
IV.	Vorderingen op klanten	75 535 580	84 164 986
V.	Obligaties en andere vastrentende effecten	19 530 570	16 184 687
	A. Van publiekrechtelijke emittenten	6 687 017	5 713 415
	B. Van andere emittenten	12 843 553	10 471 272
VI.	Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	102 014	188 112
VII.	Financiële vaste activa	2 751 641	2 742 906
	A. Deelnemingen in verbonden ondernemingen	2 087 606	2 090 555
	B. Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	91 318	82 881
	C. Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren	52 717	49 470
	D. Achtergestelde vorderingen op verbonden ondernemingen en ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	520 000	520 000
VIII.	Oprichtingskosten en immateriële vaste activa	122 067	132 277
IX.	Materiële vaste activa	571 075	551 220
X.	Eigen aandelen	0	0
XI.	Overige activa	2 722 427	1 570 614
XII.	Overlopende rekeningen	18 558 627	16 591 747
TOTAAL ACTIVA		143 806 007	143 404 042

Passiva
(In duizend EUR)

		31/12/17	31/12/18
I.	Schulden aan kredietinstellingen	10 994 944	9 709 758
	A. Onmiddellijk opvraagbaar	5 377 884	4 225 543
	B. Mobiliseringsschulden wegens herdiscontering van handelspapier	0	0
	C. Overige schulden op termijn of met opzegging	5 617 060	5 484 215
II.	Schulden aan klanten	77 721 502	81 517 162
	A. Spaargelden / spaardeposito's	35 936 622	38 115 035
	B. Andere schulden	41 784 880	43 402 127
	1. Onmiddellijk opvraagbaar	26 148 888	28 497 247
	2. Op termijn of met opzegging	15 635 992	14 904 880
	3. Wegens herdiscontering van handelspapier	0	0
III.	In schuldbewijzen belichaamde schulden	27 846 175	26 461 702
	A. Obligaties en andere vastrentende effecten in omloop	22 690 260	23 024 367
	B. Overige schuldbewijzen	5 155 915	3 437 335
IV.	Overige schulden	3 424 603	2 217 676
V.	Overlopende rekeningen	13 890 810	12 980 531
VI.	A. Voorzieningen voor risico's en kosten	173 794	182 481
	1. Pensioen- en soortgelijke verplichtingen	240	226
	2. Belastingen	32 415	34 710
	3. Overige risico's en kosten	141 139	147 546
	B. Uitgestelde belastingen	0	2 170
VII.	Fonds voor algemene bankrisico's	988 737	988 737
VIII.	Achtergestelde schulden	1 183 178	1 698 511
	EIGEN VERMOGEN	**7 582 264**	**7 645 314**
IX.	Kapitaal	3 458 066	3 458 066
	A. Geplaatst kapitaal	3 458 066	3 458 066
	B. Niet-opgevraagd kapitaal (-)	0	0
X.	Uitgiftepremies	209 232	209 232
XI.	Herwaarderingsmeerwaarden	215	212
XII.	Reserves	3 914 751	3 977 803
	A. Wettelijke reserve	345 807	345 807
	B. Onbeschikbare reserves	2 344	2 344
	1. Voor eigen aandelen	0	0
	2. Andere	2 344	2 344
	C. Belastingvrije reserves	26 167	31 333
	D. Beschikbare reserves	3 540 433	3 598 319
XIII.	Overgedragen winst (overgedragen verlies (-))	0	0
	TOTAAL PASSIVA	**143 806 007**	**143 404 042**

BUITENBALANSTELLING

(In duizend EUR)		31/12/17	31/12/18
I.	Eventuele passiva	15 867 878	15 606 062
	A. Niet-genegocieerde accepten	80 418	98 897
	B. Kredietvervangende borgtochten	14 074 189	13 528 450
	C. Overige borgtochten	1 575 934	1 823 264
	D. Documentaire kredieten	137 337	155 451
	E. Activa bezwaard met zakelijke zekerheden voor rekening van derden	0	0
II.	Verplichtingen met een potentieel kredietrisico	25 830 215	25 472 469
	A. Vaste verplichtingen tot fondsenverstrekking	327 327	475 437
	B. Verplichtingen wegens contantaankopen van effecten en andere waarden	321 911	128 604
	C. Beschikbare marge op betekende kredietlijnen	25 180 977	24 868 428
	D. Verplichtingen tot vaste opneming en plaatsing van effecten	0	0
	E. Verplichtingen tot inkoop wegens onvolkomen cessie-retrocessie	0	0
III.	Aan de kredietinstelling toevertrouwde waarden	109 622 459	109 573 456
	A. Waarden gehouden onder fiducieregeling	0	0
	B. Open bewaring en gelijkgestelde	109 622 459	109 573 456
IV.	Te storten op aandelen	17 023	16 515

SCHEMA VAN DE RESULTATENREKENING (VOORSTELLING IN STAFFELVORM)

(In duizend EUR)		31/12/17	31/12/18
I.	Renteopbrengsten en soortgelijke opbrengsten	2 448 428	2 321 365
	waaronder: uit vastrentende effecten	476 292	358 692
II.	Rentekosten en soortgelijke kosten (-)	(1 141 959)	(1 102 395)
III.	Opbrengsten uit niet-vastrentende effecten	162 048	159 634
	A. Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	7 491	8 476
	B. Deelnemingen in verbonden ondernemingen	148 538	142 569
	C. Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	2 951	6 638
	D. Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren	3 068	1 951
IV.	Ontvangen provisies	633 828	603 766
	A. Makelaars- en commissielonen	0	0
	B. Vergoeding voor diensten van beheer, adviesverlening en bewaring	0	0
	C. Overige ontvangen provisies	633 828	603 766
V.	Betaalde provisies (-)	(413 400)	(382 972)
VI.	Winst (verlies(-)) uit financiële transacties	78 712	53 874
	A. Uit het wissel- en handelsbedrijf in effecten en andere financiële instrumenten	135	(426 394)
	B. Uit de realisatie van beleggingseffecten	78 577	480 268
VII.	Algemene administratieve kosten (-)	(942 457)	(992 419)
	A. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	(485 189)	(499 983)
	B. Overige administratieve kosten	(457 268)	(492 436)
VIII.	Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa (-)	(75 010)	(84 876)
IX.	Terugneming van waardeverminderingen (Waardeverminderingen(-)) op vorderingen en terugneming van voorzieningen (Voorzieningen(-)) voor de rubrieken buitenbalanstelling "I. Eventuele passiva" en "II. Verplichtingen met een potentieel kredietrisico"	(91 733)	(92 808)
X.	Terugneming van waardeverminderingen (Waardeverminderingen(-)) op de beleggingsportefeuille in obligaties, aandelen en andere vastrentende of niet-vastrentende effecten	72 678	(70)
XI.	Besteding en terugneming van voorzieningen voor andere risico's en kosten dan bedoeld in de rubrieken buitenbalanstelling "I. Eventuele passiva" en "II. Verplichtingen met een potentieel kredietrisico"	43 157	44 533
XII.	Voorzieningen voor andere risico's en kosten dan bedoeld in de rubrieken buitenbalanstelling "I. Eventuele passiva" en "II. Verplichtingen met een potentieel kredietrisico" (-)	(48 935)	(27 984)
XIII.	Onttrekking (Toevoeging(-)) aan het Fonds voor algemene bankrisico's	0	0
XIV.	Overige bedrijfsopbrengsten	235 846	156 538
XV.	Overige bedrijfskosten (-)	(188 025)	(180 220)
XVI.	Winst (Verlies(-)) uit de gewone bedrijfsuitoefening vóór belasting	773 178	475 966
XVII.	Uitzonderlijke opbrengsten	71 536	32 675
	A. Terugneming van afschrijvingen en van waardeverminderingen op oprichtingskosten, immateriële en materiële vaste activa	44 537	0
	B. Terugneming van waardeverminderingen op financiële vaste activa	4 001	0
	C. Terugneming van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten	0	0
	D. Meerwaarden bij de realisatie van vaste activa	22 998	32 675
	E. Andere uitzonderlijke opbrengsten	0	0
XVIII.	Uitzonderlijke kosten (-)	(8 152)	(5 268)
	A. Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa"	(3 985)	(1 428)
	B. Waardeverminderingen op financiële vaste activa	(2 862)	(41)
	C. Voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten	0	0
	D. Minderwaarden bij de realisatie van vaste activa	(1 242)	(1)
	E. Andere uitzonderlijke kosten	(63)	(3 798)
XIX.	Winst (Verlies(-)) van het boekjaar vóór belastingen	836 562	503 373
XIX*bis*.	A. Overboeking naar de uitgestelde belastingen (-)	0	(2 170)
	B. Onttrekking aan de uitgestelde belastingen	0	0
XX.	Belastingen op het resultaat	(85 417)	(75 153)
	A. Belastingen (-)	(87 747)	(123 845)
	B. Regularisering van belastingen en terugneming van belastingvoorzieningen	2 330	48 692
XXI.	Winst (Verlies(-)) van het boekjaar	751 145	426 050
XXII.	Overboeking naar de belastingvrije reserves (-)	0	(5 166)
	Onttrekking aan de belastingvrije reserves	0	0
XXIII.	Te bestemmen winst (Te verwerken verlies(-)) van het boekjaar	751 145	420 884

RESULTAATVERWERKING

(In duizend EUR)		31/12/17	31/12/18
A.	Te bestemmen winstsaldo (Te verwerken verliessaldo(-))	751 145	420 884
	1. Te bestemmen winst (Te verwerken verlies(-)) van het boekjaar	751 145	420 884
	2. Overgedragen winst (Overgedragen verlies(-)) van vorige boekjaar	0	0
B.	Onttrekking aan het eigen vermogen	0	0
	1. Aan het kapitaal en de uitgiftepremies	0	0
	2. Aan de reserves	0	0
C.	Toevoeging aan het eigen vermogen (-)	388 145	57 884
	1. Aan het kapitaal en de uitgiftepremies	0	0
	2. Aan de wettelijke reserve	0	0
	3. Aan de overige reserves	388 145	57 884
D.	Over te dragen resultaat	0	0
	1. Over te dragen winst (-)	0	0
	2. Over te dragen verlies	0	0
E.	Tussenkomst van de vennoten in het verlies	0	0
F.	Uit te keren winst (-)	363 000	363 000
	1. Vergoeding van het kapitaal[1]	363 000	363 000
	2. Bestuurders of zaakvoerders[1]	0	0
	3. Andere rechthebbenden[1]	0	0

(1) Alleen voor de vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid naar Belgisch recht.

COMMENTAAR BIJ DE VENNOOTSCHAPPELIJKE JAARREKENING OP 31 DECEMBER 2018

BALANS

Het balanstotaal daalde met 0,4 miljard EUR, of 0,3%, van 143,8 miljard EUR eind 2017 tot 143,4 miljard EUR op 31 december 2018.

1. Actief

De **"vorderingen op kredietinstellingen en centrale banken"** bedragen eind 2018 21,3 miljard EUR, hetzij een daling van 2,6 miljard EUR ten opzichte van eind 2017, waarvan 2 miljard EUR ten gevolge van de daling van de zichtdeposito's bij de centrale banken en 1,1 miljard EUR ten gevolge van de daling van de gegeven cash waarborgen, gedeeltelijk gecompenseerd door de stijging van de mobiliseringsvorderingen met 0,6 miljard EUR.

Het uitstaand bedrag van de **"vorderingen op cliënten"** bedraagt eind 2018 84,2 miljard EUR, met name een stijging van 8,6 miljard EUR ten opzichte van eind 2017 als gevolg van de stijging van de hypothecaire leningen met 2,2 miljard EUR en 6,6 EUR miljard nieuwe leningen, gedeeltelijk gecompenseerd door de daling van de mobiliseringsvorderingen met 0,6 miljard EUR.

De **"obligaties en andere vastrentende effecten"** dalen met 3,3 miljard EUR tot een niveau van 16,2 miljard EUR ten gevolge van 2,1 miljard EUR verkoop van de Dublin Branch portefeuille aan Belfius Ireland en 1,2 EUR miljard terugbetalingen en verkopen van obligaties van andere emittenten.

De **"overlopende rekeningen"** bedragen eind 2018 16,6 miljard EUR, hetzij een daling van 2 miljard EUR van de marktwaarde van de derivaten. Dit was te wijten aan compressiediensten op de derivatenmarkt en aan marktevoluties.

2. Passief

De **"schulden aan kredietinstellingen"** bedragen eind 2018 9,7 miljard EUR, hetzij een daling van 1,3 EUR miljard ten opzichte van eind 2017, als gevolg van een daling van ontvangen cash waarborgen voor 1,1 miljard EUR en van andere schulden voor 0,2 miljard EUR.

De **"schulden aan cliënten"** stijgen met 4,0 miljard EUR tot een niveau van 81,5 miljard EUR eind 2018 waarvan een stijging van de spaarrekeningen met 2,5 miljard EUR en de zicht- en termijnrekeningen van het publiek en privaat cliënteel met 1,5 miljard EUR.

De daling van de **"in schuldbewijzen belichaamde schulden"** van 1,4 miljard EUR tot een niveau van 26,5 miljard EUR, wordt verklaard door terugbetalingen van depositocertificaten op einddatum voor 2,9 miljard EUR, gedeeltelijk gecompenseerd door nieuwe uitgiftes van covered bonds voor 1,5 miljard EUR.

De **"overlopende rekeningen"** dalen met 0,9 miljard EUR tot 13 miljard EUR eind 2018, hoofdzakelijk door de daling van de marktwaarde van de derivaten. Dit was te wijten aan compressiediensten op de derivatenmarkt en aan marktevoluties.

De **"achtergestelde schulden"** stijgen met 0,5 miljard EUR ten gevolge van de uitgifte van 500 miljoen EUR Additional Tier 1 instrumenten die voldoen aan de CRR/CRD IV voorwaarden voor bijkomend eigen vermogen.

Het **"eigen vermogen"**, met inbegrip van het **"fonds voor algemene bankrisico's"**, bedraagt eind 2017 8,6 miljard EUR, hetzij 63 miljoen EUR meer dan eind 2017 na verdeling van de winst van het boekjaar.

RESULTATENREKENING

In 2018 bedraagt het vennootschappelijk resultaat van het boekjaar 421 miljoen EUR. Dit is een daling met 330 miljoen EUR ten opzichte van 2017.

De **"netto rentemarge"** daalde met 87 miljoen EUR tot 1 219 miljoen EUR eind 2018, ten opzichte van 1 306 miljoen EUR eind 2017. De rentemarge blijft onder druk staan door de omgeving van lage rente in een zeer competitieve markt, maar wordt gedeeltelijk gecompenseerd door hogere lening volumes. De netto rentebaten van 2017 omvatten een uitzonderlijke impact van 40 miljoen EUR als gevolg van de standaardisering van waarborgovereenkomsten en werden bovendien positief beïnvloedt door een volumekorting van 21 miljoen EUR op TLTRO II, aangezien Belfius eind 2017 zijn doelstellingen van verhoogde leningen aan de reële economie behaalde.

In 2018 bedragen de **"ontvangen provisies"** EUR 604 miljoen EUR en de **"betaalde provisies"** 383 miljoen EUR. De netto provisies blijven stabiel met 0,4 miljoen EUR stijging ten opzichte van vorig boekjaar.

De **"resultaten uit financiële transacties"** zijn gedaald met 25 miljoen EUR tot 54 miljoen EUR eind 2018. Ze werden negatief beïnvloed door de illiquiditeit van de markt in het laatste kwartaal van 2018 en de verbreding van de kredietspreads.

De **"algemene beheerskosten"** bedragen 992 miljoen EUR, hetzij een stijging met 50 miljoen EUR ten opzichte van 2017, voornamelijk door de stijging van de overige beheerskosten met 35 miljoen EUR, hoofdzakelijk als gevolg van belangrijke investeringen in digitalisering en innovatie. Daarnaast stijgen de personeelskosten met 14,8 miljoen EUR.

De **"waardeverminderingen"** bedragen 93 miljoen EUR in 2018. De negatieve evolutie van 74 miljoen EUR ten opzichte van 2017 is voornamelijk te wijten aan de uitzonderlijke terugname van de waardeverminderingen op effecten Riverview in 2017 uit de voormalige "legacy" portefeuille.

De **"voorzieningen voor andere risico's en kosten"** bedragen -16 miljoen EUR in 2018. De daling van 22 miljoen EUR is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de toevoeging van de voorziening geschillen in 2017.

De **"overige bedrijfsopbrengsten en bedrijfskosten"** zijn negatief voor een bedrag van -24 miljoen EUR in 2018. Deze negatieve evolutie is hoofdzakelijk te wijten aan de ontvangen vergoeding van Belfius Investment Partners voor het beheer van beleggingsfondsen in 2017.

De **"uitzonderlijke resultaten"** bedragen 27 miljoen EUR, ten opzichte van 63 miljoen EUR in 2017, voornamelijk te wijten aan de terugnames van waardeverminderingen op gebouwen in 2017.

WAARDERINGREGELS

INHOUDSTAFEL

ALGEMENE REGELS 351
1. Wetgeving 351
2. Omrekening van deviezen in EUR 351

SPECIFIEKE REGELS - ACTIEF 352
1. Vorderingen op de banken en de klanten 352
2. Effecten en ander waardepapier 352
3. Financiële vaste activa 352
4. Materiële vaste activa 352
5. Oprichtingskosten en immateriële vaste activa 353

SPECIFIEKE REGELS – PASSIEF 353
1. Schulden tegenover banken en de klanten 353
2. In schuldbewijzen belichaamde schulden 353
3. Voorzieningen, Fonds voor algemene bankrisico's en uitgestelde belastingen 353
4. Het eigen vermogen 354

SPECIFIEKE REGELS – POSTEN BUITENBALANSTELLING 354
1. Financiële instrumenten 354
2. Interne contracten, derogatie: rondschrijven CBFA op datum 8 juli 1996 354

ALGEMENE REGELS

1. Wetgeving

De waarderingsregels met betrekking tot de jaarrekening van Belfius Bank werden opgesteld overeenkomstig het Koninklijk Besluit op de jaarrekening van de kredietinstellingen van 23 september 1992, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 6 oktober 1992.

Indien niet uitdrukkelijk melding gemaakt wordt van specifieke waarderingsregels, dan zijn de bepalingen van voormeld Koninklijk Besluit van toepassing.

Waar de wetgeving in een keuzemogelijkheid voorziet of een uitzondering toelaat, wordt de genomen optie of de toegepaste uitzondering uitdrukkelijk vermeld.

Op basis van het Koninklijk Besluit van 3 maart 2011 betreffende de evolutie van de toezichtsarchitectuur voor de financiële sector werden de bevoegdheden met betrekking tot het prudentieel toezicht overgeheveld van de Commissie voor het Bank-,Financie-en Assurantiewezen (CBFA) naar de Nationale Bank van België (NBB). Sinds 4 november 2014 oefent de Europese Centrale Bank, in samenwerking met de Nationale Bank van België, rechtstreeks toezicht uit op Belfius. In de hiernavolgende tekst werden de verwijzingen naar de CBFA (o.a. rondschrijven, derogaties) behouden.

2. Omrekening van deviezen in EUR

De monetaire schulden, tegoeden, rechten en verplichtingen in deviezen uitgedrukt, worden omgerekend in EUR tegen de middenkoers op de balansdatum.

De niet-monetaire bestanddelen worden omgerekend in EUR tegen de wisselkoers op de datum van de verrichting. Indien niet-monetaire bestanddelen worden gefinancierd met een duurzame financiering in de overeenstemmende munt, mag een waarderingsmethode toegepast worden waarbij de omrekeningsverschillen met betrekking tot voornoemde ontleningen niet systematisch in aanmerking worden genomen voor de berekening van het saldo van de omrekeningsverschillen, maar wel in overlopende rekeningen worden geboekt.

De opbrengsten en kosten in deviezen worden omgerekend in EUR tegen de koers op de dag waarop de resultaten worden erkend.

SPECIFIEKE REGELS - ACTIEF

1. Vorderingen op de banken en de klanten

De vorderingen worden in de balans opgenomen voor de ter beschikking gestelde bedragen, verminderd met de inmiddels gedane terugbetalingen en verhoogd met de vervallen interest.

1.1. Waardeverminderingen

Op vorderingen met onzeker verloop en op oninbare en dubieuze vorderingen worden waardeverminderingen geboekt.

1.2. Gereserveerde opbrengsten

Op vorderingen beschouwd als een probleemrisico wordt de interest berekend en geboekt als een effectieve vordering. Gelet op het voorzichtigheidsprincipe wordt deze interest niet in winst genomen, maar geboekt op een correctierekening van het actief.

2. Effecten en ander waardepapier

2.1. Aanschaffingswaarde

De aanschaffingswaarde wordt, naargelang van de aard van de deelportefeuille en de aard van de effecten, bepaald volgens het principe van de geïndividualiseerde prijs of de gemiddelde aanschaffingsprijs. De bijkomende kosten worden steeds onmiddellijk ten laste genomen.

2.2. Waarderingsregels

2.2.1. Handelsportefeuille

De te plaatsen effecten en de te realiseren effecten waarvoor een liquide markt bestaat, worden gewaardeerd tegen hun marktwaarde op balansdatum. Indien er geen liquide markt bestaat, worden zij gewaardeerd tegen hun aanschaffingswaarde, of tegen hun marktwaarde op balansdatum indien lager.

2.2.2. Beleggingsportefeuille

De effecten van de beleggingsportefeuille worden op basis van hun bestemming onderverdeeld in volgende deelportefeuilles:

- de deelportefeuille liquiditeitssteun;
- de investeringsportefeuille.

De effecten die dienen als liquiditeitssteun worden gewaardeerd tegen hun aanschaffingswaarde of hun marktwaarde op balansdatum indien lager. Voor de jaarafsluiting 31/12 is dit de marktwaarde van de voorlaatste werkdag.

De niet-vastrentende effecten van de beleggingsportefeuille worden gewaardeerd tegen hun aanschaffingswaarde of hun marktwaarde op balansdatum indien lager. Voor de jaarafsluiting 31/12 is dit de marktwaarde van de voorlaatste werkdag.

De vastrentende effecten van de beleggingsportefeuille worden gewaardeerd op grond van hun actuarieel rendement, berekend bij aankoop en met inachtneming van hun terugbetalingswaarde op de vervaldag.

Op de vastrentende effecten van de beleggingsportefeuille zijn arbitrageverrichtingen mogelijk zoals gedefinieerd in artikel 35ter, §5: elke gecombineerde aan- en verkoop van vastrentende effecten binnen een relatief korte tijdspanne die een reële rendementsverbetering van deze beleggingseffecten tot gevolg heeft.

Indien ze zich zouden voordoen, worden de resultaten op deze arbitrageverrichtingen verwerkt volgens de beschikkingen van artikel 35ter, §5, waarbij de minder- en meerwaarden uit de verkoop van de vastrentende effecten gespreid in resultaat worden genomen samen met de toekomstige opbrengsten uit de arbitrage.

2.2.3. Waardeverminderingen

Voor de effecten van het deel investeringsportefeuille worden waardeverminderingen geboekt indien een duurzaam waardeverlies vastgesteld wordt. De waardeverminderingen komen in mindering van de betrokken activa. Op vastrentende effecten uit de beleggingsportefeuille, die gezien hun aard moeilijk kunnen worden gewaardeerd op basis van hun actuariële rendement, worden waardeverminderingen geboekt in geval van duurzame minderwaarde of waardeverlies. De eeuwigdurende leningen en andere gelijkaardige instrumenten, worden volgens het "lower of cost or market"-principe gewaardeerd.

3. Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden in de balans opgenomen tegen aanschaffingswaarde. De bijkomende kosten van verwerving worden ten laste genomen van het boekjaar van aanschaffing.

Voor de aandelen en deelnemingen die onder deze post voorkomen, worden waardeverminderingen geboekt indien een duurzame minderwaarde of waardeverlies wordt vastgesteld.

De aandelen en deelnemingen kunnen geherwaardeerd worden indien hun waarde, vastgesteld op grond van het nut voor de instelling, op vaststaande en duurzame wijze uitstijgt boven hun boekwaarde.

Bij verkoop van de aandelen en deelnemingen wordt de in aanmerking te nemen aanschaffingsprijs bij uitboeking bepaald volgens het principe van de geïndividualiseerde prijs (post per post).

Voor de vorderingen en vastrentende effecten van de financiële vaste activa worden waardeverminderingen geboekt wanneer hun inning geheel of gedeeltelijk onzeker is.

4. Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de aanschaffingswaarde verminderd met de afschrijvingen.

Indien de activa een vaststaande en duurzame meerwaarde vertonen ten opzichte van hun boekwaarde, kunnen deze activa geherwaardeerd worden.

4.1. Bijkomende kosten en niet-recupereerbare belastingen

De bijkomende kosten die bestaan uit de installatiekosten, andere bijkomende kosten en de niet-recupereerbare taksen worden voor activa met beperkte gebruiksduur afgeschreven conform het afschrijvingsritme van het hoofdbestanddeel waarop ze betrekking hebben (geprorateerde basis).

De bijkomende kosten zoals niet-recupereerbare taksen worden voor activa met onbeperkte gebruiksduur integraal ten laste genomen in het jaar van aanschaf via een waardevermindering.

4.2. Intercalaire interest

De intercalaire interest wordt niet geactiveerd en wordt niet in de waarderingsgrondslag van de materiële vaste activa opgenomen.

4.3. Afschrijvingsregels

De afschrijvingsregels worden bepaald op basis van de verwachte economische levensduur en gebeuren lineair of degressief. Voor het behoud van de fiscale neutraliteit blijven afwijkende afschrijvingsregels van het verleden van toepassing.

De afschrijvingen op investeringen die vanaf 1 januari 2003 aangeschaft werden, worden geprorateerd vanaf de factuurdatum. Bijgevolg worden de activa die tijdens het jaar aangeschaft worden, niet voor een volledig jaar afgeschreven.

Deze regel geldt eveneens voor nieuwe investeringen vanaf 1 januari 2008 in bankagentschappen, kluizen, estafettekoffers, agentschapskoffers, tijdsloten, meubilair en agentschappen in aanbouw.

Hierbij wordt uitgegaan van de volgende gebruiksduur:

- Gebouwen: 20 tot 34 jaar;
- Installaties, machines, uitrusting, meubilair en rollend materieel: 3 tot 34 jaar;
- Overige materiële vaste activa: 4 tot 34 jaar.

5. Oprichtingskosten en immateriële vaste activa

De kosten van oprichting worden geactiveerd en voor 100% afgeschreven ten laste van het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

De kosten verbonden aan de uitgifte van leningen worden ten laste genomen van het boekjaar waarin de leningen worden toegekend.

De aankopen van licenties worden geboekt als immateriële vaste activa wanneer ze kwalificeren als bedrijfsmiddel en afgeschreven over maximum 5 jaar.

Kosten voor ontwikkeling worden vanaf 1 januari 2012 geactiveerd. Deze worden lineair afgeschreven over hun gebruiksduur vanaf het moment waarop het ontwikkelde bestanddeel kan worden gebruikt. De afschrijvingsperiode bedraagt drie tot vijf jaar.

De vergoedingen voor het aanbrengen van verrichtingen met de cliënteel worden integraal verwerkt als kosten van het boekjaar waarin zij gemaakt zijn.

Een verworven klantenportefeuille wordt lineair afgeschreven over de verwachte levensduur van de portefeuille rekening houdend met het verwachte klantenverlies van de verworven klantenportefeuille.

SPECIFIEKE REGELS - PASSIEF

1. Schulden tegenover banken en de klanten

De schulden tegenover banken en de klanten worden in de balans opgenomen ten belope van de gelden die ter beschikking werden gesteld na aftrek van de inmiddels verrichte terugbetalingen.

2. In schuldbewijzen belichaamde schulden

De in schuldbewijzen belichaamde schulden zonder uitgiftepremie worden in de balans opgenomen voor hun nominale waarde.

De in schuldbewijzen belichaamde schulden waarvoor de terugbetalingswaarde verschillend is van de uitgifteprijs, worden in de balans opgenomen ten belope van de gelden die ter beschikking zijn gesteld aan de kredietinstelling.

Deze schuldbewijzen worden periodiek geherwaardeerd op basis van het actuarieel rendement berekend bij verkoop en met inachtneming van de terugbetalingswaarde op de vervaldag.

De omloop van de kasbons wordt verhoogd met de inschrijvingen vóór ingenottreding en verminderd met de terugbetalingen vóór vervaldag.

Voor de kasbons met verplichte kapitalisatie wordt de omloop vermeerderd met de gekapitaliseerde interest. Bij facultatieve kapitalisatie wordt de niet-opgevraagde vervallen interest eveneens bij de omloop gevoegd.

3. Voorzieningen, Fonds voor algemene bankrisico's en uitgestelde belastingen

De voorzieningen voor risico's en kosten worden aangelegd om naar hun aard duidelijk omschreven verliezen en kosten te dekken die op balansdatum waarschijnlijk of zeker zijn, doch waarvan het bedrag niet vaststaat.

Het Fonds voor Algemene Bankrisico's is een voorzorgsfonds ter bescherming van de bank tegen toekomstige risico's die, hoewel nog niet gematerialiseerd, toch latent verbonden zijn aan de bedrijfsuitoefening van een kredietinstelling. De minimumdrempel is thans vastgelegd op 1% van het gewogen risicovolume.

4. Het eigen vermogen

4.1. Herwaarderingsmeerwaarden

Materiële vaste activa en de deelnemingen en aandelen die deel uitmaken van de financiële vaste activa kunnen geherwaardeerd worden wanneer hun waarde, vastgesteld op grond van het nut voor de instelling, op vaststaande en duurzame wijze uitstijgt boven hun boekwaarde. Ze worden in deze rubriek behouden tot de realisatie van de betrokken activa of tot incorporatie in het kapitaal.

Het bedrag van deze herwaarderingsmeerwaarden wordt jaarlijks verminderd door overboeking naar de beschikbare reserve van het bedrag van de geboekte afschrijving op de geherwaardeerde activa.

SPECIFIEKE REGELS – POSTEN BUITENBALANSTELLING

1. Financiële instrumenten

De waardering van de termijnverrichtingen op valuta, rente, aandelen en indexen is verschillend naargelang het gaat om dekkings- of handelsverrichtingen. Termijnverrichtingen op rente kunnen het voorwerp uitmaken van een afwijking van het artikel 36bis, § 2 van het Koninklijk Besluit van 23 september 1992 op de jaarrekening van de kredietinstellingen.

De NBB heeft via een uniforme brief dd. 18 november 2014 beslist om vanaf boekjaar 2016 een nieuw beleid toe te passen voor derogaties op artikel 36bis, §2 met een overgangsperiode tot en met 31 december 2021. Voor termijnrenteverrichtingen afgesloten vóór 31 december 2015 en voor nieuwe termijnrenteverrichtingen afgesloten vanaf 1 januari 2016, die vallen onder de bestaande derogaties, wijzigt de boekhoudkundige verwerking niet. Beide soorten van verrichtingen worden wel onderworpen aan effectiviteitstesten op basis van de IFRS-methodologie en er is een meer uitgebreide rapportering vereist in de jaarrekening. Voor nieuwe termijnrenteverrichtingen afgesloten na 1 januari 2016, die niet onder de bestaande derogaties voor Belfius Bank vallen, dient een nieuwe derogatie aangevraagd te worden en moeten de voorwaarden van het nieuwe beleid inzake governance, boekhoudkundige verwerking en transparantievereisten gerespecteerd worden. Belfius Bank heeft tot op heden geen nieuwe derogaties aangevraagd.

1.1. Dekkingsverrichtingen

Dekkingsverrichtingen worden afgesloten om het risico van valuta-, rente- of prijsschommelingen geheel of gedeeltelijk in te dekken. De verwerking in de resultatenrekening van de winsten en verliezen op dekkingsverrichtingen verloopt symmetrisch met de toerekening van de opbrengsten en kosten van het gedekte bestanddeel. De dekkingsverrichting moet, onder andere, gedocumenteerd en op effectiviteit getest worden. Verrichtingen die bedoeld zijn om handelsverrichtingen te dekken, worden zelf als handelsverrichting verwerkt.

1.2. Handelsverrichtingen

Handelsverrichtingen worden afgesloten met het oog op de realisatie van koerswinsten op korte termijn. De verrichtingen worden gewaardeerd tegen hun marktwaarde op de balansdatum. Ingeval de verrichtingen op een liquide markt worden verhandeld, worden zowel de positieve als de negatieve waarderingsverschillen in het resultaat opgenomen. Ingeval de verrichtingen worden verhandeld op een niet-liquide markt, worden alleen de negatieve waarderingsverschillen in resultaat genomen; de positieve waarderingsverschillen worden in de overlopende rekeningen opgenomen.

1.3. Beheersverrichtingen

In afwijking van artikel 36bis, §2 van het K.B. van 23 september 1992 op de jaarrekening van de kredietinstellingen heeft de CBFA in een brief van 18 januari 2002, overeenkomstig artikel 38 van voornoemd Koninklijk Besluit en haar kaderbeslissing van 14 juni 1994, aan Belfius Bank de hiernavolgende derogatie toegestaan:

- Termijnrenteverrichtingen afgesloten in het kader van het thesauriebeheer. Het gaat om verrichtingen met een looptijd kleiner dan of gelijk aan één jaar. De resultaten worden geprorateerd over de desbetreffende looptijd van de verrichting en verwerkt in de rubriek rente- en soortgelijke resultaten.
- Termijnrenteverrichtingen in EUR afgesloten in het kader van het globaal balansbeheer (ALM beheer) met renterisicoreducerend karakter of zonder renterisicoreducerend karakter maar binnen een limiet in functie van de rentabiliteit en solvabiliteit van de bank. Alle verrichtingen moeten door het ALCo gevalideerd worden. Daarnaast moeten de verrichtingen gedocumenteerd worden. De resultaten worden geprorateerd over de desbetreffende looptijd van de verrichting en verwerkt in de rubriek rente- en soortgelijke resultaten.
- Termijnrenteverrichtingen in deviezen met renterisicoreducerend karakter. Alle verrichtingen moeten door het ALCo gevalideerd en gedocumenteerd worden. De resultaten worden geprorateerd over de desbetreffende looptijd van de verrichting en verwerkt in de rubriek "rente- en soortgelijke resultaten".

2. Interne contracten, derogatie: rondschrijven CBFA op datum 8 juli 1996

Interne contracten zijn verrichtingen tussen twee diensten binnen dezelfde entiteit of tussen twee entiteiten (bijkantoor/hoofdkantoor) binnen dezelfde instelling. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen symmetrische en asymmetrische contracten. De eerste vorm betreft interne contracten tussen afdelingen die eenzelfde waarderingsregel hanteren.

Asymmetrische interne contracten zijn interne contracten afgesloten tussen twee diensten of entiteiten met verschillende waarderingsmethoden. Het zijn enkel de asymmetrische interne contracten die aanleiding geven tot de registratie van autonome resultaten, dit zijn resultaten die "op zichzelf" de resultaten van de instelling beïnvloeden. De boekhoudkundige verwerking van asymmetrische interne contracten in het kader van buitenbelansverrichtingen, gebeurt conform het rondschrijven van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (CBFA) van 8 juli 1996.

TOELICHTING BIJ DE VENNOOTSCHAPPELIJKE JAARREKENING

I. STAAT VAN DE VORDERINGEN OP KREDIETINSTELLINGEN (RUBRIEK III. VAN HET ACTIEF)

1. Voor de rubriek in haar geheel

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
a) Vorderingen op verbonden ondernemingen	0	0
Vorderingen op ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	1 747	217
b) Achtergestelde vorderingen	0	0

2. Overige vorderingen (op termijn of met opzegging) op kredietinstellingen (rubriek III.B. van het actief)

a) Handelspapier dat voor herfinanciering in aanmerking komt bij de centrale bank van het (de) land(en) van vestiging van de kredietinstelling

Nihil

(In duizend EUR)	31/12/18
b) Uitsplitsing van deze vorderingen naar hun resterende looptijd:	
Tot drie maanden	2 921 651
Meer dan drie maanden tot één jaar	72 467
Meer dan één jaar tot vijf jaar	0
Meer dan vijf jaar	5 750
Met onbepaalde looptijd	594

II. STAAT VAN DE VORDERINGEN OP KLANTEN (RUBRIEK IV. VAN HET ACTIEF)

1. Vorderingen

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Op verbonden ondernemingen	6 583 767	8 631 731
Op ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	274 254	244 766

2. Achtergestelde vorderingen

Nihil.

3. Handelspapier dat voor herfinanciering in aanmerking komt bij de centrale bank van het (de) land(en) van vestiging van de kredietinstellling

Nihil.

4. Uitsplitsing naar resterende looptijd

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Tot drie maanden	12 383 918	14 710 757
Meer dan drie maanden tot één jaar	6 847 393	7 986 418
Meer dan één jaar tot vijf jaar	21 118 027	23 415 000
Meer dan vijf jaar	32 801 566	35 872 534
Met onbepaalde looptijd	2 384 676	2 180 277

5. Uitsplitsing van de vorderingen naar hun aard

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Handelspapier (inclusief eigen accepten)	23 112	77 339
Vorderingen uit leasing en soortgelijke vorderingen	449 943	398 981
Leningen tegen forfaitair lastenpercentage	1 559 212	1 803 075
Hypotheekleningen	20 891 506	23 528 986
Andere leningen op termijn van meer dan één jaar	38 540 916	41 638 156
Overige vorderingen	14 070 891	16 718 449

6. Geografische uitsplitsing van de vorderingen[1]

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Vorderingen op België	70 510 489	76 534 900
Vorderingen op het buitenland	5 025 091	7 630 086

(1) Handelspapier wordt uitgesplitst onder verwijzing naar de begunstigde van het krediet.

7. Analytische gegevens in verband met de hypotheekleningen met reconstitutie bij de instelling of waaraan levensverzekerings- en kapitalisatieovereenkomsten zijn gekoppeld

Nihil.

8. Uitsplitsing van de vorderingen op klanten naar de aard van de debiteuren

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Vorderingen op de overheid	19 533 321	19 556 445
Vorderingen op particulieren	23 850 669	26 757 869
Vorderingen op ondernemingen	32 151 590	37 850 672

III. STAAT VAN DE OBLIGATIES EN ANDERE VASTRENTENDE EFFECTEN (RUBRIEK V. VAN HET ACTIEF)

1. Obligaties en effecten uitgegeven door

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Verbonden ondernemingen	9 007 056	7 864 910
Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	0	0

2. Obligaties en effecten die achtergestelde vorderingen vertegenwoordigen

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Obligaties en effecten die achtergestelde vorderingen vertegenwoordigen	16 856	0

3. Geografische uitsplitsing van de volgende rubrieken

(In duizend EUR)	België	Buitenland
Publiekrechtelijke emittenten (V.A.)	2 815 140	2 898 275
Andere emittenten (V.B.)	7 439 971	3 031 301

4. Noteringen en looptijden

(In duizend EUR)	Boekwaarde	Marktwaarde
a) Genoteerde effecten	15 344 654	16 391 771
Niet-genoteerde effecten	840 033	

(In duizend EUR)	31/12/18
b) Resterende looptijd tot één jaar	1 186 935
Resterende looptijd van meer dan één jaar	14 997 752

5. Uitsplitsing naargelang de obligaties en effecten behoren tot de

(In duizend EUR)	31/12/18
Handelsportefeuille	1 028 501
Beleggingsportefeuille	15 156 186

6. Voor de handelsportefeuille

(In duizend EUR)	31/12/18
Het positieve verschil tussen de hogere marktwaarde en de aanschaffingswaarde van de obligaties en effecten die tegen marktwaarde worden gewaardeerd	27 878
In voorkomend geval, het positieve verschil tussen de hogere marktwaarde en de boekwaarde van de obligaties en effecten die worden gewaardeerd overeenkomstig art. 35ter, §2, tweede lid	0

7. Voor de beleggingsportefeuille

(In duizend EUR)	31/12/18
Het positieve verschil van alle effecten waarvan de terugbetalingswaarde groter is dan hun boekwaarde	36 303
Het negatieve verschil van alle effecten waarvan de terugbetalingswaarde kleiner is dan hun boekwaarde	338 313

8. Gedetailleerde opgave van de boekwaarde van de beleggingsportefeuille

(In duizend EUR)	31/12/18
A. AANSCHAFFINGSWAARDE	
Per einde van het voorgaande boekjaar	18 486 168
Mutaties tijdens het boekjaar:	
Aanschaffingen	1 461 829
Overdrachten (-)	(4 790 970)
Aanpassingen met toepassing van artikel 35*ter* §4 en 5 (+/-)	
Wisselkoersverschillen (+/-)	0
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (A)	15 157 027
B. OVERDRACHTEN TUSSEN PORTEFEUILLES (B)	
Nihil	
C. WAARDEVERMINDERINGEN	
Per einde van het voorgaande boekjaar	1 058
Mutaties tijdens het boekjaar:	
Geboekt	0
Teruggenomen want overtollig (-)	(217)
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (C)	841
D. BOEKWAARDE PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (A) + (B) - (C)	15 156 186

III*BIS*. STAAT VAN DE VERRICHTINGEN UITGEVOERD KRACHTENS DE WET VAN 26 DECEMBER 2013 HOUDENDE DIVERSE BEPALINGEN INZAKE DE THEMATISCHE VOLKSLENINGEN

1. Totaal bedrag van de aangetrokken gelden

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Gelden aangetrokken in de vorm van kasbons en termijndeposito's	951 938	948 969
Gelden aangetrokken door middel van interbankleningen	0	0

2. Totaal bedrag van de aangewende gelden

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Volksleningen	1 132 631	1 132 631
Beleggingen	0	0
Interbankleningen	0	0

3. Inkomsten uit beleggingen

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Interesten	142	142

IV. STAAT VAN DE AANDELEN EN ANDERE NIET-VASTRENTENDE EFFECTEN (RUBRIEK VI. VAN HET ACTIEF)

1. Geografische uitsplitsing van de emittenten van effecten

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Belgische emittenten	70 754	80 251
Buitenlandse emittenten	31 260	107 861

2. Noteringen

(In duizend EUR)	Boekwaarde	Marktwaarde
Genoteerde effecten	187 717	187 296
Niet-genoteerde effecten	395	0

3. Uitsplitsing naargelang de aandelen en effecten behoren tot de

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Handelsportefeuille	38 599	124 846
Beleggingsportefeuille	63 415	63 266

4. Voor de handelsportefeuille

(In duizend EUR)	31/12/18
Het positieve verschil tussen de marktwaarde en de aanschaffingswaarde van de effecten die tegen marktwaarde worden gewaardeerd	7 871
Het positieve verschil tussen de marktwaarde en de boekwaarde van de effecten die worden gewaardeerd overeenkomstig artikel 35*ter*, §2, tweede lid, KB van 23/09/1992	0

5. Gedetailleerde opgave van de boekwaarde van de beleggingsportefeuille

(In duizend EUR)	31/12/18
A. AANSCHAFFINGSWAARDE	
Per einde van het voorgaande boekjaar	80 012
Mutaties tijdens het boekjaar:	
Aanschaffingen	663
Overdrachten (-)	(1 468)
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (A)	79 207
B. OVERDRACHTEN TUSSEN PORTEFEUILLES (B)	
Nihil	
C. WAARDEVERMINDERINGEN	
Per einde van het voorgaande boekjaar	16 597
Mutaties tijdens het boekjaar:	
Geboekt en Locom	287
Teruggenomen want overtollig (-)	(943)
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (C)	15 941
D. BOEKWAARDE PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (A) + (B) - (C)	63 266

V. STAAT VAN DE FINANCIËLE VASTE ACTIVA (RUBRIEK VII. VAN HET ACTIEF)

1. Uitsplitsing van de rubrieken VII.A., B., C. van het actief

A. Economische sector van de volgende rubrieken

	Kredietinstellingen		Andere ondernemingen	
(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18	31/12/17	31/12/18
Deelnemingen in verbonden ondernemingen	0	0	2 087 606	2 090 555
Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	23 939	23 939	67 379	58 942
Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren	124	124	52 593	49 346

B. Notering

	Genoteerd		Niet-genoteerd	
(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18	31/12/17	31/12/18
Deelnemingen in verbonden ondernemingen	0	0	2 087 606	2 090 555
Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	0	0	91 318	82 881
Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren	512	988	52 205	48 482

2. Gedetailleerde opgave van de boekwaarde per einde van het boekjaar van de rubrieken VII.A., B. en C. van het actief

	Ondernemingen		
(In duizend EUR)	Verbonden (VII.A.)	Waarmee een deelnemings-verhouding bestaat (VII.B.)	Andere (VII.C.)
A. AANSCHAFFINGSWAARDE			
Per einde van het voorgaande boekjaar	2 090 739	95 093	54 182
Mutaties tijdens het boekjaar:			
Aanschaffingen	2 949	9 422	1 340
Overdrachten en buitengebruikstellingen (-)	0	(17 818)	(4 587)
Overboekingen van een rubriek naar een andere (+/-)	0	0	0
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (A)	2 093 688	86 697	50 935
B. MEERWAARDEN (B)			
Nihil			
C. WAARDEVERMINDERINGEN			
Per einde van het voorgaande boekjaar	3 133	3 775	1 465
Mutaties tijdens het boekjaar:			
Geboekt	0	41	0
Teruggenomen want overtollig (-)	0	0	0
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (C)	3 133	3 816	1 465
D. NETTOBOEKWAARDE PER EINDE VAN BOEKJAAR (A) + (B) - (C)	2 090 555	82 881	49 470

3. Uitsplitsing van de rubriek VII.D. van het actief

A. Achtergestelde vorderingen op

	Kredietinstellingen		Andere ondernemingen	
(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18	31/12/17	31/12/18
Verbonden ondernemingen	0	0	520 000	520 000
Andere ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	0	0	0	0

B. Bedrag van de door genoteerde effecten vertegenwoordigde achtergestelde vorderingen

Nihil.

C. Gedetailleerde opgave van de achtergestelde vorderingen

(In duizend EUR)	Verbonden ondernemingen	Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat
NETTOBOEKWAARDE PER EINDE VAN HET VOORGAANDE BOEKJAAR	520 000	0
Mutaties tijdens het boekjaar:		
Toevoegingen	0	0
Terugbetalingen (-)	0	0
NETTOBOEKWAARDE PER EINDE VAN HET BOEKJAAR	520 000	0
GECUMULEERDE WAARDEVERMINDERINGEN PER EINDE VAN HET BOEKJAAR	0	0

4. Verklaring in verband met de geconsolideerde jaarrekening

A. Informatie die door alle kredietinstellingen moet worden ingevuld:

Overeenkomstig de bepalingen van het Koninklijk Besluit van 23 september 1992 op de geconsolideerde jaarrekening van de kredietinstellingen stelt de kredietinstelling een jaarrekening en een geconsolideerd jaarverslag op: JA

B. Informatie die enkel door de kredietinstelling moet worden ingevuld indien zij een dochter of een gezamenlijke dochter is:

→ Naam, volledig adres van de zetel en, indien het om een vennootschap naar Belgisch recht gaat, het ondernemingsnummer van de moederonderneming(en) en vermelding of die moederonderneming(en) een geconsolideerde jaarrekening opstel(t)(len) en openbaar ma(a)k(t)(en) waarin de jaarrekening van de instelling door consolidatie wordt opgenomen[1]

Niet van toepassing

→ Indien de moederonderneming(en) onder buitenlands recht ressorte(e)r(t)(en), vermelding van de plaats waar voornoemde geconsolideerde jaarrekening verkrijgbaar is[1]

Niet van toepassing

(1) Wordt de jaarrekening van de instelling op verschillende niveaus geconsolideerd, dan moet de informatie, enerzijds, worden verstrekt voor het grootste geheel en, anderzijds, voor het kleinste geheel van ondernemingen waarvan de instelling deel uitmaakt als dochter en waarvoor een geconsolideerde jaarrekening wordt opgesteld en openbaar gemaakt.

VI. §1 LIJST VAN DE ONDERNEMINGEN WAARIN DE KREDIETINSTELLING EEN DEELNEMING BEZIT

Hieronder worden de ondernemingen vermeld waarin de kredietinstelling een deelneming bezit in de zin van het Koninklijk Besluit van 23 september 1992 alsook de andere ondernemingen waarin de kredietinstelling maatschappelijke rechten bezit ten belope van ten minste 10% van het geplaatste kapitaal.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
							(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
	Soort[1]	Aantal	%	%				
AIA-POOL cvba Steenweg op Jette 221 B-1080 Sint-Jans-Molenbeek 0453.634.752				10,00	31/12/10	EUR	427	(17)
Arkafund nv (in vereffening) Alfons Gossetlaan 30 B-1702 Groot-Bijgaarden 0878.929.173	ma	5 000	25		31/12/17	EUR	1 420	2 415
Arlinvest nv Hamiltonpark 24-26 B-8000 Brugge 0480.175.140	ma	595 210	49		31/12/17	EUR	1 760	(208)
Assurcard nv Fonteinstraat 1A Bus 0301 B-3000 Leuven 0475.433.127				20,00	31/12/17	EUR	2 946	86
Auxiliaire de participations nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0414.259.878				74,98	31/12/17	EUR	21 492	5 277
Bancontact Payconiq Company nv Kempische Steenweg 303 bus 53 B-3500 Hasselt 0675.984.882	ma	12 414 110	22,50		-	EUR	-	-
Banking Funding Company nv Aarlenstraat 82 B-1040 Brussel 0884.525.182	ma	13 278	21,62		31/12/17	EUR	725	109
BedrijvenCentrum Regio Mechelen nv De Regenboog 11 B-2800 Mechelen 0428.667.645	ma	500	24,33		31/12/17	EUR	638	13
BedrijvenCentrum Regio Waregem nv Kalkhoevestraat 1 B-8790 Waregem 0436.674.895	ma	500	16,64		31/12/17	EUR	1 837	49
Belfius Antwerpen - Berchem cvba Grotesteenweg 456 B-2600 Berchem 0475.204.681	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	437	248
Belfius Antwerpen Zuidrand cvba Kioskplaats 49 B-2660 Hoboken 0473.526.977	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	335	59
Belfius Ardenne - Spa - Pays de Herve SCRL Place du Marché 22 B-4651 Battice 0474.573.488	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	626	468
Belfius Ardenne et Famenne SCRL Avenue de Bouillon 16 B-6800 Libramont-Chevigny 0474.536.866	ma	7 000	24,37	0,32	31/12/17	EUR	567	521

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
							(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
	Soort[1]	Aantal	%	%				
Belfius Asset Finance Holding nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0893.860.839	ma	6 379 943	100		30/06/18	EUR	77 596	13 946
Belfius Auto Lease nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0461.783.247	ma	1	0,02	99,98	31/12/17	EUR	10 325	2 981
Belfius Binche Mariemont SCRL Route de Mons 333 B-7130 Binche 0475.737.983	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	349	226
Belfius Borinage SCRL Rue J. Dufrane 3-5 B-7080 Frameries 0464.955.642	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	330	94
Belfius Brugs Ommeland-Oudenburg cvba Dorpsstraat 8 B-8200 Sint-Michiels 0463.669.995	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	438	186
Belfius Brussels City Center SCRL Stefaniaplein 8 B-1050 Elsene 0466.378.176	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	641	127
Belfius Brussels East SCRL Veldstraat 6 B-1040 Brussel 0455.967.405	ma	7 700	22,65	0,29	31/12/17	EUR	541	603
Belfius Brussels North SCRL De Smet de Naeyerlaan 2A B-1090 Brussel 0463.693.850	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	442	123
Belfius Centrum-West cvba Hendrik Consciencestraat 23 bus 6 B-8800 Roeselare 0456.777.750	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	452	277
Belfius Charleroi Pont-à-Nôle SCRL Avenue Paul Pastur 114 B-6032 Mont-Sur-Marchienne 0468.860.683	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	340	46
Belfius Charleroi-Sud SCRL Boulevard Joseph Tirou 76-82 B-6000 Charleroi 0468.859.495	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	383	271
Belfius Commercial Finance nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0440.627.349				100	31/12/17	EUR	12 350	2 990
Belfius Condroz-Famenne SCRL Rue St Eloi 1 B-5590 Ciney 0471.656.362	ma	7 700	25,50	0,33	31/12/17	EUR	406	184
Belfius Druivenstreek cvba (in vereffening) Stationsplein 17 B-3090 Overijse 0468.523.064	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	227	8
Belfius Durmevallei cvba Marktplein 3 B-9220 Hamme (O.-Vl.) 0465.017.505	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	455	437

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
							(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
	Soort[1]	Aantal	%	%				
Belfius Eeklo-Gent-Oost cvba Grondwetlaan 9 B-9040 Sint-Amandsberg 0468.561.864	ma	7 700	25,33	0,33	31/12/17	EUR	358	33
Belfius entre Sambre et Meuse SCRL Rue de France 50-52 B-5600 Philippeville 0461.504.521	ma	7 700	25,41	0,33	31/12/17	EUR	453	106
Belfius Fiduciaire nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0416.799.201	ma	1 499	99,93	0,07	31/12/17	EUR	486	75
Belfius Financing Company SA Rue de l'industrie 20 L-8399 Windhof	ma	251	100		31/12/17	EUR	4 603	615
Belfius Fléron - Visé SCRL Rue Saint Hadelin 1 B-4600 Visé 0468.670.247	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	596	813
Belfius Gent Centrum & Noordwest cvba Zonnestraat 23-25 B-9000 Gent 0456.775.473	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	684	508
Belfius Geraardsbergen-Ninove cvba Oudenaardsestraat 4-6 B-9500 Geraardsbergen 0468.504.258	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	454	75
Belfius Hageland Noord cvba Bogaardenstraat 26 B-3200 Aarschot 0461.505.214	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	490	127
Belfius Hainaut Centre et Senne SCRL Rue Albert 1er 23 B-7100 La Louvière 0465.013.743	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	457	99
Belfius Hesbaye SCRL Grand'Place 5 B-4280 Hannut 0459.659.640	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	459	504
Belfius IMMO nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0436.006.090	ma	338 866	100		31/12/17	EUR	86 664	1 154
Belfius Insurance Invest nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0878.881.762				100	31/12/17	EUR	3 132 797	59 135
Belfius Insurance nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0405.764.064	ma	2 679 937	100		31/12/17	EUR	920 475	113 453
Belfius Insurance Services Finance SA Rue de l'Industrie 20 L-8399 Windhof B 37.631				100	31/12/17	EUR	213 053	70 409
Belfius Investment Partners nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0654.876.296	ma	93 444	100,00		31/12/17	EUR	99 528	6 083

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
							(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
	Soort[1]	Aantal	%	%				
Belfius Ireland Unltd 23 Shelbourne Road Ballsbridge Dublin 4 IE 4886676 P	ma	1 164 349 542	100		31/12/17	EUR	440 375	45 866
Belfius Kempen Noord cvba Gemeenteplaats 6 B-2960 Brecht 0475.811.328	ma	7 700	24,84	0,32	31/12/17	EUR	364	199
Belfius Kempen Oost cvba Markt 27 B-2400 Mol 0466.424.597	ma	7 700	25,67	0,35	31/12/17	EUR	408	94
Belfius Klein Brabant cvba Nieuwstraat 21 B-2830 Willebroek 0475.123.519	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	196	28
Belfius Kortrijk-Menen-Ieper cvba Wijngaardstraat 52 B-8500 Kortrijk 0466.460.726	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	352	258
Belfius Lease nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0431.916.551				100	31/12/17	EUR	18 486	4 074
Belfius Lease Services nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0427.903.127				100	31/12/17	EUR	35 299	6 854
Belfius Leuven cvba Brusselsestraat 2 B-3000 Leuven 0465.019.978	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	452	301
Belfius Liège Centre et Sud SCRL Rue des Mineurs 12 B-4000 Liège 0460.558.473	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	423	260
Belfius Liège Nord et Est SCRL Chaussée de Tongres 391 B-4000 Liège 0462.372.967	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	509	406
Belfius Mandel-Leie cvba Holdestraat 19 B-8760 Meulebeke 0468.495.449	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	302	31
Belfius Meuse-Ourthe-Amblève SCRL Place Joseph Thiry 47 B-4920 Aywaille 0463.712.062	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	468	868
Belfius Midden-Limburg cvba Dorpsstraat 1A B-3530 Houthalen-Helchteren 0473.708.210	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	577	725
Belfius Namur Haute-Meuse SCRL Rue de Marchovelette 1 B-5000 Namur 0464.103.329	ma	7 700	25,00	0,32	31/12/17	EUR	334	282
Belfius Namur-Eghezée SCRL Chaussée de Louvain 440 B-5004 Namur 0464.982.366	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	358	373

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
	Soort[1]	Aantal	%	%			(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
Belfius Namur-Gembloux SCRL Avenue de la Faculté d'Agronomie 12 B-5030 Gembloux 0464.656.922	ma	7 700	24,98	0,32	31/12/17	EUR	563	526
Belfius Netevallei cvba Grote Markt 13 B-2500 Lier 0468.248.296	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	336	87
Belfius Nivelles-Tubize SCRL Rue de Nivelles 30 B-1480 Tubize 0466.977.596	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	425	117
Belfius Noord-Brabant cvba Kattestraat 2 B-1730 Asse 0464.672.659	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	516	381
Belfius Noord-Limburg cvba Hertog Janplein 45 B-3920 Lommel 0473.590.424	ma	7 700	25,26	0,33	31/12/17	EUR	390	384
Belfius Nord Picardie SCRL Rue de la Station 39 Boîte 41 B-7700 Mouscron 0472.305.767	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	427	299
Belfius Oudergem-Bosvoorde cvba Vorstlaan 282 B-1160 Oudergem 0473.622.393	ma	7 700	24,84	0,32	31/12/17	EUR	517	200
Belfius PART nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0419.838.467	ma	1 249	99,92	0,08	31/12/17	EUR	3 060	(273)
Belfius Pays de Mons SCRL Avenue Jean d'Avesnes 9 B-7000 Mons 0464.187.263	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	642	196
Belfius Regio Aalst cvba Stationsstraat 4 B-9300 Aalst 0464.206.861	ma	7 700	25,33	0,33	31/12/17	EUR	620	511
Belfius Regio Antwerpen Oost cvba André Hermanslaan 1 B-2100 Deurne 0473.611.705	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	298	170
Belfius Regio Charleroi Airport SCRL Place des Martyrs 2 B-6041 Gosselies 0476.491.813	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	470	192
Belfius Regio Dendermonde-Buggenhout cvba Kerkstraat 64-66 B-9200 Dendermonde 0463.700.184	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	425	374
Belfius Regio Erpe-Mere cvba Marktplein 36 B-9520 St Lievens Houtem 0466.990.959	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	352	111
Belfius Regio Genk-Maaseik cvba Fruitmarkt 7 B-3600 Genk 0466.987.001	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	303	368

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
							(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
	Soort[1]	Aantal	%	%				
Belfius Regio Hasselt cvba Havermarkt 36-38 B-3500 Hasselt 0473.588.444	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	404	224
Belfius Regio Huy-Andenne SCRL Avenue du Bosquet 41/11 B-4500 Huy 0464.663.058	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	446	231
Belfius Regio Leie-Schipdonk cvba Volhardingslaan 72 (Bus 1) B-9800 Deinze 0463.653.367	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	406	223
Belfius Regio Liège-Airport SCRL Chaussée du Roi Albert 50 B-4431 Ans 0475.741.448	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	417	160
Belfius Regio Mechelen cvba Grote Markt 31 B-2800 Mechelen 0475.734.025	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	528	330
Belfius Regio Menen-Wevelgem cvba (in vereffening) Kerkomtrek 16 B-8930 Menen 0464.214.482	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	328	112
Belfius Regio Mortsel Kontich cvba Mechelsesteenweg 56 B-2640 Mortsel 0476.374.720	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	456	113
Belfius Regio Noord-Antwerpen cvba Antwerpsesteenweg 49 B-2950 Kapellen 0862.652.375	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	439	117
Belfius Regio Oostende-Knokke cvba Lippenslaan 74 B-8300 Knokke-Heist 0465.840.025	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	503	198
Belfius Regio St. Niklaas cvba Hendrik Heymanplein 9 B-9100 Sint-Niklaas 0865.262.368	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	465	102
Belfius Regio Turnhout-Hoogstraten cvba Vrijheid 109 B-2320 Hoogstraten 0463.702.758	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	396	361
Belfius Regio Waregem-Kruishoutem cvba Markt 12 B-8790 Waregem 0473.703.458	ma	7 700	25,50	0,33	31/12/17	EUR	386	344
Belfius Regio Westhoek cvba (in vereffening) Grote Markt 31 B-8600 Diksmuide 0464.991.373	ma	7 700	29,10	0,38	31/12/17	EUR	365	56
Belfius Scheldeland cvba Kalkendorp 21 B-9270 Laarne 0463.671.480	ma	7 700	25,41	0,33	31/12/17	EUR	498	169
Belfius Sille et Dendre SCRL Grand Place 72 B-7850 Enghien 0473.630.907	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	441	38

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
	Soort[1]	Aantal	%	%			(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
Belfius Sud-Luxembourg SCRL Rue d'Alba 1 B-6700 Arlon 0466.444.195	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	411	566
Belfius Tienen-Sint-Truiden cvba Clockemstraat 38 B-3800 Sint-Truiden 0464.680.280	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	450	118
Belfius Tournai-Val de Verne SCRL Rue Royale 105/107/109 B-7500 Tournai 0473.660.007	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	370	478
Belfius Val de Sambre SCRL Rue de Falisolle 401 B-5060 Sambreville 0461.824.423	ma	7 700	24,06	0,31	31/12/17	EUR	358	143
Belfius Val d'Haine et Haut-Pays SCRL Rue Grande 49 B-7380 Quièvrain 0468.851.874	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	428	107
Belfius Vallée de la Dyle SCRL Place Alphonse Bosch 15 B-1300 Wavre 0459.668.845	ma	7 700	25,08	0,33	31/12/17	EUR	462	85
Belfius Vilvoorde-Tervuren cvba Portaelsplein 68 B-1800 Vilvoorde 0476.492.110	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	455	111
Belfius Vlaamse Ardennen cvba Nederstraat 17 B-9700 Oudenaarde 0459.674.288	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	459	208
Belfius Waterloo SCRL Chaussée de Bruxelles 306 B-1410 Waterloo 0465.137.368	ma	7 700	25,00	0,33	31/12/17	EUR	498	124
Belfius West-Brabant cvba Steenweg op Alsemberg 1410 B-1620 Drogenbos 0456.766.763	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	406	448
Belfius Westkust cvba Kerkstraat 58 B-8430 Middelkerke 0468.461.401	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	267	69
Belfius Zennevallei cvba Basiliekstraat 13 B-1500 Halle 0454.765.692	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	271	212
Belfius Zoniënwoud cvba Brugmannlaan 247 B-1180 Ukkel 0469.209.883	ma	7 700	24,06	0,31	31/12/17	EUR	327	33
Belfius Zottegem-Zuidrand Gent cvba Heldenlaan 22 B-9620 Zottegem 0460.956.965	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	424	275
Belfius Zuid-Oost Limburg cvba Visésteenweg 204 (Bus 1) B-3770 Riemst 0464.705.323	ma	7 700	25,67	0,33	31/12/17	EUR	199	29

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
							(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
	Soort[1]	Aantal	%	%				
Belgian Mobile ID nv Sinter-Goedeleplein 5 B-1000 Brussel 0541.659.084	ma	73 093	15,00		31/12/17	EUR	7 223	(6 072)
Belsur bvba (Ex Zakenkantoor Frans Verfaillie) Kruidtuinlaan 44 B-1000 Brussel 0459.772.773				100,00	31/12/17	EUR	81	70
Belwing SA Avenue Maurice-Destenay 13 B-4000 Liège 0674.535.327				20,00	31/12/17	EUR	61	0
BEM - Flemish Construction and Investment Company nv Lombardstraat 34-42 B-1000 Brussel 0461.612.904	ma	2 793	12,05		31/12/17	EUR	2 969	(41)
BEM II nv Lombardstraat 34-42 B-1000 Brussel 0832.115.686	ma	2 000	15,04		31/12/17	EUR	907	(21)
Berlaymont 2000 nv (in vereffening) Gulden-Vlieslaan 87 B-1060 Sint-Gillis (Brussel) 0441.629.617	ma	250	14,61		31/12/17	EUR	15 090	(3 576)
Bervoets Real Estate nv Mauricelaan 8 B-1050 Brussel 0884.639.010	ma	30	15,00		31/12/17	EUR	177	(6)
BF3 Belgium Rue de Balzac 23 F-75008 Paris				33,33	-	EUR	-	-
BI NEW CO nv (Jaimy) Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0699.693.365	ma	1	0,10	99,90	-	EUR	-	-
BIZIMMO nv Vorstlaan 68 bus 9 B-1170 Watermaal-Bosvoorde 0667.687.622				50,00	31/12/17	EUR	791	(9)
Brightknight nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0674.508.405	ma	1	0,20	99,80	31/12/17	EUR	567	67
Buildingnest nv Vorstlaan 68 bus 9 B-1170 Watermaal-Bosvoorde 0677.607.950				50,00	31/12/17	EUR	462	(38)
Bureau Laveaux & Martin bvba Ravensteinstraat 2 bus 3 B-9000 Gent 0429.260.830				100,00	31/12/17	EUR	164	223
Canius I cva Plankstraat 13 B-3800 Sint-Truiden 0687.883.517				99,95	-	EUR	-	-
Capricorn Health Tech Fund nv Lei 19 bus 15 B-3000 Leuven 0823.483.676				11,89	31/12/17	EUR	20 678	21 305

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
	Soort[1]	Aantal	%	%			(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
Caring People nv Metrologielaan 4 B-1130 Brussel 0899.572.456				100,00	31/12/17	EUR	1 212	(113)
Charlin nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0699.693.959	ma	1	0,10	99,90		EUR	-	-
Coquelets nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0837.442.174				100,00	31/12/17	EUR	557	95
Corfius Immo nv Industrielaan 18 B-3730 Hoeselt 0661.775.471				50,00	31/12/17	EUR	485	(15)
Corona nv Metrologielaan 2 B-1130 Brussel 0403.263.939				100,00	31/12/17	EUR	35 647	3 873
Crefius nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0405.549.377	ma	17 724	99,99	0,01	31/12/17	EUR	43 425	9 469
De Haan Vakantiehuizen nv Woluwedal 58 B-1200 Sint-Lambrechts-Woluwe 0707.946.778				25,00	-	EUR	-	-
Dexia Secured Funding Belgium nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0890.181.767	ma	6 200	10,00		31/12/17	EUR	62	6
DG INFRA+ Bis gcv Karel Oomsstraat 37 B-2018 Antwerpen 0553.654.917	ma	549 370	25,27	3,26	30/06/18	EUR	9 554	1 687
DG INFRA+ Ter gcv Karel Oomsstraat 37 B-2018 Antwerpen 0553.655.511	ma	500	25,00	12,50	30/06/18	EUR	(310)	(9)
Domus Flandria nv Havenlaan 88 bus 94 B-1000 Brussel 0436.825.642	ma	35 000	17,46		31/12/17	EUR	8 475	244
Elantis SA Rue des Clarisses 38 B-4000 Liège 0404.228.296				100,00	31/12/17	EUR	31 171	2 850
EquipNet Direct.com 50 Hudson Road MA-02021 Canton-Massachussets Verenigde Staten	ma	4 530 556	15,66		31/12/17	USD	7 853	(373)
Erasmus Gardens nv Hermann-Debrouxlaan 42 B-1160 Brussel 0891.137.515				50,00	31/12/17	EUR	4 723	1 670
E.P.C. SCRL (Economie Populaire de Ciney) Rue Edouard Dinot 32 B-5590 Ciney 0401.388.176				81,85	31/12/17	EUR	30 649	1 699

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
	Soort[1]	Aantal	%	%			(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
Europay Belgium cvba Aarlenstraat 82 B-1040 Brussel 0434.197.536	ma	4 592	13,56		31/12/17	EUR	1 120	48
FINIMMO nv (in vereffening) Pachecolaan 44 B-1000 Brussel 0436.044.197	ma	1 010	100,00		31/12/17	EUR	292	0
First Retail International nv Pontbeekstraat 2 B-1702 Dilbeek 0844.591.965				10,00	31/12/17	EUR	66 563	310
First Retail International 2 nv Pontbeekstraat 2 B-1702 Dilbeek 0644.497.494				12,13	31/12/17	EUR	125 952	(1 745)
Fynergie nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0455.739.850	ma	1 249	99,92	0,08	31/12/17	EUR	54	(8)
GCC II Feeder BV Herengracht 338 NL-1016 CG Amsterdam 51510332	ma	180 000	100,00		31/12/17	EUR	2 910	(550)
Groene Poort Dreef nv Westlaan 120 B-8800 Roeselare 0680.836.268				50,00	-	EUR	-	-
HOPLR nv Waterhoenweg 3 B-9160 Lokeren 0564.835.057				10,20	31/12/17	EUR	16	(154)
IDE Lux SCRL Drève de l'Arc-en-Ciel 98 B-6700 Arlon 0205.797.475	ma	1 092	14,16		31/12/17	EUR	67 377	2 783
IDE Lux Finances SCRL Drève de l'Arc-en-Ciel 98 B-6700 Arlon 0258.258.738	ma	3 719	36,87		31/12/17	EUR	33 158	378
Immo Activity nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0892.092.073				100,00	31/12/17	EUR	2 492	28
Immo Malvoz bvba Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0475.108.473				100,00	31/12/17	EUR	4 599	159
Immo Rhododendrons bvba Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0679.778.968				100,00	-	EUR	-	-
Immo Tumulis bvba Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0679.778.869				100,00	-	EUR	-	-
Immo Zeedrift nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0860.266.274				100,00	31/12/17	EUR	1 196	58

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
							(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
	Soort[1]	Aantal	%	%				
Immorente nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0406.206.306	ma	999	99,90	0,10	31/12/17	EUR	46	(8)
Imsol nv Molenbergstraat 2 B-2000 Antwerpen 0823.545.044				39,98	31/12/17	EUR	3 853	283
Inclusio Comm. VA Hermann-Debrouxlaan 40 B-1160 Brussel 0840.020.295				12,75	31/12/17	EUR	55 770	(1 360)
Inforum G.I.E. Aarlenstraat 53 Bus 4 B-1040 Brussel 0472.721.679	ma	50	50,00		31/12/17	EUR	365	(7)
Interfinance cvba Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0447.736.855				99,99	31/12/17	EUR	2 125	168
Intervest Offices & Warehouses nv Uitbreidingstraat 66 B-2600 Antwerpen 0458.623.918				13,61	31/12/17	EUR	359 366	21 186
Isabel nv Keizerinlaan 13-15 B-1000 Brussel 0455.530.509	ma	240 034	24,00		31/12/17	EUR	22 582	4 614
Justinvest nv Heistraat 129 B-2610 Antwerpen-Wilrijk 0476.658.097	ma	50	33,33		31/12/17	EUR	550	47
Kuborn Real Estate nv Mauricelaan 8 B-1050 Brussel 0638.888.223				20,00	31/12/17	EUR	53	(4)
Legros-Renier Les Amarantes Seigneurie de Loverval nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0442.301.192				100,00	31/12/17	EUR	8 665	600
Les News 24 nv Genèvestraat 175 B-1140 Evere 0711.723.741				33,22	-	EUR	-	-
Leskoo nv Gemeenschappenlaan 100 B-1200 Sint-Lambrechts-Woluwe 0439.077.824				50,00	31/12/17	EUR	432	321
Letsgo City SA Boulevard Piercot 44 B-4000 Liège 0639.912.166	ma	42	27,27		31/12/17	EUR	(22)	(102)
LFB nv Galileelaan 5 B-1210 Brussel 0475.017.809				100,00	31/12/17	EUR	3 958	199
M80 Capital gcv Overwinningsstraat 1 B-1060 Brussel 0713.914.852				22,91	-	EUR	-	-

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
							(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
	Soort[1]	Aantal	%	%				
Mercurius Funding nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0842.094.414	ma	3 100	5,00		31/12/17	EUR	11 166	(164)
NEB Foncière SA Rue Louvrex 95 B-4000 Liège 0480.029.838	ma	101	20,49		31/12/17	EUR	210	60
Newton Biocapital nv Tervurenlaan 273 B-1150 Brussel 0674.831.275				12,20	31/12/17	EUR	9 175	(1 053)
Notre Maison SCRL Boulevard Joseph Tirou 167 B-6000 Charleroi 0240.277.017				13,58	31/12/17	EUR	59 493	475
Offico Immo nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0473.255.179				100,00	31/12/17	EUR	(1 082)	6
Partners Through Innovation nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0685.928.669	ma	481 632	25,02		-	EUR	-	-
Penates Funding nv Koningstraat 97 Bus 4 B-1000 Brussel 0899.763.684	ma	6 200	10,00		31/12/17	EUR	62	9
Publipart nv Koningsstraat 55 bus 14 B-1000 Brussel 0875.090.844	ma	209 993	10,76		30/09/18	EUR	101 007	3 351
Qualitass nv Vilvoordsesteenweg 166 B-1850 Grimbergen 0430.175.402				100,00	31/12/17	EUR	161	137
Quest for Growth nv Lei 19 bus 3 B-3000 Leuven 0463.541.422				14,49	31/12/17	EUR	162 359	27 390
Rabot Invest nv Heistraat 129 B-2610 Wilrijk 0479.758.733	ma	60	25,00		31/12/17	EUR	659	7
R.E.D. Laboratoires nv Z1. Researchpark 100 B-1731 Zellik 0462.648.824	ma	278 068	22,20		31/12/17	EUR	3 229	224
Re-Vive Brownfield Fund I cvba Nieuwewandeling 62 B-9000 Gent 0824.442.986	ma	4 595 000	24,97		31/12/17	EUR	9 503	1 006
Re-Vive Brownfield Fund II cvba Nieuwewandeling 62 B-9000 Gent 0845.418.148	ma	2 941 539	10,11		31/12/17	EUR	18 745	42
Smart Belgium Services nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0683.827.729	ma	749	99,87	0,13	-	EUR	-	-

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
	Soort[1]	Aantal	%	%			(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
Service Communal de Belgique SCI (in vereffening) Louizalaan 106 B-1050 Elsene 0226.308.918	ma	34 351	63,59		31/12/17	EUR	(3 603)	0
Shop Equipments nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0424.304.625	ma	224	99,56	0,44	31/12/17	EUR	318	8
Société Mixte de Développement Immobilier SA Avenue Maurice Destenay 13 B-4000 Liège 0816.917.469				25,04	31/12/17	EUR	983	(154)
SOFIBAIL SA - Société Wallone de Location-Financement (in vereffening) Avenue Maurice Destenay 13 B-4000 Liège 0426.091.207	ma	2 000	19,42		31/12/17	EUR	2 206	120
Spencr nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0676.845.709	ma	1	0,05	99,95	-	EUR	-	-
Syneco Agence Conseil ASBL Place l'Ilon 13 B-5000 Namur 0460.180.470				20	31/12/17	EUR	219	3
TDP nv Karel Oomsstraat 37 B-2018 Antwerpen 0891.786.920	ma	36 000	50,00		31/12/17	EUR	7 448	284
The Good Life Development Fund cvba Nieuwewandeling 62 B-9000 Gent 0665.802.060				12,34	31/12/17	EUR	5 295	(657)
The Studio nv Karel Rogierplein 11 B-1210 Brussel 0672.741.520	ma	4 999	99,98	0,02	-	EUR	-	-
Theodorus II SA (in vereffening) Researchdreef 12 B-1070 Anderlecht 0879.436.147	ma	1 000	18,52		31/12/17	EUR	660	1 528
TINC Comm. VA Karel Oomsstraat 37 B-2018 Antwerpen 0894.555.972				15,35	30/06/18	EUR	237 792	10 685
VDK Bank nv Sint-Michielsplein 16 B-9000 Gent 0400.067.788	ma	8 771	17,53		31/12/17	EUR	285 998	15 278
VDL - Interass nv Brusselsesteenweg 346 bus C B-9090 Melle 0431.686.127				100,00	31/12/17	EUR	1 059	13
Visa Belgium cvba Aarlenstraat 82 B-1040 Brussel 0435.551.972	ma	26	14,77		30/09/18	EUR	40 622	200
Wandelaar Invest nv Oude Graanmarkt 63 B-1000 Brussel 0811.706.589				25,00	31/12/17	EUR	8 230	1 251

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

Naam Zetel Ondernemingsnummer	Maatschappelijke rechten				Gegevens over het laatste boekjaar waarvoor de jaarrekening beschikbaar is			
	Rechtstreeks			Door dochter-onder-neming	Jaar-rekening op	Munt-een-heden	Eigen vermogen	Netto-resultaat
							(in duizend v.d. munteenheid) (+) of (-)	
	Soort[1]	Aantal	%	%				
Zonnige Kempen cvba Grote Markt 39 B-2260 Westerlo 0404.221.368				16,29	31/12/17	EUR	31 345	1 035

(1) ma = maatschappelijke aandelen.

VI. §2. LIJST VAN DE ONDERNEMINGEN WAARVOOR DE KREDIETINSTELLING ONBEPERKT AANSPRAKELIJK IS IN HAAR HOEDANIGHEID VAN ONBEPERKT AANSPRAKELIJKE VENNOOT OF LID

Nihil.

VII. STAAT VAN DE OPRICHTINGSKOSTEN EN IMMATERIËLE VASTE ACTIVA (RUBRIEK VIII. VAN HET ACTIEF)

1. Gedetailleerde opgave van de oprichtingskosten

Nihil.

2. Immateriële vaste activa

(In duizend EUR)	Goodwill	Overige immateriële vaste activa	Waaronder provisies ter vergoeding van aanbreng van verrichtingen art. 27bis[1]
A. AANSCHAFFINGSWAARDE			
Per einde van het voorgaande boekjaar	1 313	249 755	0
Mutaties tijdens het boekjaar:			
Aanschaffingen, met inbegrip van de geproduceerde vaste activa	455	53 840	
Overdrachten en buitengebruikstellingen (-)		(773)	
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (A)	1 768	302 822	0
B. AFSCHRIJVINGEN EN WAARDEVERMINDERINGEN			
Per einde van het voorgaande boekjaar	107	128 894	0
Mutaties tijdens het boekjaar:			
Geboekt	304	43 073	
Afgeboekt (-)		(65)	
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (B)	411	171 902	0
C. NETTOBOEKWAARDE PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (A) - (B)	1 357	130 920	0

(1) Indien onder deze rubriek een belangrijk bedrag voorkomt.

VIII. STAAT VAN DE MATERIËLE VASTE ACTIVA (RUBRIEK IX. VAN HET ACTIEF)

(In duizend EUR)	Terreinen en gebouwen	Installaties, machines en uitrusting	Meubilair en rollend materieel	Leasing en soortgelijke rechten	Overige materiële vaste activa	Activa in aanbouw en vooruitbetalingen	Kosten voor gehuurde gebouwen
A. AANSCHAFFINGSWAARDE							
Per einde van het voorgaande boekjaar	1 150 650	252 245	124 768	1 851	30 065	5 684	77 711
Mutaties tijdens het boekjaar:							
Aanschaffingen, met inbegrip van de geproduceerde vaste activa	18 580	1 390	1 289	863	0	4 518	1 886
Overdrachten en buitengebruikstellingen (-)	(20 835)	(2 257)	(1 352)	0	(11 157)	0	(883)
Overboekingen van een rubriek naar een andere (+/-)	3 050	0	0	0	0	(5 043)	0
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (A)	1 151 445	251 378	124 705	2 714	18 908	5 159	78 714
B. MEERWAARDEN							
Per einde van het voorgaande boekjaar	45 156	0	0	0	124	0	0
Mutaties tijdens het boekjaar:							
Afgeboekt (-)	(2 442)	0	0	0	0	0	0
Overboekingen van een rubriek naar een andere (+/-)	261	0	0	0	0	0	0
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (B)	42 975	0	0	0	124	0	0
C. AFSCHRIJVINGEN EN WAARDEVERMINDERINGEN							
Per einde van het voorgaande boekjaar	682 359	243 750	102 204	1 276	20 793	955	65 842
Mutaties tijdens het boekjaar:							
Geboekt	28 962	4 918	2 149	549	557	(4)	3 541
Teruggenomen want overtollig (-)	0	0	0	0	0	0	0
Afgeboekt (-)	(19 101)	(2 257)	(1 350)	0	(11 157)	0	(59)
Overboekingen van een rubriek naar een andere (+/-)	975	0	0	0	0	0	0
PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (C)	693 195	246 411	103 003	1 825	10 193	951	69 324
D. NETTOBOEKWAARDE PER EINDE VAN HET BOEKJAAR (A) +(B) - (C)	501 225	4 967	21 702	889	8 839	4 208	9 390
waarvan							
meubilair en rollend materieel				0			

IX. OVERIGE ACTIVA (RUBRIEK XI. VAN HET ACTIEF)

(In duizend EUR)	31/12/18
Uitsplitsing indien onder deze rubriek een belangrijk bedrag voorkomt:	
Betaalde premies op uitgegeven swaptions	978 532
Betaalde premies op opties	508 718
Goederen bestemd voor verkoop	29 897
Edele metalen	10 890
Diverse activa	42 577

X. OVERLOPENDE REKENINGEN (RUBRIEK XII. VAN HET ACTIEF)

(In duizend EUR)	31/12/18
Over te dragen kosten	1 616 701
Verworven opbrengsten	14 975 046

X.*BIS*. HERBELEGGING VAN GESEGREGEERDE KLANTENGELDEN

Nihil.

XI. STAAT VAN DE SCHULDEN AAN KREDIETINSTELLINGEN (RUBRIEK I. VAN HET PASSIEF)

1. Voor de rubriek in haar geheel

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Schulden aan verbonden ondernemingen	0	0
Schulden aan andere ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	1 348	1 409

2. Voor de schulden die niet onmiddellijk opeisbaar zijn, uitsplitsing naar hun resterende looptijd (rubrieken I.B. en C. van het passief)

(In duizend EUR)	31/12/18
Tot drie maanden	1 235 123
Meer dan drie maanden tot één jaar	46 236
Meer dan één jaar tot vijf jaar	4 000 000
Meer dan vijf jaar	202 856
Met onbepaalde looptijd	0

XII. STAAT VAN DE SCHULDEN AAN KLANTEN (RUBRIEK II. VAN HET PASSIEF)

1. Schulden aan

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Verbonden ondernemingen	972 016	1 536 431
Andere ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	115 161	96 965

2. Geografische uitsplitsing van de schulden

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Aan België	75 575 050	78 551 879
Aan het buitenland	2 146 452	2 965 283

3. Uitsplitsing naar resterende looptijd

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Onmiddellijk opeisbaar	33 152 250	35 285 856
Tot drie maanden	6 940 687	6 365 591
Meer dan drie maanden tot één jaar	95 998	148 439
Meer dan één jaar tot vijf jaar	623 167	780 491
Meer dan vijf jaar	898 006	767 177
Met onbepaalde looptijd	36 011 394	38 169 608

4. Uitsplitsing van de schulden bij klanten naar de aard van de schuldeisers

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Schulden bij de overheid	12 172 203	11 479 488
Schulden bij particulieren	46 698 140	49 726 446
Schulden bij ondernemingen	18 851 159	20 311 228

XIII. STAAT VAN DE IN SCHULDBEWIJZEN BELICHAAMDE SCHULDEN (RUBRIEK III. VAN HET PASSIEF)

1. Schuldbewijzen die, naar weten van de kredietinstelling, schulden zijn aan verbonden ondernemingen of aan ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Verbonden ondernemingen	9 384 665	9 118 795
Andere ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	0	0

2. Uitsplitsing naar resterende looptijd

(In duizend EUR)	31/12/18
Tot drie maanden	2 998 427
Meer dan drie maanden tot één jaar	3 671 355
Meer dan één jaar tot vijf jaar	12 444 478
Meer dan vijf jaar	7 347 442
Met onbepaalde looptijd	0

XIV. STAAT VAN DE OVERIGE SCHULDEN (RUBRIEK IV. VAN HET PASSIEF)

1. Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten ten aanzien van het belastingsbestuur

(In duizend EUR)	31/12/18
Vervallen schulden	0
Niet-vervallen schulden	11 861

2. Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten ten aanzien van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid

(In duizend EUR)	31/12/18
Vervallen schulden	0
Niet-vervallen schulden	103 209

3. Belastingen

(In duizend EUR)	31/12/18
Te betalen belastingen	0
Geschatte belastingschulden	10 046

4. Overige schulden

(In duizend EUR)	31/12/18
Uitsplitsing indien onder deze rubriek een belangrijk bedrag voorkomt:	
Ontvangen premies op uitgegeven swaptions	1 097 479
Ontvangen premies op opties	708 818
Uit te keren dividend	263 000
Leveranciers	16 274
Overige	6 989

XV. OVERLOPENDE REKENINGEN (RUBRIEK V. VAN HET PASSIEF)

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Toe te rekenen kosten	13 187 678	12 318 204
Over te dragen opbrengsten	703 132	662 327

XVI. VOORZIENINGEN VOOR OVERIGE RISICO'S EN KOSTEN (RUBRIEK VI.A.3. VAN HET PASSIEF)

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Uitsplitsing indien onder deze rubriek een belangrijk bedrag voorkomt:		
Herstructureringskosten	60 065	43 571
Lopende geschillen	50 750	46 985
Hospitalisatie & ambulante zorgen	14 447	31 332
Voorziening verbinteniskredieten	8 400	14 089
Ontmanteling gebouwen	4 450	3 929
Voorziening bancaire activiteiten	834	845
Verlieslatende contracten	0	4 624
Overige voorzieningen	2.193	2.171

Voor een bespreking van de belangrijkste juridische risico's verwijzen we naar de toelichting XXVIII.C.

XVII. STAAT VAN DE ACHTERGESTELDE SCHULDEN (RUBRIEK VIII. VAN HET PASSIEF)

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
A. VOOR DE RUBRIEK IN HAAR GEHEEL		
Schulden aan verbonden ondernemingen	299 136	185 128
Schulden aan andere ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	0	0
B. KOSTEN VERBONDEN AAN ACHTERGESTELDE SCHULDEN	**45 630**	**59 570**

C. VOLGENDE GEGEVENS VOOR ELKE ACHTERGESTELDE LENING (VERVOLG VAN RUBRIEK VIII. VAN HET PASSIEF)

Referentie-nummer	Munt	Boekwaarde in duizend v.d. munteenheid	Vervaldag of modaliteiten voor de looptijd	a) Omstandigheden waarin de onderneming deze lening vervroegd moet terugbetalen b) Voorwaarden voor de achterstelling c) Voorwaarden voor de omzetting	Vergoedings-voorwaarden
1.	EUR	40 000	03/12/19	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	• als GBP libor 12 maand < 5% rente = GBP libor 12 maand + 20 bp • als GBP libor 12 maand ≥ 5% rente = 7,55%
2.	JPY	10 000 000	11/09/25	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	multicurrency 6,135%
3.	JPY	10 000 000	11/09/25	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	multicurrency 6,085%
4.	EUR	15 000	15/07/19	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	CMS linked[1]

(1) CMS: Constant Maturity Swap.

Referentie-nummer	Munt	Boekwaarde in duizend v.d. munteenheid	Vervaldag of modaliteiten voor de looptijd	a) Omstandigheden waarin de onderneming deze lening vervroegd moet terugbetalen b) Voorwaarden voor de achterstelling c) Voorwaarden voor de omzetting	Vergoedings-voorwaarden
5.	EUR	11 000	16/12/19	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	CMS linked(1)
6.	EUR	50 000	onbepaald (datum call 15/07/23)	a) mogelijk vanaf call datum, met akkoord van ECB, nadien op het einde van elke volgende periode van 12 jaar b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	tot 15/07/2023: 5,348% erna: IRS 12j + 200 bp
7.	EUR	17 500	onbepaald (datum call 29/12/22)	a) mogelijk vanaf call datum op 29/12/2029, met akkoord van ECB, nadien op het einde van elke volgende periode van 10 jaar b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	tot 29/12/2019: 5,564% erna: IRS 3j + 200 bp
8.	EUR	17 500	onbepaald (datum call 29/12/23)	a) mogelijk vanaf call datum, met akkoord van ECB, nadien op het einde van elke volgende periode van 12 jaar b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	tot 29/12/2023: 4,609% erna: IRS 12j + 200 bp
9.	EUR	29 973	01/03/2022	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	Euribor 3 maand + 43 bp
10.	EUR	44 962	04/04/2022	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	6%
11.	EUR	72 000	onbepaald (datum call 01/01/25)	a) mogelijk vanaf call datum, met akkoord van ECB, nadien jaarlijks b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	tot 01/01/2025: 6,25% erna: Euribor 3 mnd + 417 bp
12.	EUR	546 606	11/05/26	a) niet van toepassing b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	3,125%
13.	EUR	197 759	15/03/28 (datum call 15/03/25)	a) mogelijk vanaf call datum met akkoord van ECB b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	tot 15/03/23: 1,625% erna: IRS 5j + 123 bp
14.	EUR	497 083	onbepaald (datum call 16/04/25)	a) mogelijk vanaf call datum, met akkoord van ECB, nadien halfjaarlijks b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	tot 16/04/2025: 3,625% erna: 5 jaarlijks herzienbaar

(1) CMS: Constant Maturity Swap.

XVIII. STAAT VAN HET KAPITAAL EN DE AANDEELHOUDERSSTRUCTUUR

1. Staat van het kapitaal

A. Maatschappelijk kapitaal

(In duizend EUR)	Bedragen (in duizend EUR)
A. GEPLAATST KAPITAAL (RUBRIEK IX.A. VAN HET PASSIEF)	
Per einde van het voorgaande boekjaar	3 458 066
Wijzigingen tijdens het boekjaar	0
PER EINDE BOEKJAAR	3 458 066

(In duizend EUR)	Bedragen (in duizend EUR)	Aantal aandelen
B. SAMENSTELLING VAN HET KAPITAAL		
1. Soorten aandelen		
Categorie A	3 458 066	359 412 616
2. Aandelen op naam of gedematerialiseerd		
Op naam	0	0
Gedematerialiseerde aandelen	0	359 412 616

B. Niet-gestort kapitaal

Nihil.

C. Eigen aandelen

Nihil.

D. Verplichtingen tot uitgifte van aandelen

Nihil.

E. Toegestaan, niet-geplaatst kapitaal

(In duizend EUR)	Bedragen (in duizend EUR)
Toegestaan, niet-geplaatst kapitaal	3 458 066

F. Aandelen buiten kapitaal

Nihil.

2. Aandeelhoudersstructuur van de instelling op de datum van de jaarafsluiting, zoals die blijkt uit de kennisgevingen die de instelling heeft ontvangen

- De NV Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij is houder van 359 407 616 aandelen in eigen naam, maar voor rekening van de Belgische Staat.
- De NV Certi-Fed is houder van 5 000 aandelen.

XIX. UITSPLITSING BALANS EUR - VREEMDE MUNTEN

(In duizend EUR)	In EUR	In vreemde munt (tegenwaarde EUR)
Totaal actief	128 684 361	14 719 681
Totaal passief	132 736 210	10 667 832

XX. FIDUCIAIRE VERRICHTINGEN ALS BEDOELD IN ARTIKEL 27TER, §1, DERDE LID

Nihil.

XXI. STAAT VAN DE GEWAARBORGDE SCHULDEN EN VERPLICHTINGEN

Zakelijke zekerheden die door de instelling werden gesteld of onherroepelijk beloofd op haar eigen activa

(In duizend EUR)	Hypotheken (1)	Panden op het handelsfonds (2)	Panden op andere activa (3)	Zekerheden gevestigd op toekomstige activa (4)
A. ALS WAARBORG VOOR SCHULDEN EN VERPLICHTINGEN VAN DE KREDIETINSTELLING				
Rubrieken van het passief				
Mobiliseringschulden	0	0	7 714 810	0
Pandbrieven-programma	0	0	10 951 352	0
Leningen EIB	0	0	344 915	0
Overige deposito's	0	0	3 916 817	0
Rubrieken buitenbalanstelling				
Kaswaarborg in het kader van afgeleide instrumenten	0	0	15 575 017	0
B. ALS WAARBORG VOOR SCHULDEN EN VERPLICHTINGEN VAN DERDEN				
Nihil				

(1) Bedrag van de inschrijving of boekwaarde van de bezwaarde gebouwen, wanneer deze lager ligt.
(2) Bedrag van de inschrijving.
(3) Boekwaarde van de verpande activa.
(4) Bedrag van de betrokken activa.

XXII. STAAT VAN DE EVENTUELE PASSIVA EN VAN DE VERPLICHTINGEN MET EEN POTENTIEEL KREDIETRISICO (RUBRIEKEN I. EN II. VAN DE BUITENBALANSTELLING)

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
Totaal van de eventuele passiva voor rekening van verbonden ondernemingen	1 000 582	926 837
Totaal van de eventuele passiva voor rekening van ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	9 935	9 665
Totaal van de verplichtingen ten aanzien van verbonden ondernemingen	1 814 856	1 222 864
Totaal van de verplichtingen ten aanzien van ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	39 465	51 633

XXIII. GEGEVENS MET BETREKKING TOT DE BEDRIJFSRESULTATEN (RUBRIEKEN I. TOT XV. VAN DE RESULTATENREKENING)

	31/12/17	31/12/18
A. 1. STAAT VAN DE WERKNEMERS OPGENOMEN IN HET PERSONEELSREGISTER		
Aantal op de afsluitingsdatum ingeschreven personen	5 310	5 257
Gemiddeld aantal ingeschreven personen in voltijdse equivalenten:	4 628,80	4 668,01
Directiepersoneel	108,19	109,78
Bedienden	4 517,28	4 555,49
Arbeiders	3,33	2,74
Andere	0,00	0,00
Aantal gepresteerde uren	6 724 145,04	6 840 757,71
1*BIS*. UITZENDKRACHTEN EN WERKNEMERS DIE TER BESCHIKKING ZIJN GESTELD VAN DE ONDERNEMING		
Aantal op de afsluitingsdatum ingeschreven personen	3	3
Gemiddeld aantal tewerkgestelde personen in voltijdse equivalenten	1,60	0,97
Aantal gepresteerde uren	3 160,00	1 905,27
Hieraan verbonden personeelskosten (in duizend EUR)	78	59
2. PERSONEELSKOSTEN (in duizend EUR)		
Bezoldigingen en rechtstreekse sociale voordelen	341 632	359 149
Patronale bijdragen voor sociale verzekeringen	89 160	87 286
Patronale premies voor bovenwettelijke verzekeringen	53 985	53 006
Andere personeelskosten	230	265
Pensioenen	182	277
3. VOORZIENINGEN VOOR PENSIOENEN (in duizend EUR)		
Toevoegingen (+)	0	0
Bestedingen en terugnemingen (-)	(14)	(14)
B. 1. OVERIGE BEDRIJFSOPBRENGSTEN (in duizend EUR)		
Uitsplitsing van rubriek XIV. van de resultatenrekening indien onder deze rubriek een belangrijk bedrag voorkomt:		
Activering softwarekosten	47 320	38 238
Ontvangen huurgelden	10 153	8 615
Vordering kosten van verbonden ondernemingen	25 070	44 448
Overige bedrijfsopbrengsten	153 303	65 237
2. OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN (RUBRIEK XV. VAN DE RESULTATENREKENING) (in duizend EUR)		
Belastingen en taksen	172 865	164 712
Overige bedrijfskosten	15 161	15 507
Uitsplitsing van de overige bedrijfskosten indien onder deze rubriek een belangrijk bedrag voorkomt:		
Nihil		
C. BEDRIJFSRESULTATEN MET BETREKKING TOT VERBONDEN ONDERNEMINGEN (in duizend EUR)		
Opbrengsten	9 437 350	9 939 163
Kosten	9 080 767	9 308 312

(In duizend EUR)	31/12/17		31/12/18	
	Belgische vestigingen	Buitenlandse vestigingen	Belgische vestigingen	Buitenlandse vestigingen
D. UITSPLITSING VAN DE BEDRIJFSOPBRENGSTEN VOLGENS HUN OORSPRONG				
I. Rente-opbrengsten en soortgelijke opbrengsten	2 373 413	75 015	2 268 754	52 611
III. Opbrengsten uit niet-vastrentende effecten				
Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	7 491	0	8 476	0
Deelnemingen in verbonden ondernemingen	148 538	0	142 569	0
Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	2 951	0	6 638	0
Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren	3 068	0	1 951	0
IV. Ontvangen provisies	633 609	219	603 660	106
VI. Winst uit financiële transacties				
Uit het wissel- en handelsbedrijf in effecten en andere financiële instrumenten	(11 779)	11 914	(167 821)	(258 573)
Uit de realisatie van beleggingseffecten	118 593	(40 016)	330 289	149 979
XIV. Overige bedrijfsopbrengsten	235 135	711	155 752	786

Opmerkingen:

- Voor buitenlandse vestigingen moet in de bijlage bij het standaardformulier een uitsplitsing voorkomen per categorie van werkzaamheden en per geografische markt voor zover deze markten, vanuit het oogpunt van de organisatie van de verkoop van producten en de dienstverlening die tot de gewone werkzaamheden van de kredietinstelling behoren, onderling aanzienlijk verschillen.
- Rubrieken III B. en C. van de resultatenrekening moeten in de bijlage bij het standaardformulier geografisch worden uitgesplitst onder verwijzing naar de plaats van de hoofdzetel van de betrokken ondernemingen.

XXIV. OPGAVE VAN DE BUITENBALANSTELLINGVERRICHTINGEN OP TERMIJN OP EFFECTEN, DEVIEZEN EN ANDERE FINANCIËLE INSTRUMENTEN DIE GEEN VERPLICHTINGEN MET ZICH BRENGEN MET EEN POTENTIEEL KREDIETRISICO IN DE ZIN VAN RUBRIEK II. VAN DE BUITENBALANSTELLING

1. Soorten verrichtingen

(In duizend EUR)	Bedrag op de afsluitings-datum van de rekeningen	Waarvan niet als dekking bestemde verrichtingen
A. OP EFFECTEN		
Termijnaankopen en -verkopen van effecten en waardepapier	1 134	1 134
B. OP DEVIEZEN[1]		
Termijnwisselverrichtingen	5 261 407	5 207 293
Valuta- en renteswaps	19 811 829	19 811 829
Futures op valuta	0	0
Opties op valuta	215 025	215 025
Contracten op termijnwisselkoersen	3 512	3 512
C. OP ANDERE FINANCIËLE INSTRUMENTEN		
Termijnrenteverrichtingen[2]		
Renteswapovereenkomsten	179 045 093	177 892 032
Interest-future-verrichtingen	3 293 943	49 800
Rentecontracten op termijn	0	0
Opties op rente	151 358 159	151 358 159
Andere aan- en verkopen op termijn[3]		
Andere optieverrichtingen	6 409 066	6 409 066
Andere future-verrichtingen	176 675	176 675
Andere termijnaankopen en -verkopen	0	0

(1) Bedragen die moeten worden geleverd.
(2) Nominaal/notioneel refertebedrag.
(3) Aankoop-/verkoopprijs overeengekomen tussen de partijen.

2. Weerslag op de resultaten van de derogatie van de waarderingsregel bedoeld in artikel 36*bis*, §2 met betrekking tot de termijnrenteverrichtingen

(In duizend EUR)	Bedrag op de afsluitings-datum van de rekeningen[1]	Waarvan niet als dekking bestemde verrichtingen[2]
In het kader van het thesauriebeheer	(2 016 143)	1
In het kader van het ALM-beheer	49 561 365	(2 441 297)
Niet-risicoreducerende termijnrenteverrichtingen (LOCOM)	0	0

(1) Nominaal/notioneel refertebedrag, inclusief asymmetrische contracten.
(2) +: positief verschil tussen de marktwaarde en het geboekte resultaat.
-: negatief verschil tussen de marktwaarde en het geboekte resultaat.

XXV. UITZONDERLIJKE RESULTATEN

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
A. MEERWAARDEN BIJ DE OVERDRACHT VAN VASTE ACTIVA AAN VERBONDEN ONDERNEMINGEN	0	25 225
MINDERWAARDEN BIJ DE OVERDRACHT VAN VASTE ACTIVA AAN VERBONDEN ONDERNEMINGEN	824	0
B. ANDERE UITZONDERLIJKE OPBRENGSTEN (RUBRIEK XVII.E. VAN DE RESULTATENREKENING)		
Nihil		
ANDERE UITZONDERLIJKE KOSTEN (RUBRIEK XVIII.E. VAN DE RESULTATENREKENING)	63	3 798

XXVI. BELASTINGEN OP HET RESULTAAT

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
A. UITSPLITSING VAN RUBRIEK XX.A. VAN DE RESULTATENREKENING		
Belastingen op het resultaat van het boekjaar		
Verschuldigde of betaalde belastingen en voorheffingen	57 020	82 459
Geactiveerde overschotten van betaalde belastingen en voorheffingen	0	39 092
Geraamde belastingsupplementen (opgenomen onder passiefrubriek IV.) als belastingschulden	19 646	0
Belastingen op het resultaat van vorige boekjaren		
Verschuldigde of betaalde belastingsupplementen	0	0
Geraamde belastingsupplementen (opgenomen onder passiefrubriek IV.) of belastingsupplementen waarvoor een voorziening werd gevormd (opgenomen onder passiefrubriek VI.A.2.)	11 081	2 294
B. BELANGRIJKSTE VERSCHILLEN TUSSEN DE WINST VÓÓR BELASTINGEN ZOALS DEZE BLIJKT UIT DE JAARREKENING EN DE GERAAMDE BELASTBARE WINST, MET AFZONDERLIJKE VERMELDING VAN DEZE DIE VOORTSPRUITEN UIT HET TIJDSVERSCHIL TUSSEN DE VASTSTELLING VAN DE BOEKHOUDKUNDIGE WINST EN DE FISCALE WINST (IN DE MATE WAARIN HET RESULTAAT VAN HET BOEKJAAR OP BELANGRIJKE WIJZE WERD BEÏNVLOED OP HET STUK VAN BELASTINGEN)		
Meer- en minderwaarden op aandelen	825	(24 837)
Definitief belaste inkomsten	(152 360)	(155 659)
Belaste reserves en verworpen uitgaven	(32 381)	(17 972)
Overgedragen verliezen en andere aftrekbare elementen	(437 429)	(23 357)
C. INVLOED VAN DE UITZONDERLIJKE RESULTATEN OP DE BELASTINGEN OP HET RESULTAAT VAN HET BOEKJAAR		
Uitzonderlijke opbrengsten	7 817	2 204
Uitzonderlijke kosten	166	342
D. BRONNEN VAN BELASTINGLATENTIES (IN DE MATE WAARIN DEZE INFORMATIE BELANGRIJK IS OM EEN INZICHT TE VERKRIJGEN IN DE FINANCIËLE POSITIE VAN DE KREDIETINSTELLING)		
Actieve belastinglatenties	0	0
Passieve belastinglatenties	0	2 169

XXVII. ANDERE TAKSEN EN BELASTINGEN TEN LASTE VAN DERDEN

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
A. BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE, EGALISATIEBELASTING EN SPECIALE TAKS IN REKENING GEBRACHT TIJDENS HET BOEKJAAR		
Aan de onderneming (aftrekbaar)	22 256	21 240
Door de onderneming	60 396	51 594
B. INGEHOUDEN BEDRAGEN TEN LASTE VAN DERDEN BIJ WIJZE VAN		
Bedrijfsvoorheffing	108 312	110 889
Roerende voorheffing	138 079	105 244

XXVIII. NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN DIE NIET IN VOORMELDE AFDELING NOCH IN DE RUBRIEKEN BUITENBALANSTELLING WORDEN BEDOELD

1. Beschrijving i.v.m. aanvullend rust- of overlevingspensioenen

Als aanvulling op de wettelijke stelsels van rust- en/of overlevingspensioenen voorziet Belfius Bank voor zijn medewerkers in een stelsel van bijkomende pensioenvoorzieningen.

Voor de plannen "Defined Benefit" (vaste prestaties of te bereiken doel) kan het eindvoordeel uitgedrukt worden in rente of in kapitaal. Dit eindvoordeel is afhankelijk van verschillende elementen zoals pensioenleeftijd,gepresteerde diensttijd en eindbezoldiging. Voor de plannen "Defined Contribution" (vaste bijdrage) wordt het voordeel bepaald op basis van de investering van de bijdragen van Belfius Bank en van de betrokken werknemers. De werkgeversbijdrage is afhankelijk van de gepresteerde diensttijd en de salarisbasis.

Vanaf 1 oktober 2013 werden alle Defined Benefit-plannen gesloten zodat medewerkers vanaf dan geen bijkomende diensttijd meer kunnen opbouwen. Deze plannen worden verder "dynamisch" beheerd, en alle medewerkers die datum aangesloten bij het bestaande Defined Contribution plan van Belfius Bank.

Het grootste dynamisch beheerde Defined Benefit-plan is een groepsverzekering afgesloten bij de verzekeraar Ethias. De overige pensioenplannen inclusief het actieve Defined Contribution pensioenplan, worden beheerd in het pensioenfonds Belfius OFP.

In het kader van het project "Belfius Drive 2020" wordt een nieuw aangepast verloningsbeleid voorbereid. Hieromtrent werd reeds een principeakkoord gesloten met enkele vakbonden, maar de concrete verwerking in cao's dient nog te gebeuren in de loop van 2019. Aangezien de toekomstige loonevolutie op basis van vernieuwde criteria zal gebeuren, zullen de pensioenverplichtingen voor sommige pensioenplannen mogelijk in de toekomst aangepast dienen te worden.

2. Transacties met verbonden partijen buiten marktvoorwaarden

Nihil.

3. Materiële gebeurtenissen die zich na balansdatum hebben voorgedaan

Nihil.

4. Overige rechten en verplichtingen

Belfius Bank is lid van een btw-eenheid.

Belfius heeft effecten uitgeleend (zonder waarborg) voor een bedrag van 0,254 miljard EUR aan een verbonden onderneming.

5. Belangrijke geschillen

Belfius (d.i. Belfius Bank en zijn geconsolideerde dochterondernemingen) is partij in een aantal geschillen in België die voortvloeien uit haar gebruikelijke beroepsactiviteiten, met inbegrip van die waarin het optreedt als verzekeraar, kapitaal- en kredietverschaffer, werkgever, investeerder en belastingbetaler.

Belfius legt voorzieningen aan voor die geschillen wanneer haar management, rekening houdend met alle beschikbare elementen, na analyse door haar bedrijfsjuristen en externe juridische adviseurs al naar het geval, van oordeel is

- dat Belfius een bestaande verplichting heeft ten gevolge van gebeurtenissen in het verleden;
- dat een betaling door Belfius waarschijnlijk is; en
- dat het bedrag ervan redelijkerwijze kan worden bepaald.

Hoewel het vaak onmogelijk is de uiteindelijke uitkomst van alle hangende geschillen te voorspellen of te bepalen, legt Belfius bij toepassing van bovenstaande geen voorziening aan voor andere geschillen waarvan het management op de hoogte is wanneer het management, na rijp beraad op basis van relevant advies, van oordeel is dat deze geschillen ongegrond zijn, ofwel dat hiertegen met succes verweer kan worden gevoerd, ofwel dat de uitkomst hiervan naar verwachting niet zal resulteren in een significant verlies.

Hierna worden de naar de mening van Belfius belangrijkste hangende geschillen vermeld ongeacht of hiervoor al dan niet een voorziening werd aangelegd. Hun beschrijving maakt abstractie van de elementen of evoluties die geen invloed hebben op de positie van Belfius. Indien die geschillen succesvol zouden zijn voor de tegenpartijen, zouden zij eventueel een financiële impact op Belfius kunnen hebben. Die impact is op dit ogenblik niet kwantificeerbaar. Binnen de Belgische financiële sector is de preventie van het witwassen van geld een gangbare praktijk die hoog op de agenda staat en zoals gewoonlijk werkt Belfius in dat verband samen met de Belgische autoriteiten.

A. Het Woningfonds van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Het Woningfonds van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest heeft Belfius Bank op 9 oktober 2012 gedagvaard voor de Rechtbank van Koophandel van Brussel. Het Woningfonds tekende voor een totaal bedrag van 32 miljoen EUR in op vier thesauriebewijzen die tussen juli en september 2011 werden uitgegeven door de Gemeentelijke Holding en werden geplaatst door Belfius, dat optrad als dealer in het kader van het programma van thesauriebewijzen van de Gemeentelijke Holding. Om reden van ernstige financiële moeilijkheden bij de Gemeentelijke Holding, kende het Woningfonds op 24 november 2011 een vrijwillige kwijtschelding toe aan de Gemeentelijke Holding en kon het 16 miljoen EUR recupereren. De Gemeentelijke Holding ging in december 2011 in vereffening. Om reden van de interventie van Belfius als dealer van de thesauriebewijzen, eist het Woningfonds van Belfius Bank de terugbetaling van het niet-gerecupereerde kapitaal. Belfius Bank verwerpt de eis van het Woningfonds, aangezien het verlies dat werd geleden op die belegging, het gevolg is van een vrijwillige afstand van schuldvordering door het Woningfonds die overeenstemt met de helft van zijn belegging.

Op 27 maart 2014 heeft de Rechtbank van Koophandel van Brussel het verzoek van het Woningfonds ontvankelijk maar ongegrond verklaard. Het Woningfonds heeft op 3 juni 2014 beroep aangetekend tegen dit vonnis.

Dit geschil kende geen significante evolutie sinds 2016. De datum van de hoorzittingen is nog niet bekend.

Er werd voor dit geschil geen enkele voorziening aangelegd.

B. Arco - Coöperatieve aandeelhouders

Diverse partijen, waaronder Belfius Bank, werden in drie verschillende procedures gedagvaard door coöperatieve aandeelhouders van Arco, met name een procedure voor de Nederlandstalige Rechtbank van Koophandel te Brussel, een procedure voor de Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen, afdeling Turnhout en een andere procedure voor de Rechtbank van Eerste Aanleg van Brussel:

- Op 30 september 2014 leidden 737 aandeelhouders van 3 vennootschappen uit de Arco-groep (Arcopar, Arcoplus en Arcofin) een procedure in tegen de Arco-entiteiten en Belfius Bank bij de Nederlandstalige Rechtbank van Koophandel te Brussel (de "Deminor Procedure") en dit met de hulp van Deminor. Op 19 december 2014 sloten 1 027 extra aandeelhouders van de Arco-entiteiten zich aan bij de Deminor Procedure. Op 15 januari 2016 sloten 405 extra aandeelhouders van de Arco-entiteiten zich aan bij de Deminor Procedure, wat resulteerde in een totaal van 2 169 eisers. De eisers hebben gevraagd dat de Brusselse Rechtbank onder meer zou beslissen dat:
  - de overeenkomsten krachtens dewelke ze aandeelhouders werden van de betreffende Arco-entiteiten nietig worden verklaard,
  - de verweerders hoofdelijk en afzonderlijk aan de eisers hun financiële inbreng in die entiteiten plus interest moeten terugbetalen, en
  - dat de verweerders aansprakelijk zijn voor bepaalde aanvullende schade die de eisers hebben geleden.

  De financiële inbreng van de 2 169 eisers waarvoor terugbetaling wordt gevorderd, bedroeg op de datum van dit verslag ongeveer 6,5 miljoen EUR (hoofdsom). De vorderingen van de eisers in het kader van de Deminor Procedure zijn gebaseerd op aantijgingen van fraude en/of misleiding vanwege de Arco-entiteiten en Belfius Bank. Subsidiair hebben de eisers geargumenteerd dat Belfius Bank haar algemene zorgvuldigheidsplicht als een normale en voorzichtige bankier heeft geschonden. In verband met Belfius Bank hebben de eisers verwezen naar bepaalde brieven en brochures die zogenaamd misleidende informatie zouden bevatten, afkomstig van de voorgangers van Belfius Bank. De Belgische staat en de voorzitter van de raad van bestuur van de Arco-entiteiten zijn ook verweerders in het kader van de procedure voor de Rechtbank van Koophandel van Brussel. Op 16 augustus 2018 heeft Belfius Bank zijn eerste conclusies neergelegd. De zaak zal normaal gesproken worden gepleit gedurende meerdere pleitsessies in juni 2021.

- Los van voornoemde procedure voor de Rechtbank van Koophandel van Brussel, leidden drie aandeelhouders van Arcopar op 24 oktober 2016 een gerechtelijke procedure (de "Turnhout Procedure") in tegen Belfius Bank voor de Rechtbank van Eerste Aanleg van Antwerpen, sectie Turnhout. De eisers in de Turnhout Procedure vragen dat Belfius Bank aansprakelijk wordt gesteld om een "onbepaald provisorisch bedrag van 2 100 EUR" per eiser te betalen plus interest en kosten, omdat ze aanvoeren dat

Belfius Bank hen heeft misleid bij de intekening op Arcopar-aandelen. Op de datum van dit verslag bedroeg het gebundelde bedrag van de vorderingen van de eisers in de Turnhout Procedure ongeveer 6 300 EUR (hoofdsom). De eisers baseren hun vorderingen op promotiemateriaal dat werd verspreid door de voorgangers van Belfius Bank alsook door de Arco-entiteiten en de voormalige Belgische christelijke werknemersorganisatie (ACW). Op 27 februari 2017 dagvaardde Belfius Bank Arcopar om tussen te komen in de Turnhout Procedure en om Belfius Bank schadeloos te stellen voor elk bedrag waarvoor Belfius Bank aansprakelijk zou worden gesteld ten aanzien van de eisers. Subsidiair hebben de eisers ook een vordering ingediend tegen Arcopar en Belfius Bank met de vraag dat hun intekening op Arcopar-aandelen nietig zou worden verklaard. Op 3 april 2018 hebben de eisers eveneens de Belgische Staat gedagvaard om tussen te komen in de Turnhout Procedure. Alle partijen hebben de Rechtbank verzocht om deze procedure door te verwijzen naar de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel. De Rechtbank heeft op 19 november 2018 besloten om in te gaan op dit verzoek en deze procedure is nu samengevoegd met de procedure voor de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel.

→ Bovendien, op 7 februari 2018 hebben 2 coöperanten de Belgische Staat gedagvaard voor de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel, omdat zij van oordeel zijn dat de Belgische Staat een fout heeft begaan door een waarborgregeling te beloven en vast te leggen voor de aandeelhouders van financiële coöperatieve vennootschappen (zoals de Arco-coöperanten) welke als onrechtmatige staatsteun werd beschouwd door de Europese Commissie. Deze twee verzoekers hebben ook Belfius Bank op 7 februari 2018 gedagvaard om tussen te komen in deze procedure en vorderen een schadevergoeding van Belfius Bank, omdat zij menen dat Belfius Bank fouten heeft begaan bij de verkoop van de Arco-aandelen. Groepen van Arco-coöperanten hebben zichzelf georganiseerd via sociale media om zo andere coöperanten te mobiliseren om ook een eisende partij te worden in deze procedure en, voor zover Belfius weet, hebben meer dan 5 000 coöperanten dit op heden gedaan. Er is nog geen conclusiekalender bepaald in deze procedure.

Er werden voor deze geschillen geen voorzieningen aangelegd, daar Belfius Bank van mening is over voldoende valabele argumenten te beschikken om die vorderingen onontvankelijk en/of ongegrond te laten verklaren.

C. Ethias

Belfius is partij in een geschil met Ethias, de verzekeraar van een pensioenplan van Belfius.

Ethias beheert momenteel één van Belfius' pensioenplannen als een groepsverzekering waarbij Ethias een gegarandeerd rendement toekent op de reserves. Aangezien het plan beheerd wordt in een afgezonderd fonds, waarbij 100 procent van de financiële winsten op de onderliggende activa aan het plan worden toegewezen, diende Belfius deze activa te waarderen overeenkomstig IFRS regels (IAS 19). In de loop van 2016 heeft Ethias een aanzienlijke verhoging van de beheerskosten geëist, wat niet voorzien is in de bestaande overeenkomsten. Na de weigering door Belfius om die verhoging toe te kennen, stelde Ethias Belfius in kennis van zijn voornemen om de activa van het pensioenplan over te brengen naar hun gemeenschappelijk fonds (de "main fund"). Als dat zou gebeuren, zou Belfius het plan niet langer kunnen boeken tegen de marktwaarde van de activa en zou de actuele waarde van de reserves op einddatum verhoogd met het gewaarborgd rendement van Ethias, wat eind 2018 een globale impact zou hebben van ongeveer - 66 miljoen EUR vóór belastingen op OCI ("other comprehensive income").

Om dit te voorkomen, dagvaardde Belfius Ethias op 23 december 2016 in kortgeding voor de Rechtbank van Brussel. Los van het kortgeding leidde Belfius op 12 januari 2017 ook een procedure ten gronde in bij de Rechtbank van Koophandel van Brussel.

Op 18 januari 2017 verbood de Rechtbank in kortgeding de overheveling van de activa naar het gemeenschappelijk fonds van Ethias en beval ze Ethias tot een blijvende toekenning van 100 procent van de financiële winsten aan het afgezonderd fonds. Ethias ging in beroep tegen het vonnis bij het Hof van Beroep in Brussel. Op 20 juni 2017 deed het Hof van Beroep opnieuw een uitspraak ten nadele van Ethias en handhaafde ze het verbod op de overheveling van de activa van het plan. Omdat een kortgeding echter geen rechterlijke uitspraak ten gronde mogelijk maakt, bepaalde het Hof van Beroep ook dat Ethias niet langer verplicht was om 100 procent van de financiële winsten toe te wijzen aan het pensioenplan, in afwachting van een uitspraak ten gronde.

Inmiddels gaf Ethias geen financiële informatie meer over de marktwaarde van de onderliggende activa van het plan, waardoor Belfius de activa onmogelijk kon waarderen tegen hun marktwaarde. Op 29 maart 2018 diende Belfius een verzoek tot een beslissing alvorens recht te doen in bij de Rechtbank van Koophandel van Brussel, als deel van de procedure ten gronde en met het doel om de achtergehouden financiële informatie over de activa van het pensioenplan te bekomen van Ethias. Op 30 juli 2018 besliste de Rechtbank dat Ethias voorlopig (d.i. tot een definitieve uitspraak ten gronde) niet verplicht was om de financiële informatie over het afgezonderd plan te geven. Bijgevolg was Belfius genoodzaakt om te stoppen met de waardering van het plan tegen de marktwaarde van de onderliggende activa. Dat resulteerde in de hierboven vermelde negatieve impact op OCI ("other comprehensive income") op 31 december 2018.

D. Funding loss

Belfius Bank wordt momenteel geconfronteerd met enkele juridische procedures in verband met de funding loss vergoedingen gevraagd door de Bank. Deze worden aangerekend aan professionele klanten bij de vroegtijdige terugbetaling van beroepskredieten. Deze vergoedingen worden berekend overeenkomstig de actuele wettelijke bepalingen en het toepasselijk contractueel kader van dergelijke kredieten om de financiële verliezen te weerspiegelen die de Bank daadwerkelijk lijdt in het geval van een vroegtijdige terugbetaling van een beroepskrediet. Belfius Bank boekte een voorziening om zich in te dekken tegen een mogelijke negatieve uitkomst van de actieve procedures waarin het meent te beschikken over minder sterke argumenten.

E. Onderzoek naar de "Panama Papers"

Deze paragrafen worden enkel vermeld met het oog op volledigheid, hoewel de onderstaande kwesties geen betrekking hebben op een geschil. Op 5 december 2017 deed de politie onder leiding van de onderzoeksrechter van Brussel een huiszoeking in het hoofdkantoor van Belfius Bank in het kader van de Belgische parlementaire commissie over de "Panama Papers". De Bank werd ondervraagd als getuige en werd niet beschuldigd van enige wanpraktijken. De reikwijdte van het onderzoek bestaat erin vast te stellen of er overtredingen op de witwaswetgeving zijn gebeurd en na te gaan wat de link is tussen Belfius Bank (of zijn voorgangers) en, onder meer, Experta en Dexia Banque Internationale à Luxembourg (nl. voormalige entiteiten van de groep Dexia).

Tot dusver ontving Belfius Bank geen verdere informatie sinds voornoemde huiszoeking.

XXIX. FINANCIËLE RELATIES MET

(In duizend EUR)	31/12/18
A. DE BESTUURDERS EN ZAAKVOERDERS[1]	
B. DE NATUURLIJKE OF RECHTSPERSONEN DIE DE INSTELLING RECHTSTREEKS OF ONRECHTSTREEKS CONTROLEREN MAAR GEEN VERBONDEN ONDERNEMINGEN ZIJN	
C. DE ANDERE ONDERNEMINGEN DIE DE ONDER B. VERMELDE PERSONEN RECHTSTREEKS OF ONRECHTSTREEKS CONTROLEREN	
D. DE COMMISSARIS(SEN) EN DE PERSONEN MET WIE HIJ (ZIJ) VERBONDEN IS (ZIJN)	
A. 1. Vorderingen op bovenvermelde personen	2 786
2. Passiva in hun voordeel	11 737
3. Andere betekenisvolle verplichtingen aangegaan in hun voordeel	0
B. 1. Bedrag van de rechtstreekse en onrechtstreekse bezoldigingen en van de ten laste van de resultatenrekening toegekende pensioenen, voor zover deze vermelding niet uitsluitend of hoofdzakelijk betrekking heeft op de toestand van één enkel identificeerbaar persoon"	
Aan bestuurders en zaakvoerders	4 943
Aan voormalige bestuurders en zaakvoerders	0
D. 1. Bezoldiging van de commissaris(sen)	1 301
2. Bezoldiging voor uitzonderlijke werkzaamheden of bijzondere opdrachten uitgevoerd binnen de vennootschap door de commissaris(sen):	
Andere controleopdrachten	108
Belastingadviesopdrachten	0
Andere opdrachten buiten de revisorale opdrachten	510
3. Bezoldiging voor uitzonderlijke werkzaamheden of bijzondere opdrachten uitgevoerd binnen de vennootschap door personen met wie de commissaris(sen) verbonden is (zijn):	
Andere controleopdrachten	0
Belastingadviesopdrachten	17
Andere opdrachten buiten de revisorale opdrachten	1 107
TOTAAL	3 043

(1) Transacties met bestuurders en zaakvoerders worden tegen marktconforme voorwaarden toegekend. De voorwaarden van deze transacties worden niet in detail opgenomen omdat deze informatie niet van materieel belang is. (cfr. Art. 12, 9° KB 05/12/2016).

XXX. POSITIES IN FINANCIËLE INSTRUMENTEN

(In duizend EUR)	31/12/18
Door de instelling te ontvangen financiële instrumenten voor rekening van klanten	6 124 246
Door de instelling te leveren financiële instrumenten aan klanten	6 062 433
Door de instelling in bewaring ontvangen financiële instrumenten van klanten	104 349 176
Door de instelling in bewaring gegeven financiële instrumenten van klanten	105 966 701
Door de instelling in waarborg ontvangen financiële instrumenten van klanten	1 679 337
Door de instelling in waarborg gegeven financiële instrumenten van klanten	0

XXXI. FINANCIËLE INSTRUMENTEN DIE NIET GEWAARDEERD ZIJN OP BASIS VAN DE REËLE WAARDE

1. Voor iedere categorie van afgeleide financiële instrumenten:

Categorie afgeleide financiële instrumenten	31/12/18				
(In duizend EUR)	Ingedekt risico	Speculatie/ dekking	Omvang[1]	Boekwaarde	Reële waarde
Renteswaps & Futures	Rente	Dekking	4 391 302	980 150	(2 957 888)
Currency swaps	Valuta	Dekking	57 011	(64 801)	(65 061)
Equity swaps	Aandelen	Dekking	0	6 463	11 858

(1) Nominaal/notioneel refertebedrag, exclusief asymmetrische contracten omdat deze niet gerapporteerd worden op basis van de Bgaap normen.

2. Financiële vaste activa geboekt tegen een hoger bedrag dan hun reële waarde

(In duizend EUR)	31/12/18	
	Boekwaarde	Reële waarde
Bedrag van de afzonderlijke activa of van passende groepen ervan		
Nihil		
Redenen waarom de boekwaarde niet is verminderd		
Nihil		
Elementen die toelaten te veronderstellen dat de boekwaarde zal kunnen worden gerealiseerd		
Nihil		

XXXII. TOELICHTING NETTING AFGELEIDE INSTRUMENTEN

Derivaten afgesloten met London Clearing House maken het voorwerp uit van een in rechte afdwingbare nettingovereenkomst met betrekking tot saldering, wat concreet inhoudt dat de derivatenposities tegenover London Clearing House op het eind van elke dag als een vordering of een schuld worden geboekt.

De impact op de balans bedraagt 6 597 047 216 EUR.

XXXIII. GEASSOCIEERDE ONDERNEMINGEN(1)

(In duizend EUR)	31/12/17	31/12/18
A. FINANCIEEL VASTE ACTIVA		
Deelnemingen	15 368	10 268
Achtergestelde vorderingen	0	0
Andere vorderingen	0	0
B. VORDERINGEN		
Op meer dan één jaar	0	30 552
Op hoogstens één jaar	0	0
C. SCHULDEN		
Op meer dan één jaar	0	0
Op hoogstens één jaar	18 657	7 990
D. PERSOONLIJKE EN ZAKELIJKE ZEKERHEDEN		
Door de onderneming gesteld of onherroepelijk beloofd als waarborg voor schulden of verplichtingen van geassocieerde ondernemingen	0	160 851
Door geassocieerde ondernemingen gesteld of onherroepelijk beloofd als waarborg voor schulden of verplichtingen van de onderneming	19 591	10 581
E. ANDERE BETEKENISVOLLE FINANCIËLE VERPLICHTINGEN	**0**	**0**

(1) Geassocieerde deelnemingen zijn investeringen waarin Belfius een invloed van betekenis heeft, maar waarvoor het geen zeggenschap uitoefent. In het algemeen is dit het geval wanneer Belfius tussen 20% en 50% van de stemrechten bezit. (Bancontact Payconiq Company nv, Isabel nv, De Haan Vakantiehuizen nv, M80 Capital gcv, E.P.C. scrl en Erasmus Gardens nv).

SOCIALE BALANS

I. STAAT VAN DE TEWERKGESTELDE PERSONEN

1. Werknemers waarvoor de onderneming een Dimona-verklaring heeft ingediend of die zijn ingeschreven in het algemeen personeelsregister

A. Tijdens het boekjaar

	Codes	Mannen	Vrouwen	Totaal
GEMIDDELD AANTAL WERKNEMERS				
Voltijds	1001	2 353,58	1 296,00	3 649,58
Deeltijds	1002	449,83	1 196,00	1 645,83
Totaal in voltijdse equivalenten (VTE)	1003	2 604,83	2 063,18	4 668,01
AANTAL DAADWERKELIJK GEPRESTEERDE UREN				
Voltijds	1011	3 482 256,80	1 865 783,38	5 348 040,18
Deeltijds	1012	384 431,27	1 108 286,26	1 492 717,53
Totaal	1013	3 866 688,07	2 974 069,64	6 840 757,71
PERSONEELSKOSTEN (In duizend EUR)				
Voltijds	1021	260 510,00	124 020,00	384 530,00
Deeltijds	1022	34 336,00	72 969,00	107 305,00
Totaal	1023	294 846,00	196 989,00	491 835,00
BEDRAG VAN DE VOORDELEN BOVENOP HET LOON (In duizend EUR)	1033	716,00	478,00	1 194,00

B. Tijdens het vorige boekjaar

	Codes	Mannen	Vrouwen	Totaal
Gemiddeld aantal werknemers in VTE	1003	2 583,86	2 044,94	4 628,80
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	1013	3 805 552,10	2 918 592,94	6 724 145,04
Personeelskosten (In duizend EUR)	1023	288 539,00	187 913,00	476 452,00
Bedrag van de voordelen bovenop het loon (In duizend EUR)	1033	890,00	580,00	1 470,00

C. Op de afsluitingsdatum van het boekjaar

	Codes	Voltijds	Deeltijds	Totaal in voltijdse equivalenten
AANTAL WERKNEMERS	105	3 654,00	1 603,00	4 643,96
VOLGENS DE AARD VAN DE ARBEIDSOVEREENKOMST				
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	110	3 554,00	1 603,00	4 543,96
Overeenkomst voor een bepaalde tijd	111	100,00	0,00	100,00
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	112	0,00	0,00	0,00
Vervangingsovereenkomst	113	0,00	0,00	0,00
VOLGENS HET GESLACHT EN HET STUDIENIVEAU				
Mannen	120	2 358,00	441,00	2 601,98
Lager onderwijs	1200	3,00	3,00	4,30
Secundair onderwijs	1201	317,00	130,00	380,08
Hoger niet-universitair onderwijs	1202	1 006,00	188,00	1 115,00
Universitair onderwijs	1203	1032,00	120,00	1 102,60
Vrouwen	121	1 296,00	1 162,00	2 041,98
Lager onderwijs	1210	0,00	9,00	4,,06
Secundair onderwijs	1211	174,00	370,00	377,26
Hoger niet-universitair onderwijs	1212	587,00	571,00	980,28
Universitair onderwijs	1213	535,00	212,00	680,38
VOLGENS DE BEROEPSCATEGORIE				
Directiepersoneel	130	105,00	13,00	110,20
Bedienden	134	3 549,00	1 582,00	4 531,10
Arbeiders	132	0,00	8,00	2,66
Andere	133	0,00	0,00	0,00

2. Uitzendkrachten en ter beschikking van de onderneming gestelde personen

Tijdens het boekjaar

	Codes	Uitzend-krachten	Ter beschikking van de onderneming gestelde personen
Gemiddeld aantal tewerkgestelde personen	150	0,97	0,00
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	151	1 905,27	0,00
Kosten voor de onderneming	152	58 765,61	0,00

II. TABEL VAN HET PERSONEELSVERLOOP TIJDENS HET BOEKJAAR

1. Ingetreden

	Codes	Voltijds	Deeltijds	Totaal in voltijdse equivalenten
AANTAL WERKNEMERS WAARVOOR DE ONDERNEMING TIJDENS HET BOEKJAAR EEN DIMONA-VERKLARING HEEFT INGEDIEND OF DIE TIJDENS HET BOEKJAAR WERDEN INGESCHREVEN IN HET ALGEMEEN PERSONEELSREGISTER	205	287,00	5,00	291,20
VOLGENS DE AARD VAN DE ARBEIDSOVEREENKOMST				
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	210	186,00	5,00	190,20
Overeenkomst voor een bepaalde tijd	211	101,00	0,00	101,00
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	212	0,00	0,00	0,00
Vervangingsovereenkomst	213	0,00	0,00	0,00

2. Uitgetreden

	Codes	Voltijds	Deeltijds	Totaal in voltijdse equivalenten
AANTAL WERKNEMERS MET EEN IN DE DIMONA-VERKLARING AANGEGEVEN OF EEN IN HET ALGEMEEN PERSONEELSREGISTER OPGETEKENDE DATUM WAAROP HUN OVEREENKOMST TIJDENS HET BOEKJAAR EEN EINDE NAM	305	171,00	174,00	252,57
VOLGENS DE AARD VAN DE ARBEIDSOVEREENKOMST				
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	310	109,00	174,00	190,57
Overeenkomst voor een bepaalde tijd	311	62,00	0,00	62,00
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	312	0,00	0,00	0,00
Vervangingsovereenkomst	313	0,00	0,00	0,00
VOLGENS DE REDEN VAN BEËINDIGING VAN DE OVEREENKOMST				
Pensioen	340	20,00	134,00	79,97
Werkloosheid met bedrijfstoeslag	341	0,00	0,00	0,00
Afdanking	342	52,00	17,00	63,70
Andere reden	343	99,00	23,00	108,90
waarvan het aantal werknemers dat als zelfstandige ten minste op halftijdse basis diensten blijft verlenen aan de onderneming	*350*	*0,00*	*0,00*	*0,00*

III. INLICHTINGEN OVER DE OPLEIDINGEN VOOR DE WERKNEMERS TIJDENS HET BOEKJAAR

	Codes	Mannen	Codes	Vrouwen
TOTAAL VAN DE FORMELE VOORTGEZETTE BEROEPSOPLEIDINGS-INITIATIEVEN TEN LASTE VAN DE WERKGEVER				
Aantal betrokken werknemers	5801	1 948,00	5811	1 596,00
Aantal gevolgde opleidingsuren	5802	42 456,20	5812	30 331,20
Nettokosten voor de onderneming (In duizend EUR)	5803	3 488 330,03	5813	2 351 378,85
waarvan brutokosten rechtstreeks verbonden met de opleiding	*58031*	*3 488 330,03*	*58131*	*2 351 378,85*
waarvan betaalde bijdragen en stortingen aan collectieve fondsen	*58032*	*0,00*	*58132*	*0,00*
waarvan ontvangen tegemoetkomingen (in mindering)	*58033*	*0,00*	*58133*	*0,00*
TOTAAL VAN DE MINDER FORMELE EN INFORMELE VOORTGEZETTE BEROEPSOPLEIDINGSINITIATIEVEN TEN LASTE VAN DE WERKGEVER				
Aantal betrokken werknemers	5821	2 605,00	5831	2 063,00
Aantal gevolgde opleidingsuren	5822	80 718,04	5832	67 354,16
Nettokosten voor de onderneming (In duizend EUR)	5823	4 210 882,40	5833	3 446 417,36
TOTAAL VAN DE INITIËLE BEROEPSOPLEIDINGSINITIATIEVEN TEN LASTE VAN DE WERKGEVER				
Aantal betrokken werknemers	5841	0,00	5851	0,00
Aantal gevolgde opleidingsuren	5842	0,00	5852	0,00
Nettokosten voor de onderneming (In duizend EUR)	5843	0,00	5853	0,00

BELFIUS BANK NV
VERSLAG VAN DE COMMISSARIS AAN DE ALGEMENE VERGADERING VAN BELFIUS BANK NV OVER HET BOEKJAAR AFGESLOTEN OP 31 DECEMBER 2018 - JAARREKENING

In het kader van de wettelijke controle van de jaarrekening van Belfius Bank NV (de "vennootschap"), leggen wij u ons commissarisverslag voor. Dit bevat ons verslag over de jaarrekening alsook de overige door wet- en regelgeving gestelde eisen. Dit vormt één geheel en is ondeelbaar.

Wij werden benoemd in onze hoedanigheid van commissaris door de algemene vergadering van 26 april 2017, overeenkomstig het voorstel van het bestuursorgaan uitgebracht op aanbeveling van het auditcomité en voordracht van de ondernemingsraad. Ons mandaat loopt af op de datum van de algemene vergadering die beraadslaagt over de jaarrekening afgesloten op 31 december 2019. Bij gebrek aan online archieven die teruggaan vóór 1997, is het voor ons niet mogelijk om met precisie het eerste jaar van ons mandaat te achterhalen. Wij hebben de wettelijke controle van de jaarrekening van Belfius Bank NV uitgevoerd gedurende tenminste 22 opeenvolgende boekjaren

Verslag over de jaarrekening

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de wettelijke controle uitgevoerd van de jaarrekening van de vennootschap, die de balans op 31 december 2018 omvat, alsook de resultatenrekening van het boekjaar afgesloten op die datum en de toelichting, met een balanstotaal van 143 404 042 (000) EUR en waarvan de resultatenrekening afsluit met een winst van het boekjaar van 426 050 (000) EUR.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van het vermogen en van de financiële toestand van de vennootschap op 31 december 2018 alsook van haar resultaten over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel.

Basis voor het oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (ISA's) zoals van toepassing in België. Wij hebben bovendien de door IAASB goedgekeurde internationale controlestandaarden toegepast die van toepassing zijn op huidige afsluitdatum en nog niet goedgekeurd op nationaal niveau. Onze verantwoordelijkheden op grond van deze standaarden zijn verder beschreven in de sectie "Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de jaarrekening" van ons verslag. Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de jaarrekening in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Kernpunten van de controle

Kernpunten van onze controle betreffen die aangelegenheden die naar ons professioneel oordeel het meest significant waren bij de controle van de jaarrekening van de huidige verslagperiode. Deze aangelegenheden zijn behandeld in de context van onze controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover, en wij verschaffen geen afzonderlijk oordeel over deze aangelegenheden.

KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE	HOE ONZE CONTROLE DE KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE BEHANDELDE
Waardeverminderingen op vorderingen op klanten De portefeuille van vorderingen op klanten van Belfius Bank bedraagt 84 164 986 (000) EUR op 31 december 2018. De methodologie voor de bepaling van de reikwijdte van de voor waardeverminderingen geïdentificeerde vorderingen op klanten en de hypotheses voor de waardering van de waardeverminderingen bevatten subjectieve elementen en vereisen beoordeling van het management, zoals de timing van de identificatie van de waardeverminderingen en schatting van de invorderbare waarde. Veranderingen in de hypotheses en de toegepaste methodologie kunnen een belangrijke impact hebben op de reikwijdte van de voor waardeverminderingen geïdentificeerde vorderingen op klanten en op de waardering van de waardeverminderingen op deze vorderingen. Gezien het belang van de waardeverminderingen op vorderingen op klanten en de bijhorende onzekerheid met betrekking tot de ramingen, beschouwen we de bepaling van de waardering van de waardeverminderingen op vorderingen op klanten als een kernpunt van de controle. Wij verwijzen naar de waarderingsregels bij de vennootschappelijke jaarrekening, alsook toelichting II gerelateerd aan de vorderingen op klanten.	Onze audit aanpak omvat de controle van zowel het ontwerp als de implementatie van de interne beheersingsmaatregelen om de waardeverminderingen op vorderingen op klanten te bepalen, alsook substantieve audit procedures. Onze werkzaamheden inzake interne beheersingsmaatregelen omvatten o.m.: → het verkrijgen van audit bewijs voor de kerncontroles opgenomen in het review en goedkeuringsproces dat het management heeft opgezet ter identificatie van evenementen die tot waardeverminderingen leiden, alsook de beoordelingen van management; → het kritisch beoordelen van de volledigheid en juistheid van gegevens die in de kredietrisico-modellen zijn opgenomen; → het kritisch beoordelen van de toegepaste methodologie en assumpties voor de bepaling van waardeverminderingen door gebruik van onze sectorkennis en -ervaring, met de nadruk op mogelijke veranderingen sinds vorig jaar. Onze substantieve audit procedures omvatten o.m.: → Het lezen van de notulen van het Risk Comité en het Default Comité; → het verkrijgen van audit bewijzen over de management beoordelingen, met de nadruk op de redelijkheid van de aanpak; → nazicht op basis van een steekproef van vorderingen op klanten om tijdige identificatie van waardeverminderingen te waarborgen en de geschikte waardeverminderingen toe te wijzen aan de voor waardeverminderingen geïdentificeerde vorderingen op klanten.
Onzekerheid met betrekking tot de inschatting van voorzieningen voor juridische geschillen De bank is partij in een aantal geschillen die voortkomen uit zijn gebruikelijke beroepsactiviteiten. De erkenning en waardering van voorzieningen en de toelichting van voorwaardelijke verplichtingen met betrekking tot juridische geschillen vereisen een belangrijke beoordeling door het management. Wij hebben de volgende geschillen als betekenisvol geïdentificeerd: → dossiers Arco - Coöperatieve aandeelhouders; → dossier Ethias. Gezien het belang van onzekerheden met betrekking tot het resultaat van deze geschillen en de toegepaste beoordelingen, wordt het controleren van de toereikendheid van voorzieningen en toelichting over juridische geschillen beschouwd als een kernpunt van de controle. Wij verwijzen naar de waarderingsregels bij de vennootschappelijke jaarrekening, alsook toelichting XXVIII waar de belangrijkste juridische geschillen worden besproken.	We beoordelen het ontwerp en de implementatie van de sleutelcontroles op de financiële verslaggeving met betrekking tot de voorzieningen voor juridische geschillen en de toelichting van de voorwaardelijke verplichtingen. De sleutelcontroles omvatten onder meer de controle over de beoordeling van de materiële juridische geschillen, hun nazicht en waardering indien nodig. We beoordelen de inschatting gemaakt door de bank van de aard en de status van de juridische geschillen en de voorwaardelijke verplichtingen. Hierbij hebben wij rekening gehouden met het juridisch advies dat de bank heeft ontvangen van zowel zijn interne bedrijfsjuristen, als van zijn externe onafhankelijke juridische adviseurs, indien relevant voor bepaalde betekenisvolle juridische geschillen. Voor de betekenisvolle juridische geschillen hebben wij bevestigingen van de externe onafhankelijke juridische adviseurs verkregen direct aan ons gericht. Wij hebben de analyse en de conclusies van de bank met betrekking tot de provisies en de toelichting van de belangrijkste juridische geschillen kritisch beoordeeld door middel van kritische bespreking met het management, en hebben rekening gehouden met de bevestiging van de externe onafhankelijke juridische adviseurs.

KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE	HOE ONZE CONTROLE DE KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE BEHANDELDE
	Tot slot hebben wij de volledigheid en juistheid van de toelichtingen betreffende de juridische geschillen en de voorwaardelijke verplichtingen beoordeeld.
Waardering van complexe financiële instrumenten De bank beschikt over een aantal financiële instrumenten die een groter risico van onjuiste waardering hebben, te wijten aan hun complexe aard. De waardering van complexe financiële instrumenten vereist aanzienlijke inspanningen van de vennootschap inzake middelen en bestuur. Onze beoordeling houdt rekening met verschillende criteria, waaronder: → de complexiteit van de gehanteerde waarderingsmodellen; → het gebrek aan (of geschiktheid van) beschikbare marktinformatie voor de waardering van specifieke financiële instrumenten; → de noodzaak tot het gebruik van niet-waarneembare marktinformatie; → de hoge mate van oordeelsvorming nodig voor de bepaling van de reële waarde. Het gebruik van verschillende waarderingstechnieken en/of assumpties kan aanleiding geven tot andere reële waarden die betekenisvol van elkaar kunnen afwijken. Deze factoren omvatten o.m. volgende bestanddelen: → het gebruik van modellen voor de waardering van complexe financiële instrumenten; → de reële waardeaanpassingen aan derivaten om het kredietrisico (CVA/DVA) en financieringsrisico (FVA) van de tegenpartij te weerspiegelen; → de noodzaak tot het gebruik van afgeleide en/ of illiquide prijszettingsparameters als input voor de waardering van complexe financiële instrumenten. Wij verwijzen naar de waarderingsregels bij de vennootschappelijke jaarrekening en de toelichtingen III en IV waar de reële waarderingen zijn besproken voor de trading portefeuille, alsook toelichting XXXI op de afgeleide financiële instrumenten die niet gewaardeerd zijn op basis van de reële waarde.	Onze auditprocedures omvatten zowel het verkrijgen van inzicht in de vennootschap en zijn omgeving, met inbegrip van de interne beheersingsmaatregelen en de governance die relevant zijn voor de waardering van complexe financiële instrumenten, als de toetsing van o.m. parameters, opzet van waarderingsmodellen en relevante toelichtingen. Wij hebben onze waarderingsspecialisten betrokken bij de beoordeling en controle van de waarderingsmodellen. Onze werkzaamheden inzake interne beheersing omvatten o.m.: → het uitvoeren van doorloopbeschrijvingen van werkelijke product-transacties teneinde ons begrip van de processen en controles in het kader van het afsluiten en registreren van transacties in financiële instrumenten te bevestigen; → het bekomen van een begrip van het controle framework (inclusief toezichtscontroles) met betrekking tot het waarderingsproces voor financiële instrumenten; → het opvolgen van de geschikte en tijdige documentatie van waarderingsmodellen en parameter keuzes, en de formele goedkeuring hiervan door bevoegde comités; → het kennisnemen van model validatie rapporten opgemaakt door de onafhankelijke validatie functie. Onze substantieve procedures omvatten o.m.: → het beoordelen op steekproefbasis van marktparameters en kernassumpties toegepast in de waarderingsmodellen; → het beoordelen of waarderingsmethodologieën gebaseerd zijn op marktpraktijken, ervaring van experten en marktkennis; → het identificeren van elementen met een hoog niveau van oordeelsvorming door middel van de controle van impactanalyses opgesteld door het management en rekening houdend met toelichtingen van onze waarderingsspecialisten; → onafhankelijke herwaardering van financiële instrumenten op steekproefbasis door onze waarderingsexperten.

KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE	HOE ONZE CONTROLE DE KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE BEHANDELDE
Continuïteit en integriteit van de IT-systemen Aangezien de IT-infrastructuur een essentieel onderdeel is voor de continuïteit en integriteit van de operationele activiteiten van de groep en haar financiële en prudentiële verslaggeving, beschouwen wij de continuïteit en integriteit van de IT-systemen als een kernpunt van onze controle. Onze beoordeling houdt rekening met: → de verscheidenheid aan IT-applicaties; → het zeer hoge volume aan transacties; → het feit dat verschillende applicaties intern werden ontwikkeld of op maat werden gemaakt; → het feit dat kwalitatieve informatie, vastgelegd op transactie-niveau door de operationele departementen, van essentieel belang is voor de financiële verslaggeving (o.m. door de aard van transacties, de aard van de tegenpartijen, ratings, etc.); → het feit dat belangrijke elementen van de IT-infrastructuur worden uitbesteed.	Wij hebben onze IT-auditspecialisten betrokken bij het uitvoeren van onze werkzaamheden. Onze werkzaamheden omvatten o.m.: → het beoordelen van de interne beheersingsmaatregelen van de algemene IT-beheersmaatregelen (*General IT Controls*) die van essentieel belang zijn voor de financiële verslaggeving; → het beoordelen van de interne beheersing van de aanvullende interne beheersmaatregelen van het financiële, operationele en IT-departement aangaande de integriteit en kwaliteit van de gegevens en hun doorstroming vanuit de operationele applicaties naar de financiële rapporteringssystemen.

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan voor het opstellen van de jaarrekening

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel, alsook voor de interne beheersing die het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Bij het opstellen van de jaarrekening is het bestuursorgaan verantwoordelijk voor het inschatten van de mogelijkheid van de vennootschap om haar continuïteit te handhaven, het toelichten, indien van toepassing, van aangelegenheden die met continuïteit verband houden en het gebruiken van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuursorgaan het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of om de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of geen realistisch alternatief heeft dan dit te doen.

Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten en het uitbrengen van een commissarisverslag waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISA's is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen genomen door gebruikers op basis van deze jaarrekening, beïnvloeden.

Bij de uitvoering van onze controle leven wij het wettelijk, reglementair en normatief kader na dat van toepassing is op de controle van de jaarrekening in België.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISA's, passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. We voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

→ het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die op deze risico's inspelen en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico van het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
→ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet zijn gericht op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;

- het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen;
- het concluderen dat de door het bestuursorgaan gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, en het concluderen, op basis van de verkregen controle-informatie, of er een onzekerheid van materieel belang bestaat met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden die significante twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de vennootschap om haar continuïteit te handhaven. Indien wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij ertoe gehouden om de aandacht in ons commissarisverslag te vestigen op de daarop betrekking hebbende toelichtingen in de jaarrekening, of, indien deze toelichtingen inadequaat zijn, om ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van ons commissarisverslag. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening, en van de vraag of de jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen weergeeft op een wijze die leidt tot een getrouw beeld.

Wij communiceren met het auditcomité onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die wij identificeren gedurende onze controle.

Wij verschaffen aan het auditcomité tevens een verklaring dat wij de relevante deontologische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd, en wij communiceren met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en, waar van toepassing, over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Uit de aangelegenheden die met het auditcomité zijn gecommuniceerd bepalen wij die zaken die het meest significant waren bij de controle van de jaarrekening van de huidige verslagperiode, en die derhalve de kernpunten van onze controle uitmaken. Wij beschrijven deze aangelegenheden in ons verslag, tenzij het openbaar maken van deze aangelegenheden is verboden door wet- of regelgeving.

Overige door wet- en regelgeving gestelde eisen

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag, de verklaring van niet-financiële informatie gehecht aan het jaarverslag en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport, van de documenten die overeenkomstig de wettelijke en reglementaire voorschriften dienen te worden neergelegd, voor het naleven van de wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften die van toepassing zijn op het voeren van de boekhouding, alsook voor het naleven van het Wetboek van vennootschappen en van de statuten van de vennootschap.

Verantwoordelijkheden van de commissaris

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm (herzien in 2018) bij de in België van toepassing zijnde internationale controlestandaarden (ISA's), is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, het jaarverslag, de verklaring van niet-financiële informatie gehecht aan het jaarverslag en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport, bepaalde documenten die overeenkomstig de wettelijke en reglementaire voorschriften dienen te worden neergelegd, alsook de naleving van bepaalde verplichtingen uit het Wetboek van vennootschappen en de statuten te verifiëren, alsook verslag over deze aangelegenheden uit te brengen.

Aspecten betreffende het jaarverslag en andere informatie opgenomen in het jaarrapport

Na het uitvoeren van specifieke werkzaamheden op het jaarverslag, zijn wij van oordeel dat dit jaarverslag overeenstemt met de jaarrekening voor hetzelfde boekjaar en is opgesteld overeenkomstig de artikelen 95 en 96 van het Wetboek van vennootschappen.

In de context van onze controle van de jaarrekening zijn wij tevens verantwoordelijk voor het overwegen, in het bijzonder op basis van de kennis verkregen in de controle, of het jaarverslag en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport, zijnde:

- profiel van Belfius;
- Belfius' missie en ambitie;
- andere informatie (GRI, Afkortingen en Aanvullende inlichtingen)

een afwijking van materieel belang bevatten, hetzij informatie die onjuist vermeld of anderszins misleidend is. In het licht van de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, hebben wij geen afwijking van materieel belang te melden.

De niet-financiële informatie zoals vereist op grond van artikel 96, § 4 van het Wetboek van vennootschappen, werd opgenomen in het jaarverslag (sectie Beheersverslag – Corporate Social Responsibility (CSR)) dat deel uitmaakt van het jaarrapport. De vennootschap heeft zich bij het opstellen van deze niet-financiële informatie gebaseerd op de GRI-standaarden. Overeenkomstig artikel 144, § 1, 6° van het Wetboek van vennootschappen spreken wij ons niet uit over de vraag of deze niet-financiële informatie is opgesteld in overeenstemming met de vermelde GRI-standaarden.

Vermelding betreffende de sociale balans

De sociale balans neer te leggen bij de Nationale Bank van België overeenkomstig artikel 100, § 1, 6°/2 van het Wetboek van vennootschappen, bevat, zowel qua vorm als qua inhoud alle door dit Wetboek voorgeschreven inlichtingen en bevat geen van materieel belang zijnde inconsistenties ten aanzien van de informatie waarover wij beschikken in het kader van onze opdracht.

Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid

- Ons bedrijfsrevisorenkantoor en ons netwerk hebben geen opdrachten verricht die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de jaarrekening en ons bedrijfsrevisorenkantoor is in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de vennootschap.
- De honoraria voor de bijkomende opdrachten die verenigbaar zijn met de wettelijke controle van de jaarrekening bedoeld in artikel 134 van het Wetboek van vennootschappen werden correct vermeld en uitgesplitst in de toelichting bij de jaarrekening.

Andere vermeldingen

- Onverminderd formele aspecten van ondergeschikt belang, werd de boekhouding gevoerd in overeenstemming met de in België van toepassing zijnde wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften.
- De resultaatverwerking, die aan de algemene vergadering wordt voorgesteld, stemt overeen met de wettelijke en statutaire bepalingen.
- Wij dienen u geen verrichtingen of beslissingen mede te delen die in overtreding met de statuten of het Wetboek van vennootschappen zijn gedaan of genomen.
- Huidig verslag is consistent met onze aanvullende verklaring aan het auditcomité bedoeld in artikel 11 van de verordening (EU) nr. 537/2014.
- Tijdens het boekjaar werd een interimdividend uitgekeerd waarover wij het hierbij gevoegd verslag hebben opgesteld, overeenkomstig de wettelijke vereisten.

Zaventem, 29 maart 2019

De commissaris

DELOITTE Bedrijfsrevisoren
CVBA
Vertegenwoordigd door

Bernard De Meulemeester | Bart Dewael

BELFIUS BANK NV
VERSLAG INZAKE DE BEOORDELING VAN DE STAAT VAN ACTIVA EN PASSIVA PER 30 JUNI 2018 VAN DE VENNOOTSCHAP BELFIUS BANK NV IN HET KADER VAN DE UITKERING VAN EEN INTERIM-DIVIDEND

Overeenkomstig artikel 618 van het Wetboek van vennootschappen en artikel 26.3 van de statuten van vennootschap Belfius Bank NV ("de vennootschap") stelt de raad van bestuur voor een interim-dividend uit te keren op het resultaat van het boekjaar. Overeenkomstig artikel 618 van het Wetboek van vennootschappen brengen wij in onze hoedanigheid van commissaris van de vennootschap onderhavig verificatieverslag uit over de staat van activa en passiva afgesloten op 30 juni 2018, bestemd voor de raad van bestuur.

Wij hebben de beoordeling uitgevoerd van de hierbij gevoegde staat van activa en passiva van de vennootschap per 30 juni 2018, opgesteld in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel en met een balanstotaal van 143 834 097 (000) EUR.

Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur voor het opstellen van de staat van activa en passiva

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van deze staat van activa en passiva per 30 juni 2018 in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel volgens de principes van artikel 92, § 1, eerste lid, van het Wetboek van vennootschappen, alsook voor de naleving van de door artikel 618, tweede lid, van het Wetboek van vennootschappen vereiste voorwaarden.

Verantwoordelijkheid van de commissaris

Onze verantwoordelijkheid bestaat erin een conclusie over de staat van activa en passiva te formuleren op basis van de door ons uitgevoerde beoordeling.

We hebben onze beoordeling uitgevoerd overeenkomstig ISRE 2410, "Beoordeling van tussentijdse financiële informatie, uitgevoerd door de onafhankelijke auditor van de entiteit." Een dergelijke beoordeling bestaat uit het verzoeken om inlichtingen, in hoofdzaak bij de voor financiën en administratie verantwoordelijke personen, alsmede uit het uitvoeren van cijferanalyses en andere beoordelingswerkzaamheden. De reikwijdte van een beoordeling is aanzienlijk geringer dan die van een overeenkomstig de internationale controlestandaarden (ISA's, International Standards on Auditing) uitgevoerde controle. Om die reden stelt de beoordeling ons niet in staat de zekerheid te verkrijgen dat wij kennis zullen krijgen van alle aangelegenheden van materieel belang die naar aanleiding van een controle mogelijk worden onderkend.

Bijgevolg brengen wij geen controleoordeel over deze staat van activa en passiva tot uitdrukking.

Conclusie

Op grond van onze beoordeling is niets onder onze aandacht gekomen dat ons ertoe aanzet van mening te zijn dat de bijhorende staat van activa en passiva van de vennootschap Belfius Bank NV afgesloten op 30 juni 2018 met een balanstotaal van 143 834 097 (000) EUR en met een winst van de lopende periode van 342 104 (000) EUR, niet in alle van materieel belang zijnde opzichten, is opgesteld in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel.

Beperking van gebruik en verspreiding van ons verslag

Dit verslag werd opgesteld voor het exclusief gebruik door de raad van bestuur en de aandeelhouders van de vennootschap ingevolge artikel 618 van het Wetboek van vennootschappen en kan derhalve voor geen enkel ander doel worden aangewend.

Zaventem, 9 augustus 2018

De commissaris

DELOITTE Bedrijfsrevisoren
CVBA
Vertegenwoordigd door

Bart Dewael

Bernard De Meulemeester

Bijlage: Staat van activa en passiva per 30 juni 2018 en waarderingsregels van de vennootschap

GLOBAL REPORTING INITIATIVE (GRI) - TABEL

GRI Standard	GRI Bekendmaking	Referenties(→)/informatie	Pagina-nummer	Weglating	Link naar SDG (op basis van SDG Compass)
GRI 102: ALGEMENE BEKENDMAKINGEN					
GRI 102: ALGEMENE BEKENDMAKINGEN - ORGANISATIEPROFIEL					
102-1	Naam van de organisatie	Belfius Bank NV			
102-2	Activiteiten, merknamen, producten en diensten	→ Profiel van Belfius	2		
102-3	Locatie van de hoofdzetel	Karel Rogierplein, 11, B-1020 Brussel			
102-4	Locatie van de activiteiten	België			
102-5	Eigenaarsstructuur en rechtsvorm	Naamloze vennootschap			
102-6	Markten die worden bediend	→ Segmentrapportering	59		
102-7	Schaal van de organisatie	→ Profiel van Belfius, Kerncijfers	2,4		
102-8	Informatie over bedienden en werknemers	→ HR, Mensen en talent uitwisselen intern en extern	46	Belfius maakte niet bekend of een aanzienlijk aandeel van de activiteiten van de onder-neming wordt uitgevoerd door personen die geen werknemers zijn.	#8 Waardig werk en economische groei
102-9	Toeleveringsketen	→ Profiel van Belfius → CSR, Integer bankieren en fraudebestrijding → CSR, Duurzaam aankopen	2 33 39		
102-10	Significante wijzigingen aan de organisatie en haar toeleveringsketting	→ Beheersverslag, Woord van de voorzitters	10		
102-11	Voorzichtigheidsprincipe of -benadering	→ Risicobeheer	89		
102-12	Externe initiatieven	→ CSR, Belfius en CSR	14		
102-13	Lidmaatschap van verenigingen	→ CSR, Belfius en CSR	14		
GRI 102: ALGEMENE BEKENDMAKINGEN - STRATEGIE EN ANALYSE					
102-14	Verklaring van vooraanstaande beslisser	→ Beheersverslag, Woord van de voorzitters	10		
GRI 102: ALGEMENE BEKENDMAKINGEN - ETHIEK EN INTEGRITEIT					
102-16	Waarden, principes, standaarden en gedragsnormen	→ HR, Het uitbouwen van de nieuwe ondernemerschapscultuur	41		
GRI 102: ALGEMENE BEKENDMAKINGEN - GOVERNANCE					
102-18	Governancestructuur	→ Corporate Governance	123		
102-22	Samenstelling van het hoogste beleidsorgaan en zijn comités	→ Corporate Governance	123		
102-24	Benoeming en selectie van het hoogste beleidsorgaan	→ Corporate Governance	123		
GRI 102: ALGEMENE BEKENDMAKINGEN - BETROKKENHEID VAN STAKEHOLDERS					
102-40	Lijst van stakeholdergroepen	→ CSR, Materialiteitsanalyse & Dialoog met de stakeholders	16		

GRI Standard	GRI Bekendmaking	Referenties(→)/informatie	Pagina-nummer	Weglating	Link naar SDG (op basis van SDG Compass)
102-41	Collectieve arbeidsovereenkomsten	In 2018 viel 96,03% van de werknemers onder een collectieve arbeidsovereenkomst. Enkel de raad van bestuur, de leden van het directiecomité en het senior management vallen niet onder een collectieve arbeidsovereenkomst, maar wel onder een "managementovereenkomst".			
102-42	Identificeren en selecteren van stakeholders	→ CSR, Materialiteitsanalyse & Dialoog met de stakeholders	16		
102-43	Benadering van de Dialoog met de stakeholders	→ CSR, Materialiteitsanalyse & Dialoog met de stakeholders	16		
102-44	Voornaamste onderwerpen en problemen die aan bod komen	→ CSR, Materialiteitsanalyse & Dialoog met de stakeholders	16		
GRI 102: ALGEMENE BEKENDMAKINGEN - REPORTINGPRAKTIJK					
102-45	Entiteiten die zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening	Geconsolideerde jaarrekening	145		
102-46	Vastleggen van de inhoud van het verslag en afbakening van de onderwerpen	De afbakening van de consolidatie van de groep Belfius wordt toegepast behalve indien anders wordt vermeld.			
102-47	Lijst van materiële onderwerpen	→ CSR, Materialiteitsanalyse & Dialoog met de stakeholders	16		
102-48	Herwerking van informatie	In de volgende paragrafen zijn herzieningen gebeurd: Kerncijfers (duurzame fondsen), koelstofvoetafdruk (van Best-in-Class fondsen)	5, 27		
102-49	Wijzigingen in de reporting	Er zijn geen wijzigingen in de rapportering ten opzichte van het jaarverslag 2017			
102-50	Rapportingsperiode	Boekjaar van 1 januari 2018 tot 31 december 2018			
102-51	Datum van het meest recente verslag	Het meest recente verslag met economische, milieu- en maatschappelijke informatie is het Jaarverslag 2017			
102-52	Rapporteringscyclus	Jaarlijks			
102-53	Contactpersoon voor vragen over het verslag	csr@belfius.be			
102-54	Vereisten inzake de rapportering overeenkomstig de GRI-normen	Dit verslag werd voorbereid in overeenstemming met de GRI-normen: Core-optie.			
102-55	GRI inhoudsindex	→ Jaarverslag, GRI Inhoudsopgave	406		
102-56	Externe verzekering	De bedrijfsauditor van Belfius Deloitte Bedrijfsrevisoren/ Reviseurs d'Entreprises heeft het jaarverslag nagekeken om na te gaan of de informatie die vereist is op basis van de NFR-wetgeving (omzetting van richtlijn 2014/95/EU) wel degelijk aanwezig is	332		
GRI 103: MANAGEMENTBENADERING					
103-1	Uitleg bij het materiële onderwerp en bij de afbakening ervan	De afbakening van het materiële onderwerp, de managementbenaderingen en hun respectieve beoordelingsmethoden worden toegelicht samen met de specifieke behandelde praktijk. → CSR, Materialiteitsanalyse & Dialoog met de stakeholders → CSR → HR	 16 14 41		
103-2	De managementbenadering en de componenten ervan				
103-3	Beoordeling van de managementbenadering				
GRI 201: ECONOMISCHE PRESTATIE					
201-1	Rechtstreekse economische waarde die wordt gegenereerd en uitgekeerd	→ Geconsolideerde jaarrekening → CSR, Gezonde ethische fundamenten, Fiscale transparantie	145 31		#5 Gendergelijkheid #7 Betaalbare en duurzame energie #8 Waardig werk en economische groei #9 Industrie, innovatie en infrastructuur

GRI Standard	GRI Bekendmaking	Referenties(→)/informatie	Pagina-nummer	Weglating	Link naar SDG (op basis van SDG Compass)
GRI 203: INDIRECTE ECONOMISCHE IMPACT					
203-1	Investeringen in infrastructuur en ondersteunde diensten	→ CSR, Maatschappelijke impact van de activiteiten van Belfius: Maatschappelijke impact via Smart Belgium	21		#8 Waardig werk en economische groei #9 Industrie, innovatie en infrastructuur #10 Ongelijkheid verminderen #11 Duurzame steden en gemeenten #17 Partnerships om doelstellingen te bereiken
203-2	Significante indirecte economische impact	→ CSR, Maatschappelijke impact van de activiteiten van Belfius	20		
GRI 205: ANTI-CORRUPTIE					
205-1	Activiteiten die werden beoordeeld m.b.t. het corruptierisico	Belfius implementeerde in 2018 een nieuw anti-omkopingbeleid.	35		
205-3	Bevestigde incidenten van corruptie en ondernomen acties	In 2018 werden er geen corruptiegerelateerde incidenten gemeld. → CSR, Gezonde ethische fundamenten: Integer bankieren en fraudebestrijding	33		
GRI 301: MATERIALEN					
301-1	Verbruik van materialen volgens gewicht en volume	Dit gaat voornamelijk over het papierverbruik, dat overigens afneemt. → CSR, Directe impact van Belfius op milieu en klimaat,	37		#12 Verantwoorde consumptie en productie
GRI 302: ENERGIE					
302-1	Energieverbruik binnen de organisatie	→ CSR, Directe impact van Belfius op milieu en klimaat: Duurzaamheid in de gebouwen en mobiliteit	37		#7 Betaalbare en duurzame energie #13 Klimaatactie
302-2	Energieverbruik buiten de organisatie	→ CSR, Directe impact van Belfius op milieu en klimaat: Duurzame mobiliteit in het woon-werkverkeer blijft een van de sterke punten van Belfius en Koolstofvoetafdruk van de groep Belfius	39		
302-4	Lager energieverbruik	→ CSR, Directe impact van Belfius op milieu en klimaat: Duurzaamheid in de gebouwen en mobiliteit	37		
GRI 305: UITSTOOT					
305-1	Directe (Scope 1) uitstoot van BKG	→ CSR, Directe impact van Belfius op milieu en klimaat: Koolstofvoetafdruk van de groep Belfius	40		#3 Goede gezondheid en welzijn #13 Klimaatactie
305-2	Energie-indirecte (Scope 2) uitstoot van BKG	→ CSR, Directe impact van Belfius op milieu en klimaat: Koolstofvoetafdruk van de groep Belfius	40		
305-3	Andere indirecte (Scope 3) uitstoot van BKG	→ CSR, Directe impact van Belfius op milieu en klimaat: Koolstofvoetafdruk van de groep Belfius	40		
GRI 306: AFVALWATER EN AFVAL					
306-2	Afval volgens soort en stortmethode	Al het afval waarvan sprake is, slaat op ongevaarlijk afval en wordt gerecycleerd, behalve het restafval, dat verbrand wordt. Die informatie werd verstrekt door de contractuele afvalverwerker. → CSR, Directe impact van Belfius op milieu en klimaat: Duurzaamheid in de gebouwen en mobiliteit	40		#3 Goede gezondheid en welzijn
GRI 401: WERKGELEGENHEID					
401-1	Rekrutering en verloop van werknemers	→ HR, Investeren in nieuwe talenten	43		#5 Gendergelijkheid #8 Waardig werk en economische groei
401-2	Voordelen voor voltijdse werknemers die niet gelden voor tijdelijke werknemers of deeltijdwerkers	De differentiëring van voordelen voor werknemers op basis van het soort arbeidsovereenkomst is mogelijk, bv. bepaalde instrumenten die door de onderneming ter beschikking worden gesteld, worden niet toegekend aan werknemers met een tijdelijke arbeidsovereenkomst.			
401-3	Ouderschapsverlof	HR, Verder ontwikkelen van een welzijnsbeleid	47		

GRI Standard	GRI Bekendmaking	Referenties(→)/informatie	Pagina-nummer	Weglating	Link naar SDG (op basis van SDG Compass)
GRI 403: GEZONDHEID EN VEILIGHEID OP HET WERK					
403-2	Soorten en aantallen kwetsuren, beroepsziekten, verloren dagen en absenteïsme, en aantal werkgerelateerde overlijdens	Gelet op de aard van de activiteiten van Belfius, wordt enkel het absenteïsme gerapporteerd. → HR, Verder ontwikkelen van een welzijnsbeleid	47		#3 Goede gezondheid en welzijn #8 Waardig werk en economische groei
403-4	Gezondheids- en veiligheidsaspecten die vervat liggen in formele overeenkomsten met de vakbonden	→ HR, Het stimuleren van engagement door "empowerment"	42		
GRI 404: ONDERWIJS EN OPLEIDING					
404-1	Gemiddeld aantal uren opleiding per jaar per werknemer	→ HR, Investeren in "Learning & Development"	45		#4 Kwaliteitsonderwijs en levenslang leren #8 Waardig werk en economische groei
404-3	Percentage werknemers dat geregeld beoordeeld wordt inzake prestaties of loopbaanontwikkeling	Alle werknemers van Belfius krijgen op regelmatige tijdstippen een prestatiebeoordelingsgesprek en/of loopbaangesprek. Dit gebeurt o.a. tijdens de jaarlijkse evaluatiegesprekken, tijdens de eventuele tussentijdse evaluatiegesprekken en tijdens de target setting gesprekken.			
GRI 405: DIVERSITEIT EN GELIJKE KANSEN					
405-1	Diversiteit in bestuursorganen en bij werknemers	→ HR, Investeren in nieuwe talenten → HR, Mensen en talent uitwisselen intern en extern	43 46		#5 Gendergelijkheid #8 Waardig werk en economische groei
GRI 418: PRIVACY VOOR KLANTEN					
418-1	Bewezen klachten of inbreuken op de privacy van klanten en verlies van klantgegevens	→ Gezonde ethische fundamenten: Respect voor de mening van klanten; Klachten met betrekking tot de thema's Mensenrechten en Privé-leven. → Gezonde ethische fundamenten: Data privacy	31 33		
FINANCIEEL BIJVOEGSEL					
FS1	Beleidslijnen met specifieke milieu- en maatschappelijke componenten die worden toegepast op de metiers	→ CSR, Maatschappelijke impact van de activiteiten van Belfius	20		#8 Waardig werk en economische groei #9 Industrie, innovatie en infrastructuur #10 Ongeljikheid verminderen #11 Duurzame steden en gemeenten
FS2	Procedures voor het beoordelen en screenen van milieu- en maatschappelijke risico's in de metiers	→ CSR, Maatschappelijke impact van de activiteiten van Belfius: Duurzaam en verantwoordelijk beleggen	24		
FS6	Percentage van portefeuille per metier volgens regio, omvang en sector.	→ CSR, Maatschappelijke impact van de activiteiten van Belfius → Segmentrapportering	20 59		
FS7	Geldelijke waarde van producten en diensten die werden ontwikkeld voor het verkrijgen van specifieke maatschappelijke voordelen per metier en oogmerk	→ CSR, Maatschappelijke impact van de activiteiten van Belfius: Filantropie via Wealth Management → CSR, Maatschappelijke impact van de activiteiten van Belfius: Sociale producten, een Belfius-specialiteit	30 31		
FS8	Geldelijke waarde van producten en diensten die werden ontwikkeld om een specifiek milieuvoordeel te geven voor elk metier, onderverdeeld per oogmerk	→ CSR, Maatschappelijke impact van de activiteiten van Belfius: Kredietbeleid als socio-economische motor → CSR, Maatschappelijke impact van de activiteiten van Belfius: Leasing kiest strategisch voor circulair, Groen en digitaal.	23 29		
FS11	Percentage van activa die een positieve of een negatieve milieu- en maatschappelijke screening hebben ondergaan.	→ CSR, Maatschappelijke impact van de activiteiten van Belfius: Duurzaam en verantwoordelijk beleggen	24		
FS14	Initiatieven voor een betere toegang tot financiële diensten voor kansarmen	→ CSR, Maatschappelijke impact van de activiteiten van Belfius: Sociale producten, een Belfius-specialiteit	31		

AFKORTINGEN

Acroniem	
ABS	Asset-Backed Securities
AFS	Available For Sale
ALM	Assets and Liabilities Management
AuM	Assets under Management (beheerde activa)
B/S	Balance Sheet (balans)
bp	basispunt
C/I	Cost-Income
CET 1	Common Equity Tier 1
CoR	Cost of Risk (risicokosten)
CVA	Credit value adjustment
CRD	Capital Requirements Directive
CRR	Capital Requirements Regulation (Regelgeving inzake kaptiaalvereisten)
DCL	Dexia Crédit Local
DSFB	Dexia Secured Funding Belgium
EAD	Exposure At Default
EBA	European Banking Authority (Europese Bankautoriteit)
ECB	Europese Centrale Bank
GDP (bbp)	Gross Domestic Product (bruto binnenlands product)
GIPS-landen	Griekenland, Ierland, Portugal en Spanje
IRB	Internal Rate Based
LCM	Liquidity and Capital Management
LCR	Liquidity Coverage Ratio
LGD	Loss Given Default
LT	Lange Termijn
LTRO	Long-Term Refinancing Operations
MCRE	Maximum Credit Risk Exposure
MREL	Regulatory Technical Standards on minimum requirement for own funds and eligible liabilities
NBB	Nationale Bank van België
NIG	Non-Investment Grade
NSFR	Net Stable Funding Ratio
W&V	Winst en Verlies
RoNRE	Return on Normative Regulatory Equity
SRB	Single Resolution Board (Gemeenschappelijke Afwikkelingsraad)
SREP	Supervisory Review and Evaluation Process
T-LTRO	Targeted Long-Term Refinancing Operations
VaR	Value at Risk

AANVULLENDE INLICHTINGEN

ADRESSEN VAN DE BELANGRIJKSTE DOCHTERONDERNEMINGEN EN VAN HET BIJKANTOOR VAN BELFIUS BANK EN BELFIUS INSURANCE[1]

Belfius Auto Lease
Operationele leasing van voertuigen en diensten op het gebied van beheer van wagenparken, onderhoud en schadebeheer
Karel Rogierplein 11 - B-1210 Brussel
Tel.: +32 2 285 35 94
www.belfius-autolease.be

Belfius Commercial Finance
Financiering van handelsvorderingen op schuldenaars, dekking van het insolventierisico van schuldenaars en terugvordering van handelsvorderingen op schuldenaars
Karel Rogierplein 11 - B-1210 Brussel
Tel.: +32 2 285 26 11
www.belfius-commercialfinance.be

Belfius Insurance
Verzekeringsonderneming die levens- en niet-levensverzekeringsproducten en spaar- en beleggingsproducten verkoopt voor particulieren, zelfstandigen, vrije beroepen, ondernemingen, de publieke sector en de sociale sector
Karel Rogierplein 11 - B-1210 Brussel
Tel.: +32 2 286 76 11
www.dvvlap.be
www.belfius-insurance.be

Belfius Insurance Invest
Beheersvennootschap van investeringen voor Belfius Insurance
Karel Rogierplein 11 - B-1210 Brussel
Tel.: +32 2 286 69 22

Belfius Investment Partners
Beheer van instellingen voor collectieve beleggingen (ICB)
Karel Rogierplein 11 - B-1210 Brussel
Tel.: +32 2 222 12 01
www.belfiusip.be

Belfius Ireland Unlimited Company
Beheer van een obligatieportefeuille Public Sector
23 Shelbourne Road - IRL-IFSC Dublin 4
Tel.: +353 15 31 15 00

Belfius Lease
Financiële leasing en renting van professionele uitrustingsgoederen aan de publieke sector
Karel Rogierplein 11 - B-1210 Brussel
Tel.: +32 2 222 37 08
www.belfius-lease.be

Belfius Lease Services
Financiële leasing en renting van professionele uitrustingsgoederen aan zelfstandigen, ondernemingen en beoefenaars van een vrij beroep
Karel Rogierplein 11 - B-1210 Brussel
Tel.: +32 2 222 37 08
www.belfius-lease.be

Corona
Directe verzekeringen voor particulieren (levens- en niet-levensverzekeringsproducten)
Metrologielaan 2 - B-1130 Brussel
Tel.: +32 2 244 22 11
www.coronadirect.be

Crefius
Toekenning en beheer van hypothecaire kredieten

Maatschappelijke zetel
Karel Rogierplein 11 - B-1210 Brussel
Tel.: +32 2 222 11 11

Exploitatiezetels
Chaussée de Dinant 1033
B-5100 Wépion
Tel.: +32 81 46 82 11

H. Consciencestraat 6 - B-8800 Roeselare
Tel.: +32 51 23 21 11
www.crefius.com

Elantis
Toekenning en beheer van hypothecaire kredieten en consumptiekredieten via een netwerk van aanbrengers

Maatschappelijke zetel
Rue des Clarisses 38 - B-4000 Luik
Tel.: +32 4 232 45 45

Exploitatiezetel
Sint-Michielslaan 50 - B-1040 Brussel
Tel.: +32 2 732 12 12
www.elantis.be

The Studio
Digitaal lab gericht op de ontwikkeling en de verkoop van technologische olplossingen
Karel Rogierplein 11 - B-1210 Brussel
Tel.: +32 2 222 09 36

(1) Deze lijst bevat de dochterondernemingen die operationele bank- of verzekeringsactiviteiten uitoefenen (of waarvan de activiteit bijdraagt aan dergelijke activiteiten).

ALGEMENE GEGEVENS OVER BELFIUS BANK

Maatschappelijke benaming
Belfius Bank NV

Contact
Tel.: +32 2 222 11 11

Maatschappelijke zetel
Karel Rogierplein 11
B-1210 Brussel

Algemeen postadres
Karel Rogierplein 11
B-1210 Brussel

Ondernemingsnummer
RPR Brussel BTW BE 0403.201.185

FSMA-nummer
19649 A

Internetadres
www.belfius.be

KLACHTEN

Bij problemen wendt u zich eerst tot uw kantoor of uw relatiebeheerder en, indien het probleem niet opgelost is, tot de dienst Klachtenbeheer.

Belfius Bank
Dienst Klachtenbeheer – RT 23/14
Karel Rogierplein 11
B-1210 Brussel
E-mail: claim@belfius.be

Als het antwoord niet voldoet, kunt u zich wenden tot de Negotiator van Belfius Bank.

Belfius Bank
Negotiation – RT 23/17
Karel Rogierplein 11
B-1210 Brussel
E-mail: negotiation@belfius.be

Als u als natuurlijke persoon optreedt voor privédoeleinden en u over het antwoord van bovengenoemde instanties van de bank niet tevreden bent, kunt u zich voor de bankproducten wenden tot de Ombudsdienst voor de Financiële Sector.

Ombudsdienst voor de Financiële Sector
North Gate II, Koning Albert II-laan 8, bus 2
B-1000 Brussel
Tel.: +32 2 545 77 70
Fax: +32 2 545 77 79
E-mail: Ombudsman@Ombudsfin.be

Voor de verzekeringsproducten kunt u zich wenden tot de Ombudsdienst Verzekeringen.

Ombudsdienst Verzekeringen
de Meeussquare 35
B-1000 Brussel
E-mail: info@ombudsman.as

CONTACT

Wenst u meer info over Belfius Bank & Verzekeringen? Surf dan naar *www.belfius.be*.

Hebt u een vraag over de resultaten of de strategie van Belfius Bank? Stuur dan een mail naar *financialcommunication@belfius.be*.

Of hebt u een andere vraag?
Bel dan +32 2 222 12 02
(ma-vrij: 8 uur - 22 uur / za: 9 uur - 17 uur).

Uiteraard kunt u ons ook volgen op de sociale netwerken:

facebook.com/Belfius
twitter.com/Belfius
LinkedIn.com/company/Belfius
YouTube.com/BelfiusBe

Belfius
Bank & Verzekeringen

Verantwoordelijke uitgever: Belfius Bank NV, Karel Rogierplein 11, B-1210 Brussel